FLACĂRA

Nr. 19 (92) — 1 OCTOMBRIE 1956

2 octombrie — Ziua Forţelor Armate ale R.P.R.

Fotografie de A. Lovinescu

COPERTA I: Uzinele de fier şi oţel din Anshan (R. P. Chineză) în reparaţie.
(Gravură în lemn de Ku Yuan).

COPERTA a IV-a: Artistul David Ohanezian în rolul lui Pană Lesnea Rusalim din noua operă a compozitorului Paul Constantinescu, prezentată de Opera de Stat din Cluj.

Fotografie de S. STEINER

FLACĂRA

Proletari din toate țările, uniți-vă!

1 OCTOMBRIE 1956

Nr. 19 (92) ANUL V

REVISTĂ BILUNARĂ SOCIAL-POLITICĂ ȘI LITERAR-ARTISTICĂ

UN EVENIMENT ISTORIC ÎN VIAȚA CHINEI NOI

La 15 septembrie s-a deschis la Pekin al VIII-lea Congres al Partidului Comunist Chinez, eveniment de covîrșitoare însemnătate în lupta pentru socialism a marelui popor-frate chinez. Peste 1000 de delegați, precum și reprezentanți ai partidelor frățești din 50 de țări, au participat la lucrările Congresului.

În fotografia de sus: Prezidiul Congresului; la tribună, tovarășul Mao Ițe-dun rostind cuvîntul de deschidere. În fotografia de jos: un aspect din sala Congresului.

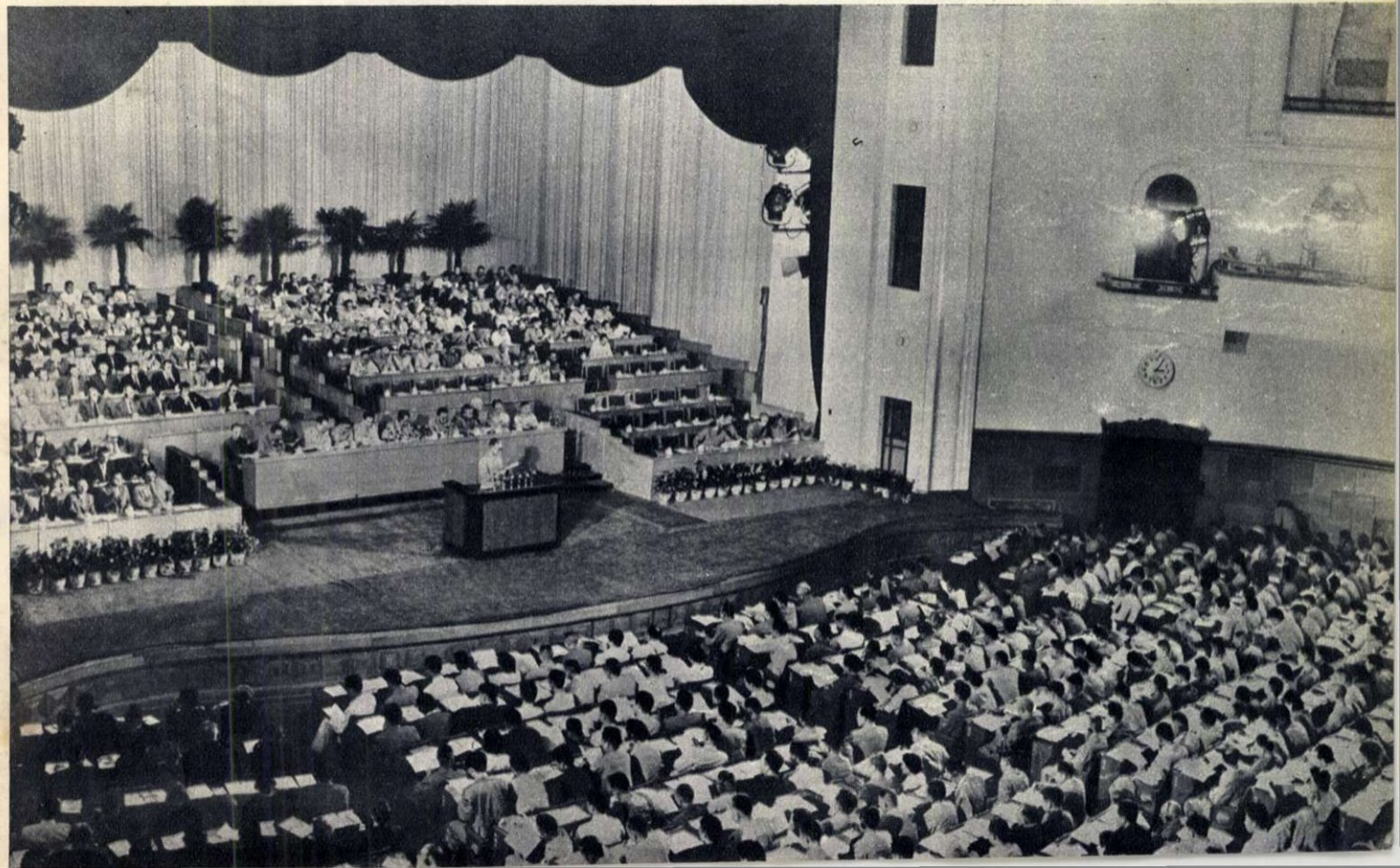

ADOLESCENȚĂ

Spre bucuria fumătorilor, recolta de tutun a fost bună. Din foile culese de pe cîmp, Maria Drăghia a „împletit" salbă lungă.

— reportaj —
de Al. GÎRNEAȚĂ

Fotografii de A. LOVINESCU

Mi-am luat rămas bun de la Cărpiniș într-o seară de august, senină, plină de zăduf. Trenul a înconjurat cîteva minute satul. De la fereastră vedeam limpede casele gospodărești pe pereții cărora luna azvîrlea pale de lumină, ochiurile de apă în jurul cărora ziua se strîng stolurile de rațe, coșul topitoriei de cînepă ce stătea înfipt în orizont... Apoi n-a mai fost nimic. Și, blagoslovit de razele lunii, am început să-mi orînduiesc impresiile, să „filozofez" adică, așa cum mă tachina tovarășul meu de drum, fotoreporterul.

Am mai fost la Cărpiniș acum cîțiva ani, atunci cînd gospodăria abia lepădase scutecele și încerca primii pași, timizi și tremurători. Și am revăzut satul azi. Am tresărit la întîlnirea aceasta, așa cum tresari, surprins și înduioșat, cînd în locul unui plod îți apare în față un flăcău chipeș, căruia i-au mijit mustățile. Aceasta a fost și impresia care mi-a rămas de la Cărpiniș: gospodăria colectivă a intrat în adolescență. A intrat în această vîrstă de aur, ale cărei atribute sînt entuziasmul și impulsivitatea, avîntul impetuos și încăpățînarea, naivitatea și lesnicioasa cădere în păcatul îngîmfării, graba de a ajunge departe, chiar cu prea multe dureri și sacrificii, și generozitatea. Mi se va riposta poate că toate acestea pot fi aplicate unui individ luat aparte, că pot fi juste în ce privește tinerețea luată în sensul propriu al cuvîntului, dar că unei colectivități, alcătuite din oameni de felurite vîrste, nu i se potrivesc. Cu toate acestea și o colectivitate mai mică sau mai mare se supune acestei legi ca orice organism viu ce trece prin diferite etape ale vieții. În ce privește gospodăria din Cărpiniș, acum ea își începe cu adevărat adolescența, în tot ce are această treaptă bun și rău.

Gospodăria din Cărpiniș intră în cel de al șaptelea an al vieții. Are o întindere de pămînt de 1500 de hectare, 700 brațe de muncă și, o dată cu intrarea, în toamnă, a altor 90 de familii, ale căror cereri au fost aprobate de adunarea generală, cuprinde aproape întreg satul. Colectiviștii sînt milionari și, ca orice om avut, îți arată acareturile și conturile, cu multă bunăvoință și mîndrie. Ca oameni gospodari și chibzuiți, dau mare atenție culturii plantelor tehnice (anul trecut acestea le-au adus venituri de 1.700.000 lei, iar în acest an de circa un milion), creșterii animalelor (cu un asemenea centru gospodăresc, cu grajdurile, maternitățile, silozurile furajere și remizele sale, s-ar putea mîndri orice gospodărie de stat), cultivă plantele în așa chip încît să obțină maximum de productivitate (grîul a dat 1830 kg la ha, porumbul 2500-3000 — și asta în pofida vremii proaste). Recomandările Rezoluției C.C. al P.M.R. din 16-17 iulie sînt, după cum se vede, aplicate aici cu destulă pricepere și rezultatele sînt bune, rămînînd ca ele să fie folosite pentru continuarea dezvoltării rodnice.

Stăteam de vorbă într-o după-amiază cu Radu Asanache și cu Dumitru Gîrd. Am căutat să aflu dacă oamenii mai compară încă, la fiecare ocazie, viața de ieri cu cea de azi, doar-doar i-or afla vreun cusur acesteia din urmă — dacă mai sînt dintre cei care se îndoiesc de rentabilitatea gospodăriei.

Amîndoi m-au privit mirați, de parcă aș fi picat din Marte.

— Asta a fost odată, tare de mult; acum patru-cinci ani — mi-a răspuns zîmbind Gîrd. — Acum, nu avem timp de socoteli fără rost, nici să ne tot întrebăm dacă gospodăria colectivă e o afacere mai bună decît cea individuală...

— Ne-am răspuns noi și și-au răspuns și alții, adăugă Asanache. A intrat aproape tot satul în gospodărie. Or, în bătătura goală vrăbiile nu stau niciodată. Acu' ne îngrijim cum să rezolvăm plimbarea de la o brigadă la alta, ce trebuie să facem pentru a construi mai multe grajduri, din ce venituri să îngroșăm fondul de bază, ne gîndim ce lucrări premergătoare sînt mai bune pentru a obține o recoltă bogată...

M-am lămurit definitiv din cele cîteva crîmpeie de discuție, că anii copilăriei sînt departe, că gospodăria a intrat de-a binelea în adolescență și că problemele ce se pun astăzi nu mai sînt cele ale dibuirii și ale rodajului specific începuturilor, ci altele ca: adîncirea succeselor, formele superioare de organizare a muncii, găsirea unor căi mai rapide și mai eficace de sporire a veniturilor.

Deodată mi-au venit în minte

←
Pentru bătrîni, munci ușoare. Zaharia Cernea e paznic de zi la cîmp.

CU BICICLETA PE... CALEA FERATĂ

Un nou mijloc de locomoție: cu bicicleta pe șina de cale ferată. După cum se vede în fotografie s-ar părea că biciclistul respectiv face o călătorie de agrement, nestingherit de trenurile ce l-ar putea surprinde.

Adevărul este însă altul: biciclistul este un ceferist în exercițiul funcțiunii, iar bicicleta cu care circulă este un nou mijloc de transport în serviciul controlului căii. Ea nu se deosebește de bicicletele obișnuite, însă pentru menținerea unui permanent echilibru, posedă o anexă construită din pirghii metalice ușoare, fixate pe doi ruimenți cu care se sprijină pe șina alăturată. În aceste condiții, bicicleta poate circula cu 40 km pe oră.

Numeroase asemenea biciclete au fost trimise pentru folosința unor sectoare de cale ferată, ca mijloc ușor de transport în cazurile de control pe linie. Inovația aparține electromecanicului-șef Marin Voiculescu de la sectorul S.C.B. București Nord.

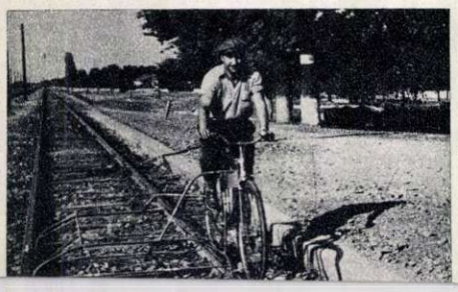

Text și fotografie: F. URSEANU

PRODUCTIVITATEA SPORITĂ LA FABRICAREA MARMELADEI ȘI SIROPURILOR

Multe din borcanele de gem și marmeladă pe care le cumpărăm din magazinele alimentare, sau sticlele cu siropul pe care-l bem în zilele călduroase de vară, vin tocmai dintr-o localitate îndepărtată a regiunii Pitești — din satul Băiculești. Aici funcționează de cîțiva ani o fabrică ce prelucrează mecanic fructele, transformîndu-le în paste și sucuri.

Munca aceasta este dusă aproape exclusiv de femei.

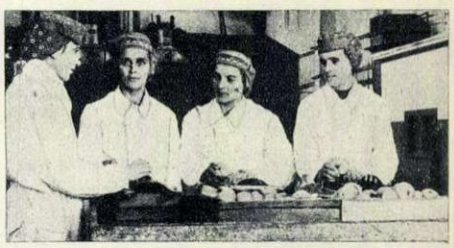

În fotografie: lucrătoarele fruntașe Ioana Nedelcu, Rodica Budea și Sofia Pîrvete, ascultînd explicațiile maistrei de fabricație Elena Manasia în legătură cu aplicarea metodei sovietice Voroșin, înainte de trecerea la prepararea gemului din gutui.

F. U.

La construirea silozului de nutreț furajat lucrează și fostul chiabur Ioan Iacob, azi colectivist, străduindu-se să aducă o contribuție cît mai mare.

cei puțini rămași în afara gospodăriei. Ei cum gîndesc astăzi? Care-i pricina că se abțin? Ezitarea lor pornește tot din faptul că nu s-au convins de superioritatea gospodăriei colective? Să fie oare ei atît de orbi încît să nu vadă ceea ce a fost limpede pentru aproape 500 de familii?

După cît arată unii confrați, se pare că, tot asta-i buba, plus încăpățînarea nevestelor.

Așa că n-am ezitat și am trecut pragul casei lui Ion Stoenescu. Din capul locului m-am lămurit că lipsa de rentabilitate, ca și alte gogoriță, nu mai au circulație. Nici măcar despre „împotrivirea femeii" nu mai poate fi vorba. Stoenescu, mijlocaș în lege, nu s-a arătat de loc speriat de perspectiva de a fi colectivist, ba chiar o dorește.

— Atunci ce te împiedică? l-am întrebat eu puțin contrariat.

Omul a stat puțin pe gînduri.

— Păi, uite... vezi dumneata... Maci, președintele, e cam moale, nu prea ține bine frînele, și dacă le scapă e rău.

— Bine, dar Maci nu e singurul care conduce. E un consiliu întreg, o adunare generală. Și șapte sute de oameni nu dau ușor drumul la dîrlogi.

Stoenescu a schițat un surîs.

— Ei, lasă să se mai limpezească lucrurile, să se știe bine gospodări, să fie o țîră mai tari; știi, să nu te doară capul!... Și apoi inginerul e cam tînăr. Briceag, secretarul organizației de bază, e și el ușor de sucit — și-i cam place vinul, fie bun, fie prost.

Așadar, de aici bate vîntul. Stoenescu, și probabil și ceilalți, așteaptă intrarea în gospodărie ca un fel de invitație la un ospăț la care se servesc dumicatele gata mestecate. El nu se îndoiește nici o clipă de superioritatea și rentabilitatea colectivei, de avantajele pe care le oferă. El stă pe delături și așteaptă micșorarea neajunsurilor, întărirea prestigiului, creșterea capacității de conducere. Privește frămîntările stînd încă afară; nu se vrea participant la ele. E, de fapt, tot o manifestare a individualismului, dar o formă ceva mai fină, pe măsura nivelului la care a ajuns gospodăria și întreaga viață a satului.

Să ne întoarcem însă la adolescenta noastră.

În primăvara aceasta, după topirea zăpezilor și după primele ploi, cărpinișenii s-au trezit cu o mare belea: o parte a ogoarelor erau pline de apă. Fuseseră inundate o parte din semănăturile cu grîu de toamnă, precum și ogoare ce trebuiau însămînțate atunci. Pămîntul cîmpiei bănățene are o particularitate: pînza de apă e la mică adîncime. De aceea, cînd pe sol, e mai multă umezeală, straturile superficiale se suprasaturează cu apă și băltesc.

Colectiviștii nu s-au speriat și au dat piept cu inamicul. Cu perseverență și entuziasm. Conducerea gospodăriei, inginerul Gemescu și o serie de colectiviști mai cu experiență, au întocmit un plan de săpare a unor canale prin care să se prelingă băltoacele. Treaba asta a cerut multă muncă și bătaie de cap, dar o parte din pămînturile inundate au fost recîștigate. Ploile au continuat însă, cerînd alt plan, altă bătălie, alte forțe. Colectiviștii au luptat mai departe cu aceeași îndărătnicie, cu aceeași încredere în forțele lor, cu același entuziasm. Pînă la urmă, victoriile au fost împărțite: au cîștigat cărpinișenii suprafețe mari, pe care le-au cultivat deîndată, dar a rămas și apa stăpînă pe cîteva terenuri care au rămas necultivate.

Tenaci, colectiviștii și-au zis că mijloacele n-au fost bune. Mințile au început să se frămînte, să caute, să afle mijloace mai eficace, ca cel puțin în anii viitori povestea să nu se mai repete. Și cum asemenea mijloace depășesc posibilitățile colectiviștilor, a intervenit ajutorul statului: aici vor începe lucrări de canalizare pe întreaga cîmpie bănățeană, ferind astfel de inundație suprafețe întinse. La aceste lucrări va fi loc și pentru entuziasmul cărpinișenilor, care vor da o mînă de ajutor.

Această întîmplare cu inundația arată entuziasmul colectiviștilor. E drept că nu în forma sa sărbătorească, de paradă, ci ca un element de viață obișnuit, ca un mod de exprimare prin muncă, tăcut și discret. Entuziasm și îndărătnicie.

Același lucru poate fi spus despre efervescența cu care se plămădesc planuri îndrăznețe, ca, de pildă, cel de mecanizare.

Mărturisesc că e prima oară cînd am auzit într-o gospodărie colectivă o astfel de problemă. Nu e vorba despre mecanizarea muncilor de cîmp, fapt cunoscut și care nu mai necesită discuții, ci de

Cel de al doilea siloz, cu o capacitate de 30 de vagoane, va fi gata curînd.

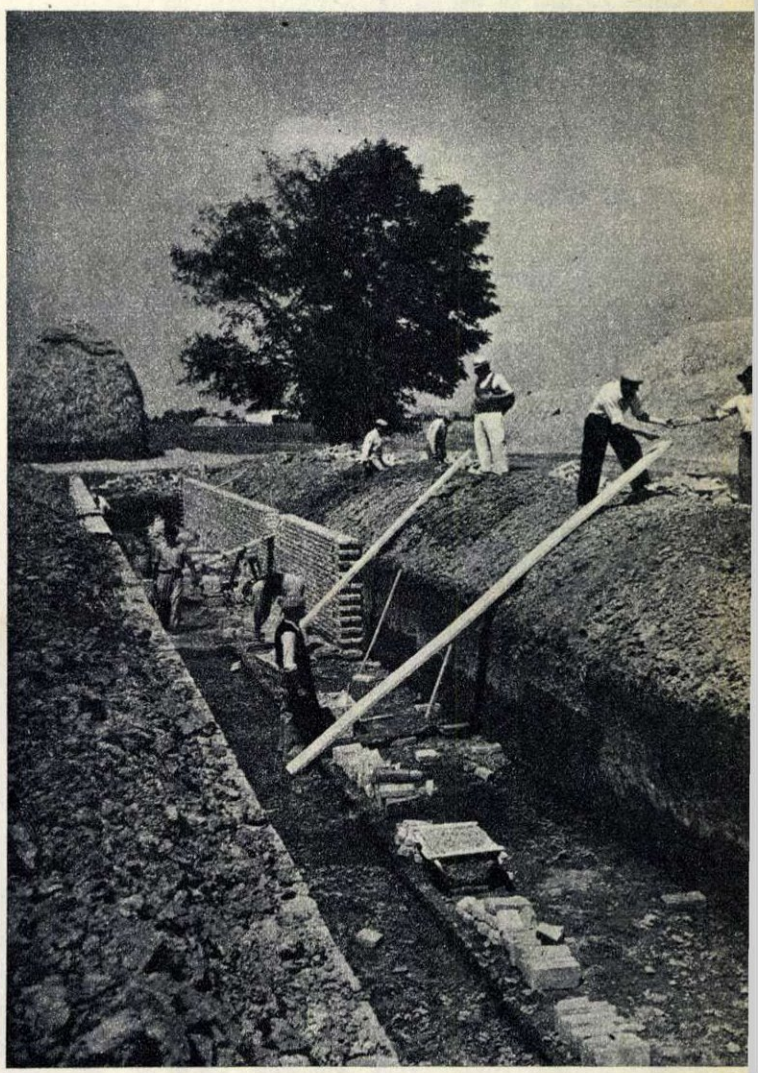

S-A DESCHIS MUZEUL REGIONAL DE ARTĂ PLASTICĂ DIN PLOEȘTI

Orașul Ploești s-a îmbogățit cu o nouă instituție de cultură: muzeul regional de artă plastică. Instalat în palatul cultural al orașului, muzeul de artă cuprinde în cele șapte săli ale sale, opere de valoare din pictura clasică și contemporană, sculptură și grafică.

Deschis la începutul lunii august, muzeul a fost vizitat în primele zile de sute de amatori de artă.

În fotografie: un aspect din salonul de pictură clasică romînă și străină.

Fotografie de I. VERMONT-Ploești

UN NOU ÎNTOVĂRĂȘIT

Aparatul fotoreporterului a surprins două momente, într-un sat din raionul Săveni, regiunea Suceava. Țăranii întovărășiți Vasile Dănilă, Visarion Jitariuc și Ion Atofanei au prezentat fire de grîu de la întovărășirea lor, țăranului individual Haralambie Zaharia și, comparîndu-i cu grîul lui rămas mai mic, l-au convins de avantajele întovărășirii.

Faptul acesta l-a lămurit pe țăranul muncitor Haralambie Zaharia, care, după cum vedem în cea de a doua fotografie, a semnat pe loc adeziunea de intrare în întovărășire.

UN SANATORIU BALNEAR PERMANENT LA PUCIOASA

Ministerul Căilor Ferate, care posedă un sanatoriu mare la Pucioasa — stațiune ale cărei băi sînt cunoscute pentru eficacitatea lor în vindecarea afecțiunilor reumatice—a decis ca el să funcționeze nu numai în timpul verii, ci tot anul, venind astfel în sprijinul ceferiștilor suferinzi.

În fotografie: o aripă a sanatoriului C.F.R.-Pucioasa.

Fotografie de I. VERMONT

LA CE LUCREAZĂ?

Îi vedeți cît e de bucuros? Zîmbetul de pe fața sa exprimă numai satisfacție. La ce lucrează oare acest muncitor? Ce creează?

Înainte de a răspunde la întrebări să-l prezentăm: este ajustorul Timotei Luchiancenco de la Rafinăria nr. 1 din Ploești. În întreprinde-

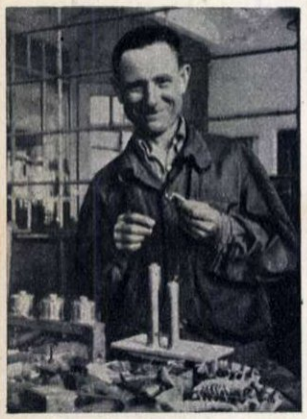

rea sa este bine cunoscut ca fruntaș în muncă: depășește permanent planul de lucru cu 100-120 la sută.

Luchiancenco este însă cunoscut și sub alt aspect: ca un talentat constructor de lucrări de artă pe care le execută din materiale metalice. Din mîinile sale meștere ies diferite obiecte care uimesc prin finețea și exactitatea lucrăturii.

Acum, vreți, desigur, să aflați la ce lucrează? Iată: construiește cu migală de bijutier o miniatură: este macheta Rafinării nr. 1 din Ploești, cu absolut toate instalațiile și cu rezervoarele respective.

Fotografie de I. VERMONT-Ploești

PENTRU COPIII NOȘTRI

O nouă școală s-a dat în folosință tineretului romîn și german din regiunea Timișoara. Este vorba de școala instalată într-o mare clădire, construită recent în comuna Jamu Mare.

Fotografie de E. ROBICEK

cea a transporturilor, a muncilor ce necesită încă tracțiune animală.

— O pereche de cai are nevoie anual de hrana culeasă de pe patru hectare de teren. O sută de perechi, cîte avem noi, înseamnă 400 de hectare numai pentru hrana lor. Enorm! E o suprafață care ar putea fi cultivată cu plante industriale, de pildă, aducîndu-ne mari venituri. Dar, ca să ne lipsim de cai, ne trebuie mașini, autocamioane și rutiere. Ele cer „de mîncare" numai cît lucrează, pe cîtă vreme caii îi hrănim cel puțin 4-5 luni pe an fără să folosim ceva de la ei. Trebuie să facem pe dracu' în zece, să luăm mașini!

Această socoteală o făcea președintele Dumitru Maci, împreună cu cîțiva membri ai conducerii. De fapt, dracul a și început să fie ciopîrțit: pînă acum gospodăria are trei camioane și un rutier cu remorcă. Acțiunea continuă sub lozinca mecanizării rapide a transporturilor. E un semn al îndrăznelilor adolescenței.

Adolescența îți oferă și alte fețe. Iată, de exemplu, deprinderea de a munci în forme organizate și tendința de indisciplină. Prima este ilustrată de faptul că minimum-ul de zile-muncă este îndeplinit aproape de toată lumea, că pe tabel afli oameni ca, Dumitru Gîrd, Solomon Tăranu, Suzana Pavlov, Iosif Schestag, Petre Rizter, Ștefan Benkö, Ecaterina Kreppel, pentru care munca este tot atît de necesară ca și aerul, iar absentarea un delict ce echivalează cu o crimă. Numărul chiulangiilor e restrîns, insignifiant și, alături de această situație bună, găsești — ca un contrast — un soi de dezorganizare ce se manifestă în disprețul evidenței. Degeaba o să cauți în carnetele de muncă să vezi ce și cît a lucrat fiecare, pentru că le vei afla imaculate. Trebuie să-l crezi pe cuvînt pe brigadier. Și de aici izvorăsc unele certuri și nemulțumiri, discuții interminabile, ca cele dintre brigăzile de cîmp și brigada constructorilor și a meșterilor. Cei de la cîmp îi acuză pe ceilalți că își încarcă zilele-muncă cu furca, că au prea multe în raport cu munca lor. Arbitrul care ar vrea să aplaneze conflictul ar fi pus la grea încercare: n-ar putea stabili ce lucrează efectiv fiecare, pentru că muncile efectuate sînt trecute cu toptanul. În astfel de condiții, e firesc să apară nemulțumiri.

Această tendință de încălcare a unor hotărîri, de trecere cu ușurință peste problemele de disciplină, o afli și la președinte. Într-o vreme adunarea generală hotărîse trecerea la brigăzile de cîmp a 15 membri ai brigăzii de construcție. A doua zi, cu de la sine putere, președintele Maci a aprobat rămînerea pe mai departe a celor 15 la construcții. Așadar, indisciplina adolescenței se vădește și la cei care ar trebui să pășească în maturitate...

Naivitatea e, de asemeni, o trăsătură a adolescenței. Bineînțeles că n-au scăpat de ea nici colectiviștii din Cărpiniș. Și mi-am dat seama de asta din următoarea întîmplare:

Într-o încăpere a atelierelor am dat peste un grup electrogen, avînd un motor Diesel de toată frumusețea. Eram sigur că el furnizează curent electric gospodăriei. Mai avea unele beteșuguri și o poveste: acest motor fusese dat gospodăriei de un oarecare inginer Dudas din Ploești, fără vreo repartiție, cu o mică „chirie" de opt lei pe oră, începînd de la 1 august, timp de un an. Conducerea și adunarea generală au aprobat plata acestei chirii, din dorința de a avea curent electric propriu, de a ajuta la electrificarea întregii comune, fără să aibă repartiție asupra acestui motor. Credulii, l-au primit pe Dudas din Ploești — ce hram mai poartă, nimeni nu știe! — și-i plătesc chirie ca și cum ar fi primit moștenire coșcogeamitea motor cu marca uzinelor „Timpuri noi". Dacă întîmplarea s-ar petrece peste cîțiva ani, probabil că misteriosul Dudas din Ploești ar fi întrebat de sănătate... Acum, însă, colectiviștii, din naivitate, i-au acceptat „oferta", urmînd ca întrebările despre starea sănătății să le pună alte fețe....

Generozitatea nu lipsește nici ea colectiviștilor din Cărpiniș. Însă nu o generozitate izvorîtă din ușurință, ci născută din conștiința tăriei, a superiorității. Acest lucru îl dovedește faptul că în gospodărie a fost primit anul trecut chiar fostul chiabur Ion Iacob, care lucrează la construcții, iar acum, adunarea generală a aprobat intrarea încă a 4-5 foști chiaburi, ba chiar și a cîtorva cetățeni care au suferit condamnări penale, pe care le-au ispășit. Acesta este în adevăr un semn nu atît de generiozitate, cît de tărie; un semn că membrii gospodăriei se simt în stare să educe oameni care au fost în trecut, dacă nu dușmani ai orînduirii socialiste, cel puțin cu totul străini de ea.

Aș putea prelungi la nesfîrșit faptele care să ilustreze adolescența, tinerețea plină de avînt și exuberanță, a gospodăriei din Cărpiniș. Dar n-are rost. Cele cîteva impresii sînt — socotesc — îndeajuns de elocvente pentru a demonstra tinerețea gospodăriei, drumul ei ascendent spre maturitatea pe care i-o indică recenta Hotărîre a partidului.

Bun noroc!

Din nou despre

DREPTATEA LUI IUGA ȘTEFAN

Cîteva obligații profesionale, printre care o călătorie lungă în țară și o alta în străinătate, m-au împiedicat să iau mai devreme contactul cu cei doi eroi ai reportajului meu, intitulat „Are dreptate Iuga Ștefan?", publicat în numărul din 1 iunie al revistei „Flacăra". E adevărat că nici nu m-am gîndit să fac imediat acest lucru, încredințat că tovarășii în mîinile cărora se află o parte din destinele celor doi eroi, vor acționa în așa fel, încît lucrurile să evolueze într-un sens pozitiv. Știam că aceasta nu se poate petrece în cîteva zile, ci într-un timp mai îndelungat, atît cît îi este necesar adevărului să se statornicească și valorilor să se reafirme. Cazul Iuga nu-mi dispăruse însă nici o clipă din minte, mai ales că între timp atît redacția revistei cît și autorul reportajului primiseră numeroase scrisori prin care cititori de toate categoriile și vîrstele comentau faptele și cu foarte mult bun simț făceau aprecieri asupra celor întîmplate și relatate. O serie de tovarăși ca: Dumitru Căprierescu din Strehaia, Váy Carol din Orașul Stalin, Poconski Mircea din Cluj, Dragomir Ion din Vălenii de Munte etc. în părerile lor arătau că nu sînt de acord cu atitudinea lui Iuga de a se supăra pe toată lumea și de a se izola în carapacea tristeții sale, așa cum nu sînt de acord cu tovarășii care manifestaseră neînțelegere față de sentimentele celor doi eroi și trataseră la modul superficial și birocratic purtarea lor. Un cititor din Comănești, Clasu Nicola, electrician pe un șantier, făcea, printre altele, remarca interesantă că existența unor asemenea cazuri dureroase se datorește într-o măsură însemnată faptului că în gazete și reviste nu prea apar materiale de acest fel — care să atace și să desfacă în pagini și rînduri clare problemele sufletești oarecum ascunse ale unor oameni. Eu personal găsesc remarca întrutotul justă. Ea explică de ce unele cadre, cînd întîlnesc din întîmplare o problemă gen Iuga Ștefan, o analizează la înfățișarea ei exterioară (omul este nedisciplinat, muncește prost, se izolează de tovarăși, e nervos etc., etc.) și nu mai caută să pătrundă în cauzele care provoacă aceste exteriorizări. Măsurile luate după o atare cercetare nu vor face decît să adîncească răul — nu să-l îndrepte. Este ca și cum unui om bolnav i-ai porunci să se îndrepte sau într-un caz mai bun i-ai perora timp de cîteva ore că-i stă mai bine sănătos și vesel, îndemîndu-l grav sau înduioșător să-și reia această ultimă atitudine.

Cei care consultă cu atenție bolnavul, care descoperă regiunea infectată și o tratează cu medicamentele necesare, sînt singurii care procedează bine. Pentru a proceda astfel, este însă nevoie ca „medicii" să cunoască toate bolile și nu numai molimele cele mai răspîndite. Altminteri o să ne mirăm cu brațele încrucișate și cu priviri nedumerite în fața unor neprevăzute epidemii.

Rog pe tovarășii medici să-mi scuze acest limbaj, dar consider că această calitate de medic al sufletului omenesc poate fi profesată de orice cetățean de bună-credință din această țară — și în primul rînd de acei care se ocupă cu scrisul. Și mai cred că e singurul domeniu — acest domeniu al sufletului omenesc — în care nu putem aplica politica „n-aude, n-a vede" (în limbaj internațional „politica struțului") sau să-l escamotăm pentru că bagheta noastră, în fața unui caz Iuga, refuză să ia blîndețea și lucirea unui material plastic, preferînd duritatea și violența cornului care se găsește încă din belșug prin codrii noștri. Se poate însă ca cel mai bun răspuns pe care-l putem oferi la întrebările ridicate de reportajul nostru să fie relatarea noii întîlniri pe care am avut-o cu eroii reportajului

★

Tovarășii din conducerea uzinei „Tractorul", la citirea materialului, au uitat să-i reproșeze autorului că a descoperit un asemenea caz și l-a tratat la modul cum l-a tratat. N-au căutat cu lumînarea în reportaj fraze convenționale, cu gîndul de a le pune pe cîntar și a vedea dacă ele consumă greutatea prevăzută de regulamentele strategilor ad-hoc, pentru ca abia după aceea să treacă la cercetarea și analiza cazului. Au procedat mai simplu, muncitorește. Au discutat cazul într-o ședință specială a comitetului de partid, părîndu-li-se într-adevăr un caz demn de luat în seamă. Au hotărît să reproducă articolul în gazeta de uzină „Tractorul", care are un tiraj de 4000 exemplare. Au provocat discuții în secții și au organizat o amplă dezbatere în sectorul montajului general, unde lucrează Iuga Ștefan. Și Iuga Ștefan, și maiștrii din sector, și tovarășii din conducerea organizației U.T.M. și-au discutat atitudinile. Nu formal, și nu cu ușurință. Temeinic, la fondul lucrurilor. Unora le-a venit greu să-și strige greșelile în gura mare, să le arunce ca pe niște bani mărunți pe tejghea. Au făcut-o poate cu durere. Eu personal mă simt dator să-i întind o mînă prietenească maistrului Băraru, care și-a dezghiocat foarte anevoie sufletul de boabele rele. N-a spus formal: „Am greșit". Așa cum n-a făcut nici Iuga. Dar cînd secția sa, angrenată în montarea unui nou tip de tractor, a avut nevoie de un surplus de voință și de pricepere, maistrul a cerut, fără nici o politețe premergătoare, ajutorul lui Iuga. Era în perioada concediilor de odihnă. La cererea maistrului, Iuga s-a gîndit să-i răspundă într-altfel decît obișnuise pînă nu de mult s-a pus temeinic pe lucru. Iuga a ținut o bună bucată de vreme locul la doi montori. Adică, a făcut cel puțin două norme. Mi-a povestit totul copilărește: „Am simțit că maistrul mă pune la încercare. Îmi dădea lucrările cele mai grele. Dar și eu m-am pus la ambiție."

Ochii montajului erau îndreptați spre colaborarea dintre cei doi. Exemplul lui Iuga i-a fulgerat și pe alți muncitori, care și-au propus ca și ei să țină locul tovarășilor ce lipseau. Montajul și-a depășit planul într-o perioadă foarte grea, datorită tocmai acestui fapt. Poate că undeva în presă a și apărut o asemenea știre laconică. Nu vreau să fac calcule și presupuneri exagerate. Dar eu sînt încredințat că acest succes se datorește și acțiunii hotărîte a comitetului de partid de a repune în drepturile lor sufletești pe împricinații de la montaj, de a discuta „la modul uman" cazul Iuga. Și alte întîmplări petrecute acolo arată că spiritul tovărășesc a crescut foarte mult în urma frămîntărilor prin care a trecut secția.

Am uitat să-l întreb pe Iuga, care astăzi lucrează cu seriozitate în biroul organizației U.T.M., dacă i-a strîns bărbătește mîna maistrului Băraru. De bună seamă însă că mîinile amîndurora au mîngîiat făptura noului tip de tractor pe care-l scoate uzina. Și aceasta înseamnă mai mult decît o strîngere de mînă.

Un tovarăș de la comitetul de partid, vorbindu-mi despre noua conduită a lui Iuga, mi-a declarat că, relatînd povestea acestuia, am făcut un act de mare umanitate. Cu toată sinceritatea, spun la rîndul meu că acest act l-ați făcut tocmai dumneavoastră, tovarăși din comitetul de partid, care ați văzut în tristețea și izolarea lui Iuga o problemă arzătoare de partid.

Și la „Dezrobirea", fabrica unde lucra Otilia Borcoș, conducerea a pornit la elucidarea cazului. E drept că din iunie pînă astăzi fabrica „n-a avut încă vreme" să răspundă redacției despre măsurile luate. Dar aceasta nu înseamnă că nu s-au luat măsuri. Mai întîi, pînă la începutul lui septembrie, Otilia Borcoș n-a fost reprimită în fabrică. Ea a lucrat între timp la o cooperativă, ca muncitoare necalificată, confecționînd lăzi pentru ambalaj. Apoi conducerea fabricii — și în speță serviciul de cadre — vrînd să-și ia „măsuri", i-a întocmit tinerei muncitoare, cu multă migală, un dosar care să dovedească justețea măsurilor luate față de dînsa. S-au strîns referințe — e atît de ușor acest lucru! — din care să reiasă trăsăturile negative ale acestei tinere de 19 ani. Cu alte cuvinte, ea trăgea de cozi tovarășele de muncă în timpul lucrului, răspundea nepoliticos maistrului și nu muncea bine (lucru pe care maistrul nu l-a relatat la prima întrevedere cu Iuga, ci dimpotrivă), lipsea din cămin etc. Ba există în dosar și o declarație a Otiliei Borcoș, prin care aceasta refuză să accepte transferul la o unitate M. A. T., cînd ea s-a specializat timp de 2 ani, în școală, la confecționarea bomboanelor.

Eu nu neg dintr-o trăsătură de condei defectele Otiliei. Poate că are unele într-adevăr mai grave decît cele „descoperite" de cadre. Important e însă altceva: în loc, în fața unei anumite evidențe, să te preocupi de îndreptarea unui om, de formarea lui sufletească, folosești timpul culegînd „referințe" care să demonstreze tocmai contrariul! Sînt naivi acei care cred că astfel își pun la adăpost propriile lor trăsături și manifestări negative. Dar ei nu fac decît să și le adîncească.

Este semnificativă în această direcție atitudinea tovarășei Szekely Edith, șefa secției de cadre la o întreprindere din Orașul Stalin, care într-o scrisoare trimisă redacției noastre, pe marginea cazului Iuga Ștefan, spune printre altele:

„Un șef de cadre trebuie să fie și un bun pedagog, care trebuie să înțeleagă, sau cel puțin să caute să înțeleagă complexitatea sentimentelor muncitorilor, funcționarilor... Cu toate că e prea multă scriptologie în munca de cadre, care răpește mult timp, cînd se analizează situația unui om trebuie să fii foarte obiectiv, căci de asta depinde uneori viitorul unui om...

Tovarășa șefă de cadre de la „Dezrobirea" putea să-și dea seama atunci că greșise, cînd „golanul" de la „Tractorul" s-a prezentat să vadă care e atitudinea prietenei sale față de muncă, față de colectivul de muncă.

Sînt convinsă că un golan, în adevăratul sens al cuvîntului, nu făcea asta pentru una care „umblă cu toți bărbații".

Tovarășii de la fabrica „Dezrobirea" au declarat răspicat că o dată cu începutul lui septembrie o vor reprimi pe Otilia Borcoș în fabrică, făcîndu-i bineînțeles morala cuvenită și trimițîndu-ne în același timp și o scrisoare de răspuns care va „elucida" cazul.

Așteptînd scrisoarea, ne permitem și noi să le facem morala cuvenită prin rîndurile de mai sus pe care le trimitem cu mai multă promptitudine. Și, în același timp, ne angajăm ca nici altă dată să nu trecem nepăsători pe lîngă asemenea cazuri, ci să le urmărim cu toată perseverența.

Constantin CHIRIȚĂ

Iuga Ștefan lucrează din nou bine. Critica făcută i-a ajutat și lui, și altora...

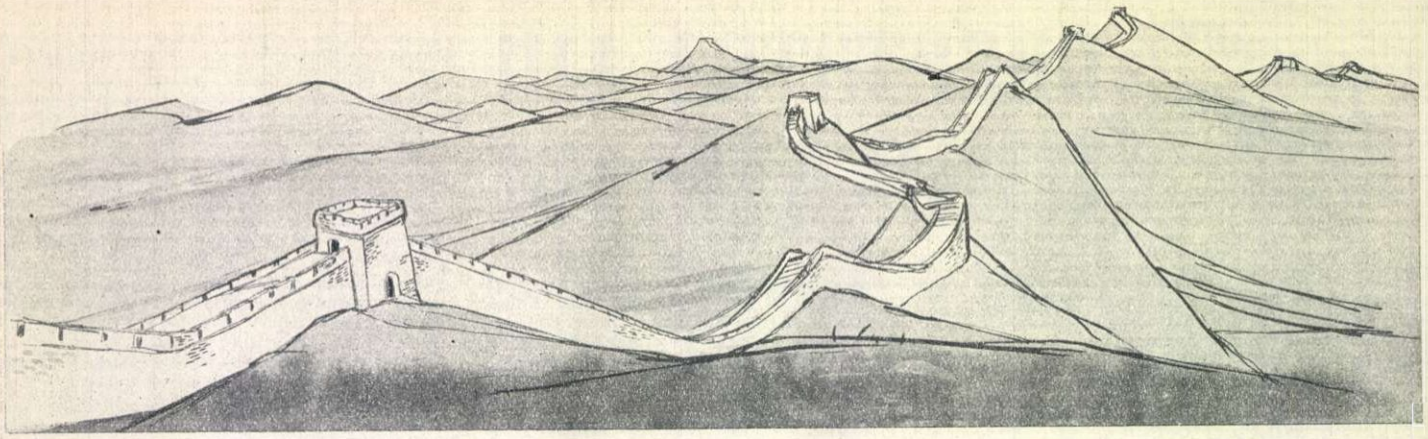

LEGENDA MARELUI ZID

şi a fetei Min-Tsian Nin, care, după cum se spune, a despicat în două, cu lacrimile ei, Zidul cel Mare, de jalea iubitului îngropat acolo ; şi care e o pildă a credinţei faţă de un singur bărbat, spre lauda ei în vecii vecilor...

Traducere din limba chineză
de Li-Mu şi Eusebiu CAMILAR

desene de Eugen TARU

Înainte cîntare

Era pe vremea cruntă, cînd cei viteji şi mulţi
Plecau spre Nordul sumbru, sub arcuri mari, desculţi, —
Cînd s-auzeau din Gobi cum seminţii se-mping,
Să-l ia de gît pe Hanul cel Mare, Shu-Han-Ting:
Pe-atunci, şi-a plîns o fată, din ochi, atîta rouă,
Că Zidul cel năpraznic s-a despicat în două...
O, vreau să ştiţi voi oameni, că roua disperării
Nu s-a vărsat zadarnic pe pajiştile ţării!
De mult e dusă fata între-ale umbrei genii,
Dar bocetul s-aude şi-acuma prin milenii...
Ascultă-mă, o, dulce Tu-Gen, nemuritoare,
Măiastră-naripată! O ştii tu bine, oare,
Că-ţi povestesc doar ţie ale străbunei fapte,
Să i le cînţi, departe, prin milenara noapte...
Hai, cîntă-i disperarea, cu glasul tău fierbinte,
Ca un ecou să treacă prin vremuri, înainte...
Hai cîntă, să s-adune în jur ascultătorii,
S-audă tot cuprinsul cumplitei ei istorii...
Grozav va fi cuvîntul, şi vă va chinui,
Dar după ce-l voi spune, prieteni, pot muri!
Se auzeau din Gobi cum seminţii se-mping,
Să-l ia de gît pe Hanul cel Mare, Shu-Han-Ting:
Avea credinţă fata ca nime-ntre femei,
Şi pentru Hanul Mare, şi pentru omul ei!
Statornică-ntre vînturi, senină, fără frică,
Aşa a fost această femeie mucenică!
Avea statornicie de aur şi aramă,
Şi să aflaţi, voi oameni, că Min-Tsian-Nin o cheamă...
Şi-i locuia tot neamul, de veacuri, la Su-Ciang,
Departe, peste Fluviul Albastru, Yang-Tse-Kiang,
Acolo unde-n zare cresc palmierii, lin,
În glia ce se cheamă şi astăzi, Hoa-Tin...

Întîia cîntare, a naşterii şi creşterii

Aveau şi-n acareturi, şi-n cîmpuri, orişice.
Da-l bîntuia o grijă pe bietul Ming-Nun-Te,
Că în zadar munceşte la palmieri, la vii,
Zadarnic era totul, cînd nu aveau copii...
Nevasta-i era bună, în toate, ca o sfîntă,
Şi o privea adeşe cum lucrul parcă-l zvîntă,
De-atîta hărnicie! Dar ce folos e oare,
De bogăţia toată, de faimă, de splendoare?
Se duc, se duc, cu toate, pe al mîhnirii val,
Cînd n-are cin'ţi-aprinde lumina de santal,
Parcă erau pe lume uitaţi, stingheri, străini,
Căci le lipseau din casă urmaşii-rădăcini...
Dar după lungă vreme de aşteptare, iată,
Că zeii fericirii le-au dăruit o fată,
O fericire mare, un necuprins tezaur,
O fată scumpă, scumpă, s-o cîntăreşti cu aur.

Aşa cum nu pot spune sărmanele cuvinte...
Şi-ndată, la trei zile, cum scrie-n datini sfinte,
Chemat-au musafirii. Şi-au hotărît deplin,
În veac să se numească de-atuncea, Min-Tsian-Nin...
Avea în ochi şi-n zîmbet lucirile aramei,
Cu cît creştea frumoasa în dezmierdarea mamei,
Avea în ochi şi-n zîmbet poene luminoase,
Colan fără pereche de pietre preţioase...

Fragment din epopeea chineză cu acelaşi titlu, veche de două mii cinci sute treizeci ani.

Şi fericiţi părinţii erau, din cale-afară,
Şi o ţineau pe palmă cum ţii o piatră rară...
Şi-aşa a dus-o fata, tot ca-ntr-un cîntec lin...
La şase ani, spre cartea cea veche „Ni-ől-Cin",
S-a aplecat! Şi-un dascăl cu vocea lui înceată
Îi arăta din carte cum să se poarte-o fată...
Miraţi stăteau alături, ades, părinţii săi,
Cînd mînuia penelul la scrierea dintîi!
Dar cînd citea? Pe frunte avea o strălucire,
Descoperind istorii despre femei martire...
Şi-aşa, pe munţii vremii, urca, din treaptă-n treaptă,
De nimeni întrecută, isteaţă şi-nţeleaptă,
Era fără pereche la ţinerea de minte,
Nu mai uita un lucru trecut pe dinainte...

Luceau de fericire, cîmpia, fluviul, casa...
Acum, lucra cu grijă, cu acul şi mătasa,
Şi-o învăţau ş-acuma tot meştere vestite...
Păreau că-s vii dragonii şi oamenii ! Ieşite
Din mîna ei, flori, ierburi şi păsări, strălucind,
Ţi se părea adese că le auzi foşnind...
La faţă ca o floare era! O, ea, cununa...
Acum crescuse mare şi semăna cu luna,
Şi cînd trecea pe uliţi parcă mergea dansînd,
Încît mureau feciorii cînd o vedeau mergînd...
Şi îi spuneau părinţii ades: „O, prea iubito!
Noi, calea pe sub soare de-acum ne-am cam sfîrşit-o,
Şi cît am vrea, tu scumpo, ca vremea-n loc să steie,
Să-ţi mai purtăm de grijă, căci te-ai născut femeie,
Şi nu-i e dat femeii, prin datini, precum ştii,
Averi să moştenească, de-ar fi chiar bogăţii,
De mii de milioane... Ţi-s ochii trişti? Uimiţi?
O, iartă-ne, da-i vremea de-acum să te măriţi,
De prunci ochioşi la rîndu-ţi să umpli tot cotlonul...
Viteaz bărbatul fie-ţi! Să zboare ca Dragonul,
Să aibă cine-aprinde străbunilor lumină,
Şi cin' să ducă-n veacuri a noastră rădăcină...
De vorbele-nţelepte adînc se pătrundea!
Se întorcea spre dînşii, cuminte. Răspundea:
„Băiat de-aş fi, nu fată, cum sînt, aş fi datoare
Să stau în faţa voastră la fel, ascultătoare!
Dar nu e prea devreme să mă mărit? Căci eu
Mă tot gîndesc ce suflet avea-va omul meu..."
Şi hotărau părinţii: „Aşa e. Mai aşteaptă...
Te-ai dovedit şi astăzi o mare înţeleaptă..."

A doua cîntare, a lui Tsi-Leang de la Su-Ciou

Ascultători! O clipă vă rog, să-ngăduiţi,
Şi rînd să-i dăm acuma şi celuilalt erou!
Ascultători, e vremea prielnică să ştiţi:
Un wang trăia pe-atuncea, în ţară la Su-Ciou...
Era bogat şi mîndru, cărunt sub anii grei.
Trăia în fală, wangul, şi îl chema Yen-Uei....
Şi-avea un fiu mai falnic ca soarele, Tsi-Leang.
Şi-i dase-nvăţătură înaltă, mîndrul wang...
Era fără pereche pe lume! De-ai ştii tu,
Cum mai cînta în cartea U-Dgin şi din Si-Shu...
Dar să lăsăm feciorul, căci seminţii se-mping,
Să-l ia de gît pe Hanul cel Mare, Shu-Han-Ting,
Căci Shu-Han-Ting de-o viaţă măcelărea oştiri,
Rîvnind mereu spre Gobi, spre alte cuceriri,
Şi aduna în funii mulţimile, cu-n rost,
Voind să construiască un zid cum n-a mai fost,
Un zid, pre cît ai merge tot ani şi ani în şir,
La zeci de mii de oameni să fie cimitir,
Înalt şi gros să fie, şi tare, cum s-o şti,
Şi lung să fie zidul de zece mii de li[1])
Cînd s-auzeau, departe, cum seminţii se-mping,
S-au dus odată wangii cei cruzi la Shu-Han-Ting.
Plecaţi stăteau mişeii, de-o parte, în cotlon.
Şi au grăit spre hanul cu suflet de dragon:
„Mărite han! Ţi-om spune pe lume ce e nou...
N-ai auzit de wangul Tsi-Leang, de la Su-Ciou!
Puternic e, şi mîndru, cum nu s-a pomenit!
E bun de prins în funii şi de trimis la zid"...
Se auzeau din Gobi cum seminţii se-mping...
Şi au adaus wangii: „Mărite Shu-Han-Ting,
E ne-ntrecut de ager, şi e cuminte foc,
Şi tare cît o mie de oameni la un loc..."
Şi au tăcut alături, rînjind, toţi wangii-zbiri.

Către Su-Ciou, departe, curînd zburau oştiri!
Curînd, pe trei maidane şi şase uliţi, sta
Pe porţi, decretul galben! Peste Su-Ciou cădea
Ca un blestem! Porunca pe suflete a nins. ...
Se poruncea, în pripă Tsi-Leang să fie prins...
Dar noaptea mii de oameni se furişau încet,
Şi tot rupeau cu ură decret după decret,
Şi se-ntîmplau răscoale! Însă cei răi se-mping,
Să capete pămînturi şi nume de gi-ping [2])
Sau, dacă nu pămînturi şi nume, fie bani...
Se întreceau să ieie cei zece mii de lani...
Şi poruncea decretul: „Acei ce îl ascund,
Pe-acel Tsi-Leang, o noapte, cu capul lor răspund..."
Curînd după aceea s-au repezit călări
Slujbaşii, la poruncă, în cele patru zări,
Şi sate după sate păleau, ca-n alte dăţi,
Şi-au prins să scotocească cetăţi după cetăţi,
Ca lupii şi ca tigrii! Răcneau ca scoşi din minţi,
Luau de piept sărmanii şi le cereau arginţi, —
De nu aveau de unde, o isprăveau în streang,
Învinuiţi de-al ţine în casă pe Tsi-Leang!
Cumplit gemea cetatea, pămîntul tremura!
Lua sărmanul pruncii de mînă, şi-i vindea,
Ca robi, să liniştească slujbaşii scoşi din minţi!
Vindeau şi fii, şi fiice, ca să le dea arginţi !
Umbla prin lume plînsul, ecou după ecou.
Ca un drapel al groazei plutea peste Su-Ciou...
Se ridicau la ceruri dragoni gălbui de praf...
Era de-atîta vreme Su-Ciou în chin şi jaf,
Se-auzeau pe uliţi doar paşii surzi şi grei...

1) Un li — 500 metri 2) Prim-sfetnic

II

Aflînd grozava ştire, bătrînul wang Yen-Uei,
A asudat de moarte, la anii lui destui...
Şedea, de spaimă albă, în colţ, femeia lui:
„Atîta rădăcină avem şi noi! O, bieţi,
Curînd se lasă noaptea amarei bătrîneţi,
Şi cine-o să ne fie toiag ?" Aşa gemea
Femeia îngrozită. Afară s-auzea
Cum trec şi trec duşmanii. Dar înţeleptul wang
A tresărit deodată: „Mai bine pier în streang,
Decît să-mi las feciorul la Zid! Aş vrea să-l chemi!"
„O, fiul meu! Ascultă! Eu cred că nu te temi
Să-ncerci să-ţi scapi viaţa! Hai, spală-te pe mîni!
Veşmintele îţi schimbă! Fugi, zile, săptămîni,
Şi să te-ascunzi departe... Dar să ne scrii, să ştim,
De mai trăieşti! Cu bine"...
Spre vechiul ţintirim
Tsi-Leang s-a-ntors cu faţa, înspre străbuni. Cuvînt
Grozav, a dat spre zeii din cer şi din pămînt,
Şi repede părinţii l-au sărutat, l-au strîns,
Şi a ieşit feciorul în hohote de plîns...
Fugea în lumea neagră, cu creierii în foc!
Ce va afla în cale: noroc sau nenoroc?
De fi-va prins, atuncea cu el s-a isprăvit:
Va fi legat de funii şi va pieri la zid!
Şi mai simţea pe faţă şi mai simţea pe mîni
Răsufletul fierbinte al bieţilor bătrîni...
Cine-o să aibă grijă de traiul lor, de-acum?
Şi lung îi era plînsul, cît lungul unui drum!
La neagră bătrîneţe ce mîini i-or sprijini?
Tăcerea-i era lungă cît drumul dintr-o zi...
Şi cum mergea feciorul, adesea auzea
Grăindu-se de dînsul. Încet se povestea,
Cum din deşertul Gobi ciobani pletoşi se-mping.
Şi cum de la o vreme cumplitul Shu-Han-Ting,
Durează Zidul Mare, şi lung cît ani în şir,
La zeci de mii de oameni să fie cimitir,
Înalt şi gros să fie, şi tare, cum s-o şti.
Şi lung să fie Zidul de zece mii de li...
Şi auzea feciorul cum este urmărit,
Spre-a fi legat în funii şi repezit spre Zid!
Şi prefăcut la haine, fugea sărmanul wang,
Fugea, către cetatea cea mare, la Su-Ciang,
Să-şi caute acolo scăparea grelei sorţi...
Şi s-a văzut deodată în faţa unei porţi
Deschise. Era-n faţa unei adînci grădini...
Se legănau platanii din negrele tulpini,
Şi palmierii mîndri foşneau. El a pătruns,
Din fugă, printre arbori. Şi-ndată s-a ascuns,
La rădăcina unui puternic palmier....
Treceau cocorii nopţii în stoluri mari prin cer...

A treia cîntare, a întîlnirii

Ascultători! O clipă vă cer să-ngăduiţi,
Şi rînd să-i dăm acuma frumoasei Min-Tsia-Nin!
Ascultători, e vremea prielnică să ştiţi:
În înserarea-aceea de aur şi rubin,
Privea din încăperea ei tainică, de fată,
Cum se topea pojarul în zarea depărtată,
Şi a luat deodată în mîinile-i uşoare
Un evantai de aur, cu fluturi şi cocoare,
Şi-a pus un şal cu păsări şi fluturi de lumină,
Să se mai plimbe seara o clipă prin grădină...
Şi florile şi iarba foşneau uşor pe straturi,
Şi lotuşii pe luciu păreau că stau la sfaturi,
Cu flori mai lucitoare, în preajmă să s-adune.
Iar crengile de bambus sunau ca nişte strune,
Ca fluierele line şi pinii răsunau,
Şi păsările nopţii în crînguri ciripeau,
Se răspîndeau în preajmă parfumuri dulci de ierbi,
Şi ca iluzii iezii păşteau pe lîngă cerbi
Prin dumbrăvioare. Şoapte văzduhul îl încarc'....
Se răsfrîngea în unde o punte ca un arc,
Şi se topea departe tăcutul nopţii zvon...
Şi a urcat frumoasa într-un pavilion,
S-asculte vîntul. Dulce mişca din evantai,
Şi-i străluceau în umbră cocorii de pe strai...
Şi peştişori de aur, pe luciu fulgerau,
Şi lotuşi mii departe sub lună străluceau.
Şi mai apoi, frumoasa, spre apă se pleca,
Şi peştişori de aur, iluzii, număra...
Era atîta pace, că sufletul să-ţi pierzi...
Şi peştii cei de aur păreau, în unde, verzi...
Se năzăreau şi racii, ca umbrele părînd,
La funduri, printre lotuşi, bulbuci uşori crescînd,
Pe luciul lin.
Deodată, cum fata s-a plecat,
Spre unde, evantaiul din mînă i-a scăpat!
Şi undele rotunde mai lin se rotunjeau...
O tot striga, să-l scoată, pe slujnica Mei-Ceau...
Şi cum din casă nimeni la glasu-i n-a răspuns,
S-a dezbrăcat, uşoară, aşa ca în ascuns,
Şi-atunci, în faţa lunii, din straiul de argint,
I-a răsărit statura ca fildeşul lucind...
Un vînt mai lin ca visul umbla din plai în plai...
Şi cînd a prins din unde uşorul evantai,
Şi cînd şi-a-ntors privirea spre arbori şi spre cer,
Ea a zărit un tînăr frumos, sub palmier!
S-a ruşinat ea, tare, şi s-a-nroşit cumplit!
Şi ca din nişte şaluri din unde a ieşit!
Tsi-Leang a întrebat-o: „Frumoaso, eşti a cui?"
Ea i-a răspuns: „Străine, de vină cerul nu-i,
Că m-ai văzut acuma, tu, om necunoscut,
Cum mi-a crescut statura din straiul meu căzut!"
Şi se gîndea: „Mi-i trupul mai scump decît un jad!
Nu l-am păzit! Şi zeii mi-au hărăzit să cad!
De-i ne-nsurat feciorul, îl voi iubi mereu,
Pîn' la amurgul vremii va fi bărbatul meu,
Căci mi-a văzut statura! De-acum, în ochii mei,
Acesta-mi este omul cel hărăzit de zei..."

1300 DE FIGURINE PE UN COLŢ DE ELEFANT

Cine a văzut miniaturalele pagode filigranate în fildeş sau acele uimitoare „mingi ale diavolului", sculptate unele în altele pînă ce ajung la proporţii microscopice, nu-şi putea imagina o mai desăvîrşită mărturie a acestei arte. Şi, totuşi, cîţiva sculptori chinezi au terminat de curînd o lucrare considerată ca cea mai neobişnuită şi mai valoroasă din istoria de 3000 de ani ai sculpturii chineze în fildeş. Fotografia de alături ne-o înfăţişează: într-un uriaş colţ de elefant, şapte artişti chinezi au sculptat, de-a lungul a 15 luni, o machetă a parcului Pei-Hai din Pekin, ce redă, cu minuţioasă artă, nenumăratele sale palate, pagode, pavilioane, lacuri, poduri şi copaci. În acest parc crestat în fildeş, se află aproape 1.300 de oameni (ca să fim exacţi: 1289), care se plimbă pe podurile albe de marmură, dansează în pavilioane, merg cu barca pe lac, ori se caţără pe dealul ce duce la vestita Pagodă Albă. Ce e însă de-a dreptul uluitor la aceste figurine pe care trebuie să le urmăreşti cu lupa pentru a le observa bine, e extraordinara lor varietate şi individualizare: pot fi văzuţi plimbîndu-se perechi de tineri, ori părinţi ducîndu-şi prunchii în cărucioare, copiii ascultînd cu atenţie povestirile unor soldaţi din Armata populară de eliberare, ori tineri de diferite naţionalităţi cîntînd împreună, şi multe, multe alte imagini.

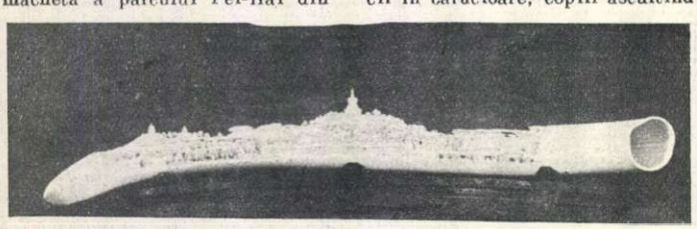

Artistul care a condus grupul de sculptori — şi pe care îl puteţi vedea în fotografia alăturată, lucrînd la ultimele retuşuri ale piesei, — se numeşte Jang Sih-hui, şi din cei 43 de ani cîţi are, 20 i-a închinat sculpturii. Personalitatea lui artistică îmbină în mod fericit fantezia creatoare cu un rar simţ al preciziei şi adevărului, şi cu o răbdare miraculoasă. Fiu al unor meseriaşi din Pekin, el a început prin a sculpta mici ornamente arhitecturale, fără a avea însă posibilitatea de a-şi dezvolta excepţionalele sale însuşiri artistice.

Mai tîrziu a fost „descoperit" de un bătrîn profesor care, cucerit de talentul şi pasiunea pentru artă pe care le dovedea acest tînăr, a început să se ocupe mai îndeaproape de el. Dar abia după eliberare, Jang Sih-hui a putut urma cursuri speciale de sculptură, create în cadrul Academiei Centrale de Arte Frumoase din Pekin, fiind îndeaproape îndrumat de un vestit pictor chinez, Hsui Pei-hung.

Jang Sih-hui conduce astăzi una din secţiile cooperativei sculptorilor în fildeş din Pekin, în al cărei mic atelier situat nu departe de scuarul Tien An-men, au văzut lumina zilei lucrări de mare valoare, ca macheta mai sus-pomenită şi sculptura în fildeş reprezentînd în miniatură cunoscutul palat de iarnă.

Nu demult, Jang Sih-hui a vizitat — într-o călătorie de documentare — satul natal al lui Mao Ţze-dun, din provincia Hunan, aducînd cu sine schiţele unei noi sculpturi în fildeş, care va înfăţişa viaţa nouă a ţăranilor din acele locuri.

Ho Wei-cin s-a reîntors!

de Maria ARSENE

Totul era răvășit. Cearșaful, strîns boț lîngă pernă, covorașul de fibră mototolit sub masă, uniforma zvîrlită pe-un scaun; toate mărturiseau trecerea unui taifun prin cameră.

Din chipiul înalt, de paradă, aruncat pe garderob, nu se mai zărea decît fundul rotund de mătase. Pantofii dispăruseră sub pat. Magnetofonul, smuls brutal din priză, încremenise cu banda deșirată, la sfîrșitul refrenului: „I love you baby...“

Doar etajera pe roate, împinsă lîngă ușă, oferea, în ordine și pentru onor, pîntecele goale ale unei duzini de „Old wisky“.

★

Îl durea încă capul după cheful din ajun, iar gura îi era amară. Privi în jur și se-ncruntă. Fusese o beție monstră, în patru: sublocotenentul de intendență, despre care știa prea bine că se ocupa — ca profesiune principală—cu spionarea piloților, dînd rapoarte direct către statul major al „mareșalului“, căpitanul Robert din serviciul special de informații al flotei a 8-a americane, locotenentul medic, și el.

La început încercase să reziste băuturii. Însă pretextul că-i gazdă și că se resimte încă, o lună după ultima capotare, nu i-a ajutat. Silit de căpitan, a trebuit să dea pe gît o sticlă din băutura aceea cumplită.

Alcoolul l-a moleșit, dîndu-i o ușoară temperatură. Toată noaptea s-a căznit să fie lucid, să nu-și trădeze emoția care-l prindea ori de cîte ori se uita pe furiș la ceasul brățară, de fiece dată cînd americanul beat îl privea lung în ochi și-l întreba răgușit:

— Ți-e dor? Spune drept, nu mă minți! Ți-e dor de pămîntul mare? Ai părinți acolo, spune drept!

Nu-i răspundea. Atunci căpitanul se ridica în picioare, își umplea amețit încă un pahar și amenința:

— Dacă aflu cumva... America are încredere în voi... Încredere... Ce nenorocire că sînteți trași toți în copie și semănați la chip... Niciodată nu poți să știi ce mocnește ici.

Și le ciocănea, pe rînd, cu degetul, frunțile.

Atunci sublocotenentul își ridica colțurile buzelor, forțînd un rîs servil. Medicul făcea o mutră speriată. Insultei căpitanului el îi răspundea cu un surîs.

Spre ziuă s-a tras cu armele prin fereastră către cerul înstelat, apoi americanul, după ce a urlat „închideți fereastra că intră un val de unt de ricină“, a căzut lat jos, lîngă garderob. L-a deschis cu greu, a pătruns cu capul înăuntru, a mormăit ceva și a început să sforăie.

Ho Wei-cin a chemat ordonanțele, care i-au scos pe brațe oaspetii. A stins lumina și a deschis larg ferestrele. Aerul rece îi făcea bine.

Sta trîntit pe marginea patului. Oboseala îi prindea lanțuri de plumb pe ceafă și spinare. Își culcă obrazul pe brațul îndoit. Tic-tacul ceasornicului-brățară bătea puternic în ureche, într-o cadență ciudată. Ritmul părea un pas, doi, cinci... O sută, o mie, zeci de mii de pași care se îndreptau șir spre țărm...

Și deodată imaginea mamei izbucni, puternică, sub pleoapele înfierbîntate...

★

Trase manșa spre piept. Botul ascuțit al avionului se-nălța în pantă către norul pufos de deasupra. Și tot atunci auzi în cască glasul comandantului, aflat într-unul din celelalte avioane:

— Întoarcem!

Cerul era albastru, ca o haină nouă de mătase; marea strălucea în valuri verzi-închise, de jad. Departe, înapoia firului subțire al orizontului, se afla coasta „pămîntului mare“.

— Întoarcem! Se aude? Răspunde!

— ...

— Se aude?

Împinse cu talpa paloniérul drept și făcu o întoarcere de 180 de grade. Era acum în nori. Ceață alburie atîrna în zdrențe de parbrizul din plexiglas. Cînd ieși din zeama aceea lăptoasă, văzu că era încadrat de cei doi echipieri, iar sus, avionul comandantului escadrilei punea „capul de compas“ către insulă. Misiunea de spionaj aerian a escadrilei eșuase. Aviația de vînătoare și artileria antiaeriană îi împiedicaseră.

★

Nici acum nu-și dă prea bine seama cum s-a întîmplat. L-a îndîrjit apropierea de bază, aflată în insulă, și a tras brusc manșa? S-a înălțat ca să nu-i mai aibă pe echipieri în dreapta și stînga?

Un singur lucru îi stăruie în minte. A vrut să mai vadă o dată orizontul dinspre „pămîntul mare“.

A țîșnit în sus, pe lîngă coada comandantului.

Revenit în poziția inițială, a repetat pe jumătate manevra. De data asta avea „pămîntul mare“ în față.

Cu toată viteza înainte!

— 233 unde ești? — auzi glasul comandantului.

N-a răspuns. Strînse dinții și controlă aparatele de bord. Motorul huruia năprasnic.

Pasărea de oțel spinteca aerul cu viteză crescîndă.

300...400...500... kilometri pe oră, cu spatele spre insulă și fața către...

— ...Unde ești 233? Răspunde!

„ ...Acasă, lanurile de orez murmurau cîntecul lor monoton cînd le adia vîntul. Mama era din zori la muncă, cu copiii, pe plantațiile mandarinului. Acum mandarinul nu mai sta în jeț cu pipa lui de fildeș în care ardea veșnic bobul de opium. Și nici nu se mai uita prin lorgnonul de cleștar, de la fereastra castelului, la țăranii robiți să-i muncească moșia. Stăpînul și-a tăiat unghiile și s-a apucat de negustorie...“

— ...Te-am văzut! Întoarce imediat!

Umbra avionului comandant trecu fulgerător prin dreptul soarelui, scuipînd foc și gloanțe prin toate gurile mitralierelor. A scăpat ca prin minune. S-a lăsat cîteva sute de metri în jos, apoi, brusc, s-a înălțat, urcînd greoi în pantă. Și tot atunci al doilea avion deschise focul sub el. Cînd a redresat, cei doi echipieri erau în urmă, așteptîndu-l parcă.

Își continuă zborul cu motorul în plin și ochii țintă la oglinda retrovizoare.

„1942. Războiul cu japonezii... Mama. Purta de 40 de ani aceeași rochie, în culori șterse. L-a condus cu căruța pînă la gară. Apoi a mai mers trei stații cu el. S-a întors pe jos în sat. 1943. 40 de tineri au fost ademeniți, spunîndu-li-se că vor fi trimiși la o școala de pilotaj în S.U.A. Au rămas la școala de artilerie. Abia în 1947 au urmat o școală de pilotaj, la Hanghau... Războiul civil... Instructorii americani... Înaintarea armatei populare și discursul mareșalului la radio care anunța ajutorul Statelor Unite... Iar după o lună au trebuit să fugă în Taivan... O săptămînă n-a făcut decît să transporte de pe continent în insulă generali, neveste și copii de generali, lăzi, cufere și geamantane cu bijuterii și obiecte de preț... A sosit o veste groaznică: mama a murit, logodnica a fost arestată și s-a sinucis... Care-i adevărul?“

...Cîți ani sînt de-atunci?

În oglindă apăru un punct care se mărea vertiginos... E Li, prietenul său. El are motorul schimbat recent. Avionul lui zboară mai repede. Li îl va ajunge.

Li, cu care în atîtea seri a împărtășit, pe șoptite, dorul de părinți, dorul de „pămîntul mare“ și ura față de mareșal.

Ce-are să facă cînd îl va ajunge?...

Li este acum la mai puțin de 2000 de metri... La o mie... cinci sute... Acum poate să-l observe bine în oglindă. O secundă. S-a lăsat în jos. Li nu trage. Ba da. Însă mitralierele lui bat alături, zvîrlind snopi de oțel, fără să-l nimerească. Fără să vrea să-l nimerească. Li, cel mai bun ochitor din escadrilă...

Mulțumesc, Li!

Apăsă pe rînd ambele paloniere. Aripile se clatină. Iată că adversarul îi răspunde la salut.

O, Li, prietene, mulțumesc încă o dată. Mulțumesc și te aștept acasă.

A rămas singur între cerul încremenit și marea indiferentă. Gîndurile îi fug, se-mpletesc și se-ncurcă...

„...Mama... căpitanul Robert... Dacă ar ști ce mocnește aci!“ Își șterse cu dosul palmei fruntea... Nu, niciodată! Dușmanii nu vor ști ce se petrece înapoia frunților celor care îi urăsc și vor să se bată și să moară pentru libertate și pentru adevărata lor patrie.

★

Trei care militare gonesc pe un drum șerpuit, între cîmpurile lucrate de țărani. Avionul s-a rotit de cîteva ori și a aterizat la o margine de tăpșan. A sărit din carlingă. Soldați înarmați și țărani cu bețe și ciomege alergau spre el. Ceasurile arătau orele patru după-amiază.

— N-am pușcă, nu sînt dușman! — a strigat celor care îl înconjurară.

— Ce cauți aci?—strigă un ofițer.

L-a privit în ochi, apoi s-a uitat la cer. Aveau aceeași culoare. A zîmbit, a respirat adînc aerul tare de pe „pămîntul mare“ și le-a răspuns:

— Am venit acasă. Am fugit din Taivan.

O pădure de brațe se întinseră prietene spre el...

★

Mama și logodnica pilotului reîntors trăiau. Trăiau și-l așteptau...

★

La 18 mai Ho Wei-cin, locotenent prim în serviciul de informații al escadrilei șapte, grupul trei, din armata lui Ciang Kai-și, a aterizat cu avionul său F 47, nr. 233, în provincia Kwantung.

N-a fost cel dintîi pilot care a revenit acasă. Și nici ultimul nu va fi...

La sosirea pe pămîntul natal nu se aștepta la această primire caldă, frățească...

ACOLO DEPAR

Muncim pentru noi! Ale noastre sînt roadele muncii noastre!

Oameni cu fețe crispate, încovoiați într-o desperată încordare, se căznesc să tîrască în urma lor plugul primitiv la care au fost înhămați asemeni vitelor...

Gravura în lemn ce redă întregul dramatism al acestei imagini vorbește în chip elocvent despre viața de cîine pe care a dus-o în trecut, veacuri în șir, obiditul țăran chinez, asuprit și jefuit deopotrivă de stăpînitorii feudali din țară și de negustătorii de sclavi aciuiți în China. Chiar și în acele cărți și reviste ilustrate ale colonialiștilor, care prezentau China de ieri doar ca o imensă țară a misterelor și a peisajului exotic, se vorbea despre țăranul chinez ca despre cel mai sărac din lume. Sute de milioane de sclavi, un întreg popor în lanțuri — iată ce era China de odinioară.

Munca pentru moșieri, în China veche (gravură în lemn).

Priviți acum imaginea Chinei libere, a acelei Chine trezite la viață de marea izbîndă a revoluției populare. Robii de ieri sînt astăzi stăpînii pămîntului pe care au trudit. Puterea populară a alungat din viața țărănimii chineze harapnicul moșierilor, jaful colonialiștilor, foametea, mizeria. 300 de milioane de țărani au primit pămînt, în urma istoricei reforme agrare.

A fost întîiul pas al țărănimii chineze spre belșugul socialismului.

Cu ani și ani în urmă, încă înainte de cel de-al doilea război mondial, comuniștii au fost primii vestitori ai zilelor luminoase ce aveau să vină, vorbindu-le cu entuziasm țăranilor chinezi despre viața și experiența colhoznicilor din U.R.S.S., cu îndemnul să le urmeze pilda.

Atîta le-a mers la inimă țăranilor chinezi cele aflate despre frații lor sovietici, încît o mînă de oameni mai luminați din județul Meisan (provincia Șensi) au hotărît să întemeieze și ei o gospodărie comună după modelul colhozurilor sovietice.

Sfidînd iscodirile vătafilor guvernului antipopular și neținînd seama de faptul că, în condițiile rînduielilor reacționare din acea vreme, o asemenea acțiune putea atîța și mai mult furia autorităților, cei din Meisan au înjghebat încă în anul 1939 gospodăria lor comună, pe care au numit-o cu

Încă o mașină sovietică de recoltat a pornit să brăzdeze lanurile mănoase ale cooperativei agricole de producție „Scînteia".

TE, ÎN VALEA SUNGARI

În valea fluviului Sungari, răsună cîntecele bucuriei țăranilor liberi. Stația de amplificare a cooperativei agricole de producție „Scînteia" face să se audă aceste cîntece pînă în cele mai îndepărtate case ale satului.

dreaptă mîndrie: *„Cel dintîi colhoz din China"*. 35 de gospodării țărănești s-au unit în această cooperativă agricolă de producție care timp de luni în șir a trebuit să ducă o viață ilegală, ferită de ochii autorităților.

Cînd „fapta" celor din Meisan a fost descoperită, poliția gomindanistă primi porunca „să împrăștie colhozul". Membrii cooperativei și-au apărat în fel și chip gospodăria unită, iar cînd n-au mai avut încotro, ei au schimbat numele cooperativei. O vreme ea s-a chemat „Gospodăria refugiaților"; astfel țăranii n-au renunțat la munca înfrățită.

Cu asemenea tradiții de luptă pentru o viață mai bună, au pășit țăranii muncitori din China, în anii de după eliberarea patriei, pe drumul transformării socialiste a agriculturii.

De la brigăzile de într-ajutorare în muncă și cooperativele agricole de producție de tip semisocialist, pînă la cooperativele socialiste de tip superior, țărănimea Chinei noi a parcurs un drum plin de lupte și izbînzi. Pe drumul acesta luminat de învățătura leninistă despre eliberarea țărănimii de coșmarul mizeriei, au pășit la începutul anului 1951 și cele 86 de familii țărănești de pe valea roditoare a fluviului Sungari, provincia Suntzian (China de nord-est) care, prin unirea muncii și avutului lor, au pus temeliile primei cooperative agricole de producție din Republica Populară Chineză. Ea a fost scînteia care avea să aprindă apoi focul luptei pentru crearea altor și altor asemenea cooperative de producție, cu caracter socialist. De aceea, sfatul cooperatorilor a dat gospodăriei numele *„Scînteia"*. Și de la întemeierea ei pînă azi, „Scînteia" se află mereu în frunte, obținînd în fiecare an recolte din ce în ce mai bogate. Numărul membrilor cooperativei este acum de două ori mai mare decît în 1951, iar 70 la sută din munciile agricole se efectuează cu mijloace mecanizate.

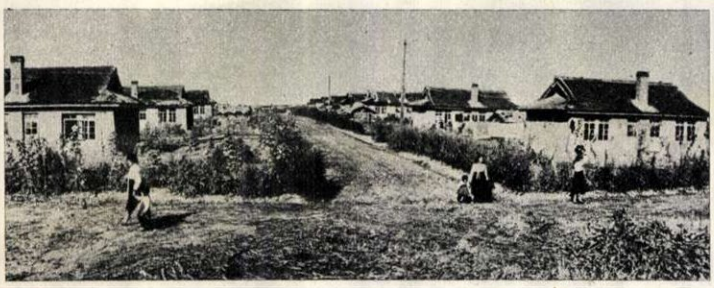

Noile rînduieli schimbă și înfățișarea satului chinez. În fotografie, casele noi ale membrilor cooperativei de producție agricolă.

Față de anul trecut, cooperativa a hotărît să-și sporească veniturile din anul acesta cu 12 la sută. Orezul fiind sursa principală de venit, în prezent membrii cooperativei primesc cîte 17 kg de orez pentru fiecare zi-muncă, ceea ce înseamnă de două ori mai mult decît în 1951. Putem aprecia mai bine valoarea acestui venit, dacă mai ținem seama de faptul că fiecare membru al cooperativei a realizat în medie aproape 300 zile-muncă și că venitul unui cooperator echivalează cu venitul anual a 45 de țărani cu gospodării individuale din aceeași regiune.

Acolo departe, în valea lui Sungari, țăranul chinez își făurește o viață nouă și îmbelșugată. El trăiește astăzi din plin, stăpîn pe propriul destin, așa cum îl învață partidul încercat al comuniștilor.

D. BABOIAN

Prima cooperativă agricolă de producție din R. P. Chineză își mărește suprafețele de cultivat. În această dimineață, tehnicienii cadastrali și reprezentanți ai cooperativei au ieșit pe teren pentru efectuarea măsurătorilor.

AM CĂPĂTAT UN TIC NERVOS

Oamenii care au grijă de uzină cer stăruitor cheresteaua prelucrată, iar directorul uzinei, Zamfir Vintilă, e în profundă meditație.

LA PIATRA-NEAMȚ

de Lascăr SEBASTIAN

Am citit undeva — poate într-o schiță de Cehov, dar nu jur că e chiar așa —cum un biet popă de țară și-a prăpădit cariera ecleziastică fiindcă, dintr-o sperietură, căpătase un tic nervos. Anume: să stupească des și tare cînd vorbea. Or, nu se cuvine ca, atunci cînd predică sau slujește, tocmai sfinția sa să stupească în biserică. Așa că vlădica s-a văzut silit să-l răspopească.

Acum, n-aș vrea să se-nțeleagă că mă tem cumva să nu-mi zdrobesc cariera, fiindcă am căpătat un tic nervos la Piatra-Neamț. Doară nu sînt popă! Vreau să spun numai că l-am căpătat. Anume: să mă tot scarpăn la ceafă. După cum se știe, scărpinatul la ceafă are două înțelesuri: o dată cînd te minunezi de ceva (atunci și fluieri prelung); altă dată cînd ceva te pune în încurcătură și pe gînduri (atunci și oftezi din adînc). Proaspătul meu tic nervos s-a manifestat la Piatra-Neamț cu ambele înțelesuri. Adică: și a admirare față de fapte minunate, și a cădere pe gînduri față cu unele aspecte nesănătoase.

Mă bate ideea să vă istorisesc în ce împrejurări am fost blagoslovit cu acest năravaș al nervilor.

M-am urcat în tren, la București, într-o noapte cu zăpușeală, după o zi toridă. Dis-de-dimineață am ajuns la Piatra. Tot drumul, pe calea ferată, îmi făurisem visuri despre răcoarea de pe malurile Bistriței și de la poalele Cozlei și Pietricicăi. Dar în ciuda brazilor, a apei repezi și a înălțimii, soarele lovea caldarîmul străzilor din Piatra-Neamț cu aceeași înverșunare ca la București. N-am ajuns bine la capătul bulevardului Republicii, care duce în inima orașului, și broboane de sudoare îmi și împodobiseră pleșuvia. Dezamăgit în visurile mele răcoroase, mă surprinsei — întîia oară — scărpinîndu-mă la ceafă și oftînd din adînc.

De aici încolo, aveam mereu să mă tot scarpin.

Venisem în Piatra cu treburi profesionale. Urma să pătrund viața, cu biruințe și piedici, a singurei uzine metalurgice din acest raion, specializat în cherestea și industrializarea lemnului. Uzina se cheamă „Ceahlăul", e tînără, mică, și o găsești nu departe de Bistrița și de gară. Cînd îi treci pragul și ajungi în inima ei, impresia nu este din cele mai plăcute. Dacă ai vizitat vreodată uzinele „23 August" sau Combinatul metalurgic al Reșiței, unde te întîmpină ordinea, curățenia, sistematizarea,—ajuns aici, la „Ceahlăul", ești îndemnat deîndată să te scarpini la ceafă și să oftezi adînc. Sub cerul liber, în curtea cu drumuri întortochiate și prăfuite, e o nespusă aglomerare de produse ale uzinei (remorci-dormitor, tocătoare de nutreț, vînturătoare), iar secțiile și atelierele sînt împrăștiate fără nici o socoteală.

Totul pornește de acolo că uzina s-a dezvoltat treptat, după necesități, ivite pe perioade, în locul unde au fost un atelier de turnătorie, rudimentar și mizer, și un mic atelier mecanic prin care, pînă la naționalizare, un domn patron își desfășura în voie jecmăneala.

Cunoscînd istoricul uzinei și aflînd, între altele, că numărul salariaților din fostele ateliere păcătoase s-a mărit de nouă ori și că prăpăditele utilaje de bază au crescut în primul cincinal de peste zece ori în instalații, utilaje și mașini-unelte — atunci prima impresie ți se risipește și iar te scarpini la ceafă,însă de data asta a admirare, scoțînd și un fluierat prelung.

Dar oamenii?

Cînd am intrat în uzină, conducerea era în fierbere. Pare-se că plutea aici o serioasă amenințare asupra îndeplinirii planului pe luna în curs. Și nu era vorba numai de obrazul uzinei și de nobila ambiție a muncitorilor de-a face față sarcinilor de plan. Amenințarea atingea și munca în agricultură, fiindcă principalele produse ale uzinei sînt acum utilajele agricole.

Pentru niște oameni inimoși, faptul ăsta nu poate fi de loc indiferent. Și nu-i. Inginerul-șef, Ioan Scutaru, despre care mi se spune că și altminteri e un om nervos, acum nu-și mai găsea astîmpăr. Directorul, muncitorul Zamfir Vintilă, mai calm de felul său, era și el agitat. Și numai conducerea? Am stat de vorbă, pe rînd și despre multe toate, cu vreo patruzeci de muncitori. Fie că era un membru în biroul organizației de partid ori „culturalul" comitetului de întreprindere, fie că era un maistru bătrîn ori un inovator tînăr — unul n-a fost să nu-mi spună alarmat că producția este amenințată.

Hm! e amenințată producția? Cititorul a înțeles singur, fără să i-o mai spun că am și dus dreapta la ceafă pentru scărpinat și că și am scos un suspin. Dar dacă nici mie nu mi-a plăcut faptul că poate exista asemenea amenințare, apoi trebuie să mărturisesc că această frămîntare generală mi-a mers la inimă. Cît e uzina de mică, iar aspectul construcției cît ar fi el de neplăcut, oamenii muncesc aici cu rîvnă și îi doare de uzina *lor* — și asta nu se poate să nu te încălzească. Deci, n-am isprăvit bine oftatul din adînc, că a și trebuit să trag un șuier prelung de admirație...

Însă care-i tărășenia? de unde amenințarea?

Toți — de la mare pîn'la mic — sînt de acord să-ți arate că vinovatul în chestie este Trustul Industrializării Lemnului (T. I.L.) din Piatra-Neamț. Trustul e obligat prin contract să dea uzinei cherestea prelucrată, necesară remorcilor-dormitor care constituie la ceasul de față cea mai de seamă producție a uzinei — dar n-o dă!

— Știi dumneata — îmi spune inginerul-șef — ce-nseamnă să nu primim la timp cheresteaua prelucrată? Ori nu îndeplinim planul, ori trecem spre sfîrșitul lunii la o groaznică muncă în asalt!

— Și istovim muncitorii și nici producția nu iese de calitate! — adaugă directorul. Și dumnealor nu ne-o dă! (Cheresteaua adică).

Considerînd că am și intrat în miezul chestiunii, mi-a venit să rîd superior:

— Asta-i bună! — zic — dar ce, trustul e de capul lui? Dă cînd vrea și cînd nu vrea nu dă? Doar aveți contract!

Tov. Constantin Lăcraru, șef al Protecției muncii:
– Nu eu răspund de lapte, ci tov. Mocanu.

Șeful serviciului administrativ Emil Mocanu:
– Nu eu răspund de lapte, ci tov. Lăcraru.

— Avem — mă lămurește directorul — dar dumnealor se prevalează de o instrucție a ministerului care zice că întîi să-și îndeplinească planul trustul și apoi să mulțumească pe terți. Auzi! ne socotesc pe noi „terți", noi care asigurăm agricultura...

— Poate — intervin eu sfios, dar încredințat că am și devenit specialist în materie — poate n-au destulă cherestea ca să-și facă și planul lor, și să...

Mă întrerupe inginerul-șef:

— Le-am dat repartiția la timp. Și fag, și brad. E repartiția noastră.

Dandana! Nu mai pricep nimic. Duc dreapta spre ceafă ca să... și deodată îmi vine o idee:

— Stați, tovarăși! Dumneavoastră îmi tot vorbiți de trust. Dar trustul nu e o abstracție. Și acolo sînt oameni ca și la dv. Vinovatul trebuie să aibă nume de om.

Inginerul-șef nu se codește să le spună pe nume celor pe care-i socotește vinovați. E vorba de directorul tehnic al trustului, inginerul Gheorghe Tufan, și de șeful producției, Theodor Heuer, care dintru început s-ar fi arătat ostili contractului cu „Ceahlăul". Ca să n-aibă, pasămite, bătaie de cap.

— Cum se poate?! — sar eu ca ars, gata identificat cu interesele uzinei. Așa ceva e inadmisibil. Chemați-i la partid!

N-a fost chiar așa. Mai întîi, directorul Vintilă a convocat o adunare a întregii conduceri: administrativă, tehnică, politică, sindicală, plus cîțiva maiștri. Și l-a invitat să participe la ședință pe inginerul Bocaniciu de la Comitetul orășenesc de partid. N-am să relatez acum cîte s-au dezbătut atunci. În treacăt, am să amintesc numai o vorbă de duh amară pe care a rostit-o tînărul muncitor Ștefan Petruca, membru al biroului organizației de partid:

— Cei de la minister — a spus el — nu prea vin în mijlocul nostru să ne afle nevoile și neajunsurile. Vin numai vara, fiindcă la Piatra e aer curat. Dar ce? Noi iarna nu greșim, iarna n-avem nevoi?

În privința „ostilităților" cu trustul, inginerul Bocaniciu a făgăduit să stea de vorbă a doua zi cu directorul tehnic al trustului.

A doua zi, la partid, mi-a fost dat să ascult vorba caldă a unui bărbat tînăr și frumos: inginerul Gh. Tufan, directorul tehnic. Cu glas mlădiu — cum se zice: vorba dulce mult aduce — el a exprimat mirare, auzind că „Ceahlăul" se plînge de trust. Trebuie să fie o neînțelegere. „Ceahlăul" e foarte, foarte mulțumit de trust și trustul de „Ceahlău". Și... *tout est pour le mieux dans le meilleur des mondes*" (totul e cum nu se poate mai bine în cea mai bună dintre lumi), cum spunea Voltaire ca să-și rîdă de filozofia idealistă a lui Leibnitz. Sau, tot așa cum zice un cîntec franțuzesc zeflemitor: „*Tout va très bien, madame la marquise*" (Totul merge foarte bine, doamnă marchiză), cînd de fapt îi arsese marchizei și conacul, și copiii.

Nu mai știu însă cum s-au întors lucrurile (desigur că tovarășul Bocaniciu le-a întors); în concluzie: din tot trandafiriul de la început, frumosul nostru director tehnic și-a luat angajamentul să asigure uzinei cheresteaua prelucrată, necesară îndeplinirii planului.

Asta a fost dimineața, devreme. Spre amiază, ing. Tufan a venit la uzină însoțit de Haim Alter, inginerul-șef al fabricii „11 Iunie" de la Roznov, unitate a trustului care prelucrează cheresteaua „Ceahlăului". Au venit să stea de vorbă cu inginerul-șef Ioan Scutaru. Trei ingineri! Și încă șefi! Interesant să-i asculți? Aș! S-au certat. Mă rog, cu vorbe politicoase, dar s-au certat. Și cel mai focos împotriva „Ceahlăului" a fost inginerul-șef Alter.

Ce să vă spun? Că un gealău de la „11 Iunie" s-a stricat, iar altul — admirabil —nu e pus încă în funcțiune și de aceea fabrica nu poate prelucra lemnul; că dacă „Ceahlăul" ar face niște pinioane pentru gealăul cel admirabil, atunci imediat cheresteaua...; dar că „Ceahlăul", pînă ce nu primește cherestea de la „11 Iunie", n-o să-i facă pinioane... și cîte și cîte!

Mă gîndeam la Gogol: „De ce s-a certat Ivan Ivanovici cu Ivan Nichiforovici"... și un demon parcă îmi ducea dreapta spre ceafă.

La un moment dat, inginerul șef H. Alter — altminteri un tînăr vioi și simpatic — aruncă vorba:

— Nu ne pasă nouă de planul dumneavoastră. Noi avem de îndeplinit planul nostru!

Îmi spun: Bravo lui! Halal inginer din zilele noastre! Tocmai ca acela din anecdotă, care a intrat într-o biserică pe cînd preotul ținea o predică ce storcea lacrimi tuturor babelor, însă el asculta fără nici o emoție. La sfîrșit, o babă, plînsă toată, se apropie de omul nostru și-i spune indignată: „Se poate să nu fi picurat nici o lacrimă la asemenea predică?" Și omul nostru: „Cum o să plîng, măicuță, cînd eu nu fac parte din parohia asta?!"... Ah, inginerul Alter a uitat că toți, absolut toți sîntem azi din aceeași „parohie"!

Din fericire, totul s-a sfîrșit cu bine. S-au înțeles: „Ceahlăul" o să facă pinioanele, iar „11 Iunie"

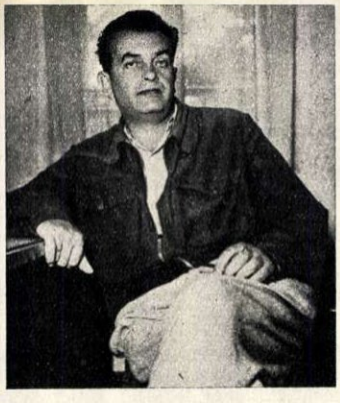

Întrucît o fotografie nu constituie o lezare, Theodor Heuer pozează cu plăcere.

o să dea cheresteaua. Iar îmi spun: Ei, așa sînt oamenii noștri! se ceartă cît se ceartă, apărînd fiecare ca un leu interesele întreprinderii unde muncește, dar pînă la urmă interesul general triumfă. Așa că din nou am dus... dar cititorul a ghicit despre ce-i vorba. Însă nu m-am mulțumit să mă scarpăn la ceafă și să fluier prelung a admirare. Ceva mă îndemna să stau de vorbă mai pe-ndelete cu inginerul-șef de la „11 Iunie". Așa că, a doua zi de dimineață, m-am urcat în tren și m-am dus la Roznov.

Inginerul-șef Alter m-a primit în cabinetul său cum nu se poate mai bine. Atît aș avea să-i reproșez: că nu m-a servit, cum e obiceiul moldovenesc, cu o dulceață de trandafiri. În schimb, m-a tratat cu toate lămuririle.

Cîtă vreme directorul Trustului, nu-i prin apropiere, ing. H. Alter e destul de „fnfipt".

— Noi — a spus dînsul fără să clipească — avem tot interesul să lucrăm pentru „Ceahlăul". În felul ăsta, au muncitorii noștri mai mult de lucru, deci cîștigă mai mult, iar noi ne îndeplinim mai ușor planul. Și putem să facem față contractului. Am să vă arăt o adresă de acum o lună și ceva, pe care am înaintat-o trustului. Acolo scriam negru pe alb că noi vrem și putem să lucrăm pentru „Ceahlăul", dar că există oponenți în cadrul trustului, iar opunerea se resimte în diverse manevre așa-zise „acoperitoare"...

Am rămas uluit. Zic:

— Păi bine, tovarășe inginer-șef dar tot ce-mi spui dumneata acum contrazice flagrant tot ce-ai spus ieri la Piatra-Neamț!

—Dar cum voiai dumneata să vorbesc, cînd era de față directorul tehnic al trustului?!

M-am lămurit. Ieri, la „Ceahlăul", n-a vorbit inginerul-șef Alter, ci un *alter ego* al său, care la Piatra n-are curajul pe care-l are la Roznov. Păcat! altminteri, un bărbat foarte, foarte simpatic... Mai e nevoie să pomenesc iar de ceafă? Totuși, m-am scărpinat și am plecat.

Am plecat la Piatra și direct la trust. Să vă spun de ce: adresa pe care ing. Alter mi-a dat-o s-o citesc, se încheia așa: „Noi nu acuzăm pe nimeni și nu facem procese de intenție, nu avem pretenția de-a ni se fi lezat onoarea, și considerăm că... etc." Vasăzică există cineva care pretinde că i s-a lezat onoarea. Și cum în aceeași adresă șeful producției de la trust era luat în răspăr, mi-am permis să bănuiesc că „lezatul" ar fi șeful serviciului producție, T. Heuer.

În cabinetul tînărului și frumosului inginer Tufan, directorul tehnic, i-am ascultat pe director și pe șeful producției vreme de aproape un ceas, vorbind despre cum e vremea, cum o să-și petreacă concediul, ce mai face cutare, mă rog, tot lucruri la ordinea zilei. În sfîrșit, cei doi șefi s-au îndurat să stea de vorbă și cu mine.

— A! chestia cu „Ceahlăul"? Vă interesați de...? — a început T. Heuer să mi se adreseze, uitîndu-se pe fereastră și bătînd darabana cu degetele în masă.

A vorbit mult și multe. Ce mi-a spus? Greu de reprodus. E de ajuns să vă trimit mai sus la vorba lui Voltaire și la cîntecul franțuzesc cu marchiza. Parcă fusese vorbit cu tînărul și frumosul inginer Tufan.

Mde, mai știi! dînșii or fi „lezații".

Am plecat și de-aici. Și m-am întors în uzină. Ca să stau din nou de vorbă cu muncitorii. Uneori, omul simte nevoia să schimbe aerul. Iată, am vorbit, între alții, cu Iosif Chelaru, om în vîrstă, care e în uzină din 1920 și care abia după naționalizarea vechilor ateliere a înțeles să muncească cu rîvnă: are pînă acum 7 inovații. Am vorbit cu tînărul Mircea Jelin, un flăcău bun care radiază optimism: e fruntaș și inovator. Inovatori sînt și strungarii Gh. Potolog și Aurel Bălan, și turnătorii Vasile Clepșa și Ion Hanaru. Și alții. De altfel, uzina se mîndrește cu un steag roșu pe care stă scris cu litere de aur: „Unitate fruntașă pe regiune în dezvoltarea mișcării de inovații". Vasăzică sînt aici oameni de temei care se gîndesc la ușurarea tehnică a muncii, la înlăturarea timpilor morți, la economii — la uzină într-un cuvînt. La ceea ce reprezintă uzina lor. Chiar dacă unii, mai mult sau mai puțin „lezați", le fac greutăți, pe cuvînt că nu fac parte din acea... parohie.

Însă ar fi să greșim dacă n-am vedea că și în cadrul uzinei chiar, există cîțiva care creează greutăți.

(Continuare în pag. următoare)

Pînă să vină cheresteaua de la Trust, nu strică să citim și să jucăm „bîza".

(Urmare din pagina 13-a)

Un exemplu: cineva, sfios, îmi strecoară la ureche că laptele ce se cuvine zilnic sudorilor, turnătorilor, forjarilor nu se dă. Cam tot aşa cum trustul nu dă cheresteaua. Se poate? Cine răspunde pentru asta? Mi se spune: şeful serviciului administrativ, tov. Emil Moşanu. Hai la tovarăşul Mocanu!

— Cum e cu laptele?

— Nu eu răspund di lapte — zice şeful pe moldoveneşte. — Răspundi protecţia munşii. Dar n-are afaşi; tăt am să vă lămuresc. Sî strîcă. E vară, e cald, şi la colectare, în bidoane...

Emil Mocanu mi-a ţinut un discurs întreg, cu lămuriri amănunţite, un discurs care semăna cu o pledoarie. Ce Moro-Giafferi, ce Titulescu! Să-l asculţi pe Mocanu şi nu-ţi mai trebuie nimic. Ăsta avocat! Ochii lui mici şi vioi au un joc sprinten ce-i contrazic vorbirea moale, moldovenească. Simpatic!

M-am dus de la dînsul, puţin ameţit de pledoarie, la tov. Const. Lăcraru, şeful protecţiei muncii. E un tînăr nu tot atît de simpatic: vorbeşte categoric, tăios, nu admite replică.

— Laptele? — zice. — Răspunde şeful serviciului administrativ. Dar, fireşte, cunosc situaţia. Se strică. E vară, e cald. La colectare, în bidoane... Ce mai vorbă, vara, şi la „23 August" în Bucureşti se strică laptele...

Îl las. Mă duc prin secţii. Vorbesc cu sudorii Ioan Văideanu şi Ionel Vasile, apoi la turnătorie cu Gh. Vieru şi Gh. Fîrtăieş, apoi la cuptor cu Gh. Meraru, apoi la forjă cu Constantin Merişan. Toţi — vorbiţi: Nu primesc laptele decît rar de tot.

— Şi în ianuarie? — întreb eu.

— Şi.

Mă gîndesc: Poate la Piatra or fi călduri mari şi în luna lui ghenar. Mă întorc la tov. Mocanu.

— Ci vă luaţi după munşitori ?— îmi zice. — Nu ştiţi cum îi munşitorul nostru? Dacă nu primeşte o dată se plînje că nu primeşte di loc. Să vă arat situaţiia.

După o jumătate de ceas, şeful serviciului administrativ mi-a arătat-o: un petecuţ de hîrtie pe care stă scris de mîna sa:

Trimestrul II-956 — 1200 litri; luna iulie — 310 litri. M-a convins. Dacă e scris pe hîrtie! Am şi văzut cu ochii imaginaţiei, cum albul hîrtiei este, de fapt, lapte care curge din belşug. Are nevoie forjarul de antidot? N-are decît să se uite în terfelog şi se satură de lapte, că nu-i mai trebuie cîtu-i lumea! De data asta n-am ştiut cum să mă scarpăn: oftînd adînc a întristare, ori fluierînd prelung, plin de admiraţie...

Şi ar mai fi cîte ceva de spus în legătură cu mersul serviciului administrativ, cu serviciul aprovizionării, pe care-l conduce Petru Badea, adică cu nişte transporturi, cu nişte stejar... Însă de acestea, pare-se, se ocupă forul tutelar al uzinei, Ministerul Industriei Metalurgice şi Construcţii de Maşini.

Să-l lăsăm să se ocupe. Dar dacă ministerul ar fi ceva mai operativ şi mai categoric, atunci s-ar descotorosi uzina mai repede de greutăţile care-i stau în cale, iar eu aş scăpa de ticul nervos pe care l-am căpătat la Piatra-Neamţ. Vreau să spun: numai de acel scărpinat la ceafă care-i însoţit de un oftat adînc.

Încă înainte de pronunţarea sentinţei de interzicere a Partidului Comunist din Germania, pe zidurile oraşelor vest-germane puteau fi văzute astfel de afişe fotomontaje care demască chipul de fiară al militarismului german aflat în solda marelui capital. Afişul pe care-l reproducem din „Volk im Bild" are următoarea legendă: **„Frîu liber vrea această bestie** *(capitalul de război vest-german N. R.),* **de aceea trebuie interzis Partidul Comunist din Germania".**

După SENTINŢA ODIOASĂ

GERMANIA OCCIDENTALĂ RETRĂIEŞTE ZILELE NEGRE ALE LUI 1933

Veştile sosite din Germania occidentală relatează necontenit despre alte şi alte acţiuni teroriste ale autorităţilor vest-germane, îndreptate împotriva elementelor democratice, împotriva adevăraţilor patrioţi germani, al căror ţel este încetarea remilitarizării Germaniei occidentale şi unificarea paşnică, pe baze democratice, a ţării. Descinderile şi arestările celor bănuiţi de „activitate anticonstituţională" se ţin lanţ; sînt arestaţi deputaţi comunişti din organele parlamentare locale, sînt confiscate materiale şi sînt sigilate sedii ale unor organizaţii democratice ca Uniunea femeilor democrate germane etc.

Isteria fascistă, dezlănţuită în Germania occidentală cu şi mai multă furie după interzicerea Partidului Comunist din Germania, scoate o dată mai mult în evidenţă calea pe care a păşit Germania occidentală, din momentul în care militariştii şi revanşarzii au ridicat din nou capul. Cele ce se petrec acum în apusul Germaniei reprezintă consecinţa firească a stimulării activităţii organizaţiilor profasciste şi revanşarde de către ocupanţii anglo-francoamericani şi autorităţile R.F.G., a remilitarizării Germaniei occidentale, a semnării acordurilor de la Paris...

Cîtă clarviziune, cîtă dreptate au avut comuniştii germani atunci cînd au atras atenţia poporului lor asupra pericolului ce-l ameninţă — pericolul fascismului şi al desfrîului militarist!

Sfidînd voinţa poporului german, militariştii revanşarzi şi politicienii de la Bonn au păşit făţiş pe calea remilitarizării, au interzis Partidul Comunist din Germania şi încearcă acum să meargă mai departe pe drumul hitleriştilor.

Duşmanii de ieri şi de azi ai poporului german urzesc planuri ce ţintesc departe. Numai că şi de astă dată cel ce va avea de spus ultimul cuvînt este însuşi poporul german. Şi cuvîntul său răspicat va cădea ca un tăiş de ghilotină asupra celor ce caută să atragă poporul german într-o nouă aventură războinică.

Düsseldorf. La redacţia ziarului „Freies Volk", organul Partidului Comunist din Germania, au năvălit 100 de poliţişti. Percheziţii, confiscări de documente, arestări, sigilarea sediului. Exact ca în urmă cu 25 de ani, în zilele venirii la putere a hitleriştilor!

O fotografie din 1933? Nu; un aspect al dezmățului reacțiunii vest-germane în 1956. Și acum, ca și în anii furiei naziste, fasciști în uniformă brutalizează bestial pe patrioții germani.

Metodele americane de represiune anticomunistă sînt imitate întocmai în Germania occidentală. După cum se poate vedea din fotografie, pînă și uniforma polițaiilor vest-germani seamănă leit cu cea a colegilor lor americani. Doar inscripția de pe căștile de oțel M. P. (Military Police) este inversată.

JOHN SCHEER ȘI CEILALȚI

de Erich WEINERT

Trec noaptea cu duba-n pădure. E rece.
Șoferul frînează. Din dubă ies zece
Agenți din serviciul secret. S.S.-iști.
Aduc patru oameni cu ei. Comuniști:
John Scheer cu trei alții.

Privește-n jur șeful: „Nu-i nimeni! E bine!"
Și John Scheer întreabă: „Cît oare ne ține?"
Iar șeful îngînă: „Un loc minunat!"
Acum știu prea bine că ceasu-a sunat,
John Scheer și cu ceilalți.

Din toc ies pistoale. John Scheer, hîtru, zice:
„Ce credeți, nu-i timpul s-o-ntindem de-aice?"
Fac haz blestemații, privindu-i pieziș,
„Hai jos din mașină și fuga-n tufiș
John Scheer și cu ceilalți!"

John Scheer îi înfruntă: „Nu-i nici o schimbare!
Pe Liebknecht nu astfel ucisu-l-ați oare?"
Zburlit șeful urlă: „Dați jos pe bandiți!"
Din dubă coboară tăcuți și smunciți
John Scheer și cu ceilalți.

În liniștea nopții, prin umbrele sure,
Răsună-o duzină de gloanțe-n pădure.
Acum, zac cu ochii sticloși, țepeni, grei.
În ceafă trei gloanțe-au primit, numai trei,
John Scheer și cu ceilalți.

Berlinul e-aproape. Mașina virează.
„Primit patru hoituri" — scurt, morga notează.
Iar șeful, în condica-i neagră, a scris:
Fugind de sub pază, azi noapte ucis
John Scheer și cu ceilalți.

Și pleacă să-și cate-n oraș generalul
Ce-i dase porunca. Găsindu-l la balul
Din „Marmorsaal", șeful salută smerit:
„Trăiți, excelență! Trăiți! S-au sfîrșit
John Scheer și cu ceilalți",

Sfîrșit? O, nu-i ziua departe, cînd poate
Obraznice ființe, din pat îl vor scoate
„Ce vreți?" o să țipe, cu moartea-n obraz.
„Hai jos, excelență! E vorba de-un caz:
John Scheer și cu ceilalți".

Forbach, 1934

În românește de **Lazăr ILIESCU**

Un impunător miting de protest al oamenilor muncii din Berlin. Sutele de mii de participanți înfierează măsura fascistă a interzicerii P.C.G., manifestîndu-și hotărîrea de a impune revizuirea odioasei sentințe. Alături de conducătorii P.S.U.G., se află în tribună și André Stil (la microfon), membru al C.C. al Partidului Comunist Francez.

Aspect de la unul din mitingurile ce au loc în aceste zile în întreaga Germanie și în cadrul cărora sînt votate rezoluții de protest împotriva sentinței tribunalului din Karlsruhe. Prin asemenea mitinguri, poporul german își exprimă adevărata sa voință: democrație, renunțarea la remilitarizare, unificarea Germaniei pe cale pașnică.

PANĂ LESNEA RUSALIM

O nouă operă românească

Scenă din actul III al operei „Pană Lesnea Rusalim".

O nouă operă românească... Este, de bună seamă, un eveniment în măsură să bucure pe orice iubitor de muzică din țara noastră. Și, fără îndoială, un moment însemnat pentru colectivul teatrului de operă clujean, care a pătruns, cel dintîi, în tainele partiturii și ale textului, căutînd să descifreze forma viitorului spectacol. Și aceasta nu e ușor... O operă clasică își are deja drumul ei, tradiția ei de spectacol, consolidată prin munca atîtor generații de creatori și interpreți ai scenei; ea a trecut de mult proba de foc a celei dintîi prezentări în fața publicului, are un stil de interpretare mai mult sau mai puțin consolidat, și chiar încercările de a o realiza într-un fel nou, se desfășoară pe un drum desțelenit. Pe cînd o operă nouă pretinde primilor ei interpreți un efort creator deosebit. Totul trebuie făcut pentru întîia dată, fără vreo experiență anterioară...

Tema haiduciei i-a fost de multă vreme apropiată maestrului Paul Constantinescu. A răsunat cu cîțiva ani în urmă în „Balada haiducească" pentru violoncel și orchestră, reînnoindu-și ecourile în recentul „Concert pentru orchestră de coarde". Ea devine însă centrală în opera „Pană Lesnea Rusalim", pentru care scriitorul Victor Eftimiu a scris un libret cu bogate rezonanțe poetice. Compozitorul a știut să le amplifice prin mijloacele muzicii și să le dea o evoluție muzical-dramatică plină de interes și de o nouă frumusețe.

...Iată-ne într-una din cele mai frămîntate epoci ale istoriei noastre, în preajma anului 1800, cînd întreaga evoluție social-politică a Țării Romînești pregătea marea dezlănțuire a mîniei celor mulți și asupriți, revoluția condusă de Tudor Vladimirescu. Opera „Pană Lesnea Rusalim" surprinde unul din șuvoaiele care s-au revărsat mai tîrziu în acest mare torent. Eroul ei principal e poporul, țăranii iobagi și moșnenii crunt asupriți de fanarioți și de boierii din țară ce serveau slugarnic, alături de propriile lor interese, pe acelea ale Înaltei Porți. Din rîndurile poporului se desprind imagini luminoase de luptători ca: spătarul Rusalim, moșnenii Tofan, Moș Toma, Rada, țărani ca Dună, Mătrăgună și Ilie, care înfruntă asuprirea, se opun stăpînirii tiranice întruchipate în domnul fanariot Ienache Mavromihale și boierii săi. Toate acestea își găsesc expresia în pagini muzicale de o mare frumusețe, în care locul principal îl ocupă corurile, prin care maestrul Paul Constantinescu a știut să exprime sentimentele cele mai variate ale maselor populare: jalea și obida, bucuria și optimismul viguros, elanul ori avîntul nestăvilit al vieții și al luptei haiducești. Alături de acestea, aflăm momente de profund lirism în scenele de dragoste ale lui Tofan și Măriuca; pagini emoționante prin forța și căldura sentimentelor materne ale Radei; momente solemne și pline de demnitate în tratarea muzicală a imaginii spătarului Rusalim sau a lui Moș Toma. Nu lipsesc nici elementele de satiră și umor, prezente în crearea unor figuri de la curtea domnească, în veselia și vigoarea glumeață a unor chipuri de tineri țărani mucaliți ca Dună și Mătrăgună.

Toate acestea trăiesc astăzi pe scena Operei de Stat din Cluj.

Străduințele creatorilor spectacolului s-au concentrat în comunicarea cît mai puternică a ideii operii: forța poporului este de neînfrînt.

Artiștii ansamblului coral sînt, de bună seamă, principalii purtători ai acestei idei în spectacol. Efortul lor creator a fost amplificat de cerințele întruchipării a două lumi diferite: cea a asupritorilor, înfățișați în divanul boierilor din primul act, și cea a asupriților, care se răzvrătesc și pornesc lupta pentru dreptatea și libertatea poporului. Compozitorul le-a încredințat o partitură bogată și plină de frumuseți melodice, la care artiștii ansamblului coral au răspuns, interpretînd emoționant pagini ca acelea din actul al II-lea, cu accentele lor de mînie sau de durere înăbușită, sau ca acelea din actul al III-lea, în care lumea pitorească a haiduciei capătă o evocare impresionantă.

David Ohanesian și Constantin Ursulescu au întruchipat imaginea luminoasă a spătarului Pană Lesnea, iubitor de țară și norod, concretizînd prin mijloace simple, directe, caracterul integru al acestui erou, demnitatea și fermitatea înțeleaptă a conducătorului răscoalei haiducești. Ecaterina Vîlcovici și Suzana Bosica, Marieta Grebenișan și Lucia Stănescu, Alexandru Racoltea, George Busuioc și Ion Udrescu împlinesc prin interpretarea lor galeria figurilor luminoase de oameni simpli și iubitori de dreptate. În timp ce Ion Piso, D. Anastasiu,

Compozitorul Paul Constantinescu în mijlocul interpreților.

Jean Hvorov și Emil Mureșanu au reușit să compună imaginile logofătului Mirișteși a domnitorului fanariot, dezvăluind cu ascuțime caracterul lor mîrșav.

La toate acestea se adaugă dansurile realizate de Vasile Marcu și Roman Morawski, care în scenele construite pe elemente coregrafice aduc o contribuție prețioasă în dezvăluirea ideii spectacolului.

Acestea sînt forțele care, înmănunchiate într-un colectiv entuziast de artiști și tehnicieni, și-au afirmat dragostea și atașamentul lor la cauza dezvoltării teatrului muzical românesc. Răsplata cea mai de preț pe care o primesc pentru munca lor este primirea însuflețită pe care publicul o face operei maestrului Paul Constantinescu, încă de la primele spectacole.

Ilie BALEA
regizor,
Laureat al Premiului de Stat

O spectaculoasă scenă din actul I al operei.

Din tezaurul nostru

Reproducem în numărul de față cîteva valoroase picturi din tezaurul expus în sălile Galeriei Naționale a Muzeului de Artă al R.P.R. Începînd cu acest număr, vom publica în continuare imagini din bogățiile artistice ale tezaurului, răspunzînd astfel dorinței repetat exprimate de cititorii noștri.

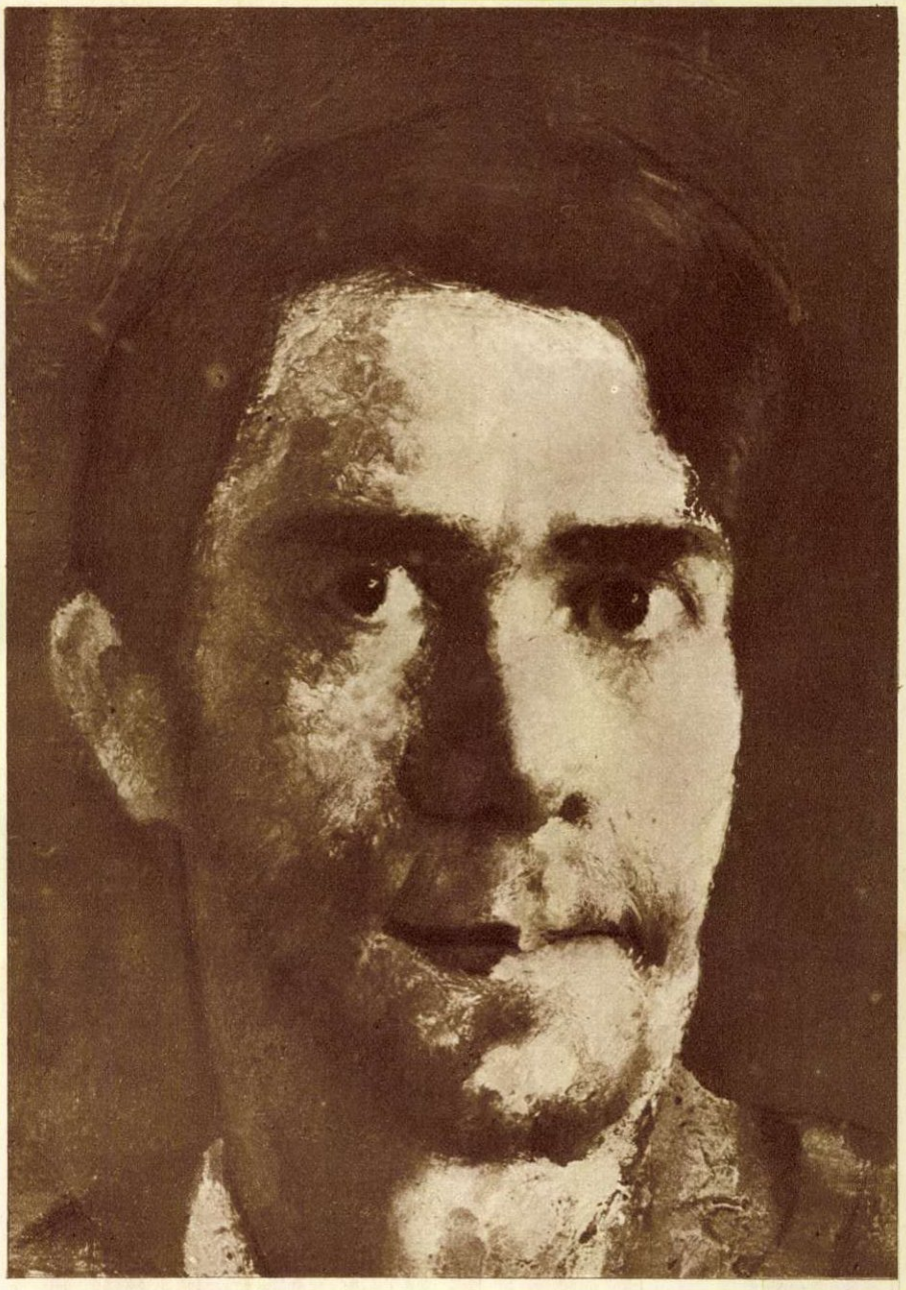

ȘTEFAN LUCHIAN
Autoportret

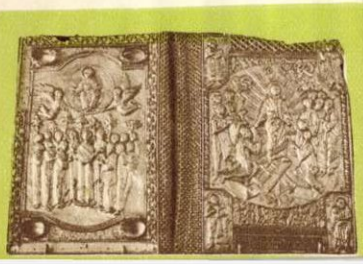

NICOLAE GRIGORESCU
Meridională

NICOLAE G
T

ION GEORGESCU
Negru

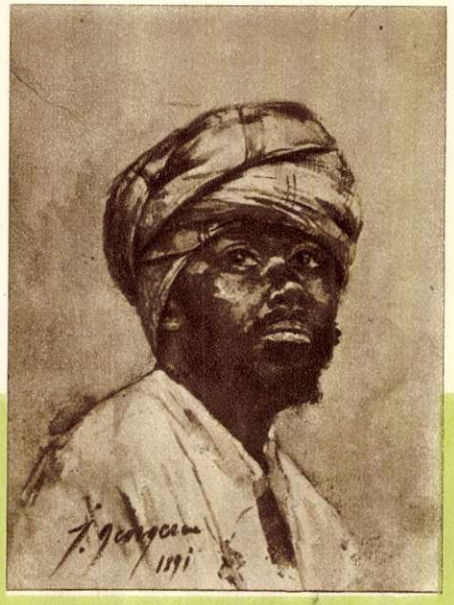

GORESCU

NICOLAE GRIGORESCU
Sentinela

THEODOR AMAN
Petrecere țărănească

ION ANDREESCU
Cap de fată

ION ANDREESCU
Profil de țărancă

GHEORGHE PETRAȘCU
Cuță

SCRIITORI ȘI CĂRȚI

PRIMUL ROMAN AL LUI CORNELIU LEU

Prin apariția romanului „Ochiu-dracului", viața micului oraș de provincie, așa cum s-a desfășurat ea în perioada dintre cele două războaie mondiale, își găsește încă un cronicar în tînărul scriitor Corneliu Leu. Evocînd o urbe dobrogeană din preajma anilor 1930, Corneliu Leu nu s-a folosit de recuzita de rigoare pentru construirea unui decor îmbibat de poezia neapărat presupusă a „orașului patriarhal"; autorul nu a recurs nici la obligatoriul exotism, în cazul de față, fiind vorba de o localitate din apropierea mării. Aceasta nu înseamnă însă că paginile romanului sînt văduvite de o anumită notă specifică a peisajului; ea există, dar numai ca un acompaniament pe fondul căruia acțiunile oamenilor se desfășoară nestingherite. Așa că geografia nu e anonimă. Ea reiese din culoarea cerului, din strălucirea albă a dimineților, din reflexul multiplu al amurgurilor... Descriptivul, bine dozat, se integrează firesc substanței epice a cărții.

La baza opticei scriitorului nu a stat prejudecata molcomei somnolențe a urbei provinciale; dinamica socială nu a scutit de diferențieri și conflicte tîrgurile noastre din trecutul nu prea îndepărtat. Practicile unei lumi dominate de egoism, de pofta mereu trează a parvenirii și îmbogățirii, s-au făcut resimțite nu numai în marile centre ale țării, ci și în prăfuitele tîrguri și orășele de ieri. Numai o literatură neconformă cu realitatea ne-a dat imaginea unei provincii trezite temporar din starea ei de hibernare doar de cine știe ce dramă pasională, consumată la lumina unei luni clorotice. Paginile romanului de față surprind o lume caracteristică orînduirii capitaliste și care infirmă legendara „patriarhalitate" a provinciei. Cupiditatea păturii avute din micul oraș, interesele înguste, meschine, ale notabilităților acestuia, provoacă un vîrtej de acțiuni în care se înregistrează și victime omenești.

Acțiunea romanului se poate relata în cîteva cuvinte:

Știrea îmbolnăvirii octogenarului Sotir Kefala, cel mai bogat om din oraș, și iminența morții acestuia au darul să stîrnească, mai viu, patimile unor concetățeni ai săi, să dea frîu liber micimii sufletești a acestora. Bătrînul bogătaș achiziționase o uriașă cantitate de ovăz pe care, livrînd-o armatei la o anumită dată, urma să obțină un cîștig întreit. Planurile, minuțios calculate, îi sînt însă dejucate de paralizia ce l-a imobilizat la pat. Oficialii orașului, negustorimea din centru, cerealiștii localității, moștenitorii de profesie, directorul fiției locale, cîțiva mic-burghezi urmărind o îmbogățire rapidă, cîțiva ratați visînd la refacerea vieții lor, sînt cuprinși de o mare febră. Fiecare urmărește și speră că afacerea cu ovăzul va intra în mîinile sale. În acest joc dezlănțuit de patimi și cupidități, își găsesc moartea contabilul Jack Pantelimon, victimă a unui gazetar șantajist, și voiajorul comercial Grigore, ucis de Suditu, celălalt voiajor al tîrgului.

Asupra mai tuturor personajelor romanului, atenția autorului cade în mod egal; de aceea nici nu avem de-a face cu eroi situați pe planuri diferite, principali sau secundari. Fără îndoială că în intenția autorului a stat ca personaj central însăși viața orașului, intenție ce a și fost realizată într-o bună măsură. Dar nu pe deplin. Corneliu Leu construiește o galerie interesantă și variată de tipuri reprezentative pentru burghezia și mica burghezie din epoca cuprinsă între cele două războaie. Calculatul, egoistul, și în veci nesățiosul boier Sotir Kefala, vicleanul și ușuraticul vlăstar moșieresc Victor Popeea, cinicul „ziarist" Marc-Aureliu Trifoi, lacomii negustori Cuculis, Omer, Setrap, sînt personaje conturate viabil, datorită investigației lucide și minuțioase în psihologia și în simbolica lor socială. Nu tot astfel se petrec însă lucrurile atunci cînd ni se prezintă opusul social al acestora: pe acei care luptă din greu cu nevoile vieții, năzuind conștient sau nu o altă așezare mai dreaptă, mai bună. Biografia acestor personaje se construiește, în datele ei esențiale, în afara cărții. Traian, muncitorul tînăr și cinstit, nu-i urmărit cu atenția cuvenită pe drumul clarificării sale sociale. E neglijată aici o latură care ar fi dat o mai mare adîncime romanului. Sîntem surprinși cînd, la un moment dat, tînărul muncitor vorbește de „luptă și exploatare"; surpriza e îndreptățită, deoarece scriitorul a tratat cu superficialitate epoca de formare a acestui personaj. Îndrumătorul lui Traian, Pandele, e, de asemenea, vag amintit.

Atitudinea ironică a autorului, verva sa, se exercită copios în crearea unor scene și figuri ilare. Ne gîndim, de pildă, la paginile de umor gras și satiră ascuțită, în care ni se relatează pătrunderea în oraș a știrii îmbolnăvirii lui Kefala sau scena grotescă a urmăririi reciproce dintre cei doi voiajori care cred, unul despre altul, că dețin cheia afacerii cu ovăz. În schimb, referirile la viața celorlalți care trudesc din greu sau caută căile pentru a ieși din traiul lor aspru nu mai vădesc — în același grad — posibilitățile scriitoricești ale tînărului romancier. Tonul de ieftină melodramă și o psihologie naivă estompează trăsăturile acestora. Dragostea dintre Maria și Traian conține dulcegării potrivite mai degrabă unor scene desuete de roman pastoral. Insistăm asupra acestor lipsuri, cu intenția prevenirilor în volumul următor, în care se va desfășura, după cum însuși autorul o spune, viața lui Traian și a Mariei.

Dincolo de aceste lipsuri, romanul „Ochiu-dracului" afirmă un prozator cu certe calități. Scrisă vioi, antrenant, cartea oferă o lectură interesantă și plăcută.

Traian STOICA

Corneliu Leu: „Ochiu-dracului" — E.S.P.L.A., 1956.

ACTUALITĂȚI LITERARE MEXICANE

Viața literară din Mexic, desfășurată sub semnul unor puternice contraste, permite manifestarea unor curente foarte variate — de la estetismul rezervat „inițiaților", naturalismul morbid și decadentismul nevropat, pînă la realismul robust. Deși riscă să fie dezorientați de amalgamul acesta literar, totuși mulți dintre cititori își vădesc preferințele, întemeiate, pentru cărțile cele mai apropiate de problemele care îi frămîntă. Ei cumpără, mai ales, cărțile cele mai apte de a le deschide — cu bună-credință — un orizont mai larg și a le sugera soluția unor impasuri sociale.

Vom prezenta aci trei cărți mexicane apărute în ultima vreme, care au găsit un puternic ecou în masele cititorilor.

Este vorba în primul rînd de o lucrare postum tipărită, a regretatului prozator Mariano Azuela, mort în plină maturitate a talentului său viguros și complex. Romanul „**Maldición**" („Blestem") tratează o temă care i-a fost dragă autorului și asupra căreia a revenit adesea, aproape răsunînd ca un leit-motiv în orchestrația majoră a creației sale: tema provinciei care se destramă, antrenînd în prăbușirea socială veleități și intrigi, speranțe și ratări. Povestea eroilor acestui roman — a Emiliei, a Magdalenei și a lui Rodolfo — este povestea micilor proprietari agrari ruinați de dezvoltarea haotică a unei industrii limitate — dar care, așa ruinați cum sînt, țin morțiș să rămînă în rîndul burgheziei. În Mexico City, însă, cei trei eroi întîlnesc vîrtejul marii metropole, unde îi înăbușă contraste și mai accentuate. În capitală înfloresc ca vegetația veninoasă tarele congenitale ale sistemului politic burghez: birocrația inertă, viciile generate de traiul bazat pe expediente al multor „cetățeni respectabili", mizeria maselor mijlocii, ascunsă adesea sub haine costisitoare procurate cu sacrificii dureroase, tocmai pentru a nu purta stigmatul „declasatului", săracului.

Cititorii mexicani au primit cu interes și studiul filozofico-sociologic al lui Leopoldo Zea: „**America și Europa.**" Într-un prim larg capitol, intitulat „Cultura europeană și cele două Americi", autorul analizează cu luciditate teza convențională adoptată de unii gînditori americani conformiști, care se feresc de realitate; e vorba despre așazisa „generozitate" americană care se lovește de neînțelegerea altor continente. Zea arată cum această așa-zisă „neînțelegere" față de bunurile și valorile tipic americane, este de fapt o justă neacceptare din partea europenilor și sud-americanilor, a unor valori care nu concordă cu adevăratul spirit al tradiției democratice nord-americane, S.U.A. reprezentînd, prin dezvoltarea acaparatoare a economiei sale, tocmai o frînă în calea unei vieți înfloritoare a țărilor Americii Latine.

În sfîrșit, așteptată cu nerăbdare de numeroși admiratori ai lui Alfonso Reyes — care a împlinit de curînd 50 de ani de activitate literară — a fost lucrarea „**Trayectoria lui Goethe**". Multilateralul scriitor și om de cultură mexican a știut să descifreze — în urmărirea evoluției lui Goethe ca om și creator—sensurile sale cele mai pregnante. El subliniază că intensa și luminoasa prezență a geniului de la Weimar în cultura mondială, aspectul său etern contemporan — se datorează în esență inepuizabilei sale încrederi în oameni și curiozității imense pentru toate formele realității înconjurătoare.

Prin finețea psihologică și situarea precisă în mediul social, ca și prin culoarea cu care este redată atmosfera epocii, „**Trayectoria lui Goethe**" — așa cum a și semnalat critica literară mexicană progresistă — vine să rotunjească creația de umanist, cu puternice rădăcini naționale, a lui Alfonso Reyes.

Eugen B. MARIAN

Din vitrinele librăriilor

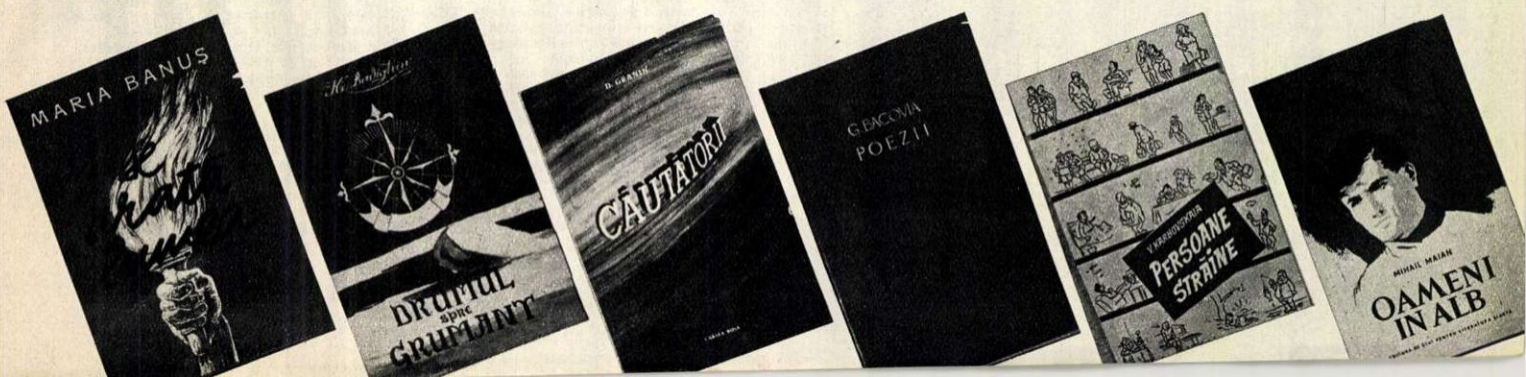

O delegație a forțelor militare aeriene sovietice, condusă de prim-mareșalul de aviație P. F. Jigarioo, a vizitat Londra. În fotografie, delegația sovietică după vizita la Capela „Royal Air Force" din Westminster Abbey. ←

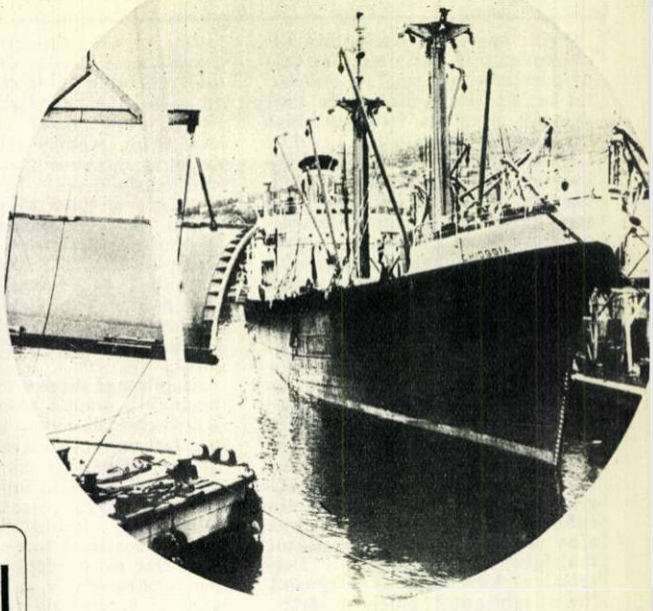

→ *După refuzul puterilor occidentale de a contribui la construirea barajului Assuan, Egiptul își procură materialele necesare acestei lucrări din alte țări, între care și Austria. În fotografie, vasul italian „Chioggia", care transportă material și utilaj austriac pentru șantierul Assuan.*

fotocronica FLACĂRII

Opinia publică a aflat cu indignare de provocarea pusă la cale cu prilejul sosirii la Londra a echipei de atletism a U.R.S.S.: încercarea de a o calomnia pe cunoscuta campioană Nina Ponomareva. În urma acestei provocări, atleții sovietici au hotărît să nu mai participe la întîlnirea sportivă. În fotografie, echipa sovietică înainte de a părăsi Londra.

Presiunile diplomatice contra Egiptului sînt însoțite și de șantajul militar. În acest scop, nu demult au fost debarcate și trupe franceze pe insula Cipru. Cum s-ar zice, încă o dovadă grăitoare a intențiilor puterilor occidentale de a rezolva pe cale „pașnică" problema Canalului de Suez.

NIȘTE FOTOGRAFII ȘI ÎNCĂ CEVA...

Iată o fotografie care la prima vedere nu pare a fi neobișnuită. Privind-o, te gîndești poate că e vreun document din timpul hitleriștilor. Doar această cruce ce domină frontonul clădirii, în fața căreia pe o pajiște gazonată stau aliniați militari cu trese ofițerești, ne este bine cunoscută. Ea este aidoma faimoasei „cruci de fier" de pe piepturile „eroilor" Wehrmachtului de ieri. Printre altele am văzut-o și pe aripile avioanelor care în zilele lui august 1944 au bombardat Teatrul Național și alte instituții de cultură, precum și cartiere pașnice muncitorești din București...

...O pajiște gazonată pe care s-au aliniat militari cu trese ofițerești. În fund, pe peronul de piatră al unui castel, grupuri de generali și civili în haine negre, din rîndurile cărora unul vorbește la microfon, par a asista, protocolar, la o ceremonie.

Să ne apropiem însă cu obiectivul aparatului fotografic de unul din grupurile de pe peronul castelului. Fotoreporterul a făcut-o și pe peliculă s-au imprimat cîteva chipuri — nu toate necunoscute nouă. Iată-l pe președintele Bavariei, Hogner, iată-l pe ministrul de război al Republicii Federale Germane, Blank, și iată și doi militari, alături de alți cîțiva inși pe care nu-i identificăm. Cu toții par a fi bine dispuși: ca niște oameni de afaceri care au încheiat un tîrg izbutit. Și privirile admirative ale „civililor" par a se concentra asupra celor doi militari cu lauri de generali pe cozorocul chipiurilor. Poate asta ne și face să ne oprim mai mult asupra lor...

Agenția fotografică londoneză Keystone, care ne transmite aceste fotografii, ne dă și o mică lămurire asupra solemnității de care e vorba:

La fostul castel Santhofen din Bavaria, în prezența președintelui Bavariei și a ministrului de război de la Bonn, de față fiind generalii-locotenenți Speidel și Heussinger, are loc o solemnitate cu prilejul vizitei acestor „înalți oaspeți" la centrul de instrucție al ofițerilor superiori ai noii armate germane, instalat în acest castel.

Ce-or fi gîndind Speidel și Heussinger că rînjesc atît de mulțumiți — nu e prea greu să ne închipuim. Hans Speidel, fostul șef al statului major al trupelor de ocupație hitleriste din Franța, se gîndește, desigur, că în acest moment posibilitățile de a-și aplica vechea lui specialitate devin mai mari ca oricînd de la căderea lui Hitler pînă acum. Care este această specialitate? O știu toți care au urmărit activitatea lui Speidel în Franța ocupată de naziști și în teritoriile sovietice cotropite. El este marele specialist al „pămîntului pîrjolit", metoda de purtare a războiului cu care se mîndreau hitleriștii. Astăzi, general-locotenent al armatei vest-germane, el este șef al forțelor armate din așa-numitul Minister al „Apărării" al R.F.G. Titlul acesta îi dă tot dreptul să-și crăcăneze puțin picioarele și să privească de sus spre interlocutorii săi, așa cum îl vedem în partea din dreapta fotografiei noastre.

Parcă mai modest pare a fi Heussinger (al doilea din stînga). Într-adevăr, el este încă proaspăt în gradul de general-locotenent. Iar pe timpul lui Hitler nu a fost șef de stat-major ca Speidel, ci „doar" șef al secției operații a comandamentului suprem al trupelor terestre ale armatei hitleriste. El nu a condus „decît" secția operativă a statului major general și acțiunea de elaborare a planului de agresiune împotriva U. R. S. S. Astăzi, în departamentul lui Blank, el este subaltern al lui Speidel. Desigur însă că Heussinger nu a fost numit într-un post de răspundere în conducerea Wehrmachtului renăscut fără a avea merite și ca... rezistent anti-

FAPTE ȘI TÎLCURI - FAPTE ȘI TÎLCURI - FAPTE ȘI TÎLCURI -

OMUL CU O MIE

Arkadii Raikin în... civilitate.

— corespondenţă din Leningrad —

de Gheorghi KAPRALOV

Să presupunem că, într-o seară tîrzie, întorcîndu-vă acasă, întîlniţi pe stradă o cunoştinţă a dumneavoastră, actor la vreunul dintre teatrele dramatice din oraş. După bineţele obişnuite, întrebarea care apare firesc pe buze e aceea asupra rolului pe care l-a jucat, în acea seară, prietenul dumneavoastră. Şi veţi primi, de bună seamă, răspunsul cuvenit. Nu cumva însă — dacă vă aflaţi la Leningrad — să adresaţi întrebarea aceasta lui Arkadii Raikin, pentru că îl puneţi în încurcătură. Asemenea unui elev nu prea silitor care, chemat la tablă, încearcă să-şi amintească pe degete apele vreunei ţări, Raikin începe să numere încetişor nenumăratele tipuri create de el în doar cele trei ore ale spectacolului din acea seară. (Dar nu o dată, în faţa vreunei fotografii de la un spectacol mai vechi, Raikin îşi priveşte nedumerit chipul ornat cu o pereche de mustăţi stufoase şi o chelie lucioasă, şi îşi întreabă soţia: „Ania, nu-ţi aminteşti pe cine am interpretat atunci?").

Pe Raikin îl cunoaşteţi şi dumneavoastră, spectatorii romîni. Nu de pe scenă, desigur. Dar şi din filmul „Ne-am întîlnit undeva" aţi putut face cunoştinţă cu miraculosul lui dar de a-şi schimba cît ai clipi înfăţişarea, creînd de fiecare dată un alt tip, un alt caracter. Şi această metamorfoză se petrece chiar sub ochii spectatorilor, atît de spontan şi firesc, atît de degajat, încît îţi aminteşte de cunoscutul basm în care, datorită forţelor sale oculte, vrăjitorul se transforma cînd într-un leu înspăimîntător, cînd într-un modest şoricel.

„Forţele oculte" ale lui Raikin sînt neobişnuita expresivitate a mimicei sale, gesturile sale bogate şi variate, infinitatea de nuanţe a tonurilor de voce. Dar mai ales capacitatea sa de a trăi de fiecare dată cu sinceritate şi intensă concentrare, noul caracter pe care îl interpretează. Transformarea porneşte la el din interior şi de aceea îi e de ajuns un mic detaliu — o mustaţă sau un barbişon fals, un nas de carton sau o pieptănătură nouă — ca în faţa noastră să trăiască aievea un tip nou, complet deosebit de cel pe care îl văzusem cu cîteva clipe înainte.

Iată-l intrînd în scenă. E Arkadii Raikin cel de toate zilele, cu figura lui deschisă, simpatică. Se mişcă pe podium ca la el acasă şi începe o amicală conversaţie cu publicul din sală, povestindu-i o întîmplare cu nişte pompieri foarte zeloşi pe care i-a întîlnit cînd venea la spectacol. Dar ce s-ar întîmpla oare dacă pompierii ar lucra ca nişte anume birocraţi pe care îi cunoaştem, din nefericire, destui dintre noi?

Raikin se aşează într-un fotoliu şi, sub ochii noştri, începe să se transforme. Jovialul, fermecătorul Raikin a dispărut ca prin minune şi în locul lui a apărut un individ acru, cu o figură plictisită şi mişcări molatice, care se uită cu lehamite la lucrările de pe biroul său. Mă rog, recunoşti în el tipul birocratului înrăit şi chiulangiu. Sunetul telefonului sfîşie violent tăcerea: i se anunţă că undeva arde o fermă. Dar cetăţeanul nostru are timp, nu se grăbeşte de fel. Admirîndu-şi unghiile lăcuite, începe să întrebe cu o voce leneşă şi indiferentă: ce fel de fermă e, cum arde, cît a ars pînă acum. Pe urmă, îşi roagă interlocutorul să aştepte puţin la telefon, iar el cheamă la alt aparat pe contabilul său ca să-l întrebe dacă grupului lor de pompieri le-au fost repartizate fonduri pentru asemenea incendii. Dar contabilul, după ce-i dă şefului, plin de respect, bunăziua, începe să-i povestească o anecdotă deochiată şi, într-o clipă,

Directorul-chiulangiu.

Conferenţiarul pasionat de... remuneraţia ce o va primi pentru conferinţa sa.

Spectatorul făţarnic.

Leneşul.

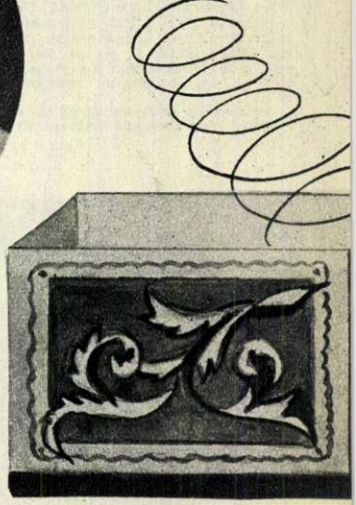

DE-CHIPURI

Criticul ce cîntă osanale.

plictiseala a dispărut de pe chipul birocratului. Se amuză copios, hohotind şi aruncînd picioarele în sus de veselie, repetă poanta de cîteva ori, stricîndu-se de rîs, şi numai după ce s-a liniştit, îşi aduce aminte de incendiu:

— Da, avem fonduri, îşi anunţă preopinentul. Putem stinge.

Dar ferma... a ars.

— A ars? — ţipă înfuriat „pompierul" nostru. — Atunci de ce mai mă deranjezi?

Sperţarul. →

← Criticul estetizant.

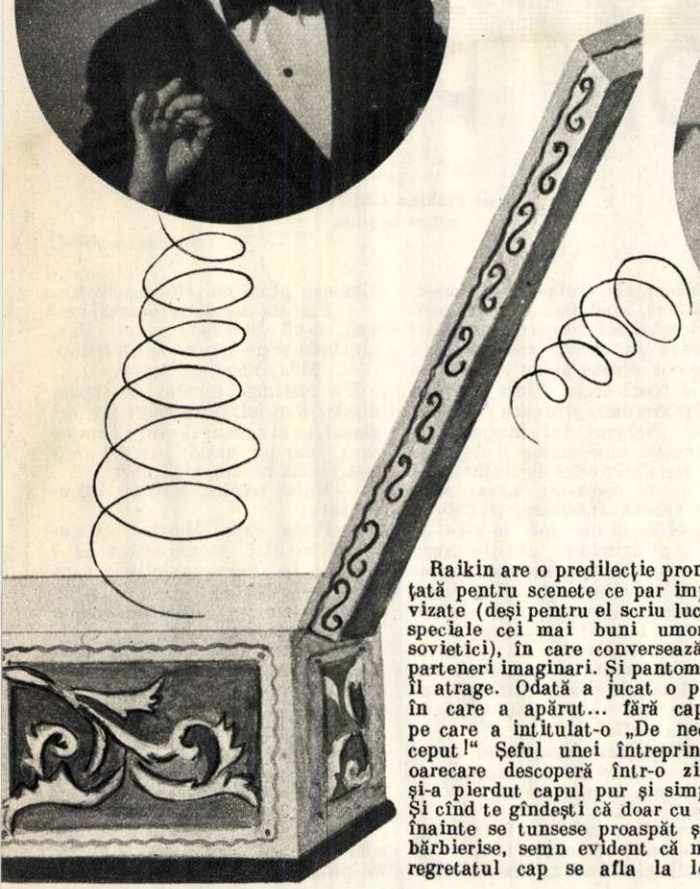

Raikin are o predilecţie pronunţată pentru scenete ce par improvizate (deşi pentru el scriu lucrări speciale cei mai buni umorişti sovietici), în care conversează cu parteneri imaginari. Şi pantomima îl atrage. Odată a jucat o piesă în care a apărut... fără cap şi pe care a intitulat-o „De neconceput!" Şeful unei întreprinderi oarecare descoperă într-o zi că şi-a pierdut capul pur şi simplu. Şi cînd te gîndeşti că doar cu o zi înainte se tunsese proaspăt şi se bărbierise, semn evident că mult regretatul cap se afla la locul lui. Jocul lui Raikin în rolul directorului panicard şi birocrat a avut o savoare comică neobişnuită, mai ales în scenele în care inspectorul venit tocmai în acele zile în întreprindere, găseşte că aci totul se petrece în perfectă ordine!

Umorul, verva satirică sînt însuşirea esenţială a lui Raikin. După ce terminase Institutul de Teatru din Leningrad—asta s-a petrecut cu puţin timp înainte de război — Arkadii Raikin începuse să joace la unul dintre teatrele dramatice din localitate, fără prea mult succes însă. Vocaţia lui era teatrul de estradă. Şi atunci cînd a fost solicitat să citească pe scena acestui teatru un foileton satiric, talentul lui a izbucnit cu forţă şi a fost recunoscut de toţi. Mai tîrziu, în 1939, Raikin a fost remarcat şi la concursul unional al actorilor de estradă şi, atunci cînd s-a înfiinţat Teatrul de Miniatură din Leningrad, el a devenit un actor de seamă al acestui teatru, iar mai apoi, conducătorul său artistic. În cele peste douăzeci de spectacole pe care le-a montat de atunci teatrul, Raikin a realizat o performanţă neobişnuită: în fiecare spectacol el a creat cîte 20-30 de tipuri, care, puse unul lîngă altul, alcătuiesc o vastă galerie tipologică.

Arta lui Raikin e plină de originalitate şi fantezie. El cunoaşte forţa rîsului şi nu se sfieşte să lovească, cu toată verva sa satirică, în cei ce tratează cu un dispreţ plin de condescenţă zîmbetul şi gluma. Chipul spectatorului fătarnic care e intrigat de existenţa cetăţenilor ce „cheltuiesc bani pe rîs", chip creat cu ingeniozitate de Raikin, a înveselit nu o dată spectatorii sovietici. De altfel, paleta comică a actorului e foarte bogată şi variată: de la tonul intim, de cordială prietenie şi ironie amicală pe care-l au unele din numerele sale (şi nu sînt lipsite de semnificaţie, în acest sens, denumirile spectacolelor sale: „Veniţi să stăm de vorbă", „La un pahar de ceai", „Să rîzi, într-adevăr nu-i păcat"), Raikin ştie să treacă cu artă la tonul sever, necruţător al satirei, atunci cînd obiectul său îl formează trîntorii şi linguşitorii, carieriştii şi flecarii, birocraţii şi filistinii.

În mîna acestui miraculos om cu o mie de chipuri, rîsul devine într-adevăr o armă. Şi e vai de cei care pătrund în raza focului ei.

↑ Autorul de vodeviluri, gata oricînd să încheie contracte, dar niciodată să şi le respecte.

Dan SOLOMON

A cui e vina?

Cîndva Tîndală s-a tocmit
Plutaş, pe rîul nestrunit,
Legînd buşteni cu scoabe, sîrmă,
Porni pe rîu, vîslind din cîrmă.
Novice-n breaslă şi Tîndală,
Vîslea, dar fără socoteală:
Un alt plutaş, în faţa lui,
Văzîndu-l cum venea hai-hui,
Cercă prin vorbe şi prin semne,
Cum să cîrmească să-l îndemne.
Tîndală-ascultător de fel,
Primi-ndrumarea plin de zel.
„La stînga!" auzind deci sfatul,
Porni cum l-a-nvăţat firtatul.
Ochi şi urechi însă-nchizînd,
„La stînga!" tot zicea în gînd.
În van prietenul din faţă
Cerca să-i dea din nou povaţă.
Dînsul vîsli, orb şi nătîng,
Pîn'se ciocni de malul stîng.
Simţind cum s-a izbit şi leoarcă,
Se deşteptă din vise parcă —
Şi auzind: „La dreapta, frate!"
Tîndală zise: „Ai dreptate!
Acuma chiar am priceput!"
Pornind din nou ca la-nceput,
Întors în sine şi grăbit
De malul cel-alt s-a izbit.
La ţărm, de stînci de astă dată
A fost şi pluta fărîmată,
Dintre butuci cu greu l-au scos
Plutaşii viu şi sănătos.
Cînd îşi veni Tîndală-n fire,
Grăi, în loc de mulţumire:
„Eu pătimesc, dar vinovat
E doar acel ce m-a-ndrumat!"

Horia ARAMĂ

Dublă fabulă *

Racul poznaş
merse cît merse
Şi-un poetaş
scrise, — o mulţime.

Iar cînd au stat,
din motive diverse,
Au numărat
kilometri şi rime.

Cei doi confraţi,
socotind cu abacul,
Fură-ncîntaţi:
Astea totaluri!

Cît au trăit,
scribul şi racul
S-au curtenit
reciproc cu „halal"-uri.

Numai un fleac
n-a-nţeles fiecare,
Nici domnul rac,
nici strică-hîrtie:

Că nu orice mers
e înaintare,
Că nu orice vers
e poezie!

*) Fabula din ciclul „Grădina lui Dumnezeu".

BĂTĂLIA PE VALE

— schiță —

de Huszár SÁNDOR (Cluj)

Ilustrații de N. POPESCU

Sosiserăm noaptea; nu știa nimeni unde sîntem. Mă trezii în scîrțîitul frînelor caravanei de mașini. Cineva strigă înfundat:

— Adunarea!

Trecurăm peste o arătură. Pe alocuri, piciorul mi se afunda, pînă-n genunchi, în pămîntul afînat, iar turecii largi ai cizmelor de *pîfan* se umpleau cu bulgărași mici și zgrunțuroși. De oprit, nici vorbă. Era un întuneric, de parcă una cu una moleculele aerului ar fi fost boite cu negru. Curat noroc că fiecare dintre noi avea atîrnată la centură o lopată de infanterie care are un obicei binecuvîntat: prinsă la șoldul recrutului, ea zdrăngăne de zor, fără să-i pese că-i interzis. Trebuie să fi făcut un marș lung de tot, după greutatea cu care arma îmi apăsa umărul.

Într-un tîrziu, ne oprirăm; repaus. Se interzise părăsirea locului și fumatul. Ne tolănirăm în iarba înrourată, fiecare pe locul unde se oprise.

În curînd, o lumină gălbuie și rară începu să se cearnă peste împrejurimi. Ne aflam într-o vale alungită, brăzdată de haturi. Colinele dimprejur erau acoperite de podgorii; mai de vale, porumbiști și pășuni sărace în iarbă. Era rece lumina, rece peisajul și reci ne erau în spinare tunicile umezite de sudoare. Cineva glăsui încet:

— Aștia nu gospodăresc ca noi. Îs patru fire de cucuruz într-un cuib.

Cu o floare nu se face primăvara, dar un oftat își găsește răsunet în inimile tuturor recruților. Acasă!... Unde-i mai frumos, unde-i mai cald, decît acasă?! Peisajul din jur părea tot mai străin și mai palid...

Sosi ordinul. Sergentul Bondoc anunță: din direcția gurii văii se așteaptă însemnate forțe ale „inamicului" care nu cunoaște amplasarea noastră. Totuși, trebuie să ne camuflăm cît mai bine, ca să putem ataca prin surprindere. Grupele unu și trei ocupă poziții de tragere pe cele două margini ale văii, iar grupa a doua în fundul văii, la o sută de metri în spatele lor. Pîndarul plutonului: soldatul Csákós János.

— Prezent — făcui eu un pas înainte.

— Punctul de observație: cota una sută șasezeci și cinci.

— Am înțeles — răspunsei eu cu hotărîre, deși nu-mi venea să cred urechilor: Eu, pîndar? Pe meleagurile astea vitrege, unde nu-i o tufă cunoscută? Și, cînd te gîndești că toată munca întregului pluton de mine depinde! O mișcare nedibace, una singură și sînt descoperit.

Dar n-am vreme de stat pe gînduri. Sergentul Bondoc are obiceiul să spună, în șagă, că soldatul gîndește cu cizmele: execută. Apoi mai adaugă: dar, din cizmă crește și capul... Îmi preluai rația de cartușe și binoclul și-mi întipării în minte semnalele. Apoi, cizmele mele o luară din loc, purtîndu-mi și capul: am mers prin porumbiște, cît a fost cu putință, apoi pe sub un mal rîpos, tivit cu tufișuri. Cînd se isprăvi și rîpa, nu mai știam cum să mă descurc. Nu mai erau decît vreo două sute de metri pînă la punctul de observație, dar terenul era cu desăvîrșire descoperit. Pășune pustie; numai pe ici pe colo se vedea cîte un scai ofilit. Ei, ce te faci de-acu'? Parcă am adus ceva cu mine, în cizme — îmi amintii eu — și începui să mă gîndesc. La vreo douăzeci-douăzeci și cinci de metri de mine o turmă de oi, mărișoară, urca lin spre creasta dealului, sunînd alene din tălăngi. Mă fulgeră un gînd: apuc în spatele turmei și mă tîrăsc încet, pe urma ei, pînă sus.

Ideea se dovedi a fi tare bună. Mă tîram pe nesimțite, atît de ușor, încît copilul care călărea pe măgar, în fruntea turmei, nu simți nimic. Să fi fost pe la jumătatea clinului, cînd s-a întîmplat nenorocirea. În marea mea înflăcărare mă apropiasem prea mult; oile prinseră de veste și un berbec tînăr și nebunatic o luă la goană în salturi mari, speriind toată turma, cu talanga lui. Ciobănașul tresări, întoarse capul și îndemnă măgarul înspre locul cu bucluc.

„S-a dus dracului șandramaua — gîndii eu. Dacă puștiul mînă oile de-aici, au să mă descopere."

Mă lipii de pămînt, cu inima numai zvîcnet.

— Hoaa! — se auzi vocea subțire a copilului, peste pășunea pîrjolită. — Mînca-te-ar cîinii, măi, că nu te mai ogoi o dată!—și zvîrli ciomagul, să mîne oile înapoi.

Se părea că are să treacă pe lîngă mine fără să mă vadă, cînd dintr-o dată măgarul se opri. De sub pălăria de paie ponosită, mă priveau speriați niște ochi mari, de mure. Vită și om stăteau stană.

— Nu te uita la mine! — îi strigai eu.

— De ce? — se sperie și mai rău flăcăiașul.

— Au să bage de seamă că vorbești cu cineva.

— Cine ești?

Ei, János, acu' să te văd pe unde scoți cămașa: dacă nu-i spun, dacă mă răstesc la el, are să-și mîne turma încolo. Dacă ocolesc răspunsul, are să creadă că-s vreun dezertor și mă mai trezesc că face tărăboi. Mai bine îi spun adevărat; poate mă ajută.

— Ești pionier? — îl întrebai eu, prietenos.

Întrebarea îl uimi. Stătu pe gînduri un timp, apoi — după cum îl rugasem — se întoarse în altă parte, cu măgar cu tot.

— Sînt. Și adăugă apăsat: — Trompetul Petru Stan.

— Dacă-i așa, ai să mă înțelegi. Eu sînt pîndar.

— Așa? Și ce pîndești?

— Inamicul.

— Daaaa? Și unde-i inamicul?

— Vine în jos, pe vale.

— Așa?

— Așa.

Rămase pe gînduri. Apoi lovi o dată măgarul, pornind în galop spre culme. Se întoarse în curînd.

— Nu vine — făcu el, dezamăgit.

— Nici n-ar fi bine să vină încă. Eu trebuie să fiu sus, la creastă, să-l pot semnala camarazilor mei.

— Trebuie să semnalizezi? De ce nu te duci sus?

— Pentru că are și inamicul pîndari, care ar putea să mă descopere.

— Așa zici?

— Așa.

Rămase iar pe gînduri. Clătina din cap: hm... — și mă lăsă din nou singur. Peste puțin timp se întoarse cu o șubă, pe care o aruncă pe jos, lîngă mine.

— Camuflaj — șușoti el, tainic, fără să se uite la mine.

Eram atît de uimit, încît la început nu pricepui nimic.

— Nu-ți fie rușine că ai să fii cioban — mă dojeni el. — Crezi că ciobanii nu-și apără patria?

De unde să cred eu una ca asta! Îmbrăcai șuba la repezeală, bucuros că-mi pot piti și arma sub ea. Apoi, ca să vadă ciobănașul cît mă simt de bine în noul meu strai, strigai la oi:

— Cea măi,... hăi măăă!...

Dar Petru se neliniști și mai rău, zicînd că mă dau de gol că nu-s cioban adevărat. Nu așa se strigă la oi, ci uite-așa:

— Prrrr ha-ooo...

Îi mulțumii pentru sfatul cel bun și-l urmai întocmai. Strigam cît mă ținea gura, ca să fie mulțumit de mine. Și, chiar era. Zicea că, de departe, nimeni n-ar zice că nu-s bunicul lui. Pe bunicuțul l-au chemat la sfatul popular și nu are să vină decît pe la amiază. S-a dus cu el și Dragoș, dulăul. Mare păcat! Căci Dragoș e un cîine tare deștept. Ar putea și el să ducă bilete, ca și cîinele acela pe care l-a văzut în film.

Ajunserăm pe creastă și eu începui pe dată să iau la ochi împrejurimile. Micul meu prieten se tot învîrtea încoace și încolo, dîndu-și atîta importanță ca și cum, sub surtucelul rupt ar fi purtat epoleți de general. Era inepuizabil în furnizarea diferitelor planuri. Îmi oferi măgarul, ca să mă sui călare pe el, să dau iama drept în mijlocul inamicului, prefăcîndu-mă că-mi caut turma și să spionez totul. Cînd îl

Tata devine OM POLITIC

de Erskine CALDWELL
scriitor american

Ilustrație de ARNQ

Ședeam toți trei pe prispa casei, după cină, cînd Ben Simons, șeriful tîrgului, se ivi după colțul străzii și intră în curtea noastră. Tata era prost dispus și nu scosese un cuvînt toată seara. Doar din cînd în cînd mormăia cîte ceva pentru el însuși. Necazul lui începuse de dimineață, cînd mama îl dojenise că n-are nici un fel de slujbă și că nici nu se ostenește măcar să-și caute vreuna. Îl certase, ținîndu-se după el de la un capăt la altul al curții, plîngîndu-se că din cauza lui — care nu cîștigă nici un ban — trebuie de dimineață pînă seara să spele și să calce pentru alții. Enervat, tata îi răspunsese că — dacă asta-i părerea ei despre el — are să-i arate el în curînd cine este și ce poate. Fură ultimele lui cuvinte din ziua aceea, pînă la apariția șerifului.

— Bună-seara, dragii mei, spuse Ben Simons, urcînd treptele prispei.

— Bună, Ben, spuse tata. Vino și șezi cu noi.

Mama nu spuse nimic la început, fiindcă era întotdeauna bănuitoare cu politicienii de tagma lui Ben Simons, pînă nu afla ce voiau.

— Plăcută seară, răcoroasă, nu-i așa, d-nă Stroup? spuse Ben, căutîndu-și pe întuneric un scaun.

— Mda, răspunse mama.

Un răstimp, nimeni nu spuse nimic. Ben își drese de cîteva ori glasul, ca și cum ar fi vrut să spună ceva, dar pe urmă parcă i-ar fi fost teamă să deschidă gura.

— Multă treabă, Ben? îl întrebă tata.

— Peste cap, Morris, răspunse el imediat, recunoscător că i s-a dat, în sfîrșit, posibilitatea să vorbească. Nu mai am o clipă de odihnă. Din zori și pînă-n noapte doar muncă, muncă și iar muncă. Nevastă-mea îmi spune întruna c-o să întru cu doăuzeci de ani mai devreme în groapă, dacă nu mă mai astîmpăr puțin. Trebuie să fac de pază pe străzi, să curăț închisoarea, să arestez pe pungași, să gonesc pe suspecți și dumnezeu mai știe cîte altele. Simt că nu mă mai țin balamalele, Morris.

— Poate c-ar trebui să-ți iei un ajutor, spuse tata. Uite, pe mine, de pildă. Din cînd în cînd mai am

convinsei că n-ar fi bine, îmi propuse altceva: el stă doar aici, în capul satului Dobrosloveni. Are să dea o fugă pînă acasă, are să scoată din policer trompeta, are să sufle-n ea să se adune pionierii şi au să atace cu toţii pe inamic, din spate. Îl liniştii, spunîndu-i că bunicul are să se supere dacă află că a lăsat oile, căci în curînd eu trebuie să mă retrag. Rămase dar cu mine, însă îi părea tare rău că tocmai azi a trebuit bunicul să se ducă la sfat. Deoarece nu putea să facă nimic „aventuros", se tot învîrtea în jurul meu, nădăjduind că am să-i dau totuşi vreo „misiune".

Pusei coatele pe crupa măgarului şi începui să binoclez lungul văii. Petru era tare mîndru că mă folosesc de măgarul lui. Îmi şi spuse că-i zice Gheorghe. Ce-i drept, astă-primăvară Gheorghe ăsta mîncase pălăria de paie a bunicului şi făcuse ferfeniţă o pereche de desagi, dar este totuşi un măgar deştept. Numai de plictiseală face cîte-o boacănă. Lui Petru îi părea tare rău că Gheorghe nu pricepe cît este de importantă acţiunea de luptă pentru care îşi dă acum concursul.

Pe urmă fu cuprins de o şi mai amarnică îmbufnare: pînă şi Gheorghe a primit misiune, numai el nu.

— Ce crezi, eu n-aş fi un bun partizan? — mă întrebă el.

— Ba chiar eşti cu adevărat — îl asigurai eu.

— Da — făcu el plîngăreţ — stau şi eu aci, cu mîinile-n sîn. De ar veni un inamic adevărat — mă luă el iute — ar aprinde oare satul?

— De bună seamă.

— Şi ar pune stăpînire şi pe drapelul pionierilor?

— Da!

— Şi asta, numai din pricină că tu nu vrei să mă trimiţi împotriva inamicului...

Rîdeam în sinea mea. Nu mai eram de loc străin pe meleagurile acestea. Prin făptura ciobănaşului, satul, turma şi măgăruşul Gheorghe, mi-au devenit prieteni; peisajul cu dealuri molatice îmi pare un vechi cunoscut. Voiam tocmai să-i spun cîteva cuvinte prietenoase micului meu camarad, cînd, în gura văii, apăru o patrulă inamică. În curînd se văzură în spatele ei şi liniile de trăgători.

— Petre, inamicul! — strigai eu.

În clipita aceea fu lîngă mine şi se trînti pe burtă, sub măgar.

— Tiii, cîţi sînt! — se înfierbîntă el.

Coborîi o leacă pe coastă şi-i semnalizai unităţii mele apropierea inamicului. Pe urmă venii din nou lîngă Petru, să observ mai departe înaintarea. Voiam să văd direcţia atacului, amplasarea armelor automate şi a comandantului, în linia de trăgători. Apoi, mă pregătii de plecare.

— Te duci? — mă întrebă Petru, trist.

— Am ordin.

— Dă-mi şi mie vreun ordin — îmi pretinse el.

— Ascultă-mă, Petre, — îl luai eu cu binişorul. — Tu eşti acum o persoană tot atît de importantă ca un ostaş. Ştii totul despre noi; ai văzut unde sînt poziţiile noastre. Poate că inamicul are să te tragă de limbă.

— Au să mă şi chinuie? — întrebă el, cu ochii strălucitori.

— Mai ştii?!

— Cu fierul roşu să mă ardă şi tot nu vă trădez.

Şi-mi dădu mîna.

— Dacă te întreabă, spune-le că am suit pe vale, încă în zori. Ai înţeles?

— Am înţeles, tovarăşe, — îmi răspunse el, milităreşte. Era liniştit şi hotărît: de-acum avea şi el misiune.

Mă retrăsei. Raportai sergentului Bondoc, că am executat ordinul. Îi povestii şi întîmplarea cu Petru. Îi plăcu şi-mi dete voie să-l observ cu binoclul. Petru stătea, cu măgar cu tot, în vîrful dealului; îşi scosese

(Continuare în pagina 24-a)

şi puţin timp liber. E adevărat că nu prea mult, fiindcă sînt destul de ocupat cu treburile mele, dar uneori mi-aş putea găsi puţin timp să-ţi dau o mînă de ajutor.

— Ca să spun drept, chiar de asta am venit astă-seară la tine, Morris.

— Ben Simons, interveni mama, nu ştiu ce-i fi avînd de data asta în cap, dar sper că nu vii iar cu vreo propunere neserioasă ca cea de rîndul trecut, cînd l-ai pus pe drumuri să-ţi vîndă coşciugele tale cu „extensie". Nici un om în toată firea nu era să cumpere un coşciug care să fie deschis şi lărgit de cîte ori moare un membru al familiei.

— Nici vorbă de aşa ceva, d-nă Stroup, spuse Ben. De data asta vreau să-i dau un post politic.

— Ce fel de post politic? întrebă mama.

— Iată despre ce-i vorba, răspunse Ben. Consiliul comunal a hotărît aseară să aplice cu cea mai mare strictete ordonanţa cu privire la cîinii vagabonzi. Nu mai departe decît acum două zile a trebuit să urmăresc şi să împuşc un cîine turbat şi consiliul mi-a ordonat să prind toţi cîinii vagabonzi, care constituie un adevărat pericol public. Le-am spus imediat consilierilor că şi aşa nu mai pot face faţă tuturor obligaţiilor mele şi ei s-au declarat de acord să numesc un inspector al vagabonzilor.

— Un inspector al vagabonzilor! se răsti mama, sculîndu-se de pe scaun. Îndrăzneşti să-i propui bărbatului meu să devină hingher? Să pleci imediat din casa mea!

— Stai, puţin d-nă Stroup, se scuză Ben. N-a fost ideea mea. Unul dintre consilieri a spus că Morris ar fi cetăţeanul ideal pentru acest post şi ceilalţi au votat în unanimitate pentru...

— Într-adevăr, am observat şi eu că sînt foarte simpatizat de cîini, spuse tata. Nu pot să ies pe stradă, că se ţin droaie după mine...

— Ţine-ţi gura, Morris! strigă mama. Ar fi umilitor să accepţi o astfel de propunere!

— Dar, d-nă Stroup, spuse Ben, atîţia faimoşi oameni politici şi-au început cariera ca hingheri. Atîţia mari senatori, deputaţi şi şerifi au fost la început hingheri. Aproape că nu există azi mare om politic american care să nu fi fost cîndva hingher.

— Nu cred! spuse mama. Am prea mare respect pentru oamenii politici ca să pot crede aşa ceva.

— Politica are ciudăţeniile ei, spuse Ben. Politica nu se aseamănă cîtuşi de puţin cu toate celelalte ocupaţii. Azi poţi să fii simplu hingher şi mîine mare ministru.

Mama nu mai spuse nimic. Se gîndea pesemne la ultimele cuvinte ale lui Ben.

— Mă bătea pe mine cam de mult gîndul să intru şi eu în viaţa politică, spuse tata, să contribui şi eu la propăşirea ţării, să-mi fac pe deplin datoria patriotică.

— Atunci trebuie să primeşti fără şovăială acest post, Morris, spuse repede Ben. Ai să vezi ce departe ai să ajungi.

— Da, spuse tata încet, încercînd să zărească ochii mamei prin întuneric. Cred c-ar trebui să-l primesc.

Aşteptă să audă ce spune mama. Dar ea părea complet indiferentă.

— Primesc.

— Bravo, Morris, spuse repede Ben, luînd-o spre scara prispei. Aşa te vreau. Mîine dimineaţă te prezinţi la post.

Ben începu să coboare treptele, dar tata se repezi imediat după el.

— Nu mi-ai spus ce salariu am să primesc, Ben.

— Salariu?

— Sigur. Ce salariu am să primesc ca inspector al vagabonzilor?

— Uite ce-i, spuse încet Ben. Nu-i tocmai un salariu.

— Dar ce-i atunci? Cum îi zice?

— Vei primi un onorariu, Morris.

— Un onorariu?

— Sigur. Aşa sînt retribuite majoritatea posturilor politice. Cu onorarii.

— Şi ce onorariu am să primesc? întrebă tata.

— Douăzeci şi cinci de cenţi de fiecare cîine pe care-l prinzi.

Tata nu spuse nimic în clipa aceea. Rămase cu ochii aţintiţi asupra întunericului care învăluia strada. Ben se îndreptă spre poartă.

— Sînt puţin cam dezamăgit, spuse apoi tata. Speram să-mi primesc şi eu salariul la fiecare chenzină, ca toţi ceilalţi slujbaşi ai statului.

— Avantajul, cînd primeşti onorariu, Morris, este că poţi cîştiga oricît de mult. Cînd eşti salariat, ştii că ai să primeşti întotdeauna o anumită sumă. Pe cînd cu onorariu, nu ştii niciodată cît o să-ţi revină.

— Asta aşa e, spuse tata înveselindu-se. Vezi, la asta nu m-am gîndit.

— Atunci pe mîine dimineaţă, spuse Ben ieşind în stradă. Noapte bună.

— Noapte bună, Ben, strigă tata după el. Şi mulţumesc pentru slujbă.

Ne urcarăm din nou pe prispă. Mama intrase în casă.

— Hai şi noi la culcare, îmi spuse tata. Mîine o să avem o zi tare grea şi trebuie să ne odihnim

Intrarăm în casă, ne dezbrăcarăm şi ne urcarăm în pat. Tata se tot învîrtea şi se zvîrcolea, mormăind numele tuturor cîinilor din tîrg pe care-i ştia pe nume pînă ce în sfîrşit am aţipit şi n-am mai auzit nimic.

În dimineaţa următoare, în-

(Continuare în pag. următoare)

(Urmare din pag. 23-a)

tocmai, din desagă, cravata de pionier și și-o lega la gît. Privea cu atîta mîndrie în jos, spre vale, încît părea că trebuie să trimită inamicului tot dispretul satului întreg. Patrula „inamică" se folosea și ea de acoperirea oferită de coama dealului. Deși n-o vedeam, mișcările lui Petru erau atît de expresive, încît mă făcură să înțeleg tot ce se întîmpla dincolo de coamă. Patrula l-o fi chemat pe Petru, căci copilul făcea semn că nu, arătînd cu mîna către turmă. Apoi, cu un gest larg al brațului, părea că-i cheamă el: să vină patrula mai aproape. Pesemne, acesteia nu-i prea da ghies să se apropie, căci Petru începu să-i dea curaj: Nu vă temeți — le făcu el semn cu mîna — soldații sînt departe — și le arătă, cu ciomagul, dealurile din spatele nostru. Trebuie că vorbea tare convingător, căci în curînd un pîndar scoase capul de după coama dealului. Avea binoclu, dar privirile îi trecură pe deasupra capetelor noastre. Cîteva sute de metri mai încolo, țăranii lucrau în porumbiște; pesemne pîndarul la aceștia se uita atît de adîncit.

Eram atît de emoționat, încît binoclul îmi trepida în mîini în ritmul pulsului. Acum, inima mea bătea nu numai pentru mine și pentru pluton, ci și pentru sufletul pur, de copil, al lui Petru, care își dădea acum prima mare bătălie a vieții sale.

În sfîrșit, porni și patrula, cu mare greu, urmată de linia de trăgători. Nu ne-au descoperit! — îmi zisei eu, bucuros. Încă douăzeci de metri, încă cincisprezece... zece... Ajunseseră în dreptul celor două linii de trăgători din flancuri, cînd unul dintre pîndari descoperi pozițiile celor două grupe ale noastre și deschise focul; deși eram tare emoționat, constatai că liniile de trăgători se desfășoară cît ai clipi din ochi și cu multă măiestrie, trăgînd mereu asupra noastră. Și-acum racheta roșie a sergentului Bondoc brăzdă cerul cu o dîră luminoasă; din cele două flancuri zbucni ropot de salvă. Focul neașteptat, venit din două părți, îl făcu pe inamic să-și piardă capul. Soldații nu mai știau încotro să tragă; comandanții voiau să salveze ce se mai putea salva și încercau să organizeze apărarea circulară. În clipa aceasta răsună vocea sergentului Bondoc:

— Pentru patrie — înainte!

— Uraaa! Uraaa! — se frămînta văzduhul. Ne azvîrlirăm spre inamic, în asaltul la baionetă. Din goană, îl vedeam pe Petru care galopa călare pe măgar, pe clinul dealului, învîrtind măciuca deasupra capului și strigînd cît îl ținea gura:

— Uraaa! Uraaa!

Cravata de pionier îi flutura victorioasă, pe piept; părea că minunatul lui suflet de copil s-a aprins de flacăra rachetei.

În românește de Gelu PERIAN

(Urmare din pag. 23-a)

dată după cafea, tata își luă pălăria și plecarăm în căutarea lui Ben Simons. Nu ne oprirăm nicăieri în drum, dar tata îmi spuse să-i aduc aminte de Spanky, cîinele negru care dormea pe prispa d-lui Frank Bean.

În cele din urmă îl găsirăm pe Ben Simons la frizerie, unde se bărbierea. La intrarea noastră avea obrazul plin de clăbuc, așa că un timp nu putu să spună nimic. Deîndată ce putu să vorbească, ne salută cordial.

— Bună-dimineața, Morris. Gata de muncă?

— De-abia aștept să încep, Ben, spuse tata.

— Într-o clipă sînt gata.

După ce se ridică de pe scaun și își puse pălăria, îi spuse tatei să strîngă toți cîinii vagabonzi de pe stradă și să-i închidă în celula cea mare a închisorii.

— Asta-i tot ce am de făcut? întrebă tata.

— Simplu ca bună-ziua, spuse Ben.

O luarăm spre celălalt capăt al tîrgului, cu ochii ațintiți după cîini. Majoritatea lor pesemne că dormeau la ora aceea matinală, fiindcă pe stradă nu se vedea nici unul. După vreo jumătate de oră, tata bagă mîna în buzunar și scoase o monedă de zece cenți.

— Ia banii ăștia, fiule, îmi spuse, și du-te la măcelărie de cumpără cît ți-o da pe ei. Nu trebuie să fie neapărat o bucată proaspătă, ci cît mai mare.

Alergai pînă la măcelărie, cumpărai o bucată destul de mărișoară de carne și mă întorsei apoi acolo unde-l lăsasem pe tata, la umbra unui pom. Ațipise între timp, dar se trezi imediat cînd îl trăsei de mînecă și-i arătai carnea.

— Asta-i învie și pe ăia din groapă, spuse tata, trăgînd mirosul pe nas. Hai, fiule!

O luarăm pe altă stradă. Tata fîlfîia necontenit bucata de carne în dreapta și în stînga. Cîteva clipe mai tîrziu cînd ne uitarăm înapoi, văzurăm că eram urmăriți de un prepelicar pestriț fascinat de mirosul cărnii.

— Bucata asta de carne o să facă minuni. Ai să vezi, fiule, spuse tata.

Fluieră ușor, prepelicarul ciuli urechile și mări pasul. Scurt timp după aceea, se mai luă încă un cîine, după noi. Cînd ajunserăm la linia ferată, în urma noastră era o droaie de șapte. Tata era încîntat și-mi spuse s-o iau înainte spre închisoare și să deschid ușa celulei. Cînd ajunse acolo, îi băgă pe toți cîinii înăuntru și apoi ieși repede cu halca de carne, să nu i-o înhațe vreunul dintre ei.

— Încă unul dacă mai prindem, punem mîna pe doi dolari, spuse tata. Frumușică sumă, n-am ce zice, cînd te gîndești că tot ce a trebuit să facem a fost să cutreierăm o stradă de la un capăt la altul. Începe acum să înțeleg și eu de ce se bat atîția după posturile politice. N-aș mai schimba acum slujba asta cu nimeni pe lume. A fi om politic e cea mai frumoasă ocupație de pe lume.

O apucarăm pe altă stradă cu halca de carne și de-abia făcurăm cîțiva pași cînd un alt prepelicar ieși repede dintr-o curte și începu să se țină după noi. Cînd ne întoarserăm spre închisoare se aflau în urma noastră cinci cîini. Făcuserăm o excursie specială și prin fața casei d-lui Frank Bean ca să-i dăm și lui Spanky posibilitatea de a mirosi carnea și de a veni după noi. După ce îi închiserăm împreună cu ceilalți, tata se așeză pe jos și începu să facă socoteala cu un băț de chibrit pe nisip.

— În total face trei dolari, fiule, spuse el aruncînd bățul de chibrit. Dacă mai cîștigăm și mîine tot atît, ajungem la șase dolari. Pînă sîmbătă seară, avem optsprezece sau douăzeci de dolari. N-am mai văzut în viața mea atîția bani. Hai acum acasă să mîncăm, că mi s-a făcut foame...

Ne duserăm și ne așezarăm la masă, dar mama nu scoase un cuvînt și tata nu îndrăzni să deschidă vorba. Terminarăm masa și ieșirăm în curte să ne odihnim la umbra nucului.

După vreo oră îl văzui pe Ben Simons venind în grabă spre casa noastră. Tata dormea, dar îl trezii fiind încredințat că Ben are să-i spună ceva important. Ben ne văzu sub nuc și veni repede spre noi.

— Morris, spuse el cu răsuflarea tăiată, unde dracu'ai găsit pe toți cîinii ăia pe care i-ai închis în celulă?

— Unde să-i găsesc? spuse tata, ridicîndu-se într-un cot. I-am adunat de pe stradă cum mi-ai spus tu. N-ai zis să prind pe toți cîinii vagabonzi?

— Ai prins însă și pe prepelicarul primarului Foot, Morris, spuse Ben. Afară de asta și d-na Josie mi s-a plîns că i-a dispărut cîinele și l-am găsit la închisoare împreună cu ceilalți. Și cîinele negru al d-lui Bean era acolo. Toți cîinii pe care i-ai prins au proprietari bine cunoscuți, care plătesc pentru ei impozit. Nu putem închide cîinii pentru care se plătesc impozite!

— Vagabondau fără nici un rost pe stradă, spuse tata. Era de datoria mea să-i prind.

— Cum i-ai adus pînă la închisoare?

— S-au luat toți după mine, Ben. Ți-am spus aseară că sînt foarte simpatizat de cîini.

— Nu cumva i-ai momit?

— N-aș putea spune da, zise tata. Am avut totuși o bucățică de carne, dacă-mi aduc aminte.

— Am știut eu, spuse Ben, scoțîndu-și pălăria și ștergîndu-și fața cu batista. Am știut eu că-i ceva necurat la mijloc.

Un timp, nimeni nu rosti o vorbă. În cele din urmă, Ben își puse pălăria pe cap și se uită la tata.

— Cred c-o să mă pot ocupa de acum înainte și de cîini, Morris, spuse el. Prinderea lor ți-ar răpi prea mult timp.

— Cum rămîne însă cu onorariul de trei dolari pe care mi-l datorați? întrebă tata.

— Știu eu ce să-ți spun? răspunse Ben. Nu cred că consiliul comunal o să dea aviz favorabil. Dacă aș îndrăzni să-i prezint primarului Foot nota ta de plată, după ce că i-ai arestat prepelicarul, m-ar da afară din slujbă. Să știi că prima condiție pentru a reuși în viața politică e să nu calci niciodată pe bătătură pe vreun alt om politic. De aceea cred că lucrul cel mai bun ar fi s-o lăsăm baltă. Nu poți să-mi ceri să-mi pierd slujba din cauza ta, Morris.

Tata dădu din cap și se culcă din nou pe iarbă, la umbra nucului bătrîn.

— Cred c-ai dreptate, Ben. Politica mi-ar răpi o groază de timp și m-ar sustrage prea mult de la multiplele mele treburi.

O oglindă care ARATĂ STRÎMB

Anton Cehov pomenește, într-una din primele sale povestiri, de-o oglindă vrăjită care arăta strîmb... Chipul unui om normal devine, în apele tulburi și vrăjite ale acestei oglinzi, înspăimîntător de schimonosit: nasul se mută pe obrazul stîng, bărbia, despicată-n două, trage într-o parte, în timp ce o figură slută, cu trăsături anapoda, capătă o desăvîrșită îmbinare de frumusețe și grație.

Asemănarea dintre această oglindă care arată pidosnic și felul în care presa monopolistă „reflectă" realitatea este atît de izbitoare, încît ai fi ispitit să crezi că povestirea cehoviană înfierează, parcă, practicile radio-ului și presei reacționare. Cert este că sub pana scribilor năimiți — ca să vorbim la figurat — ceafa ia locul nasului, urechile apar lipite de bărbie, în timp ce tiroida se lățăie pe creștetul capului: o acțiune agresivă devine „pașnică", o inițiativă pașnică se conturează ca un act agresiv, o uneltire grosolană capătă calificativ de „grijă pentru securitate" și invers, un succes economic al unei țări socialiste se cheamă „catastrofă" — o întreagă harababură, exact ca în oglinda vrăjită din povestirea lui Cehov.

„Noul plan cincinal sovietic — debitează un redactor de la postul de radio Paris — prevede sporiri considerabile în fabricarea tractoarelor și a îngrășămintelor chimice", ceea ce constituie „tocmai dovada că fruntașii sovietici sînt foarte îngijorați de situația agricolă". Care vasăzică, despre ce înflorire mai poate fi vorba cînd prevezi sporirea considerabilă a tractoarelor și a îngrășămintelor chimice? Cu tractoarele și îngrășămintele chimice se dezvoltă agricultura? După compatriotul lui Tartuffe, ăsta-i un semn flagrant al unei situații „îngrijorătoare"!?

— Bine, bine, dar exemple de „înflorire"?

Cîte vreți! Spania, unde se mai ară încă cu plugul de lemn, Grecia — unde se lucrează pămîntul ca pe vremea lui Alexandru Macedon, sau — poftim! — S.U.A, unde pe uriașe suprafețe nu se mai ară de loc, unde recoltele sînt distruse, ogoarele degradate (pentru ca nu cumva să scadă prețurile produselor agricole), în timp ce opt milioane de familii americane fac foame.

Lipsa de logică este aci vizibilă cale de-o poștă, dar, pentru a arăta cît mai strîmb cu putință, pentru a răsturna adevărul cu capul în jos, este necesar, se pare că și redactorul respectiv să adopte această poziție. Ne-o dovedește cu prisosință un alt compatriot al lui Tartuffe, ziaristul Georges Grosjean pentru care mărețul edificiu al Universității „Lomonosov" nu constituie decît un indiciu că intelectualitatea sovietică „are o situație privilegiată în raport cu muncitorii". Că studenții sovietici sînt tocmai fii ai oamenilor muncii nu-l interesează pe puțin onorabilul domn Georges Grosjean-Tartuffe. Adevărul, se pare, nu-i de competența penei domniei sale.

Aprecierea faptelor de pe poziția „cu capul în jos" pune pe ziariștii care o adoptă într-o postură nu tocmai demnă. Presa americană lansează această informație de antologie: „rușii dresează foci care să atace submarinele americane din Atlantic"; molipsit de această „inventivitate", un redactor de la ziarul vienez „Die Wirtschaft" debitează o știre care ar provoca haz și printre găini: „în Romînia, mărfurile sînt aduse în magazine sub apărarea unor unități armate".

Am recunoaște sincer că unii ziariști occidentali au un umor greu egalabil. Dacă, într-adevăr, umorul le-ar sta în intenție. Precum am văzut însă, este vorba de oglindirea strîmbă a faptelor, ceea ce duce, uneori, la prostie. Dar, în definitiv, fiecare duce propaganda cu mijloacele care-i sînt mai la îndemînă...

Numai că dacă oglinda din povestirea lui Cehov arată strîmb pentru că-i vrăjită, torentul de falsuri care inundă presa monopolistă nu țîșnește din cine știe ce pricini oculte, ci din cauze pe care pontifii acestei prese nu s-au sfiit să le dezvăluie. Renumitul „lup de presă" Roy Howard a spus deschis: „Nu sînt de acord cu părerea că informația și punctul de vedere sînt două noțiuni diferite și ușor de despărțit". Ce-i drept e drept: pentru monopoliști, cărora adevărul vieții le este profund ostil, obiectivitatea este nu numai un lux nepermis, dar și un pericol grav. Combinată cu un punct de vedere patrimonic, informația devine fals, după cum s-a văzut. Fondatorul faimosului trust al ziarelor, Edwarid Scripps, sublinia că „un proprietar de ziare cere ca subalternii săi să scrie *ceea ce crede el de cuviință* sau *ceea ce trebuie, după părerea lui, să creadă cititorul*" (s.n.). Este ceea ce declara și ziaristul american John Swinton la Asociația Presei din New-York: „*Mi se dau 150 de dolari pe săptămînă ca să nu public, în ziarul meu, părerea mea*". Comentariile sînt, credem, de prisos. În orice caz apare limpede pentru ce presa monopolistă constituie oglindă (nevrăjită) care arată strîmb.

Am mai adăuga că, atunci cînd un ziarist nu arată strîmb „de bună voie", intervin autoritățile. Așa s-a întîmplat, de pildă, în Germania occidentală, unde procurorul Otterbach a declarat fără nici o jenă: „ori ziarul Wahrheit își schimbă atitudinea, ori redactorii săi vor fi închiși". Și ca să arate că nu glumește de loc, l-a și condamnat pe redactorul Oskar Bendig.

Să mai numim practica aceasta „o dovadă a libertății presei occidentale"? Ei, dar cu asta nu obținem decît o ironie în plus.

Ion CÎRJE

ANECDOTE

Printre nenumăratele anomalii ale învățămîntului burghezo-moșieresc, existau pe vremuri la liceele din provincie și aceea a cumulului de catedre de către oameni fără nici un fel de pregătire în materiile respective.

Astfel, au trecut de mult examenul anecdotelor de mare savoare citeva din „perlele" unui anume Cristache Vasiliu-Olimp, maestru de desen și caligrafie într-un orășel din sudul Moldovei.

Pe lîngă specialitatea sa de bază, maestrul nostru, văr primar cu șeful de cabinet al ministrului Instrucțunii Publice din acea vreme, mai preda, cu titlul de suplinitor, la același liceu, franceza, matematica, geografia, chimia și din cînd în cînd.. muzica.

La una din lecțiile de geografie, find vorba despre bogățiile naturale ale Angliei, Cristache Vasiliu-Olimp se exprimă cam așa:

— O altă bogăție naturală a acestei țări sînt cărbunii pe care minerii englezi îi scot din străfundul pămîntului, lucrînd la adîncimi de sute de mii de kilometri.

— Dar, domnule profesor, intervin elevii, e cu neputință... la adîncimea asta, de sute de mii de kilometri, gîndiți-vă, nu rezistă nimic, nici o vietate nici o...

— Și, totuși, mineri trezistă, se împotrivește aproape răstit profesorul.

Și continuă, în risetele abia stăpînite ale elevilor:

**—*Rezistă... fiindcă sînt foarte bine plătiți.*.

Sau, în altă zi, la ora de chimie, același Vasiliu-Olimp explica elevilor efectul nimicitor al nicotinei:

— O simplă picătură din această otravă, pusă pe retina unui cîine, omoară un om...

La curtea lui Ludovic al XV-lea, regele Franței, pe atunci copil, era mare destrăbălare, fapt care secătuia fondurile curții. Regentul lui Ludovic s-a hotărît să facă economii, vînzînd jumătate din caii ce umpleau grajdurile palatului.

Auzind de această măsură, Voltaire, tînărul abia sosit în Paris, i-a spus unui prieten:

— Cred că regentul ar fi putut realiza o economie mult mai mare, fără să vîndă jumătate din cai.

— Cum? — l-a întrebat prietenul.

— Concediind jumătate din catîrii care umplu curtea regală — a răspuns Voltaire.

★

Pe cînd locuia la Ferney, Voltaire primea zilnic vizitele unor admiratori ai geniului său, întîmpinînd pe fiecare venit cu o vorbă de duh sau cu o ironie scăpărătoare.

Astfel, într-o zi, unul dintre vizitatori a fost întrebat de către Voltaire:

— De unde veniți acum, domnule?

— De la domnul Haller — a răspuns vizitatorul.

Crezînd că noul venit este admiratorul pseudosavantului la care fusese mai întîi, Voltaire exclamă:

— A, domnul Haller! Un mare om, un mare naturalist, mare poet, mare filozof! Aproape un geniu universal!

— Mă mir că exprimați păreri bune despre domnul Haller! — intervine vizitatorul.

— De ce?

— Fiindcă domnul Haller are păreri proaste despre dumneavoastră.

— Nu-i nimic! — a zîmbit Voltaire. Mai știi? Poate că amîndoi ne înșelăm!...

Într-un club din Roma trei signori, un medic, un arhitect și un politician cu renume, dezbăteau o temă favorită: profesiunea căruia dintre ei e mai veche.

— Străbuna Eva, zise medicinistul, a fost creată din coasta lui Adam, — fără îndoială, o ispravă medicală...

— De acord, zimbi arhitectul cu superioritate, numai că înainte de asta, ne învață biblia, a fost creată ordinea din haos; și aceasta, desigur, că nu poate fi considerată, decît o operă arhitecturală.

— Recunoașteți însă că și mai înainte, se făli fruntașul democrat-creștin, cineva a trebuit să creeze, mai întîi, haosul!

INSTANTANEU SPANIOL

Pe plantațiile „La Gibeles" din Madrid, se află și o fîntînă a zeului Neptun. Și fiindcă Franco de ani de zile tot promite reducerea prețurilor ridicate la alimentele de primă necesitate, de curînd atîrna, de tridentul lui Neptun, un cartonaș pe care scria: „Franco! Sau îmi dai carne, sau ia-mi și furculița!"

Răspundem cititorilor

IRIANUL DE VEST

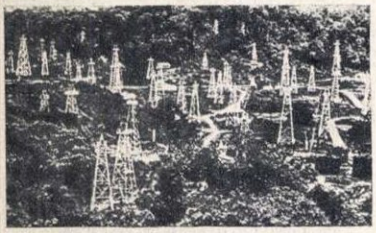

Bogatele zăcăminte de petrol din Irian arată cît se poate de clar pentru ce imperialiștii refuză să-l redea Indoneziei.

Ca răspuns la cererea tovarășului Popescu Ion, funcționar la Cooperativa Rahova din București, de a afla din paginile revistei noastre cîte ceva despre Irianul de vest, publicăm acest scurt documentar.

În partea de nord a Australiei, la vest de insula indoneziană Celebes, în largul Oceanului Pacific, este situată una dintre cele mai mari insule ale globului pămîntesc — Noua Guinee sau cum o denumesc popoarele din Asia de sud-est — Irian. Extremitatea vestică a insulei Irian este în strînsă vecinătate cu arhipelagul indonezian, astfel că ea pare a forma împreună cu acesta un tot geografic. Pentru conturul ciudat al litoralului său, partea de vest a Irianului este denumită în Indonezia „cap de pasăre".

În prezent, Irianul se împarte în trei părți: Irianul de vest, care continuă să fie ocupat de colonialiștii olandezi; partea de sud-est a teritoriului, denumită Papua, care este o colonie a Australiei, și partea de nord-est, care se află de asemenea sub tutela Australiei.

În ultima vreme, presa mondială acordă din ce în ce mai multă atenție Irianului de vest, care a devenit obiectul unui serios conflict politic între Indonezia și Olanda, poporul indonezian cerînd abrogarea hotărîrilor conferinței „mesei rotunde", care a avut loc la Haga în 1949 și care a decis prelungirea ocupației olandeze asupra acestui teritoriu, care aparține „de facto și de jure" Indoneziei.

Înainte de cel de-al doilea război mondial Irianul de vest făcea parte din Indiile olandeze (Indonezia), formînd una din provinciile ei. În felul acesta însiși colonialiștii olandezi au recunoscut atunci unitatea Indoneziei cu Irianul de vest. Cînd lupta poporului indonezian pentru libertate s-a soldat cu cîștigarea independenței țării, Olanda, deși a recunoscut suveranitatea Indoneziei asupra celor peste 3000 de insule, a refuzat totuși să accepte suveranitatea poporului indonezian și asupra Irianului de vest. Mai mult, autoritățile olandeze au acordat Statelor Unite dreptul de a construi baze militare pe această insulă, transformînd-o treptat într-o bază militară strategică în sud-estul Asiei.

Irianul rămîne pînă astăzi una din regiunile cele mai înapoiate din lume, deși are imense bogății naturale, ca: zăcăminte de petrol, aur, cositor și cupru — în cea mai mare parte neexploatate încă. Irianul este de asemenea o sursă bogată de copra. Insula a fost puțin explorată; dincolo de fîșia îngustă a litoralului — unde au fost construite cîteva orășele — se întinde jungla virgină. Un puternic lanț de munți, cu piscuri a căror înălțime atinge uneori 5.000 de metri, acoperiți cu zăpezi veșnice, se întind pînă la extremitatea cea mai de nord a insulei.

Populația, care numără aproximativ 1 milion de locuitori, este formată în special din papuași, care se ocupă în marea lor majoritate cu pescuitul. Nivelul de trai al locaînicilor este extrem de scăzut, urmare directă a politicii de jaf a puterilor străine. Încercînd să-și asigure sprijinul puterilor occidentale pentru menținerea dominației coloniale asupra Irianului de vest, Olanda caută să atragă participarea acestor puteri la exploatarea bogățiilor Irianului. Monopolurile americane au și început să investească în ultima vreme mari capitaluri în această regiune. Astfel, peninsula Vogekop a fost concesionată pentru 75 de ani societății „New Guinee oil Company", care reprezintă interesele societăților petrolifere „Standard oil Company" și „Atlantic oil Company", acordîndu-i-se dreptul de monopol asupra prospectării zăcămintelor de petrol.

Politica de menținere a dominației imperialiste în Irianul de vest și acțiunile provocatoare întreprinse de Olanda împotriva Indoneziei stîrnesc indignarea opiniei publice indoneziene. Recent, de la tribuna celui de al 8-lea Congres al Partidului național din Indonezia, partid guvernamental, s-a cerut Olandei să elibereze Irianul de vest. Sindicatele, organizațiile obștești, organizațiile țărănești, de femei și de tineret cer guvernului Sastroamidjojo să ridice din nou problema Irianului de vest în fața Organizației Națiunilor Unite. Numeroase ziare din Indonezia cer guvernului de la Djakarta ca, în cazul în care Olanda va refuza să evacueze Irianul de vest, proprietățile aparținînd colonialiștilor olandezi din Indonezia să fie naționalizate.

Toate acestea arată că poporul indonezian, care își consolidează independența de stat recent cucerită, este ferm hotărît să lupte și pentru eliberarea Irianului de vest de sub dominația secular a Olandei. Această hotărîre corespunde intereselor sale naționale și este conformă principiilor enunțate la conferința de la Bandung cu privire la lichidarea rămășițelor colonialismului în Asia.

EXPEDIȚII ÎN REGIUNEA POLULUI NORD

La întrebările pe care ni le-a pus tov. Iacobici Andrei, din com. Slatina Timiș, raionul Caransebeș, răspunde tov. I. Iordan, de la Institutul de Cercetări Geografice.

Numeroși navigatori s-au străduit de-a lungul timpului să atingă „misteriosul vîrf al lumii", Polul Nord. Astfel, în 1607 o expediție engleză, bine echipată, porni în explorarea Polului Nord; dar ea nu reuși să ajungă decît pînă la 80°23' latitudine nordică. Lupta pentru cucerirea fiecărui metru spre pol, spre țel, deveni înverșunată: în 1765 o expediție rusă cuceri încă 14 km spre nord. Printre exploratorii arctici se răspîndi apoi părerea că întinsele cîmpuri ale gheții polare nu vor putea fi străbătute decît cu ajutorul sănilor trase de cîini sau de reni. O asemenea expediție organizează englezul Parry. Dar blocurile de gheață, care se ridicau ca munții, precum și deriva l-au făcut ca, după ce atinsese 82°41', aflîndu-se la circa 800 km de pol, să se înapoieze.

În 1893, expediția condusă de norvegianul Nansen pătrunde adînc în mijlocul gheților, de unde navigă în derivă timp de trei ani. Nansen crezuse că deriva îi va împinge vasul spre nord; dîndu-și însă seama că nu va ajunge niciodată, în acest fel, la pol, el părăsește vasul în 1895 și pornește spre țintă cu sănii trase de cîini. Deplasarea puternică a cîmpurilor de gheață de către derivă, spre sud, îl determină însă să se înapoieze, după ce atinsese 86°14' latitudine.

Urmează o expediție suedeză, care, pentru a ajunge la pol, se folosește de un balon. Dar vîntul puternic deteriorează balonul, iar echipajul își găsește moartea în nesfîrșitul gheței arctice.

La 6 aprilie 1909, americanul Robert Peary atinge pentru prima oară Polul Nord, după ce mai făcuse încă trei încercări nereușite, (1900, 1902 și 1906). Dar rezultatele științifice ale acestei expediții fură neînsemnate, Bazinul Polar rămînînd mai departe, o „pată albă". De aceea încercările de a ajunge la pol continuă cu aceeași înverșunare, folosindu-se cele mai noi cuceriri ale tehnicii. Tăcerea apăsătoare a deșertului de gheață fu întreruptă de zgomotul avioanelor. Primul om care zbură cu avionul deasupra gheților arctice fu pilotul rus Ivan Nagurski. În 1914 el efectuă o serie de zboruri, pe un hidroavion, în cursul cărora atinse Capul Litke și zbură deasupra apei 100 km spre nord-vest. Apoi, în 1925, cunoscutul explorator Roald Amundsen porni cu două avioane, dar condițiile atmosferice cu totul nepriel nice îl obligară să aterizeze la 87°48' latitudine, de unde, părăsind unul dintre avioane, se înapoie pe insula Spitzbergen. După cîteva încercări aeriene ale norvegienilor și italienilor, o expediție științifică sovietică ajunge, în 1937, pe calea aerului, la Polul Nord, unde înființează „Stațiunea Polul Nord". Această stațiune, împreună cu alte „Stațiuni polare" sovietice care s-au mai înființat, între timp, aduc prin numeroasele observații științifice pe care le fac în zona polului, prețioase și precise informații științifice asupra climatului și naturii regiunii polare, precum și asupra deplasărilor, în derivă, ale gheței.

Cercetări la stațiunea științifică sovietică în derivă „Polul Nord - 4".

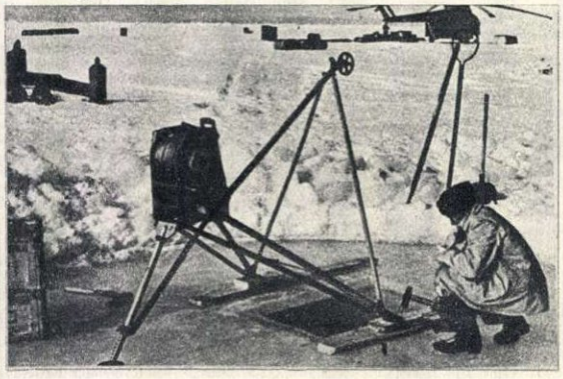

CE SÎNT MAREELE

Prin materialul de față, tov. I. Iordan, de la Institutul de Cercetări Geografice, răspunde tov. Cărunțu Petre din Constanța.

Nivelul apei oceanelor și mărilor mai mari crește, cu regularitate, pînă la o înălțime maximă, pentru ca apoi să scadă pînă atinge un minim. Aceste mișcări care se repetă succesiv, fără întrerupere, sînt cunoscute sub numele de „maree marine", iar cele două faze componente au fost numite „flux" (cînd nivelul apei crește) și „reflux" (cînd nivelul apei scade).

Deși fenomenul creșterii și scăderii nivelului apei este cunoscut din cele mai vechi timpuri și, deși Pliniu cel Bătrîn preciza la începutul erei noastre că acesta s-ar datora lunii și soarelui, abia mult mai tîrziu, la sfîrșitul secolului al XVII-lea, Newton și, ceva mai tîrziu, Laplace izbutesc să dovedească cu argumente științifice, că mareele se datoresc într-adevăr atracției pe care soarele și mai ales luna o exercită asupra pămîntului.

La prima vedere ar părea normal ca atracția să nu afecteze numai apa, ci și uscatul și ca deplasarea lor să aibă loc simultan și în aceeași măsură. Din cauză, însă, că moleculele apei sînt îndepen dente una de alta, cele supuse atracției se vor deplasa în direcția soarelui sau lunii, pe cînd celelalte nu; în ce privește uscatul, fiind format ca orice corp solid din molecule strîns legate între ele, el nu poate răspunde atracției decît în bloc. Rezultă deci că, în timp ce uscatul va face o deplasare imperceptibilă, apa va forma în partea atracției o umflătură care nu este altceva decît fluxul.

Ce se întîmplă acum de cealaltă parte a globului, în partea opusă atracției? Datorită deplasării pămîntului în bloc, în direcția atracției, puterea de gravitate scade. Micșorarea forței gravitației, plus mica deplasare a uscatului au drept rezultat formarea în această parte a globului a unei a doua umflături a apei.

În cele două părți ale globului unde se formează umflăturile apei are loc fluxul, iar în regiunile intermediare, refluxul. Cele două fluxuri sînt într-o continuă mișcare, făcînd o dată cu luna, un ocol complet al globului în 24 ore și 50 minute.

Mareele marine sînt condiționate de lună; cele provocate de soare fiind de aproape trei ori mai slabe din cauza depărtării mult mai mari a acestuia de pămînt, se pierd în cele lunare sau se adună la acestea. De aceea, cînd soarele, luna și pămîntul se găsesc pe aceeași linie, mareele au o valoare maximă căci la atracția lunii se adaugă și cea a soarelui. Aceste maree maxime — numite lunisolare — au loc atunci cînd luna este în faza de „lună plină"; în fazele de „primul pătrar" și „ultimul pătrar", valoarea lor este mult mai mică, deoarece atracția solară fiind contrară celei lunare, se scade din aceasta.

La mările închise care nu comunică cu oceanele sau la mările mici care nu comunică cu alte mări decît prin strîmtori înguste, mareele se observă foarte puțin, fiind de multe ori absolut imperceptibile. Marea Neagră are, în primul rînd, o suprafață mică, iar în al doilea, comunică cu Marea Mediteraná și cu oceanul mai mult formal, prin două strîmtori înguste. De aceea mareele sînt aproape inexistente, neputînd fi observate și delimitate în spațiu.

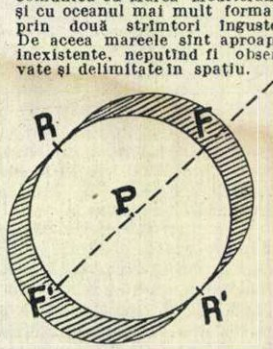

Formarea fluxului și a refluxului din cauza depărtării diferite și a deosebirii dintre cele două elemente diferite — apă și uscat —. F și F' sînt cele două umflături și regiuni de flux; R și R' sînt zonele de reflux.

LEGENDA ATLANTIDEI

Prin acest material, tovarășul Dan Berindei, de la Institutul de Istorie, răspunde tovarășului Eugen Gonțea din Orașul Stalin.

Legenda Atlantidei ne-a parvenit prin scrierile lui Platon. Acest filozof și scriitor al antichității susținea existența trecută a unei mări și prospere insule, situată în fața strîmtorii Gibraltar. Locuitorii acestei insule — Atlantida — și-ar fi întins autoritatea asupra Libiei și Egiptului, ca și asupra apusului European. Curînd, însă, după o crîncenă luptă cu atenienii, în care aceștia din urmă ar fi ieșit învingători, Atlantida s-ar fi scufundat, în urma unui cumplit cutremur.

Informația lui Platon a fost socotită de unii ca fiind un produs al imaginației, alții în schimb au considerat-o veridică. Cei dintîi dintre aceștia din urmă a fost celebrul astronom Bailly, primul primar al Parisului în vremea Revoluției, care, în „Lettres sur l'Atlantide de Platon et sur l'ancienne histoire de l'Asie", lucrare tipărită la Paris în 1779, își exprimă părerea că vechea Atlantidă s-ar fi situat pe locurile unde se găsesc astăzi Groelanda și insulele Spitzberg. După teoria lui Bailly atlanții emigrează în Siberia, de aci în Asia anterioară; ei ar fi strămoșii fenicienilor și ai egiptenilor.

Dacă Bailly caută Atlantida în Nord, în schimb alți cercetători, de mai tîrziu, o situează

în fundul Oceanului. Gaffarel, de pildă, o crede scufundată în marea Sargaselor. Alții pun ipoteza că insulele din Oceanul Atlantic și în special insulele Canare, ar fi ultimele rămășițe teritoriale ale „țării atlanților". Acestor ipoteze li se alătură alta, cea a francezului Berlioux—care socotind că vechea Atlantidă se întindea pe întreg teritoriul nord-african cucerit, după Platon, de atlanți, propune inițierea unor lucrări pentru descoperirea Atlantidei în preajma munților Atlas. Berlioux susține chiar că ar fi existat o expansiune a atlanților—pe care-i socoate înrudiți cu celții și pelasgii — pînă în insulele Britanice și în Italia de Nord, afirmînd că monumentele megalitice din Europa apuseană ar fi rămas de la atlanți.

De fapt, toate aceste ipoteze, mai mult sau mai puțin îndrăznețe, n-au reușit să aducă argumente concrete și sigure, care să confirme informațiile date de Platon. Poate că, în viitor, știința va aduce noi elemente în această problemă; stadiul actual al cunoștințelor îndrituește, însă, la mult scepticism în legătură cu veridicitatea atrăgătoarei legende a Atlantidei.

DESPRE VISE

Prin acest material, răspundem tov. Constantin Manolache din Reșița.

În timpul somnului majoritatea organelor din corpul omenesc se odihnesc pentru a-și reface, pe de o parte capacitatea funcțională, iar pe de alta pentru a permite eliminarea diverselor substanțe toxice acumulate de ele în timpul funcționării din cursul zilei.

Printre organele care își încetinesc, sau uneori aproape își încetează cu totul unele funcțiuni se află și creierul, acea parte din sistemul nervos central care conduce întreaga noastră activitate, atît în interiorul corpului, cît și în relațiile cu mediul înconjurător.

În afară de alte funcțiuni pe care le are, creierul mai este și sediul funcțiunilor noastre mintale, adică al activităților noastre cele mai superioare ca: judecata, ideația, memoria, conștiința etc. În somnul adînc toate aceste funcțiuni încetează. În somnul mai puțin adînc aceste funcțiuni nu dispar cu totul, ele sînt însă mult slăbite, fără controlul judecății, și atunci iau naștere visele.

Visele apar ca o înșiruire de imagini, întovărășite de frînturi de gîndire, totdeauna legate de stări de plăcere și neplăcere. Înșiruirea aceasta de imagini se poate asemăna cu un film de cinema mut. Alteori, în somn omul poate auzi și zgomote sau cuvinte, mai rar are senzații de miros sau gust.

Foarte frecvente sînt în vis senzațiile de mișcare a corpului; omul simte că se prăbușește într-o prăpastie fără fund sau că se ridică în zbor. Așa sînt visele la oamenii normali. La orbii din naștere visele sînt însă cu totul deosebite. Ele nu sînt alcătuite din imagini, ci sînt înlănțuiri de cuvinte și de zgomote, de impresii de mișcare. Surzii nu aud nici în vis; oamenii pe care îi visează se exprimă prin gesturi și nu prin cuvinte, se mișcă, dar nu vorbesc. De aci reiese că visele nu sînt altceva decît repetarea întîmplărilor trăite, așa cum le-au înfățișat organele noastre de simțuri: văzul, auzul și celelalte.

Dar—și aceasta este problema esențială — spre deosebire de întîmplările din viață, cele din vise fiind lipsite de controlul judecății, al memoriei și al celorlalte funcțiuni mintale (care, după cum spuneam, sînt slăbite) nu au nici o ordine, nici o legătură și nici un înțeles. Astfel visele pot lua înfățișările cele mai neașteptate și cele mai îndepărtate de realitate, neținînd seama nici de loc, nici de timp. Așa se explică aparițiа în vis, în același moment, a unor persoane care trăiesc și a unora care au murit de mult.

Am arătat mai sus că visele iau naștere în timpul somnului, cînd activitatea creierului este frînată și cînd controlul judecății este foarte slab. În momentul acesta de slăbire a controlului judecății, visele iau naștere din două izvoare: excitațiile din afara sau dinăuntrul corpului omenesc. Astfel, de pildă, dacă se pune un obiect încălzit pe mîna unui om care doarme, acesta poate visa că e înconjurat de flăcări. Dacă i se dă să miroase o floare, poate visa că se află într-o grădină; cineva care suferă de stomac poate visa că a primit o lovitură de cuțit în pîntece.

Visele sînt în mare măsură legate de preocupările ,dorințele și temerile noastre. Astfel se știe că cei care în cursul zilei au avut o masă slabă sau n-au mîncat, visează mese foarte bogate. De asemenea temerile sau emoțiile noastre se întruchipează în multe vise. Nu vi s-a întîmplat nicidată ca, în preajma unui examen, să visați că l-ați trecut cu bine sau că n-ați reușit să-l luați?

Iată, dar, cum se produc visele. Credința că acestea ar arăta fapte ce s-ar petrece în viitor, este o superstiție și ea trebuie combătută cu ajutorul datelor pe care ni le furnizează știința.

DISTANȚA DE LA PĂMÎNT LA LUNĂ

Tov. C. Băbeanu, din Lugoj, ne întreabă cînd și în ce fel a fost determinată distanța dintre Pămînt și Lună. Tov. prof. univ. Călin Popovici răspunde prin materialul de față acestei întrebări.

Luna este corpul ceresc cel mai apropiat de Pămînt. Distanța care ne desparte de ea a fost stabilită de astronomi încă din secolul al XVIII-lea. În prezent se știe că distanța medie dintre centrul Pămîntului și Lună este 384.403 km., adică de 60,267 ori raza Pămîntului. Această depărtare a fost calculată cu o precizie de 1 la 60.000. Deoarece orbita lunii este puțin turtită, distanța ei de Pămînt poate varia între 365 și 407 mii km.

Depărtarea Lunii a fost stabilită cu ajutorul metodei folosită și pentru măsurarea distanței dintre două puncte foarte depărtate de pe suprafața globului: prin măsurarea schimbării unghiului direcției sub care se vede Luna în aceste două puncte, în același moment.

Începînd din anul 1946, calcularea distanței pînă la lună a putut fi realizată cu ajutorul metodei radar, trimițîndu-se spre lună impulsuri radioelectrice și recepționîndu-se ecoul obținut prin reflexia acestor impulsuri pe suprafața Lunii. Calculul a fost făcut pe baza cunoașterii vitezei undelor radio-electrice și a faptului că ecoul acestora a fost recepționat după 2,5 secunde. Metoda aceasta nu a dat însă, deocamdată, rezultate tot atît de precise ca acea precedentă. Avînd în vedere faptul că atît Soarele cît și celelalte planete influențează mișcarea Lunii, ar fi posibil ca distanța medie ce o desparte de Pămînt să se schimbe puțin, cu timpul. Este bine de precizat că experiențele atomice de pe Pămînt nu au nici un fel de influențe sensibile asupra mișcării acestuia și, în consecință, nici asupra distanțelor care îl despart de diferitele corpuri cerești.

Într unul din numerele noastre viitoare vom reveni asupra problemei, arătînd cum s-ar putea realiza zborul spre Lună.

De vorbă cu medicul

INSOMNIA

Prin materialul alăturat, tov. asist. univ. dr. Em. Gaba răspunde tov. Maria Ionescu din Piatra Neamț, la întrebarea care ne-a făcut-o.

Insomnia este o tulburare a somnului care poate avea cauze foarte variate. Ea poate fi inițială, atunci cînd, după o perioadă de veghe lungă, bolnavul adoarme în sfîrșit spre dimineață, sau terminală, cînd, după un somn rapid, urmează o stare de veghe penibilă. Insomnicul se plînge cu timpul de o stare de slăbiciune, de o iritabilitate crescută, slăbește, iar puterea de muncă îi scade. O insomnie prelungită devine o suferință mai cumplită decît lipsa de apă.

Insomnia poate fi întîlnită în boli ale creierului cum sînt: encefalita letargică, arterio-scleroza cerebrală a bătrînilor, tumori sau inflamații la baza creierului, regiune unde se găsesc centri ai somnului etc. De asemenea unele boli mintale sînt însoțite, printre altele, de insomnii, iar reapariția somnului în cursul tratamentului, indică începutul vindecării.

Insomnia poate fi întîlnită, de asemenea, ca simptom principal și în stări de oboseală, de epuizare nervoasă, ca și în perioade de preocupări intense.

În sfîrșit, durerea din cursul unor boli ca meningita sau cancerul, suferințe ale tubului digestiv etc. pot produce insomnii. Nu trebuie uitat nici faptul că unele intoxicații, cum ar fi cele cu alcool, cafea, pot fi urmate de insomnii. Toate acestea arată cît de variate pot fi cauzele care produc insomnia și de ce tratamentul acesteia nu trebuie să se limiteze la somnifere.

Tratamentul se va adresa în primul rînd cauzelor care produc insomnia și de aceea este necesar ca suferindul să fie consultat de către medic, care îi va indica tratamentul potrivit.

Trebuie spus că, în afara factorilor de mai sus, la unele insomnii contribuie și tipul respectiv de sistem nervos. Așa se explică de ce unii oameni cu munci de răspundere, care fac eforturi intelectuale prelungite, nu suferă de insomnii, în timp ce alții, deși cu munci mult mai reduse, se plîng de ele, la cel mai mic efort sau oboseală.

POȘTA REDACȚIEI

Iosif Puscaș — Comuna Logig și C. Nițescu-Zlatian — Craiova. Lucrările trimise nu sînt publicabile, din pricina nivelului lor artistic scăzut.

Epifan Eugenia — București. La cuvîntul **ab** vocala **a**, fiind inițială, se scrie sus, fiindcă aici este începutul cuvîntului, în timp ce la cuvîntul an-ea se scrie jos, pentru același considerent. La cuvîntul n-a, fiind vorba de o vocală finală, ea se marchează la sfîrșitul literei, care aici este sus.

Predescu Mihail-Laleșu — reg. Craiova. În grupurile **pp** și **bb** punctul despărțitor se pune la dreapta cînd vocala intermediară este a și la stînga cînd este o sau u, potrivit regulii vocalelor i sau e se notează, în acest caz, cu o mică liniuță lipită la dreapta. Pentru același motiv, la cuvîntul **predat** punctul este marcat la dreapta (vocala **a**), iar la **pierdut** la stînga (vocala **u**). Față de **tt** și **dd** vocalele **e** și **i** se scriu în capete, a deasupra , o și u dedesubt.

Ghinea Gh. — București. Pentru exercițiile trimise redacției este necesar să vă opriți cîte o copie, ca să puteți face apoi, la apariția cheii, corectarea lor.

Purcea Ion — Mogoșeni, reg. Cluj. Cuvîntul **surîs** se poate citi și **sursă**, numai dacă e izolat. În frază, confuzia nu este posibilă. Așa cum, de pildă, în exercițiul 9 ați citit toate cuvintele absolut corect, deși unele se pretau la forme diferite (**Mureș** se putea citi **miros, marș, mers** etc.; **spus** = **spuză, speze, supus, zapis** etc.; **minte** = **munte, minut, meni, minat, mentă, manta** etc.), tot așa veți putea fără altă precizare, să găsiți forma exactă a oricărui cuvînt. În cazuri cu totul excepționale, se poate marca, pentru diferențiere, o vocală mediană.

Ivănescu Marin — Viroaga, reg. Constanța. Articolul singular nu se notează. Se scrie deci **concurs** în loc de **concursul** și **asistent** în loc de **asistentul**. Ex. inițial se notează cu **es** (**esențial, escelent**).

Filoti Gheorghe — București. Mai multă atenție caligrafică. Semnele trebuie scrise calm, fără grabă.

Frățilă Ion — Sinaia. Cuvintele **fac** și **cere** se pot evident scrie și din două semne **f-k** și **ce-r** (așa-numita „viteză întîia"), dar n-are nici un sens folosirea unor astfel de forme din moment ce există posibilitatea unui traseu mai simplu (într-un singur semn). Vocala **ă** se notează ca și **a**.

Sfaturi practice

SĂPUN FĂRĂ SODĂ CAUSTICĂ

Puteți face săpun de casă și fără sodă caustică și anume, înlocuind soda printr-o leșie, care se prepară în felul următor:

Pentru o cantitate de 5 kg de grăsime, se dizolvă 2,1 kg sodă amoniacală, sau 5,6 kg sodă cristalină, în 25 litri apă. Într-un alt vas se pune 1,5 kg var ars, care se stropește cu 1,5 kg apă; varul se va transforma într-un praf (hidrat de calciu). Acest praf se toarnă în soluția de sodă. Amestecul se fierbe timp de 15 minute, după care este lăsat să se limpezească. Leșia se pune în alt vas, urmînd a fi folosită la prepararea săpunului, iar sedimentul poate fi întrebuințat la curățatul cărăilelor și vaselor de bucătărie. Leșia se fierbe cu cele 5 kg de grăsime, mestecîndu-se mereu, pînă devine o pastă omogenă. Din acest moment, amestecul se mai fierbe încă 2-3 ore, continuîndu-se mestecatul.

Ne putem da seama dacă saponificarea s-a făcut bine, punînd o bucățică de săpun într-un vas cu apă; soluția limpede indică saponificarea perfectă, pe cînd o soluție tulbure, lăptoasă, cu urme de grăsime liberă, arată că fierberea trebuie continuată. În caz că saponificarea se face greu, o putem înlesni, adăugînd încă 10-15 litri apă și fierbînd amestecul pînă la saponificare (masa se coagulează și plutește la suprafața lichidului din căldare); în cazul cînd, totuși, saponificarea întîrzie, adăugăm puțină sare de bucătărie.

O dată gata, săpunul se scoate cu cît mai puțină apă din vasul în care a fiert și se răcește într-o lădiță găurită, căptușită cu pînză de sac. După răcire, se taie în bucăți și se lasă să se usuce.

PENTRU ÎNTREȚINEREA TENULUI

Aveți tenul gras și puncte negre? Aplicați pe regiunile feței în care punctele negre sînt mai frecvente, o bucată de vată muiată în ulei de migdale; după cîteva minute ștergeți regiunile respective cu o bucată de tifon curat, extrageți punctele negre tot cu ajutorul unei bucăți de tifon curat, apoi ștergeți-vă fața cu eter sulfuric.

Pentru a evita formarea unor noi puncte negre, spălați-vă în fiecare seară cu săpun de pucioasă și apă călduță, în care ați adăugat, în prealabil, un vîrf de cuțit de borax. După spălat, vă ungeți fața cu următorul amestec:

Apă de lămîiță 5 grame.
Apă de trandafir 5 grame.
Alcool camforat 2 grame.
Apă de hamamelis 5 grame.
10 picături Benzoin

EXERCIȚII DE ÎNVIORARE

Și acum, cîteva exerciții de înviorare pe care vi le indică maestrul sportului, Zeno Dragomir:

1). *Încercați să legănați amplu brațele și să ridicați în același timp pe rînd, cîte un genunchi. De exemplu, în timp ce brațul drept este legănat în sus și înapoi, brațul sting pleacă în jos și înapoi, ridicați genunchiul sting cît mai sus. Mișcarea se execută în continuare, aparînd ca un mers pe loc, executat amplu și într-un rîtm rar. Se execută de 12-20 ori.*

2). *Stînd cu picioarele depărtate și cu mîinile încleștate la ceafă, îndoiți trunchiul înainte și în jos, răsucindu-l, și căutați să ajungeți cît mai mult cu unul din coate în deschiderea formată de picioare. Executați mișcarea de 8-12 ori.*

3). *Stînd culcat pe spate, cu brațele întinse deasupra capului, ridicați brusc și simultan brațul și piciorul opus. De exemplu. începeți deodată cu brațul sting și piciorul drept și atingeți cu degetele mîinii sîngi, vîrful piciorului drept. Încercați să repetați exercițiul de 8-12 ori cu schimbarea brațelor și a picioarelor.*

4). *Șezînd turcește (cu picioarele încrucișate) încercați să vă ridicați în sus, fără ajutorul brațelor. După aceasta, îndoiți încet picioarele și vă așezați din nou în aceeași poziție. Repetați acest exercițiu de 5-10 ori.*

5). *În fața ferestrei deschise faceți o ușoară alergare pe loc, timp de 1-2 minute. Căutați să călcați suplu și ușor, pe partea anterioară a tălpii.*

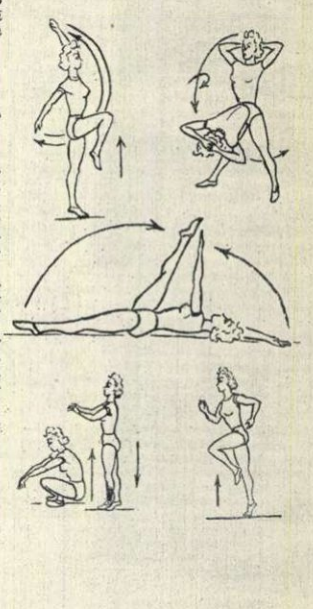

ȘTIINȚA NOASTRĂ PESTE HOTARE

Acad. E. Carafoli

Nu demult, acad. Elie Carafoli, directorul Institutului de Mecanică Aplicată al Academiei R.P.R. a vizitat R.P. Chineză. Această vizită a sa a constituit un nou prilej de punere în valoare pe scară internațională a progreselor științei noastre, a originalității și fecundității gîndirii științifice românești.

Sub auspiciile Academiei de Științe a R.P. Chineze, acad. E. Carafoli a ținut la Pekin și în alte centre universitare chineze un interesant ciclu de conferințe asupra aviației supersonice. Expunerea unei originale metode de tratare a acestei probleme, atît de strîns legată de progresul aviației, a trezit un deosebit interes în rîndurile oamenilor de știință participanți la conferințe.

În urma succesului obținut, Institutul de Aerodinamică din Pekin l-a invitat pe acad. E. Carafoli să completeze ciclul de conferințe, cu o expunere generală, sub formă de curs, asupra unor probleme speciale ale aerodinamicei aripilor de avion. Această problemă aparține unui domeniu în care savantul român se bucură de o reputație mondială; diferite lucrări ale sale în această direcție sînt publicate în limbi străine, în țară și în străinătate, fiind apreciate și citate în tratatele de aerodinamică din întreaga lume.

Prețuirea de care s-au bucurat aceste prelegeri o arată faptul că la numai cîteva săptămîni de la ținerea lor, ele au fost publicate într-un volum în limba chineză. În același timp, savantului român i s-a cerut autorizația de a se traduce în limba chineză tratatul său „Tragfluegeltheorie" (Teoria aripilor de avion), recent publicat de Editura de Stat din Berlin (R. D. Germană), ca manual didactic pentru institutele de învățămînt superior.

La întoarcerea spre țară, acad. E. Carafoli s-a oprit la Moscova, unde fusese invitat de Editura Academiei de Științe, pentru a definitiva unele probleme în legătură cu traducerea în limba rusă a lucrării sale, „Aerodinamica", distinsă cu Premiul de Stat. Cu acest prilej, Academia de Științe a U.R.S.S. a solicitat savantului român ținerea unei comunicări la Institutul de Mecanică din Moscova, asupra aerodinamicei vitezelor mari. Comunicarea a atras atenția prin originalitatea și prin largul domeniu de aplicare a problemelor expuse.

Succesul obținut peste hotare de comunicările și lucrările acad. E. Carafoli constituie o nouă dovadă a nivelului ridicat al științei aerodinamice din țara noastră, iar prețuirea ce i s-a acordat se răsfrînge asupra întregii științe românești.

☆

„Teoria aripilor de avion", volum recent apărut în Editura de Stat din R.D. Germană.

Volumul în limba chineză, cuprinzînd prelegerile acad. E. Carafoli.

Cu ajutorul științei

UN TRATAMENT EFICACE

Deși se credea că hormonii — aceste complexe substanțe chimice care contribuie la coordonarea funcțiilor diferitelor organe—constituie un apanaj exclusiv al organismului animal, s-au descoperit și în corpul organismelor vegetale substanțe cu funcții asemănătoare. Cercetătorii au reușit să pună în evidență cîțiva compuși foarte activi în creșterea plantelor, pe care i-au numit auxine. După asidue și îndelungi cercetări, s-a ajuns la identificarea compoziției chimice a acestora și — mai mult decît atît—s-a reușit sintetizarea în laborator a uneia dintre ele, a heteroauxinei, cu diverși derivați și compuși ai ei. Acești hormoni vegetali sintetici au primit numele de stimulatori. Ei pot avea asupra plantelor o dublă influență: în doze mici, o acțiune stimulatoare; în doze mari, stagnează creșterea, încetinind sau frînînd unele procese; în doze ce depășesc o anumită limită, produc în organismul plantei tulburări care duc, în cele din urmă, la moartea ei.

Numărul aplicărilor pe care le pot găsi în agrotehnică stimulatorii sintetici, este în continuă creștere. Astfel, la Institutul de Cercetări Agronomice din București (I.C.A.R.), se studiază în cadrul unei teme de aspirantură problema tratării cu stimulatori sintetici a fructelor de tomate.

Cercetări cu privire la influența stimulatorilor sintetici asupra tomatelor s-au mai făcut și înainte. În ce constă totuși noutatea și importanța teme Metodele rezultate din cerce rile precedente nu puteau fi aplica e decît la culturile de seră, pe cînd de data aceasta, scopul urmărit este crearea unor metode care să poată fi extinse la culturile de cîmp.

Ce s-a realizat pînă acum în cadrul acestei lucrări?

S-a început prin a se experimenta influența mai multor substanțe stimulatoare, în diferite concentrații. După analizarea rezultatelor obținute în diferitele variante, experiențele au fost continuate cu substanțele care dăduseră cele mai bune rezultate. In momentul cînd tomatele au înflorit, inflorescențele lor au fost stropite cu aceste substanțe, în soluții apoase; tratamentul s-a repetat de șase ori. Chiar după primele 4-6 zile, s-au observat, la toate plantele tratate, anumite modificări: creșterea ovarelor, modificarea formei lor, îngroșarea codițelor etc.

Comparîndu-se apoi tomatele tratate, cu cele martor, s-a constatat că primele au suferit importante modificări, atît morfologice (structurale), cît și chimice. Hormonii vegetali sintetici au stimulat creșterea greutății medii a fructelor, producția totală crescînd între 11-17%. Tomatele s-au copt mult mai rapid, ceea ce a avut drept rezultat o producție de 3-4 ori mai mare față de martor. Datorită faptului că concentrațiile mari de hormon din ovarul plantei frînează procesul de formare a semințelor, unul din rezultatele cele mai importante ale acestei experiențe a fost obținerea unui procent ridicat (63-68%) de fructe partenocarpice, adică lipsite de semințe. Calitatea fructelor a suferit, la rîndul ei, ușoare îmbunătățiri în sensul creșterii conținutului substanței uscate, a zahărului etc.

Cercetările continuă și sînt de așteptat rezultate interesante.

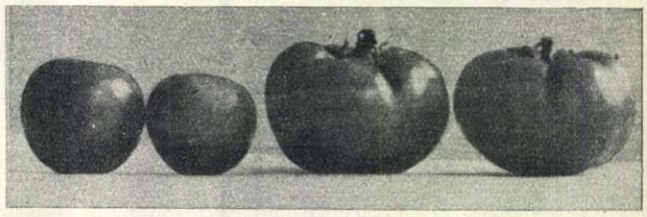

În partea stîngă, două tomate de mărime mijlocie netratate; la dreapta, două tomate de mărime mijlocie tratate.

FÎNUL VITAMINOS

Dorim cu toții ca laptele, untul, ouăle, carnea, pe care le consumăm, să fie cît mai bogate în vitamine. Puțini dintre noi s-au gîndit însă că eventualele lipsuri în vitamină ale unor alimente de origine animală se datoresc lipsei în vitamină a alimentelor pe care le consumă animalele respective. Aceasta se întîmplă mai ales iarna, cînd lipsesc nutreturile verzi, iar cele concentrate ca: orzul, ovăzul, mazărea etc., fiind sărace mai ales în vitamina A, nu le pot înlocui.

Lipsa vitaminelor din hrană provoacă animalelor boli ca: xeroftalmia, rahitismul, scorbutul, oprirea creșterii, tulburări în funcțiunile reproducerii — într-un cuvînt: scăderea productivității.

Lupta împotriva acestor avitaminoze și completarea vitaminelor în hrana animalelor se face cu ajutorul nutreturilor suculente (morcovi, nutreț murat), dar mai ales cu ajutorul fînurilor, care intră, într-o proporție ridicată, în alimentația de iarnă a animalelor. Trebuie știut însă că prin procedeul de preparare obișnuită a fînului — care constă în uscarea prelungită a ierbii sub acțiunea razelor solare și a vîntului — o mare parte din caroten (produsul chimic din care va lua naștere vitamina A) se descompune și se pierde. Pentru a evita aceste pierderi, un colectiv de cercetători de la Institutul de Cercetări Zootehnice au studiat posibilitatea folosirii unor procedee speciale de uscare a furajului verde. În urma experiențelor făcute a fost elaborată o nouă metodă. Ea se bazează pe principiul eliminării accelerate a apei, ferind în același timp iarba cosită de acțiunea directă a razelor solare. S-a putut obține astfel un fîn bogat în vitamine, mai ales în caroten — denumit fîn vitaminic sau vitaminos.

La fînul preparat astfel, conținutul de caroten este de 60,6 U. I. (unități internaționale) față de 29,3 U. I., pe care le are fînul preparat în mod obișnuit. Acest fîn vitaminos poate fi transformat în pulbere, constituind așa-numita făină de fîn vitaminos, care poate fi adăugată la hrana animalelor.

Din cercetările efectuate la I.C.Z. pe porci și păsări, a reeșit că la un lot de porci în a căror hrană a intrat, în proporție de 19%, făină de fîn vitaminos, s-a realizat un spor de greutate de 126% față de perioada anterioară, cînd porcii nu primiseră în hrană această făină de fîn; la rîndul său, lotul de găini în a căror hrană s-a introdus 15% făină de fîn vitaminos a dat în 6 luni, o producție de 83,53 kg ouă, față de 66,18 kg ouă, date de lotul martor.

Acestea sînt doar cîteva din rezultatele ce se pot obține prin utilizarea noului procedeu de preparare a fînului, care va trebui să fie extins pe scară largă.

Moara cu ciocănele pentru măcinarea fînului vitaminos.

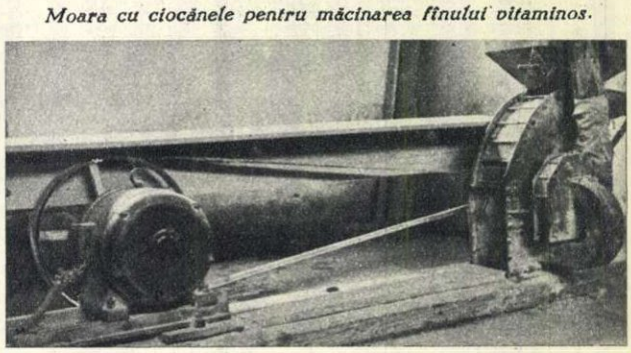

În holul Teatrului Național, forfotă mare. Actorii se grăbesc spre cabine, împărțind generoși zîmbete și răspunzînd afabil saluturilor. Noi, ceilalți, ne simțim și aici spectatori, culegînd din privirile și mimica actorilor grăuntele de vrajă ce-l seamănă teatrul.

Pornisem în căutarea „celui mai bătrîn sufler al Naționalului". Scrutez atent chipurile din preajma mea, cu dorința de a desluși figura suflerului. Îl vedeam în gînd pe „bătrînul sufleur": un om tăcut, ce-și pufăie liniștile cu o pipă neagră și lungă; un om ce-și trăiește mai tot lungul zilelor și al nopților într-o cușcă strîmtă, căpătînd, printr-o îndelungă „simbioză" cu acea cușcă, aerul îmbîcsit și gălbejit al pergamentului vechi.

Năzuința mea se vădește însă zadarnică. M-am hotărît, deci: îmi fac drum prin mulțime și mă apropii de afișele din hol, ca să aflu la ce spectacol suflă Nik Niculescu, suflerul cu pricina. Printre atîtea păreri și tălmăciri, aud în spatele meu o voce glumeață: „Uite, iar sînt scrise pe afișe numele suflerilor! Mai bine ar sta scris: „Fără sufler!" Mă întorc grăbit spre cel cu sugestia:

— Te rog, tovarășe, știi poate unde l-aș putea găsi pe suflerul Nik Niculescu?

Tovarășul se uită puțin cam lung la mine. „Eu sînt" — îmi răspunde apoi, calm.

O clipă de nedumerire din partea mea. Imaginea „suflerului meu" s-a lovit de cea a suflerului autentic și s-a făcut țăndări. „Cum poți fi dumneata sufler?!" — dau să zic, privindu-l. Omul din fața mea era înalt, rumen la față, cu basc de sportiv pe cap, cu un zîmbet mucalit în colțul buzelor și cu o țigară banală în loc de pipă...

Mi-am dat însă repede seama că mă aflu în fața unui sufler adevărat: Nik nu vorbește, ci „șoptește". Cînd îl privești, parcă-l vezi în cușca sa, puțin aplecat înainte, uitîndu-se țintă la cel căruia-i vorbește, întărindu-și șoapta cu un gest al mîinii stîngi...

Îmi declin calitatea și-i solicit:

— Doar cîteva cuvinte despre meseria dv.

Îmi răspunde foarte politicos, dar tot atît de hotărît:

— Iartă-mă. Mi-e timpul scurt. Și, de altfel, n-am ce spune. Artiștii dau interviuri... Pe sufleri cine-i vede, cine-i știe?! — și îmi întinde mîna, cu un zîmbet ce vrea să spună: „n-am ce-ți face..."

— Pot să vin și eu? — îndrăznesc să întreb, totuși, primind în același timp mîna întinsă de bun-rămas, cu gîndul să mă las condusă spre locu-i de muncă. Tovarășul Niculescu încuviințează și deschide cale. „Să trăiești, Nik!" „Noroc bun, dragă Nik!" — aud în jur. Îmi mai sună în minte cuvintele lui: „Cine-l vede pe sufler, cine-l știe?!" Și iată-l pe modestul sufler, întîmpinat cu atîtea zîmbete ce vădesc prețuire și dragoste!

Îl privesc în cușcă, stînd aplecat deasupra textului, cu fruntea brăzdată de încordarea gîndirii. S-au scurs ani mulți de la „debutul" său din 1919... I-au țesut fire de argint pe tîmple. Dar cine nu-și amintește de „primii pași" pe calea meseriei?

Dragostea cea mare a omului rămîne, cred, tot pasiunea pentru meseria sa. Așa îndrăgește țăranul cîmpul nesfîrșit, cu aurul foșnitor al holdei care dăruiește omului pîinea. Așa îndrăgește țesătoarea războiul harnic cu suveicile iuți ca sfîrlezele, dar stăpînite toate de mîna ei calmă și pricepută...

Nik n-are în fața lui nici nemărginiri de holde, nici mîndre mașini. Locul lui de muncă, sub bolta puțin săltată deasupra pardoselei scenei, e mărunt. O măsuță, un scaun, un bec. Pe măsuță, un text bătut la mașină. Iar în text, un furnicar de semne. Le-am crezut reci și convenționale. Am bănuit că le-aș putea citi și eu, cunoscînd „cheia"... Dar, în curînd, în cursul repetiției, am văzut cum semnele au prins viață... Un actor a șovăit în rostirea unui cuvînt. Nik a simțit șovăirea și a însemnat-o. Ici, o frază lungă și cam încurcată, pe care actorul o știe acum, căci e proaspăt învățată. Dar oare o va ști la spectacol, cînd îl covîrșesc atîtea emoții? Răsar alte semne... Nevăzute fire se țes între Nik și actori, iar Nik „regizează", trăiește toate rolurile, urmărind semnele precum un dirijor partitura...

Știți că Nik a „regizat" o dată cu adevărat?

În urmă cu un pătrar de veac, un autor — înamorat — l-a rugat pe Nik să-i „pună în scenă" o piesă mică, de luni și pînă sîmbătă; asta, ca să-și poată vedea cît mai repede iubita cîștigînd laurii scenei. Firește, nu putea fi vorba de o pregătire serioasă a piesei. Atunci, Nik îi puse pe actori să șadă în jurul unei mese. Le legase la toți cîte o ață de picior și trăgea de fir din cușcă, pentru a vesti actorul-marionetă că trebuie să ciulească urechile la suflatul său desperat.

Simți, desigur, cititorule, sub acest „cancan" tristețea unei vremi cînd actorii, constrînși de gustul pervertit al publicului burghez, trebuiau să-și pîngărească arta, pentru a-și asigura o existență umilă...

Dar imaginea trecutelor vremi pălește în fața imaginii dinainte-mi: un om absorbit în meseria sa, contopit cu rolurile. O scînteie de bucurie se aprinde în ochii lui Nik: apar pe scenă Stamate Popescu, apoi Eva Pătrășcanu, două din tinerele talente ale Naționalului. Ochii lui Nik par a spune: am stat mărturie atîtor înălțări spre culmile artei... am urmărit ascensiunea unui Nottara, a unui Leonard... înălțări născute din talent, crescute prin multă și grea muncă... Acum se înalță, sub privirile mele, mlădițele unor noi talente.

Repetiția s-a sfîrșit. Pe scena largă, răsună pașii celor ce pleacă, rîsete. În jurul lui Nik, s-au strîns cîțiva actori tineri: „bătrînul sufler" știe să povestească, ca nimeni altul, snoave pline de miez...

La plecare, Nik mi se adresează mie, deși nu se prea arătase pînă atunci bucuros că un gazetar îl urmărește cu atîta perseverență:

— Știi, tinerii aceștia nu mai au nevoie de mine. În „Viața nouă", joacă numai tineri. M-am căznit să suflu o vorbă și, crede-mă, nu am avut ce. Își știu băieții rolurile ca pe apă. Totuși, parcă abia azi mă simt util cu adevărat. Pentru că nu mai ajut actorului să-și falsifice arta, ci îi dau doar siguranță, știind că orice șovăială a sa e urmărită din cușcă, prinsă și înlăturată...

S-a ridicat cortina. Au țîșnit luminile rampelor. Piesa se revarsă năvalnică, descătușată de toate nelămuririle și șovăielile din vremea repetiției". Nik, întoarce grăbit filele textului. De mult știe „semnele pe dinafară. Nik „omul nevăzut", le vede pe toate: știe că un artist e suferind, altul... îndrăgostit. E numai urechi și pîndește cu sufletul la gură clipa cînd trebuie să intervină.

Acum, la „Nunta lui Krecinski", Nik știe că expresia „a făcut una boacănă", parcă nu se lipește de memoria unui prețuit actor. Într-adevăr, marele actor se opri o clipită în fața „boacănei" ce-i primejduia reputația. Dar ce păzea Nik? Uite-l șoptindu-i, din tot rolul greu, doar această infimă părticică.

Dar... ce te faci, cînd actorul nu are „ureche de sufler" și nu prinde în zbor șoapta suflerului? Nik îmi istorisise în ajun despre o mare și talentată artistă ce nu avea... ureche de sufler. Juca o dată într-o piesă dintr-un singur act, vorbită de ea în întregime, înfățișînd o discuție la telefon. Ce-i de făcut? Nik vine cu o idee: „Să instalăm un telefon autentic". Eu îți șoptesc din celălalt capăt al firului! „Zis și făcut". Și ca jocul artistei să fie și mai natural, Nik inventase vorbele bărbatului, care nu erau în text, și le spunea la telefon, provocînd replici juste și simțite.

Mă uit iar la Nik, dintre culise. El suflerul, care a salvat atîtea situații prin fantezia și prezența lui de spirit, oglindește parcă toate rolurile. Îi văd fața mobilă, fremătînd de aceleași pasiuni ca ale actorilor pe scenă... Cu o astfel de sensibilitate, înțeleg cum s-a putut ca Nik să devină chiar... poet. Căci o dată, recitînd solemnele versuri ale unei drame istorice, o mare artistă a rostit un cuvînt greșit la capătul unui vers. Ca rima să nu șchioapete, Nik îi șopti un vers nou-nouț, născut atunci, cu rimă potrivită. Și, cîte și mai cîte! Dacă uită actorul o jumătate de frază și pune punct înainte de vreme, geaba mai sufli restul. Trebuie să ticluiești o nouă frază, capabilă să lege tot ce s-a rostit înainte cu ceea ce va urma...

Cortina s-a lăsat peste piesă și amintiri. Privind găoacea aceea a cuștii de sufler, în care zvîcnise parcă tot pulsul piesei, îmi răsări imaginea scoicii adevărate, în care sună largul zvon al mării...

În hol, mă întîlnesc cu Nik. Îi mulțumesc că m-a ajutat să pătrund în tainele meseriei sale. „Cunoști atîtea, „simți" talentul, știi rolurile aproape pe dinafară; ai fi un bun actor de teatru", adaug.

Într-un tîrziu, mi-am amintit însă că uitasem să-l întreb ceva: dacă și-a tras totuși în dormitor firul electric... Căci, după cum alfasem și de la maestrul Costache Antoniu, Nik are din timpuri străvechi o preferință romantică pentru lampa cu gaz. Puterea obișnuinței!

Așa îl văd pe Nik: seara, cînd i se asfințesc ochii o dată cu ultimul fum de țigară, stingînd lampa printr-o șoaptă ca la teatru. Iar în anacronica, dar poetica lampă, căreia strălucirea becului electric i-a luat azi fără discuții locul în cușcă, văd, totuși, un bun amic al celui mai vechi sufler al Naționalului.

Ileana ONUȚ

PRELUDII OLIMPICE

De sus, primul rînd: A. Brömmel (Germania); Böliger (Elveţia); Bob Gutowski (S.U.A.); Gruber (Austria).
Rîndul doi: Samotvetov (U.R.S.S.); Thorbjorsson (Islanda); Fournier (Franţa); Visser (Olanda); Sicoret (Iugoslavia); Kreer (U.R.S.S.).
Rîndul trei: Kaşkarov (U.R.S.S.); Gastl (Germania); Lisenko (U.R.S.S.); Fisch (Germania); Czegledi (Ungaria); Grecescu şi Wiessenmayer (R.P.R.).
Jos: Consolini (Italia); Williams (S.U.A.); Sidlo (Polonia).

văzuţi de NEAGU

Exact la mijlocul lunii septembrie, bătrînul continent european a găzduit nu mai puţin de cinci întreceri atletice de răsunet. La nord, în peninsula scandinavă; la sud, în peninsula balcanică, în patria primelor olimpiade, în extremul vestic al continentului, în capitala insulelor britanice, şi în estcentrul Europei, la Budapesta şi Bucureşti, atleţi din numeroase ţări şi-au revărsat energia, talentul şi forţa în acele probe de alergări, aruncări şi sărituri pe care le înmănunchiază atletismul. Din aceste întreceri fără îndoială că cea mai importantă, prin amploarea, desfăşurarea şi rezultatele ei, a fost cea de la Bucureşti, cunoscută în calendarul atletic sub denumirea: „Campionatele internaţionale de atletism ale R.P.R."

Cititorii cunosc, desigur, aproape toate amănuntele privind numărul ţărilor participante, componenţa loturilor, filmul întrecerilor şi numele primilor clasaţi. Presa noastră n-a fost de loc zgîrcită în a acorda spaţiu acestui mare eveniment sportiv. Coloane şi pagini întregi cu cifre, impresii şi fotografii au ţinut la curent cititorii cu întrecerile de pe Stadionul Republicii. Fără îndoială că vor apare şi de acum înainte numeroase bilanţuri şi constatări tehnice care vor îmbogăţi patrimoniul atletic internaţional. Astfel sarcina noastră se reduce la aceea de a reda cîteva impresii care ne-au izbit în modul cel mai direct cu prilejul acestor sărbătoreşti zile atletice.

În centrul atenţiei tuturor au fost bineînţeles cei şapte recordmeni mondiali care au evoluat pe Stadionul Republicii: aruncătoarea de suliţă Nadejda Koneaeva, alergătoarea pe 80 m garduri Centa Gastl, săritoarea în înălţime Iolanda Balaş, alergătoarea pe 800 m plat Nina Otkalenko şi atleţii Rijschine (3000 m obstacole), Sidlo (aruncarea suliţei), Williams (100 m plat). La apariţia lor publicul nu şi-a precupeţit aplauzele, urîndu-le din tot sufletul izbînzi în temerarele întreceri. De multe ori numele lor au fost scandate de sute şi mii de oameni aprinşi de entuziasm. Poate că tocmai aceste manifestări darnice, aceste aprige cheltuieli de energie ale spectatorilor — care au fost imboldul nr. 1 al performanţelor realizate — i-au făcut pe ceilalţi atleţi să lupte pînă la epuizare pentru victorie, să dea un asalt cumplit marilor campioni, pentru a cîştiga la rîndul lor simpatia nereţinută a acestui public „cel mai sportiv şi mai minunat public"—după calificativul ziariştilor străini. Asaltul a fost purtat cu atîta temeritate şi energie încît numai doi dintre cei 7 recordmeni mondiali au reuşit să-şi păstreze supremaţia în aceste întreceri: polonezul Sidlo, urmărit la tot pasul de Ţibulenko şi separat de acesta de numai 58 centimetri (mai puţin de jumătate de suliţă) şi americanul Williams care l-a învins pe Tokarev în cursa de 100 m plat numai cu o aruncătură de piept. Ceilalţi cinci recordmeni mondiali au fost puşi în situaţia de a-şi felicita de pe locul 2 sau 3 învingătorii. Numai Otkalenko a fost învinsă de o manieră categorică de compatrioate ca Ludmila Lîsenko la un pas de un nou record al lumii; Centa Gastl a cedat locul I compatrioatei sale Erika Fisch şi locul II Galinei Bîstrova, Nadejda Koneaeva a fost depăşită cu mulţi metri de Almut Brömmel şi cu aproape 1 metru de Ursula Figwer, Iolanda Balaş a fost întrecută de Valentina Ballod, iar Rijschin a cedat locul I compatriotului său Kodiakin.

Pentru unii campioni şi recordmeni mondiali aceste înfrîngeri au constituit o sursă de amărăciune. Dar, aşa cum bine sublinia un confrate, nici un campion nu trebuie să se bizuie pe principiul „invulnerabilităţii" care nu există în atletism. Numai încrederea oarbă în acest principiu îl poate face vulnerabil. „După fiecare mare victorie — spunea un celebru atlet —îmi apare în faţă imaginea unei înfrîngeri". Tradusă în limbaj sportiv, această frumoasă remarcă înseamnă, cred, cel puţin două lucruri: a te pregăti fără contenire şi a şti să pierzi. Lupta sportivă şi în primul rînd lupta atletică este o luptă a talentului, a curajului, a voinţei, a puterii. Aici, foarte rar un arbitru poate să dezavantajeze un sportiv. Şi dacă o face, atletul are imediat prilejul să o îndrepte. Să spunem că arbitrul face o greşeală lăsînd ca vîntul să doboare ştacheta după ce înălţimea de 1,95 fusese trecută în condiţiuni reglementare. Atletul are imediat ocazia să corecteze greşeala trecînd a doua oară peste 1,95 şi în continuare peste 1,98, 2,00, 2,05 etc. Dacă se poticneşte undeva, înseamnă că ceva din echilibrul său nu e la punct. În cazul Iolandei Balaş credem că acel ceva a fost încrederea în „invulnerabilitatea" sa, cu care atleta a cochetat multă vreme şi cu care a obişnuit-o cum bine spunea confratele de la „Informaţia Bucureştiului" — presa noastră. Orice atlet e vulnerabil. Dacă vrea să fie invulnerabil trebuie să se pregătească şi să lupte, nu să-şi compătimească dinainte adversarii.

Aruncătorii... „la înălţime"

Cu puţin timp înainte, la o întrecere atletică din Polonia, recordmenul mondial la suliţă

PENTRU CE NU AVEM FOTOGRAFII ÎN ACEASTĂ PAGINĂ?

Cititorul va fi, desigur, surprins: în această pagină apare un reportaj de la campionatele internaţionale de atletism ale R.P.R. — fără a fi însoţit de imaginile fotografice pe care are dreptul a le pretinde „Flacării". Simţindu-ne obligaţi a-i cere scuze pentru această lipsă, ne simţim în acelaşi timp datori să-i dăm şi explicaţiile necesare.

„Flacăra" a rezervat acestui deosebit de important eveniment sportiv un spaţiu de trei ori mai mare decît cel care i-a fost pînă la urmă acordat. Aceasta în urma conferinţei de presă ce a avut loc în 8 septembrie la C.C.F.S., cînd s-a arătat reprezentanţilor ziarelor şi revistelor cum se vor desfăşura campionatele şi li s-a promis tot sprijinul organizatorilor pentru ca să-şi poată culege materialul. S-a arătat în această conferinţă de presă că ziariştii vor putea intra la competiţii şi sta de vorbă cu atleţii, pătrunzînd pe stadion şi în cantonamente pe baza unei legitimaţii eliberate de comisia de organizare a campionatelor.

Bineînţeles însă că — aşa cum se întîmplă totdeauna la marile competiţii sportive organizate la noi — pînă în ajunul deschiderii campionatelor, aceste legitimaţii nu au fost eliberate. Redacţia s-a interesat tot timpul şi mereu a primit răspuns că ele vor veni din vreme. Dar vineri 14 septembrie a sosit... nu legitimaţia de intrare, ci răspunsul: pentru fotoreporterul „Flacării" nu s-a acordat nici un permis. De ce? Aşa a hotărît „comisia". Cine e această misterioasă „comisie" care poate hotărî ca zecile de mii de cititori ai „Flacării" să fie lipsiţi de fotografiile de la aceste campionate — n-am putut afla, cu toate străduinţile depuse. Intervenţiilor făcute nu li s-a dat decît un singur răspuns: să folosim fotografiile făcute de fotoreporterii altor publicaţii, care au căpătat permise de intrare pe stadion.

Întrucît „Flacăra" avea o concepţie proprie asupra fotoreportajului şi, mai ales, nu a vrut să dea cititorilor săi aceleaşi fotografii care au apărut în alte publicaţii, am preferat formula de faţă.

De acord nu putem însă să fim cu soluţia adoptată. Şi, deoarece situaţia aceasta am mai avut-o şi în alte împrejurări, vrem să le arătăm tovarăşilor de la C.C.F.S. că nu s-a procedat just. Nu e vorba numai de părtinirea unor publicaţii în dauna altora, ci de obligaţia ce ni se impune de a recurge la achiziţionarea fotografiilor „de pe piaţă". Or, transformarea unor mari competiţii sportive în prilej de comercializare a fotografiilor (fac excepţie, desigur, fotografiile Agerpres-ului, pe care, însă, din păcate, în cazul de faţă nu le putem utiliza, deoarece au apărut, înainte de a le publica noi, în presa zilnică) nu poate fi de folos nici redacţiilor, nici C.C.F.S.-ului, nici popularizării mişcării sportive din ţara noastră. De aceea ar fi de dorit ca asemenea situaţii să nu se mai repete.

Ianusz Sidlo, fusese întrecut de aruncătorul francez Michel Macquet. Sidlo însă nu şi-a pierdut firea şi pe Stadionul Republicii şi-a luat o revanşă. El a aruncat sulița dincolo de granița celor 80 de metri, lăsîndu-l mult în urmă pe Macquet şi stabilind un nou record al stadionului: 80,47 m. Stimulați de aruncarea sa, doi atleți şi-au depăşit recordurile țărilor lor: sovieticul Ţibulenko (79,89 m) şi romînul Zamfir (72,04 m). Dar cu această probă, spectatorii de pe Republicii n-au fost scutiți de fericirea de a asista la alte performanțe pe care le vedeau pentru prima dată în viața lor, tot la probele de aruncări. Astfel, la ciocan ei au văzut la o aruncare a lui Samoţvetov un uluitor 65,03 m, a treia performanță din lume din istoria acestei probe. Iar la greutate, puternicul Orsepian a aruncat bila de metal la 17,40 (nou record sovietic) rezultat mai bun decît cel obținut de recordmenul european Jiri Skobla cu o zi înainte la Budapesta.

Nu se poate spune deci că aruncătorii n-au fost... la înălțime, aşa cum au fost...

Eroii celor trei zile

Fiecare zi de întrecere şi-a avut eroul său. Au fost trei zile de întreceri, deci trei eroi. Printr-un joc al hazardului, toți cei trei sînt săritori.

Prima zi a însemnat triumful atletului american Bob Gutowski. Proba a avut tot ceea ce-i trebuia pentru a fi cea mai spectaculoasă probă a zilei. Săritura cu prăjina este prin însăşi compoziția ei deosebit de atractivă. Dară-mi-te cînd înălțimi de peste 4 metri sînt trecute la lumina reflectoarelor! Ea făcea cunoştință publicului cu unul dintre cei mai valoroşi atleți. În plus atletul era foarte simpatic şi popular, cîştigînd astfel prețuirea publicului. Iar atunci cînd ştacheta a fost înălțată la 4,50, spectatorii şi-au dat seama că asistă la un spectacol care se vede o dată la mai mulți ani. În acea clipă un spectator inventiv a avut ideea să-şi transforme ziarul în torță şi să-l aprindă. În cîteva secunde sute şi sute de asemenea torțe au luminat tribunele. În acest decor unic, atletul american a trecut 4,50, 4,55 şi puțin, puțin a lipsit să treacă înălțimea de 4,60 ceea ce ar fi constituit un nou record al său. În orice caz, publicul s-a consolat cu gîndul că a asistat la cea mai înaltă săritură cu prăjina care s-a putut vedea pe bătrînul nostru continent.

Eroul celei de a doua zile a fost atletul sovietic Igor Kaşkarov. Apărut de puțin timp pe arena atletismului sovietic, Kaşkarov a avut anul acesta o ascensiune uimitoare. El a ajuns să treacă în cîteva luni înălțimea de 2,08 m. Kaşkarov nu are dimensiunile ori talia unui săritor în înălțime (aşa cum ne-am obişnuit cu ele pînă acum). În această privință e un fenomen comparabil poate cu celebrul Murchinsson care deşi are numai 1,57 înălțime a realizat acel fenomenal 10,1 sec. pe suta de metri. Înălțimea lui Kaşkarov este de 1,82 m, iar greutatea de 90 kg. Şi totuşi acest bărbat puternic, vînjos, cu statură de luptător, a trecut din prima încercare ştacheta ridicată la 2,09 m, cu 27 centimetri mai mult decît înălțimea lui! Gîndindu-vă la forța mecanică cu care poate fi zvîrlit un corp de 90 kilograme peste o asemenea înălțime, vă puteți imagina oarecum formidabila detentă a acestui superb atlet. După mine el este tipul atletului ideal care nu-şi bazează performanțele pe anumite însuşiri fizice (înălțime, picioare lungi, greutate mică) care sînt oarecum anormale față de restul oamenilor, ci pe talent şi mai ales pe o tehnică rafinată, subliniată pînă la ultimul amănunt.

Şi în cea de a treia zi tot un săritor a fost obiectul celei mai puternice manifestații de simpatie din partea publicului. Este vorba de atletul olandez Henk Wisser, care a scuturat cu o zvîcnire impetuoasă negura celor aproape 20 de ani de pe recordul european la lungime. Săritura lui — care pare a fi cea mai bună a anului — şi toată ținuta acestui tînăr înalt, slăbuț, negricios, cu părul tuns scurt, vesel şi nerăbdător, au făcut din el un răsfățat al publicului. Nu-şi găsea loc pe stadion unde să nu fie imediat descoperit de spectatori, chemat şi aplaudat cu frenezie. Iar atunci cînd comisia de organizare, sub avalanşa de performanțe şi ameţită orecum de birocratism, a omis să răsplătească excepționalul său rezultat (pe care-l visează de 20 de ani atletismul european), spectatorii, atenți şi decişi, şi-au impus punctul de vedere, reparînd greşeala inițială a comisiei. Impresionat de toate acestea, noul campion european a făcut acea declarație presei care ne mişcă pe toți: „Dacă într-o zi aş fi capabil să întrec şi recordul mondial, aş dori să reuşesc aceasta tot la București, între prietenii romîni".

Iată de ce consider necesar, acum în încheiere, să subliniez marele rol şi merit al spectatorilor noştri în aceste zile de întreceri. Ei au ştiut să dăruiască din bucuria lor multiplicată de zeci de mii de ori tuturor celor ce s-au întrecut pe stadion. Ei au răsplătit cu risipă de aplauze şi pe dublul nostru campion, modestul Constantin Grecescu, şi pe cei doi mari învingători pe care nu i-au văzut decît cîteva clipe în eroica lor întrecere, mărşăluitorul Giuseppe Derdoni şi maratonistul Kurt Hartung, şi mai ales prin inima lor largă, prin încrederea pe care au acordat-o fără deosebire atletilor i-a îndemnat pe fiecare la deținerea marilor victorii. Ei au realizat o trainică legătură cu atleții tuturor țărilor, lucru care, fără îndoială, îşi va arăta roadele la viitoarele întreceri atletice.

C. CONST.

Nu sînt mulți ani de cînd voleiul era — eminamente — un joc... distractiv sau, cum i se spunea de regulă, „un sport de plajă".

În ultima vreme însă, mai precis după cel de al doilea război mondial, lucrurile s-au schimbat total. Cum? O să vedem, pe scurt, mai jos.

„Revirimentul" — dacă putem să-l numim aşa — a fost produs de apariția în arena internațională competițională a reprezentativelor Uniunii Sovietice, care au prezentat un volei nou, de o rară spectaculozitate, dovedind că acest sport este în realitate deosebit de frumos, atletic şi rapid. „Voleiul nou" se prezenta complet transformat față de cel vechi. Jucătoarele şi jucătorii sovietici au demonstrat că el nu este un joc static, de aşteptare, un joc monoton, ci că este un sport de acțiune, concepție şi mişcare. Un singur element ar fi fost suficient să schimbe aspectul jocului: introducerea plonjeonului. Spre deosebire de ceea ce se vedea pînă atunci, mingea nu mai era aşteptată, ci întîmpinată. Iar dacă traiectoria ei prezenta vreo dificultate pentru jucător, acesta făcea un plonjon înainte, lateral sau chiar înapoi, pentru a efectua cît mai corect preluarea. Cum s-ar spune, unul dintre cele mai spectaculoase momente ale jocului de fotbal — plonjonul portarului — este adoptat cu succes de volei. Dar n-a fost numai atît! În voleiul modern au intervenit şi o serie de acțiuni tactice care i-au dat o şi mai mare spectaculozitate: atacul fals (un jucător simulează mişcarea de lovitură de atac şi în ultimul moment pasează unui coechiper care trage „veritabil"), pasa directă (primită din serviciu mingea este trimisă la plasă, unde se execută direct cunoscuta „bombă"), serviciul rotativ(o adevărată „bombă" trimisă din lovitura de punere a mingii în joc) etc.

Aşa se face că voleiul a ajuns extrem de repede să fie apreciat şi căutat. Sălile au devenit cu timpul neîncăpătoare şi primele campionate europene (1947) s-au bucurat de un succes neaşteptat. Sigur că „pe parcurs" voleiul a continuat şi continuă să sufere transformări, perfecționări. În momentul de față, de pildă, şcoala cehoslovacă, o concepție care nu diferă ca principii de bazele voleiului „clasic", îşi face tot mai mult loc în practica de fiecare zi. Voleibaliştii cehoslovaci — reprezentanți ai acestei şcoli — pun accentul pe economia de mişcări şi pe obținerea unui maximum de eficacitate din fiecare lovitură de atac. De aceea ei fac o adevărată „artă" din mingile plasate în blocajul advers sau din cele trimise uşor, plasat, pe locurile neacoperite.

Fapt este că țară după țară începe să se intereseze de volei şi să-l adopte în mod oficial.

La Moscova, Praga sau București un joc de volei de primă importanță atrage mii de spectatori, ceea ce reprezintă desigur un motiv de... gelozie din partea unor sporturi aflate mai de mult în grația publicului sportiv. Este vorba de box, baschet, hochei pe gheață etc. Veşti venite în ultimii 2-3 ani ne informează că şi în alte țări voleiul începe să atragă un număr din ce în ce mai mare de spectatori. În Filipine — de pildă — la o finală de campionat au fost prezenți peste 10.000 spectatori, în Brazilia campionatele de volei trezesc un interes nemaipomenit, în R.P. Chineză el este practicat efectiv de peste 500.000 de sportivi. Chiar şi în îndepărtata Australie voleiul începe să fie cunoscut şi apreciat.

Ultima ştire „pune capac" tuturor: la campionatele mondiale desfăşurate în septembrie la Paris — campionate în care ambele echipe ale țării noastre au înregistrat un frumos succes, clasîndu-se pe locul al II-lea — s-au prezentat nu mai puțin de 41 (citiți bine: patruzeci şi unu) de reprezentative de țări. Puține sporturi au înregistrat un asemenea succes de participare! Ar exista o mai bună dovadă de popularitate?

Fotografia reprezintă pe cele 41 de echipe naționale care s-au aliniat la startul campionatelor mondiale desfăşurate recent la Paris.

Eftimie IONESCU

UN BUCHET DE MULŢUMIRI

Cît de simplu pare să exprimi impresiile şi — totuşi — cît de greu! Trei „eu" au fost atît de emoționați încît nici nu ştiu cu care să încep: cu sportivul? cu gazetarul? cu omul?...

În general, gazetarul ce se deplasează pentru reportaj îşi face bagajul, atent să nu-şi uite ceva cumva acasă pijamaua şi periuța de dinți. De cele mai multe ori însă, grăbit, îşi uită doi frați de cruce: sportivul şi — mai ales — omul. Cu mine, s-a întîmplat de data asta altceva. Venind pentru a doua oară la campionatele dv. internaționale de atletism, eu l-am uitat acasă pe gazetar: prea multe emoții le-a trăit omul din mine.

Şi cum s-ar fi putut să fie alt fel? Nicăieri şi niciodată nu am găsit atîta căldură omenească, atîta prietenie adevărată ca în țara dv. Nu am fost doar bine primit, ci m-am simțit, pur şi simplu, acasă. Am putut discuta cu oricine în limba mea maternă.

Ce aş mai putea spune despre asemenea emoții ca acelea trăite la Constanța, printre cei 300 de sportivi din 22 de țări, atît de bucuroşi de a se afla laolaltă, sau la Orașul Stalin printre zburdalnicii şcolari aflați în recreație în fața Bisericii Negre, sau despre emoțiile apusului de soare în Carpați, ale amestecului acela de albastru-argintiu stropit cu cenuşiul norilor, scăldat într-un roz pe care nici măcar pensula lui Renoir nu l-ar fi obținut pe magica-i paletă. Şi cîte alte omeneşti emoții...

Dar ce să mai vorbim de bucuriile sportivului şi ale gazetarului? Pe stadionul dv. ideal pentru întreceri atletice, într-o atmosferă de adevărată serbare populară, în fața unui public pe care şi l-ar dori orice atlet, am avut norocul să-l vedem pe Bob Gutowski înălțîndu-se cu prăjina la 4,55 m, pe Igor Kaşkarov sărind — pentru prima oară în viață — peste ştacheta înălțată la 2,09 m, pe Samoţvetov expediind ciocanul greu la mai mult de 65 m, pe olandezul Henk Visser sărind — pe urmele neuitatului Jesse Owens — aproape 8 m. Dacă ar fi doar să ținem seama că toate aceste cifre se află la nivelul apropiatei Olimpiade de la Melbourne şi încă ar fi destul pentru a aprecia valoarea campionatelor internaționale de atletism ale R.P.R.

Ce aş mai putea adăuga? Că a fost cea mai frumoasă manifestare atletică europeană? Este atît de adevărat încît bine ar fi ca viitorul campionat european, în 1958, să fie organizat la București. Că va fi încă şi mai bine la anul? E de-ajuns să asculți elogiile pe care vi le aduc concurenții şi conducătorii străini pentru perfecta organizare şi admirabila primire. Că aş dori să mulțumesc din suflet conducătorilor, publicului, prietenilor din Romînia?

Da, dar cum? Poate oferindu-vă acest buchet de incomparabile emoții pe care le-am trăit în țara dv.

Credeți-mă, este un buchet excepțional. Poartă în el un parfum neprețuit: prietenia.

Maurice VIDAL
Director al revistei „Miroir Sprint"

CUVINTE ÎNCRUCIȘATE

FANTEZIE MATEMATICĂ

ORIZONTAL: 1) O sută de kilograme — Erou al problemei distractive „Bună ziua, o sută de găște!" 2) Una dintre cele douăsprezece surori—Nouă... 3) Stilp îndoit (rezistența materialelor) — Cîntare întreită. 4) Între două... maluri —Linii curbe ce trec prin doi poli! 5) Reducerea la zero a mișcării — Are numerele pare separate de cele impare (abr.). 6) A secționa—O rădăcină ce nu trebuie extrasă! — Doi sau unsprezece. 7) Porțiune dintr-o curbă — Treizeci de zile—Unul dintre cei doi martori la unirea vieții altor doi. 8) Trei culori — Două sute — Una dintre cele două ale căii ferate. 9) Cifră — Mașină de extras... mustul. 10) „Unu" la table — Punct caracteristic elipsei sau hiperbolei — A doua oară. 11) Cerc... veșmîntar — Rezultat al unei operații aritmetice. — Cifră. 12) Trece linia de centru și intră în careu! — Cu plus. 13) A face unul din calculele elementare — Prima parte a unei teoreme. 14) Expuse — Cînd mai mare, cînd mai mic.

VERTICAL: 1) Numerotate — Zece zile (pl.). 2) O mie și una de nopți — Calculat. 3) Rămași în urmă —Formează conurile vulcanilor. 4) Înșirarea numerelor — Fără greutate. 5) O tabelă... mai scurtă — O sută una lovituri de tun. 6) Unul dintre cei trei mușchetari — Total, minus ambalajul. 7) Calcul generalizat, folosind literele — Măsură. 8) Metodă de rezolvare a sistemelor de ecuații (pl.) 9) Pronume de persoana a doua — Plus! — Unitate de măsură la bere (pl.). 10) Nouă! — A șaptea notă a gamei do major — Fluviu în U.R.S.S. 11) Produsul lor e... ploaia — Cu minus (fem. pl.). 12) Mai mare peste o sută — Nouă! — Nu recunosc. 13) Fiți cu ochii în patru! — Caracteristică a cercului. 14) Nume feminin — Rezultatul uneia dintre cele patru operații.

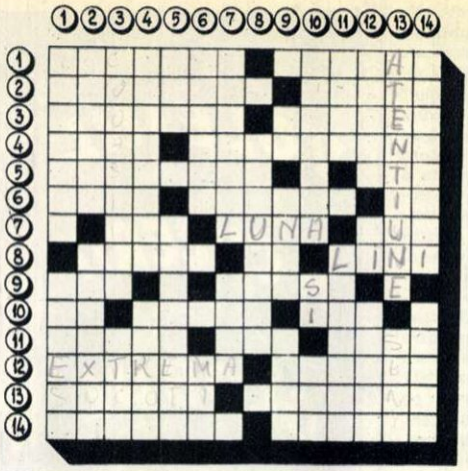

Elena DRAGOȘ

Toamna

Din culcușul cald și moale
înjghebat cu cilți și toale,
dintre mîții mici cît pumnul
a sărit afară, unul.
Pasămite vrea să vină,
să se joace prin grădină.
Are el o jucărie
răsucită din hîrtie.
Ca să nu i-o fure nime,
ieri a tăinuit-o bine,
după stupii de albine.
Cască mîțul, se întinde,
și grădina o cuprinde.
— Vai! tresare dînsul — oare,
nu cumva mi se năzare? —
și o ia la sănătoasa,
țipă de trezește casa.
— Ajutor, săriți! Afară
totu-i numai foc și pară!
Pomii și grădina toată
o să piară deîndată
în văpaia cea roșcată!
Mîța sare să-i împace:
— Liniștește-te sărace!
Cum de nu mă-ntrebi pe mine?
Nu-i pîrjol te uită bine:
ca-n toți anii, astăzi iară
toamnă s-a făcut afară.

★

Da, afară toate, toate
s-au schimbat la-nfățișare.
Peste noapte, de departe
a venit din altă zare,
neținînd de nimeni seamă,
făr'să dea la nimeni vamă,
toamna-n rochia ei de-aramă.

VINE TOAMNA!

Tablouri reținute la o expoziție...

Desen de George VOINESCU

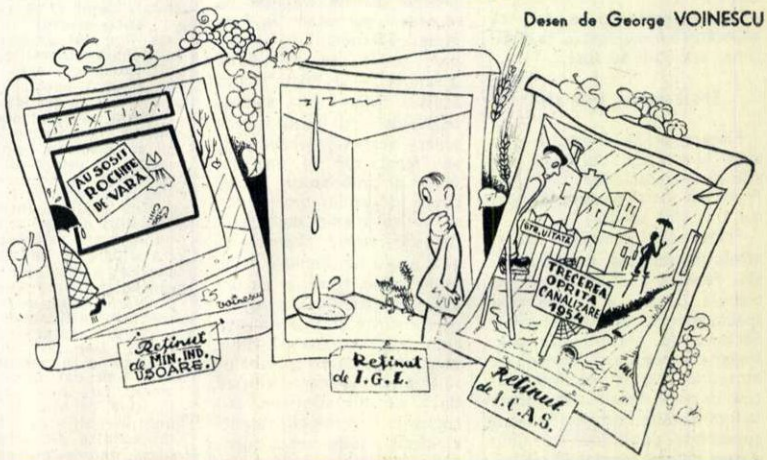

---

de prof. Aurel BOIA

LECȚIA a IX-a

17) Diftongii se notează prin accente circumflexe orientate în diferite direcții, potrivit schemei alăturate.

Semnul diftongului este alcătuit din vîrful săgeții care unește, imaginar, cele două vocale componente.

	e, i
o,u	a (ă, î)

18) Diftongii se plasează în general la dreapta consoanelor respective (poziția lui *a*), față de începutul sau sfîrșitul lor, cînd sînt inițiali sau finali, și față de punctul lor de intersecție, cînd sînt mediali. *Ei* și *ie* se scriu mai sus, iar *ou* și *uo* la stînga (vezi cuvintele *dau, duo; bou, boa, bei*). Excepțional se plasează la stînga și alți diftongi (vezi cuvintele *sau, auz*).

19) Triftongii se notează prin semnul diftongului inițial. Pentru precizare, se poate adăuga, notată cu punct, cea de a treia vocală (vezi cuvintele *ia-i, beau*).

20) Semnele diftongilor se folosesc și pentru notarea grupurilor de vocale care, neapartinînd aceleiași silabe, nu formează în realitate diftongi (*a-ud, du-o* etc.)

aud *dau*	*duo* *bou*	*boa* *bei*
iacă *chiar*	*c-au* *chei*	*coasă* *cei*
piață *daună*	*pîine* *tăi(a)t*	*coif* *avion*
iar *rea*	*sau* *auz*	*ia-i* *beau*

21) Articolul singular nescriindu-se, diftongul *ea* obținut prin articulare nu se notează: *cerere (a), cale (a)* etc. De asemenea, nu se scriu diftongii în cuvintele în care apar numai întîmplător, în anumite forme gramaticale: *frumo (a) să = frumos, valo(a)re = valori, cre (a) dă = cred* etc.; se notează însă, pentru a evita confuzia cu prezentul, imperfectul verbelor (spunea, zicea, adăugau etc.)

Diftongul *ie* la început de silabă se notează cu *e*: *(i)epure, (i)ese, vo(i)e, ta(i)e* etc. Diftongii pot fi reduși și în alte cuvinte la simple vocale: *o (a) recare, otomobil* etc. Grupul *eia* se reprezintă prin *ea (întemeiat = întemeat).*

EXERCIȚIUL 15

(de citit, transcris și copiat)

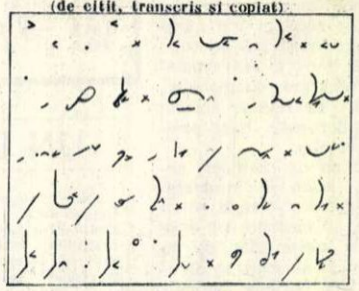

EXERCIȚIUL 16

(de scris în stenografie)

Iugăr, gheară, grea, prău, mașinărie, ploua(ă), încercuit, aoleu, oală, lua, lei, *duduit*, feudal, năuc, *făcîndu-i*, aidoma, radiat, voi(a)j, existau, aeroplan, veselie, diagnostic, Eugen, boia, puhoi, axiomă, îmbuiba, autonom, meridian, aurit, stărui(i)e, Taivan, orgoliu, birou, încheiați, *înfuriat*, boicotat, *interzicea*, *Voicu*, adio.

Oaia aia e a ei. Repertoriul o (ste) alcătuit din Aida, Boema, Fidelio, Traviata și Răpirea din Serai. Am auzit un dialog vioi între o gaiță și un pițigoi. Au cuib în zăvoi. Diogene a locuit într-un butoi. Piară tot ce-i rău! Odinio(a)ră se călătorea cu poștalion(ul) cu cai.

EXERCIȚIUL 13 (cheie)

Ce e val ca valul trece. Ce leafă are pe lună? Olga a semnat apelul pentru pace. Pavel e(ste) un copil isteț. Elevul a repetat ca un papagal regula de legare a literei „i". Am recitit legenda despre movila lui Burcel. Pamfil se duce cu logodnica la bal. Fii liniștit!

EXERCIȚIUL 14 (cheie)

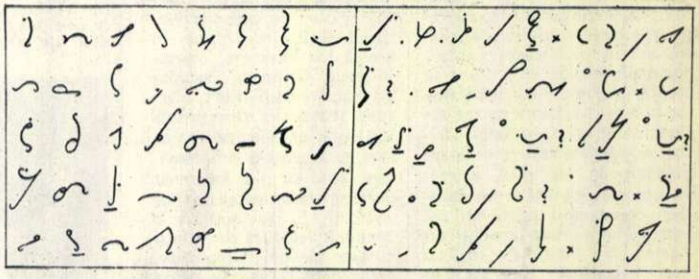

REDACȚIA: BUCUREȘTI Căsuța Poștală 7 PIAȚA SCÎNTEII Tel. 7.60.10 Int. 1788 **ABONAMENTE:** la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. **PREȚUL ABONAMENTELOR** 3 luni: 9 lei; 6 luni: 18 lei; un an: 36 lei

Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin" PUBLICITATEA: Telefon 7.60.10 interior 1786.

UMOR

Critica a fost primită...

Desen de STEM

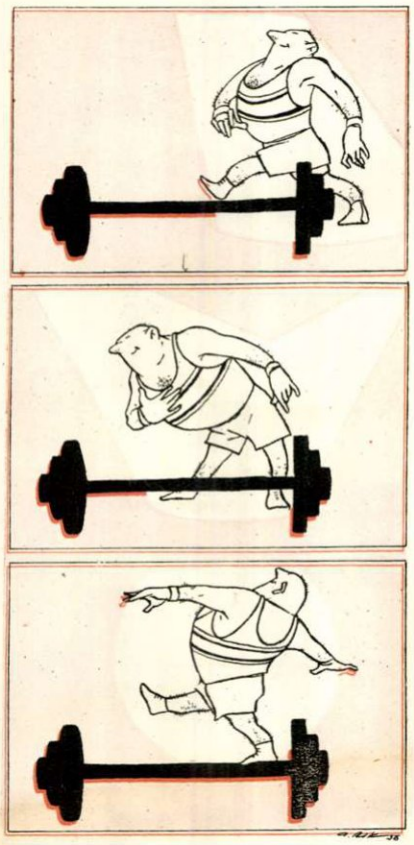

Categoria „plin de el"

Desen de Rik AUERBACH

– Ce mai faci, prietenă?
– Lucrez. De cînd m-am măritat cu miriapodul meu, nu mai prididesc cîrpind la ciorapi...

Desen de Alex. DARLY

GRIJA FAȚĂ DE BUNUL OBȘTESC

– Fiți atenți, băieți! Să nu-mi zgîriați dulapul!

Desen de ARNO

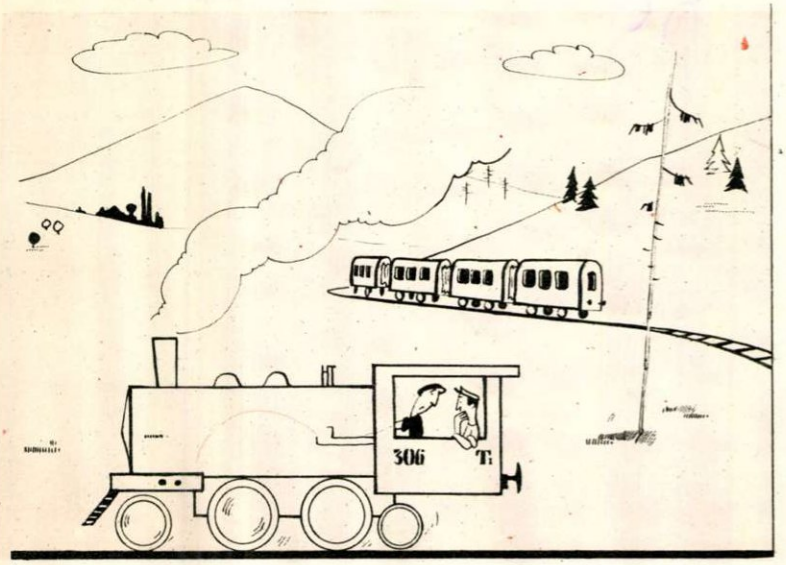

– Nu știu de ce am impresia că am pierdut ceva pe drum...

Desen de Mircea ANANIA

MORALA FABULEI

Vulpea: – Ei haide, deschide gura! De ce nu mă critici?

Desen de Luigi LUIGI

FLACARA
Nr. 19 (92) — 1 octombrie 1956

Prețul 1,50 lei

FLACARA

Nr. 20 1931 – 15 OCTOMBRIE 1956

■ **Piloţi romîni pentru Canalul de Suez** — de DÁNOS Miklos ■ America în faţa urnei de vot — articol scris pentru „Flacăra" de Stetson KENNEDY ■ SPAŢIU LOCATIV... — *fotoreportaj din noile cartiere bucureştene* ■ REPRODUCERI DE TABLOURI DIN TEZAURUL NOSTRU ■ *C. Tănase, un artist pe care nu l-am uitat* — de Sanda FAUR ■ SCHIŢE de Alberto MORAVIA, Nicolae ŢIC, Lucian ZATTI ■ GHEORGHE AMERICANU' — reportaj de Maria ARSENE ■ O noapte la Karlstejn — note din R. Cehoslovacă de Irina OPRAN ■ *MAJURII* — *reportaj* de Camil BACIU ■ *Se naşte un nou teatru de operă la Iaşi* — de Ionel HRISTEA ■ Spectatorii... spectatorii — cu obiectivul „Flacării" prin tribunele stadioanelor.

„Dunărea" pe rîul Moscova

Dacă faci o plimbare prin Parcul Central de cultură şi odihnă „Gorki" şi paşii te poartă în apropierea rîului Moscova, privirile îţi sînt atrase de o construcţie răsărită chiar pe bordul unui vas fluvial, acostat la balustrada de granit a rîului. Lipseşte catargul, în schimb pot fi văzute fîlfîind steagurile U.R.S.S. şi R.P.R. Prin ferestre răzbat acordurile unor melodii româneşti, cînd duioase, cînd pline de foc. Îţi dai seama îndată că te afli în faţa noului restaurant românesc deschis la Moscova şi cunoscut prietenilor noştri moscoviţi sub numele „Dunai" (Dunărea). Bucate alese, mîndria artei culinare româneşti, se bucură de cele mai bune aprecieri ale vizitatorilor restaurantului, iar în fiecare seară cîntă aici Maria Lătăreţu şi Alexandru Grozuţă acompaniaţi de orchestra de muzică populară dirijată de Nicuşor Predescu.

← Bucătarii noştri se întrec în măiestrie. Bucatele româneşti sînt la înălţime. Oricum, faimoşii mititei s-au dovedit a fi cei mai căutaţi.

De la doina cea duioasă pînă la îndrăcita sîrbă, toate sînt pe placul vizitatorilor restaurantului „Dunărea". ↓

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

Nr. 20 (93) 15 octombrie 1956 ANUL V

REVISTĂ BILUNARĂ SOCIAL-POLITICĂ ȘI LITERAR-ARTISTICĂ

TRADIȚIA UNEI SĂRBĂTORI

Prieteniile între popoare se nasc pe nesimțite în scurgerea anilor. Cunoașterea reciprocă, înțelegerea, cimentează aceste prietenii și le fac indistructibile. Istoria contemporană, cutremurată de contradicții de tot felul, e luminată de marea prietenie frățească pe care popoarele Uniunii Sovietice o nutresc față de popoarele din alte țări, mult mai mici ca suprafață și ca număr al populației, țările democrat-populare. Căci aici nu e vorba numai de o afecțiune protocolară așa cum se cunosc unele cazuri în istoria mondială, ci de o prietenie care se bazează pe respectul reciproc al suveranității naționale, pe ajutor și sprijin multilateral.

Prietenia romîno-rusă are rădăcini străvechi, adînc împlîntate în istorie. Dar mai cu seamă după Marea Revoluție Socialistă din Octombrie, poporul nostru a privit cu interes tot ce se petrecea în marea țară vecină. Socialismul, victorios pentru întîia oară într-o țară, atît de imensă ca spațiu, dezlănțuia geniul creator al maselor. Și aceste mase făceau minuni! Kuznețk... Magnitogorsk... Dniepropetrovsk... Uriașa participare a țărănimii la opera de colectivizare—atîtea și atîtea realizări deosebite au atras în asemenea măsură atenția romînilor, încît ei se interesau stăruitor de toate victoriile poporului sovietic, cu toată opreliștea, cenzura și teroarea guvernelor burghezo-moșierești. La Iași, în anul 1934, un grup de profesori, ziariști și muncitori înființează asociația „Amicii U.R.S.S.", care își propunea să răspundă interesului maselor și să răspîndească adevărul despre U.R.S.S. Dar acțiunea ei este zădărnicită de poliție... Același lucru se petrece și în alte orașe ale țării; totuși flacăra interesului nu se stinge. Viața cu adevărat liberă a popoarelor sovietice o rîvneau și muncitorul oropsit în fabricile capitaliste, și țăranul exploatat de moșierul venal, și intelectualul hîrțuit de o lume dezaxată și falimentară.

Pentru a putea face cunoscute realizările Uniunii Sovietice și a putea afirma și mai departe prietenia ce ne-a legat totdeauna de marea Țară a Sovietelor, mii de patrioți și-au riscat în acei ani viața și libertatea. În fruntea lor se aflau comuniștii. Luptînd, comuniștii spuneau adevărul despre țara vecină. Victoriile lui Octombrie îi însuflețeau. Chiar și atunci cînd colosul turbat al lui Hitler călca cu cizma Europa, gîtuind popoarele și amenințînd U.R.S.S., comuniștii, nezdruncinați în încrederea lor, au sărbătorit la Doftana — cu două zile înainte de sumbrul cutremur — acel 7 Noiembrie din preajma dezlănțuirii războiului împotriva Uniunii Sovietice, reafirmîndu-și în acest fel încrederea, dragostea și credința în invincibilitatea primului stat socialist.

Au trecut doar 12 ani de cînd poporul romîn poate cunoaște mai temeinic Uniunea Sovietică, oamenii ei harnici, realizările ei strălucitoare. Călătoriile întreprinse în U.R.S.S. de oamenii muncii din țara noastră, schimburile de experiență au stîrnit nu numai admirația, dar și dragostea muncitorilor și intelectualilor romîni față de Uniunea Sovietică. Și a devenit o tradiție ca în toamna fiecărui an, în cinstea aniversării Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, poporul romîn de-a lungul zilelor unei luni întregi, să sărbătorească această prietenie.

În multe din satele noastre, în acest an, cu prilejul zilelor prieteniei, țăranii muncitori care au vizitat Uniunea Sovietică vor avea întîlniri cu concetățenii lor. În principalele puncte ale frontierei dintre R.P.R. și Uniunea Sovietică se vor organiza serbări ale prieteniei la care vor fi invitați să participe cetățeni sovietici din localitățile aflate peste graniță.

În acest an prietenii noștri sovietici ne vor cunoaște și mai mult. Astfel la Moscova va fi deschisă fotoexpoziția „R.P.R. pe drumul construirii socialismului".

Bucureștiul și unele centre regionale vor găzdui expoziții pe tema: „Dezvoltarea legăturilor internaționale ale U.R.S.S.".

Ca în fiecare an, manifestările vor fi multiple și de diferite genuri.

Octombrie, luna toamnelor aurii, a devenit și luna unei prietenii trainice, care nu poate fi zdruncinată. De aceea poporul nostru își așteaptă cu drag oaspeții care vor veni de pe plaiurile necuprinse ale Țării Sovietelor.

În preajma sovhozului cerealier „Simferopol" de pe necuprinsele întinderi ale stepei cazahe, a răsărit, în vara aceasta, o tabără tinerească. Aici a locuit grupul de tineri entuziaști din R.P.R. care au participat la strînsul recoltei pe pămînturile de curînd desțelenite ale Kazahstanului sovietic.

Acolo departe, în regiunea pămînturilor desțelenite, studenta Maria Pitulice din R.P.R. a trăit, în ziua de 15 august, clipe de neuitat. Aflînd că în acea zi ea împlinea 20 de ani, prietenii ei sovietici au sărbătorit-o cu dragoste. În fotografie: directorul sovhozului, A. Teghisov, îi oferă în dar Mariei Pitulice un patefon cu plăci.

Spațiu locativ...

1

Fotografii de A. LOVINESCU

Ultimul război mondial a întins aproape pretutindeni răni dureroase. Tăvălugul celor cinci ani de măcel a lăsat urme adînci pînă azi, în cel de-al doisprezecelea an de activitate și viețuire pașnică. E deajuns să amintim dintre acestea numai lipsa de locuințe — atît de acută în toate țările—ca să ne simțim de îndată, cei mai mulți, înfrățiți într-o suferință care nu e nici ușoară, nici prezentă de ieri, de azi.

Lipsa de spațiu locativ e generală. Iar acolo unde această trebuință atît de imperioasă e la discreția marelui proprietar particular, chiriile au atins și sume exorbitante.

Războiul a decimat și la noi case, străzi, cartiere întregi. Vastul program, inițiat de partidul și guvernul nostru, pentru industrializarea țării, a transformat sute de mii de oameni din pătura rurală în cetățeni ai orașelor. Populația citadină a crescut considerabil.

Țara a răspuns acestei situații ridicînd case, străzi, cartiere noi. În cîteva locuri din Republică au răsărit ca din pămînt orașe întregi. Cu toate acestea, lipsa de locuințe se resimte încă cu putere. Ca dovadă sînt scrisorile consacrate acestei probleme, sosite de curînd la redacția noastră. Oamenii ne întreabă, în esență, cam același lucru. Ce se construiește în prezent? Cînd vom avea locuințe noi? Din auzite cetățeanul e informat că șantierele noastre de construcții pregătesc noi apartamente. Unde și cînd se vor termina? Cunoscînd aceste lucruri, ne spune el, va suporta mai ușor spațiul restrîns și incomod în care e obligat să trăiască în clipa de față.

Le răspundem celor care ne-au scris, sau sînt interesați, prin cele două pagini de față. Am vizitat pentru aceasta principalele șantiere

3

din Capitală. Cu succese, și sperăm, învingînd unele lipsuri destul de serioase, trusturile noastre de construcții vor termina aci în scurtă vreme, blocuri întregi.

Șantierul Floreasca. (*foto. 1*) *Despre construcțiile din această parte fiecare din noi a citit odată sau de mai multe ori în presă. Nu facem decît să recapitulăm: Sfatul Popular al Capitalei, împreună cu Trustul*

2

ASA NU E BINE

4

al doilea (foto. 3) pătrundem în apartamentul tinerilor căsătoriți Mioara și Vasile Minea. Unde sînt și soții pomeniți? Fotografiile au fost făcute dimineața. Capii respectivelor familii erau plecați la serviciu. Le cerem scuze pe această cale.

Pentru cei care tocmai se mută, se instalează telefoanele. (foto. 4), iar pentru cei care se vor muta în curînd, se termină aceste blocuri (foto. 5).

În Vatra Luminoasă. *Șantierul de aci va avea pînă la sfîrșitul acestui an 17 blocuri terminate. Fotografia noastră înfățișează bazinul amenajat în fața lor. După cum se vede, copiii locatarilor au găsit aci un bun teren de joacă. (foto- 6).*

„Dar mai sînt și lipsuri"... *Iată aci un rezultat al unei superficiale întocmiri a proiectului construcției. (fotografia nr. 7). La școala de 7 ani din București-Noi, spațiul rezervat sobelor este mult prea mic, astfel încît, clădindu-le, constructorii*

6

3 Construcții, ridică aci un cartier întreg. Pe o suprafață de 37 hectare se vor înălța 2479 apartamente, asigurînd spațiul de locuit pentru circa 10.000 persoane. Pînă la 31 decembrie 1953 noul cartier va avea 13 blocuri terminate.

În București-Noi. *Iată cîteva poze semnificative luate din acest nou cartier al Capitalei. Vă prezentăm mai întîi cîțiva dintre cei mai proaspeți locatari de aci. În primul clișeu (foto. 2) am „așezat pentru fotografiat" familia doctorului Vicențiu Tomescu. Cu cel de*

ar trebui să acopere jumătate din ușă. Iar în cartierul Vatra Luminoasă o situație care nu face de loc cinste proiectanților: blocurile lipsite de crematoriu sau cel puțin de lăzi special confecționate pentru depozitarea gunoiului. În plus căile de acces sînt atît de proaste, că mașinile I.C.A.S.-ului nu pot pătrunde pînă aci (foto. 8).

În strada Mihail Eminescu (București-Noi), Direcția Regională C.F.R. construiește pentru salariații săi locuințe individuale. „Construiește", vorba vine. Iată cum arată de

7

8

9

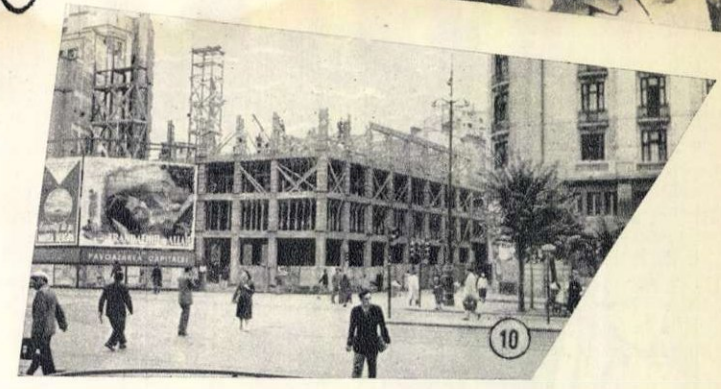

10

5

pildă locuința inginerului Aurel Moldovan, care trebuia să fie terminată în această vară (foto. 9). Secția de construcții a Regionalei C.F.R., respectiv tovarășul Grama și Balasopol, dovedesc în această privință o condamnabilă nepăsare.

Pe terenul vechiului bloc Carlton.. *Se înalță cu „precauție" și „teamă" o nouă clădire. Spectrul vechiului bloc prăbușit se pare că pune în derută pe reprezentanții Trustului 3 Construcție. Altfel nu ne putem explica de ce lucrările avansează cu pași de melc. Să ne ierte tovarășii vizați de aceste rînduri, dar noi nu facem decît să relatăm opinia cetățeanului de rînd, care, trecînd prin fața șantierului, vede că de mai bine de o jumătate de an lucrările înaintează... pe loc (foto. 10).*

A C A S Ă

— schiță —

de Nicolae ȚIC

Ilustrație de N. POPESCU

Într-o seară, veni pe șantier Ilie Huhui. Călătorise treizeci de kilometri cu o căruță hodorogită, fiindcă n-avusese răbdare să aștepte camionul. Acum umbla crăcănat și se ținea cu mîinile de burtă. „Praf m-a făcut"... Era un flăcăiandru de vreo douăzeci și trei de ani, subțirel și uscat, cu sprîncene stufoase și ochii adînciți în orbite. Hainele, cumpărate de gata și destul de ponosite, îi veneau anapoda. Întrebă de cîteva ori dacă mai e vreun pat liber, dar nu primi răspuns. Brigadierii îl cîntăriră din ochi — ce mai vrea și prăpăditul ăsta? — apoi repede uitară de el. Erau osteniți și se uitau gînditori la palmele bășicate.

— Zece rînduri de piele se duc pînă gătăm aici... șopti careva.

— Nu-i nimic, crește alta! se amestecă Ilie Huhui. Voi să fiți sănătoși, încolo...

— Ce vrei, holbatule?

Ilie Huhui era mulțumit că i se acordă atenție. Zise:

— Eu? Ce să vreau... Nu-mi place că vă miorlăiți atîta...

— Ce știi tu, ce-i lopata! îl îmbrînci un țigănos, arătîndu-i palmele umflate. Ai, mama mea, să te văd!

— Lasă, că nu-i moarte de om, făcu Ilie Huhui și se așeză lîngă ceilalți.

— Tu ești într-o parte, zise țigănosul și, mișcînd degetele-n dreptul frunții, fluieră scurt.

— Sînteți voi slăbănogi, zise Ilie Huhui, ca să-i atîțe. Gălățeni, așa-i? Ce-ați făcut pînă acum? Brambura prin lumea mare. Cînd ați mirosit lopata, vi s-au înmuiat oasele.

Băieții se simțiră jigniți. Deși veniseră pe șantier abia de două, trei zile, se socoteau veterani și nu îngăduiau unuia care nici nu-i în stare să țină lopata în mîini, să crîcnească în fața lor.

— Noi am venit de la început... Am bătut țărușii aicea, insistă țigănosul.

— Ei da, atunci nu mă mir că vi s-au bășicat palmele! rîse Ilie Huhui. Apoi: — Pute pămîntul de lăudăroși ca voi...

Ilie Huhui era pus pe hîrjoană. Voia să-i stîrnească, să le dezlege limba, ca să-și dea seama ce gîndesc. Altfel, băieții îi erau simpatici și chiar îl bucura mîndria lor de veterani.

— Mă, ăsta... cum te cheamă, scoate țigările, porunci țigănosul.

— Nu vreau.

— Mai zi o dată.

Ilie Huhui bănui ce urmează, dar nu se lăsă intimidat.

— Măi, țînțarilor, nu vi-e rușine să vă repeziți la om?

— Aleluia! Întindeți-l, strigă careva.

Se năpustiră toți și-l răstigniră pe pat.

— Țigările!

— Nu vreau.

— Aleluia, strîngeți-l bine!

Îi scotociră buzunarele pe rînd, dar nu găsiră nici urmă de țigări. Ilie Huhui rîdea, mulțumit. Asta-i întărîtă pe băieți.

— Țigările!

— Altceva nu mai vreți? rîse el.

— Aleluia, desfăceți-i cufărul.

Careva se repezi la geamantan. Cămăși, izmene, un brici...

— Briciu-i bun, zise țigănosul și repede îl vîrî în buzunar.

Mă ăsta... cum te cheamă, scoate și cureaua, că n-am.

— Vezi, măi, are ciorapi? întrebă careva.

Se iscă hărmălaie, fiecare vrînd să smulgă ceva din avutul lui Ilie Huhui. El rămase întins, cu mîinile căpătîi. Își aminti că, în urmă cu vreo patru ani, cînd era pe șantier la Hunedoara, și el ducea lipsă de ciorapi. Avea niște bocanci scorțoși, care-i nenoroceau călcîiele. Și-a făcut obiele dintr-o cămașă, dar n-au ținut. Atunci s-a gîndit că vecinul lui de pat are oricum prea mulți ciorapi. Vecinul de pat era un tînăr tăcut pe care, se părea, că nu-l interesa nimic în afară de cărțile lui. Seara, după ce se întorcea de la lucru, se cocoța în pat, cu nasu-n carte. În jurul lui zburau pernele și bocancii, dar el nu se clintea. Ilie Huhui se făcea că a scăpat ceva sub pat și se apleca, ușurel. Vîra ciorapii vecinului în buzunar, apoi alerga să-i spele. A doua zi, dimineața, vecinul nici nu se mai chinuia să-i caute. Scotea alți ciorapi din geamantan, că avea. „Dacă ești prost..." gîndea Ilie Huhui, socotindu-se învingător. Într-o seară, a găsit sub patul vecinului două perechi de ciorapi. „A pus una pentru mine. I-o fi milă că mă vede așa... Ei, s-a mîniat el, să fii sănătos cu ciorapi cu tot. N-are nici un haz să ți-i mai iau..." Totuși, după ce s-a gîndit mai bine, a lăsat mîndria la o parte și a pus mîna pe ciorapi.

Împărțind prada între ei, băieții încercau un sentiment de triumf asupra lui Ilie Huhui. De fapt, n-aveau de gînd să rețină lucrurile, dar voiau să-l învețe minte, să nu se mai ia la harță cu ei. Ca să le dea satisfacție deplină, Ilie Huhui își ceru iertare fiindcă fusese obraznic. Asta-i descumpăni, dar numai o clipă.

— Ei, vezi că știi să fi cuminte? zise careva, părintește.

El luă o înfățișare pocăită, de om care-și recunoaște vina, și se rugă frumos să-i dea lucrurile înapoi. Băieții se înțeleseră din priviri și careva întrebă:

— Recunoști că noi sîntem primii veniți aici?

— Sigur — și mă supun. Cum spuneți voi, așa-i...

— Răspunde scurt, i-o reteză celălalt. Faci cinste cu țigări cînd capeți bani?

— Fac...

— Dați-i hainele...

Ilie Huhui se simțea acasă. În urmă cu trei zile, aflînd că se deschide un nou șantier, își dăduse demisia din postul de responsabil al unei alimentare. Asta era a treia demisie în ultimii doi ani. Fusese pe rînd șeful unui garaj de automobile, director la un depozit de vinuri, apoi la alimentara... „E cineva care mă omoară cu binele, se plîngea el. Seamăn eu a director? Nu — și nici nu-mi place; dar cineva se ține de capul meu... „De cîte ori se cerea un băiat de nădejde, care să pună lucrurile la punct cine știe unde, era trimis Ilie Huhui. El zicea că s-a-nvățat cu șantierul și că-i vine greu alt unde; dar pînă la urmă n-avea încotro. „Șantierul crește cadre pentru toate instituțiile din raion, așa că ar trebui să fii mîndru!...". „Ce să fac cu mîndria asta, dacă mie îmi place aici?" insista Ilie Huhui. Cînd l-au numit director la depozitul de vinuri, s-a gîndit că cineva a vrut să-și bată joc de el. I se părea caraghios ca lui să i se spună „tovarășe director". „Asta-mi trebuia mie?... Rîd și copiii!"

Nici nu îndrăznea să spună cuiva ce muncă are. O singură dată l-a luat gura pe dinainte și a pățit-o. Înnoptase într-un sat de pe malul Mureșului și trebuia să ajungă neîntîrziat la raion. De voie, de nevoie, s-a dus la sfatul popular. Nu mai era decît omul de serviciu, la ora aceea.

— Nu-i nimeni pe-aici? a întrebat Ilie Huhui.

— Eu sînt nimeni? s-a încruntat celălalt. Ce vrei?

— O mașină, să prind trenul de zece...

— Aha, o mașină... Dar cine ești?

—Director la depozit...

— Lasă că nu-i fi chiar director, a rîs celălalt. Glumești... Lasă, că n-ai burtă de director. Du-te matale pe jos, că-i aer curat și prinzi roșeață-n obraji.

Acum, Ilie Huhui își socotea încheiată pentru totdeauna cariera de director și răsufla ușurat.

—Vezi, măi, că mîine dimineață ne sculăm la patru, îl avertiză țigănosul. Cînd auzi „drepți", să nu te-ntorci cu dosu-n sus...

„Mă cred prostuț rău, gîndi Ilie Huhui, amuzat. Nici nu le trece prin minte că am mai pus mîna pe lopată și pînă acum... Fie, nu-i nici o supărare". De altfel, se obișnuise de mult să fie luat drept altul. După înfățișare părea un copil bătrîn și sărac de minte. Își aminti că prin cincizeci și doi, la Hunedoara, avusese mult de pătimit de pe urma înfățișării lui. Venise pe șantier un profesor de muzică, unul nervos ca o fată bătrînă, care în trei zile voia să înființeze un cor al brigadierilor. De la șapte seara și pînă la trei după miezul nopții îi vlăguia de puteri. „Prost! Încă o dată! Prost... Mugiți ca niște viței..." Printre te-

nori era unul care cînta înduioșător de fals. Brigadierii rîdeau pe-nfundate.

— Care se miorlăie? striga profesorul. Care-i motanul? Să vie aici.

Nimeni nu se clintea. Înfuriat, profesorul i-a ochit pe fiecare și s-a agățat de Ilie Huhui.

— Tu bați cîmpii! Prăpăditule. Zi „aaa..."

— Aaaa...aaa...

— Repetă după mine: „brigadieri, mîndria țării..."

Ilie Huhui cînta frumos. Totuși, profesorul a găsit de cuviință să-l mustre un pic, ca să iasă el cu fața curată. „Atenție, începem... Brigadieri, mîndria țării..." Prost! Care se miorlăie? Tu! Și iar s-a legat de Ilie Huhui. Era ciudat, dar profesorul nu-și putea închipui că un băiețandru sfrijit ca Ilie Huhui ar fi în stare să cînte frumos.

— Pleacă, motan încălțat...

Ilie Huhui a ieșit, în hohotul de rîs al brigadierilor. Cel care cîntase fals rîdea mai tare ca toți. Pe urmă, a întins-o și el, ca să nu-l prindă.

După atîția ani, Ilie Huhui se învățase cu necazurile de acest fel și nu purta pică nimănui.

Băieții se pregăteau de culcare.

— Mîine dimineață te botezăm, măi! Se hlizi țigănosul.

— Adică?... întrebă Ilie Huhui. Nu-nțeleg...

— Oho, o să-nțelegi tu!

El știa prea bine ce-i „botezul" pe șantier... Dimineața se trezi pe la patru. Ceilalți dormeau cu nasu-n pernă. Se ridică să deschidă fereastra. Boarea de aer rece îi dezmorți pe toți. Ilie Huhui se ghemui cuminte sub pătură. Pe la cinci, se trezi vecinul lui de pat.

— Psst, țigane!

Țigănosul se întoarse pe partea cealaltă.

— Psst, țigane!

Ilie Huhui înțelese că urmează „botezul" și-l aștepta cu emoție de copil. Voia să treacă prin toate legile șantierului, ca oricare. Auzea cum ceilalți șușotesc în taină și călcînd pe vîrfuri, se apropie de patul lui.

— Găleata, una plină...

Cîțiva ridicară patul pe umeri și-l scoaseră în fața barăcii. În jurul lui se strînseseră aproape toți brigadierii. Erau desculți și-n izmene, cum se sculaseră din pat. Ilie Huhui sforăia liniștit.

— Varsă!

Atunci izbucniră toți în rîs hohotitor. Ilie Huhui sări ars, bombănind o înjurătură. Se arătă surprins și îmbufnat, ca să-i atîțe pe ceilalți, să rîdă mai tare. Băieții erau mîndri de ispravă și-l priveau cu îngăduință. „Eh, cu chiu cu vai o să-nveți și tu ce-i șantierul... O să-ți vie cam greu, dar așa-i viața, are și cucuie..."

— Ce-ai fost tu, măi, înainte de-a veni aici? întrebă careva. Gropar, găinar ce dracu ai fost?

— N-am fost nimic, zise Ilie Huhui.

— Și-ai venit aici să-nveți lopata?

— Am venit...

— Du-te, mă! făcu celălalt, plictisit. Cu tine nici nu se poate discuta, că tu nu știi să contrazici...

— Nu știu...

— Du-te, că ești prost rău...

„Bine, bine, o să vedeți voi cît sînt de prost" gîndi Ilie Huhui, fără răutate. Nu voia să le spună că venise pe șantier cu muncă de răspundere, comandant al brigăzilor ca să nu strice farmecul acestei întîlniri. Știa că la început băieții se feresc să spună ce au în ei, față de acei care au venit să-i îndrume. „Aha, ăsta-i comandant... Aveți grijă, că-i cu ochii pe noi." Ilie Huhui se socotea de-al lor, brigadier, și voia să întrețină cu ei relații firești. După „botez", se îmbrăcă în grabă și plecă pe șantier. La drept vorbind, lucrările nu începuseră. Ici, colo, se vedeau țăruși, înfipți cam anapoda, marcînd traseul viitoarei linii ferate. Locurile părеau pustii. Din opt sute de brigadieri, veniseră abia vreo treizeci. Deocamdată, nici nu aveau unde să găzduiască mai mulți. Barăcile abia se ridicau. „Sînt un comandant fără oaste", gîndi Ilie Huhui și porni de-a lungul traseului. Dar abia făcu vreo cîțiva pași și se opri nedumerit. De undeva, izbucneau strigăte ca la foc. „Acuma da, se simte că-i șantier" — și alergă într-un suflet să vadă ce-i. Brigadierii erau strînși în fața cantinei. Zvîrleau șepcile-n sus și chiuiau, ca la nuntă. Ilie Huhui se apropie, îngrijorat:

— Cei cu voi?

— Ne-am îmbătat cu apă rece, zise țigănosul. Tu nu vrei? și-i arătă o găleată. Apoi, mînios: aseară n-am mîncat și nici acum. A fugit administratorul. Aleluia...

— Cînd a fugit? se interesă Huhui.

— Ei na, mă-ntrebi pe mine! se burzului țigănosul. Dar ce, eu mă țin de coada lui? A fugit, că nu-i place. Aleluia...

Țigănosul își trase șapca pe-o ureche și le făcu semn celorlalți să-l urmeze. Deși nimeni nu-i ceruse, el se socotea un fel de comandant, răspunzător pentru tot ce se întîmplă pe șantier. Împărțise băieții în două echipe și stabilise ce are de lucru fiecare. Băieții trebuie să lucreze, sătui, flămînzi, cum se nimerește, alt fel rămîn de rușine.

— Haideți, măi... Sînteți surzi?

Băieții amuțiră, îndată. Așa, flămînzi și obosiți, nu prea-i trăgea inima să ia lopata-n mîini.

— Dar dacă-și bat joc de noi? se revoltă careva.

Țigănosul nu știa ce să răspundă.

— Să meargă alții, că noi ne-am săturat de lopată.

— Taci, mă! strigă țigănosul. Taci, că te judec. Haideți! Îmbrînci vreo doi, fără milă, îngrijorat la gîndul că băieții vor să-și ia valea.

— Haideți, măi, că-i tîrziu!

Se mișcară toți, dar călcau ca pe spini. Ilie Huhui se apropie de țigănos:

— De ce-i duci la lucru, nemîncați?

— Treaba mea! se răsti celălalt. Cum crezi tu, măi, că-i pe șantier? Treci în față.

AL. ANDRIȚOIU

FRUMUSEȚI

Muri și floarea beată de lumină
Și iarba se mînji cu motorină —
Norol și pajiști s-au făcut
totuna,—
iar paserile toate au fugit....
Numai în iezerul înmărmurit
la fel se scaldă goală-pușcă
luna.

Unde cîntară ciocîrlii mai ieri
Se-aud, de-o vreme, scrișnete de fier,
bocancii clefăiesc,
mașina țipă.

Și, totuși, totuși, cum se
înfiripă
aici neîntrecute frumuseți!
Alăturea de floarea zveltă care
adună albine, fluturi, rouă, soare —
betonul se așterne-n temelii
se urcă, lasă locuri pentru-o
glastră
la o fereastră
la care-o fată, mîine va zîmbi.
Deschide coșuri pentru fum— fuioare
care s-or ridica peste ninsoare, —
și lasă locuri verzi pentru-o
grădină
și pentru pomi cu fructe de
lumină.
Aici, aici s-or ridica statui
și țîșnitoarele fîntîni pornite
ca niște jerbe mari și răcorite
Spre norii scriși pe harta cerului.
Aicea mi-or lăsa ortacii, frații
amprenta unei mari civilizații,
și netihnitul dor pentru frumos.
Și, în baracă, sub plafonul gros
ei văd, prin aburii de ceai, cum
crește
frumoasa, albă, tînăra nădejde —
ei văd orașul stînd pe temelii
cu sănii, cu mirese, cu copii,
cu steaguri și furnale-nălțătoare.

Și unu-și spune visul în cîntare
Altul și-l spune sie-și, stînd tăcut.
O! Nu-i ucisă floarea ce-a crescut
și nici mînjită nu-i cu motorină, —
și crește tot atît de minunată
lîngă uzina nouă ce se-arată
Să verse peste om și flori,
lumină.

— Nu, duceți-vă, că eu nu vin, zise Ilie Huhui.

— Dar cine ești tu, măi, de unde vii? Adică noi putem să lucrăm după apă chioară, dar tu nu poți, că ești cu stea în frunte?!

— Nu vin — și gata! se scuturâ el.

— Adică bagi zîzanie?

— Lasă-mă...

Țigănosul se repezi și-l îmbrînci.

— Stai că te-nvăț eu să bagi zîzanie! triumfă el. Du-te, măi, că ne faci de rîs, du-te la taică-tău, să te ție-n brațe...

Ilie Huhui se depărtă, fiindcă țigănosul își suflecase mînecile, gata de bătaie. „Prostule, gîndi Ilie Huhui, o să văd eu cum lucrezi nemîncat. Acum nu-ți pasă, că ești mare comandant, dar peste un ceas, două?".

„Stai măi, stai să te judec" îi strigă țigănosul. Apoi, se duse la băieți și le spuse ceva. După cîteva clipe, izbucniră toți o dată:

— De-zer-to-rul! De-zer-to-rul!...

— Bine, măi, bine, bombăni Ilie Huhui.

Cînd ceilalți se depărtară, el forță ușa cantinei cu o rangă. I se părea neomenesc ca băieții să lucreze flămînzi și îl înjură în gînd pe administrator. „Pot să-l înjur pînă mîine, gîndi, că asta nu ajută la nimic. Băieții trebuie să mănînce, pe urmă vedem noi..." Cotrobăi peste tot, dar nu găsi decît niște zahăr, cartofi, ceapă și pîine. Apoi focul, apoi începu să curețe cartofii. „Trebuia să ajung și bucătar, gîndi, amuzat. Fie, nu-i nici o supărare". Pregăti cartofi prăjiți cu ceapă — și ceai. Peste vreun ceas se duse să cheme băieții. Ședeau toți pe marginea unui șanț, cu lopețile lîngă ei. Țigănosul era galben-verde și căsca întruna. Cînd îl văzu pe Ilie, se ridică leneș.

— Ce cauți măi, ce vrei? Nu ți-a fost de ajuns?

— Nu, zise Huhui, nu mi-a fost.

— Aleluia, ardeți-l! strigă țigănosul.

Băieții nici nu se mișcară.

— Sînteți surzi, măi? Bine măi, treaba voastră...

Țigănosul se întinse pe iarbă și bombăni: „Al dracului să fie șantierul, că pe mine nu mai mă interesează!"

—Haideți la masă, spuse Ilie Huhui.

— Unde, măi? se agitară cîțiva.

— Aici, la noi...

— A venit administratorul? întrebă țigănosul.

— Haideți la masă, cînd vă spun...

— Eu te-ntreb a venit ăla...

— Prea multe întrebi tu! rîse Ilie Huhui. Și dacă n-a venit? Nu poți să mănînci?

Băieții alergară într-un suflet spre cantină. Țigănosul rămase în urmă, cu Ilie Huhui. O vreme tăcu, rușinat parcă, apoi zise: „Dom'le, eu nu-mi mai iau răspunderea, cu ăștia... Am căzut așa, că nu era altul, dar nu-mi mai iau răspunderea..." Fiindcă Ilie Huhui nu-i răspunse, țigănosul grăbi și se alătură celorlalți. Intrară toți în cantină și se așezară la mese cuminți, ca niște școlari.

— Măi, să știți că eu nu mai răspund... anunță țigănosul, dar în clipa aceea se ivi Ilie Huhui. — Ssst, liniște!..

Tinerii cetăţeni ai celui mai tînăr oraş din R. D Germană, într-o zi de sărbătoare.

ORAŞUL VIITORULUI

Cu cinci ani în urmă, se înălţa aici, nu departe de Fürstenberg pe Oder, o pădurice de brazi. Copacii erau bătrîni şi ar fi putut povesti multe: cum junkerii din Fürstenberg îşi spînzurau de ramurile lor argaţii, fiindcă aceştia îndrăzniseră să culeagă vreascuri din păduri ca să-şi încălzească colibele mizere; cum copiii argaţilor veneau să caute, în umbra deasă ciuperci, fructe pădureţe, rădăcini de tot soiul — hrana lor principală într-o bună parte a anului; cum altă dată, în taina frunzişului, tinerii îşi şopteau cuvinte de dor şi de iubire...

Aceasta este preistoria Stalinstadt-ului, cel mai tînăr oraş din Germania. Istoria lui a început o dată cu doborîrea primului arbore, în prima zi a primului plan cincinal.

E un oraş a cărui forţă şi măreţie constă tocmai în tinereţea lui atotbiruitoare, în faptul că nu are în trecutul lui nici distrugeri, nici ruine, nici străzi dosnice întortochiate, ci doar acea pădurice de brazi. El s-a născut de la început luminos şi falnic, din forţa paşnică creatoare a poporului german, din dorinţa sa de a făuri o viaţă mai bună, mai frumoasă, mai îmbelşugată.

★

E dimineaţă... Sirenele combinatului siderurgic din noul oraş şi-au lansat chemarea la încă o zi de eforturi şi izbînzi. Pe şoseaua largă ce leagă Stalinstadt de combinat, muncitorii, pe biciclete, s-au luat la întrecere cu autobusele ce transportă şi ele pe cei ce lucrează la acest gigant al industriei grele germane. Încă de departe, se zăresc coşurile fumegînde ale cuptoarelor uriaşe în care cocsul din R. P. Polonă se contopeşte cu minereul de fier din Krivoirog într-un trainic oţel al păcii. 900.000 tone de oţel brut pe an, iată capacitatea pe care combinatul — una din marile construcţii prevăzute şi realizate în cadrul planului cincinal al Republicii Democrate Germane — o va atinge în cursul anului acesta. În timp ce dincolo, în cealaltă parte a Germaniei, în Ruhr, la ordinele americanilor şi sub conducerea lor, gurile cuptoarelor înalte scuipă tone de oţel pentru război şi distrugere, aici, pe Oder, se naşte oţel pentru pace şi viaţă.

Pentru acei care îşi pun priceperea lor, mintea şi braţele lor în slujba făuririi acestui oţel, a fost construit Stalinstadt-ul. Un oraş modern, pentru 30.000 de locuitori, cu case confortabile, cu străzi largi şi drepte, cu şcoli şi magazine, cu spitale şi cămine de copii, într-un cuvînt, cu tot ceea ce constituie semnele unei civilizaţii în plin progres.

Pe locuri, se văd grupuri de muncitori şi muncitoare mergînd la lucru, se văd încă construcţii neterminate care mîine se vor transforma în blocuri cu 5-6 etaje, ca cele de pe Strasse der Jugend (str. Tineretului). Cît de plăcut e să locuieşti într-un astfel de bloc modern, înzestrat cu tot confortul pe care şi-l poate dori cineva!

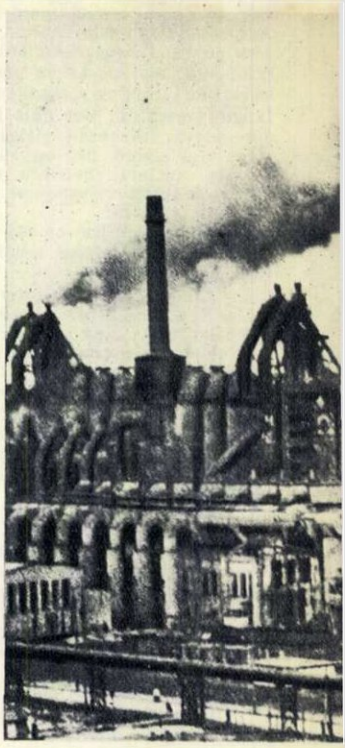

De toţi au avut grijă constructorii oraşului: de cei dornici să se distreze, cărora le stau la îndemînă un cinematograf, un club, un local în care se poate dansa — toate acestea, în aşteptarea palatului cultural în curs de construire; de cei dornici să se instruiască, pe care-i îmbie o bibliotecă cu 40.000 de volume; de cei suferinzi, pentru care există un spital, un dispensar şi un sanatoriu de noapte; şi, mai ales, de cei mici: creşa, casa pionierilor, toate dovedesc grija pentru copiii de azi, oameni ai viitorului.

Mai că nu-ţi vine să crezi că un astfel de oraş poate răsări aproape peste noapte. Ca şi mulţi alţii, nici Walter Klär n-a vrut să creadă cînd vestea a ajuns şi în orăşelul lui, Ocholt, din Germania occidentală. A venit să se convingă cu proprii lui ochi. A venit... şi a rămas. Walter Klär, fostul şomer din Ocholt, care avea şapte guri flămînde de hrănit, locuieşte azi, cu familia sa, într-o casă confortabilă din Stalinstadt. Copiii învaţă la şcoală iar el nu se teme că va rămîne vreodată fără lucru. Dar mai mult decît o locuinţă, hrană şi un loc de muncă, Walter Klär a găsit la Stalinstadt, în marea comunitate a acelora ce muncesc şi luptă pentru înflorirea unei Germanii democrate şi paşnice, încrederea în sine însuşi şi speranţă în viitor.

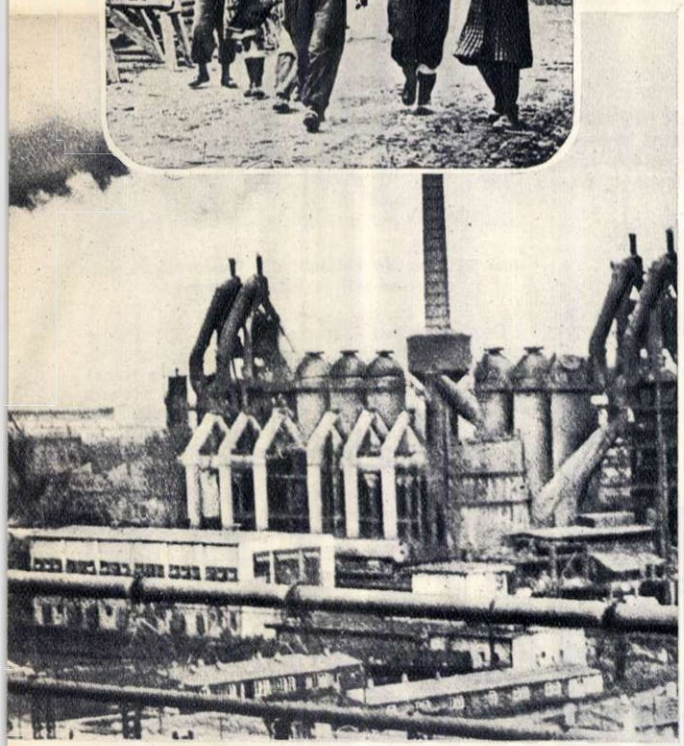

Sus: **Construcţiile de locuinţe, ca şi cele industriale continuă pe teritoriul întregului oraş.**

Mijloc: **Spre lucru!**

Jos: **În amurg, deasupra coşurilor înalte ale cuptoarelor, continuă să se înalţe fumul. Aci, activitatea nu încetează niciodată.**

Seară literară la biblioteca „I. L. Caragiale" din Berlin. Scriitorul Aurel Baranga conferenţiind în faţa unui auditoriu format din scriitori şi oameni de cultură germani.

La biblioteca „I. L. CARAGIALE" din Berlin

Mühlenstrasse — o stradă liniştită, cu clădiri mari şi sobre, din cartierul Pankov. Pe frontispiciul uneia dintre clădiri, o inscripţie cu litere argintii: „Biblioteca I. L. Caragiale".

Am vizitat biblioteca, în cursul unei recente vizite la Berlin. Pe scările ce leagă etajele clădirii se perindau — grupuri-grupuri — vîrstnici, tineri, copii. În treacăt fie spus, cartea şi muzica sînt buni prieteni ai berlinezilor. E impresionant marele număr al celor care se adună zilnic în jurul meselor de lectură din biblioteci.

Intrăm într-o sală spaţioasă. Jur-împrejur, pe toată suprafaţa pereţilor, lucesc cotoarele aurite ale miilor de volume.

— Avem 27.000 de volume — îmi spune custodele bibliotecii, Klein Ursula. O bună parte sînt opere ale scriitorilor romîni. Multe în romîneşte, multe traduse în germană. Caragiale, Eminescu, Sadoveanu, Stancu, Bogza sînt nume familiare cititorilor noştri. Cele mai cerute sînt poeziile lui Eminescu şi comediile lui Caragiale.

Cercetez — la întîmplare — cîteva din fişele cititorilor. Pe aceea a lăcătuşului March Heinz scrie: 16 aprilie — „Mitrea Cocor"; 24 aprilie — „Ţara de piatră"...

Profesorul Lorenz Walter citise, după cum arătau fişele, numeroase lucrări traduse din operele lui Caragiale, Eminescu, Sadoveanu.

Iată şi biblioteca specială pentru copii. Pereţii sînt împodobiţi cu fotografii: copii romîni la şcoală, pe terenuri de sport, pionieri aţiţînd focuri de tabără în umbra cetinilor sau lansînd aeromodelele construite de ei.

Printre cele 2.800 de volume ale bibliotecii pentru copii se află cărţile lui Creangă, Delavrancea, Ispirescu şi ale altor povestitori romîni. Bibliotecara Ebert Mariana, o tînără blondă cu chipul mereu surîzător, îmi spune că-n sala aceasta se organizează deseori seri de basme romîneşti. Zeci de copii berlinezi se strîng în jurul meselor liliputane şi aici, în patria nibelungilor şi a minunatelor legende ale Rinului, poposesc Făt-Frumos, Harap-Alb, Verde-împărat...

Trecem în secţia muzicală a bibliotecii, care cuprinde trei camere spaţioase. Amatorilor de muzică romînească li se oferă aci înregistrări pe discuri, partituri pentru studiu, iar pentru cei nerăbdători să le exerseze, un pian. În timp ce mă aflam aici, Tischmayer Margot, o tînără studentă, exersa cîntecul „Frumoasă eşti patria mea" de Radu Paladi. Cîntecele naţionale, horele, romanţele populare romîneşti — mi se spune — se bucură de multă apreciere printre berlinezi. Lucrări ale compozitorilor noştri contemporani — Andricu, Brediceanu, Socor, Constantinescu — sînt bine cunoscute şi de multe ori cuprinse în programul manifestărilor culturale pe care le organizează biblioteca.

Pe adresa bibliotecii sosesc mereu colete, cu cărţi şi reviste, partituri şi discuri, ziare şi fotografii, trimise de Institutul Romîn pentru Relaţiile Culturale cu Străinătatea.

Personalul de deservire al bibliotecii depune mult suflet pentru popularizarea literaturii clasice şi contemporane şi a creaţiilor muzicale din ţara noastră.

În scurtul popas făcut la acest aşezămînt de cultură, vizitatorul rămîne plăcut impresionat de via întruchipare a legăturilor de prietenie dintre poporul german şi poporul nostru.

Petre DAVID

FUGARII DIN EST - FUGARI DIN VEST

Pădurea de brad e deasă. Fata a trecut de grănicerii vest-germani. Așa că, deocamdată, n-are de ce să se teamă.

Totuși... parcă... un zgomot...

Nu sînt bune zgomotele. Sînt vrăjmașe. Iscă spaime. Fata, deocamdată, nu vrea să aibă de-a face cu nimeni. Nici chiar cu aceste, oarecum abstracții, care sînt zgomotele. Numai pînă trece dincolo...

Tînăra Inge — așa se cheamă fata — cu părul auriu și ochii albaștri — cum îi șade bine unei fete germane — e de fel din Benneckenstein-Harz, și a fugit din R.D.G., acum doi ani, ademenită de culorile trandafirii ale reclamelor „vestului de aur".

Fata Inge a gonit după „fericire". Ca un primitiv după o sticlă colorată. În Vest. În „Vestul de aur". Dar aurul acesta s-a dovedit bălegar, iar sticla colorată, un ciob fără nici un preț. Acum Inge face cale întoarsă. Și inima fetei e caldă de fericire că a putut fugi de acolo. Însă fericirea asta e sfîrtecată de întrebări și neliniști. Ajunsă dincoace, față în față cu grănicerii răsăritului, n-o să fie arestată?

Ei, și? Va sta închisă cît va sta, dar apoi va fi liberă. Liberă în toate înțelesurile cuvîntului.

Dar dacă n-o vor primi nici la închisoare? Dacă o vor sili să se întoarcă?...

Numai după încă o sută de pași, fata avea să rîdă singură de spaimele care-au încercat-o. Grănicerii — e drept — au primit-o mai întîi cu baionetele întinse, dar după o scurtă convorbire, au început și ei să rîdă de gîndurile funebre ale fetei. Străjuitorii hotarului Republicii Democrate Germane sînt tari la psihologie: deslușesc repede cine are gînduri cinstite și cine nu.

Dar să ne întoarcem la Inge. Acum doi ani, fata blondă a fugit din Est în Vest, pentru că... tînjea după mai bine, ori fiindcă ura regimul democratic, ori fiindcă ispitele așternute la picioarele ei, ca un covor fermecat, au fost prea puternice. Acum fata blondă fuge din Vest și revine în Est, la baștină. De ce? Mai e nevoie să mai spunem de ce? Însăși „întoarcerea unde au fost jurămintele" ne spune totul. Și, totuși, tînăra Inge a declarat limpede:

— N-am vrut să mă vînd soldaților americani, iar de lucru n-am putut găsi. Aveam sentimentul că sînt o mobilă veche, aruncată într-un pod, sau alt obiect fără suflet, care trebuie să producă altora plăcere. De aceea mi-am făcut bocceluța și m-am întors...

„Cazul" tinerei Inge să nu fie altceva decît „un destin personal", o chestiune izolată?

Nicidecum!

Majoritatea fugarilor din Est devin fugari din Vest. Acesta e un fenomen banal. Cifrele cinstite vorbesc de zeci de mii de oameni care fac cale-ntoarsă. Unii vin cu omnibusele, alții cu bicicletele, cei mai mulți pe jos, ca Inge. O dată cu ei, vin și mii de familii care, din tată-n fiu, au trăit în Germania occidentală. Acum și ei trec în R.D.Germană.

★

Dar ce fel de ispite or fi acelea care pot hotărî un om să-și lase rostul și s-o pornească în necunoscut? Vom vedea care sînt și de ce fel. Însă trebuie s-o spunem că, dacă la început e o licărire de ispită, imediat apoi vine... șantajul. Vorbesc sibilinic? Să ne lămurim:

Otto Bogner e un german serios. Acum e bărbat trecut de cincizeci de ani. Are soție. Și copii. A fost pe front. Nu l-ai trimis acolo nici dumneata, nici eu. Pentru cele ce vrem să povestim aci, nu are importanță nici dacă s-a dus pe front cu mare entuziasm, amețit de baliverne criminale ale „frumosului Adolf". În orice caz, dacă nici entuziasmul, nici eu, nici dumneata nu l-au trimis pe front, cu atît mai vîrtos nu l-au trimis sovieticii. Vorba e că a căzut prizonier. A stat în prizonierat zece ani. E drept: sovieticii s-au purtat bine cu prizonierii. Dar oricît de bine te-ai purta cu un prizonier, el tot prizonier rămîne! Departe de patrie. Departe de familie.

Șoferul Wild Hugo și ai săi au părăsit „Vestul de aur". Ei sînt acum oameni liberi, cetățeni ai R. D. Germane.

Încă un grup de cetățeni din Germania de vest, cerînd azil în R.D. Germană.

Și această familie numeroasă a cunoscut „Vestul de aur". Walter Klär, soția și copiii lor, abia atunci cînd au trecut în R.D. Germană au putut afla ce este viața omenească. În fotografie, familia Klär în apartamentul pe care l-a primit la Stalinstadt.

După zece ani — acum doi ani — Otto Bogner s-a întors acasă, la ai săi, în Berlinul de răsărit. Primăria i-a dat o locuință. N-a trecut nici săptămîna de cînd s-a instalat cu nevasta și copiii, și a primit o vizită. Un german ca și el. S-a recomandat cu un nume foarte obișnuit. Să zicem: Schmidt. Asta vine ca un fel de Ionescu la noi. Care Ionescu nu-i simpatic, de treabă și „de-ai noștri"? Schmidt, la fel. A vorbit frumos. Cu căldură. Și cu totul dezinteresat. Despre ce? Natural, despre „minunata viață" din Republica Federală, din Berlinul de apus, din „Vestul de aur". La plecare, bine

crescut, Schmidt l-a poftit pe Otto, bunul lui prieten, să-i întoarcă vizita. Au să se întîlnească la cutare birou de pe Kurfürstendamm, adică în Berlinul vestic.

Peste cîteva zile, ca să nu fie nepoliticos, Otto Bogner i-a întors vizita. Schmidt, iar i-a vorbit frățește. Că standardul de viață în Republica Federală e așa și pe dincolo; că acolo un muncitor calificat, cum e prietenul lui, Otto, este foarte căutat și extrem de bine plătit; că are căutare nu numai pe piața brațelor de muncă, dar și la bursa „informațiilor".

— Apoi, *mein Gott!* — a adăugat el — bine-înțeles că și americanii te întreabă ba de una, ba de alta. Așa, în treacăt. Însă — doamne ferește! — nu te silește nimeni să spui ceea ce nu vrei. Tare de treabă sînt americanii! Au grijă și de tine, și de familie. Dacă vii încoace, pînă să-ți găsești de lucru, ba chiar două luni după aceea, te țin pe masă, casă, și-ți plătesc și o leafă. Ce spun eu! Ca să ajungi încoace, te transportă gratuit, absolut gratuit, cu avionul, pe dumneata și pe ai dumitale. Iar pentru toată mobila pe care o lași acolo, ți se dă o despăgubire echivalentă cu valoarea ei...

Frumos vorbește Herr Schmidt și n-are, să zici, vreun scop anume. Aș! El vorbește, așa, în genere: „ți se face, ți se drege, au grijă de tine..." Tu ești liber să cazi pe gînduri, sau nu. Ori să sari în sus de pe scaun și să tipi de entuziasm, bătînd cu pumnul în masă:

— Gata! S-a făcut! Îmi strîng boarfele și vin la voi!

Otto Bogner n-a sărit de pe scaun, nici n-a căzut pe gînduri. Atunci cînd să-și ia rămas bun, în pragul ușii, Schmidt i-a șoptit misterios, dar tăios:

— De fapt, acum, vrei, nu vrei, trebuie să vii la noi. Vezi, *mein lieber Freund* se cade să ții seama de faptul că autoritățile din Berlinul de răsărit pot să fie informate că ai primit vizita mea, că mi-ai făcut și dumneata o vizită și că am vorbit ce am vorbit, aici, în apus... Și — de! — cine știe ce mai pățești!

De data asta, simpaticul Schmidt nu mai vorbea „în genere". Trecuse la „concret": amenințare și șantaj. Trebuie să recunoaștem că așa e și logic: nu-i merge cu ispita, atunci înspăimîntă — și reușește. În condițiile acestea, Otto Bogner a căzut, în adevăr, pe gînduri.

Știu, o să mă întrebați: da' de unde le știi dumneatale așa de neted? Ce, ai fost de față? Naivi sînteți! Firește că n-am fost de față. Toate astea le-a povestit însuși Otto Bogner, cînd s-a întors din Vest, în Est, și eu nu fac altceva decît că le povestesc în felul meu.

Pe scurt, Otto Bogner a trecut în Vest, cu toată familia. E adevărat: cu avionul. E adevărat: i s-a dat casă și masă. Dar — i s-a spus: „mai întîi trebuie să stați la Friedland"; apoi: „va trebui să vă duceți, cu actele dv., în Rheingaullee nr. 2".

Friedland? Rheingaullee? Da, primul e un lagăr american pentru „reîntorșii întîrziați", iar în Rheingaullee nr. 2 e un birou american, unde ți se pun tot felul de întrebări și ți se aplică tot felul de stampile pe acte. Otto Bogner n-a răspuns cum se cuvine la toate întrebările, așa că lui i s-a aplicat pe hîrtii stampila „ilegal". Carevasăzică, ispitit, șantajat, adus cu avionul — și acum, poftim: ilegal! Bine, fie și ilegal, dar omul trebuie să mănînce și să doarmă. Aș! Dusu-s-au și casa, și masa. Iar de lucru, da! Bietul Otto a avut mult de lucru cu autoritățile și cu șomajul, dar ca să-și găsească ceva în specialitatea lui, ca, muncind, să-și cîștige cele de trebuință, nici gînd! Adus cu avionul și cu alte momele, Otto Bogner cu ai lui au fost lăsați în plata domnului și în voia soartei.

Ce să mai lungim vorba! Ca și fata Inge, ca și alte mii de germani înșelați, respectabilul familist Otto Bogner, după ce a fugit din Est, a devenit fugar din Vest. Acum omul e înapoi la gospodăria lui și la munca lui. Fără americani și fără „bursa informațiilor", el a izbutit într-un an, de cînd s-a-ntors, să pună și ceva bani deoparte. N-am să intru în amănunte, ca să nu miroasă a „propagandă tendențioasă". Vă întreb numai: pleacă omul de la bine, ca să se întoarcă acolo unde a fost odată și unde știe că-i rău?

Eu numai atîta întreb.

S. LĂZĂRESCU

FAPTE ȘI TÎLCURI - FAPTE ȘI TÎLCURI - FAPTE ȘI TÎLCURI - FAPTE ȘI TÎLCURI - FAPTE ȘI TÎLCURI

DESPRE „AGITAȚIA POLITICĂ"

de Eugen FRUNZĂ

Dl. John Harding e mareșal al Marii Britanii. În această calitate, d-sa ordonă și comandă. Nimic de zis. Meseria e meserie și gradul e grad. Numai că ordinele sale, în loc să șuiere prin cețurile Angliei, tulbură văzduhul altor țări. Pentru că dl. Harding nu e un mareșal oarecare, ci un „pacificator" al popoarelor care-și reclamă libertatea.

Cît a stat în Malaia, mareșalul a comandat execuțiile patrioților. Ceea ce — dacă nu i-a adus laurii victoriei — i-a îmbogățit totuși experiența. Așa se face că, încălzindu-se atmosfera în Cipru, mareșalul a fost trimis s-o readucă la temperatura secolului trecut.

Asupra metodelor sale binecunoscute nu voi insista. Cu toată suferința ce o provoacă, ele se răzbună împotrivă-i. Închipuiți-vă: micul popor insular nici gînd n-are să se supună unui cogeamite mareșal englez!

— Istoria — cugeta într-o zi dl. Harding — merită pur și simplu încarcerată. Da, da, încarcerată pentru insubordonare!

Și, mînios peste măsură, iscăli un nou ordin, prin care patrioții din Cipru erau somați să se predea, cu armament cu tot, fără condiții.

Dimineața următoare mareșalul porni în mașină, pe străzile Nicosiei. Ordinul său, tipărit cu litere de-o șchioapă, fusese afișat peste noapte în locuri multe și vizibile. Tolănit între pernele limuzinei, dl. Harding se și visa intrat în istorie, sub titlul sonor de „pacificatorul Ciprului"... Cînd colo, ce să vezi?! În fața unui afiș, niște școlari ciprioți. La trecerea mașinii, îi fac cu tifla.

— Nemaipomenit! — se înfurie mareșalul. Se întoarce cît ai clipi la reședința sa. Ridică receptorul telefonului și ordonă.

— Mîine, adunarea învățătorilor! Unde? La școala secundară... Înțeles?

— Înțeles, sir!...

După 24 de ore, în fața a 70 de învățători, d. Harding vorbea și spumega. Uitasem să spun că d-sa este un aprig dușman al politicii. Adică, să ne înțelegem: cînd ordonă execuții în numele colonialismului britanic, nici vorbă nu poate fi de politică. Și viceversa: cînd cipriotul cere libertate, atunci politico-fobia mareșalului se redeșteaptă ca prin minune.

Așadar, dl. Harding, aflîndu-se la catedră, îi dăscălește pe dascălii ciprioți așezați în bănci în locul școlarilor. În liniștea clasei cuvintele se rostogolesc asemenea unei sentințe fără drept de apel. Microfonul le amplifică autoritatea.

— Am dat ordin ca „rebelii" să se predea fără condiții — rostește mareșalul.

Și continuă:

— Nu voi îngădui ca școlile secundare să fie folosite pentru agitație politică! Nu voi per-mi-te! Înțeles?

Clipa e teribilă. Lîngă ferestrele deschise, vîntul fierbinte al Mediteranei a încremenit și el în poziție de drepți.

Lecția o dată terminată, mareșalul schițează un zîmbet de stăpîn și părăsește școala. Apoi, în legănarea limuzinei, se lasă pradă iluziilor sale preferate. Se închipuie un veritabil Caesar modern. E aproape convins că acel „veni, vidi, vici" îi aparține în ediția „princeps", că nimeni altul nu l-a rostit înainte-i, că el, Harding, e de fapt primul și unicul geniu militar al lumii. Abia de-și mai coboară privirile încărcate de atîta prezumptivă glorie, asupra forfotei din stradă...

Și dacă un hohot de rîs nu l-ar fi trezit din visare, și-ar fi devorat prînzul acelei zile cu cea mai optimistă poftă. Rîsul însă îi lovi îngrozitor timpanele. Tresări și privi. Tabloul era ucigător. O droaie de școlari se ținea după un măgar ce se plimba netulburat pe marginea drumului. Și — orribile dictu — măgarul purta o pușcă de lemn, iar de coadă îi atîrna o pancartă cu inscripția: *„Mareșale, mă predau!"*. Unicul „insular" care se supusese ordinului semnat de Harding. Era răspunsul prompt și precis al patrioților la somațiunile unui mareșal îngîmfat.

Dl. Harding, uimit și cutremurat, porni cu o sută de kilometri la oră spre reședința sa. Măgarul însă își continuă plimbarea, calm și temeinic, spre hazul școlarilor.

Interzisă în școală, blestemata de „agitație politică" se mutase în stradă. Se înțelege că dl. Harding, ca înverșunat dușman al politicii, n-a mai manifestat în acea zi cuvenita poftă de mîncare.

Ingrată soartă, să porți în secolul eliberării gradul de mareșal al opresiunii!

John Harding, guvernatorul englez al Ciprului a convocat 70 de învățători greci din Nicosia pentru a-i avertiza, în cadrul unei „prelegeri" ținută la pupitru, că vor fi făcuți răspunzători de orice agitație politică în școlile secundare.

În fotografia din stînga, mareșalul Harding la... catedră.

În dreapta, urechiatul cu pricina, în drum spre reședința domnului guvernator englez.

Foto „KEYSTONE"

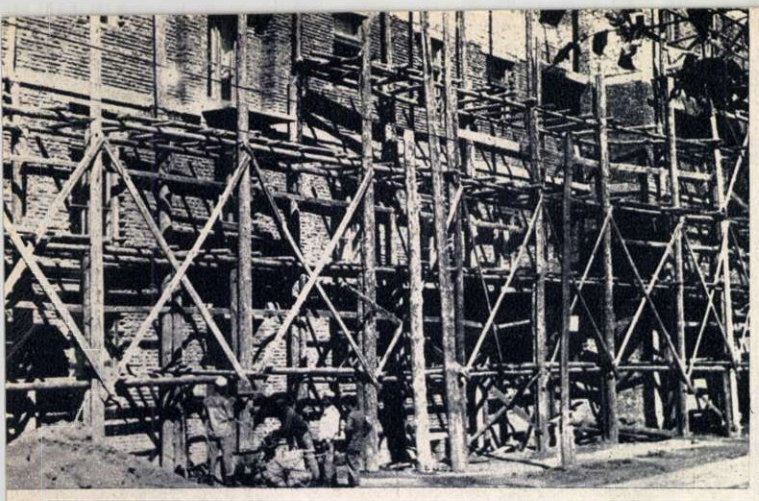

Unul dintre blocurile de locuințe pentru artiști este aproape gata.

SE NAȘTE UN NOU TEATRU DE OPERĂ

Cînd, peste puțină vreme, ieșenii vor răsfoi în seara premierei programul operei „Tosca", vor putea citi, fără îndoială, despre felul cum s-a născut această lucrare, despre verism despre Puccini și importanța apariției lui în muzica italiană; dar poate că nu vor afla aproape nimic despre felul cum s-a născut teatrul lor de operă, datorită căruia „Tosca" a putut vedea lumina rampei în bătrîna capitală a Moldovei. Despre amănuntele acestui lung (și de loc ușor!) proces de formare, programul nu va vorbi, fiind de fapt un lucru de la sine înțeles: s-a simțit nevoia unui asemenea teatru, s-au alocat fonduri și evident, treaba a fost îndeplinită. Restul îi privește pe organizatori...

Și pe noi, care ne-am hotărît să aruncăm o scurtă privire în „culisele" unei opere în devenire.

„Numai 3 reprezentații 3" anunță afișul Operei Romîne din București, aflată la Iași în anul 1915.

Opere fără operă

Este puțin probabil să găsești la alte monumente arhitectonice ale țării noastre atîta armonie, atîta îmbinare între masivitate și eleganță ca la bătrînul Teatru Național ieșan... Frumusețea sobră a catedralei, dantela de piatră a „Trei-ierahi"-lor, măreția severă a Palatului Culturii se continuă admirabil cu această veche cetate a artei, în care teatrul romînesc a înscris atîtea pagini glorioase. Printre multele mărturii ale îndelungatei tradiții culturale ieșene, iată însă și un document neașteptat: la 2 februarie 1915 s-a jucat aci „Tosca", urmată de „Rigoletto", „Cavaleria Rusticană", și „Pagliacci"! Pe afiș întîlnești nume vestite ale operei Romîne din București, aflată atunci în Iași... Iar orchestra, spune afișul, era formată din 24 persoane (mai puțin de jumătate din numărul necesar interpretării corecte a lui Puccini). E un exemplu grăitor despre condițiile în care lucrau cîndva cei mai buni interpreți muzicali ai noștri.

Iașul a cunoscut fără îndoială numeroase și bune spectacole de operă; dar se simțea tot mai mult nevoia — în anii marilor transformări pe care îi trăiește țara noastră — de a avea o instituție proprie, cu forțe proprii, cu condiții materiale corespunzătoare... Și astfel s-a pornit, de cîteva luni încoace, la împlinirea vechiului vis...

Cu ce să începem?

Întrebarea aceasta nu ne-am pus-o numai noi, picați pe neașteptate (cu mai multe săptămîni în urmă) în mijlocul unei activități febrile și entuziaste. Și-au pus-o, nu de mult, cei care porniseră la înfăptuirea acestui teatru, fără a fi avut în prealabil nimic: nici sală amenajată, nici magazii de decoruri, nici utilaj tehnic, nici locuințe, nici instrumente, nici oameni. Care din problemele acestea avea prioritate? Toate, desigur. Și atunci s-a început cu... toate deodată! Așa se face că pe atunci, în timp ce dulgherii măreau cu aproape 20 metri fosa orchestrei, scenografii pregăteau decorurile la „Tosca" și „Traviata", administratorii alergau după foarfece de croitorie, zidarii terminau primele blocuri de locuințe pentru artiști etc.

Nici una din treburile acestea nu putea fi îndeplinită „ulterior", pentru că de toate depindea premiera. De zece ori pe zi fiecare responsabil năvălea în birourile directorului și, cu o figură întunecată, îl anunța că din lipsa cutărui amănunt, premiera trebuie amînată; dar amănuntul se realiza și pregătirile își reluau cursul normal... pînă la noua „catastrofă"...

... Fiecare dintre problemele acestea își are aspectele ei, interesante și uneori chiar amuzante (pentru cei din afara operei!). Dar fără îndoială, cea mai plină de interes, cea mai pasionantă, este problema de bază a operei din Iași: oamenii.

Cîți artiști are țara noastră?

În trecutul nu prea îndepărtat, existau la noi numai două opere; și totuși pe atunci, soliștii reprezentau o problemă delicată. Se lucra arareori în mai multe distribuții, iar cei mai buni dintre interpreți erau solicitați dincolo de resursele lor fizice.

Se pune atunci întrebarea: de unde să mai găsești pentru Iași, atîția basi, baritoni, tenori, altiste, soprane, coloraturi, — toate trebuind să fie elemente de bază, capabile să susțină roluri grele.

Răspunsul la această problemă îl dă o simplă cifră grăitoare: s-au prezentat la Iași pentru cele 30 locuri de soliști și 50 locuri de coriști, nu mai puțin decît 300 de candidați, mulți dovedind admirabile însușiri artistice; fără îndoială că o bună parte din cei nereușiți aici au totuși suficiente calități pentru a fi primiți în noile instituții artistice care se înființează mereu...

Așadar cîte forțe artistice are

Cârp Faustin

În drum spre Canalul de Suez

Titus Stănescu

Recent a apărut în marile ziare europene un anunț puțin obișnuit. Iată textul:

„Republica Egiptului, Organismul de Gestiune al Canalului de Suez anunță că are nevoie de piloți. Toți căpitanii piloți, care posedă certificatul „MASTER" fiind în vîrstă de cel mult 40 de ani și avînd experiență de 8-10 ani de navigație, din care cel puțin 2 ani după ce au primit certificatul „MASTER", care cunosc limba engleză sau franceză și sînt interesați să fie angajați de către Organismul de Gestiune al Canalului de Suez sînt rugați să se prezinte la..."

S-ar putea crede că este vorba de o simplă ofertă de serviciu. Dar cititorul care a urmărit ultimele evenimente internaționale, știe că acest anunț este urmarea unui eveniment de o importanță excepțională și anume naționalizarea Canalului de Suez de către poporul egiptean sau, mai precis: este urmarea evenimentelor ce s-au precipitat după acest act. Se știe că, la ordinul fostei companii a Canalului de Suez și la intervenția puterilor occidentale, majoritatea piloților străini care lucrau la Canal au părăsit locurile de muncă la 14 septembrie. „Convingerea" piloților străini a fost „stimulată" cu cîte un plic conținînd suma frumușică de 20.000 lire sterline, precum și angajamentul fostei companii de a plăti un concediu nelimitat cu plata integrală a salariilor. Plicul mai conținea și o clauză, conform căreia... „în caz că nu acceptați acest lucru, veți pierde cetățenia și veți fi acuzați de înaltă trădare..."

La Canal, în momentul naționalizării lucrau 205 piloți, dintre care 61 englezi, 53 francezi, 40 egipteni, 14 olandezi, 11 norvegieni, 12 greci și cîțiva din alte state. În afară de greci — sub presiunea guvernelor din occident — majoritatea piloților străini au și părăsit Canalul.

Cercurile imperialiste au crezut că prin această manevră vor împiedica navigația normală pe Canal. N-au reușit însă.

Și acum să ne întoarcem la anunțul cu pricina. În urma ofertei, mulți piloți din Uniunea Sovietică, China, Grecia etc., au luat drumul spre Canalul de Suez. Între timp pilotajul e asigurat de egipteni, iar vasele trec necontenit pe acest drum de apă atît de important pentru navigația internațională.

țara noastră? Nu ajunge să-i socotești numai pe cei care se pregătesc actualmente în conservatoare. Trebuie să ții seama și de Rozina Angelescu, fostă mult timp coristă, care acum se pregătește să devină o foarte înzestrată interpretă a „Toscăi"; trebuie să ții seama de Victor Popovici, Iorgulescu, Nicolaescu, Dăvăncescu, Dronca, Nicolau, Victoria Angelescu, proveniți din diferite coruri bucureștene (Radio, C.C.S., Filarmonica) și transformați în cîteva luni în admirabili Cavarodossi, Angelotti, Spoletto (din „Tosca") sau în Violeta și Alfredo (Din „Traviata")... Sînt atît de multe asemenea cazuri la Iași, încît nu ne îndoim că de pe acum se vor găsi destui nedreptățiți, despre care nu am putut pomeni aici... Le cerem scuze pe această cale.

O biografie grăitoare

Din enumerarea de mai sus lipsea tenorul Popa Dumitru. Pe el însă l-am omis intenționat pentru ca să-i acordăm cîteva rînduri speciale. Biografia îi e mai puțin obișnuită și mai bogată în semnificații... Alfredo și Spoletto de astăzi a fost frezor în fier la uzina metalurgică „Progresul" din Brăila. A avut această ocupație fără întrerupere timp de 17 ani, dar între timp a studiat și cîntul cu profesorul Macedonescu, pregătindu-se temeinic pentru artă. Lucra pe vremuri în întreprindere cîte 10-12 ore pe zi, dar niciodată nu-și întrerupea studiul; pasiunea lui pentru muzică era fără margini dar și fără perspective. După 23 August a intrat în corul uzinei, iar în 1953 a început să joace roluri de operetă într-o echipă de amatori... A urmat: premiul întîi la concursul pe țară din 1953, apoi concursul de la Iași și primele roluri de operă din viața lui. Debutul e foarte aproape și de pe acum vocea lui Popa Dumitru răsună cu o vigoare care prevestește încă multe surprize...

Tosca, Cavaradossi, Angelotti, Scarpia, Spoletto... Sînt toți prezenții... la repetiția muzicală a primului act interpretat de una dintre cele trei distribuții.

Am asistat, nu mult după înființarea teatrului, în biroul directorului, I. Goia, la o scenă nu lipsită de interes. Erau invitate cîteva coriste care, în urma unei audiții anterioare, au fost selecționate pentru a studia rolurile Anina și Flora din „Traviata" urmînd ca cele care se vor pregăti mai bine, să fie distribuite în spectacole. Era numai un aspect al posibilităților de promovare create fiecărui element din tînăra instituție!... Și doar nu e nimeni care să nu-și amintească cîți ani de „stagiu" sînt necesari la teatrele de operă reputate!? La Iași, însă, vechile canoane sînt încălcate cu curaj, cu rezultate din cele mai încurajatoare.

Iată, în atelierul de frunze și flori cîteva creații ale șefei atelierului, Virginia Ștefănescu: sînt desăvîrșite! Impresia de natural este uimitoare, mulțumind și pe cei mai rafinați specialiști ai genului. Și totuși tovarășa Ștefănescu a fost pînă nu de mult țesătoare la o uzină, iar arta florilor artificiale o deprinde abia acum!

Iată cîteva lucrări ale tîmplarilor Dembovski și Dascălu; ai crede că au o îndelungată experiență în munca pentru teatru, și, totuși pînă acum cîteva luni nu cunoșteau nimic despre domeniul în care se califică în prezent!...

Este desigur greu să lucrezi într-o instituție nouă, în care vechii specialiști lipsesc aproape cu totul; dar, într-un fel, lucrul își are foloasele lui: la Iași toată lumea învață: — soliștii și corul arta actorului, cîntul, teoria și solfegiul; cei din ateliere, tehnica respectivă; scenografii, istoria artelor plastice și a costumelor...

Dar să nu poleim realitatea!

În toate cele spuse pînă acum nu există, credem, nici un neadevăr. Dar dacă ai rămîne, după vizitarea Operei din Iași, numai cu impresia că se progresează în ritm rapid, ar însemna să vezi lucrurile doar pe jumătate... Ar însemna să nu auzi protestele pictorului scenograf (tov. Gherzanich) și ale coordonatorului tehnic (tov. Gagniuc) care se luptă cu lipsa spațiului în atelierele de tîmplărie și pictură, folosite în comun cu Teatrul Național, pînă la terminarea atelierelor proprii; ar însemna să ignorezi marile greutăți care mai există încă în privința spațiului de locuit, o serie de clădiri fiind încă în construcție... Și din păcate nu se poate să nu ții seama și de inerția care se manifestă încă adeseori la Iași; pînă nu de mult se făceau auzite glasuri care protestau pînă și împotriva amenajărilor aduse sălii, sub motiv că ar dăuna arhitecturii ei... Dar acum e suficient de limpede pentru toți că lărgirea fosei de orchestră, refacerea instalației electrice de scenă, repararea unei aripi a clădirii, darea în folosință a subsolului și ameliorările igienice, sînt departe de a dăuna străvechii și minunatei arhitecturi ieșene...

... Încît, oricît de mari ar fi greutățile, nimeni nu mai are astăzi nici o îndoială că în scurtă vreme ieșenii vor pătrunde în sala Operei noi și vor răsfoi programul, gîndindu-se că „Tosca", prezentată în urmă cu patru decenii de un colectiv aflat în deplasare, deschide acum o epocă nouă în viața culturală a Iașului, epocă plină de realizări și mai ales de promisiuni.

Ionel HRISTEA

... Titus Stănescu, un vechi „lup de mare" al flotei noastre comerciale, a citit anunțul în localitatea Pola din Jugoslavia, unde se afla pentru îndeplinirea unei misiuni date de direcția Navromului. „Ce ar fi să mă prezint și eu?" — îi trecu prin minte și, citind încă o dată anunțul, făcu un mic bilanț. De posedat, posedă certificatul „MASTER", adică de comandant de vas de cursă lungă... Vîrsta? Mai are pînă la 40 ani. Experiența?... Era în toamna anului 1943 cînd s-a angajat prima oară pe un mic vas romînesc, ca asistent de punte, și a făcut primul său drum lung și greu cu încărcătură de cherestea pînă în Albionul cețos. Da... a trecut mult de atunci și nici pentru o clipă n-a mai părăsit marea. Cîte drumuri! A cutreierat Marea Neagră, cunoaște apele albastre ale Mediteranei, de zeci și zeci de ori a fost în porturile Orientului Mijlociu, a condus nave bătrîne și încărcate pe Oceanul Atlantic, a condus „Transilvania", a înfruntat și viscolele Mării Nordului. Da, în ceea ce privește experiența, n-are de ce să se teamă. Nici cu limbile străine nu stă prost. Știe bine franceza și italiana și se descurcă destul de bine și în limba engleză.

Ar fi o misiune interesantă, minunată să fii pilot pe Canalul de Suez, să dai o mînă de ajutor poporului egiptean în lupta lui pentru libertate.

Sosind acasă și-a prezentat oferta.

★

Carp Faustin e unul dintre cei mai tineri comandanți de cursă lungă din flota noastră comercială. Cine a avut prilejul ca în anii 1947-48 să facă vreo cursă cu vasele noastre pescărești în largul Mării Negre, desigur că l-a cunoscut pe tînărul înalt și vesel care comanda „Calcanul", iar mai tîrziu „Portița". Puțini dintre pescarii bătrîni ar fi crezut atunci că comandantul lor, tînărul Carp Faustin, va atinge un record în marina comercială romînească adică: numai în cîțiva ani va sui toate treptele erarhice, de la ofițerul de rangul trei, pînă la comandantul de cursă lungă.

Tînărul și talentatul marinar a părăsit „Portița" ca să se îmbarce pe „Plehanov" și să ia drumul în larg spre porturile Mediteranei.

„Fiecare drum e o etapă a experienței" — obișnuia el să zică.

Peste un an a cunoscut forfota portului Port Said, iar apoi stîncile cenușii-albăstrii ale Gibraltarului; Carp Faustin făcea primul lui drum pe apele oceanului.

Numit rînd pe rînd comandant al vaselor „Berezina", „Ardealul" și „Constanța" el a cutreierat drumurile mărilor și a acumulat o experiență prețioasă.

În porturile și în țările îndepărtate se descurcă bine. Cunoaște limba franceză, engleză, italiană, germană.

...Și în ziua cînd Titus Stănescu își prezentă oferta, în aceeași cameră se întîlni și cu tînărul lui prieten și coleg, Carp Faustin.

★

Înainte de plecare, la aerodromul Băneasa, am stat de vorbă cu cei doi piloți romîni. Erau înconjurați de vechi prieteni și de membri ai familiilor lor. Fetița de 9 ani a lui Titus Stănescu, mica Sănduța, nici aici nu se lăsa de întrebări: „Cît de lung e Canalul?... E greu să navighezi pe el? Și pe noi o să ne duci acolo..."

Prietenii celor doi piloți, vechi marinari, care au trecut de multe ori Canalul de Suez, își povestesc amintirile. Unul citează o veche zicală: „Fără piloți Canalul de Suez ar deveni de la o zi la alta un simplu șanț care străbate un deșert cald."

Într-adevăr, rolul piloților e extrem de important în navigația pe Canal. Fiecare metru trebuie să fie bine cunoscut.

„Cel mai mic val, căruia un comandant de vas pe larg nici nu-i dă vreo importanță, aici poate produce o deviere de pe traseul obișnuit și un accident ireparabil" — explică unul dintre ei.

Se știe că albia Canalului e foarte îngustă. Un vapor de 15 mii de tone, care are o lățime de 20 de metri și o lungime de 170 de metri, cînd trece prin Canal, ocupă aproape toată albia. Rămîn doar 8-10 metri pînă la mal. E lesne de înțeles, de ce o atenție mărită e atît de necesară pentru a asigura traversarea unui convoi care are 8-10 vapoare de această mărime. Trebuie știut că albia Canalului e presărată de nisip. Pilotul care nu cunoaște locul bancurilor de nisip pune în pericol tot convoiul... În concluzie: nu e ușor să fii pilot pe Canalul de Suez, dar merită fiindcă munca încordată de aici dă o mare satisfacție marinarilor experimentați.

N-am avut prea mult timp să stăm de vorbă, fiindcă avionul de pe pista de beton a aerodromului era gata de plecare. O ultimă strîngere de mînă, un ultim „drum bun"! — și pasărea argintie s-a ridicat deasupra orașului, spre Budapesta iar de acolo spre Cairo.

...Sîntem siguri că nu va trece mult timp și telegramele vor anunța că pe Canalul de Suez a trecut cu bine primul convoi de vase condus de un pilot romîn.

Dragi tovarăși piloți, vă dorim succes în această muncă de mare răspundere!

Dános MIKLOS

MAJURII

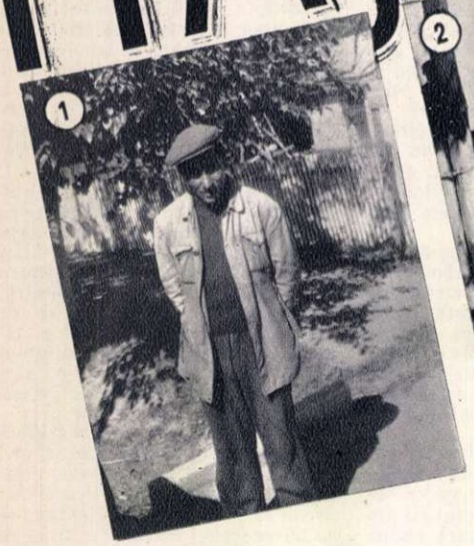

1 Ștefan Cristache, împuternicitul colectării din comuna Ulieşti, cel care a luat viţeaua lui Radu Dumitraşcu.

2 Constantin Drăgan, ajutorul lui Cristache întru plasto-grafierea datei (vezi textul), preferă să privească obiectivul aparatului fotografic din spatele unui copac. Din păcate e şi în spatele unui îndemn care pare a viza metoda de lucru a majurilor.

3 Radu Dumitraşcu aşezînd la uscat frunze de tutun.

Fotografiile autorului

de Camil BACIU

Cine crede că majurii au dispărut, se înşală. Ei nu mai pot fi găsiţi atît de uşor în armată, dar mai sînt în ministere, la ţară, în şcoli, pînă şi în literatură. Majurul e încă plin de vlagă, numai că-şi ascunde pofta de ciubuc, mintea îngustă, brutalitatea, într-un vălmăşag de lozinci socialiste. Dacă-i spui că e şperţar, îţi răspunde: „romînul e şperţar"; dacă-i zici că pune mîna, îţi spune că „romînul e hoţ". E în stare să se jure că fraţii lui, mama lui, copiii lui sînt hoţi, pentru a-ţi demonstra că el trebuie să fie ciubucar şi grosolan. Despre republică ştie un lucru: că îi dă salar şi că el trebuie să se „prezante" la înălţime — poate că o să-l mai avanseze. Metoda lui de lucru e abuzul, puterea materială — şperţul, poziţia critică — înjurătura, suprema diplomaţie — minciuna care îngheaţă apele. Pentru burghezie, majurul era un pilon, pentru noi e un cariu. Hotărîrile luate de partid, ajunse în mîna majurului, se transformă în ţipete răguşite, sancţiuni, ameninţări. Faţă de aceşti majuri se duce adeseori o politică greşită — sînt mutaţi dintr-un loc într-altul sau făcuţi mai mici. Adică din majuri mari — majuri mici. Mutat sau micşorat, majurul continuă să ţipe, să ameninţe. Ca să-i piară pofta să mai facă aşa ceva, ar trebui, totdeauna, sancţionat.

Un lucrător strică o piesă — o plăteşte. Croitorul, cizmarul, tîmplarul, lăcătuşul, sticlarul — plătesc dacă le-a ieşit din mînă un rebut. Majurul, în administraţie, plăteşte rar ce strică direct statului, şi foarte rar ce strică cetăţenilor. Cine a inventat aşa ceva?

Pentru lămurire, iată o istorie cu trei majuri. Majurii de faţă erau (şi unii mai sînt) colectori în comuna Ulieşti, raionul Găeşti.

Din punctul de vedere al statului, munca colectorilor e de o mare importanţă şi cere perseverenţă, înţelegere, iscusinţă. Ţăranul ştie că azi trăieşte mai bine, el îţi arată casa nouă, aparatul de radio, fotografia fiului inginer, dar cînd trebuie să-şi achite dările şi cotele, nu se grăbeşte. O mie de ani boierii şi apoi burghezia l-au stors, l-au întors, l-au batjocorit, l-au jecmănit. Asemenea amintire lasă urme. Ţăranul ştie că fata lui învaţă, are bursă la şcoală, cantină şi cămin, că fiul lui mănîncă la armată mai bine ca acasă — şi astea toate sînt ţinute cu grîu, lapte, carne, pe care el le vinde statului la preţuri reduse. Ştie asta, simte asta, dar nu se grăbeşte cu achitarea datoriilor — colectorul o să treacă pe la el o dată şi încă o dată, pînă cînd dînsul o să fie „chit cu statul". Ţăranul a început să înveţe că toate dările astea se întorc, într-un fel, tot în gospodăria lui; dar pînă o să înveţe de-a binelea, pînă cînd muncitorul din el o să-l biruie pe proprietarul particular, o să mai treacă timp, o să mai fie nevoie de multă muncă de lămurire, dusă cu dragoste, cu înţelegere, aşa cum numai un muncitor o poate face cu alt muncitor. Majurii nu înţeleg asta. De aceea, foarte mulţi, printre care şi doi din Ulieşti, au şi fost retrogradaţi — Ion Niţă, din inspector de sector a ajuns numai împuternicit la Crînguri, iar Stan Marin, din împuternicit, a ajuns, pare-se, nimic. Al treilea, Ştefan Cristache, îşi vede înainte de treabă. Ca să ştiţi cum se face treaba, iată-i pe cei de mai sus, la data de 10 aprilie a acestui an, în satul Croitori. Inspectorul — Ion Niţă — hotărîse să ia de prin curţi vitele celor rămaşi în urmă şi chiar a celor *nerămaşi* în urmă cu cotele. Ajunşi în dreptul curţii lui Radu Dumitraşcu, care trebuia să-şi achite cotele — o cantitate nu prea mare de carne — pînă la 30 aprilie (omul fusese anunţat în scris că data de expirare e la 30 mai!) majurii au deschis poarta şi au înşfăcat o viţică. Închipuiţi-vă pe slujbaşii statului lucrînd conspirativ! Cînd să dea poarta, soţia lui Dumitraşcu i-a văzut şi a alergat după ei, strigîndu-i. Majurii, însă, au plecat cu viţica, surzi. Ştiau că fac un abuz, (luînd — pentru cîteva kilograme, vita unui om căruia nu-i venise termenul de predare), aşa că se hotărîseră să-l facă repede. După trei zile, gospodarului i s-a adus o hîrtie în care se vedea că e achitat şi pe anul viitor (şi pe alţi ani — am zice noi) la cota de carne! Tot aşa puteau să-i ia şi vaca şi să-i dea hîrtie pînă în 1968.

Ce s-a întîmplat deci?

1) Majurii erau în urmă cu planul

2) S-au hotărît să fie „la zi"

3) S-au dus cu japca prin sat... şi...

4) Au luat de la cine a fost mai uşor, nu de la cine trebuia.

Deci, degeaba planificare, degeaba fixări de termene pentru ca ţăranii să se asocieze între ei plătindu-şi unul altuia bani sau alimente, astfel ca mai mulţi să dea o vită, degeaba lămurire, muncă de zi cu zi. Degeaba ajutoare date de stat pentru ca gospodarii să crească pe lîngă casă vaci şi să obţină cît mai mult lapte. Majurii şi-au aruncat braţul peste gard, au apucat o viţică şi au fugit cu ea!

Radu Dumitraşcu — om bătrîn — n-a înţeles nici pînă azi de ce i s-a luat viţica, cînd el mai avea aproape trei săptămîni vreme să-şi achite obligaţiile. Dragnea, preşedintele sfatului, care cunoştea cazul, n-a mişcat un deget. În schimb, împuternicitul i-a anunţat pe Dumitreşti că o să le ia şi porcul. De curînd, acest domn împuternicit, Ştefan Cristache, a stat de vorbă cu autorul rîndurilor de faţă. Ştiind foarte bine că a procedat ilegal luînd omului vita înainte cu douăzeci de zile de termenul planificat, s-a dus frumos în odaia de alături, unde-şi avea scriptele, şi a modificat data. Din 10 aprilie a făcut 29 aprilie. Adică fals în acte publice, ca să-şi acopere samavolnicia.

Era de faţă Ion Necşulescu, preşedintele sfatului din Jugureni, Andrei Cristea, împuternicit cu colectările, tot din Jugureni, Constantin Cristian, secretarul sfatului din Ulieşti — toţi trei — membri de partid. Pe loc, s-a desfăşurat o şedinţă sui generis.

— De ce ai luat viţica omului înainte de termen? l-au întrebat cei de faţă.

Răspunsul, întortochiat şi evaziv, ar umple o pagină. În rezumat:

— Am luat de la cine avea.

— De ce ai schimbat data pe borderou?

— Păi... am greşit...

Şi cu asta, majurul s-a crezut absolvit.

Bătrînul Dumitraşcu o să se mire cînd o să citească aceste însemnări. O să se gîndească că viţica tot e dusă, şi de ce să-şi mai aprindă paie-n cap cu colectorul? „Eh — şi-o fi zicînd — mai bine nu spuneam nimic!..."

Noi credem, însă, că nu-i prea tîrziu. Viţică au luat cei trei majuri din curtea omului, viţică să-i dea înapoi. Nu numai retrogradări sau scoateri din muncă, adică nu numai prevenirea altor abuzuri, dar şi îndreptarea relelor făcute. Majurul nu e statul, nu el reprezintă politica partidului. A făcut-o din capul lui, s-o desfacă de capul lui!

În Ulieşti, în Croitori, vin mereu activişti care muncesc zi şi noapte. Luni de zile ei explică, şi iar explică ţăranilor avantajele gospodăriei colective. Nu se poate ca asupra acestei munci pasionate, fierbinţi, să se întindă umbra mîinii majurului aruncată peste gard după o viţea. Dacă nu scurtarea mîinii — cum se face în orient — măcar scurtarea din rădăcină a obiceiurilor majurilor!...

HOȚII ÎN BISERICĂ

de Alberto MORAVIA

Ilustrații de N. POPESCU

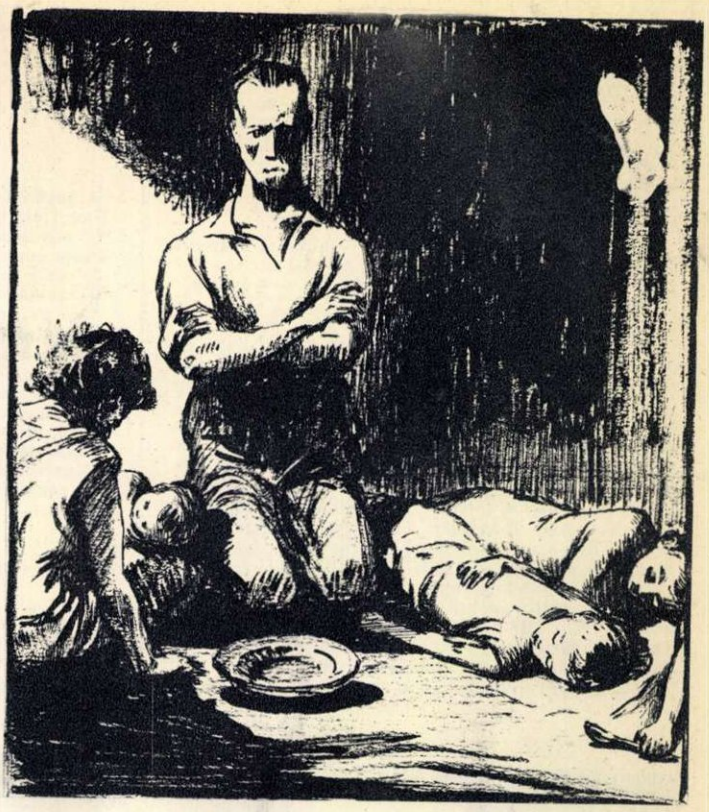

Ce-i rămîne de făcut lupului cînd își vede lupoaica și cățelandrii cu burta suptă de foame, scheunînd și luîndu-se la colți între ei? Ce credeți că face atunci lupul?

Iese din vizuină și o pornește razna în căutare de pradă.

La ananghie coboară în sat și pătrunde prin case. Țăranii fiește, au dreptate să-l căsăpească. Dar dinspre partea ei fiara are și ea într-un fel dreptate atunci cînd se strecoară în case și tabără peste oameni. Cum vedeți, toată lumea are dreptate. Numai că această dreptate e dătătoare de moarte.

Iarna trecută, am fost și eu în situația lupului. Trăiam într-adevăr ca o jivină. Nici măcar într-o casă omenească, ci într-o speluncă, după Monte Mario, unde se află niște cariere părăsite. Sînt acolo o mulțime de hrube ascunse în hățișuri. Dintre ele numai două puteau fi locuite, a mea și încă una unde stătea un cerșetor bătrîn care se mai îndeletnicea și cu strînsul zdrențelor. Îl chema Tuliti.

Prin locurile acelea pămîntul era lutos și sărac, iar gîrliciurile văgăunilor negre, afumate. În fața hrubei în care stătea Tuliti se afla un morman de zdrențe în care bătrînul cotrobăia mereu, iar în fața hrubei mele, un butoi mare de benzină gol pe care-l foloseam în loc de sobă; chincită jos, cu copilul la sîn, nevastă-mea se trudea să ațîțe cărbunii.

Înăuntru, spelunca era poate mai arătoasă decît unele case din oraș. Destul de încăpătoare, bine zvîntată, curată, cu o saltea întinsă pe jos, cu lucrurile atîrnate în cuie.

Lăsîndu-i pe ai mei acasă, plecam zilnic la Roma să caut de lucru. Făceam pe salahorul, dar și mai des munceam la terasamente. O dată cu sosirea iernii însă, lucrările de terasament s-au întrerupt și a trebuit să-mi caut altceva de făcut. Dar, după ce mi-am schimbat de cîteva ori meseria, m-am pomenit stînd cu brațele încrucișate.

Seara însă, acasă, în hrubă, cînd o vedeam pe nevastă-mea cu pruncul la sîn, stînd pe saltea și uitîndu-se țintă la mine împreună cu ceilalți doi copii mai măricei care se jucau pe jos, și cînd deslușeam în ochii lor aceeași expresie a foamei, mi se părea în clipele acelea că sînt într-adevăr ca un lup înconjurat de perechea lui și de cățelandrii, și mă gîndeam că dacă nici în zilele următoare nu le voi aduce nimic de mîncare, mă vor sfîșia în bucăți.

Tuliti moșneagul, care cu barba lui albă semăna cu un sfînt, dar care era destul să deschidă gura ca să-ți dai seama că e un potlogar, mă dojenea:

— Ce dracu' v-ați apucat să faceți o liotă de copii? Numai așa ca să se canonească? Și tu ce stai și nu strîngi chiștoace de țigări, așa barem ți-ai înnoda și tu zilele, de bine de rău.

Nu mă trăgea însă inima să culeg mucuri pe stradă, voiam să muncesc în lege.

Disperat, într-o seară, i-am spus nevestei:

— Nu mai merge așa... femeie. Știi ce-am să fac? Am să mă ascund undeva și cum o trece cineva...

Nevasta mi-a tăiat vorba:

— Ce, vrei să înfunzi pușcăria?

— Cel puțin acolo au să-mi dea de mîncare.

Dînsa:

— Ție da. Dar nouă?

Asta m-a convins.

Tuliti a fost acela care mi-a dat ideea să fur ceva din biserică. Stătea cu mîna întinsă pe la ușile bisericilor, așa că le cunoștea destul de bine pe toate. Moșneagul m-a asigurat că dacă mă ascund înăuntru în vreun cotlon de cu seara, înainte de închidere, a doua zi puteam să mă fac nevăzut. A ținut totuși să-mi atragă atenția:

— Bagă de seamă că popii nu sînt proști... Odoarele de preț sînt puse bine, nu-s lăsate la vedere decît sticlele.

Și-a luat apoi asupra lui vînzarea lucrurilor de furat.

Parcă mi-ar fi strecurat un purice în ureche, deși la început nici că m-am sinchisit de spusele lui. Dar vedeți dumneavoastră gîndurile sînt ca puricii: o dată ce ți-au intrat în cap încep să sară de colo, colo, și numai ce te pomenești, tocmai cînd te aștepți mai puțin, că te pișcă — și încă cum!

Așa am simțit și eu cum mă pișcă într-o seară, și am început atunci să vorbesc despre tărășenia asta cu nevasta. Trebuie să vă spun însă că e o femeie tare evlavioasă, și că o vreme, cît am locuit la țară stătea mai mult la biserică, decît acasă.

— Ai căpiat, omule? s-a speriat ea.

Mă așteptam să se împotrivească, așa că i-am răspuns:

— Bine, dar aici nu e vorba de un furt... De ce crezi tu c-au fost dăruite lucrurile astea bisericii? Fiindcă oamenii s-au gîndit să facă un bine... Și atunci dacă ne-am duce noi și am lua ceva, care-i rostul faptei noastre? Tocmai ca binele ăsta să-și ajungă scopul. Și pentru al cui bine dacă nu pentru al nostru, de vreme ce avem atîta nevoie de el?

Neștiind ce să spună, ea m-a întrebat atunci:

— Cum de ți-a trăznit așa ceva prin cap?

Iar eu, de colo:

— Nu te privește... Spune-mi, nu stă scris că flămînzii să se îndestuleze?

— Da.

— Sîntem noi sau nu lihniți de foame?

— Da.

— Atunci nu ne facem decît datoria... O faptă dreaptă.

Și i-am tot descîntat așa, aducînd mereu vorba despre religie — lucru la care era foarte simțitoare — și în sfîrșit am reușit să o conving. Mi-a pus totuși o condiție:

— Numai nu vreau să te duci singur... Merg și eu cu tine. De s-o întîmpla să ne prindă, cel puțin să fim împreună la pușcărie.

— Și copiii?

— Îi lăsăm la Tuliti... O să le poarte dumnezeu de grijă.

Așadar ne-am înțeles și i-am împărtășit planul și lui Tuliti. Moșneagul a stat de-a cumpănit și și-a dat încuviințarea.

— Domenico, ascultă sfatul unui om bătrîn — mi-a spus el, mîngîindu-și barba — nu te încurca degeaba cu inimi de argint. Nu fac nici două parale. Ia numai bijuterii.

Cînd mi-amintesc de Tuliti, de barba lui albă și de mutra lui serioasă în timp ce îmi dădea sfaturi, îmi vine să zîmbesc.

În ziua sorocită lăsăm copiii în seama lui Tuliti și plecăm cu tramvaiul la Roma. Ca doi lupi hămesiți care coboară în sat: nevastă-mea bondoacă și îndesată, lată în umeri, cu un păr des și creț ca o claie de fîn aprinsă, cu o față energică — iar eu costeliv, ca scăpat de la abator, cu obrajii scofîlciți, netuns de cine știe cînd și nebărbierit, cu ochii sticlindu-mi și duși în fundul capului. Și am ales o biserică veche, așezată pe una din străzile ce dau pe Corso. O biserică mare și foarte întunecoasă, înconjurată numai de clădiri înalte; străbătut de două rînduri de coloane, nartexul era mărginit de două galerii înguste și umbroase cu cîteva altare laterale, încărcate cu odoare. Pe pereți atîrnau la vedere, sub sticlă, sumedenie de inimi de argint, ori suflate cu aur. Printre altele am observat o vitrină mai mică în care pe o catifea roșie, în mijlocul cîtorva inimi ceva mai scumpe era expus un colier albastru. Vitrina se afla în altarul închinat madonei a cărei statuie, de înălțimea unui om, pictată toată, cu fruntea împresurată de un nimb din candele, stătea sub un baldachin, printre buchete de flori și nenumărate sfeșnice puse la picioarele ei.

Cînd am intrat în biserică începuse să se însereze; am așteptat pînă ce n-a mai fost nimeni în jur să mă vadă și ne-am ascuns după altar. În spatele statuii se aflau cîteva trepte; ne-am așezat pe ele. Se făcuse tîrziu și paraclisierul începu să umble prin lăcaș tîrșindu-și picioarele și bodogănind: „închidem, vă rog"... ajungînd în dreptul nostru, a stins toate candelele în afară de cele două roșii ce străjuiau statuia, fără să se mai uite după altar. L-am auzit apoi închizînd ușa și îndepărtîndu-se. Am rămas un timp în cotlonul acela întunecos, dintre altar și peretele nartexului. La un moment dat m-a luat cu frig și i-am spus atunci nevestei:

— Hai, repede, să deschidem vitrina...

— Ai răbdare — mi-a răspuns ea. — Ce te grăbești așa... N-are nici un rost...

O aud apoi ieșind din ascunzătoare. S-a oprit în fața altarului, s-a închinat în penumbra ce învăluia biserica, și-a făcut cruce și s-a dat puțin înapoi... Și iar s-a închinat și și-a făcut cruce. În cele din urmă o văd că se așază în genunchi ceva mai la o parte și-și împreună mîinile pentru

rugăciune. Pentru ce se ruga, nu știu; probabil nu mai era chiar atît de sigură că face un lucru cuvenit așa cum îi spusesem eu și voia să se justifice într-un fel. Stătea cu capul plecat, astfel că nu puteam să-i văd obrazul din pricina părului. La un moment dat, a ridicat o clipă capul în lumina roșiatică a candelelor, mișcînd din buze ca și cînd ar fi numărat boabele unor mătănii și iar și l-a lăsat în jos. Într-un tîrziu m-am apropiat de ea cu sfială și i-am șoptit:

— Poți să te rogi și acasă...

— Lasă-mă — m-a gonit ea — biserica-i destul de mare... Mai plimbă-te și tu, ce stai lîngă mine?

— Să deschid vitrina cît te rogi tu? — o întreb.

Iar mă repede:

— Nu, nu... Dă-mi mie fierul ăla.

Aveam în haină o bucată de fier numai bună ca să deschid vitrina care era destul de șubredă. I-l dau și mă îndepărtez. Am început să umblu fără rost prin biserică. Mi se făcuse frică în lăcașul acela împînzit de umbre, cu bolți înalte ce răsunau la fiecare oftat, cu altarul principal vast și abia luminat, cu confesionalele întunecoase. Încet, încet în vîrful picioarelor am trecut printre cele două șiruri de bănci goale, și, ajungînd la ușă, am simțit un fior în spate ca și cînd m-ar fi urmărit cineva. Am încercat ușa dar era bine încuiată; atunci m-am întors înapoi și m-am așezat în altarul din stînga, lîngă cripta luminată de o candelă roșie.

Cripta, zidită în perete, era acoperită cu o placă mare de marmură neagră și străjuită de două figuri: un schelet cu o coasă în mînă și o femeie goală cu părul lung, pînă la călcîie, învăluind-o toată. Figurile erau sculptate cu măiestrie dintr-o marmură lucioasă, gălbuie.

Și cum le cercetam așa în penumbră mi s-a părut că au prins să se miște și că femeia încearcă să fugă de lîngă schelet, care o ținea curtenitor de braț. Ca să-mi abat atenția într-altă parte am început să mă gîndesc la spelunca noastră, la copiii lăsați în seama lui Tuliti și mi-am spus că dacă în clipa aceea m-aș fi aflat acasă și ar fi trebuit să chibzuiesc din nou ce să fac, aș fi luat aceeași hotărîre, sau alta asemănătoare. Nu era o întîmplare că nimerisem aici și mă decisesem la acest pas fiindcă nu găsisem în viață ceva mai bun de făcut. Tot gîndindu-mă așa, m-a furat somnul și am adormit. Un somn greu, fără vise, deși simțeam cum mă zgribulesc de frig în biserica rece ca o pivniță. Am adormit fără să mai știu de nimic.

Deodată cineva a început să mă zgîlțîie:

— Lasă-mă, ce ai cu mine... am bombănit eu prin somn. Celălalt însă nu voia de loc să-mi dea pace, scuturîndu-mă mereu pînă am deschis ochii. Văd în jurul meu lume — paracliserul, zgîindu-se la mine, popa, un bătrîn cu pletele răsfirate pe umeri, cu haina aruncată pe el la nimereală, doi sau trei polițiști, și între ei — nevastă-mea abătută și încruntată:

— Lăsați-ne — am continuat eu, fără să mă scol. Sîntem oameni sărmani fără adăpost și ne-am aciuit și noi peste noapte, aici în biserică...

Unul dintre polițiști însă îmi băgă ceva sub nas; la început, cum nu mă dezmeticisem bine din somn, am crezut că sînt niște mătănii, dar cînd mă uit mai atent, colierul albastru.

— Da ăsta ce o fi? Farmece pentru visuri?

Și nici una, nici două, polițiștii ne înhață și ne iau cu ei.

Era spre revărsatul zorilor. Străzile ude, pustii. Noi, în mijlocul polițiștilor pășeam tăcuți, cu capul în jos. O văd pe soția mea mergînd înainte, așa bondoacă, sărăcuț îmbrăcată, cu fusta ei scurtă și părul claie în cap, și simt că mi se rupe inima de mila ei.

— Îmi pare rău de ea și de copii — îi spun eu unui polițist.

— Da' unde ți-s copii? — mă întreabă.

Îi dau eu deslușiri.

— Ești cap de familie vasăzică... Păi bine, omule, cum de ți s-a năzărit să faci una ca asta? Nu te-ai gîndit la copii?

Îi răspund:

— Tocmai de-aia am și făcut-o, fiindcă m-am gîndit la copii.

La poliție, un tînăr bălan, care stătea la birou, văzîndu-ne a exclamat:

— Aha, hoți de biserică...

Deodată o aud pe nevastă-mea strigînd de m-au trecut fiorii:

— Nu sînt vinovată, vă jur! Dumnezeu mi-e martor!...

Niciodată pînă atunci nu o auzisem răcnind atît de cumplit. Eram chiar înspăimîntat.

— Atunci cine-i vinovatul: bărbatu-tău? — o întrebă comisarul.

— Nici el.

— Atunci probabil sînt eu... Dar ia spune, cum de-a ajuns colierul la tine?

— Madona mi l-a dat — răspunde nevastă-mea — a coborît de pe altar, a deschis vitrina și mi l-a dat cu mîna ei...

— Așa, madona... Dar niște afumături de porc nu ți-a dat?

Nevastă-mea ridică mîna, răcnind cu aceeași voce sălbatică:

— Să mă trăznească dumnezeu, dacă nu spun adevărul curat.

Ne-au interogat o grămadă de vreme, dar eu nu știam ce să le răspund decît, că habar n-aveam de nimic, adică, așa cum era, în timp ce nevastă-mea o ținea una și bună că madona îi dăruise colierul. Din cînd în cînd le striga:

— În genunchi — asta-i minune cerească!...

Parcă-și ieșise din minți. Pînă la urmă au luat-o de acolo, urlînd cît o ținea gura și pomenind mereu numele madonei. Cred că au trimis-o la spital. Comisarul m-a întrebat dacă nu cred că nevastă-mea se țicnise.

— S-ar putea... i-am răspuns.

După mine însă, nebunii nu sînt bolnavi. Numai că ei văd altfel lucrurile. Pe urmă m-am gîndit că poate — cine știe? — nevastă-mea nu mințise și mi-a părut rău că n-am văzut cu ochii mei cum a coborît madona de pe altar, cum a deschis cu mîna ei vitrina și i-a dat nevesti-mi colierul.

În românește de **Ovidiu CONSTANTINESCU**

Cîntec selenar la Roma

În depărtare
Tibrul cel vechi
Își murmură zvonul.
Peste cupole
Și peste case
Dansează neonul.
Luna pe sus
În ape albastre
Își plimbă gondola.
Numai pe ea
Nimeni n-a scris:
„Beți coca-cola!"
Luna, pe sus,
Soare nocturn
Peste ruine gigante,
Își amintește
Poeții toți
De la Horațiu la Dante.
Pe cei moderni
Astrul superb
Nu vrea să-i știe
Fiindcă prea rar
Îi mai închină
Vreo poezie.
Nu-i preamăresc
Ochii aprinși,
Lumina lină.
Unii-ndrăznesc
Chiar s-o invite
În limuzină.
Alții-i scriu versuri,
Însă cifrate
Și fără har,
Alții îi calcă
Raza-n picioare
Într-o bodegă sau bar.
Noaptea, ades,
Multicolor,
O săgetează-avionul.
Peste cupole
Și peste case
În ciudă-i dansează neonul,
Totuși pe ea
Nimeni n-a scris:
„Beți coca-cola!"
Mîndră, de-aceea,
Templului nopții
Îi luminează cupola.

Roma, iulie 1956

Ion BRAD

AMERICA în fața urnei de vot!

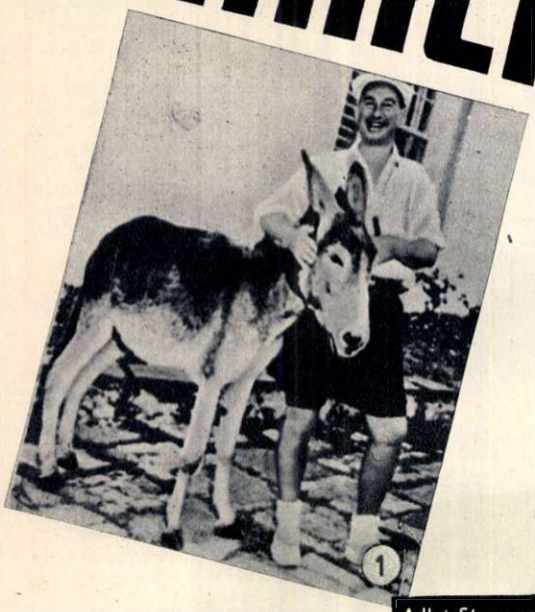

— articol scris pentru cititorii „Flacării" —

de Stetson KENNEDY
ziarist american

Adlai Stevenson candidatul partidului democrat la președinția S.U.A., participă la campania electorală însoțit de un măgăruș reprezentînd simbolul electoral al partidului (foto 1).

Panou imens la o întrunire festivă închinată centenarului partidului republican. Și aci apare nelipsitul elefant, în proporții naturale, ca simbol al partidului care deține cîrma în S.U.A. (foto 2).

Opinia publică mondială urmărește cu legitim interes pregătirile în vederea alegerilor ce urmează să aibă loc la 6 noiembrie în S.U.A. La această dată mecanismul electoral american va da pe mîna uneia dintre cele două grupe de politicieni ce se succed la putere, cîrma țării, pe următorii patru ani.

Deși America este foarte departe de a avea singurul sau ultimul cuvînt în hotărîrea destinelor omenirii, rezultatul acestui vot poate avea o influență serioasă asupra situației internaționale. Cu precădere, rezultatul scrutinului ar putea avea înrîurire asupra modului de soluționare a unor probleme de importanță vitală cum sînt războiul atomic sau pacea, „războiul rece" sau dezarmarea, embargo-ul sau comerțul liber.

Dat fiind că acum, în ajunul alegerilor, încerc să redau un tablou cît mai fidel al vieții politice americane, trebuie să încep prin a recunoaște deschis că dintre toate națiunile țărilor puternic industrializate din lumea de astăzi, națiunea americană este cea mai analfabetă din punct de vedere politic.

Nu trebuie să deduceți, totuși, că în S.U.A. n-ar exista alegători conștienți și dornici de a afla tot ce se petrece în lume. Trebuie spus însă că, în mod intenționat, viața politică americană a fost adusă la un nivel atît de scăzut (sau, cum se spune: la „nivelul cowboy-ilor" din Hollywood), încît mult lăudatele „alegeri libere" americane și întreaga campanie electorală de care sînt precedate, se transformă într-un soi de circ cu două arene, în incinta căruia cîștigă cel mai mare număr de voturi, acel maestru de ceremonii care se dovedește a fi mai chipeș la înfățișare și mai bun de gură.

Caracterizarea de mai sus, departe de a fi expresia unor considerațiuni subiective, dezvăluie adevărata față a politicianismului american. Justețea caracterizării noastre este confirmată chiar și de unii protagoniști sus-puși ai carnavalului electoral din S.U.A. Așa, de pildă, influentul organ al Wall-Street-ului „United States News and World Report" scria recent: *„Pentru a învinge, republicanii trebuie să lichideze disensiunile din partid și să alunge din mințile alegătorilor anumite frămîntări ce s-ar părea că-i irită"*. De asemenea unul dintre cunoscuții experți în așazisele „sondaje ale opiniei publice" — experți care-și vînd serviciile oricui plătește mai bine—a dat următorul sfat: *„Poporul american are tendința de a gîndi în lozinci și șabloane, și orice campanie politică trebuie să țină seamă de acest lucru"*.

Deci, politicieni chipeși la înfățișare și lozinci bombastice — iată cheile succesului în arena politică americană, potrivit regulilor jocului dinainte aranjat de Wall-Street.

În lumina celor de mai sus, încerc să schițez fugar chipul principalelor personalități angajate în actuala bătălie electorală din S. U. A.

Candidați, candidați și... „susporteri"

Eisenhower: un destul de priceput general și jucător de golf. Unii îl socotesc un „băiat de treabă", naiv, care pare să creadă sincer că miliardarii știu — mai bine decît oricine — ce anume îi trebuie Americii. Este un om care a cunoscut îndeajuns războiul pentru a prefera pacea, dar care totuși comite fatala eroare de a îngădui Wall-Street-ului să-i dicteze politica internă și externă.

Nixon: (candidatul republican la vicepreședinție) odrasla favorită a quasi-fasciștilor americani și moștenitorul mantiei zdrențuite a lui McCarthy. Nixon este considerat de cercurile cele mai rapace din Wall-Street, drept „omul de mînă forte", menit să slujească planurilor lor de agresiune mondială. Lipsit de orice scrupule și principii, încă de multă vreme implicat în scandaluri financiare și politice, este un om care — o dată ajuns la Casa Albă — ar continua „vînătoarea de vrăjitoare" pînă la crearea lagărelor de concentrare și, departe de a căuta soluții pașnice în Taivan, Vietnam, Coreea, Germania, Egipt, ori în alte părți unde mai există probleme în litigiu, ar fi înclinat să folosească orice „prilej" de a declanșa războiul.

Stevenson: (candidatul partidului democrat la președinție) un reformist liberal moderat, de tip scolastic, lipsit de avînt și combativitate, ceea ce reprezintă un mare dezavantaj pentru el într-o necruțătoare încleștare, cum este o alegere președințială. Totuși, o dată ajuns la Casa Albă el ar putea duce Statele Unite pe o cale mai sănătoasă decît aceea urmată după moartea lui Roosevelt.

Kefauver: (candidatul democrat la vicepreședinție) un om cu picioarele pe pămînt, un entuziast partizan al crezului rooseveltian, conform căruia, una din sarcinile de frunte ale guvernului american trebuie să fie sprijinirea organizării muncitorilor și a altor elemente democratice, pentru a se crea astfel o contrapondere uriașei forțe a magnaților industriei și a marilor proprietari de pămînt.

După această sumară prezentare, trebuie spus că nu toți americanii îi consideră astfel pe acești candidați. Atitudinea celor care îl preferă pe Ike (Eisenhower) este determinată în cele mai multe cazuri de faptul că actualul președinte are o înfățișare și o alură „tipic americană". Pe de altă parte, mulți votează pentru candidatul republican, pentru că au fost învățați să asocieze numele lui Eisenhower cu asemenea sloganuri demagogice cum ar fi „moderația" și pacea menținută printr-o „poziție rigidă" în problemele internaționale. În măsura în care americanii progresiști vor să-și facă datoria, asemenea etichete mincinoase nu vor mai reuși să ascundă poporului adevărul.

În orice caz, este extrem de important ca restul lumii să înțeleagă că cei mai mulți americani care își dau votul lui Eisenhower o fac de pe poziții ostile Wall-Street-ului și ignorînd, cu naivitatea lor specifică, faptul că acest guvern e format tocmai din oameni ai Wall-Street-ului; o fac nu fiindcă le place războiul rece, ci pentru că li s-a băgat în cap ideea falsă că America apără binele împotriva răului. A atribui alte gînduri americanului de rînd, care a fost astfel înșelat, înseamnă a porni de la premize greșite și care nu pot duce decît la concluzii eronate.

În ceea ce-l privește pe Stevenson, partizanii lui sînt înclinați să-l vadă așa cum este: lipsit de atu-ul aducător de voturi al gradului de general. Recunoscînd că șansele lui Eisenhower par a fi mai serioase decît cele ale lui Stevenson, conducătorii partidului democrat au lăsat să se înțeleagă că eforturile cerute de campania electorală ar putea prejudicia atît de grav starea sănătății lui Eisenhower, încît alegătorii, avînd multe îndoieli în ce-l privește pe Nixon, s-ar orienta spre Stevenson, socotindu-l un înlocuitor mai nimerit al lui Ike.

Nixon este, bineînțeles, răsfățatul celor care se proclamă ei înșiși „super-patrioți" și care sînt în fapt fie membrii ai „Legiunii Americane" ori ai „Ku-Klux-Klan"-ului, fie alt soi de aventurieri politici care mișună azi în America. Nixon este candidatul Wall-Street-ului. Dat fiind că Eisenhower a preferat să se țină la o parte de

frămîntările interne de partid, aripa dreaptă a partidului republican (condusă înainte vreme de senatorul Taft și aflată astăzi sub influența înverșunatului dușman al Chinei noi, senatorul Knowland), a căpătat mînă liberă pentru a-l cocoța pe Nixon acolo unde, după cum consideră ei, se află situația-cheie pentru acapararea în viitor a cîrmei guvernamentale în S.U.A. De altfel, aripa dreaptă socotește că eventualitatea instalării lui Nixon la Casa Albă, fie prin îmbolnăvirea lui Eisenhower, fie prin alegerea lui Nixon în 1960, trebuie privită încă de pe acum drept o certitudine. Marea speranță a reacțiunii este că, o dată reales vicepreședinte al S.U.A., Nixon ar putea să-și organizeze o aparatură politică proprie, pe de o parte, și să agraveze totodată încordarea internațională, pe de altă parte, pentru a putea poza apoi în „omul tare" de care este nevoie pentru... „salvarea" Americii.

De la sacii cu dolari, la pungile cu confetti...

Personalități și lozinci... iar în dosul înșelătoarei fațade a democrației dolarului, oameni misterioși care-și aleg marionetele și trag sforile, silindu-le să danseze... în interesul marelui capital monopolist.

Stăpînii sacilor cu dolari din Wall-Street, care se află la posturile de comandă ale ambelor partide, nu întîmpină nici o greutate atunci cînd e vorba să hotărască cine va candida și pe ce anume platformă se va situa.

La sfîrșitul celui de-al doilea război mondial, imperiul financiar Rockefeller a luat locul imperiului industriei chimice Dupont, de-

Mr. Ress este fabricant de insigne. Să precizăm: este vorba de insigne electorale. Unele fac reclamă republicanilor, altele democraților. „Nu mă interesează cine cîștigă în alegeri; businessul meu sînt insignele" — iată deviza lui Mr. Ress. Să se mai spună că în S.U.A. nu există libertate de opinii și mai ales de... inițiativă!

venind principalul susținător al partidului republican. Rockefellerii și-au primit răsplata, căci oamenii lor—Dulles, Winthrop Aldrich și Thomas E. Dewey — au ocupat posturi de primă importanță în partid și guvern. După instaurarea New-Deal-ului rooseveltian,[1]) în 1932, principalele trusturi n-au mai susținut direct partidul democrat, dar au continuat să-l domine prin intermediul sacilor cu dolari vărsați de societățile mai mici, pe care tot aceste trusturi le controlau.

Caracteristic pentru cele două partide politice americane este faptul că membrii lor de rînd nu participă la viața de partid decît în anii cînd au loc alegeri; în anii dintre alegeri, partidul care a învins e ocupat cu distribuirea de posturi partizanilor săi, iar cel care a pierdut, e preocupat doar de aflarea mijloacelor capabile să-i aducă victoria în alegerile viitoare.

Congresele naționale ale celor două partide — republican și democrat—se țin din patru în patru ani, pentru a se adopta platforma electorală și a se numi candidații la președinție și vicepreședinție. Dar membrii de rînd habar nu au cine sînt acei pe care urmează să-i trimită ca delegați la congres, (și care vor trebui să desemneze pe candidații în alegeri), după cum habar n-au cine sînt cei ce fac parte din comitetele partidului. Mai mult decît atît: ei nu știu nici măcar ce fel de concepții politice au acești oameni, în cazul cînd ar avea vreuna. În schimb, delegații aleși se duc la congres, știind bine că timp de o săptămînă o vor ține numai în chefuri, pînă ce organele superioare ale partidului le vor pune la dispoziție o platformă electorală și pungi cu confetti... în timp ce de la tribună se vor ține cuvîntările de rigoare.

Vorbitorul principal la congresul republican din acest an, guvernatorul Langlie, a trîmbițat sus și tare că Eisenhower a adus „pace în țară"... „cele mai ridicate salarii din timp de pace"... „cele mai largi drepturi cetățenești"... „și cea mai mare prosperitate din toată istoria Americii".

Ceea ce n-a spus vorbitorul este că mărirea salariilor n-a ținut pasul cu creșterea costului vieții. El n-a pomenit despre faptul, că în comparație cu prețurile de dinaintea celui de al doilea război mondial, în S.U.A. alimentele s-au scumpit cu 140 la sută, îmbrăcămintea cu 100 la sută, iar chiriile cu 60 la sută. N-a spus că puterea de cumpărare a dolarului, față de cea din 1932, s-a redus la jumătate. N-a spus de asemenea că 30 la sută din veniturile familiilor mijlocii se duc pe impozite și că cea mai mare parte din acești bani dați Washingtonului sînt folosiți pentru înarmare.

„Omul cu procente" și sărutările... electorale

Liderii republicani n-au pomenit nici despre *„omul cu procente"* — acest intermediar veros, care izbutește să obțină de la guvern contracte avantajoase pentru marii industriași, oferind soțiilor de înalți demnitari blănuri de vizon, pentru a le cîștiga favorurile. Tranzacțiile „omului cu procente" au cunoscut un vast cîmp de activitate sub Truman, devenind și mai frecvente sub Eisenhower. Sub Truman, înalți funcționari de la oficiul impozitelor primeau șperțuri grase din partea celor mai mari trusturi, pentru a le acorda importante reduceri de impozite. Dar republicanii i-au întrecut cu mult, organizînd asemenea tranzacții colosale, cum ar fi concesionarea către monopoluri a resurselor de gaze naturale și forță hidroelectrică ale țării. Faptul că societățile petrolifere au oferit fiecărui senator cîte 2500 de dolari? ca să voteze împotriva controlului prețurilor la gazele naturale, a stîrnit în ultima vreme un astfel de scandal public, încît, după ce legea fusese votată, Eisenhower s-a văzut nevoit să-i opună veto-ul său.

Campania electorală care se află acum în plină desfășurare scoate din nou la iveală vechile practici politicianiste ale modului de viață american. Fiecare dintre cele două partide aflate în competiția pentru

Reclama electorală este și ea o sursă de cîștiguri mari pentru businessmenii americani. Nu se poate spune bunăoară că fabricantul acestor ciorapi excentrici n-a găsit o metodă ingenioasă de a profita de pe urma carnavalului electoral. Dar de fapt, imprimînd pe aceeași pereche de ciorapi și măgarul, și elefantul — semnele electorale ale ambelor partide „tradiționale" — el n-a făcut decît să reflecte vrînd nevrînd, convingerea cetățeanului american că partidele republican și democrat au început de mult să se confunde...

fotoliul de la Casa Albă folosește toate mijloacele pentru a vîna cît mai multe voturi. Lupta aceasta începe chiar în sînul partidelor. Democrații bunăoară, au angajat fete cu sex-appeal, care au oferit delegaților la Congresul partidului, îmbrățișări și sărutări, în schimbul voturilor acestora, iar delegații republicani au fost distrați de o dansatoare, plină „de temperament", aproape goală, și care în ultimul tablou a apărut purtînd doar doi butoni pe care scria: „I like Ike (Eu îl vreau pe Eisenhower).

În acest timp platformele adoptate de cele două partide politice domînante din America, nu-și pot afla egal în lume, în ce privește promisiunile lor umflate.

In 1948, cînd partidul progresist se mai afla încă în arenă, cele două partide „tradiționale" s-au grăbit și atunci să promită că vor înfăptui aproape toate măsurile de ordin social cuprinse în platforma partidului progresist, mai ales în ceea ce privește libertățile cetățenești. În 1952, însă, cînd partidul progresist a fost înlăturat, vechile partide au făgăduit mai puține lucruri concrete. Astăzi, după patru ani de guvernare republicană, platformele celor două partide promit și mai puțin decît în 1952. Nu degeaba Herbert Hoover, fost președinte republican între 1928 și 1932, a cerut la recentul congres al partidului său să nu se adopte nici un fel de platformă, ci să se voteze în schimb o „Declarație de principii a modului de viață american"... Este inutil să mai adăugăm că „principiile" la care se gîndeau Hoover și ai săi nu cuprindeau nimic mai mult decît o variantă poleită a legii junglei, atît de bine cotate în Wall-Street, dar cu totul străină tradițiilor democratice ale poporului american.

Probabil că din considerație pentru propunerea lui Hoover — și ca o dovadă a disprețului față de corpul electoral și față de orice simulacru de democrație internă de partid — congresul republican a fost invitat să adopte o platformă de 13.500 de cuvinte, platformă care nici măcar nu a fost citită în congres, procedeu nemaiîntîlnit în întreaga istorie a partidelor politice americane.

Poate că această încălcare a democrației interne de partid nu-i totuși lucrul cel mai grav, cînd se știe că la 6 noiembrie alegătorul american va trebui să voteze fie în favoarea unuia sau altuia dintre candidați. El va vota totodată pentru o platformă, indiferent dacă o cunoaște sau nu.

Cine votează la 6 noiembrie

Cunoscînd actualele realități americane, se poate pune întrebarea: *Au oare americanii ceva de ales la 6 noiembrie? Și dacă au, în ce măsură este aceasta o alegere?*

Răspunsul la aceste întrebări devine limpede dacă cercetați cu atenție platformele partidelor, personalitățile respective, partidele „tradiționale" înșeși și pe susținătorii acestora. Dar, în general vorbind, o asemenea analiză nu va fi de prea mult folos alegătorului american.

Pe de altă parte nu trebuie trecut cu vederea faptul că unui număr foarte mare de muncitori americani li s-a inoculat defetismul, potrivit căruia se practică apolitismul sub sloganul: *„politica este o treabă murdară"*. De altfel, nu-i un secret faptul, că nici măcar jumătate din cei 16.000.000 de muncitori sindicalizați nu s-au ostenit să se înscrie în listele electorale. Iar dintre cei nesindicalizați, au făcut-o și mai puțini. În trecut, în anii cînd aveau loc alegeri, conducătorii de dreapta ai organizațiilor muncitorești făceau eforturi de ultimă oră, menite aparent să mărească numărul votanților din rîndul muncitorilor; de astă dată, însă, ei au evitat cu grijă folosirea oricăror metode care ar fi putut duce la înscrierea pe liste a tuturor membrilor respectivelor organizații. Dacă ținem seama de toate acestea, nu ne vom mai mira de faptul că marea majoritate a americanilor ce se prezintă la urne pot fi socotiți ca aparținînd claselor mijlocii, care de obicei pot fi mai lesne prinse în mreaja demagogiei electorale.

Dacă Wall-Street-ul caută într-adevăr să aducă pe americani în starea de a gîndi doar prin lozinci, atunci este cu atît mai justificată acțiunea forțelor progresiste americane care arată alegătorilor că un vot pentru republicani, poate deveni un vot pentru Nixon și pentru război.

Dacă în schimb alegerile de la 6 noiembrie ar aduce la Casa Albă un președinte cum ar fi Stevenson, care să se poată bizui pe o suficientă majoritate democrată în congres, s-ar putea ca elementele pozitive din viața politică americană să capete prilejul de a recupera unele pierderi încercate după moartea lui Roosevelt, de a reclădi frontul unic care le-a dat posibilitatea să cîștige răsunătoarele victorii în favoarea politicii rooseveltiene, și de a pregăti — în ciuda oricăror împotriviri — terenul pentru victorii mai mari în alegerile pentru congres din 1958 și în alegerile prezidențiale din 1960.

[1]) E vorba de politica economică a președintelui Roosevelt care nu era pe placul marilor trusturi monopoliste (N.R.).

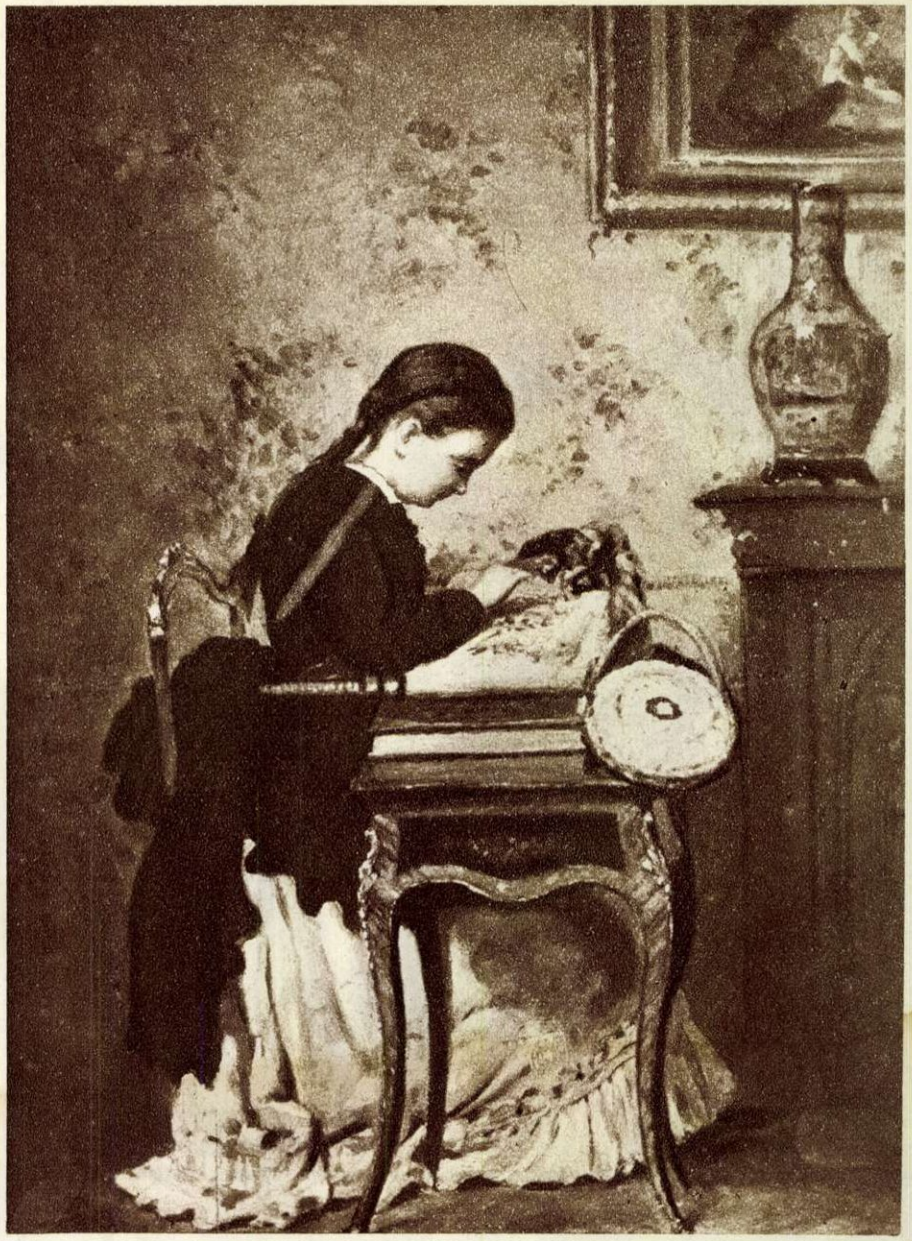

In dreapta sus
Th. AMAN — Fată brodînd

In stînga jos
Const. D. STAHI — Natură statică

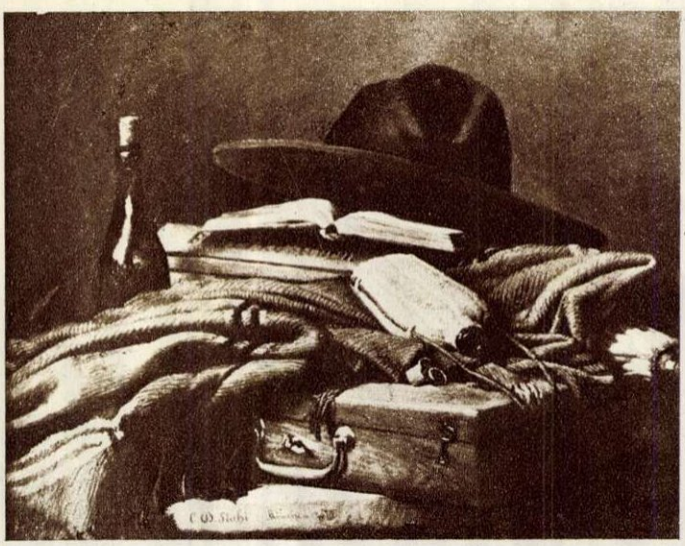

DIN TEZAURUL NOSTRU

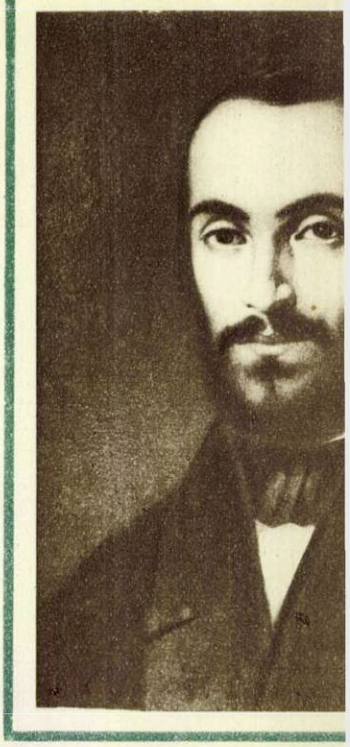

Sus
Gh. TATTARESCU

În stînga
Sava HENŢIA

În dreapta
Nicolaie GRIGORESCU

Nicolaie GRIGORESCU

Ţărancă în interior

Nicolae Bălcescu

Fetiţă cu basma

Stradă la Vitré

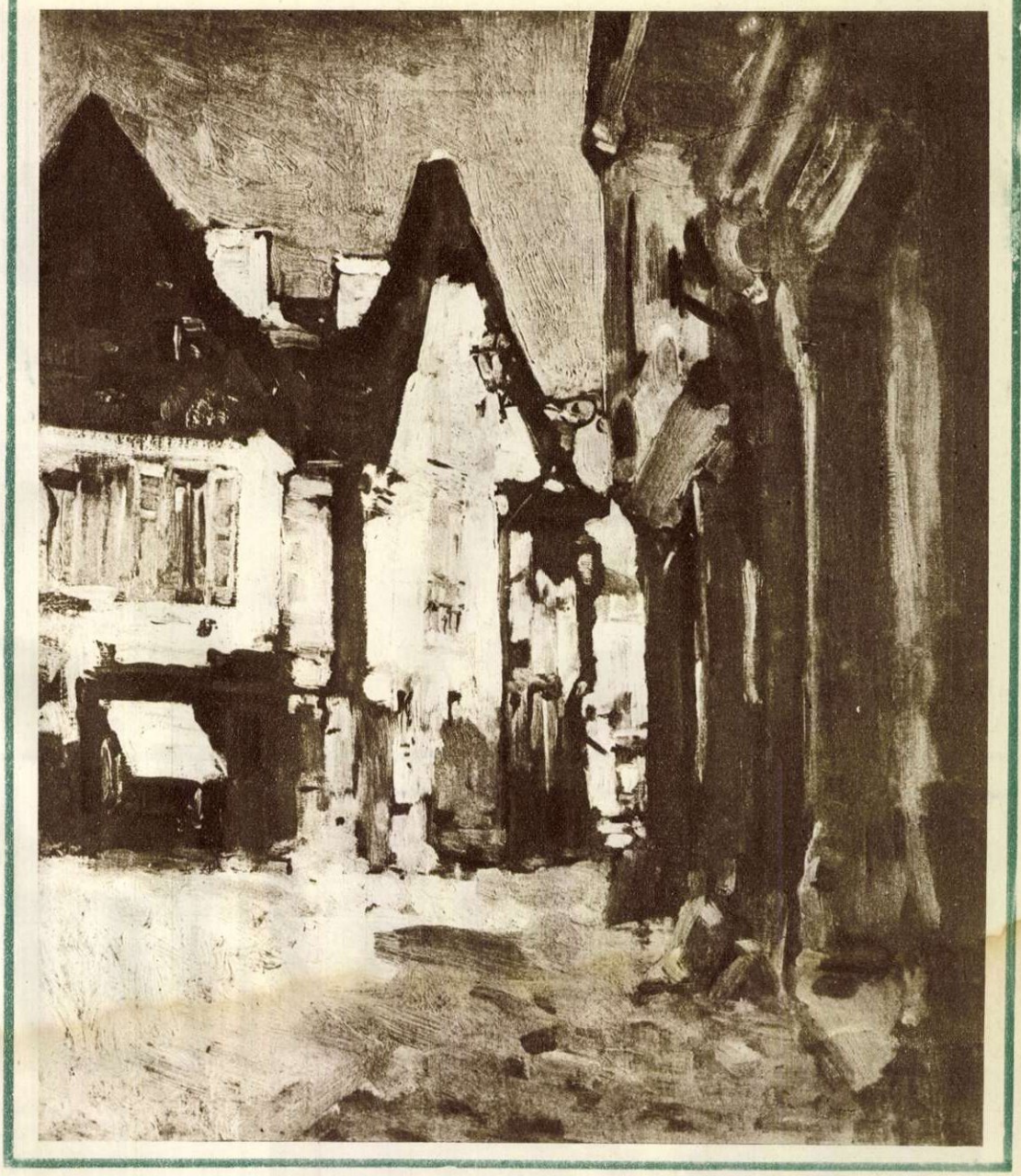

Ştefan LUCHIAN

Crizanteme

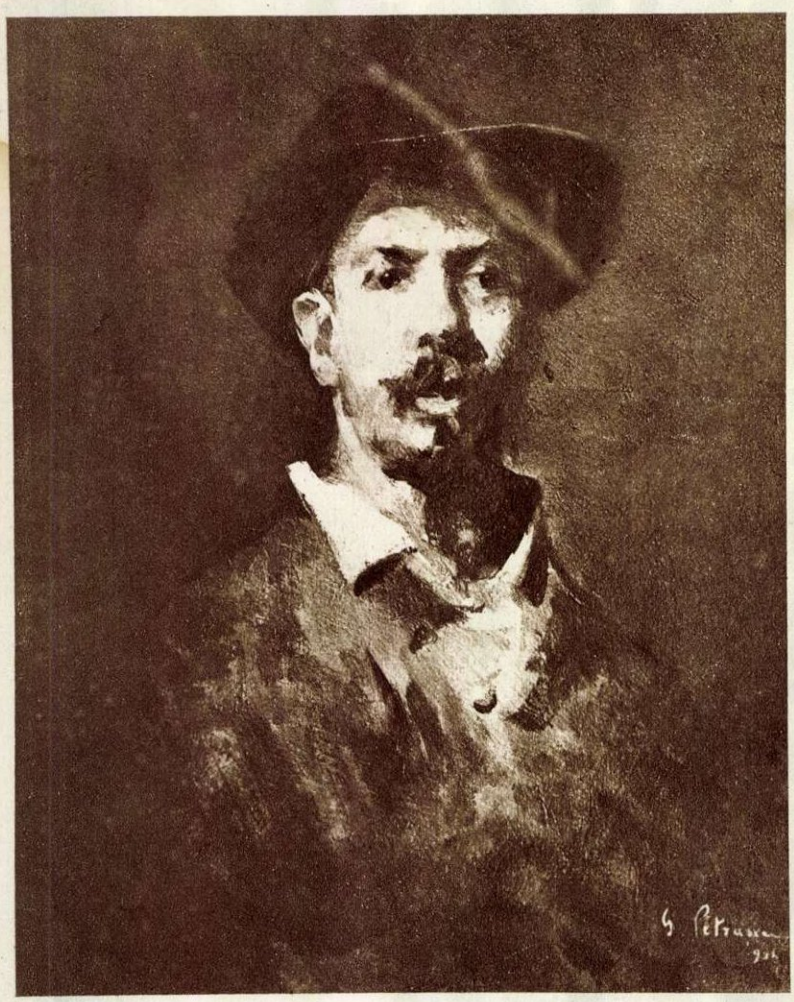

Artur VERONA — Înmormîntare

În stînga
Gheorghe PĂTRAȘCU — Autoportret

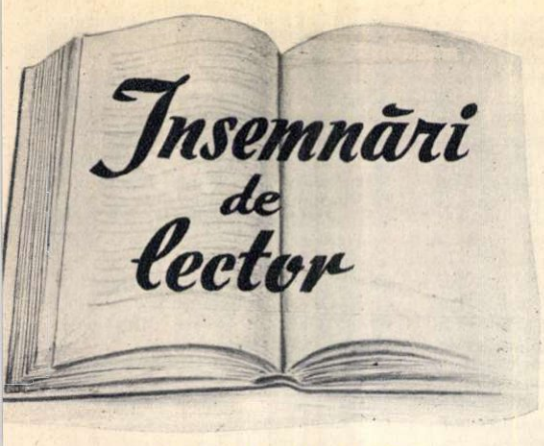

NAZIM HIKMET:

„A EXISTAT OARE IVAN IVANOVICI?“

de Ion MIHĂILEANU

Piesa „A existat oare Ivan Ivanovici?“, apărută în traducere românească în nr. 7 al „Vieții Românești“, dezvăluie o latură mai puțin cunoscută a talentului poetului Nazim Hikmet.

Smuls de forța opiniei publice internaționale din temnițele turcești, oaspete de numai cîțiva ani al Uniunii Sovietice, Nazim Hikmet sfidează parcă canoanele dezvoltării literaturii și se anunță, brusc, continuatorul satirei acide, mușcătoare, a lui Vladimir Maiakovski din „Baia“, „Ploșnița“ ș.a.

„A existat oare Ivan Ivanovici?“ nu e pur și simplu o satiră timidă, fără dinți, la adresa birocratului care s-a rupt de mase sau a lingușitorului, abil, răzbătător, surprinși în cîteva manifestări exterioare rizibile. Hikmet operează ca un chirurg îndrăzneț, care scalpează în adîncime, în mărunțaiele cangrenate ale societății. El scormonește, tulbură, pune întrebări răscolitoare. De ce Petrov, unul dintre eroii principali ai piesei, activistul modest, plin de afecțiune, atent, lipsit de morgă în relațiile de muncă, asumîndu-și cu îndrăzneală răspunderea pentru actele importante ale vieții („prefer să ies eu vinovat decît să mă supun orbește birocrației“) omul cel mai uman, comunistul Petrov, devine treptat un cetățean obtuz, egoist, un manechin uscat, lipsit de viață?

De ce Ivan Ivanovici, individul lipsit de orice scrupule, intrigant, laș, mincinos, un fel de Iago modern care nu-și mai doboară adversarul pe calea perimată a calomniei, geloziei sau a crimei, izbutește să-l cloroformizeze pe Petrov, să-i cîștige încrederea și să îndepărteze din jurul său pe oamenii adevărați? Și, la urma urmelor... a existat într-adevăr Ivan Ivanovici?

Întrebările se află de fapt la intersecția dintre tragic și comic. Hikmet alege tonul sarcastic, nemilos, cu care descompune ridicolul unui mecanism, crescut monstruos în organismul societății socialiste în anii dezvoltării cultului personalității, ce transformă pe activiști în birocrați, pe oameni în neoameni.

Maniera satirei este, cu intenție, demonstrativă, și de multe ori poezia se amestecă cu logica, cu argumentația stringentă a unei teoreme matematice. Petrov, cel ce o întreabă pe dactilografă de sănătatea fiului ei și se interesează de internarea acestuia în spital, activistul modest care răspunde personal întotdeauna la telefon și rezolvă atent, operativ, plîngerile cetățenilor, este opus cu violență celuilalt Petrov, omul cu sonerie, cu ușă capitonată, cu o bază proprie de aprovizionare pentru țigări, cu bazin propriu, izolat etc.

Sînt amănunte, deși incisive, deși semnificative, totuși încă minore pentru a dezvălui adîncimea unui fenomen dăunător societății.

Sau cum recunoaște, la sfîrșitul piesei, Petrov: „E just să avem la dispoziție tot ce ne ajută în muncă. Și să apeși pe sonerie e mai civilizat decît să strigi cît te ține gura. Nu asta voiam să spun... Dar mă gîndesc... Mă chinuie gîndul că... și mașina, și secretarul și vila de la țară... toate astea sînt necesare. Însă ele nu trebuie să devină un zid care să ne despartă de restul lumii“.

E vorba în primul rînd de gravitatea procesului de aristocratizare a unui comunist, care consideră propriile sale închipuiri drept realitate, omul cu simțurile anchilozate, atrofiate, glorificîndu-și banalitatea propriilor sale acte și idei, admițînd în jurul său numai genuflexiunea, gesturile reflexe de veneratie și alungînd tot și pe toți care irită starea sa de somnolență, de beatitudine.

Să recunoaștem că avem în fața noastră un tip social modern, mult mai complex și mai ridicul decît avarul, burghezul gentilom sau omul de prisos.

Din această cauză, probabil, Nazim Hikmet a resimțit necesitatea de a-l înfățișa în mai multe ipostaze, desfășurînd în fața noastră cîteva oglinzi în care recunoști unul și același tip.

Cine este, de pildă, Konstantin Sergheevici, superiorul lui Petrov, care, ca la un resort, emite cu o viteză ritmică formidabilă, sentințe colosale: „trebuie neîncetat, fără a se precupeți nici un efort, să se introducă, să se curme, să se coordoneze, să se prelucreze, să se lichideze, să se pună capăt, să se stimuleze, să se dezvolte, să se extindă...“ (și lista poate continua pînă la infinit), regele de neinvidiat al șablonului, însuși șablonul în persoană: nu e oare un alter-ego al lui Petrov, Petrov „în devenire“, caricatura lui Petrov?

Sau Ivan Ivanovici, lingușitorul, piaza rea care urmărește diabolic slăbiciunile lui Petrov, nu este chiar fantoma originală a tot ceea ce este pervertit, deformat în „zona joasă“ a conștiinței lui Petrov? Mi se pare că Nazim Hikmet a surprins nu unul sau altul din aspectele superficiale ale birocratismului („vino mîine“, mînecuțele, scriptologia etc.) ci dezumanizarea, depersonalizarea, automatizarea, vidul ucigător al gîndirii, a flagelat cu o forță vitriolantă pe omul manechin, omul din cutie, fără creier și fără inimă, anti-social, redus la ultima expresie a neființei.

Există un întreg ceremonial (și în aceste amănunte piesa devine spumoasă, suculentă) care duce victima la hipertrofierea personalității. Mai întîi întreruperea oricăror legături cu preocupările firești ale oamenilor pentru că „ar fi inadmisibil să piardă vremea cu asemenea amănunte meschine ale vieții cotidiene“, multiplicarea și arborarea masivă a portretului, bineînțeles pentru „întărirea prestigiului“, debitarea de „aforisme“ pentru uzul „maselor“. Nazim Hikmet savurează, împinge pînă la absurd, enormitatea, monstruozitatea platitudinilor rostite cu solemnitatea cea mai gravă pentru a fi înregistrate și repetate la nesfîrșit de alții, înăbușind orice adiere proaspătă a gîndului curajos, original.

Sau, cum se exprimă mucalit autorul prin intermediul unui personaj din piesă: „Dumneata nu poți scoate un cuvînt, nu poți exprima nici un gînd înainte de a-l fi elaborat mai întîi Serghei Konstantinovici (Petrov n.n.) și asta numai exact așa cum ne învață el. Așadar, nici înaintea lui, nici în același timp cu el, ci numai după el“.

Pentru un astfel de om, modestia e de-a dreptul ucigătoare. Într-o deplasare, absența uralelor din partea mulțimii, a discursurilor rostite de reprezentanți ai sindicatului, muncitorilor, conducerii și mai ales a florilor oferite de pionieri, i se par o insultă echivalentă poate cu les-majestatea.

Una din cele mai izbutite scene din piesă e întîlnirea dintre Petrov și superiorul său Konstantin Sergheevici. Teribilă caricatură a mimetismului social care merge pînă la imitarea gesturilor, obiceiurilor mărunte, a cuvintelor lipsite de orice fel de miez, dialogul dintre cei doi își extrage umorul grotesc din contrastul între marele nimic (al conversației, gîndurilor, sentimentelor) și întreaga atmosferă, plină de gravitate, de morgă, de excepțională importanță, ce-l însoțește.

S-ar părea, din cele ce afirmăm, că ne aflăm în fața unei comedii clasice, cu o acțiune, cu un conflict principal vizibil închegat, cu caractere precis și amănunțit conturate. Greșeală! Drama satirică a lui Petrov, dacă putem s-o numim așa, e mai mult un monolog interior, cu personaje și acțiuni exterioare secundare, Petrov însuși fiind mai ales o caricatură și mai puțin un caracter în accepția curentă a cuvîntului.

E posibil ca Nazim Hikmet să fi intenționat să dea formă scenică unui pamflet original, de mare actualitate.

În orice caz, ne aflăm în fața unei piese originale, în care nu lipsesc și o serie de „trouvaille“-uri (discuții directe ale personajelor și ale autorului cu publicul, anticiparea unor acțiuni din actele următoare, aproapuri, săgeți scînteietoare la adresa unor dogme: aprecierea aritmetică a eroului pozitiv, plastica oficială, searbădă, canoanele în dramaturgie etc.). Apar unele personagii simbolice (Omul cu șapcă, Omul cu pălărie de pai) reprezentînd anumite categorii sociale, a căror perindare, dacă aduce un plus în pitoresc, cred că nu izbutesc să depășească stadiul de scheme, să-și justifice existența.

Oricîte obiecții ar putea fi găsite, este imposibil să se conteste originalitatea și ascuțimea satirei. „A existat oare Ivan Ivanovici?“ demonstrează, dacă mai era nevoie ca acest lucru să fie demonstrat, că nu poate fi concepută o satiră profundă, durabilă, fără o mare forță de generalizare.

Hikmet nu polemizează cu orînduirea socialistă, cu activistul de partid în general (o astfel de atitudine ar fi echivalentă cu calomnierea vieții noastre, cu încălcarea adevărului vieții) dar el nu se ferește să biciuiască din plin oameni ca Petrov, Ivan Ivanovici, Konstantin Sergheevici, reprezentanți ai unui anumit tip social, ai unui anumit fenomen social.

Spectatorul, cînd are în față imaginea, virulentă dar și mucegăită, fantomatică printre noi, a birocratismului, străin comunismului, cu siguranță că va fi stimulat să se întrebe, și nu numai să se gîndească la vecini, dacă ceva din firea, din apucăturile lui Petrov, n-au intrat în propria sa conștiință.

Și, fără îndoială, că în viață, în atitudinile sale „mărunte“, „curente“, va fi stimulat să devină un erou pozitiv, combativ și optimist, așa cum o dorește cu o mare sinceritate autorul piesei, Nazim Hikmet.

Tinere condeie

UNA CALDĂ ALTA RECE

de Lucian ZATTI

A ieşit apoi pe scenă Mitu al lui Ilie Pîrjol. Să nu-l cunoască cei din sală, nu alta. Leit Gruia, preşedintele cooperativei. Avea mustaţă „coadă de rîndunică" şi-şi băgase ceva în cămaşă, să pară mai burtos. Nasul îl avea roşu, ca un ardei.

A scos o sticlă din buzunar, s-a împleticit, a sughiţat şi a început să cînte:

De cînd beau pe la Dudău,
Achiziţiile merg rău.
Foaie verde siminoc
Moara stă de mult în loc,
Fiindcă n-are motorină.
Ce, parcă sînt eu de vină?
„Vecină şi iar vecină"
Zi-i măi Lae în surdină
Şi-o cinzeacă să mai vină!

Au început unul din fundul sălii:

— Zi-i Mitule, că-i zici bine!

— Bravo, Mitule!...

— Zi-i mă, „zărzărică zărzărea", că-i place preşedintelui.

Cîteva fete şi-au ascuns faţa în palme şi-au rîs şi iar au rîs.

Marin Gruia n-a mai putut răbda. S-a ridicat de pe banca de lîngă scenă, unde i se rezervase un loc de cinste. A trecut furios printre rîndurile de bănci, şi-a făcut loc împingînd cu coatele pe cei îngrămădiţi lîngă uşă şi în sfîrşit, a reuşit să iasă din sala căminului.

În urma lui, cîţiva au rîs.

Vîntul acelei seri de iarnă l-a izbit duşmănos în faţă. A simţit sudoarea rece pe frunte şi a şters-o cu batista pe care o purta în buzunarul de lîngă reverul hainei.

Îi mai stăruia în minte zarva celor din sală. Ce-o fi apucat-o aşa rîsul pe Irina lui Mărgărit? se întrecea cu Ifrim Năstase! Ce oameni neoameni!...

În drum spre casă, s-a abătut pe la cooperativă. Paznicul, ieşit în întîmpinarea lui, i-a citit mînia pe faţă, s-a fîstîcit şi neştiind ce să facă, după ce a rostit un smerit „să trăiţi tovarăşe preşedinte", a vîrît cîteva lemne în sobă.

Preşedintele cooperativei n-a auzit salutul aşa că nici nu s-a grăbit să răspundă omului, pe care l-ar fi făcut mai vorbăreţ un „noroc Ioane" sau „ce mai faci Ionică?", aşa cum îi spunea cînd era dispus.

L-a scuturat fiorul gîndului că dacă n-ar fi plecat după cumpărături la oraş, nevastă-sa ar fi venit, fără îndoială, şi ea la spectacol. Asta mai lipsea. Îşi muşca buzele de ciudă că nu a luat niciodată parte la repetiţiile brigăzii artistice. Şi ce-i drept, preşedintele sfatului popular îl invitase de cîteva ori. Asta da, era o lipsă. Şi-a zis atunci că tinerii din brigadă ştiu care le este menirea — şi cînd colo a ieşit altceva!

Cei din brigada artistică de agitaţie din Pluta, pe care-i văzuse jucînd la inaugurarea unei întovărăşiri, adevăraţi artişti, nu alta. Au înlănţuit „Galaonul", „Jocul de doi" şi „Ghimpele", a cîntat nevasta învăţătorului Măruntu „Ţine bade boii bine", l-au criticat pe colector, care nu dă cu săptămînile prin sat, pe agentul veterinar, că umblă cu ochii după nevestele tinere, i-au luat în ţeapă pe chiaburii care nu şi-au predat cotele — şi atît. Deşteptii aştia din Sălişte însă s-au pornit cu colindul să-i batjocorească pe oameni. Au „cîntat" că paznicul de la magazia cooperativei doarme în post. Asta e just. O să ia măsuri să-l înlocuiască. Au „cîntat" că mărfurile se dau pe ochi dulci. Şi asta cincizeci la sută e adevărat. O să-i tragă o săpuneală gestionarului. Despre vicepreşedinte au „cîntat" că ţipă la săteni. Într-o oarecare măsură au avut dreptate. O să stea de vorbă cu el şi o să-i atragă atenţia. Dar tocmai cînd cei din sală făceau haz, hop, apare pe scenă Mitu al lui Ilie Pîrjol, în chip de preşedinte al cooperativei. Ce îndrăzneală! Scoate din buzunar o cinzeacă, gîlgîie din ea, pocneşte din buze şi-i dă drumul la cîntec:

De cînd beau pe la Dudău,
Achiziţiile merg rău...

Şi mai departe cu moara,... vecină şi iar vecină... şi alte năzbîtii.

Toate astea nu le-a meşterit altul decît învăţătorul Moraru. Fără îndoială. Ce, de multe ori a băut el la chiaburul Dudău? De două sau de trei ori! Atît! Ce poţi face dacă te cheamă omul? A băut şi la alţii. Pînă şi la Ion al lui Pasăre, paznicul cîmpean. Asta nu-i motiv de critică. Nu, nu şi iar nu.

Şi tot aşa, frămîntat de ciudă, mai ales din pricina faptului că la spectacolul de la căminul cultural luase parte şi un activist al sfatului popular raional, Marin Gruia se ridică mai obosit decît se aşezase şi porni spre casă. Bine că n-au aflat de gestionar că n-a ieşit chiar prea bine la inventariere.

Cum a dormit în noaptea aceea, ce a visat, n-a spus la nimeni. A doua zi, însă, mai devreme ca de obicei, s-a sculat şi a pornit-o spre cooperativă. În dreptul şcolii elementare l-a întîlnit pe preşedintele sfatului popular. Acesta nu şi-a putut ascunde un zîmbet plin de înţelesuri şi l-a întrebat într-o doară:

— Ce mai e nou, tovarăşe Gruia?

— Ce să fie, parcă dumneata nu ştii? Şi oprindu-se locului, izbucni:

— Ce zici, tovarăşe preşedinte, de comedia de aseară? Dumitale ţi-a plăcut?

Oricît a încercat din nou preşedintele sfatului popular, n-a reuşit să alunge acelaşi zîmbet care-l înfuria pe Marin Gruia.

— Eu cred că n-au reuşit să te prindă chiar bine în cîntec...

— Dumitale ţi-a plăcut?

— Ţi-am spus. Mă aşteptam să te prindă mai bine.

— Adică?

— Puteau să-ţi amintească bunăoară şi despre ţigla pe care o ţineţi sub zăpadă, şi că aduceţi iarna stambă şi vara molton...

— Şi despre mai ce?

— Dar te văd pornit rău, tovarăşe Gruia.

— Iar dumneata eşti supărat că nu m-au batjocorit mai rău.

— Măi omule, stai să discutăm, să analizăm ce e just şi ce nu...

— Ce să mai discutăm, tovarăşe preşedinte, ce să analizăm?

Şi mai supărat decît în seara spectacolului, plecă mai departe, ca o vijelie.

Auzi dumneata: care vasăzică şi preşedintele sfatului îl pizmuieşte! Bine că o ştie şi pe asta. El a ştiut mai de multă vreme ce unelteşte brigada artistică şi-şi mai bătea joc chemîndu-l la repetiţii. Are să-i coacă el turta. Dar cum?

Ce-ar fi să facă un memoriu, să arate sfatului popular raional cum îşi bate joc de oameni brigada artistică de agitaţie din Sălişte?

TOATĂ ŢARA - DIN TOATĂ ŢARA - DIN TOATĂ ŢARA - DIN TOATĂ ŢA

PE ŞANTIERUL TINERETULUI DIN CLUJ

Pe şantierul tineretului din Cluj sute de utemişti şi tineri muncesc la construirea viitorului cămin studenţesc din acel oraş. Primul bloc, compus din trei etaje, va fi dat în folosinţă încă în această toamnă, iar după terminarea celui de al doilea, la toamna viitoare, numărul total al studenţilor care vor putea fi găzduiţi în cămin va fi de 714.

În fotografie: Aspect de muncă de pe şantier. Se lucrează la fundaţiile de beton al celui de al doilea bloc.

Fotografie de I. MICLEA
Cluj

Împletind un „buzdugan" din spice de grîu şi flori, mulţimea de colectivişti au pornit spre centrul satului cîntînd tradiţionalul „Dealul Mohului" exprimîndu-şi astfel marea bucurie pentru bogăţia rodului.

În fotografii: 1. Purtînd „buzduganul", brigada raportează conducerii colectivei terminarea secerişului.

2. Două bune prietene şi în acelaşi timp bune colectiviste: Amalia Oprean şi Helene Hermann, prima romîncă, cealaltă germană.

Fotografii de G. LĂZĂROIU
Sibiu.

TURLE PETROLIFERE LA SIBIU

Nu de mult harnicii lucrători de la secţia cazangerie şi construcţii metalice a uzinelor „Independenţa" din Sibiu au început să construiască în serie şi turle petrolifere. Pînă în prezent ei au reuşit să producă 20 de turle, iar în foarte scurtă vreme vor fi gata încă 13. La obţinerea acestor realizări un aport deosebit l-a dat brigada lui Moise Vasu.

Fotografie de Pavel BUD
Sibiu

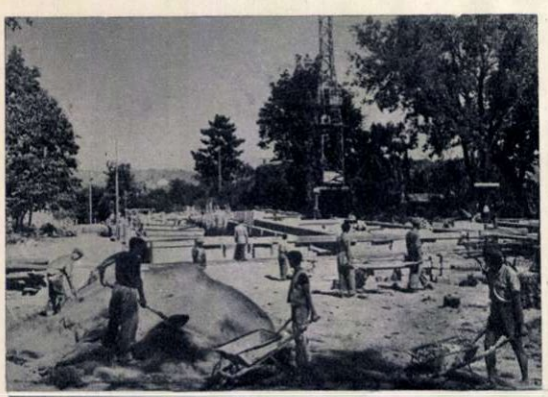

O SĂRBĂTOARE TRADIŢIONALĂ ÎNTR-O GOSPODĂRIE AGRICOLĂ COLECTIVĂ

În comuna Roşia din raionul Sibiu, sat aşezat între coline acoperite de holde şi pomi roditori, trăiesc în bună înţelegere ţărani muncitori romîni şi germani, iar gospodăria colectivă „Viaţa nouă" i-a înfrăţit şi mai mult.

Terminarea secerişului în această comună este, conform unui vechi obicei, sărbătorită în chip cu totul deosebit.

Anul acesta colectiviştii din brigada a treia au transformat această tradiţie din bătrîni într-o sărbătoare şi mai mare decît de obicei.

TOATĂ ŢARA - DIN TOATĂ ŢARA - DIN TOATĂ ŢARA - DIN TOATĂ ŢA

Ar putea să trimită memoriul chiar prin delegatul venit de la raion. El a fost la spectacol şi dacă va fi întrebat, n-o să poată tăgădui.

Cu acest gînd, o dată ajuns în biroul cooperativei, Marin Gruia se aşează la masă şi începu să scrie. Se plîngea secţiei culturale că învăţătorul Moraru îl pizmuieşte de multă vreme, că a căutat şi caută să-l discrediteze în faţa satului, împreună cu preşedintele sfatului popular comunal, care-i aţîţă pe cei din brigadă împotriva cooperativei. Lucrurile astea se pot constata — scria el — din faptul că despre lipsurile sfatului popular s-au spus pe scenă prea puţine lucruri. În încheiere, cerea să se ia măsuri cît mai urgent.

După ce termină de încondeiat pe cei din brigadă, mai reciti de cîteva ori memoriul şi strigă omului de serviciu:

— Alecule! Unde eşti, Alecule?

Omul de serviciu i se înfăţişă îndată.

— Am venit să trăiţi!

— Uite plicul ăsta. Te duci cu el la sfatul popular şi-l dai tovarăşului venit de la raion. Mă, îl cunoşti?

— Cum de nu: tovarăşul care a stat lîngă dumneavoastră aseară — omul tuşi încurcat — cînd cu... la serbare!...

— Bine, bine! ia plicul şi du-te!

Iacă, pînă şi omul de serviciu ştie de comedia de la cămin. Şi culmea: nici un funcţionar nu scoate o vorbă. Poate că-l văd prea supărat. Fără îndoială. Şi hotărî să pară mai vesel, să creadă cei din jur că habar nu are de critica nejustă a brigăzii. Doar că din cînd în cînd, îi venea în minte chipul lui Mitu al lui Ilie Pîrjol. Şi cîntecul:

De cînd beau pe la Dudău
Achiziţiile merg rău...

Două zile a stat numai în birou, a învîrtit de colo pînă colo nişte hîrtii şi a citit un raport vechi, uitat cine ştie de cînd în fundul unui sertar.

A treia zi, însă, frămîntarea lui s-a transformat dintr-o dată în bucurie. A sunat telefonul de pe birou. A ridicat receptorul:

— Da... chiar eu... Pentru ce?... Cum?... Toată brigada artistică?... Vă trimit imediat căruţa cooperativei.

A lăsat receptorul în furcă şi a răsuflat uşurat. Hei, învăţătoraşule, să te mai pui altă dată cu Marin Gruia. Mîine toată brigada e chemată la raion. Pentru muştruluială, desigur. Să le dea căruţa? Ehe: Păi ce, mai e vorbă?...

Şi-a frecat mîinile şi a chemat din biroul vecin un referent:

— Trifule!... Ia vino, Trifule!

Referentul a venit imediat.

— Trifule, ia măsuri: omul de la grajd să înhame caii şi să ducă trap săltat pe membrişorii brigăzii noastre pînă la raion.

Referentul a făcut ochii mari, văzîndu-l atît de vesel şi i-a întins o hîrtie.

O notă telefonică de la U.R.C.C.

Marin Gruia a luat nota şi a citit următoarele: „Vă facem cunoscut că mîine dimineaţă trebuie să fiţi prezent la U.R.C.C. unde se va face analiza muncii cooperativelor din raion în ultima lună. Vor prezenta scurte informări preşedinţii cooperativelor din Sălişte, Pluta şi Răcari. După şedinţă, brigada artistică din comuna Sălişte va prezenta un program artistic. Nu se admite nici o lipsă. Semnează..."

Cine semnează n-a mai citit. Începuse să-i joace literele în faţa ochilor. Zîmbetul ce-i luminase faţa mai înainte se transformase într-o strîmbătură ciudată. Murmură ca pentru el:

— Una caldă, alta rece...

— Una cum aţi spus? — îl întrebă referentul niţeluş cam surd făcîndu-şi mîna pîlnie la ureche.

Preşedintele încercă să-şi vină în fire:

— Ce dracului, eşti aşa tare de cap, măi Trifule? N-ai auzit? Fă rost de una pentru ei şi de alta pentru mine. Adică de două căruţe...

RA - DIN TOATĂ ŢARA - DIN TOATĂ ŢARA - DIN TOATĂ ŢARA - DIN

UN MONUMENT DE ARTĂ

Sfatul popular orăşenesc din Baia Sprie îşi are sediul într-o minunată clădire — adevărat monument de artă, în stilul baroc al secolului al XVIII-lea — foarte frecvent vizitată de oaspeţii oraşului şi de turişti.

În fotografie: una din faţadele clădirii, rămasă aşa cum a fost construită în anul 1722.

Fotografie de V. SĂSĂRANU
Baia Mare

UN COMPLEX SPORTIV LA BORŞA

— Complexul sportiv de la Borşa, este, nu numai în lunile de vară, ci şi în cele de iarnă locul de întîlnire al oamenilor muncii — sportivi şi turişti — care vizitează pitoreştile locuri ale regiunii Baia Mare.

În fotografie: Hotelul principal al combinatului sportiv Borşa.

Fotografie de V. SĂSĂRANU
Baia Mare

PENTRU BUNA CALITATE A MĂTĂSURILOR ROMÎNEŞTI

Pentru calificarea noilor lucrătoare şi perfecţionarea celor mai vechi, la fabrica „Mătasea roşie" din Cisnădie s-a înfiinţat de cîteva luni o şcoală de specializare.

După patru luni de activitate a acestei şcoli, calitatea producţiei în fabrică a crescut cu 2,20%; realizarea medie a normei a crescut de la 126% la 140%, iar indicii de utilizare a maşinilor au crescut de la 98% la 104%.

Într-o singură lună de şcoală, lucrătoarele nou venite în fabrică au primit calificarea de ţesătoare.

În fotografie: instructoarea şcoalei, Irene Rartmus, explicînd tinerei lucrătoare Eugenia Nichifor, cum se face încărcarea suveicei cu acul.

Fotografie de Pavel BUD
Sibiu

PRIMUL MOTOR DIESEL RAPID CONSTRUIT LA UZINELE „STEAGUL ROŞU"

De curînd, constructorii de autocamioane de la uzinele „Steagul Roşu" din Oraşul Stalin au terminat montarea primului motor Diesel rapid.

Noul motor a primit denumirea S.R.-201.

În fotografie: într-unul din atelierele uzinelor, inginerul Gütner Schenker, mecanicii Carol Nagy şi Traian Nicola, maistrul Ştefan Cojocaru şi ajustorul Aurel Kiss, lucrînd la montarea ultimelor piese ale motorului Diesel S.R.-201

Fotografie de I. FRIDMAN
Oraşul Stalin.

RA - DIN TOATĂ ŢARA - DIN TOATĂ ŢARA - DIN TOATĂ ŢARA - DIN

Ne scrie un prieten

„Nu sînt scriitor şi nici ziarist. Sînt un simplu om sovietic. Am 39 ani de muncă pe tărîm administrativ, obştesc şi economic. În prezent sînt pensionar. Mi-ar face multă plăcere dacă oamenii muncii romîni ar putea citi rîndurile scrise de mine în paginile revistei dv.", ne scrie tov. A. Ovcinnikov din Moscova.

Îi satisfacem dorinţa, publicînd mai jos textul scrisorii, ilustrat cu fotografii primite la cererea noastră din Uniunea Sovietică, în care se oglindesc unele aspecte din viaţa de azi a colhozului sovietic „Avangard" din îndepărtatul Ural.

Dragi tovarăşi!

Am citit cu plăcere în revista sovietică „Ogoniok" nr. 5 din ianuarie 1956, articolul „Gînduri despre prietenie", o corespondenţă din Republica Populară Romînă.

Ţin să vă spun că are foarte multă dreptate autorul articolului cînd afirmă că fiecare om sovietic se bucură de succesele poporului frate al tinerei Republici Populare Romîne. Ne bucură în deosebi faptul că, paralel cu creşterea industriei şi agriculturii, cresc şi oamenii voştri, orizontul lor se lărgeşte, s-a ivit un nou mod de viaţă, oamenii au noi ţeluri.

Citind articolul, mi-am amintit crîmpeie din munca depusă de mine între anii 1931-37, într-un colhoz din Ural. Colhozul se numeşte „Avangard" şi se află în satul Brusneaţkoe, regiunea Sverdlovsk.

Satul era mult mai mare decît cătunul Vadul Lupilor descris în articol. Număra pe atunci 560 gospodării, dar în colhoz nu intraseră nici jumătate din ele. Grea era pe timpul acela munca la sate! Chiaburimea se bucura de multă influenţă în rîndurile sărăcimii. Elementele duşmănoase căutau să pună tot felul de piedici măsurilor luate de puterea sovietică.

Îmi aduc aminte cum a fost primit în sat primul tractor — un tractor „Fordson". — Într-o clipă toată populaţia satului s-a strîns în piaţa din faţa clădirii conducerii colhozului unde se oprise „ciudata maşină"; veniseră s-o vadă chiar şi bătrînii cu părul nins.

Dar interesul stîrnit de „Fordson" n-a ţinut mult timp. Cineva a lansat zvonul că tractorul e prea mic ca să poată trage plugul. Nimeni din satul acela nu văzuse pînă atunci tractoare şi nimeni nu-şi închipuia cum funcţionează ele. S-a hotărît deci pe loc ca să se „încerce" puterea maşinii, legînd de ea, cu o frînghie, un trunchi gros de copac. „Dacă o să poată tîrî buşteanul — au zis ţăranii — o să poată trage şi plugul". În sinea lor erau însă convinşi cu toţii că tractorul n-o să-l poată nici măcar urni din loc.

În timpul acesta, în piaţă se adunaseră peste o mie cinci sute de oameni. Veniseră mulţi săteni şi din satele învecinate. Cînd motorul începu să duduie, tractorul se smuci o dată, încă o dată, şi porni tîrînd după el, de-a lungul uliţei, trunchiul gros care lăsa în pămîntul afînat urmă adîncă. La întoarcere, tractorul mai căra pe deasupra şi vreo cincisprezece copii cocoţaţi pe buştean.

Acum, după 25 de ani, această întîmplare pare hazlie, dar atunci a avut o semnificaţie deosebită: chiaburii au încercat să ne facă să pierdem încrederea în maşina cea nouă, să-şi bată joc de ea, dar au dat greş, aşa cum au dat greş şi încercările lor de a lovi în colhoz.

Colhozul nostru a mers tot mai bine, gospodăria s-a mărit. Anul 1932 a găsit şi satul Brusneaţkoe colectivizat în întregime. Faptul că toate cele 560 de familii din sat intraseră în gospodăria colectivă a făcut ca „Avangard" să devină unul dintre cele mai mari colhozuri din Ural. Paralel cu creşterea şi întărirea economică a colhozului, se transformau conştiinţele, oamenii noştri creşteau, îndreptîndu-se spre o viaţă nouă, fericită. Exact aşa cum se întîmplă acum la dv. în Republica Populară Romînă. Şi au reuşit să-şi făurească o asemenea viaţă!

În 1934 a sosit de la S.M.T. o coloană de tractoare noi, de tip „Internaţional", pentru a li se face proba pe ogoarele colhozului. Tractoarele, proaspăt vopsite şi lucind în soare, s-au aliniat în piaţa colhozului. A urmat un miting, impresionant. Lucrurile s-au petrecut cu totul altfel decît la încercarea primului tractor. De astă dată, în cadrul mitingului obştea a judecat şi a condamnat plugul de

„Ora mesei" la „creşa"... viţeilor.

În locul bordeielor de odinioară, colhoznicii şi-au construit case noi, sănătoase, cu camere mari şi luminoase.

Mulgătoarea Nina Vasilievna Kocineva, una dintre fruntaşele colhozului, a reuşit să obţină anul trecut în medie cîte 2063 litri de lapte de la fiecare vacă.

Colhoznicii își petrec adeseori orele lor libere în sala de lectură a bibliotecii sătești, citind sau răsfoind ultimele reviste.

În anul 1935, cînd își sărbătorea primul deceniu, colhozul avea 11 brigăzi agricole (fiecare dintre ele avînd repartizate în medie cîte 300 ha pămînt), 4 ferme zootehnice, un atelier mecanic, o pompă de apă, o mică centrală electrică, un atelier de tîmplărie și mobilă, și o fabrică de cărămidă cu o productivitate de pînă la un milion cărămizi pe an. În afară de acestea, colhozul mai avea sere, 25 ha de grădină de zarzavaturi și fructe, o prisacă cu 100 stupi și un club a cărui sală de spectacole avea o capacitate de 300 locuri.

Încă de pe atunci colhozul avea 3 automobile, ceea ce pe timpul acela era o raritate.

În următorii 20 de ani, colhozul „Avangard", ca și alte mii de colhozuri ale Uniunii Sovietice, s-a dezvoltat și s-a întărit considerabil, formîndu-și din rîndurile colhoznicilor cadre de noi ingineri, agronomi, zootehnicieni și învățători. Cu fiecare an crește numărul eroilor muncii socialiste — fruntași și inovatori în agricultură.

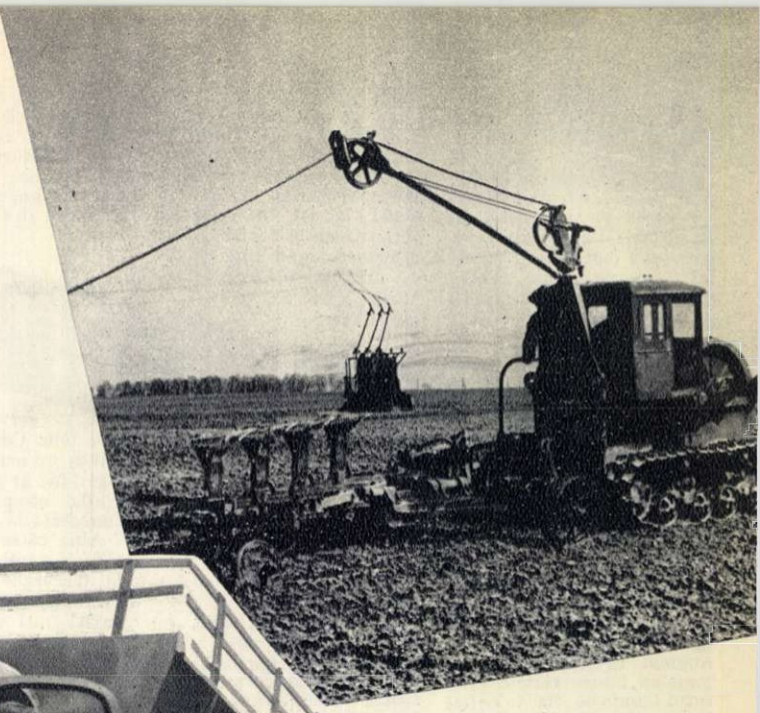

Plugul mobil atașat la tractorul electric HTZ–12, care brăzdează tarlalele colhozului „Avangard", permite efectuarea arăturii fără cormană.

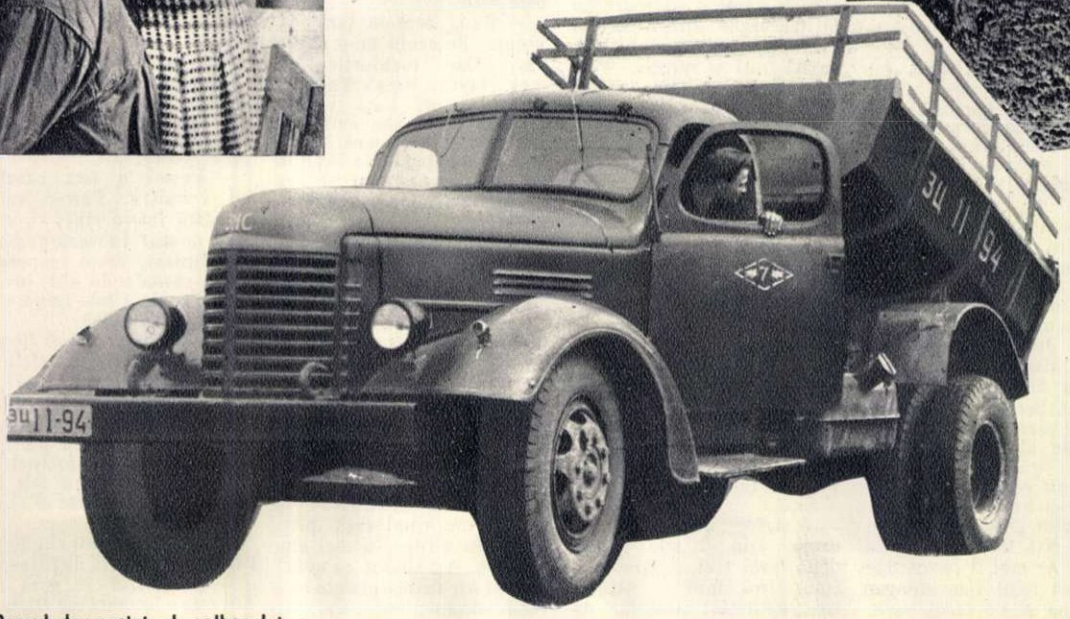

Parcul de mașini al colhozului s-a îmbogățit recent cu încă un camion basculant de mare tonaj.

Urmărind transformările ce se petrec azi în țara dv. noi oamenii sovietici, ne bucurăm din toată inima că atît colaborarea dintre țările noastre, cît și experiența dobîndită de noi în industrie și agricultură, contribuie la construirea societății noi, socialiste, în Republica Populară Romînă.

A. OVCINNIKOV
cititor al revistei „Ogoniok"
pensionar,
Moscova

Fotografii de I. TIUFEAKOV

lemn, arzîndu-l pe rug cu multă solemnitate. Ceea ce arăta că sătenii ajunseseră deja la conștiința că rămășițele trecutului constituiau principala frînă în transformarea socialistă a agriculturii. Într-adevăr, a fost nevoie de mult timp și de multe străduințe, pentru a se ajunge la o cotitură radicală.

Colectivul trustului „Vostokostal" care a luat colhozul „Avangard" sub patronajul său, a desfășurat în rîndurile sătenilor o uriașă și rodnică muncă educativă.

Nu mică a fost însemnătatea și influența pe care au avut-o asupra colhozului măsurile de stimulare luate de acest colectiv, cum ar fi, de pildă, inițiativa ca de „Ziua recoltei", cei mai buni colhoznici să fie plimbați cu avioanele trustului. A devenit o tradiție ca în zilele de sărbători revoluționare, 1 Mai și 7 Noiembrie, colhoznicii fruntași să primească invitații de a participa la festivitățile din Sverdlovsk. Ei erau mîndri de aceste invitații și luptau pentru dreptul de a fi oaspeții organizației care îi patronează.

Așa a crescut an de an colhozul „Avangard", care luase ființă încă din anul 1925, prin organizarea unei întovărășiri pentru lucrarea în comun a pămîntului, și care la începuturile lui întrunise doar 15-20 gospodării.

Tinere condeie

AMURG

Prin casele îngrămădite lîngă țărm,
se zbate vîntul — un fugar
viclean, hoinar pe străzi
și-n geamuri ciocănind.
Vuind, învolburate vin
în cete valurile verzi;
o clipă urcă — vînăt zid — spre cer
și în cascade hohotind
de dig se frîng.
În zare, soarele, un rotocol de foc
se-neacă în genuni, treptat,
de parc-ar fi un galion incendiat.
Atunci, uşoare neguri se întind,
ca un năvod din pînze de paing
și orizontul tot cuprind.
Din răsărit, din larg,
un dram de fum
și un catarg
tot cresc și cresc, pe-un drum
de-atîția ani mereu bătut.
E-un cargobot,
plecat de la Odesa nu demult.
Purtîndu-și grelele poveri,
oțeluri lucii din Ural
și nea gingașă de bumbac,
belșugul arzătoarei veri,
abia se mișcă înspre mal.
E-o picătură dintr-un val,
o mînă de-ajutor.
Și marinarii îi dau zor,
spre port atrași ca de-un magnet.
Deodată parcă-n calea lor,
întreg orașul a pornit,
cu-n roi de fluturi lucitori.
Se lasă neagra noapte peste necuprins.
Luminile de punte s-au aprins.
De străjă, farul — un bătrîn
de ani împovărat —
nerăbdător,
tot face semne spre vapor:
„pe-aici, pe-aici fiartați!"
Căci printre norii sfîșiați,
eterni pribegi spre miază-zi,
făclii de-argint
tremurător
se sting și se aprind.

M. ANDREI
Bacău

GHEORGHE AMERICANU'

— reportaj —

de M. ARSENE

Sînt treizeci și cinci de ani de-atunci. Într-o dimineață de mai, un flăcău bălan la față, mărunt de stat — să tot fi avut 20 ani, s-a urcat în personalul de București. De pe scara vagonului a mai sărutat o dată mîna mamei sale, care-l însoțise pînă la gară, apoi a trecut la fereastra care da spre cîmp.

Din lanul de porumb care se ridica chiar din spatele macazului, ieșiră un bărbat și o femeie. Și-au dat pălăriile de pai pe ceafă, s-au rezemat în sape și au răspuns cu brațul ridicat salutului trimis de flăcăul aflat la fereastra vagonului.

De pe podul de lemn zvîrlit peste Olt, o fată a fluturat batista pînă ce trenul s-a șters în zare. Apoi a izbucnit în plîns...

...A plecat Gheorghe al vădanei Șerbana din Voila Făgărașului. A plecat în America... Tii! Tare bine o fi acolo! Să tot stai s-aduni, dolarii la ciorap. America... Ttțț...! Numai care nu vrea nu strînge avere!

★

A sosit tîrziu prima scrisoare din Detroit — Statele Unite ale Americii:

„Dragă mamă. S-a împlinit un an de cînd îs în America, bătu-i-ar sfinții pe cin' m-o îndemnat să plec. De lucru n-am găsit nici pînă acu', măcar de-am cercat în toate felurile. Unchiu' mi-a zis că nu mă mai poate ține că și el, din șase, doar cîte două și trei zile în săptămînă lucră la fabrică, iar viața se scumpește mereu".

A mai trecut un an și a mai sosit o scrisoare cu scris mărunt, grăbit și chinuit:

„Dragă mamă, frate și soră. Aflați despre mine că m-a țipat unchiu' din casă și abia de cîteva luni am găsit slujbă la fabrică. Spăl geamurile în ateliere. Și primesc pentru asta plată. Dolari, no! Aci, care-i tare, și nu se bolonzește de cap chiar de la început, mai la urmă se-nvață și scapă. De ai de lucru în tot timpul, avere poți strînge, doar să nu mănînci nimica și să dormi în stradă. Dar asta nu se poate. Conservele sînt rele la gust și costă scump. Polismenii — așa le zice — îs domni cu cravașă și revolver care nu te lasă să dormi în parc sau pe trotuar. Încolo, îs încă bine sănătos și să știți că Ion n-a avut bani de drum și a rămas în București, ucenic la restaurantul „Capșa". Mai bine că a rămas în țară. Mi-e dor de voi și de cîmp. De 2 ani n-am mai văzut un copac. Să-mi trimiteți în plic un fir de iarbă..."

Și iarăși a mai trecut un an. Apoi, doi, trei și cinci. Ba chiar zece și cincisprezece. Viața se scurgea în Voila la fel de tristă și chinuită ca și înainte. Evenimentele erau rare și făr' de prea mare însemnătate. Murea cîte o femeie sau vreun bărbat. A luat foc atelierul de fierărie a lui Matei de s-au aprins și alte trei case vecine. Perceptorul scotea ca de obicei în fiecare toamnă și primăvară boarfele săracilor la vînzare. S-a pierdut vițica lui Doboș Niculae, invalidul. În cimitirul din deal popa ducea parcă mai mult tineret lovit de oftică.

Fata moșierului și-a adus la conacul de vară fel de fel de lucruri cumpărate tocmai din America, acolo unde se află Gheorghe al vădanei Șerbana, ăla care nu mai scrie și nu știe nimeni de el de-i în viață ori ba.

A venit războiul din '41. Antonescu a strîns din Voila, vite, grîne și suflete pentru front. N-a mai dat nimic înapoi. Ar mai fi cerut, dar noroc că rușii l-au alungat pe Hitler și s-a făcut pace.

Apoi...

„Dragă Gheorghe..Am primit cartea de la tine și mult ne-am bucurat că ești în viață și că pe război ai avut de lucru în fabrica care scotea tancuri... Pe aci e vorba să se facă colectivă cu pămîntul nost' ce l-am primit de la stat cînd s-a împărțit moșia boierului. Tare aș mai vrea să te văd o dată, că-s bătrînă, și ața de pe mosorel începe să se gate..."

Gheorghe Șerban n-a răspuns, deși a primit scrisoarea. A trimis un pachet. La trei luni i-a mai venit o carte. Maica și frații îi mulțumeau pentru dar, însă nu merita osteneala, că zahăr și săpun este și la cooperativa din sat. Pînzeturile se fac acum din bumbac bun — și nu din țilofibră nemțească, cum se făceau în timpul războiului. Conservele primite îs tare rele. Cum de le poate mînca un om care muncește? Mai bine ar fi trimis fotografia, că aproape l-au uitat cum arată la chip.

Abia către sfîrșitul anului 1950 a venit o scrisoare de la Gheorghe din America:

„Iubită mamă, iubiți și doriți frați și surori... Veți ști despre mine că-s sănătos. Stau de vorbă cu ai noștri veniți ca și mine din țară... Cei mai mulți îs de prin locurile Făgărașului și lucrează la Ford sau Crysler în Detroit... Cînd și cînd citim ziarele de-acasă... Cum îi cu colectiva? Pămîntul vi l-a dat cu acte? Nimeni n-a plătit pentru el? Trimiteți scrisoare că-s tare curios..."

1951.

„... mamă, frați, soră, și nepoți... Nu m-am însurat. E greu pentru cine are nevastă și copii. Viața e tare scumpă... Am îmbătrînit și-am obosit... Strîng bani să vin în țară să vă văd...

1952.

„...strîng dolari pentru drum. Din 6 zile lucrez două sau trei... Greva a ținut trei luni... Alteori trec săptămîni albe, făr' de lucru. Avem și pe-aci cinematograf — o, ie, destule — și spital pentru femei care naște și doctor, dar toate se plătesc în bani grei...

Nu am înțeles... Cum spuneți voi, că doctorul cu spitalul de femei și cinematograful e al vostru? Cine îl plătește? Care o cumpărat spital și cinematograf?"

1953.

„... v-am trimis pachet cu stofă și nylon să-l vindeți dacă n-aveți trebuință... Altcum n-am cum să vă fac cadou... Strîng bani de drum ...Mi-e dor de voi.

1954...1955...

1956.

Telegramă: „Sosesc la mijlocul lui mai. Stop.

Nota redactorului:

Pe Gheorghe Șerban l-am întîlnit în holul de la Athenée Palace. Mi l-a recomandat un delegat al Oficiului de turism O.N.T. Carpați. Gheorghe Șerban a sosit în țară împreună cu un grup de 18 persoane, romîni plecați cu zeci de ani în urmă să-și caute norocul și de lucru peste ocean. Ei au venit pentru cîteva luni să-și vadă rudele, să regăsească locurile natale.

— N-am cheltuit nimic de prisos, am strîns ban cu ban, ani de zile, ca să-mi pot plăti drumul în țară și-napoi.

A sorbit un pahar cu bere rece.

— Bună bere în țară. Și vinul. Pe acolo nu-s chiar așa. Dar rachiurile îs mai tari... New - Yorkul? De două ori l-am văzut. O dată cînd am emigrat, în 1920. A doua oară, acum patru zile, cînd de la Detroit am zburat peste el și am aterizat pe aeroportul Laguardia.

Notez în fugă, îl ascult și-l privesc.

Poartă pantaloni de stofă subțire, haină colorată și pantofi cu botul lat. Se uită curios și cu luare aminte. Întreabă. Se minunează.

— Astea-s tare bine organizate aci. Astealalte or să dea sigur rezultate. În America sînt mai mari și mai multe, dar nu pentru oricine...

Apoi tace. Oftează.

— Mîine dimineață plec acasă. În Voila. Nu mai am răbdare. Am zburat cu avionul lui Air France pînă la Paris. Acolo am pierdut o zi.

Ce faci, Boiane? Ți-ai găsit nevasta?

Boian este tot din Voila. A plecat în 1902. Nu s-a însurat. A strîns și el „ban pe ban", ca să-și ia nevastă din țară. A venit o dată cu Gheorghe. E înalt și slab.

— Mi-am găsit soața, frate Șerbane. Sîntem de zece ani în corespondență. E cam tînără, dar am eu experiență și pentru ea.

Șerban îl felicită. Discuția continuă:

— La Praga am cerut să ne facă sarmale cu mămăliguță... Și în timp ce eram la masă, am rugat să prindă la radio Bucureștiul. Cînd am auzit taraful cîntînd ardelenește noastre, am sărit de la masă și am tras o horă că a trebuit să amîie cu o oră plecarea avionului spre București...

La despărțire, Gheorghe Șerban mă invită la Voila și-mi recomandă un ins rotofei cu scufă albă pe cap.

— Este Ion, fostul ucenic la „Capșa". L-am întîlnit aici, la Ateneu. Îi maistru cofetar acu'... No, bea Ioane! Noroc.

Ion rîde și-și bate prietenul pe umăr.

Sînt cîteva săptămîni de atunci. Într-o după-amiază de mai, un om în vîrstă, cu dungi aspre pe față — să tot fi avut 55 de ani — a coborît din acceleratul de Sibiu, în Stația Voila.

În gară nu l-a așteptat nimeni. Dar din lanul cu porumb al colectivei, peste drum de linia ferată, au ieșit, cu pălării mari de paie pe cap, cîțiva bărbați și femei. Și-au dat pălăriile pe ceafă, s-au uitat la călătorul singuratic care cu geamantanul în mînă o lua înspre sat și l-au strigat:

— Dumneata ești Gheorghe americanu'?

Omul s-a oprit și-a răspuns într-o romînească greoaie, cu accent străin:

— Eu sînt. Ce fac ai mei?

— Bine. Îs la treabă care încotro.

— Mama?

Oamenii nu i-au răspuns. Au plecat doar frunțile.

Cu lacrimi în ochi și glasul sugrumat, Gheorghe a prins pe unul dintre ei de braț.

— Cînd a murit?

— Acu' zece zile.

. . . . . .

— Pe-aci a fost căsuța lui Dumitru. Parc-o văd, aplecată într-o rînă, cu căciulă de stuf înnegrit de ploi și vîntoase, drept coperiș. Acu-i căsoaie de zid învelită cu tablă. Unde lucră el?

— La colectivă.

— Are casă nouă și fierarul, și tîmplarul, și alții...

— S-a schimbat satul...

Pe drum trec și vin, tăind șoseaua asfaltată, autocamioane încărcate cu piatră, nisip și mașini de construcție. Ele coboară și urcă sus la munte, spre Sîmbăta și Coștila.

Gheorghe Șerban zîmbește cu fața luminată de plăcere.

— Am văzut în gară la Făgăraș o locomotivă Diesel. Scria pe ea Reșița... Ascult la radio în fiecare seară tot ce se făptuiește în țară... Citesc ziarele... Știi, cînd m-oi întoarce, n-am să mai spun că-s din Romînia.

—?

— O să le zic că-s din Republica Populară Romînă unde... Dar las' că dumneata ești ziarist și ai aflat mai multe cîte s-au făcut în țară, de la război 'ncoa.

Soarele scapătă înspre coama muntelui. Cerul devine brusc, violet.

În dreptul unei curți ne-am oprit.

— Mărie!

Femeia a venit la poartă. Un băiat a rămas la doi pași de ea.

— Auzi tu, Mărie. Cînd oi pleca să vii cu omul tău și cu copiii la gară.

Măriei i se umezesc ochii. Clatină capul.

— Am să vin. Gheorghe.

— Atunci e bine. Sară bună.

— Bună sara.

Gheorghe mă ia cu un gest prietenos de umăr.

— Cînd eram flăcău ziceam s-o iau de nevastă... Cînd am plecat de-acasă a venit la pod și mi-a făcut semn cu batista... M-a așteptat cinci ani... America! Hei, socotelile de-acasă și cele din tîrgul ăla mare de peste Ocean...

Gheorghe Șerban (mijloc) împreună cu nepoții lui

Aparatul de fumat. Inginera Minerva Haşeanu verifică calitatea ţigaretelor.

Ţigările PREFERATE...

...„Ţigările preferate"? Desigur o să vă surprindă, dar de data asta nu dumneavoastră vi se oferă ţigările preferate, ci unui... fumător şi mai pasionat: aparatul de fumat, care trage, trage, lasă fum, dar nu foloseşte scrumiera.

Uitasem să vă spunem că ne aflăm în laboratorul fabricii de ţigarete din Sf. Gheorghe (Regiunea Autonomă Maghiară). Politicoasă de felul ei, inginera Minerva Haşeganu aprinde ţigareta din gura aparatului de fumat. Cu ajutorul acestuia se stabileşte combustibilitatea, respectiv înfundarea ţigaretei şi se face analiza chimică a fumului, privind procentul de nicotină, hidraţii de carbon, eterii dătători de aromă.

Cînd fumaţi ţigaretele care vă plac mai mult, nici nu vă închipuiţi cîtă migală necesită fabricarea lor.

Tutunul fermentat intră în fabrică în baloturi de cîte 1.000 kg. Şi acum se fac reţetele. Fiecare soi de ţigarete îşi are reţeta lui: pentru ca să obţinem „Mărăşeşti", „Carpaţi", „Olt" sau „Mureş", trebuie să variem compoziţia ţigaretei.

Dar nu prezentarea procesului tehnic de producţie al ţigaretelor interesează acum; mult mai interesante apar schimbările petrecute în întreprindere.

Pe prima pagină a carnetului, reporterul a notat: începînd din anul trecut, baloturile de tutun se transportă la banda de ridicare cu transportoare speciale. Înainte, muncitorii trebuiau să le ridice manual.

În pagina următoare: La secţia de umezire a tutunului sînt instalate dispozitive de absorbţie a prafului. Înainte existau aici doar nişte aparate primitive nefolositoare.

La operaţia de ales şi mestecat: dispozitiv mecanic tip carusel, cu gura mobilă. Model confecţionat la noi. Inovaţie.

La atelierul de tăiat: inginerul Roman Dumitru ne spune: sub regimul burghezo-moşieresc aici era atît de mult praf, încît plămînii muncitorilor înghiţeau zilnic mari cantităţi. Acum, avem aici o instalaţie pneumatică ingenioasă, care aspiră praful de tutun, de cuprinde străine şi de aer. În fine, dăm de cele 200 kg. de praf fin de tutun, dar nu în plămînii muncitorilor. Praful nu mai constituie un pericol, căci e captat în saci. Din el se vor fabrica îngrăşăminte chimice, medicamente, insecticide, şi alte substanţe.

Atelierul de confecţionat ţigarete: maşini moderne, manipulate de muncitoare calificate. (Aici am văzut nişte ţigarete care ar potoli pofta celor mai înverşunaţi fumători: înainte de a fi tăiate, ţigaretele au aici lungimea unor macaroane interminabile...)

Două maşini de împachetat „Simplex" au fost modernizate. Randamentul lor a crescut cu 100%. Prin mărirea capacităţii maşinilor de împachetat se economiseşte 25% din hîrtie şi 50% din dextrina pentru lipit. La maşinile de împachetat ţigarete se instalează aparate de control acţionate cu energie electrică. Astfel se evită comercializarea pachetelor de ţigarete incomplete... şi atîtea vorbe de ocară ale fumătorilor păgubiţi.

...Şi apoi, iată pe filele mult răsfoitului carnet nume şi nume: Lupşa Victoria, directoarea fabricii, Benő Ilona, Peter Elena muncitoare, Toth Amalia, Egyed Iulia la maşina de tăiat şi imprimat blanchete, Bartok Jolan şi Negulescu Olimpia la maşinile de împachetat ţigarete. Preşedinta comitetului de întreprindere: Ana Bălcescu. Secretara organizaţiei de bază: Székely Erzsébet. Concluzia: o fabrică condusă de femei. Şi totodată o fabrică care funcţionează cu precizia unui ceasornic.

Filele carnetului de reporter sînt pe terminate. Şi pentru ca să fim pe de-a-ntregul edificaţi asupra felului cum se lucrează la fabrica de ţigarete din Sf. Gheorghe, să recurgem puţin la statistică: Pe cînd în anul 1950 fiecare 1 leu investit în mijloace de bază a adus o producţie în valoare de 20 lei, în anul 1955 fiecărui leu i-a revenit o producţie valorică de 40 lei, în preţuri constante. Pentru colectivul fabricii de ţigarete, cuvîntul partidului este literă de lege. În primul an al celui de-al II-lea cincinal, literele directivelor Congresului Partidului s-au transformat în fapte încă din primele luni. Deşi planul de producţie pe 1956 este cantitativ cu 4% mai mare decît cel din anul precedent, în primul trimestru colectivul fabricii din Sf. Gheorghe, a produs peste sarcinile de plan 30 milioane de ţigarete, iar productivitatea muncii a crescut cu 3,62%.

Dar în mintea celor din întreprindere s-au şi ivit idei noi care au luat apoi forma materială a planurilor de măsuri: mecanizarea descărcării baloturilor de tutun brut din autocamioane, mecanizarea alegerii şi desprăfuirii zobului, dispozitivele mecanice de lipit foiţă şi altele vor deveni realizări întocmai ca şi celelalte.

Ştefan ISZÁK

↑ În statul major al fabricii. Directoarea Lupşa Victoria se sfătuieşte cu inginerul Roman Dumitru, unul dintre bărbaţii care sînt aici în minoritate. (Totuşi bărbaţii au aici drepturi egale...)

Foto: Meiszter PINKÁSZ

La maşina de împachetat ţigarete. Amatorii ţigaretelor „Mureş" vor fuma poate cu mai multă plăcere dacă vor vedea chipurile drăguţe ale muncitoarelor Bartók Jolán, Vass Elisabeta şi Katona Lenke, care împachetează acest sortiment. ↓

De ce?

UN MUZEU AL NEPĂSĂRII

În vara aceasta, pe vremea secerişului, treburile ne-au purtat paşii pe întinderile gospodăriei agricole colective „Drum nou" din Zăbrani, regiunea Timişoara.

Era o adevărată desfătare să priveşti noile aşezări ale gospodăriei: grajduri, magazii, maternitatea de porcine şi cîte altele. În zare se profilau siluete de colectivişti ce înaintau cu mişcări ritmice în lanul bogat de grîu: cositul era în toi.

Simţeai pretutindeni că te afli într-o aşezare unde stăpînă e munca şi bunăstarea.

De aceea m-am mirat tare cînd am zărit — tot pe pămîntul colectivei — ceva care, din depărtare, păreau a fi înşirate nişte bordeie mizere, acoperite cu stuf şi avînd pereţi înnegriţi de vremuri. M-am gîndit că ar putea fi niscaiva piese de muzeu care vor să demonstreze mizeria în care trăiau pe vremuri ţăranii noştri muncitori.

Apropiindu-mă, mi-am dat seama că mă înşelasem. Nici vorbă de bordeie ci de două şure imense de cînepă din recolta anului trecut. Cînepă care pînă acum nu luase drumul fabricii şi care din cauza ploii şi a arşiţei se înnegrise şi se descompunea văzînd cu ochii.

Din vina cui se prăpădeşte atîta avuţie? Iată şi răspunsul: anul trecut, gospodăria colectivă din Zăbrani a contractat cu topitoria de cînepă din Iratoşu 20 ha. de cînepă. Gospodăria colectivă a produs cînepa contractată, a strîns-o şi a pregătit-o în şire aşteptînd doar ca beneficiarul să o ridice. Ce a făcut beneficiarul, adică topitoria de cînepă din Iratoşu? Şi-a trimis delegaţii care au recepţionat-o... pe teren, au plătit gospodăriei banii cuveniţi, o nimica toată de vreo 33.425 lei şi... s-au topit cei de la topitorie...

A trecut de-atunci un an. În miezul verii lui 1956 cînepa mai zăcea în şurele descrise, pe terenul gospodăriei. Cei de la topitorie uitaseră probabil de această cantitate de cînepă care putrezeşte în ploi şi arşiţă.

Oare topitoria nu duce lipsă de materie primă? Îşi îndeplineşte oare planul şi fără această cantitate de cînepă? Aş, de unde! Topitoria are nevoie de materiile prime. Un fapt care poate constitui o dovadă: numai cu gospodăria colectivă din Zăbrani topitoria a contractat să-i furnizeze în anul acesta recolta de pe 83 hectare de cînepă.

Atunci care poate fi semnificaţia celor două şiruri de cînepă care păreau a fi nişte mizerabile bordeie? Cred că toţi nu m-am înşelat. Tot despre nişte piese de muzeu este vorba. Şurele de cînepă, înnegrite şi putrezite, not figura într-un muzeu al nepăsării criminale faţă de bunul obştesc, muzeu care fără îndoială va lua o dată fiinţă... Dar pînă atunci vinovaţii de la topitoria de cînepă din Iratoşu să fie traşi la răspundere. Aşa, ca pildă!

R. RODA

A FI SAU A NU FI... LUMINĂ

Eram la Buşteni. În vacanţă. Aer curat de munte, de cele mai multe ori soare, distracţii, excursii, într-un cuvînt tot ceea ce poate face plăcut un concediu.

Era totuşi un ce, care umbrea bucuria celor veniţi aici. În special a celor care frecventau clubul C.C.S.

Nu! Nu e vorba de vreo defecţiune în activitatea clubului. Despre el, despre colectivul de conducere, numai cuvinte de laudă. Altul era baiul. Mai în fiecare seară se stingea lumina. Uneori pentru cinci-zece minute, alteori pentru o jumătate de oră, o oră, sau chiar mai mult. Aţi văzut cum funcţionează un semnalizator electric? Probabil că de aici se inspirau cei care au în grijă iluminaţia oraşului Buşteni.

Închipuiţi-vă clubul plin de oameni veniţi să joace o partidă de şah, remi, şubah sau biliard — fără să mai vorbesc de cei din sala de lectură. Se stinge lumina. Se consumă chibrituri. Un oftat de uşurare. S-a aprins lumina. Pentru cinci minute numai. Iar s-a stins. Şi astfel pînă ce capricioasa lumină, obosită de atîta joc, se hotărăşte să rămînă. Mai păgubiţi erau cei interesaţi de vreo conferinţă transmisă la radio sau amatorii de muzică. Degeaba ar fi consumat chibrituri, radio-ul tot mut rămînea.

Şi atunci fiecare îşi punea o firească întrebare: „A fi sau a nu fi? Şi dacă a fi, cît va fi?..."

La fel cum nefericitul prinţ al Danemarcei n-a găsit dezlegare acestei întrebări şi noi am rămas nedumeriţi. Poate că Sfatul popular al oraşului Buşteni ar putea să-i găsească răspunsul.

R. SCURTU

C. TĂNASE

UN ARTIST PE CARE NU L-AM UITAT

Tănase

Cunoașteți străduța căreia cine știe ce edil cu fantezie dubioasă i-a zis „Puțul cu plopi"? E o stradă fără personalitate, pe care poți trece de zeci de ori fără a-i reține fizionomia, doar pentru a urca din Știrbei Vodă spre Popov. Și nu m-ar mira dacă nu ați fi observat nici modesta casă de la numărul 10: îmbătrînită și coșcovită de vreme, ea își poartă cu un vetust aer patriarhal treptele și coloanele micii terase din față, pe care presupui că seara poți vedea, luînd aer, o liniștită pereche de pensionari ce și-au cumpărat casa din economiile unei vieți întregi.

În casa aceasta a trăit zeci de ani omul a cărui popularitate a umbrit figuri monarhice cu ifose și veleități vedetistice, care a stins strălucirea unor stele de cinema cu vază mondială, omul al cărui umor spontan și de o autentică proveniență populară a descreștit frunți de-a lungul a patru decenii și a supus incisivei sale ironii, cu un uimitor curaj civic, moravurile și năravurile vremii sale. La numărul zece al acelei străduțe bucureștene, a locuit actorul Tănase.

Am numărat încă un an peste deceniul care s-a scurs de la moartea sa. Dar mă întreb dacă dv., acei care citiți aceste rînduri, ori ruda dv. din Mizil sau cunoștința din Botoșani, au putut uita acea figură ciudată, cu nasul neobișnuit de mare și obrazul ciupit de vărsat, pe care se așternea, paradoxal, un zîmbet și o veselie atît de cuceritoare, și a cărui cea mai mică grimasă declanșa, irezistibil, hazul? Tănase nu poate fi uitat, pentru că nu se lasă uitat. Poate că nu ni l-am amintit, public și oficial, atît cît s-ar fi cuvenit. Dar asta nu înseamnă că nu-i recunoaștem necontestatele sale merite artistice și sociale.

„Nea Costică", așa cum i-au spus cu o semnificativă intimitate toți, de la colaboratorul cel mai apropiat pînă la puștiul care-l pîndea pentru a-i cere o intrare gratuită la galerie, n-a rămas mai puțin unul dintre cei mai originali și autentici purtători ai opiniei și nădufului omului simplu, pe rînd sarcastic, indignat, amar, ironic, niciodată îngăduitor față de matrapazlîcurile politicienilor vremii. Vă amintiți cupletul „Pînă cînd"? Sînt aproape 35 de ani de cînd Tănase, purtînd vestonul strîmt și ros în coate al cetățeanului amărît din fundul Bucureștiului, exclama:

„Pînă cînd cu viața-amară
Pînă cînd
Jafuri, șperțuri, mușamale?
Păi pînă cînd?
Lupu cică hoț e Tache
Tache cică-i Mihalache,
Mihalache cică-i Pache
Păi, pînă cînd?

Dacă nu-i puneți capacul
Ne ducem de-a berbeleacul
Și-o să dăm cu toți de dracul...
Păi pînă cînd?

Acesta a fost adevăratul Tănase... „Seismograful stărilor noastre sociale", cum l-au intitulat, pretențios dar nu nejust, ziariștii vremii. Obsesie a politicienilor, care așteptau, cu emoție, fiecare nouă premieră a „Cărăbușului" pentru a afla dacă Tănase nu spune iar pe șleau vreuneia din potlogăriile lor. Purtător al „of-ului" lui „Mitică", pe care-l întruchipa desăvîrșit, nedepășind capacitatea redusă de înțelegere politică a acestuia, dar avînd același umor și vervă populară, care-l apropiau tipurilor lui Alecsandri și Caragiale. Creator al genului revuistic romînesc, în care chiar și excesul de fast slujea unui conținut satiric substanțial.

Oare acest Tănase poate fi uitat?

★

M-am întrebat, vizitînd zilele trecute casa cu nr. 10 de pe Puțul cu plopi, ce l-a determinat pe Tănase să locuiască ani și ani de zile în aceste încăperi cu aer provincial, mobilate cumsecade și bătrînește, fără vreo extravaganță modernă, păstrînd pe pereți un tapet închis, la modă pe vremea bunicii. Directorul „Cărăbușului", care aducea pe scenă decorurile și costumele de un lux exorbitant al revistelor pariziene, și care, materialmente, și-ar fi putut permite să locuiască într-un palat, se simțea în largul său doar în casa aceasta, care amintea de interiorul locuinței unui profesor de liceu ieșit la pensie. Singura notă de „boemă" artistică (păstrată și azi de soția lui cu un respect ce merită toată admirația) o constituiau nenumăratele fotografii și caricaturi ale actorului, care umpleau pînă la refuz pereții vestiarului.

Și poate că tot aceste fotografii mi-au adus dezlegarea...

Am văzut o poză îngălbenită de vreme; în ea, o căsuță deșălată de greutatea unui acoperiș mai mare ca dînsa, își lăfăia la soare o prispă îngustă, cu cîteva șipci desfăcute, și cu un poloboc pentru strîns apa de ploaie. Era casa din Vaslui în care, cu peste trei sferturi de veac în urmă, s-a născut Constantin, fiul lui Ion Tănase, laborant analfabet la farmacia lui Ortenski, și a casnicei Ilinca, și dînsa neștiutoare de carte...

Există o simplitate a omului din popor care-i face firească modestia și împotrivirea la lucrurile lipsite de bun simț. Poate în virtutea acestei simplități, ținînd de condiția sa socială, de copilăria — nu fără lipsuri — petrecută în praful și glodul străzii Hușului, Tănase a dăruit vieții sale personale decorul calm și modest din Puțul cu plopi. Pînă a ajunge la el, artistul a cunoscut însă din plin mansardele neîncălzite iarna și sufocante vara, mizerele camere ale hotelurilor de provincie și îngustele cușete de turneu — într-un cuvînt: a cîntat pe struna tinereții sale întreaga epopee jalnică a actorului nomad de altă dată.

Micile schițe biografice sînt jenante tocmai prin schematismul și tiparul la care te obligă. S-ar cuveni să relatăm, cu corectitudine cronologică, înclinațiile artistice precoce ale lui Tănase, care făcea „scenă" și „cortină" cu lăicerele și cearșafurile mămuței, și juca cu băieții din mahala „Meșterul Manole", așa cum văzuseră că fac în grădina „Iacob" diferitele trupe în trecere prin Vaslui. Preferăm, însă, cîteva amănunte mai prozaice, dar nu mai puțin semnificative: elevul Constantin Tănase strălucea la muzică și la gimnastică, dar nu se avea bine cu aritmetica, fapt care i-a oferit răgazul a doi ani întregi pentru a se deprinde cu materiile clasei a doua primare. Și un alt lucru caracteristic pentru firea băiatului: deși se vedea, fără vreo vină, posesorul unui nas ce provoca cele mai năstrușnice porecle și glume, Tănase a rezistat și timidității, și complexelor de inferioritate ce se trezesc în asemenea condiții, învățînd să se impună fie cu hazul lui natural și inteli-

Tănase în chip de malagambist.

Parodiindu-l pe Ionel Brătianu.

Interpretînd un ofiţer de modă veche.

Unul din cupletele despre soacre.

Tănase imitîndu-l pe Charlie Chaplin.

genţa sa vie, fie, mai puţin academic, cu vigoarea pumnului său...

Un alt amănunt pitoresc: debutul pe o scenă adevărată a fost făcut pe la 14-15 ani, în ...limba idiş. „Într-o vară — povesteşte Tănase — s-a nimerit să vină la Vaslui trupa lui Segalescu... Cum s-a întîmplat să le lipsească un actor şi cum eu stăteam la repetiţie şi pe deasupra mai ştiam şi evreieşte mi-au pus o burtă, mi-au lipit nişte mustăţi şi astfel am jucat rolul unui cîrciumar..."

De la acest prim rol, improvizat, pînă la profesia de actor, au trecut însă mulţi ani, de-a lungul cărora Tănase a trebuit să schimbe cele mai neaşteptate ocupaţii. Vi l-aţi fi imaginat oare vreodată pe Tănase, cel a cărui gură slobodă nu cruţa pe nimeni şi nimic, suportînd de bună voie disciplina militară? Contrastul e de-a dreptul comic, după cum comică e şi silueta ţeapănă, evident şarjată, de plutonier cu mustaţă în furculiţă, aşa cum ne-o aminteşte o fotografie a vremii. Tănase a fost militar mulţi ani ai tinereţii sale, după ce mai înainte îşi încercase aptitudinele de... învăţător, scoţînd din micii şcolari din Curseşti şi Hîrşoveni, buni gimnaşti şi cîntăreţi dar, cum se poate uşor presupune, mai puţin străluciţi matematicieni.

Căutările acestea din tinereţe au farmecul şi naivitatea lor (Tănase era încă un adolescent, abia terminase cele patru clase gimnaziale), dar şi amărăciunea visului neîmplinit. Pentru că dacă veleităţile cuminţi ale părinţilor nu depăşeau şapca roşie de telegrafist C.F.R., Costică se visa actor, potolindu-şi dorul cu „Curcanul" lui Ventura jucat cu ostaşii din regimentul 1 de Geniu. Şi pasiunea pentru scenă a fost mai puternică decît orice oprelişte. Într-o toamnă, printre candidaţii spilcuiţi şi pomădaţi ce dădeau examen la Conservator, a putut fi văzut şi un tînăr urît, cu un nas uriaş, zadarnic camuflat de o mustaţă stufoasă, purtînd nişte vechi haine militare de la care fuseseră smulse în grabă vipuştile. După ce a examinat toţi candidaţii, comisia — din care făceau parte Davilla, Nottara, Aristizza Romanescu şi alţii — a dat rezultatul: la dramă fusese admis Ion Manolescu; la comedie — Constantin Tănase... Aşa a început cariera actoricească a lui Tănase.

★

Ce a creat oare acea rar întîlnită popularitate a lui Tănase? Cum poate fi explicat acel neobişnuit val de simpatie populară, care umplea pînă la refuz sălile din cele mai umile tîrguri şi care aduceau în Capitală, de paşti şi de crăciun, nenumăraţi provinciali, dornici să-i vadă noua premieră? Întrebarea ţi-o pui şi astăzi, cu aceeaşi uimire nepotolită, şi poate că abia azi, cu luciditatea rece pe care ţi-o conferă trecerea timpului, îţi poţi răspunde.

Arta lui nu avea rafinament şi nici subtilitate. Cupletele lui nu pretindeau dozări savante ale comicului ori alambicate maniere actoriceşti. Ba, uneori — să ne fie cu iertare — erau destul de deochiate. Tănase avea însă un umor natural, robust şi optimist, care ţîşnea firesc din fiecare vorbă şi gest al lui, aşa cum întîlneşti numai la oamenii din popor. Şi ceea ce ar fi însemnat o reală nenorocire pentru un june prim—o statură pătrată, o chelie lucioasă şi un enorm nas ciupit de vărsat — lui îi dădeau o savoare comică deosebită. Pe scenă, Tănase se simţea ca acasă şi replica i-o servea parcă însuşi publicul, pe care actorul şi-l lua nu o dată ca partener. Cupletul îl rostea cu firescul cu care ar fi povestit o glumă unui prieten, iar travestiurile sale şi mai ales parodiile, erau neîntrecute.

Oare numai aceste daruri naturale i-au cîştigat lui Tănase celebritatea şi popularitatea sa? Fără îndoială că nu. Tănase a avut — şi să nu pară retorică formularea — o concepţie personală şi combativă a artei revuistice, căreia i-a subordonat însuşirile sale artistice. Pe afişul piesei în care a debutat, intitulată „Doctorul damelor", se specifica înserarea cupletului „pungaşii trăiesc bine în Romînia", precum şi „alte cuplete de actualitate care se vor schimba la fiecare reprezentaţie, potrivit evenimentelor zilei". Asta se petrecea în 1905. Şi pînă în 1945, Tănase nu a lăsat să-i scape nici un spectacol fără a biciui relele sociale ale vremii. E prea mult timp de atunci pentru a mai apela la memoria celor ce l-au văzut, dar creaţia pe care Tănase a avut-o în „Ionel flaşnetarul" (demascare caustică a şefului liberal Ionel Brătianu) a făcut din revista „Plici" cel mai mare succes al zilei.

Rînd pe rînd, Tănase căpăta înfăţişarea contribuabilului copleşit de impozite, care se întreabă exasperat: *„Pă ce, eu mandea, par exemplu/ Plătesc global, plătesc şi semplu/Pă ce"*? a cetăţeanului blazat, care recunoaşte, „înţelegător": *„În guvern cînd ai şi frîna/se-nţelege că bagi mîna.../Ca omul!/La-nceput niţel de tot,/Dacă merge-o bagi de-un cot.../Ca omul"* Ca mai apoi, în rolul unui om socotit nebun, să exclame, nu fără durere: *„În ţara asta, fraţilor,/Îşi fac de cap care cum vor/Cînd sînt la cîrmă nu le pasă,/Trăiesc ca şi la măsa-acasă..."*

În cîte reviste a jucat Tănase, sau cîte a montat el ca director al Cărăbuşului, începînd cu „Pisică pe orez" (1919) şi terminînd pe scena circului Paladium, cu revista „Ca la Tănase" (1945)? E greu de răspuns şi cred că dacă s-ar încumeta cineva să facă o statistică, n-ar avea o treabă prea uşoară (Ioan Massof, care a înregistrat cu migăloasă precizie documentară viaţa artistică a lui Tănase, merită din acest punct de vedere, toată preţuirea). De altfel, nu cifrele interesează. Ci faptul că în aceste zeci şi zeci de reviste el a format cea mai mare parte a actorilor noştri de estradă, a creat un gen şi o tradiţie revuistică, ale cărei aspecte valabile pot şi trebuie continuate astăzi.

De-a lungul celor 40 de ani de activitate teatrală, cred că sînt puţine apariţiile pe scenă ale lui Tănase care să nu fi fost salutate cu ropote de aplauze. Şi, totuşi, ultimele aplauze, marele actor nu le-a primit pe scenă. Ci în plină stradă, din partea unor şiruri nesfîrşite de oameni. Era 1 Mai 1945, şi Tănase defila în rîndurile artiştilor. Ioan Massof notează că apariţia lui a stîrnit necontenite ovaţii „Bravo Tănase! Să ne trăiască Tănase, artistul poporului!"

Oare îşi poate dori un artist recunoaştere mai sinceră şi mai spontană a meritelor sale, ori aplauze mai entuziaste?

Sanda FAUR

Tănase imitînd-o pe Sonja Henie.

Răspundem cititorilor

CE ESTE POLITICA?

Prin materialul de față, scris de tov. M. Lupan de la Institutul de Filozofie, răspundem tov. Macărău Dumitru din Oradea.

Ca domeniu al relațiilor sociale, politica exprimă scopurile urmărite de clasele sociale în lupta pentru interesele lor, precum și metodele și mijloacele care slujesc acestor scopuri și interese. Politica este prin urmare strîns legată de existența claselor și a statului, cuprinzînd în primul rînd relațiile dintre clase și raportul dintre acestea și stat. Dat fiind că politica exprimă lupta dintre clase pentru conducerea societății, principala problemă a politicii este cucerirea, menținerea și folosirea puterii de stat, de către o anumită clasă socială. Statul aplică o politică de clasă și este un instrument de înăbușire a claselor ostile lui.

Noțiunea de politică nu se limitează însă la relațiile dintre clase, ci cuprinde și relațiile dintre națiuni, precum și relațiile dintre state. Această diversitate a relațiilor înglobate în sfera politicii, permite să se distingă, pe de o parte domeniul politicii interne — ansamblul relațiilor dintre clase și națiuni în cadrul unui stat — iar pe de altă parte, domeniul politicii externe, care cuprinde relațiile dintre state și dintre națiuni.

Așadar, într-un sens larg, politica este tărîmul relațiilor dintre clase, națiuni, state. Într-un sens mai restrîns, politica înseamnă participarea la treburile statului, orientarea activității generale a statului sau a activității sale într-un domeniu dat — economic, comercial, cultural etc.; în acest din urmă sens în sfera politicii intră problemele organizării de stat, guvernării țării, conducerii claselor, activității partidelor politice etc.

În ceea ce privește izvoarele politicii, marxism-leninismul privește politica strîns condiționată de economie, ca o reflectare directă a orînduirii economice dominante. Lenin arăta că „politicul este expresia concentrată a economicului". Aceasta înseamnă că politica fiecărei clase exprimă, într-o formă sintetizată, interesele ei economice principale. Potrivit intereselor economice pe care le slujește, politica unei clase poate avea un rol reacționar sau un rol progresist. De pildă, politica burgheziei reacționare este antipopulară, nesocotește cerințele maselor, constituie o frînă a dezvoltării economice a societății. Dimpotrivă, politica statului socialist îndreptată spre satisfacerea necesităților celor ce muncesc, are un rol de accelerare a progresului social.

Oglindind rolul însemnat al politicii în viața societății, marxism-leninismul ne învață că interesele economice ale oamenilor muncii pot fi satisfăcute numai pe calea cuceririi și folosirii puterii de stat de către clasa muncitoare, condusă de partidul ei; cu alte cuvinte, într-un stat socialist este necesară apreciere politică a tuturor sarcinilor, examinarea problemelor privind orice domeniu, în primul rînd din punct de vedere politic, al măsurii în care servește situației politice. În aceasta constă teza leninistă cu privire la întîietatea politicului asupra economicului în epoca dictaturii proletariatului.

Construcția socialistă din țara noastră este orientată după politica marxist-leninistă a partidului clasei muncitoare. Forța de neînvins a politicii partidului nostru stă în faptul că ea răspunde cerințelor obiective ale dezvoltării economice și oglindește interesele și năzuințele maselor populare.

OKINAVA

„În ultima vreme au apărut în ziare o serie de știri în legătură cu creșterea stării de spirit anti-americane pe insula Okinava. Aș dori să publicați în „Flacăra" un documentar despre această insulă" — ne scrie tovarășa Maria Ionescu funcționară la O. C. L.-București.

Acum cîteva săptămîni a sosit la Casa Albă un plic purtînd ștampila orașului Naha, din insula Okinava. Deși Okinava face parte din arhipelagul japonez, în scrisoarea lor, adresată președintelui Statelor Unite ale Americii, locuitorii din Okinava se plîngeau împotriva americanilor! Lucrul e lesne de înțeles, dacă ne gîndim că, deși insula este japoneză, ea se află sub ocupația armatei americane. De asemeni, în ciuda faptului că Japonia a suferit din plin ororile războiului, (să nu uităm că asupra unor orașe japoneze a explodat prima bombă atomică) și că japonezii sînt însetați să trăiască în pace, Okinava a fost transformată într-o bază militară americană. Trupele americane expropriază pămîntul parcelă cu parcelă, împînzind insula cu aeroporturi, poligoane de tragere, amplasamente militare.

Dar, la urma urmei, de ce atîta interes din partea americanilor pentru Okinava? Așezată spre extremitatea sudică a lanțului de insule japoneze, Okinava ocupă un loc însemnat în planurile americane din Extremul Orient. La o distanță destul de mică de coasta R.P. Chineze, insula aceasta se află de asemeni la o distanță nu prea mare de o altă insulă transformată în bază militară americană: Taivanul.

Căpătînd după război dreptul de totală suveranitate asupra insulei Okinava, americanii au preluat-o cu toate avantajele și dezavantajele. Avantajele sînt destule: așezarea e minunată — împrejur se întind apele albastre ale Oceanului Pacific și ale Mării Chinei, iar insula este înconjurată de stînci de corali; clima e dulce (în februarie sînt aici + 16°), bogății pe insulă sînt destule: pe cei 12.000 km² pe care-i ocupă Okinava se întind cîmpii de orez, plantații de trestie de zahăr, pomi cu fructe citrice. Toate acestea ar putea desigur transforma în rai viața soldaților americani, dacă n-ar exista dezavantajele de care vorbeam. Iar aceste dezavantaje sînt în număr de aproximativ 910.000, respectiv cam tot atîtea cîți locuitori japonezi numără insula, căci aproape că nu există locuitor pe Okinava care să nu-și manifeste, într-un fel sau altul, indignarea față de samavolniciile americane, față de evacuările forțate și exproprierile de pămînt, față de continua debarcare de armament și soldați yankei.

Formal, insula este condusă de un „guvern japonez local". De fapt, însă, Okinava se află sub tutelă (citește ocupație — N.R.) americană. Iar lucrul acesta constituie un permanent izvor de indignare pentru milioane și milioane de japonezi. Pînă și conducătorul „guvernului local" Siukei Higa, a fost nu de mult nevoit să protesteze pe lîngă guvernatorul adjunct al insulei, un general american, împotriva regimului la care sînt supuși locuitorii Okinavei. El a amenințat cu demisia, dacă Congresul S. U. A. nu-și va modifica politica față de Okinava. Fără îndoială că aceasta nu este decît o revoltă în genunchi. „Guvernul local" nu cere decît îmbunătățirea unora dintre metodele de ocupație, și încetarea unora dintre abuzuri. Spre deosebire de aceasta însă, majoritatea covîrșitoare a poporului japonez luptă pentru reintegrarea insulei Okinava la Japonia, pentru desființarea bazelor militare ale S.U.A. de pe insulă și plecarea trupelor americane.

PRIMA TRADUCERE DIN DANTE ÎN ROMÎNEȘTE

DANTE ALIGHIERI

DIVINA COMEDIA

'URGATORIULU

Dăruita MARIA P. CHITIU

CRAIOVA

La întrebarea pusă de tov. Marin Popa, elev din București, ne răspunde tov. Emil Manu, aspirant în filologie.

Lăsînd la o parte traducerile fragmentare din opera marelui poet italian, care au circulat în presa românească între 1848-1880, prima traducere integrală din Divina Comedie și anume partea a II-a, „Purgatoriul", apare în românește la 1888. Presa timpului a subliniat calitățile traducerii și importanța publicării operei lui Dante în țara noastră.

Traducerea a apărut la Craiova, în 1888, editată de Rallian și Ignat Samitca, semnată de Maria P. Chițu și dedicată memoriei abatelui G. Jacopo Ferrazzi, erudit cercetător al lui Dante.

În acea epocă, în Craiova se dezvolta o puternică mișcare social-culturală, avînd în frunte pe poetul Traian Demetrescu. În afară de ziarele politice, care aveau și o pagină literară, apărea atunci și „Revista Olteană", în care s-au publicat traduceri din literatura clasică universală. Editura fraților Samitca era destul de veche (1852) și începuse să publice cărți în condiții grafice bune. „Purgatoriul" apare într-un format de 540/840/16, imprimat pe o hîrtie velină satinată, groasă, de o calitate excepțională, în 512 pagini. Fiecare început de cînt e ilustrat cu capitale grafice diverse, conținînd motive decorative adecvate. Pe fiecare pagină este reprodus în subsol, cu o literă măruntă și textul italian. Versurile sînt numerotate, astfel că cititorul poate urmări deopotrivă textul românesc și pe cel italian. La sfîrșitul fiecărui cînt, traducătoarea dă note ample care dovedesc o atentă cercetare a studiilor dantești contemporane.

Cîteva date despre traducătoare sînt necesare pentru a completa această scurtă prezentare. Maria P. Chițu face parte din familia lui Gh. Chițu, ministru al instrucțiunii pe la 1890, om de cultură și poet progresist, el a publicat versuri în ziarele craiovene, remarcîndu-se ca un talentat sonetist. Maria P. Chițu a călătorit în străinătate și a cunoscut bine literatura italiană și franceză.

Desigur, lucrarea Mariei P. Chițu nu mai poate fi utilizată azi; ea prezintă doar o valoare documentară.

ISTORICUL BRĂILEI

Prin materialul alăturat, scris de tov. Dan Berindei, cercetător la Institutul de Istorie, răspundem tov. Cotel Stoian, din Brăila.

Brăila este un oraș foarte vechi. Existența sa poate fi urmărită în documente încă din veacul al XIV-lea. Prima perioadă din istoria Brăilei se desfășoară în secolele XIV, XV și XVI, sfîrșindu-se în anul 1540. În această etapă a vieții sale, Brăila este un însemnat centru de schimb între produsele Țării Românești și cele ale Ardealului (venite pe drumul Brașovului) — cu cele ale Orientului, aduse pe calea de apă a Dunării sau pe drumurile de uscat dobrogene. Călătorul german Schiltberger, care a vizitat Brăila spre sfîrșitul veacului al XIV-lea relata că în portul muntean „negustorimea are corăbii și galioane pe care transportă mărfuri în țări păgîne", iar istoricul bizantin Chalkokondyles socotește Brăila, în secolul următor, drept „cea mai bună piață din Țara Românească".

Pe o stradă din Brăila, astăzi.

În a doua jumătate a veacului al XV-lea, Brăila este jefuită de turci (1462), apoi este incendiată de oștile moldovene (1470). Această ultimă acțiune se leagă de politica de ocrotire a drumului moldovenesc, ce cobora prin Moldova spre Dunăre și Mare și căruia drumul Brașovului îi făcea o grea concurență.

În 1540 turcii iau în stăpînire Brăila, transformînd-o în raia. Un document contemporan relatează că ei au ocupat „cetatea mare și bogată a Brăilei". Începe a doua perioadă a istoriei orașului, care se încheie abia în anii 1828-1829. Orașul devine cel mai de seamă cap de pod turcesc pe malul sting al Dunării, și, în același timp, unul dintre cele mai importante puncte de colectare și de expediere spre Constantinopol a bogățiilor Țărilor Române.

Brăila turcească este devastată de oștile lui Mihai Viteazul iar mai apoi de cele ale lui Mihnea al III-lea (1659), pentru ca, din veacul al XVIII-lea, ea să intre în sfera de acțiune a operațiilor militare întreprinse de armatele ruse împotriva imperiului otoman. În a doua jumătate a veacului al XVIII-lea, Brăila era încă o puternică cetate militară și în același timp un oraș cu o vie activitate economică. Un călător vorbește prin 1762 de „pădurea de catarge" ce se putea vedea în portul dunărean.

În 1828 Brăila este cucerită de armata rusă. Apoi, prin pacea de la Adrianopol (1829), orașul și întregul teritoriu al raialei sînt trecute în stăpînirea statului muntean. Începe a treia perioadă a istoriei Brăilei. Fortificațiile sînt distruse. Populația așezării este rară: pe de o parte asediul cetății determinase fuga multora, pe de altă parte desființarea raialei determinase mulți locuitori turci să plece peste Dunăre. Într-o catagrafie din 1828 nu se înregistrează în cuprinsul orașului decît 591 familii. Totuși, procesul de repopulare se desfășoară grabnic, libertatea negoțului sprijinind rapida dezvoltare a orașului.

Brăila devine, în această a treia etapă a vieții sale, cel mai important punct de schimb între produsele principatelor și mărfurile străine. Exportul, în valoare de 995.000 lei în 1831, ajunge în 1833 la cifra înzecită de 9.676.000 lei. Activitatea economică se dezvoltă și mai impetuos după ce Brăila este declarată porto-franco (1836).

Orașul se dezvoltă pe baza unui plan de „regularizare"; vechile incinte ale cetății devin bulevarde ale orașului modern. În 1847, un călător francez face următoarea caracterizare portului muntean: „20 de ani au schimbat complet fizionomia Brăilei, care nu mai are nimic din caracterul ei primitiv; nu mai este cetatea cu aerul întunecat și războinic, ci este orașul vesel, surizător, care primește curtenitor pe toți tributarii pe care comerțul îi atrage la el".

După revoluția din 1848 la care brăilenii participă, orașul își continuă ascensiunea. În 1859 populația sa se cifra la 15.787 locuitori, peste patruzeci de ani ea numărînd 56.330. Creșterea rapidă a populației arată necontenita dezvoltare a orașului. Din 1872 se pune în funcțiune calea ferată; în același timp, se dezvoltă industria brăileană. Anii premergători primului război mondial sînt ani de apogeu ai celei de-a treia perioade din istoria Brăilei.

După 1918 începe a patra etapă a istoriei orașului. Activitatea industrială este în creștere, ținînd seama și de favorabila poziție a orașului față de un complex de căi de comunicație, prin care se canalizează spre Brăila materia primă necesară fabricilor ei. Criza economică din 1929-1932 și, mai apoi, cel de-al doilea război mondial aduc însă stagnări și regrese în dezvoltarea orașului. Abia după alungarea de la putere a exploatatorilor, viața începe din nou să pulseze în străvechea Brăilă. Prin necontenita dezvoltare a industriei și prin însemnătatea sa ca port dunărean, Brăila cunoaște în anii regimului democrat-popular un avînt de industrializare și de prosperitate nemaiîntîlnit în întreaga sa lungă și zbuciumată istorie.

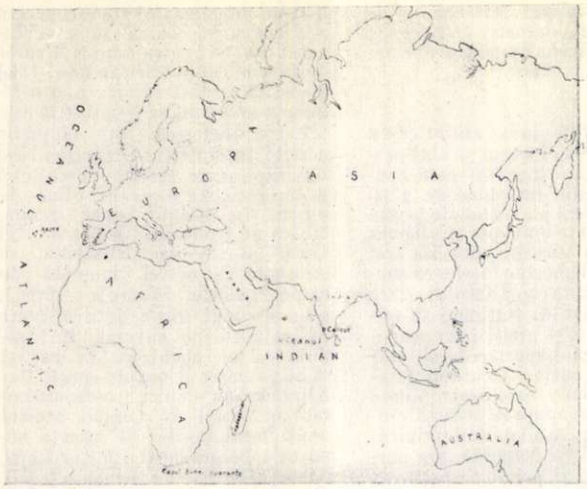

EXPEDIȚIA LUI VASCO DA GAMA

Prin acest material, scris de tov. I. Iordan de la Institutul de Cercetări Geografice, răspundem tovarășului Constantinescu Constantin, de la fabrica de încălțăminte „N. Bălcescu", care ne-a cerut date documentare în legătură cu Vasco da Gama.

Descoperirea, în 1492, de către expediția spaniolă condusă de Columb, a „Indiei de Apus" (cum era socotită atunci America), a determinat pe regele Portugaliei să trimită în grabă, în anul 1497, o expediție care, ocolind Africa, să ajungă în „Indii" și să pună stăpînire pe ele. Conducătorul acestei expediții, care trebuia ca, ocolind Africa, să ajungă — pentru prima oară pe un drum maritim — în Indii, a fost ales tînărul Vasco da Gama, care pe atunci avea 28 ani.

Născut la Sinues în jurul anului 1469, Vasco da Gama învățase de mic copil arta navigației, ajungînd, în scurt timp, să fie socotit printre cei mai buni navigatori ai vremii.

Cele patru corăbii conduse de el au navigat încet spre sud, de-a lungul coastei pustii a Africii, și au ajuns după patru luni și jumătate la Capul Bunei Speranțe (extremitatea sudică a continentului african). De aci și-au continuat drumul spre Arabia, pe lîngă țărmul african, și după ce a evitat un conflict cu un trib arab, expediția s-a îndreptat spre India. Un vînt favorabil a făcut ca ea să străbată oceanul Indian în curs de numai trei săptămîni și corăbiile să ajungă la coastele Indiei. Astfel tînărul Vasco da Gama, pătrunzînd cu curaj în întinsul necunoscut al apelor, a fost primul om care a reușit să ajungă, pe apă, din Europa în India. Deschizătorul primului drum maritim spre Indii, navigînd de-a lungul coastei muntoase a Indiei, bogat înveșmîntată cu vegetație tropicală, a ajuns la vechiul oraș indian Calicut, unde a încărcat corăbiile sale cu o mare cantitate de mirodenii.

După o ciocnire pe care a avut-o cu negustorii arabi ce se temeau de concurență, expediția luă drumul patriei. Lipsa vîntului favorabil face ca numai după multe luni ea să ajungă din nou în Portugalia.

Descoperirea de către Vasco da Gama a căii maritime spre India, care a constituit cheia navigației spre răsărit, a fost un mare eveniment în istoria comerțului mondial și a dus, o bună bucată de vreme, la deținerea de către portughezi a monopolului comerțului cu Asia de sud.

CINE ARE URECHI DE AUZIT...

Se zice că Anatole France a fost întrebat odată cum poate să îndure conversația cu o prea frumoasă doamnă care nu numai că vorbea mult, dar era și ultima expresie a prostiei. La care maestrul a răspuns: „O îndur cum nu se poate mai ușor: îmi place mult *s-o văd* vorbind..."

Cînd textul unui „Radio-Magazin" e foarte slab conceput și întru totul văduvit de duh, ascultătorii de duminică n-au avantajul lui Anatole France care, dacă asculta prostii, barem vedea ceva frumos. De aceea, zic eu, tare greu e acest gen ușor al radio-magazinului, cel puțin pînă atunci cînd și la noi va fi în floare radioteleviziunea.

Avînd numai a asculta și nimic a vedea, mărturisim că nu ne-a plăcut de loc acel radio-magazin repetat două duminici de-a rîndul, care a avut ca temă „Cîntece seria a 2-a" și era semnat de Jack Fulga și Aurel Felea. Autorii, care ne-au dat de atîtea ori texte bune, de astă dată s-au arătat pauperi în ale hazului, vădind numai o nobilă căznire de-a fi nostimi și hazoși. Însă în această materie a rîsului, cînd te căznești mai tare, tocmai atunci nu iese nimic.

Să vedem.

De la o vreme, ne-au năpădit filmele în două serii. Ce și-au zis autorii noștri? Hai să luăm și noi niște cîntece mai vechi și, în cadrul unui radio-magazin, să le facem seria a doua, adică să le dăm o nouă interpretare, o interpretare care să se lege de actualitatea inedită, care să satirizeze unele aspecte nesănătoase ce se ivesc ici și colo în viața noastră de toate zilele. E bună ideea? E foarte bună! Numai că satira cere vigoare și haz. Autorii noștri au pornit de la o idee generică bună, dar în drum au avortat. „Satira" lor, două duminici de-a rîndul, a stîrnit căscatul și, deci, nu rîsul. Nimic nu e mai penibil.

Prima melodie este „Vino pe aleea trandafirilor". Cum Sfatul popular se constată că nu îngrijește și nu stropește această iubită de bucureșteni alee, cîntecul capătă seria a 2-a, adică varianta satirică: „Vino pe aleea mărăcinilor". Ieftin! Cetățeanul care vrea să se plimbe pe alee trebuie să vină de acasă cu un ibric cu apă, fiindcă „cine nu udă — nu miroase". Trivial!

A doua melodie: „În Bucureștiul iubit". Cu subtilă ironie ni se arată că străzile sînt stropite, fiindcă, noaptea, sînt puse blocuri de gheață pe trotuare, blocuri care, la apariția soarelui, se topesc, și uite așa gheață stropește străzile. Asta se cheamă că e „găselnița de haz". Dacă ești filantrop, rîzi!

„Cine mi-e drag, mă așteaptă" — e al treilea cîntec care-și are varianta lui de-a doua. Lui cutărică îi e drag lucrul, munca lui, și, deci, munca lui îl așteaptă, îl așteaptă pînă i-o veni lui chef să muncească. Stai să ne-nțelegem. Aici e o flagrantă lipsă de logică. Chiulangiul sau acela care se lasă pe tînjeală ca să ajungă, silit, la munca în asalt, aceluia numai dragă nu-i e munca. Așa că e clar: varianta e trasă de păr. Ca să se satirizeze acest năravaș al unora, se recurge la trei exemple intenționat forțate, dar care plictisesc prin repetiția ideii. Ultimul exemplu e: ce-ai zice dacă doctorul care trebuie să-ți facă atîtea injecții în atîta timp, ar veni în ultima zi și ți le-ar face pe toate? Pacientul zice: „Strecurătoare m-ai făcut". Vorba ăluia: Ha-ha-ha!

În afară de cîntece ni se dau și cîteva proverbe seria a 2-a. Precum: „O mînă spală pe alta — dacă e apă în bloc"; „Călătorului îi șade bine cu bilet de tramvai—altfel plătește amendă"; „Toamna se numără șosetele—că vara nu sînt de găsit"... La care noi adăugăm, după conu Leonida: „Cap ai, minte ce-ți mai trebuie?" Sau: „Cine are urechi de auzit să nu audă"...

Dar să lăsăm.

Și totuși, n-am voi să fim greșit înțeleși. Firește, nu e bine că Sfatul popular lasă în paragină aleea trandafirilor — și e bine să-l luăm în șfichi de bici. Dar dacă n-o faci cu spirit, cu vervă, cu fantezie, — mai bine lasă trandafirii să se ofilească și taci. Tot așa, cu celelalte — cu toate.

Dar dacă autorii noștri, alt fel înzestrați și experimentați, au dovedit de astă dată lipsă de fantezie în alegerea obiectivelor atacate și sărăcie de spirit în atac, ceea ce nouă ne-a mirosit a creație de acasă și nu din viață, atunci de ce această greșit inspirată stăruință de a le repeta textul două duminici de-a rîndul? Ca să nu mai întrebăm de ce fost-a difuzat chiar și întîia oară?...

Era să uit un lucru: autorii au avut și un nenoroc: în aceleași zile s-a difuzat și un admirabil radio-magazin alcătuit din numere selectate din programele brigăzilor artistice de agitație ale amatorilor care au cîștigat premii la recentul concurs pe țară. Aici, ne-au întîmpinat tinerețea, prospețimea, vigoarea, vervă, hazul, fantezia. Rîsul nostru a fost din plin și nesilit. Să fie amatorii mai talentați decît oamenii noștri de specialitate? Cînd și cînd, s-ar putea că da. În genere, nu. Atunci? Amatorii au un avantaj de care specialiștii se codesc a se folosi: legătura lor cu viața e directă, strînsă, cotidiană...

Lascăr SEBASTIAN

POȘTA REDACȚIEI

Pop Valeriu — București. *Ați inversat peste tot poziția lui r față de bastoane. În cuvîntul* Robert *cel de al doilea r nu este inițial și ca atare nu i se aplică regula respectivă (de altfel aplicată de dv. greșit: l-ați tratat ca și cum ar fi fost l).*

Simion Valeria — Fieni (Ploești). *Folosiți un creion prea tare. În stenografie se scrie ușor, neapăsat, și pentru aceasta este nevoie de un creion moale, de bună calitate. Se poate scrie de asemenea cu cerneală (tocul rezervor cu peniță subțire și elastică este recomandabil în mod deosebit).*

Purcea Ioan—Mogoșeni (Cluj). *Pentru punct se începe de la capăt, chiar dacă propoziția este scurtă. De altfel, propozițiile scurte sînt, în practică, foarte rare (în cuvîntări abundă, dimpotrivă, frazele lungi). Nu se folosește în nici un caz semnul x, pe care, din economie de spațiu, îl utilizăm în exercițiile noastre.*

Cîrdei Iustinian — Timișoara. *Nu este bine cum scrieți: prea mare, cu grabă, fără nici o preocupare de caligrafie. Atenție în special la liniile curbe (ce f, k, și g sînt de un pătrățel, nu de două). În stenografie este preferabil să scrii mai mic decît prea mare.*

Wasserman Aron — Ploești. *Folosirea gumei este interzisă. Cuvintele greșite se barează cu o singură trăsătură și se scriu din nou alături.*

Marin Maria — București. *x se înlocuiește cu s în inițiala* ex *(espun, ezact etc.): înlocuirea se poate face și în alte cîteva cuvinte, dacă citirea nu devine dificilă (osigen, Alesandru, complesitate etc.). Nu se poate însă merge la generalizare (lus în loc de* lux, *bos în loc de* box *etc.).*

Niță Pintilie — Iași. *Am comunicat propunerile dv. forurilor competente.*

CARICATURĂ-GHICITOARE

Scenă din piesa „O noapte la Karlštejn" de Jaroslav Vrchlický, montată pe scena castelului Karlův-Týn. ←

O NOAPTE LA KARLŠTEJN

de Irina OPRAN

Urcînd spre semeţele ziduri ale Karlův-Týn-ului, îţi revin în minte aproape fără voie versurile lui Bolintineanu. Iar după ce laşi în urmă leneşa Berounkă ce-şi întinde apele la poalele acestor coline şi vezi pentru o clipă, străpungînd desimea pădurii, copleşitor de impunătoare, turnurile medievale, gîndurile îţi zboară din nou spre Ozana şi spre zidurile cetăţii lui Ştefan Vodă. Nu spre ceea ce a reuşit să învingă veacurile, ci spre ceea ce a fost, la vremea ei, gloria şi tăria Cetăţii Neamţului.

Dar Karlův-Týn-ul se ascunde din nou şi urci o bună bucată de vreme străbătînd un sătuc curat şi bine gospodărit, ca să i te poţi apropia de ziduri.

Nu vreau să vorbesc aci despre comorile de artă pe care, în pofida anilor, a reuşit să le păstreze vechea cetate ridicată de Carol a IV-lea, împărat roman şi rege al Boemiei... (Numai în capela Sft. Cruce unde era păzit tezaurul împărătesc s-a păstrat intactă, mai bine de 660 de ani, cea mai veche colecţie de tablouri în stil gotic — peste 130 picturi), ci doar despre felul în care a prins din nou viaţă, într-o seară de vară, bătrînul, nemuritorul, Karlštejn.

Închipuiţi-vă că, stînd în curtea interioară a castelului, veţi auzi deodată, spărgînd înserarea, dangătul clopotului din turn, că veţi simţi cum întreaga vale se umple de sunetele lui pline, profunde, şi veţi vedea apoi cum se dă înlături poarta de fier, iar curtea se umple de o lume stranie, anacronică: paji, servi, soldaţi sunînd din trîmbiţe, încordîndu-şi arcurile, vorbind, rîzînd. Însuşi burgravul, purtînd lanţul greu de aur ce ţine legată cheia cetăţii, îşi face apariţia, dînd ordine, împărţind sarcini. Se aduc în cetate cerbi şi fazani, coşuri încărcate cu fructe, butii de vin.

Curtea se linişteşte o clipă. Deasupra castelului, în aerul rece şi limpede, stelele formează un decor fantastic. Te fereşti aproape să respiri, ca să nu rupi farmecul. De pe ziduri se aude sunînd lung cornul şi întreaga vale primeşte avertismentul caraulelor:

„Depărtaţi-vă de cetate, ca să vă feriţi de năpastă..."

În curtea bătrînului castel se prezintă în seara aceasta comedia lui Jaroslav Vrchlický, regele poeţilor cehi, „O noapte la Karlštejn". Piesa a fost prezentată pentru prima dată în 1884, la Teatrul Naţional din Praga. De atunci şi pînă astăzi a fost în permanenţă admirată şi căutată de public. Dar Karlštejnul e scena ei cea mai propice. Aci, piesa e la ea acasă şi farmecul ei se reînoieşte an de an. Iniţiativa de a fi pusă în scenă în însăşi curtea castelui, aparţine comitetului cultural al comunei. Brav şi harnic comitet al unui sătuc de munte din preajma Pragăi. La început piesa a fost regizată şi interpretată de amatori. Cu ce entuziasm au răspuns locuitorii comunei Budňany acestei iniţiative, o arată zelul lor încă nestins în ciuda anilor ce au trecut. Apoi, au început să vină oaspeţii — curtea devenea neîncăpătoare (deşi sînt mai bine de 1200 locuri). Ştiţi că piesa trebuie jucată de trei ori într-o noapte şi ultimul spectacol se sfîrşeşte spre ora trei din zori? E de la sine înţeles că succesul a dat curaj comitetului, care a cerut Teatrului Naţional să trimită regizorii şi artiştii săi pentru a creşte nivelul spectacolului. Dar şi astăzi figuraţia e făcută de sătenii din Budňany, care pentru nimic în lume n-ar renunţa la această cinste. De aceea, în zilele de duminică, cînd castelul îşi deschide larg porţile pentru a-şi primi oaspeţii, ca un bunic vesel şi primitor, întîlneşti pe înserat urcînd spre cetate, călăreţi în armuri medievale, sprinteni paji sau oşteni de-ai lui Carol cel

Karlův-Týn-ul e una dintre comorile de artă arhitectonică medievală ale poporului cehoslovac.

Părătul pregătea noi planuri pentru propăşirea poporului său şi al statului ceh. Şi pentru a nu fi supărat de nimeni, el publică în anul 1363 un edict de interdicţie: nici o femeie n-avea voie să înopteze în castel. Dar dragostea a rupt lanţurile acestei interdicţii. Dragostea care l-a inspirat pe Jaroslav Vrchlický să scrie această comedie plină de umor. În timpul unei nopţi, tînăra şi frumoasa soţie a lui Carol al IV-lea, Elisabeta, se strecoară în castel, muşcată de şarpele geloziei. Pentru a o linişti, arhiepiscopul care-l întovărăşeşte pretutindeni pe suveran îi îngăduie să se deghizeze în paj şi să-şi păzească o noapte soţul. Dar Elisabeta nu e unica femeie strecurată în castel în timpul acestei nopţi memorabile. Şi micuţa nepoată a burgravului din Karlštejn, Alena, deghizată de asemenea în paj, încearcă pe calea aceasta să obţină consimţămîntul tatălui său pentru a se căsători cu Peşek, scutierul regelui. Împăratul îşi recunoaşte iute soţia în haina pajului şi vrea s-o scoată în secret din palat, pentru a respecta legea pe care singur a dat-o. Dar lucrurile se complică. În castel se mai află doi invitaţi: regele Ciprului şi Ştefan duce de Bavaria, care au ghicit că micul paj e o femeie şi, prin presiunile lor, fac ca planurile împăratului să eşueze. Istoria se încurcă, dar sfîrşitul scuză mijloacele şi, spre bucuria spectatorului furat de dialogul inteligent şi sprinten, comedia se termină aducînd tuturor eroilor linişte şi bucurie — excepţie fac doar cei doi duci, indiscreţi şi răutăcioşi.

În seara aceea, piesa era interpretată de o echipă închegată, formată din unii dintre cei mai buni actori ai Teatrului Naţional din Praga. Vitézslav Vejrazka, interpretul lui Carol al IV-lea, mi-a vorbit de căutările micului colectiv artistic, pentru a găsi forma cea mai justă de interpretare a piesei. „La început zidurile ne striveau sub greutatea lor, ne împingeau spre un ton retoric, declamatoriu, rece. Dar piesa e vioaie, frumoasă, ea cere un ton firesc, un joc realist. Poate nicăieri altundeva publicul nu ne-a ajutat mai mult. Aci, jucînd în mijlocul lui îi simţi cum s-ar zice pulsul. Azi am găsit linia artistică justă şi ne străduim să-i păstrăm spectacolului strălucirea".

Vă mărturisesc că au reuşit deplin.

Noaptea, după ce spectacolul s-a sfîrşit şi te îndreptăţi din nou spre gară, nu eşti lăsat să evadezi brusc în realitate. Basmul te ţine încă înlănţuit. Karlštejnul, luminat din toate părţile de reflectoare, se detaşează aproape aerian din întunecimea pădurii şi aşa, îl mai vezi o singură dată, luminat, ireal, înainte ca trenul să coteaască după colină, urmînd cursul leneş al Bérounkăi.

Scrisoare din Viena

de Susanne WANTOCH

Ziua de 18 septembrie—o zi obișnuită de toamnă — a adus în viața cotidiană a Vienei și a întregii Austrii o schimbare neașteptată. În acea zi localurile au servit de dimineață cafeaua fără cornuri calde, copiii nu și-au mai putut lua chifle proaspete la școală și toată lumea a trebuit să se mulțumească la masă cu pîinea rămasă din ajun. Muncitorii brutari declaraseră grevă — prima, de 30 de ani încoace.

În fața porților brutăriilor din

În ziua de 18 septembrie, la intrarea în cea mai mare fabrică de pîine din Viena, „Hammerbrot-Werke", se putea citi următoarele: „Din cauza grevei muncitorilor brutari, astăzi nu este pîine".

Viena s-au adunat grupuri de bărbați cu fețe palide, supte, ce trădau nopțile lor de muncă. Întreaga zi obloanele brutăriilor au rămas trase. Timp de 24 de ore aprovizionarea cu pîine a fost sistată pe tot cuprinsul țării. Greva s-a prelungit apoi cîteva zile în șir.

Nemaiputînd îndura mai departe povara condițiilor de trai din ce în ce mai grele și considerînd că nu mai au altă ieșire, muncitorii brutari au luat hotărîrea de a trece la grevă generală pe întreaga țară. În cele din urmă, ei au obținut mărirea salariilor pe care o revendicau, în schimb însă patronii, sfidînd protestele muncitorilor, au majorat prețul pîinii.

Greva amenință acum și alte domenii de activitate, căci în urma repetatelor scumpiri ale produselor de larg consum și a devalorizării continue a shilingului austriac, lefurile muncitorilor nu mai reușesc să acopere necesitățile lor de trai. Biletul de tramvai și chiria, carnea și laptele, cărbunele și curentul electric, absolut totul s-a scumpit enorm în ultimul an.

Cu două zile înainte de izbucnirea grevei brutarilor și-a închis porțile Tîrgul de mostre din Viena. Expoziția, impresionantă prin proporțiile și bogăția exponatelor ei, a fost organizată sub semnul ideilor coexistenței pașnice, indiciu al independenței și neutralității Austriei.

În „Pavilionul națiunilor" și-au dat întîlnire țări din Răsărit și din Apus. O dată cu zecile de mii de vizitatori ai expoziției, am trecut, rînd pe rînd, prin pavilionul Republicii Democrate Germane, cel al Republicii Federale Germane, al Portugaliei, situat la cîțiva pași de cel polonez, al Pakistanului... În timp ce mă îndreptam spre pavilionul R. P. Ungare, acordurile unei melodii înfocate, ce veneau de alături, dintr-un salon al pavilionului Republicii Populare Romîne, mi-au reamintit clipe ale neuitatei vizite pe care am făcut-o acum doi ani, în Romînia. Exponatele pavilionului romînesc m-au făcut să revăd minunatele priveliști ale țării voastre și să-mi amintesc de prieteni dragi, de care m-am apropiat atîta sufletește. În sălile alăturate acestui pavilion își expuneau produsele Italia și Statele Unite. Pavilionul sovietic, ce-și avînta spre cer turnul său svelt, s-a bucurat de o mare afluență. Vienezii au putut admira aci și noile modele de automobile „Moskvici".

Senzația Tîrgului de mostre a constituit-o, în acest an, pavilionul Republicii Populare Chineze, care a fost de-a dreptul asaltat în permanență de vizitatori. Toți au fost impresionați de finețea în execuție a operelor de artă vechi sau moderne și de avîntul uluitor al noii industrii chineze.

Pe plan cultural, la Viena se manifestă în ultimul timp o intensificare din ce în ce mai mare a legăturilor cu toate țările lumii. Două trupe de balet, din două puncte diferite ale globului, și-au demonstrat măiestria coregrafică pe scenele Vienei. Este vorba de ansamblul național de balet al Bosniei și de corpul de balet al orașului New-York. Ambele au fost primite și aplaudate cu entuziasm și căldură prietenească.

În stagiunea de iarnă a acestui an, în afară de soliștii noștri, vor evolua în fața publicului austriac virtuoșii violoniști sovietici David și Igor Oistrach. Vienezii vor avea de asemenea, prilejul să aprecieze înalta artă interpretativă a filarmonicii din Budapesta, care va da cîteva concerte în capitala țării noastre.

Și încă un fapt — care îmi răscolește din nou amintirile despre Romînia: acum cîteva săptămîni, la Casa artiștilor din Viena, s-a deschis o Expoziție de artă populară romînească, deosebit de interesantă și apreciată de marele public și de cunoscători.

Vrăjită de măiestrele cusături ale iei românești și de țesătura fină ca spuma, a maramei de borangic, tînăra vizitatoare austriacă a Expoziției de artă populară românească, deschisă la Viena, a vrut să vadă cum „o prinde" portul romînesc. Și, precum vedeți, nu-i șade rău!

Pentru că sîntem la capitolul lărgirii legăturilor culturale dintre Austria și celelalte țări de pe glob, trebuie adăugat că, din acest punct de vedere, cinematografiei noastre i se pot face îndreptățite reproșuri, întrucît ea nu s-a preocupat decît foarte puțin de întreținerea unor bune legături atît cu țările din Vest, cît și cu cele din Est. În Austria se aduc aproape cu exclusivitate filme din Vest.

Cel mai bun film proiectat în ultimele luni pe ecranele cinematografelor noastre a fost un film „străvechi", de acum 20 de ani, una din creațiile lui Charles Chaplin: „Timpuri Noi". Filmele vecinilor noștri din Răsărit lipsesc aproape cu desăvîrșire. Sperăm însă că lucrurile se vor îndrepta pînă la urmă. Aceasta cu atît mai mult, cu cît se știe că la festivalul filmului, ce a avut loc de curînd la Karlovy-Vary, în Cehoslovacia, festival la care Austria a fost pentru prima oară reprezentată oficial, (deși printr-o delegație restrînsă), au și fost încheiate contracte cinematografice cu unele state ale lumii socialiste.

Există multe lucruri îmbucurătoare, care s-au petrecut în vara aceasta la noi, „pentru prima oară" după mulți ani: *pentru prima dată* un grup de 300 de turiști austrieci au vizitat Uniunea Sovietică; *pentru prima dată* au sosit la Viena vapoare cu excursioniști din Budapesta; *pentru prima dată* oficiul de turism austriac a organizat excursii în Romînia.

Austria este vizitată acum de nenumărați străini. Astfel, în cele mai pitorești regiuni ale țării noastre, la Salzburg și în Tirol, aproape că nu mai rămîn locuri pentru turiștii din țară, — bineînțeles că nu e vorba aici de cei cu mijloace de trai modeste.

Asemenea fapte, poate de mică importanță pentru unii, cum e, de pildă, dezvoltarea relațiilor turistice cu țările Răsăritului sînt salutate cu bucurie de întreaga opinie publică austriacă. Poporul austriac este pătruns de convingerea că țara lui trebuie să fie o punte de legătură între Răsărit și Apus, și fiecare pas făcut în această direcție contribuie la împlinirea dorinței lui.

Tîrgul de mostre de la Viena, din toamna acestui an. În dreapta pavilionul R. P. Chineze. În fund, pavilionul U. R. S. S.

SPECTATORII...

SPECTATORII...

— pretext la un grupaj fotografic —

Dumneata care nu eşti un obişnuit spectator al meciurilor de fotbal, care nu guşti clipa amară sau dulce al unui spectacol cu balonul rotund, ai să mă înţelegi foarte greu, căci are să ţi se pară ciudat văzîndu-mă duminică dis-de-dimineaţă înfrigurat. Pentru mine meciul începe de dimineaţă. Îngrijorat scrutez cerul, studiez norii, direcţia vîntului ca un veritabil meteorolog: va ploua ori nu? Eu, spectatorul trăiesc un înfrigurat preludiu, care primeşte proporţii tot mai agitate, pe măsură ce acele de pe cadranul ceasului înaintează mereu...

Fluviul de oameni ce se îndreaptă spre stadion mă încîntă: o mare de capete care discută, fac pronosticuri, se erijează în mari specialişti, aşteaptă, da, întotdeauna aşteaptă o victorie. Căci n-am întîlnit un singur ins care să-mi spună că azi ar dori o înfrîngere...

Aşadar, iată-mă în tribună. Cerul e încă senin, gazonul de un verde vioi ne fură tuturora ochii. Aşteptăm. Dar ce? Cînd sînt mai bine de două ceasuri pînă la începerea partidei. Uite, ajungînd la acest punct n-ai să mă înţelegi. Noi spectatorii nu întîrziem niciodată, dimpotrivă populăm peluzele şi tribunele cu ceasuri înainte. Căutăm locul cu unghiul cel mai bun de vedere. Asta e o specialitate a noastră. Trebuie să vedem totul cît mai perfect. Din pricina aceasta deseori luăm masa chiar aci pe stadion, facem plajă ca pe-un veritabil litoral şi ne amuzăm ca la cea mai plăcută serbare cîmpenească. Pînă cînd începe meciul... Da! Atunci figurinele de şah pe care le-am adus cu noi sînt strînse ,zarurile tablelor se odihnesc, cărţile se închid şi zeci de mii de ochi se aţintesc spre jucători.

Şi, totuşi, în faţa mea văd o fiinţă preocupată de altceva: citeşte ziarul! E probabil soţia tovarăşului care n-are de loc astîmpăr şi sare mereu ca o minge.„De ce-ai adus-o? Nu vezi că se plictiseşte?" îmi vine să-l întreb. Dar el n-are timp acum...

... Dacă ai privi feţele noastre, ai avea o perfectă oglindă a meciului. Ele sînt supuse unor extraordinare transformări, în funcţie de rostogolirea mingii. Sîntem veseli (echipa favorită merge bine), fremătăm (echipa înaintează), stăm cu răsuflarea tăiată şi cu muşchii imobili (s-a făcut o gaură propice pentru şut), ne crispăm (s-a ratat!).

Cineva a huiduit. Uite, pe acesta îl detest; e un spectator care ar fi bine să dispară.

... Dacă ai asculta vocile noastre reunite într-un cor nemaivăzut, ai simţi cum freamătă sufletul nostru. Întîi se înalţă o rumoare uşor perceptibilă, apoi izbucneşte o canonadă terifiantă: goool! Acele seismografelor înregistrează în acea secundă un uşor cutremur. Eu înclin să cred că uneori faldurile steagurilor de pe stadion filfîie din pricina acestui clocot.

Dar pentru mine, spectatorul, clipa nu aduce întotdeauna bucurie. „Lumînările", „bîlbăielile" şi celelalte acţiuni care au o denumire pitorească, stîrnesc deseori vacarm. „Pînă n-o juca Kopa, n-am să mai viu la meci!" se jură cineva zgomotos. „Adevăratul fotbal l-am văzut numai pe timpul lui Dobay!" decretează o voce. „Lasă-mă, nene, că mă oftică! Ce, asta-i înaintare?" se plînge altul.

Lîngă mine, un grup posomorît. În faţă,toată lumea e răguşită. Eh, ce să-i faci!...

Uite-aşa cu spectatorii de fotbal. Coboară noaptea peste oraş şi ei pleacă spre case, cînd veseli, cînd posomoriţi. Duminica viitoare vor veni iar, cu toate că nu joacă Kopa? Ce să mai vorbim! Abia aşteaptă să se deschidă porţile stadionului şi să fie timp frumos.

C. B.

Fotografii de S. STEINER

Pînă la ora de începere a meciului, o partidă de table sau de şah face să treacă timpul mai uşor.

A venit şi coana mare, să vadă şi ea ce e ăla „meci"...

Ei, drăcie! Uite în ce formaţie „şchioapă" apare echipa lui preferată pe teren.

N-o interesează fotbalul, dar nici pe bărbatu-său nu-l poate lăsa de capul lui!... Aşa că şi-a luat ceva de croşetat.

Tramvaiul — element de „încălzire" al spectatorilor înainte de meci.

Uneori se intră pe porţile stadionului şi fără să-ţi pierzi nasturii de la haină.

Goool!... Formidabil!... Bravo, băieți!

— Care dracu' o fi Ozon ăla? Ia să văd, figurează în program?

A treizecea țigare... Și nici un... gol!

O gură de „suc" până se repune mingea în joc.

Ce faci, măăă?...

Unul pe care nu e recomandabil să-l contrazici în tribună...

Cum părăsesc unii spectatori tribunele...

...Și cum rămîne stadionul după plecarea lor...

De vorbă cu medicul

HIPERTIROIDIA

Prin materialul de mai jos, tov. dr. R. Costin răspunde tovarăşei Ana Leahu din Făgăraş.

Hipertiroidia este rezultatul unei intensificări a funcţiunii glandei tiroide, datorită căreia hormonul acestuia — tiroxina — este secretat în cantităţi excesive, avînd o acţiune toxică în organismul bolnavului.

Pe măsura intensificării hiperfuncţiunii tiroidei se intensifică procesele de ardere din organism. Creşterii proceselor de oxidaţie îi corespunde o circulaţie mai vie. Temperatura corpului se ridică cu cîteva linii, ţesutul adipos se consumă, cantitatea de urină creşte, iar transpiraţia capătă un caracter permanent.

Principalele simptome ale hipertiroidiei sînt mărirea glandei tiroide (guşă), bombarea în afară a globului ocular, un puls foarte frecvent (tahicardie) şi o creştere a valorii metabolismului bazal, ajungînd uneori pînă la +100% (valoarea maximă normală fiind de +15%). Bolnavii scad în greutate, sînt febrili, suferă de diaree şi nu suportă căldura. Ei prezintă adesea simptome nervoase generale, degetele le tremură, sînt neliniştiţi; în formele grave se adaugă şi tulburări psihice.

Simptomele enumerate mai sus nu se manifestă, de obicei, în totalitatea lor. În funcţie de gravitatea bolii, acestea apar într-o măsură mai mare sau mai mică, cu diferite grade de intensitate.

În ce priveşte cauzele hipertiroidiei, acestea constă, de cele mai multe ori, în tulburări ale funcţiunii sistemului nervos central, datorite unor şocuri psihice, traumatisme, infecţii sau leziuni vasculare.

Tratamentul depinde de gravitatea bolii. În cazurile uşoare este suficient să se asigure odihna necesară, aer curat, o alimentaţie potrivită — bogată în hidrocarbonate şi vitamine, săracă în albumine — şi să se administreze calmante.

În cazurile mai grave se prescriu preparate de genul tiouracilului — substanţă care anihilează, în bună măsură, efectele dăunătoare ale excesului de tiroxină. Tratamentul cu tiouracil implică însă, într-o măsură şi mai mare decît celelalte tratamente ale hipertiroidiei, o supraveghere medicală permanentă deoarece poate da loc la tulburări în funcţiunile măduvei şi ficatului. Un alt tratament care se aplică în cazurile mai serioase este cel cu raze röntgen.

În unele cazuri deosebit de grave, se recurge la intervenţii chirurgicale prin care, se extirpă o parte a glandei tiroide. Datorită tehnicii operatorii moderne folosite în prezent, cît şi metodelor eficace de pregătire a operaţiei, aceasta nu mai prezintă azi nici un pericol.

RĂSPUNS LA CARICATURA-GHICITOARE din pag. 27

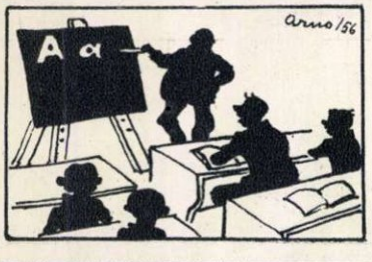

COPERTA I: Şi el e în plină campanie agricolă de toamnă....

Fotografie de A. MIHAILOPOL

COPERTA a IV-a: La strînsul recoltei de pe pămînturile recent desţelenite în Kazahstan, au contribuit şi tineri romîni. În fotografie: echipajul romîn al combinei „S-6", condus de inginerul Nemeth Ladislau.

Fotografie de Petru ISPAS

CUVINTE ÎNCRUCIŞATE

ARTA PLASTICĂ ÎN R.P.R.

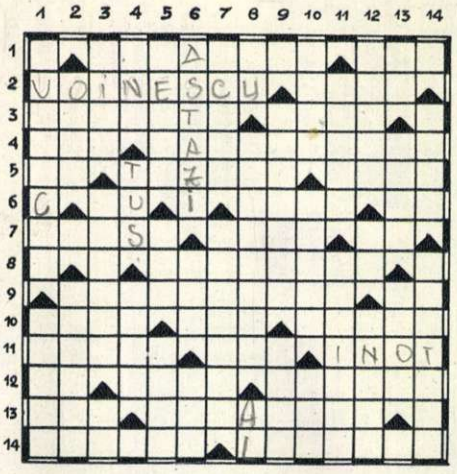

ORIZONTAL: 1) Autorul basoreliefului „Eliberarea" — Caricaturist romîn. 2) Realizatorul sculpturii „Pictorul Octav Băncilă" — Autorul pînzei „Ilie Pintilie în închisoarea Doftana". 3) Oameni eruditi — Autorul picturii „Sosesc noi membri în gospodăria agricolă colectivă". 4) Istm între Asia şi Malaca — A pictat tablourile: „N. Bălcescu" şi „Portretul generalului Magheru". 5) „... în staul" tablou de N. Grigorescu (tezaur) — Comoara de artă ce a fost de curînd înapoiată poporului nostru de către Uniunea Sovietică — Ceaşcă (mold.). 6) Cupru — „... cu păr lung"pictură de Mirea (tezaur) — Liniştel. 7) Amărît — Autorul picturii „Portretul scriitorului academician Mihail Sadoveanu" — Notă muzicală. 8) Autorul picturii „Luptele de la Debreţin ale diviziei Tudor Vladimirescu". 9) A pictat tablourile: „Car cu boi" „Dragoş omorînd zimbrul" (tezaur) şi numeroase alte capodopere ale plasticii romîneşti — Măsură de suprafaţă. 10) „La..." tablou de Andreescu — Nelipsit în rebus cînd e scris cu două litere — Autorul picturii „Arestarea lui Fonágy". 11) Ţară în Africa de Nord — Au trăit pe timpul dacilor (sing.) — Sport de vară. 12) Udrea Vasilescu — Calificativ — Ne-au lăsat multe obiecte de artă, mărturie a unor vechi civilizaţii. 13) Culoare — Feudal grec care locuia într-un anumit cartier din Constantinopol (secolul al XVIII-lea). 14) Pictat... pe faţă! — Opere.

VERTICAL: 1) Autorul tabloului „Lîngă aparatul de radio" — Pictură de Verona (tezaur). 2) Din loc în loc — Artist plastic 3) Lac în Japonia — „Casă de..." (sing.) pictură de Andreescu — Opus nopţii. 4) Ramă... fără o latură! — Cerneală specială pentru desen — Rîu în Franţa. 5) Venituri anuale — Zi în limba germană — „Ţărancă cu ulcior şi..." tablou de Mirea (tezaur). 6) Între ieri şi mîine — E folosit cînd se face un desen în peniţă — Tot (mold.). 7) Din neamul sciţilor (fem.) — „Peisaj din..." tablou de Atanasiu. 8) Prepoziţie — „.... în ulcică", pictură de Luchian — Aluminiu. 9) Autorul pînzei „Înscrierea la şcoala medie de artă" — Grafician, ilustratorul volumului de nuvele „Vecinii" de V. Em. Galan şi a numeroase caricaturi. 10) Pictor, artist al poporului din R.P.R., sărbătorit acum cîteva luni, cu prilejul celei de a 75-a aniversări a naşterii sale — Pungă de piele — Nicolae (abr.). 11) Nume feminin — Care iubeşte. 12) Instituţie... pentru cei mai mici! (pl.) — Simbolul ruteniului — Autoarea sculpturii „Ostaş". 13) Motiv din refrenul cîntecelor transilvănene — „Peisaj cu..." pictură de Vermont (tezaur) — Grafician romîn. 14) Sculptură reprezentînd partea superioară a corpului omenesc — Cunoscători în probleme de artă, care analizează şi apreciază operele.

Cuvinte mai puţin cunoscute: KRA — BIVA ITON.

Să învăţăm STENOGRAFIA

de prof. Aurel BOIA

LECŢIA a X-a

GRUPURILE *SK* şi *MK*

22. *S* şi *M* iniţiali şi finali au, aşa cum s-a arătat în lecţia a VI-a, poziţii fixe (în interiorul curbelor şi cîrligelor; faţă de bastoane în sensul lui *o*). Scrise invers (în exteriorul curbelor şi cîrligelor; faţă de bastoane contrar sensului lui *o*) sau prescurtările *SK* (*ŞK*, *ZK*) şi *MK*. Regula se aplică şi între două bastoane în prelungire de traseu (vezi cuvîntul *descătuşat*).

socotesc	dinamic	democ(rat)
scufundă	chimic	risc
firesc	măcar	descătuşat

EXERCIŢIUL 17
(de citit, transcris şi copiat)

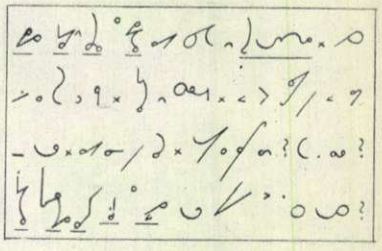

EXERCIŢIUL 18
(de scris în stenografie)

Disc, schiţez, scarlatină, *mocănesc*, scufiţă, *mucava*, sclav epidemic, ceaşcă, cuşcă, *micuţ*, Voinescu, *hamac*, ceramică, *farmec*, scobesc, scoc, *macadam*, scorojesc, *tineresc*, podidesc, *atomic*, schilodesc, scrimă, *maculator*, visc, *stomac*, microb, scorburos, *frescă*, michiduţă, *butmac*, schijă, scîncesc, *măresc*, academic, *discut*, macabru, ploscă, episcop.

EXERCIŢIILE 15-16 (cheie)

Ei au o ie. V-au căutat la vie. Aurul e (ste) un metal preţios. Mihai e (ste) un flăcău voinic. Un uliu ne-a luat un pui de găină. Chiuie de bucurie de răsună văile. O să viu la oi. Bietul băiat a băut şi e beat. Salut voios de pionier.

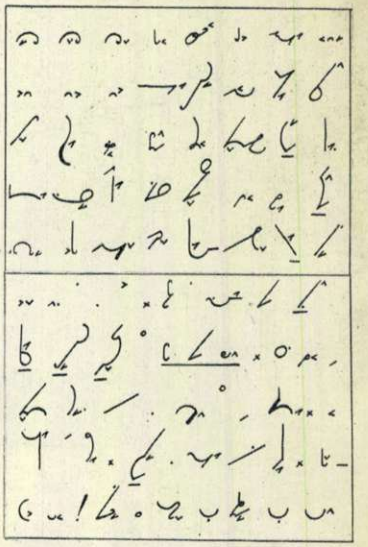

REDACŢIA: BUCUREŞTI Căsuţa Poştală 7 PIAŢA SCÎNTEII Tel. 7.60.10 Int. 1788 **ABONAMENTE:** la toate oficiile poştale din ţară şi la factorii poştali şi difuzorii voluntari din întreprinderi şi instituţii. **PREŢUL ABONAMENTELOR** 3 luni: 9 lei 6 luni: 18 lei un an: 36 lei

PUBLICITATEA: Telefon 7.60.10 interior 1786. Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin"

Cel mai complect sortiment de ECHIPAMENTE SPORTIVE

MATERIAL SPORTIV

vă puteţi procura pentru TOATE SEZOANELE

la magazinele din Bucureşti şi provincie ale

ÎNTREPRINDERII DE DIFUZARE A MATERIALELOR SPORTIVE (I. D. M. S.)

PENTRU VOI ŞI FAMILIILE VOASTRE ÎNCHEIAŢI ASIGURĂRI PE VIAŢĂ

Asigurările de stat

ADAS

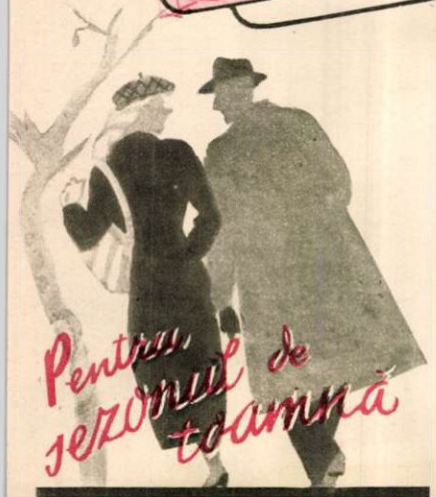

Pentru sezonul de toamnă

Magazinele de confecţiuni din întreaga ţară vă oferă un bogat sortiment de costume, rochii din stofă, raglane, pardesie şi paltoane în modele şi desene variate.

Se execută retuşări în mod gratuit.

O.C.L. ALIMENTARA CRAIOVA

Vizitaţi Magazinele noastre

bine aprovizionate cu toate produsele alimentare şi de uz gospodăresc.

Aceste magazine funcţionează între orele 7–12 şi 17–19,45.

În curînd în EDITURA AGRO-SILVICĂ DE STAT vor apare:

BOTANICA – Colectiv de autori
AGROCHIMIA – D. Davidescu
AGENDA AMELIORATORULUI – N. Petrovici
AVICULTURA – Gh. Ştefănescu
ORGANE DE MAŞINI – I. Lupescu, V. Climov

Toate aceste lucrări se pot cere direct de la librăria „CARTEA PRIN POŞTĂ" str. Schitu Măgureanu nr. 6, raionul Lenin, Bucureşti, care vi le expediază la domiciliu, contra ramburs.

Prețul 1,50 lei

Tg. Mureș
Palat cult Bibl Centrală

FLACĂRA

Nr. 20 (93) – 15 octombrie 1956

05
F.

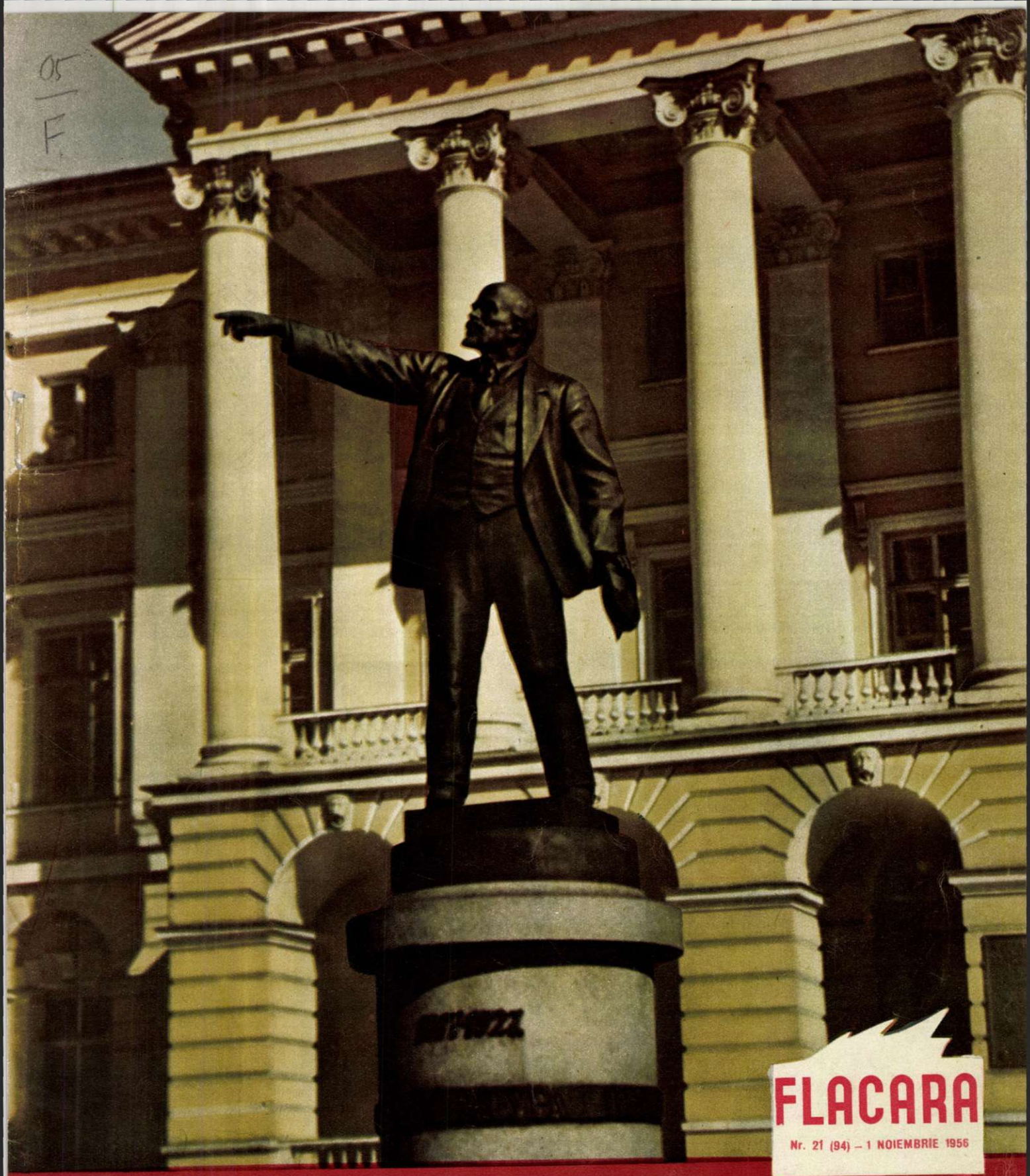

FLACARA
Nr. 21 (94) – 1 NOIEMBRIE 1956

Trăiască cea de-a 39-a aniversare
a Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie!

Marele violonist David Oistrah, la Bucureşti, octombrie 1956

Fotografie de A. LOVINESCU

COPERTA I: Statuia lui V. I. Lenin din faţa Institutului „Smolnîi" din Leningrad. (Citiţi în paginile 8-9-10 reportajul *„Leningrad – oraş al monumentelor"* de Marin Mihalache)

COPERTA a IV-a: La „Cheile Turzii" Fotografie de S. STEINER

FLACĂRA

Proletari din toate țările, uniți-vă!

1 NOIEMBRIE 1956

Nr. 21 (94) ANUL V

REVISTĂ BILUNARĂ SOCIAL-POLITICĂ ȘI LITERAR-ARTISTICĂ

Un zbor între două zboruri

de Sergiu FĂRCĂȘAN

DE UNDE ACEASTĂ IMPRESIE TULBURĂTOARE?

Stau cu coatele sprijinite de un parapet betonat. La picioarele noastre, o panoramă imensă, aproape ireală. Coloșii, așa-zisele clădiri înalte, repezind spre ceruri turnuri ascuțite cu stele pe vîrf, par niște educatori care au ieșit la plimbare cu grădinița de copii. Micuții poartă căciuli aurii strălucitoare — sînt turlele din mijlocul Kremlinului; alți dintre acești mărunței au acoperișuri roșii sau turnuri portocalii — e tot ce avea mai înalt vechea Moscovă.

Dar de unde această impresie tulburătoare?

Chiar sub noi, la mare adîncime, curge un braț al Moscovei, dincolo de el se vede roata de beton alb a noului stadion „Lenin", avînd ca vecini îndepărtați clădiri noi, învăluite în cele mai deosebite culori, și mai departe — cartierele Moscovei. Mă întorc cu spatele la această panoramă și zăresc înalta înaltelor — Universitatea „Lomonosov", pe care poți s-o cuprinzi cu privirea numai de la asemenea depărtare. „Fotografiile nu prea mă avantajează" pare a-ți spune, cu un surîs, clădirea — și are perfectă dreptate. Față de copie, originalul se distanțează nu numai prin mărime, dar și prin relief: fiecare din turnurile portocalii prinde alt fel lumina și din toate razele soarelui giganta zveltă își face o salbă de umbre și străluciri cum nici un aparat fotografic nu poate prinde. Mă întorc din nou — și iarăși ochiul e lovit prietenește, mîngîiat, copleșit, de panorama neobișnuitului oraș.

Dar de unde impresia tulburătoare pe care o produce?

— De aici, de pe dealul pe care stăm noi, s-a prăvălit Napoleon asupra Moscovei, îmi spune ziaristul sovietic care mă însoțește. (A fost corespondent la noi în țară și ne înțelegem în romînește).

— Pe aici a venit — îi spun eu — dar pe unde a plecat?

— N-am habar, zice el. N-am auzit pe moscoviți discutînd despre asta. M-ai pus pe gînduri: pe unde-o fi plecat Napoleon din Moscova?

— Probabil că nu s-a văzut — din cauza vitezei...

Rîde:

— Din 1812 nici o armată n-a putut să se atingă de Moscova.

Cînd spune „armată", colegul meu sovietic spune prea mult. Nu o armată întreagă. Peste aceste căciuli de aur n-au putut răzbi nici avioanele.

„Și în cazul celorlalte orașe trebuie respectată regula ca, înainte de ocupare, ele să fie transformate în ruine prin tir de artilerie și bombardamente aeriene".

Așa spunea ordinul secret 1601/4 din 23 septembrie 1941 al statului major hitlerist.

Ordinul nu se discută, ordinul se execută.

Generalii hitleriști nu l-au discutat, dar nici nu l-au executat. Nu că n-ar fi vrut. Dar Ivan și-a pus în oraș artileria, și dincolo de artilerie, baloane captive, și dincolo de acestea, avioane de vînătoare — și iat-o neatinsă, zîmbind cu turlele ei de aur, pe frumoasa Moscovă. Au văzut-o și ei, prin binoclu. Rîdeau că aviația sovieticilor e slabă și s-au repezit asupra Moscovei cu mii de Messerschmidt, Heinkel, Focke Wulf și cu multe alte realizări ale industriei aviatice germane. Industria sovietică a expediat și ea în aer multe mii de fuzelaje, elice, mitraliere — paznici de metal, cohorte contra invadatorilor. Așa că aceștia n-au putut vedea Moscova „la verticală", sub ei. Era un peisaj VERBOTEN

— Mergem? îmi propune ziaristul sovietic.

— Să mai stăm o clipă. E aci o impresie tulburătoare — și nu pot să-mi dau seama de unde provine ea...

RECAPITULAREA PRIMULUI ZBOR

Am încercat să-mi reamintesc tot ce văzusem în cele cîteva ore de cînd mă aflam pe pămîntul sovietic — sau mai bine zis în văzduhul sovietic. În dimineața acestei răcoroase duminici moscovite plecasem, pe arșiță, din București. Un „Il-14" ne-a purtat cu o medie de zbor de peste 300 km pe oră, pînă la Kiev și de acolo, la Moscova. De aci urma să ne înapoiem, după două zile, cu un „TU-104".

Abia adineauri un ZIS gonise cu noi pe asfaltul care duce de la Vnukovo spre Moscova. Din stînga și dreapta alunecau spre mașină, pătrate, cu cîte opt etaje, portocalii, albastre, cărămizii, albe, verzui — clădiri masive, locuințe, locuințe, locuințe, toate ridicate în ultimul an. Un oraș. Deasupra unora se mai puteau zări... Da! acum, recapitulînd primele impresii, încep să întrevăd, încă vag, ce mă impresionează atît de puternic în peisajul moscovit.

— Să mergem! repetă colegul sovietic. Aveți, pînă la întoarcere, ceva mai mult de 48 de ore — și Moscova e mare, sînt multe de văzut.

Are dreptate: am venit cu avionul, plecăm cu avionul, și, între două zboruri, trebuie vizitată Moscova tot în zbor, mai iute parcă decît cu TU-104.

Întreruperea m-a făcut să uit: ce era atît de impresionant în peisajul Moscovei? E prea tîrziu: mașina a început iar să gonească, o cotește cu un țipăt al cauciucurilor pe cheiul pietruit al rîului Moscova, din cauza aglomerației încetinește în dreptul clădirii înalte a Ministerului de Externe, se dezlănțuie din nou în viteză pe o veche stradă comercială, a lăsat în urmă un cinemascop, alunecă iute lîngă un zid familiar, în care recunosc Kremlinul, frînează la stop într-o piață imensă cu clădiri de granit, accelerează iar, urcă — și iat-o, Piața Roșie!

— Să meargă mai încet... rog eu.

La celălalt capăt al pieței, biserica Vasili Blajenîi, cu turle vopsite în galben, roșu, verde, fiecare de altă formă, desen și culoare, dispuse asimetric și armonios, pare

Păcat că poza nu e în relief: ați putea să vă dați seama cum se vede Moscova din clopotnița „Ivan cel Mare" a Kremlinului.

La tot pasul în Moscova, brațe de macara, întinse la orizontal, poruncesc parcă: „Înalță-te, clădire!"

o jucărie, atît de imensă e piața; vorbele se pierd în acest spațiu demn de întinderea Rusiei. Nu se aude nimic decît uruit și muget de motoare — nici vorbe, nici claxon — și deodată îmi dau seama de ce-mi apărea atît de impresionant peisajul Moscovei.

INDUSTRIA VORBEȘTE

Ați auzit zgomotul unui motor de automobil, atunci cînd urcă? Dacă da — e simplu de înțeles. Ca să ajungi în Piața Roșie trebuie să urci. Sutele de motoare care se perindă pe aici răsună distinct. În mod normal, într-un oraș zgomotul de motoare se contopește cu larma claxoanelor, a străzii. La Moscova însă claxonatul tocmai fusese interzis. În Piața Roșie domnea liniștea — și în această liniște nu vorbeau decît motoarele, mugind la urcare. Zgomotul motoarelor, în scurte răgazuri, sublinia liniștea solemnă a pieții, iar liniștea scotea în relief glasul metalului încordat.

Mi-am amintit de momentul abia trecut, cînd stătusem sus, pe Dealul Vrăbiilor, Dealul lui Lenin. Se vedea toată Moscova și — din peisajul cu uriași de piatră, cu clădiri noi, cu macarale plutind pe deasupra — se înălța pînă sus, prin aerul liniștit, cuvîntul motoarelor. Un ecou îndepărtat și ușor, contopind laolaltă automobilele, macaralele, industria, îți striga din depărtări că acest oraș vechi se ridică mai departe prin puterile unei mari industrii. E ecoul unui muget tînăr, plin de energie: vezi cîte un braț de macara, întins larg la orizontală, parcă poruncind *„Să se ridice aici o clădire nouă, în fier și beton!"* — și zărești dedesubtul lui, într-adevăr, îmbulzindu-se unul peste altul etajele.

Vedi Napoli, e poi muori! spun italienii. Spre deosebire de Neapole, nicicînd nu poți „să vezi Moscova și să mori" pentru că Moscova nici nu poate fi văzută o dată pentru totdeauna: mereu și mereu, brațe energice, întinse la orizontală, poruncesc: *clădire!*

Există în lume multe orașe istorice, există multe orașe moderne, există multe orașe abia în construcție: dar poate că nici unul nu îmbină concomitent și în aceeași măsură toate aceste trei caracteristici.

A fost o vreme cînd în această piață uriașă nu s-a auzit decît un singur zgomot de motor. Păcănea comic, străneta, se înăca, ba chiar se oprea pentru un timp — și iarăși își reîncepea gălăgia singuratică. Pe atunci nu exista în piață mausoleul de marmură cafenie. Tușind, înecîndu-se, clănțănindu-și roțile golașe de metal pe dalele largi de piatră, șoviețelnicul și totuși gălăgiosul tractor a urcat cu chiu și vai suprafața convexă a pieței — și iarăși s-a oprit, sub privirile sincer dezgustate ale unui negustor de bretele și șireturi de ghete. Om practic, cult, care călătorise pe vremuri și prin străinătăți, negustorul, după ce s-a încredințat că nu-l vede nimeni, a scuipat scîrbit de asemenea arătare: ptiu! Scrîșnind din răsputeri, tractorul, în sfîrșit, s-a urnit din nou, a pătruns zvîcnind pe poarta Kremlinului și, după cîteva zgomote dezordonate, s-a oprit pe neașteptate, lăsînd să domnească liniștea. S-au auzit niște pași ușori, de om mărunt, și după colțul unei clădiri a apărut un cetățean îmbrăcat modest. Haina cenușie, de croială veche, îi era desfăcută de vînt, bărbia voluntară stătea împinsă înainte sub o bărbuță arămie, iar ochii și-i ținea mijiți, ascunzînd în ei o flacără, poate de ironie, poate de dragoste, poate de amîndouă laolaltă. Cu mișcări grăbite a dat ocol metalicei arătări, a strîns mîna constructorilor, s-a suit iute la volan, a coborît la fel de grăbit, din nou a dat tîrcoale neastîmpărate punînd întrebări și sfătuindu-se cu cîțiva însoțitori... și deodată s-a aplecat și a ciocănit metalul tractorului.

Ciocănea cu un gest puțin naiv și foarte pasionat, ca un copil care în rolul de medic pune mai multă patimă decît profesionistul rutinat. Ciocănea și asculta. Asculta atît de încordat, încît constructorului i s-a părut că acest om aude mai bine, mai deslușit, un sunet, o notă, un accent deosebit, din străfundurile cele mai intime ale metalului.

ȚAR-PUȘKA I ȚAR-KOLOKOL

Ca toți oamenii, în momentul cînd și-a concentrat atenția în auz, privirile le-a lăsat să cadă în gol, în voie, la întîmplare. Și privirile trebuie să fi căzut pe ceea ce era mai mare, mai arătos, în această curte — pe o matahală neagră, un titan greoi, din metal masiv. Era țar-pușka, tunul-țar, cel mai mare tun pe care l-a cunoscut istoria veacurilor trecute, cu ghiulele de înălțimea unui dulău și cu gura atît de larg căscată, încît poate înghiți cel mai corpolent om. Iar puțin mai departe, menit să sune slava imensei țări, clopotul-țar, atît de burduhănos, încît nimeni nu mai izbutise să-l salte îndărăt în clopotnița sa. Țarul clopotelor tăcea ca totdeauna, iar cît despre împăratul tunurilor, istoricii discutau — așa cum mai discută și azi — dacă a apucat să tragă vreodată una din teribilele sale ghiulele. Imens ca visul unei mari împărății sărace, trecut de-a dreptul în istorie, căsca o gură mirată, alături de taciturnul împărat-clopot-pensionar, în vreme ce în curtea largă nu se auzea decît sunetul ușor al metalului ciocănit de o mînă fină.

În cele din urmă, omul cu bărbuța arămie și frunte de boltă s-a dezdoit, a mai privit o dată tractorul, și în ochii lui a năvălit o dorință aprigă, fierbinte, sălbatică aproape, în vreme ce mîna i se sprijinea pe metalul rece al singuraticului motor.

Am văzut această mînă, am văzut marea boltă, marea frunte care visase tractoare pentru măicuța cea bogată și săracă, pentru Rusia cea nemărginită. Oameni mii și mii, într-un șuvoi care, de-a lungul marii piețe, se pierdea la vale, pînă într-un parc, un parc a cărui lungime era neîndestulătoare, așa încît coada se strîngea în serpentine numeroase și se pierdea afară — mii și zeci de mii de oameni, într-o tăcere covîrșitoare, ca și cînd pierderea s-ar fi petrecut ieri și nu acum mai bine de treizeci de ani, treceau, căutînd să zăbovească cît mai mult în fața acestui chip de truditor modest și energic, în fața mîinii cu degetele ușor îndoite, de parcă abia ar fi lăsat tocul din mînă, pentru a se odihni acum, într-un scurt răgaz, lîngă cealaltă mînă, mîna stîngă, încordată, strînsă în pumn, apăsată pe linoliu ca semn al unei inflexibile energii și voințe care trăiesc dincolo de moarte.

Am văzut fruntea de boltă și am văzut mîinile lui Lenin, care pipăiseră cu dragostea unei mame trupul puțintel al primului tractor din fosta împărăție a gigantilor elanuri frînte — și am văzut apoi, sub bolta enormă a pavilionului industriei grele din expoziția agricolă, zecile de tractoare moderne, prototipurile sutelor de mii care răscolesc acum pînă departe pămînturile fostei împărății, pînă în țelinile de totdeauna încremenite ale marii Siberii.

DA, MAȘINI, INDUSTRIE!

Clădiri, nu de paiantă, ci imortalizate în piatră dură, de la masivul și asprul pavilion al Sibirului pînă la coloniile subțiri ale Kazahstanului, aeriene, răsucindu-se în spirale colorate pentru a se uni la mare înălțime într-un grațios acoperiș rotat și pînă la opulenta construcție a Ucrainei îmbrăcată în aurituri și podoabe ca o colhoznică rumenă gătită din cap pînă-n picioare — capodopere, zeci și zeci, de loc asemănătoare, fac din orașul Expoziției Agricole Unionale un Babilon, dar un Babilon victorios, în care grîurile și muzicile diferite ale formelor arhitectonice s-au împrietenit și se înțeleg foarte bine, pe scară unională sovietică. Urcînd pe trepte largi de piatră, intrînd pe o ușă de patru-cinci ori mai înaltă decît statul unui om, pomenindu-te sub o cupolă care parcă dispare în înălțimi, ești copleșit și te simți mărunt, așa cum trebuie să se simtă muritorul de rînd care s-a strecurat din mila și îngăduința celui de sus într-un gotic lăcaș dumnezeiesc. Dar imediat îți dai seama de deosebire: aici singurul dumnezeu care te copleșește ești tu, frații tăi, sînt oamenii de rînd, ca tine, care-ți vorbesc din fotografii, sculpturi, tablouri, din spice, cum n-a știut să creeze singură mama natură, din mașini suple și puternice, cu niște pantere cu blana lucitoare, alături de care vechiul tractor ce străbătuse cîndva Piața Roșie n-ar îndrăzni să se arate decît în calitate de etalon pentru comparație.

Da, mașini, industrie, mașini! Gigantica Rusie, sub țari, avea elanuri uriașe, sublime, ale unui mare suflet, ale inimii ruse — dar se prăbușeau grele în țărînă, ca țarul-clopot — și cine poate ridica de la pămînt asemenea colos? Am văzut, la Kremlin, într-o vitrină, cizmele neînchipuit de mari ale unui rus mai înalt de doi metri. Acest uriaș, Petru cel Mare, s-a opintit să ridice Rusia. Rezultatul a fost imens și totuși imens de neîndestulător. Dacă ar putea azi să-și încalțe din nou cizmele și — cu pașii lui de uriaș — ar goni cîteva zile în șir ca să poată străbate Expoziția Unională, cît este el de țar s-ar bucura totuși din adîncul inimii și ar rămîne amuțit de respect în fața clasei proletarilor, a înfăptuirilor ei și a celui ce le-a inspirat. Lenin, acest tovarăș, n-avea cizme de uriaș (deși, niște țărani din depărtări, închipuindu-și-l ca pe un gigant, i-au trimis în dar o asemenea pereche), dar el a înțeles pînă la capăt că uriaș cu adevărat nu este și nu poate fi decît poporul. Norodul sovietic de astăzi — iată un uriaș veritabil, pentru care cizmele și măreția omului ce trecea de doi metri, sau țarul cel mare al clopotelor lumii sau marele tun-țar, despre care nu se știe de-a tras vreodată, au devenit miniaturi, scumpe amintiri ale unui trecut falnic, ale unor elanuri măreț — dar totuși miniaturi. Astăzi vreun Ivan Nikolaievici oarecare, dacă ar fi chemat la minister și ar primi sarcina să treacă în cinstea lui 7 Noiembrie la fabricarea în serie de țar-clopote, menite să servească drept deșteptătoare în orașele de subordonare regională — ei bine, acest Ivan Nikolaievici ar bombăni cu supărare, s-ar gîndi speriat la protestele nevestei față de amînarea concediului, dar în două-trei săptămîni ar reorganiza unul dintre ateliere și la 1 noiembrie ar trimite o telegramă, în stil de proces-verbal, anunțînd că la uzinele „Revoluția din Octombrie" au fost produse primele zece duzini de deșteptătoare tip „țar-clopot".

Da, mașini, industrie!

DESPRE CLOPOTNIȚA GRĂMĂTICULUI ÎNȚELES CU DIAVOLUL

Cu două zile înainte de a zbura cu TU-104, vizitînd Kremlinul și zăbovind în fața clopotului-țar, mi-am amintit de o clopotniță pomenită într-un hrisov din veacul al XVIII-lea și de un grămătic care a uitat să urce scara.

„În anul 1731, la Riazan, de față cu voievodul, grămăticul Kreakutnoi, de fel din Nerehta, a făcut un sac aidoma unei mingi, l-a umplut cu fum spurcat și rău mirositor, a făcut la capătul lui un laț, s-a așezat în el și necuratul l-a ridicat mai sus de mesteacăn, apoi l-a izbit de clopotniță, dar el s-a agățat de funia clopotului și astfel a scăpat cu viață".

Păi, vezi? Se învoise cu diavolul să zboare, dar tot frînghia clopotului bisericesc i-a miluit viața. Hrisovul nu spune, dar cred că în clipa cînd bietul grămătic s-a prins de funie, clopotul, sub greutatea lui, s-a legănat și, fără vrere, limba a prins să-i bată.

Sunetele pravoslavnicului clopot rus vesteau că *pentru prima dată în istorie un om a zburat.*

Ei și? Peste 52 de ani, pe un cîmp al Parisului — Champ de Mars mi se pare — în prezența unei societăți luxoase și cultivate, francezul Mongolfier s-a înălțat cu primul balon pe care îl înregistra istoria tradițională. Veți spune poate că grămăticul rus a fost nedreptățit. Așa e, dar înainte de a-l nedreptăți francezii, care nici n-aveau de unde ști de el, l-a nedreptățit sfînta Rusie țaristă. Nu că nu i-a ridicat statuie (asta n-ar fi contat prea mult), dar — și aici e durerea — balonul drăcesc al lui Kreakutnoi n-a înrîurit în nici un fel dezvoltarea practică, materială. Abia peste multe zeci de ani după Kreakutnoi Rusia cea veche privea cu gura căscată, în extaz, invenția lui Mongolfier, iar nobilii ruși, strînși la ceai, spuneau în calitate de cunoscători:

— C'est la France, mon cher duc, c'est l'Occident, ce n'est pas un pays de moujiks, comme le nôtre...

Kreakutnoi, primul om care a reușit să zboare, a fost un pîrlit, fiul unei țări fără industrie, un pîrlit genial, dar un pîrlit. Abia cînd țara lui a căpătat o industrie care merge pînă la TU-104, cucerind întîietatea, în multe privințe, abia atunci am început să auzim de el, abia atunci Kreakutnoi a devenit, înainte de toate, genial, poate un pîrlit pierdut într-un tîrg de negustori, dar genial.

Sentimentele rușilor le pot înțelege foarte bine romînii. Despre diferiți „ași" ai construcției aviatice, Traian Vuia, constructorul avionului ridicat în aer fără mijloace auxiliare de pe pămînt, scria, cu amărăciune: ei „au fost *industrializatorii*, nu creatorii avionului".

Da, așa era. Romînul Vuia, ca să-și realizeze visurile, a trebuit să plece în Franța. Rușii, cei mai mulți dintre ei, făceau la fel. Elicea i-a făcut-o lui Vuia un francez, motorul, după planurile lui, a fost realizat tot de industria franceză. Pe vremea aceea s-ar fi putut spune: „Nu tot ce zboară se mănîncă, dar tot ce zboară cu elice e fabricat de Blériot". Pînă la ultimul șurub, industria franceză era acum o jumătate de veac, mama aviației. E o vreme la care francezii se gîndesc cu nostalgie, azi cînd mama aviației a devenit bunică, azi, cînd aproape singurul cuvînt nou al bunicuței e pregătirea unei expoziții închinate trecerii unei jumătăți de veac de la primele zboruri, azi, cînd singurul turboreactor de pasageri francez — Caravelle — proiectat să intre în serviciu abia în 1958, e un avion francez în felul următor: motorul lui Caravelle e englezesc, echipamentul lui e comandat în S.U.A., Germania, Italia, iar restul — francez. Cel puțin așa scria ziarul „Libération", amintind că TU-104 e fabricat pînă la ultima piesă — și bănuiesc că un asemenea avion trebuie să aibă vreo 2-3 sute de mii de piese — în întregime în U.R.S.S.

UN CAPITOL NOU: TU-104

„Rușii ne-au întrecut cu mult în construirea acestor avioane" glăsuiește, referindu-se la turboreactoare, mareșalul de aviație Philip Joubert de la Ferte. Acest mareșal seamănă cu avionul Caravelle — francez după nume și englez totuși: de la Ferte e mareșalul aviației engleze. Și, cu iertăciune fie zis, cînd spui *englez*, lucrul are o importanță deosebită în acest domeniu: englezii au luat-o înaintea americanilor în construcția turboreactoarelor de pasageri. Se pare că se pricep mai bine în această treabă. Chiar și societățile americane comandă avioane de pasageri, pentru 1958, în Anglia. Generalul american al aerului, Twining, care a asistat la parada de la Tușino și a avut deosebita plăcere de a se întoarce de acolo cu un TU-104, dădea din colț în colț în fața ziariștilor americani, curioși să știe dacă sovieticii i-au întrecut pe yankei. Dacă nu, dacă americanii sînt înainte — atunci de ce să se mai cheltuiască noi sume fantastice pentru înzestrarea aviației de război? Dacă da, dacă americanii au rămas în urmă — atunci e și mai rău, izbucnește scandalul tocmai înainte de alegeri. Între aceste două eventualități, la conferința de presă Hamlet-Twining a intrat „în vrie", ca atunci cînd un avion se prăbușește învîrtindu-se ca un șurub. L-a salvat, pînă la urmă, optimismul american al însoțitorului său, specialistul Baldwin, care scria:

„Concluzia este că ei (rușii — N.A.) au capacitate în calitate de copiști și au îndemînarea de a adapta și modifica... realizările altor națiuni".

Englezii, care, cum spuneam, se pricep mai bine, au altă părere; în „News Chronicle", un alt specialist, Colder, scria: „Cît de orbi am fost! Ideea că rușii ar fi pur și simplu imitatori este o greșeală periculoasă".

În sfîrșit, să nu mai continuăm — ideile sînt idei, iar avioanele sînt avioane. Avioanele engleze sau americane de pasageri, bazate pe zborul cu reacție — Boeing 707, Comet (de un tip diferit de acela al avioanelor care s-au dezagregat cu pasageri cu tot, în 1954), Douglas DC-8 și altele cu nume tot atît de impresionante, vor intra în serviciu la sfîrșitul anului 1958, iar tipuri engleze superioare, ca Vanguard, în 1960. De cînd se știe că avioanele TU-104 intră în serviciu regulat în '56, vîlva în jurul evenimentului ce va avea loc în '58 a sporit (așa cum, după ce sovieticii descriseseră felul în care funcționează centrala lor atomică, autoritățile americane, cu talentată reclamă, puneau piatra inaugurală a centralei atomice ce va să vie).

ZBOR PRIN MOSCOVA ȘI ZBOR SPRE BUCUREȘTI

Moscova, străzile ei.

Expoziția Agricolă Unională.

Zbor subteran: călătorie cu metroul. Trenul subpămîntean zboară cu 100 km pe oră. Stațiile au adesea boltă de sticlă, parcă luminată de soare. Stațiile sînt comori de artă — poate cea mai mare galerie a artei moderne, a arhitecturii, sculpturii, frescei, mozaicului, picturii, artei decorative.

Întrevederea cu generalul Zaharov: da, TU intră în serviciu regulat anul acesta. Principalul e economia de timp. Ca oamenii să ajungă mai iute din centrul orașului la aeroport, construim o șosea nouă; dacă va fi nevoie, vom introduce între centru și aeroport o linie de helicoptere.

Parcul Gorki, Expoziția „R.P.R. pe drumul construirii socialismului". Iată generatorul cu aburi proiectat cu 50 de ani în urmă de Traian Vuia. A fost realizat abia de industria noastră socialistă.

Întrevedere cu părintele lui TU-104 — Tupolev. E gata quadrimotorul lui cu reacție, pentru 180 pasageri? Cîntărește 100 de tone? Merge cu 1.000 km pe oră? La 12.000 m înălțime? Are două etaje? Are 15 dormitoare? Are 7.000 km rază de acțiune? Tupolev rîde prietenos, Tupolev glumește, Tupolev vorbește de grija pentru om, de securitatea avionului, dar Tupolev e modest și nu ne urmează în amănuntele tehnice pe care i le sugerăm. Numai dacă ar fi creat cele mai puternice motoare de avion din lume, constructorul ar putea fi atît de modest și de... discret în privința muncii lui.

Galeriile Tretiakov. Pămîntul și-a găsit poeți inspirați și sensibili, ca Levitan și Șișkin, marea are peisagistul ei celebru, pe Aivazovski. Pămîntul și marea, da — dar cerul? Sîntem în secolul XX. Cînd vom avea un peisagist al oceanului aerian?

Străzile Moscovei. Marele magazin universal GUM. Kremlinul cu cei doi „țari" metalici, cu expoziția sa de calești împărătești, opere de mare artă, dar care aveau prea puțini cai putere în comparație cu TU. Folosind motoare de acest gen hipic, spătarul Nicolae Milescu a plecat de la Moscova în 3 mai și a ajuns la Pekin tot în mai, în 15 mai, dar cu un an mai tîrziu: a plecat în 1675 și a ajuns după un an și 12 zile, în 1676. Moscova-Pekin cu TU: 10 ore.

★

Zborul nostru prin Moscova a fost destul de bogat, dacă ținem seama c-a durat numai două zile. Într-o dimineață, la aeroportul Moscovei, cam zgribulit, îmbrăcat cu un costum destul de gros, cu pulover și cu un fulgarin, mă suiam în TU-104. Cînd s-a deschis ușa avionului, vreo două ore mai tîrziu, m-a izbit valul de aer fierbinte al arșiței bucureștiului. Ar trebui ca în viitoarele TU să existe și o cameră unde să te poți schimba, ca să poți coborî imediat în altă climă. Firește, că la asemenea viteze, aviația devine un pericol pentru femeile care țin la eleganță. Îmi închipui o scenă care s-ar putea petrece, să zicem, peste vreo 10 ani, cînd țara noastră așezată pe o industrie puternică, va fi destul de bogată, ca un bucureștean oarecare, sîmbătă după-masă, după ce a tras un pui de somn, să se poată repezi pînă la MHAT:

— Haide, dragă, am trecut de Odesa și nu ți-ai pus încă rochia de seară. Cînd o să te mai piepteni, pînă la Moscova?

Iar ea:

— Lasă-mă, dragă, în pace! Avioanele astea m-au înnebunit, nu știu cine le-a inventat, că mai bine era pe vremuri.

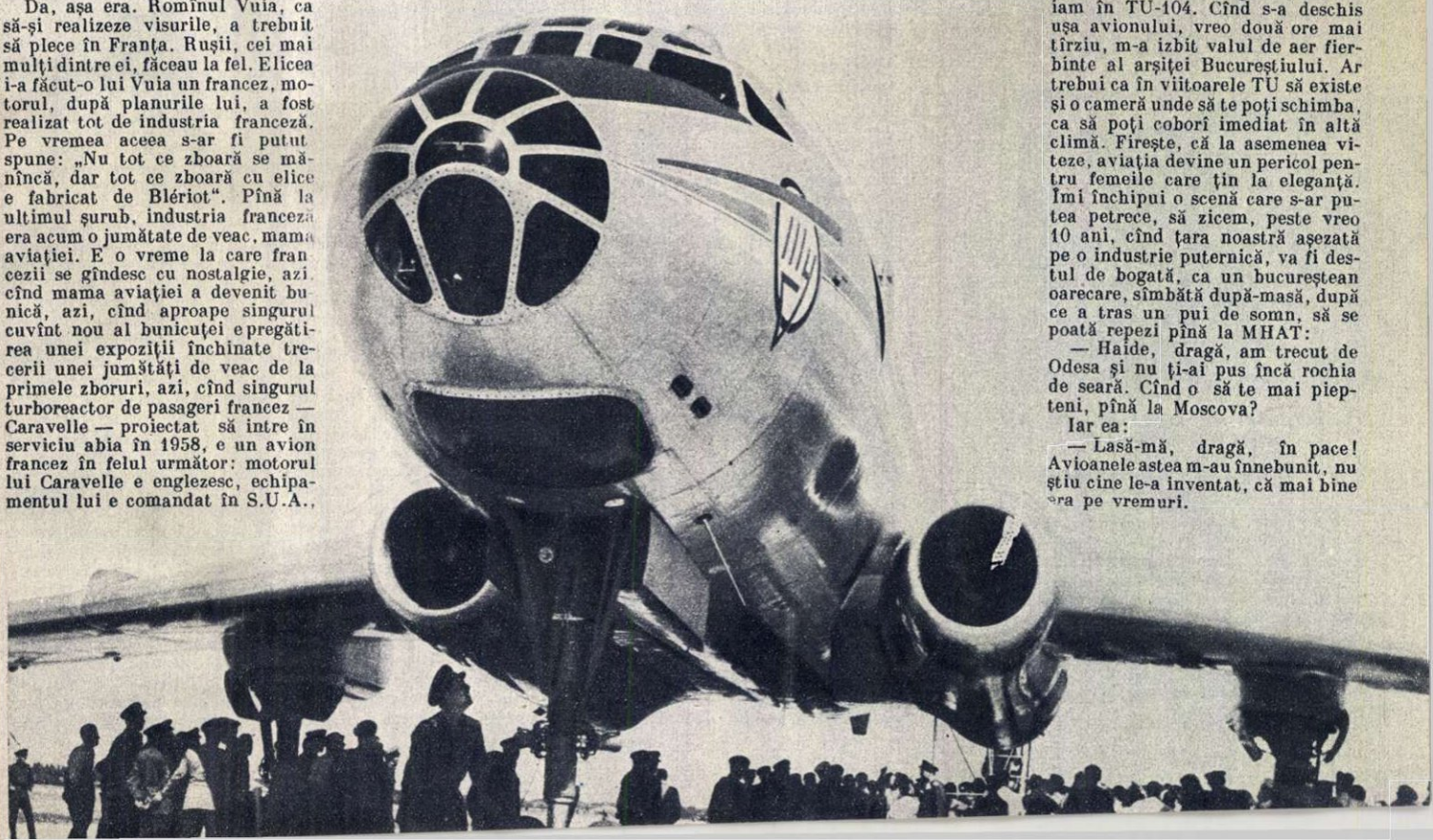

TU-104 la București.

Şi pe meleagurile noastre au căzut scînteI...

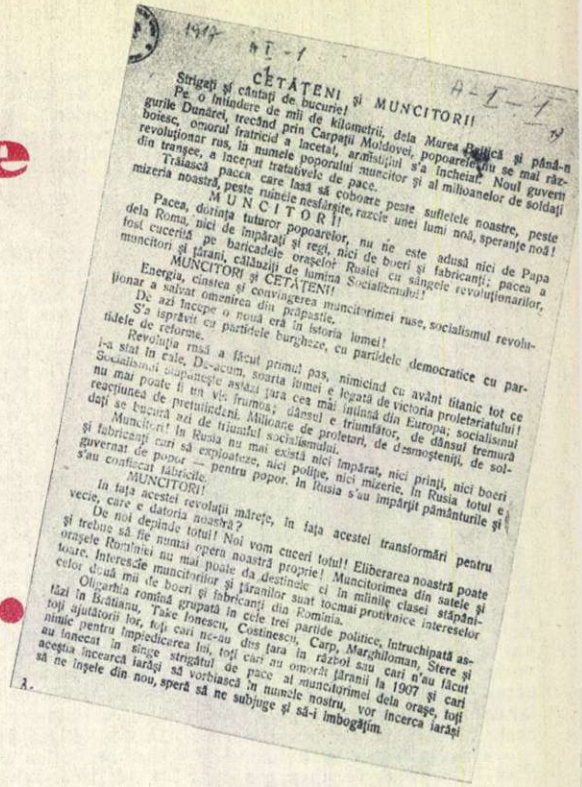

1917 A I - 1

CETĂŢENI şi MUNCITORII

Strigaţi şi cântaţi de bucurie!

Pe o întindere de mii de kilometrii, dela Marea Baltică şi până-n gurile Dunării, trecând prin Carpaţii Moldovei, popoarele nu se mai războiesc, omorul fratricid a încetat, armistiţiul s'a încheiat. Noul guvern revoluţionar rus, în numele poporului muncitor şi al milioanelor de soldaţi din tranşee, a început tratativele de pace.

Trăiască pacea care lasă să coboare peste sufletele noastre, peste mizeria noastră, peste ruinele nesfârşite, razele unei lumi noi, speranţe noi!

MUNCITORI!

Pacea, dorinţa tuturor popoarelor, nu ne este adusă nici de Papa dela Roma, nici de împăraţi şi regi, nici de boeri şi fabricanţi; pacea a fost cucerită pe baricadele oraşelor Rusiei cu sângele revoluţionarilor, muncitori şi ţărani, călăuziţi de lumina Socialismului!

MUNCITORI şi CETĂŢENI!

Energia, cinstea şi conştiinţa muncitorimei ruse, socialismul revoluţionar a salvat omenirea din prăpastie.

De azi începe o nouă eră în istoria lumei!

S'a isprăvit cu partidele burgheze, cu partidele democratice cu parfidele de reforme.

Revoluţia rusă a făcut primul pas, nimicind cu avânt titanic tot ce i-a stat în cale. De-acum, soarta lumei e legată de victoria proletariatului! Socialismul înaripează astăzi ţara ces mai întunecată din Europa; socialismul nu mai poate fi un vis frumos; dânsul e triumfător, de dânsul tremură reacţiunea de pretutindeni. Milioane de proletori, de dânsul tremură şi fabricanţi cari să exploateze, nici poliţe, nici miezerie. In Rusia totul e guvernat de popor — pentru popor. In Rusia s'au împărţit pământurile şi s'au confiscat fabricile.

MUNCITORI!

In faţa acestei revoluţii măreţe, în faţa acestei transformări pentru vecie, care e datoria noastră?

De noi depinde totul! Noi vom cuceri totul! Eliberarea noastră poate şi trebue să fie numai opera noastră proprie! Muncitorimea din satele şi oraşele Romîniei nu mai poate da destinele ei în mîinile clasei stăpânitoare. Interesăle muncitorilor şi ţăranilor sunt tocmai protivnice intereselor celor două mii de boeri şi fabricanţi din Romînia.

Oligarhia română grupată în cele trei partide politice, întruchipată astăzi în Brătianu, Take Ionescu, Costinescu, Carp, Marghiloman, Stere şi toţi ajutătorii lor, toţi cari ne-au dus ţara în război sau cari n'au făcut nimic pentru împiedicarea lui, toţi cari au omorît ţăranii la 1907 şi cari au lovecat în sînge strigătul de pace al muncitorimei dela oraşe, toţi aceştia încearcă iarăşi să vorbiască în numele nostru, vor încerca iarăşi să ne înşele din nou, speră să ne subjuge şi să-i îmbogăţim.

de Maria ARSENE

Oamenii numărau pe atunci scurgerea vremii în două feluri: Cei din apus, cu 13 zile mai degrabă, socotindu-l în stil nou. Cei din răsărit, cu două săptămîni făr'de-o zi, mai în urmă. Adică, în stil vechi.

Dar stilul cel nou al vieţii izbucni în răsărit. El se porni din Rusia şi se-ntinse năprasnic prin toată ţara şi de acolo, afară în lume, alungînd nu numai obiceiul cel vechi de numărat vremea, dar şi felul mai străvechi de-a-njuga om pe om la trudă, pentru folosinţa unuia, din sudoarea multora...

Schimburile înfrăţite de focuri trase de pe crucişătorul Aurora şi fortăreaţa Petru şi Pavel peste acoperişul Palatului de Iarnă din Petrograd, anunţau lumii, în acel sfîrşit de Octombrie 1917, că cea mai mare za din lanţurile atîrnate de picioarele muncitorimii se sfărîmase.

Vestea pătrunse şi pe plaiurile noastre. Mai mult de jumătate din ţară era ocupată de armatele Kaizerului. În sudul Moldovei, frontul era ţinut de trupele ruse şi romîne care luptau vitejeşte cot la cot. Însuşi Ferdinand a trebuit să recunoască această minunată frăţie de arme, prin ordinul de zi numărul 32 care confirma: „...lupte crîncene s-au dat în ultimele săptămîni de către trupele ruso-romîne... Bravele regimente din armata a II-a, cot la cot cu vitejii lor fraţi de armă din armata a patra rusă, au alungat vrăjmaşul de pe poziţiile ţinute atîta timp... Armata întîi romînă împreună cu corpurile VII şi VIII ruse au ştiut să ţină în respect valurile inamice ce încercau să rupă frontul la nord de Focşani, Mărăşti, Mărăşeşti, Panciu şi Oituz; pentru armata rusă a IX-a sînt nişte nume care constituie titlurile de glorie pentru trupele ce au luptat şi sîngerat acolo..."

În tranşee mocirloase cu apa pînă la genunchi, încălţaţi cu opinci şi acoperiţi de mantale subţiri, peticite, degeraţi şi flămînzi, soldaţii romîni, ţărani şi muncitori, stăteau deseori de vorbă cu tovarăşii lor de luptă, ostaşii ruşi. Şi nu o dată prietenia şi încrederea au pornit de la o ţigară împărţită în două, de la o porţie de ciorbă şi un coltuc de pîine sau de la o duşcă de rachiu cît să-ţi frigi o măsea.

De ce luptau şi pentru cine? — erau întrebări răscolitoare pe care soldaţii romîni şi le puneau cu înverşunare.

La 21 septembrie 1916, după lupte crîncene soldate cu retrageri şi jertfe sîngeroase, generalului comandant al Diviziei a IX-a din „Ordinul şi sub ocrotirea căruia" — apare „Revista tranşeelor", i se aduc mulţumiri pentru că „în dragostea pe care o are pentru ostaşi şi în judecata sa, a apreciat că ostaşului i se cuvine să fie şi el pus în curent cu măreţul război la care are marea cinste să participe. Pentru ca în mintea şi în inima lui să-şi dea seama de urmările nesfîrşite pe care le poate avea fiece faptă"...

Îndemnul la „moarte vitejească", adresat ostaşilor cu gamelele goale şi burţile arse de zeama fasolei cu gărgăriţe, n-a trezit entuziasm. Cu atît mai puţin „informarea" binevoitoare despre scopul războiului. Sărăcimea de la oraşe şi sate, care forma grosul armatei romîne, a azvîrlit, la sfîrşitul primei săptămîni de război, în şanţurile şoselei, încrederea în ofiţeri, speranţa în promisiunile guvernului— ca şi bocancii cu talpă de carton.

Tifosul, foamea, mizeria şi palmele ofiţerilor, acestea erau, în realitate, marele echipament al ostaşului netrecut în livretul militar. Şi iată că în clipele cînd desperarea îşi întindea mai mari negrele-i aripe, speranţa prinse să-nfrunzească: În Rusia izbucnise revoluţia!

O scrisoare a soldatului Gheorghe Bîzîrea, trimisă de pe front acasă, în Buciumeni, dar sosită după doi ani, povestea lucruri ciudate:

„...Vestea a adus-o în tranşee un caporal de la a IV-a, şi pînă-n seară s-a aflat în întreaga companie că în Rusia izbucnise revoluţia pentru ca nici un cetăţean să nu fie mai mare ca celălalt, şi astfel cu ajutorul bogăţiei să-l poată exploata în folosul lui..."

Pentru întîia oară Gheorghe Bîzîrea, ţăran pălmaş de la poalele pădurosilor Ciocoieşti din Dîmboviţa, afla cuvîntul „exploatare"; gornistul Duşe Dumitru a lăcrămat şi a mai întrebat o dată dacă revoluţia şterge hotarul dintre ţigani şi romîni, iar Dincă Petre, mitralior la plutonul I şi la unica mitralieră a companiei, tipograf de meserie, a strîns fălcile şi a şoptit cuiva — nu se ştie cui — printre dinţi: „de-acu' începe să se împlinească şi teoria..." Scrisoarea promitea şi alte veşti, dar în locul lor a sosit doar actul de deces al soldatului Bîzîrea.

Sub ochii soldaţilor romîni începu să se desfăşoare bolşevizarea armatelor ruseşti. Congresul de la Roman al armatei ruse de pe frontul romîn, iniţiat de socialişti revoluţionari, dar dovedind şubrezenia poziţiei acestora, se sfîrşi cu izgonirea de la tribună a ofiţerilor contrarevoluţionari. Alte adunări se terminară cu întreruperi, fluierături şi înjurături adresate trădătorilor. Iar atunci cînd în sală începură să zboare epoleţi, cocardele şi galoanele smulse, aceştia o luară la fugă în huiduielile şi fluierăturile soldaţilor bolşevici. Şi îndată după arestarea generalului E. F. Novitki, comandantul diviziei, mişcarea pornită la congresul diviziei a 48-a se termină printr-o revoluţie în toată armata a IV-a rusă. Un comitet militar revoluţionar bolşevic fu creat. În prezenţa unui uriaş număr de soldaţi fură citite telegramele pe care socialiştii revoluţionari (faimoşii „Eseri") în cîrdăşie cu ofiţerii contrarevoluţionari, le tăinuiseră; telegrame care propuneau începerea tratativelor de pace.

Şi toate acestea muncitorii şi ţăranii romîni în uniformă le vedeau şi le ascultau, deschizîndu-li-se zăgazul sutelor de întrebări cu răspunsuri cumplit de neliniştitoare pentru boierime. Mulţi dintre ostaşi luaseră parte la mişcările

LA CONFERINŢA COMITETULUI ORĂŞENESC P.M.R. PLOEŞTI

În fotografie: un aspect din sală, în prima zi a Conferinţei

Fotografie de I. VERMONT-PLOEŞTI

O serie de importante probleme organizatorice de partid, cît şi probleme legate de dezvoltarea economică a oraşului Ploeşti, au fost dezbătute în cursul lunii octombrie la Conferinţa Comitetului orăşenesc P.M.R. Ploeşti. Conferinţa s-a ţinut în sala festivă a Rafinăriei nr. 1, şi la ea au participat sute de membri de partid, delegaţi ai organizaţiilor de bază din întreprinderile şi instituţiile din oraş.

LUPTA

ORGAN SOCIALDEMOCRAT

SPRE PACEA LUMII

CĂTRE TOT POPORUL ROMAN

muncitorești din țară, și mai mulți se bătuseră cu jandarmii și ofițerii în răscoala cea de cu zece ani în urmă.

Cuvinte, frînturi de fraze și chiar rînduri întregi dintr-un manifest, din două și mai multe, au reușit să răzbată în tranșeele romînești, în spitalele cu răniți, în lazaretele unde-și adunau puterile cei puțini scăpați cu viață din ghearele tifosului.

„Muncitori și țărani, soldați și ofițeri, cetățeni! Țara a ajuns într-o situație dintre cele mai jalnice. Oltenia, Muntenia, Dobrogea și o parte a Moldovei zac sub jugul cotropitorilor străini. Trei sferturi din poporul romîn cu gospodăriile și căsniciile împrăștiate a ajuns pribeag și muritor de foame.

... Sute de mii de feciori dispăruți din mijlocul nostru, prizonieri care se pierd în lagărele de concentrare, invalizi și morți, văduve și orfani rămași pe drumuri. Moldova prefăcută în lagăr, spital și cimitir.

...A sosit vremea ca poporul romîn, făcînd propria lui revoluție, să se libereze de oligarhie și monarhism.

...Sus inimile romîni! Adunați-vă sub steagul revoluției mîntuitoare. Jos oligarhia! Trăiască republica!"

Comitetul de acțiune Social-Democrat Romîn.

★

Într-o seară, un ostaș romîn și-a desfăcut moletiera și a scos o hîrtie păturită în opt. Au citit-o fără glas în colțul cel mai depărtat al tranșeei, la lumina lunii:

„Spre pacea lumii. Către tot poporul romîn.

Cetățeni! Republica rusă a ridicat steagul păcii.

...Cei care au vîndut țara și împăratului Wilhelm, și țarului Nicolae, care ne-au dus de la dezastrul de la Turtucaia, de la Sibiu, de la Neajlov și de pe Valea Prahovei, care au pregătit prin trădare și nevrednicie ocupația străină, pierderea a 400.000 de romîni și ruinarea totală a țării, au acum îndrăzneala să se pună de-a curmezișul păcii și să ceară țăranilor, muncitorilor, soldaților, noi jertfe și un nou martiraj.

Țărani, muncitori și soldați!

Crima aceasta nu trebuie să se împlinească.

...Dați-vă seama că în voi stă puterea și mîntuirea țării!

Sculați-vă ca un singur om să spunem sus și tare că poporul vrea pace și să somăm să silim guvernul să încheie și el, ca și Rusia, armistițiul și să înceapă tratativele de pace.

În caz contrar, o singură cale ne rămîne: să izgonim pe cioclii și trădătorii de la putere, pentru ca poporul însuși, prin oamenii lui, să ia în mînă conducerea țării, să-i aducă pacea mult așteptată.

Jos războiul! Jos oligarhia!
Trăiască pacea!"

Comitetul de acțiune Social-Democrat Romîn.

Foaia purta titlul ziarului „Lupta" din Odesa și avea numărul 34/16 noiembrie 1917.

Alte manifeste:

„Către frații ruși.

Slavă și mărire vouă, muncitori ruși!

Slăvit fie numele vostru, tovarăși ruși, care prin hotărîrea voastră eroică, prin sîngele vostru vărsat în luptele cu dușmanii poporului, ne-ați întărit credința în puterea socialismului și ați arătat lumii calea cea dreaptă ce duce la pace și la înfrățirea popoarelor...

... Iar omenirea va vedea apoi că nu e decît o singură putere în lume care e în stare să înfrîngă furiile războiului sîngeros — și această putere e muncitorimea socialistă".

(Din „Adevărul", organ al social-democraților romîni din Budapesta, din 26 noiembrie 1917.)

Scînteia revoluției căzută la noi s-a întins. Marinarii din Sulina au fost cei dintîi ostași din țară care au dat semnalul luptei armate pentru eliberarea din cătușele oligarhiei. Vasele marinei revoluționare romîne, botezate în apele răsculate ale Mării Negre, au înălțat pavilionul roșu și au luat nume noi: „Ioan Roată", „Emanciparea", „Republica Romînă", „Republica socială" și „1907".

Acțiunea de lămurire și mobilizare a maselor romînești exploatate ia amploare din ce în ce mai mare, în ciuda represiunilor sîngeroase ale guvernului și marii burghezii înspăimîntate și răzbunătoare. Asasinatele, arestările și schingiuirile se împletesc cu o propagandă urlată prin toate ziarele stipendiate de guvern împotriva mișcării revoluționare din țara noastră și mai ales împotriva tinerei republici socialiste, care vestea lumii începutul măreței dezrobiri a omului.

Dar teroarea n-a putut îngenunchia lupta comuniștilor, care decenii de-a rîndul au ținut sus steagul solidarității cu primul stat al muncitorilor și țăranilor și au condus poporul nostru spre biruința socialismului.

Silva Kaputikian

Votul secret

Ce vijelie astăzi stîrnită-n adunare!
Virtejul de cuvinte
izbea în parapet,
Amenințînd să spargă și nava piuitoare
De stînca submarină a votului secret.
La țărm ajunse vasul
abia tîrziu, în noapte,
Cu cei aleși să intre-n biroul de partid.
Tîrziu pornii spre casă.
Și mustrătoare șoapte
De-odată răsunară în mine :
«E stupid!
Căci pe furiș, în taină, tu ai tăiat un nume.
Cu o mișcare bruscă a mîinii, ai tăiat
Pe-acela care-n față nu s-a sfiit a-ți spune
Ce crede despre tine,—adevăru-adevărat.
Deși știai că-i vrednic de-ncredere, l-ai șters!
De nedreptatea asta tu n-ai avut habar.
Mai mult ca adevărul și obștescul interes
A atîrnat jignirea-ți mărunță în cîntar!
Da, ai mințit.
Și-n locu-i un altu-a fost ales.
(Un singur vot, atîta — și cîtă greutate!)
Netulburat e-acesta. Zîmbește foarte des
Cu mulțumire-n ochii-i și cu seninătate.

Dar sufletul dintr-însul e gol, e gol mereu.
Zîmbește la-ntîmplare. Pentru orice. Oricînd.
Și-ți va zîmbi și ție cînd ai să dai de greu.
La vr-un necaz să sară cu sprijinul, nici gînd.
Poți tu să ai dreptate — el n-o să miște-un deget.
Cellalt e comunist.
Deoparte nu stă. Cert e
C-atunci cînd calci alături te mustră fără preget
Cu scuzele degeaba încerci: n-o să te ierte.
De-o faptă bună însă se bucură la fel
Ca un copil. Cu suflet, cu rîvnă, cu-ndrăzneală
Ar fi muncit.
Și-acuma, măruntu-ți gînd mișel,
L-a-nlăturat. Iar „eul" jignit, fără-ndoială,
Că le-a făcut, acelor la care ții, mult rău.
L-ai șters...
Răspunde-mi: mîine, cînd va fi vorba-n sală
De-nalte idealuri, ultînd de gestul tău,
N-ai să te-arăți cinstită atunci, principială?
Și n-ai să vrei să fie și alții-asemeni, oare?»

...Tîrziu pornesc spre casă.
Luminile pe rînd
Se sting. Din munte vine o undă de răcoare,
Și parcă-ar vrea zefirul, ca un tovarăș blînd,
S-aducă alt fel vorba. Zadarnică-ncercare!
Trecînd de pragul casei, eu simt necontenit
Un gînd, strivindu-mi mintea ca o povară grea.
Știu bine: votul nostru secret nu s-a sfîrșit.
Căci iată :
conștiința
votează contra mea.

În romînește de **Virgil TEODORESCU**

PRIETENI LA PRIETENI

Istoria tradiţionalelor relaţii de prietenie dintre popoarele romîn şi iugoslav s-a îmbogăţit în aceste zile cu o nouă şi importantă manifestare. Răspunzînd invitaţiei preşedintelui Republicii Populare Federative Iugoslavia, Iosip Broz-Tito, şi a Comitetului Central al Uniunii Comuniştilor din Iugoslavia, o delegaţie a guvernului Republicii Populare Romîne şi a Partidului Muncitoresc Romîn a făcut, începînd de la 20 octombrie, o vizită oficială în R.P.F. Iugoslavia. Delegaţia a fost alcătuită din tovarăşii Gheorghe Gheorghiu-Dej, prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Romîn, membru în Prezidiul Marii Adunări Naţionale a R.P.R., conducătorul delegaţiei, Chivu Stoica, preşedintele Consiliului de Miniştri, membru al Biroului Politic al C.C. al P.M.R., Petre Borilă, prim-vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri, membru al Biroului Politic al C. C. al P. M. R., Leonte Răutu, membru supleant al Biroului Politic al C. C. al P. M. R., Alexandru Bîrlădeanu, vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri, membru al C.C. al P.M.R., Grigore Preoteasa, ministrul Afacerilor Externe, membru al C.C. al P.M.R., şi a fost însoţită de activişti de stat şi de partid.

De-a lungul întregului parcurs, atît pe teritoriul romînesc cît şi de la graniţa Iugoslaviei pînă la sosirea la Belgrad, şi apoi cu prile-

★

Tovarăşul Iosip Broz-Tito, preşedintele R.P.F. Iugoslavia, întîmpină pe tovarăşul Gheorghe Gheorghiu-Dej, conducătorul delegaţiei guvernului Republicii Populare Romîne şi a Partidului Muncitoresc Romîn, la sosirea în clădirea Vecei Executive Federative.

★

Aspect din timpul convorbirilor de la Palatul Alb dintre delegaţia romînă şi delegaţia iugoslavă.

Intr-una din pauzele convorbirilor dintre delegaţiile romînă şi iugoslavă. De la stînga la dreapta, tovarăşii: Chivu Stoica, Iosip Broz-Tito, Gheorghe Gheorghiu-Dej şi Edvard Kardelj.

☆

jul vizitelor făcute în capitala ţării vecine şi prietene, la Zagreb şi în alte localităţi, delegaţia romînă a fost salutată cu vii manifestaţii închinate prieteniei romîno-iugoslave. Ele exprimă năzuinţa sinceră a popoarelor celor două ţări de a merge şi mai departe pe drumul dezvoltării şi întăririi prieteniei dintre Republica Populară Romînă şi Republica Populară Federativă Iugoslavia, pe drumul unei colaborări multilaterale tot mai rodnice.

„Am venit în mijlocul dv. ca prieteni la prieteni — a arătat tovarăşul Gheorghe Gheorghiu-Dej în cuvîntarea rostită în cadrul dejunului oferit de preşedintele Tito — *cu convingerea fermă că vizita delegaţiei Partidului Muncitoresc Romîn şi a guvernului Republicii Populare Romîne în Iugoslavia va constitui o nouă contribuţie însemnată la cimentarea prieteniei dintre ţările noastre*".

Convorbirile dintre delegaţiile romînă şi iugoslavă au început la 22 octombrie la Palatul Alb din Belgrad. Ceea ce le-a caracterizat a fost cordialitatea prietenească. Este tocmai concretizarea ideii expuse de tovarăşul Tito în cuvîntarea sa de la dejunul oferit în cinstea delegaţiei romîne, că *„dezvoltarea colaborării şi înţelegerii atît de multilaterale corespunde în întregime năzuinţelor şi intereselor celor două ţări şi contribuie la întărirea colaborării internaţionale paşnice şi a egalităţii în drepturi în lumea întreagă*".

Convorbirile purtate între cele două delegaţii au fost rodnice.

La 27 octombrie la Vila Albă din insula Brioni a avut loc semnarea acordului comercial şi de plăţi, a protocolului cu privire la schimburile de mărfuri pe anii 1957-1960, a acordului cu privire la colaborarea tehnico-ştiinţifică dintre Republica Populară Romînă şi Republica Populară Federativă Iugoslavia, a acordului de colaborare culturală dintre Republica Populară Romînă şi Republica Populară Federativă Iugoslavia, precum şi a declaraţiei cu privire la relaţiile dintre Partidul Muncitoresc Romîn şi Uniunea Comuniştilor din Iugoslavia. Declaraţia a fost semnată de către tovarăşii Gheorghe Gheorghiu-Dej, prim-secretar al C.C. al P.M.R., pentru Comitetul Central al Partidului Muncitoresc Romîn, şi Iosip Broz-Tito, secretar general al Uniunii Comuniştilor din Iugoslavia, pentru Comitetul Central al Uniunii Comuniştilor din Iugoslavia.

Subliniind cu satisfacţie întărirea relaţiilor de bună vecinătate şi prietenie dintre cele două ţări, ambele guverne şi-au exprimat totodată — aşa cum se arată în „Comunicatul comun cu ocazia vizitei oficiale a delegaţiei R.PR. în R.P.F. Iugoslavia" — *„hotărîrea să depună şi în viitor eforturi pentru întărirea mai departe a colaborării prieteneşti dintre R.P.R. şi R.P. F. Iugoslavia, în interesul ambelor popoare, al păcii şi socialismului.*"

Tovarăşul Gheorghe Gheorghiu-Dej şi ceilalţi membri ai delegaţiei romîne s-au interesat de realizările uzinelor de tractoare „Rakovica", din Belgrad.

Delegaţia romînă a păşit pe pămînt iugoslav. La staţia de frontieră Vîrşeţ, pionieri iugoslavi îi întîmpină cu flori pe oaspeţi.

LENINGRAD - oraș al monumentelor

Monumentul lui Petru I, care l-a inspirat pe Puşkin să scrie poemul său „Călăreţul de aramă".

de Marin MIHALACHE

Faţă de alte mari oraşe ale Uniunii Sovietice, Leningradul este o aşezare relativ tînără: abia de curînd a împlinit 250 de ani.

Istoria lui e scurtă, dar plină de strălucire. Mare centru industrial şi cultural, leagăn al Revoluţiei din Octombrie, care s-a desfăşurat pe străzile lui, oraş-erou ce s-a acoperit de o glorie nepieritoare în cursul ultimului război, Leningradul te impresionează în primul rînd prin mulţimea monumentelor, prin frumuseţea străzilor cu clădiri impunătoare şi, mai ales, prin farmecul deosebit pe care i-l dă Neva, de care e legat prin tot trecutul său.

Construit dintru început după un plan riguros, ca un oraş modern, aşa cum a fost conceput de întemeietorul său, Petru cel Mare, Leningradul îmbină propria sa măreţie cu gloria de a fi fost scena pe care s-a desfăşurat unul dintre cele mai însemnate evenimente din istoria omenirii.

Apele largi ale Nevei, ce-şi răsfiră nenumăratele-i braţe îndreptîndu-se impetuoase spre golful Finic, ocupă cam a şasea parte din suprafaţa oraşului. Peste această întinsă reţea, cuprinzînd sumedenie de ostroave, au fost construite cîteva sute de poduri. O adevărată Veneţie a Nordului! După faimosul oraş italian, Leningradul este al doilea din lume în ce priveşte marele număr de poduri.

Leningradul e oraşul muzeelor şi al monumentelor pe care le întîlneşti la tot pasul. Cea mai veche construcţie monumentală este fortăreaţa Petropavlovsk, a cărei tristă faimă nu o face mai puţin interesantă. Fortăreaţa, ce îşi înalţă spre cer, semeaţă, săgeata turnului aurit, a fost zidită pe o insulă, la începutul veacului al XVIII-lea, cu sudoarea şi sîngele a mii de iobagi. Ceva mai tîrziu, însă, după construirea Kronstadtului, ea a pierdut orice importanţă strategică, devenind o temniţă lugubră, simbol întunecat al regimului ţarist. Între zidurile de piatră mohorîte şi reci alé sinistrei fortăreţe au zăcut în lanţuri o seamă dintre cei mai vrednici şi mai curajoşi oameni ai Rusiei, începînd cu decembriştii. De aici a fost dus la spînzurătoare fratele lui Lenin, Aleksandr Ulianov. Aici a aşteptat Radişcev să i se taie capul, pentru îndrăzneala de a fi scris vestita sa carte „Călătorie de la Petersburg la Moscova". Nimeni nu se încumetase să i-o tipărească. Prea dădea în vileag adevărul! Iar adevărul nu era pe placul ţarului şi nici al prea plecaţilor săi slujitori. Şi atunci ilustrul scriitor s-a apucat s-o imprime pe socoteala lui, cumpărîndu-şi o modestă tiparniţă. Stăpînii absoluţi ai Rusiei s-au speriat şi au poruncit să fie arsă cartea, iar cutezătorului autor să i se reteze capul cu o lovitură de secure. Pînă la urmă, însă, au hotărît să-l trimită în surghiun pentru 10 ani; din acesta i s-a şi tras, mai apoi, moartea.

Aici a stat închis Dostoievski, care fusese condamnat la moarte, pentru ca în ultimul moment să afle că a obţinut graţierea, fără să fie, totuşi, absolvit de orice pedeapsă şi astfel a avut prilejul să scrie zguduitoarele sale „Amintiri din casa morţilor". Pe aici au trecut înaintea Revoluţiei, Cernîşevski, Gorki şi alte personalităţi ale Rusiei.

Acum fortăreaţa a fost transformată în muzeu.

Iată şi turnul, înalt de 133 de metri, al catedralei Petropavlovsk! E cea mai înaltă construcţie din Leningrad şi, pînă acum de curînd, din întreaga Uniune Sovietică! La restaurarea lui s-au folosit 24 kilograme de aur pentru a fi poleit.

Ceva mai încolo, tot pe malurile Nevei, se înalţă, una lîngă alta, cîteva dintre cele mai de seamă clădiri ale oraşului. Ghidul nostru, care după cum se vede cunoaşte pe de rost istoria oraşului, ne arată fosta clădire a bursei, ce adăposteşte acum muzeul militar maritim, apoi o altă construcţie, unde se află cel mai mare muzeu zoologic din Europa.

Cînd, din iniţiativa lui Petru I, s-a înfiinţat primul muzeu, în scopul de a atrage vizitatorii, oricărui om ce-i păşea pragul i se oferea la plecare o ceaşcă cu cafea sau cu o altă băutură. În zilele noastre se petrece un alt fenomen: la porţile muzeului se adună zilnic — cu mult înainte de ora deschiderii — sute şi sute de leningrădeni, de vizitatori din ţară şi de peste hotare, dornici să-şi îmbogăţească cunoştinţele, însetaţi de lumina culturii.

În fosta clădire a Academiei de ştiinţe, unde a lucrat şi Lomonosov, se află astăzi trei muzee: muzeul „Lomonosov", muzeul „Petru cel Mare" şi muzeul etnografic.

Printre cele 200 de biserici ale Leningradului, catedrala Isakievski e una dintre cele mai de seamă. Peste 400.000 de oameni au muncit aici, în decursul celor 40 de ani cît a durat construcţia. În biserică pot încăpea pînă la 12.000

Ornament din fier forjat al unuia din podurile Leningradului.

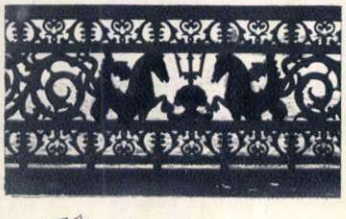

O imagine „veneţiană" din Leningrad: podul Ermitajului.

de oameni laolaltă, iar turla-i, înaltă de peste 100 de metri, poate fi văzută din orice punct al oraşului.

Catedrala Kazan, cu o arhitectură aparte, are patru rînduri de coloane clasice uriaşe, aşezate în deschiderea unui arc de cerc, la capetele căruia se află două statui de bronz cu faţa îndreptată spre perspectiva Nevski. Una dintre ele este a lui Kutuzov. Tot aici se găseşte şi mormîntul viteazului general rus care l-a alungat pe Napoleon. Arhitectul catedralei era iobag. Poarta masivă de bronz este o copie după vestita poartă a baptisteriului din Florenţa, făcută de Ghiberti.

Cai de bronz împodobesc arcul de triumf, clădirea fostului statmajor şi frontispiciul teatrului „Puşkin", oferind privirilor imaginea unui nestăvilit avînt. Ai crede că sînt gata să-şi ia zborul, ca acei năzdrăvani armăsari din poveste ce-l plimbau printre nori pe voinicul Făt-Frumos. Unul dintre cele mai impunătoare poduri de piatră de pe perspectiva Nevski e străjuit de patru grupuri statuare ecvestre. În timpul războiului, aceste statui au fost îngropate în parc, pentru a fi apărate de bombe.

De-a lungul aleilor parcului, ce e împrejmuit cu un grilaj de o rară frumuseţe, sînt presărate numeroase nuduri de femei şi bărbaţi, dăltuite în marmură. Unele dintre aceste sculpturi, diferite ca epocă, au fost aduse de Petru I din Italia.

Într-un alt parc, întîlnim monumentul Ecaterinei a II-a, simbol al autocraţiei. Aşezată pe un soclu rotund, ea domină grupul de sfetnici care stau supuşi la picioarele ei, aşa cum au stat şi în viaţă. În mînă ţine sceptrul, semn al puterii.

În Piaţa Palatului de Iarnă se înalţă monumentala Columnă a Victoriei, unică în lume prin dimensiunile ei. Înaltă de 25 de metri, cu un diametru de 3,5 metri, ea este făcută dintr-o singură bucată. 2.500 de soldaţi s-au ostenit să ridice acest monument, ca egiptenii, odinioară, cînd construiau piramidele. Deşi în timpul blocadei au căzut în apropiere bombe de mare calibru, columna nu s-a clintit din loc. În vîrf, se află sculptura executată de iobagul Orlovski: un înger călcînd în picioare duşmanul simbolizat printr-un şarpe.

Piaţa e dominată pe de o parte de fosta clădire a statului major, lungă de aproape şase sute de metri şi uşor arcuită, pe de alta de palatul Amiralităţii, datînd din aceeaşi epocă, ce măsoară mai bine de patru sute de metri în lungime. De departe străluceşte, străpungînd cerul, săgeata de aur a turnului său. Pentru călătorul străin de aceste locuri, ea e ca un far după care se poate oricînd orienta, dacă i se întîmplă să se rătăcească pe străzile marelui oraş.

Ajungem acum într-o altă piaţă, în mijlocul căreia se află statuia ecvestră a lui Nikolai I. Calul, sprijinit pe picioarele de dinapoi, pare că vrea să facă un salt înspre catedrala care se ridică în faţa statuii. Palatul din spatele ei, unde se află acum sovietul Leningradului, se numea pe vremuri Palatul Mariei, după numele uneia dintre fiicele ţarului, care locuia acolo. În legătură cu această statuie circulă o poveste plină de haz:

Privind într-o zi pe fereastră, mofturoasa prinţesă s-a arătat nemulţumită de poziţia necuviincioasă a calului de pe soclu, care şedea cu spatele la ea. Prinţesa a poruncit atunci ca statuia să fie întoarsă cu faţa spre palat. Zis şi făcut! De data asta, însă, a protestat reprezentantul bisericii. S-a mai pomenit o asemenea neobrăzare? Auzi vorbă! Un cal — fie el chiar şi de bronz şi pe deasupra purtîndu-l şi pe Nikolai I — să

În această cameră a locuit Lenin după întoarcerea sa din emigraţie la Petrograd, între 4 (17) aprilie - 5 (18) iulie a memorabilului an 1917.

stea cu spatele la biserică! De aci a pornit o gîlceavă întreagă. Pînă la urmă a învins biserica. Şi astfel statuia a fost mutată la loc, aşa cum fusese la început. Prinţesa s-a supărat de astă dată foc. Şi ca să nu mai aibă tot timpul în ochi spatele necuviinciosului cal, a vîndut palatul...

Palatul Potemkin, care adăpostea pe vremuri Duma de Stat, îşi are şi el povestea lui. Se spune că stăpînul său l-ar fi pierdut într-o noapte la cărţi. Supărat din pricina ghinionului, în dimineaţa următoare a plecat la o moşie în Ucraina. Foarte generoasă cu favoriţii ei, plătind bineînţeles din vistieria statului, Ecaterina a răscumpărat palatul de la bancheri, pentru neînsemnata sumă de... 450.000 de ruble şi l-a dăruit lui Potemkin.... nenorocosul jucător din acea noapte. Drept mărturie a dragostei pe care i-o purtase, după moartea lui, vestita împărăteasă s-a mutat în acest palat, unde a locuit pînă la sfîrşitul vieţii. Urcîndu-se pe tron, Pavel, fiul ei, care nu-l prea avea la inimă pe fostul favorit al ţarinei, a transformat palatul în.... grajd. Şi astfel, o bucată de vreme, caii curţii au stat în saloanele împărăteşti. Pe urmă, însă, nepotul ţarinei, mai respectuos faţă de memoria bunicii sale, a poruncit să se restaureze palatul...

Mergem mai departe. Clădiri masive, impunătoare, străjuiesc străzile largi. Peste vechile culori ale bătrînelor ziduri s-a aşternut patina timpului, dînd noi combinaţii cromatice, pline de farmec, ce amintesc de unele tablouri ale lui Pătraşcu.

În drum trecem pe lîngă hotelul Astoria. Aici îşi pusese în gînd Hitler să sărbătorească victoria asupra Leningradului. Ba încă, în trufia lui, ceruse să se tipărească şi invitaţiile pentru ofiţeri. De altfel, sigur de victorie, Hitler comandase şi granitul pentru un mare monument al lui... la Moscova.

...Un vis plin de îndrăzneală stă la obîrşia acestui vestit oraş, întemeiat de cutezătorul Petru cel Mare pe malurile mlăştinoase ale Nevei.

Expresie a caracterului rus — întreprinzător, avîntat, tenace — Petru era de o energie surprinzătoare, neistovită. Spirit progresist, însufleţit de dorinţa arzătoare de a şti cît mai mult, el a jucat un rol uriaş în istoria Rusiei, scoţîndu-şi ţara din starea de înapoiere şi izolare în care se afla.

Oraşul poartă pecetea voinţei şi personalităţii lui Petru I. Monumentul acestuia a fost lucrat timp de paisprezece ani de Falconet, cu colaborarea lui Gordeev. Calul cabrat, gata parcă să-şi ia zborul, striveşte sub copită un şarpe ce reprezintă duşmanul, iar Petru, călare, întinzînd poruncitor braţul, arată calea spre mare. În piatra în care l-a dăltuit, autorul a reuşit să imprime întreaga personalitate puternică a uimitorului ţar. Ai crede că vrea să sară peste Neva, într-atît de avîntată este mişcarea calului de bronz ce ţîşneşte în aer.

În timpul războiului, spre a-l cruţa de bombe, locuitorii Leningradului au înconjurat monumentul cu saci de nisip şi l-au acoperit apoi pînă sus cu pămînt, ridicînd peste el o adevărată colină.

Sîntem acum în imensa piaţă din faţa Palatului de Iarnă. Aici, la 9 ianuarie 1905, muncitorii au fost întîmpinaţi cu focuri de arme. Ca pe un ecran al istoriei vedem desfăşurîndu-se luptele de atunci. Sînt atîtea şi atîtea mărturii ale trecutului, pe care le întîlnim în jur. În locul acesta a curs şiroaie sîngele revoluţiei. Fiecare piatră a fost stropită cu sînge în sensul cel

Minunate podoabe arhitectonice, cele cîteva sute de poduri contribuie la frumuseţea neîntrecută a oraşului ce poartă numele lui Lenin.

mai propriu al cuvîntului. Flămînzi, muncitorii veniseră cu gînduri pașnice, însoțiți de femeile și copiii lor, să se jeluiască „tătucului țar", în a cărui bunătate continuau, naivi, să creadă.

Gîndul însă ne poartă mai departe, în adîncul vremii. Nu putem uita că țărîna acestui oraș — unul dintre cele mai grandioase ale lumii — este amestecată cu oasemintele atîtor mii de robi, care au ridicat catedralele, fortărețele și palatele lui. Sub temeliile măreților palate, în pămîntul acesta, odinioară acoperit de mlaștini și de smîrcuri, se odihnesc oasele iobagilor care au trudit, scăldați în sudoare, și au șingerat, punînd piatră peste piatră. Cît de pustie și amară va fi fost inima lor!

Și iarăși învie alte amintiri, mai noi, legate de neuitatul an 1917...

Pretutindeni întîlnim priveliști pe care ochiul le recunoaște imediat. Iată poarta, de atîtea ori văzută în filme, în tablouri. Pe aici au pătruns în Palatul de Iarnă gărzile roșii, în cea mai însemnată noapte dintre toate nopțile istoriei. Ne uităm cuprinși de emoție la poarta palatului, pe care și astăzi se mai văd urme de schije și de gloanțe. În fața ei, niște marinari se fotografiază în grup. Sînt tineri de tot, poate chiar nepoții celor care în Octombrie 1917 se cățărau pe grilaj ca pe catargele unui vapor, spre a izgoni guvernul provizoriu.

Într-una din sălile Ermitajului

Idilă leningrădeană.

Ne continuăm plimbarea, trecînd pe lîngă alte splendori arhitectonice, pe lîngă alte monumente. Fostul institut al fetelor de nobili, Smolnîi — numit astfel pentru că în spatele lui, pe malul Nevei, se topea, pe vremea lui Petru I, smoala pentru corăbii — șade acum liniștit, ascunzîndu-și coloanele albe în frunzișul unor copaci uriași. S-ar zice că se odihnește după activitatea clocotitoare din anii Revoluției.

Înapoindu-ne spre centru, cu sufletul plin de tot ce am văzut, trecem printr-un alt loc istoric. Lîngă gara finlandeză, într-o piață largă, se înalță monumentul lui Vladimir Ilici Lenin. Deși, ca proporție, e mai modest decît altele, prin simplitatea și patosul său le întrece pe toate. Soclul reprezintă o parte dintr-o mașină blindată. De aici, în aprilie 1917, după ce ani de zile trăise departe de ei, prezent, însă, cu gîndul și inima, Lenin le-a vorbit muncitorilor, în ziua cînd s-a întîlnit din nou cu ei. Nicăieri nu te simți atît de emoționat ca în fața acestei statui. Cu mîna întinsă înainte, într-un gest elocvent și plin de avînt, Lenin arată muncitorilor de atunci, din 1917, calea spre vremea de astăzi, calea spre viitor.

Un aspect specific al orașului monumentelor. ←

Mihail Şolohov

Preşedintele Sovietului Revoluţionar de război al Republicii

Ilustraţii de N. POPESCU

Povestirea pe care o reproducem mai jos face parte din volumul I Opere complete, în şapte volume, al marelui scriitor sovietic Şolohov — volum apărut de curînd în editura „Molodaia Gvardia" din Moscova.

Ca şi celelalte lucrări din acest volum povestirea „Preşedintele sovietului revoluţionar de război al republicii" e inspirată din dramaticele evenimente ale zilelor războiului civil şi a fost scrisă între anii 1923-1925.

Republica noastră nu e chiar aşa de măreaţă — să tot fie vreo sută de curţi aşezate la vreo patruzeci de verste departe de staniţă, pe vîlceaua Topkaia.

Şi s-a ridicat la rangul de republică precum urmează: în pragul primăverii, taman mă întorsesem în satul de baştină, din armata tovarăşului Budionnîi, iar gospodarii satului, nici una nici două, hai să mă aleagă preşedinte, fiindcă aveam două ordine ale Drapelului Roşu, pentru *corajul* eroic de pe timpul lui Vranghel, pe care tovarăşul Budionnîi mi le-a agăţat chiar dînsul pe piept, strîngîndu-mi mîna cu stimă şi consideraţie.

Am luat deci în primire această funcţie şi am trăit cu toţii în satul nostru în bună pace, ca întreg poporul de pretutindeni. Nu trece însă multă vreme şi pe meleagurile noastre se iveşte o bandă căreia i-a căşunat să prade cătunul şi de cenuşa din vatră. Cînd dădeau năvală să ne ia caii, lăsîndu-ne numai cu nişte mîrţoage jigărite; cînd ne pustiiau păşunile pînă la cel din urmă firicel de iarbă.

Oamenii din vecinătatea cătunului nostru, fiind mai păcătoşi cu firea, se arătau prietenoşi nevoie mare cu haita lor, întîmpinîndu-i cu pîine şi sare.

Văzînd deci că satele megieşe se poartă într-asemenea chip netrebnic, am adunat toată suflarea satului nostru spunînd:

— Voi pusu-m-aţi preşedinte, au ba?

— Noi.

— Dacă-i aşa, rogu-vă în numele tuturor *proletariatelor* să vă păstraţi autonomia satului şi s-o mai curmaţi cu fîţîiala prin satele vecine, pentru că sînt o prăsilă de contrarevoluţionari şi ar fi mai mare ocară să bătătorim aceeaşi potecă cu dînşii. Iar ca atare, de acum înainte cătunul nostru nu se mai numeşte cătun, ci Republică, şi eu ca preşedinte ales de voi mă numesc preşedintele Sovietului revoluţionar de război al Republicii şi declar stare de asediu de jur împrejur.

Unii care nu erau destul de luminaţi la cap n-au zis nici mîlc, dar cazacii tineri, care luptaseră în Armata Roşie, au şi dat glas:

— Într-un ceas bun! Fără vot!...

Atunci, la clipeală, mă şi apuc să le ţin o cuvîntare:

— Haideţi, tovarăşi, să purcedem în ajutorul puterii noastre sovietice şi să ne aşternem la luptă împotriva bandei pînă la cea din urmă picătură de sînge, fiindcă afurisita asta de bandă e pacostea cea mai ticăloasă care roade la rădăcină tot socialismul.

Bătrînii, care se îmbulzeau în tăcere la spatele celor mai tari de clanţă, au cam mormăit dintru-ntîi; dar eu i-am agitat pomenind de mamele lor şi toţi au căzut la învoială, cu mine, că puterea sovietică este mama care ne hrăneşte şi că avem cu toţii datoria să ne ţinem *categoric* de poala dumneaei.

Apoi adunarea a şi scris deîndată o hîrtie către Comitetul Executiv al staniţei, cerînd să ni se dea puşti şi cartuşe, însărcinîndu-mă pe mine şi pe *secletarul* meu Nikon să plecăm la staniţă.

Dis-de-dimineaţă, cînd încă nici nu prinsese a se crăpa de ziuă, îmi înham iepşoara şi străbatem ca la vreo zece verste, coborîm în vale şi ce văd: vîntul ridica în vîrtej colbul de pe drum, iar dincolo de colb cinci călăreţi se îndreptau la galop întins către noi.

Mi s-a căscat ca un gol în inimă. Bănuiam eu că sînt niscai duşmani haini din banda cu pricina.

Mie şi *secletarului* nici pomeneală să ne dea vreo *iniţiativă* prin cap şi nici n-aveai cum să născoceşti ceva: de jur împrejur se lăţea numai stepa nerupşinat de goală-goluţă, nici tu o tufă de sămînţă, nici tu un şănţuleţ ori o vîlcea. Am oprit iepşoara în mijlocul drumului...

Arme la noi nici gînd; nu eram în stare să facem cuiva nici atîtica rău cît negru sub unghie: prunci nevinovaţi. Iar s-o luăm la fugă. ar fi fost curat prostie.

Secletarului mai ales îi intrase groaza în oase de aceşti duşmani haini şi l-a pălit o slăbiciune. Îl vedeam că se pregăteşte să sară din căruţă şi s-o tulească la sănătoasa. Dar unde să fugă, nu ştie nici el. Atunci îi spun:

— Ascultă, Nikon, strînge-ţi coada şi stai binişor! Eu sînt preşedintele sovietului revoluţionar, tu-mi eşti *secletar*, prin urmare şi moartea tot împreună trebuie s-o primim!...

Dar dînsul, cum nu era conştient, zvîc! din căruţă şi întinde-o la goană, băiete, prin stepă. Depăna aşa de iute din picioare, încît părea că nici cîinii de vînătoare nu se pot ţine după el. Cînd colo, călăreţii văzînd ei un asemenea cetăţean în asemenea goană suspectă prin stepă, s-au şi luat după dînsul şi în curînd l-au ajuns din urmă lîngă o movilită.

Eu, de colo, cobor cu toată demnitatea din căruţă, înghit toate hîrtiile şi documentele cu primejdie şi stau să aştept ce-o să fie mai departe. Văd că stau şi ei puţintel de vorbă cu dînsul, se adună toţi buluc şi prind a-l căsăpi cu săbiile în cruciş şi-n curmeziş. Secletarul se prăbuşeşte în ţărînă, dînşii îi scotocesc buzunarele, se mai învîrt încolo şi încoace pe lîngă el, încalecă din nou şi se îndreaptă în goană spre mine.

Vedeam că nu-i lucru de şagă şi că venise vremea să-mi pun şi eu coada în spinare, dar nu aveam încotro — stau şi aştept. Călăreţii ajung lîngă mine.

În frunte, înfipt în şa, se ţinea atamanul lor, poreclit Fomin. Era lăţos de tot, cu o barbă roşie îmbîcsită de colb, arăta mai fioros decît o fiară sălbatică şi mereu îşi tot holba ochii la mine.

— Tu eşti Bogatîrev, preşedintele?

— Eu.

— Nu ţi-am trimis vorbă să te laşi de preşedinţie?

— Ba, am auzit de asta...

— Şi de ce nu te laşi?

Îmi punea întrebări care de care mai mîrşave, dar nu arăta că-i prea mînios.

M-a cuprins un fel de deznădejde; vedeam eu că, din asemenea întîlnire, tot nu-i rost să scap teafăr. Aşa că răspund pe faţă:

— Pentru că la puterea sovietică mă ţin tare pe platformă, respect în cele mai mici amănunte toate programele şi *categoric*, v-o spun, anevoie să mă îmbrînciţi voi jos de pe această platformă!...

Mă sudui el şi mă ocărăşte cu tot felul de cuvinte scîrnave, mai croindu-mă şi cu cravaşa peste cap! Pe toată fruntea mi-a şi crescut un ditai cucuiul. Un cucui de calibrul unui castravete din acei mari pe care-i păstrează muierile pentru sămînţă şi mă durea să-mi plesnească ochii.

Îl pipăi gingaş cu degetele şi spun:

— Foarte urît din partea voastră că săvîrşiţi atîtea neînţelegiri ca nişte inconştienţi ce sînteţi; eu însă am făcut războiul civil şi am nimicit fără milă pe feluriţii Vrangheli, de-al de voi. Am două ordine de la Puteare

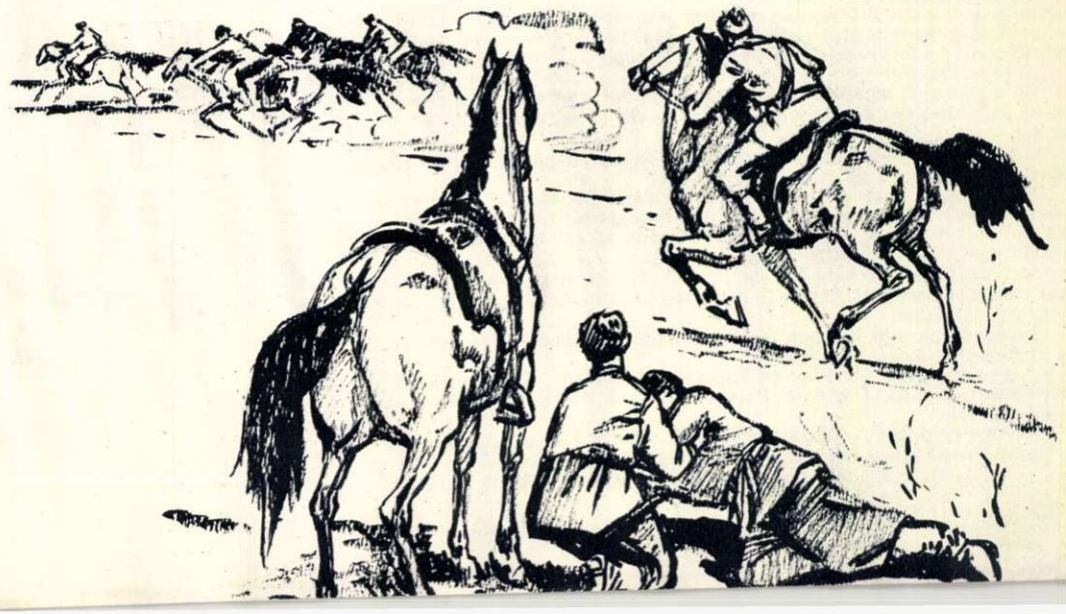

Petre Solomon

Itinerar sovietic

NOPŢI ALBE LA LENINGRAD

Visez, sau se întîmplă tot, aeve?
Mă plimb pe cheiul adumbritei Neve,
Prin faţa „Călăreţului de-aramă",
Sub revărsata cerurilor coamă.
Pe soclul lui de piatră vălurită,
Stă ţarul Petru, cum a fost cîndva.
Istoria-i aici, în faţa mea, —
Şi-mi amintesc legenda povestită
De-un ţar al poeziei de demult.
Cu-adîncă tulburare o ascult,
În timp ce Neva curge, liniştită,
Sub bolta unei stranii nopţi de mai.
E mai degrabă un amurg bălai,
De care noaptea, parcă, a fugit.
Înmărmurit eu însumi de mirare
Privesc statuia ţarului cel mare —
În piatră şi în bronz înveşnicit.
Visez? Nu ştiu. O tînără pereche
Mă smulge, iată, din legenda veche...
E încă ziuă, însă, după şoapte,
Se simte că la Leningrad e noapte,
Chiar dacă-i cerul roşu în zenit.

OISTRAH

Cînd lunecă arcuşul pe vioară,
Cutia ei de lemn se înfioară
Şi-şi lasă toate vrăjile afară.

Desfăşurîndu-şi, fermecat-covorul,
Le cheamă cu blîndeţe vrăjitorul,
Ştiindu-le şi firea, şi izvorul.

Din sufletele noastre prinse-n strune,
El face-un singur suflet, şi îl pune
Să săvîrşească-o limpede minune.

Şi, pînă să băgăm şi noi de seamă,
E iar tăcere, vraja se destramă:
Împreunate, palmele o cheamă.

Sovietică şi pentru mine sînteţi ca şi cum n-aţi fi; nici nu vă văd înaintea ochilor.

Atamanul se năpusteşte de vreo trei ori să mă calce cu calul în picioare, tot altoindu-mă cu cravaşa. Dar eu am rămas neclintit pe platforma mea, ca şi toată puterea noastră proletară, numai că armăsarul mi-a cotonogit genunchiul cu copita şi numai că din pricina loviturilor mă năucea în urechi un vuiet de moară hodorogită.

— Ia-o înainte!

Mă mînau spre moviliţă, iar lîngă acea moviliţă zăcea Nikon al meu într-o baltă de sînge. Unul dintre ei a descălecat şi l-a întors cu pîntecele în sus.

— Priveşte!—îmi spune — dacă nu te lepezi de puterea sovietică, te tocăm şi pe tine acuş ca pe *secletarul* tău!

Pantalonii şi izmenele lui Nikon erau lăsate în jos şi problema lui sexuală îi era toată ciopîrţită cu săbiile, de ţi se zbîrlea carnea pe tine. Mă durea la inimă să văd asemenea batjocură şi am întors capul, dar Fomin se stropşeşte la mine:

— Nu strîmba din nas! Tot aşa o să te căsăpim şi pe tine, iar cătunul vostru de comunişti spurcaţi, o să-l trecem prin foc şi pară din toate cele patru colţuri.

Îndeobşte nu prea îmi pun lacăt la gură şi nemaiputîndu-mă stăpîni, le spun verde în faţă, pe şleau:

— Pe mine n-are să mă bocească nici cucul în livadă, dar întrucît priveşte satul, să ştiţi că nu-i unul singur, în toată Rusia mai sînt peste o mie ca el!

Mi-am scos punga cu tutun, am scăpărat din cremene şi mi-am aprins o ţigară. Fomin mişcă frîul calului, vine lîngă mine şi zice:

— Ia, dă-mi şi mie să fumez un pic, măi frăţioare! Văd că ai tutun, în vreme ce noi îi ducem dorul de mai bine de-o săptămînă şi fumăm balegă de cal. Pentru asta n-o să te chinuim, ci o să te tăiem ca în luptă dreaptă, iar familiei tale o să-i trimitem vorbă să te ia şi să te-ngroape... Dă-i zor, că n-avem timp de pierdut!...

Ţin punga de tutun în mînă şi mi se strînge inima la gîndul că tutunul crescut în grădina mea şi sulfina înmiresmată răsărită pe pămîntul sovietic, au să le fumeze asemenea paraziţi nelegiuiţi. Mă uit la ei şi văd că se tem să nu împrăştii tutunul în vînt. Fomin a întins mîna de pe şa după punga de tutun şi mîna a început să-i tremure.

Iar eu tocmai asta am şi făcut: am împrăştiat tutunul în vînt şi i-am spus:

— Ucideţi-mă cum vă taie capul! Se vede că mie mi-e hărăzit să mor de sabie căzăcească, pe cînd vouă, porumbeilor, *categoric* vă este dat să vă legănaţi pe cumpenele fîntînilor, că deh, aşa-i moda!

Au început să mă căsăpească cu foarte mult sînge rece şi eu m-am prăbuşit în ţărîna jilavă de sînge. Fomin mai trage din nagan două focuri de-mi străpunge pieptul şi un picior. Şi iaca, deodată că se aud pîrîituri pe drum:

— Poc! Poc!

Gloanţele şuieră în jurul nostru, răpăind prin buruieni. Ucigaşii mei au şi luat-o la sănătoasa. Pe drum venea miliţia noastră, ridicînd nori de pulbere. Sar ars şi alerg ca vreo cincisprezece stînjeni. Sîngele îmi pune o perdea de ceaţă pe ochi şi simt că-mi fuge pămîntul de sub picioare.

Mi-aduc atîta aminte, că am strigat:

— Fraţilor, tovarăşi, nu mă lăsaţi să mor!

Şi în ochi mi se stinge lumina zilei.

Două luni am zăcut ca un buştean, îmi pierdusem graiul şi aducerea aminte.

Cînd mi-am venit în fire — na-ţi-o bună, îmi lipsea piciorul stîng: mi l-au tăiat fiindcă se înveninase rana.

M-am întors acasă în cîrjă de la spitalul ţinutului şi umblam şontîc-şontîc pe lîngă prispă. Numai ce-l văd pe comisarul militar al staniţei intrînd călare în curte. Nici nu-mi dă bună ziua şi mă ia la interogatoriu:

— Ia spune, ce ţi-a venit să te numeşti preşedinte al sovietului revoluţionar militar şi să proclami cătunul republică? Nu ştii că nu avem decît o singură republică? Care-i pricina, de-ai făcut aici autonomie?!

Numai că eu i-am dat un răspuns să-l usture:

— Te rog, tovarăşe, să nu faci aici pe măreţul cu mine, iar în privinţa republicii te pot lămuri: a fost republică cu ocazia bandei, dar acuma, pe timp de pace, se numeşte cătunul Topceanski. Luaţi însă aminte ce vă spun: dacă Puterea Sovietică va fi din nou atacată de hidrele albe sau de alte spurcăciuni, noi vom şti să facem din fiecare cătun o fortăreaţă, o republică şi ne vom avînta pe cai, şi moşnegi, şi flăcăi, iar eu, măcar că am pierdut un picior, voi merge *categoric* primul, să-mi vărs sîngele.

Nemaiavînd ce să răspundă la asta, după ce mi-a scuturat mîna să mi-o scoată din umăr, a făcut cale întoarsă.

În romîneşte de
Cezar PETRESCU

După 6 ani

Profesorul Dorin Pavel, împreună cu inginerii V. Horbuniev și A. Teodorescu, în fața unei machete sui-generis care, utilizînd cutii de chibrituri, rigle, creioane, înfățișează uriașele construcții hidrotehnice ce se vor ridica la Porțile de Fier.

de A. COMAN

În urmă cu cîțiva ani, văile rîurilor noastre începuseră a fi cutreierate de niște călători bizari. Aveau cizme înalte pînă la șold, duceau pe umăr un soi de metru — lung de patru metri — și o morișcă strălucitoare de metal, pe care o băgau din cînd în cînd în apă. Țăranii au socotit la început că noii călători ar fi pescari care ademenesc peștele cu soneria (morișca aceea și suna), apoi că au găsit aur în apă (altfel, domnule, cum ar sta atît să se ude?) sau niscaiva izvoare ascunse, tămăduitoare. Îi căinau pe noii veniți: apa era înghețată, uneori trecea peste buza cizmei înalte și, piciorul era prins de o crustă de gheață. Călătorii aceștia nici măcar nu căpătau un premin la ieșirea din sloiuri — așa cum se întîmplă de bobotează cînd cineva sare să scoată crucea din apă, — ci abia aveau vreme să-și pună izmene uscate și plecau numaidecît mai departe, într-o Skodiță rebegită care sălta îngrozitor.

În urma lor apărură și alții. Își cărau sculele pe măgăruși și se holbau ziua întreagă prin nu știu ce ochian, la metrii aceia de patru metri pe care niște țărănuși îi țineau cu capul în jos. Cînd soarele era puternic, deschideau niște umbrele mari și lucrau sub ele, ca sub niște ciuperci uriașe crescute după potop.

Ca și cum n-ar fi fost îndeajuns de bizari cei cu cizme de motan încălțat și aceia cu umbrele de mandarini chinezi, mai veniră și alții, parese cei mai săraci. Duceau cu ei numai un ciocan cu care fărîmau pietre, pe care, închipuiți-vă, le miroseau și chiar le gustau! Era nemaipomenit! Vreo cîțiva băieți care-i văzuseră făcură la fel și-și plesniră dinții, mușcînd din stîncă. Iar aceia cu ciocanul, nepăsători, băteau munții, se băgau prin văgăuni, se loveau, își băgau nasul prin toate steiurile, se lăsau în prăpăstii și adunau, mirosite și gustate, bucăți de piatră, vîrîndu-le într-un sac.

Astfel, au călătorit, ani de zile, pe Streiul înveselitor, pe Mureșul larg, pe Oltul vijelios, pe lăbărțata Prahovă, pe tăcuta Doftană, pe Trotușul sălbatic, pe Bîrca smaraldie, în preajma munților Vrancei, în văile Apusenilor, pe sub Ceahlău, ocolind Harghita, tot acești pionieri ciudați — cei cu morișca, cei cu ochianul, cei care ciocăneau — hidrografii, topometrii, geologii, arși de vînturi, înghețînd, scăldați de ploaie, zdrențiți, dormind în șure, în mașină, în pădure.

Dacă cineva ar întreba: Și totuși ai cui pionieri erau? Am răspunde: ai descătușării energiei naturale.

★

Am construit și construim hidro și termocentrale, linii de înaltă tensiune, electrificăm sate. Electrificarea trebuie să fie cu un pas înaintea industrializării. Hidrografii, topometrii, geologii sînt cu un pas înaintea electrificării. Ei iau pulsul naturii, o diagnostichează la fața locului. Dar dacă activitatea lor are, în mod vizibil, un caracter operativ, adesea dur, uneori eroic, ceea ce urmează, pentru a folosi datele culese de cei de mai sus, pentru a le prelucra, a emite ipoteze, a trece de la ipoteze la calcule, de la acestea la planuri, de la planuri la construcții, cere un uriaș creier ingineresc.

Creierul acesta uriaș ocupă cîteva mari clădiri în centrul Bucureștiului și se numește Institutul de Studii și Proiectări Energetice — I.S.P.E.

★

În mod cu totul neînțeles I.S.P.E.-ul a fost foarte rar pomenit ori de cîte ori s-a vorbit de electrificarea țării. Puteai să crezi că, pe șantiere, clădirile, barajele, conductele se ridicau după bunăvoința constructorilor și a șefilor de șantiere. Că toate aceste instalații complexe n-au săltășluit niciodată într-un creier, niciodată pe o planșetă, iar empirismul tehnic face minuni. Geologii, topometrii, hidrografii, termicienii, hidrotehnicienii, energeticienii I.S.P.E.-ului — nu erau pomeniți. La străpungerea tunelului Hidrocentralei „V. I. Lenin" s-au împărțit zeci și zeci de decorații. Nici una I.S.P.E.-ului. Autorul rîndurilor de față încă n-a reușit să descopere cărui fenomen se datorește această neglijare de care se bucură cel mai uriaș creier proiectant al republicii, format din miile cenușii a sute de ingineri, tehnicieni, desenători. Pentru că nu trebuie să se uite un lucru: întreaga electrificare a țării — cu mici excepții — a trecut și trece prin acest creier, de la microcentrala sătească cu turbină de lemn, pînă la centrala termică a Doicești-ului, pînă la uriașele construcții ce se vor ridica la Porțile de Fier, dînd energie cîtorva țări.

Activitatea oamenilor care lucrează pe teren e mai ușor de urmărit. Astfel, activitatea celor pomeniți la început, mereu călătorind, luptîndu-se, cu frigul și cu ploaia, e plină de romantism. Dar activitatea celor din birouri? Pentru că, evident, principala muncă specifică institutului de proiectări se desfășoară între patru pereți, în fața unei planșete, la o masă de birou. Dacă se poate vorbi de o pasiune a dispute logice, o pasiune a cifrei exacte, atunci ea, fără îndoială, ia naștere aci, în preajma riglei de calcul și a desenului tehnic. Oamenii aceștia, care exprimă în calculul lor legi precise de la care nu te poți abate, și par a face o muncă aridă, jonglînd cu mărimi stabilite și convenționale, trebuie totuși să imagineze totul. Stîlpul-portal, barajul, sala cazanelor sînt mereu altele, în alte locuri. În proiectele tehnice se vede, totuși, personalitatea fiecăruia.

Poți să fii sigur că profesorul Dorin Pavel, avizînd o modestă alimentare a unei uzine, a imaginat un canal navigabil și o ecluzare sui-generis, ajungînd cu ipotezele pînă în domeniul științifico-fantastic, ceea ce a născut o nemărturisită rezistență la profesorul Cristea Mateescu, care avizează totul cu multă prudență și migală.

Soluțiile date de inginerul Paul Dimo au o simplitate și eleganță care te fac să te gîndești la stil, ca și cum ar fi vorba de o operă literară, iar cele ale inginerului Radu Prișcu sînt foarte limpezi și foarte documentate.

E nevoie de mulți ani ca să capeți un stil la planșetă, și e mai greu să fii recunoscut după poemele de fier și beton decît după acelea tipărite. Mai ales că aici e vorba de o creație colectivă, e și studiul întocmit cu grijă și cu puțină fantezie de Mișu Goldstein, la hidrografie, sînt și planșee calculate de Saşa Cristoforof, și idei susținute cu dîrzenie de Kogălniceanu la Energo-Sisteme, și stîlpul precomprimat pe care colectivul Marian, Vaicum, Bolki, Borza abia îl experimentează... În discuțiile de susținere, Jenică Ilie o să fie puțin repezit, Marcel Seidman o să te privească cu îndoială dacă nu cumva vrei să-l iei peste picior, Sisman o să-ți povestească „ultimele" auzite la Severin...

I.S.P.E.-ul are mulți ingineri tineri, proaspeți absolvenți, care, pe lîngă stîngăcie, aduc și mult entuziasm. Din păcate sistemul de cointeresare materială a proiectanților lasă de dorit, iar stimularea agitatorică asemenea. Entuziasmul multora dintre inginerii tineri scade destul de repede în contact cu acei dintre vechii ingineri care-și socotesc ciubucul cu prețul și interesul unor vechi ospătari. Soluția tehnică îi interesează mult mai puțin ca soluția economică, iar economicul se referă la buzunarul propriu.

★

Bîcaz, Sadu V., Moroeni, Doicești, Petroșani, Comănești, Ovidiu II, Borzești, Sîn-Georgiu, Reșița, Hunedoara — hidro și termocentrale, bare de înaltă tensiune, stații de transformare terminate sau în lucru. Ele acoperă întreaga suprafață a țării. Toate au fost proiectate aci. Sute de mii de kilowați putere instalată, cum nici nu s-ar fi putut visa înainte, zece mii de stîlpi ridicîndu-se anual pentru a purta cablurile prin care se scurge curentul electric (dacă stîlpii ar fi din lemn, ar necesita cinci sute de vagoane de lemn pe an), sute și sute de transformatoare ridicate pe stîlpi, pe drumurile vicinale, pentru electrificarea satelor. Și aceasta numai în șase ani! Am avut nevoie de o armată de ingineri — am creat-o. Am avut nevoie de experiență — asta cere ani de zile. Iată însă că experiența a fost înlocuită în bună parte prin documentația sovietică (și, mai tîrziu, germană, franceză, americană) și mai ales în persona specialiștilor sovietici. Cine-l poate uita pe masivul, bonomul Djigauli, vechi geolog și geotehnician, pe Evgheni Dimitrievici Lebedev, atît de serios și care se rușina numai pentru că nu rezista la vinul de Cotnari, pe Mihailevskaia, care venea și după-amiezele să urmărească calculul la rețele și să-l verifice pînă la calculul de riglă?

Ritmul de proiectare, colaborarea cu specialiștii sovietici au făcut ca experiența celor șase ani de electrificare să echivaleze cu o experiență mult mai veche.

Acest mare creier energetic — I.S.P.E.-ul — e un creier matur. Și niciodată n-am putea înțelege pe deplin ritmul, dimensiunile industrializării țării, dacă alături de furnalele Hunedoarei, de halele fabricii de rulmenți din Moldova, de utilajul petrolifer și de mașinile electrice pe care le exportăm, n-am pomeni de acest Institut, în care sute de tehnicieni și ingineri elaborează centrale și sisteme energetice, transformînd în forță și lumină apa, cărbunele, metanul, gazul de sondă.

Inginerul Saşa Cristoforof, examinînd desenul tovarășei Bozgan.

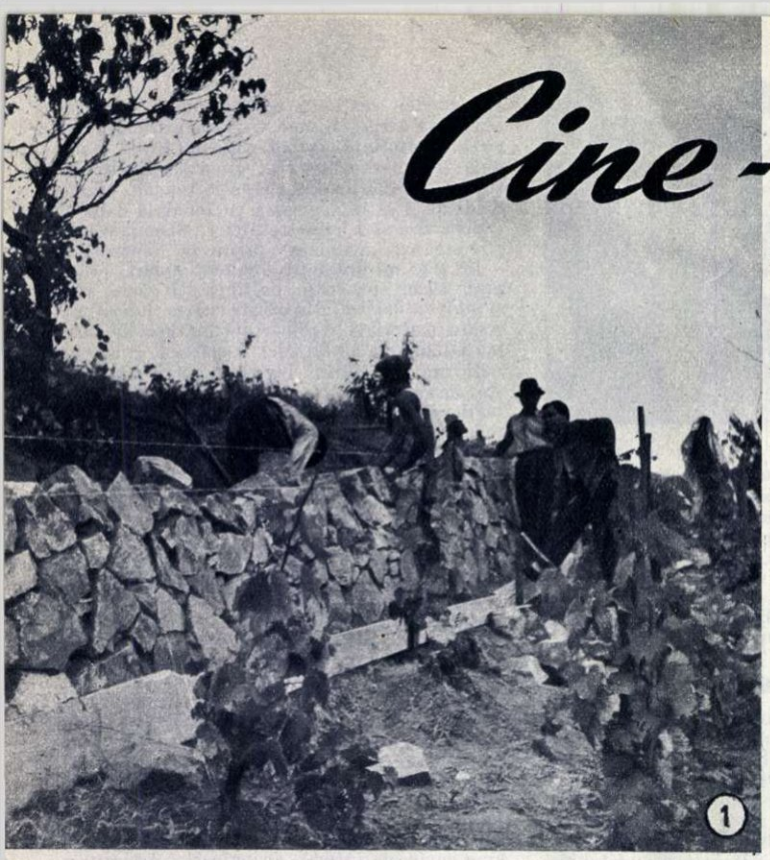

Cine-i gospodar IN PĂULIȘ?

de Irina OPRAN

Fotografii de A. LOVINESCU

Nu știu dacă dealurile Minișului își strălucesc și acum în soare, ruginiul viilor. Bucureștiul, însă, s-a acoperit cu pătura cenușie a norilor și toamna ține morțiș să-și impună prezența. Poate de aceea îmi par azi mai strălucitori bobii străvezii din viile Barațcăi...

Gorki spunea odată... că vinul este cel mai bogat în soare și ura viață lungă acelor oameni ce se pricep să facă vin și prin el să reverse în sufletele oamenilor forța solară...

Să spunem ca el, și să urăm viață lungă gospodarilor din valea Minișului și a Păulișului, ce luptă să redea țării o bogăție gata să se piardă.

De pleci cu micuțul tren electric spre Rodna, cale de aproape două ore de drum, viile te însoțesc nu numai pe dealurile bătrîne și roase de vreme, dar și în curțile înghesuite ale gospodarilor. Numai că ți se strînge inima, văzînd de-o parte dealul, arătîndu-și prea des colții sterili de piatră roșcată, de parcă ar vrea să muște și din peticele de vie ce-au mai rămas agățate de el cu încăpățînare, iar pe șosea, căruțele gospodarilor ce se-ntorc din vie abia cu cîte un butoiaș de struguri.

Ce s-a petrecut pe valea Minișului, în această bogată regiune viticolă, cunoscută nu numai în țara noastră, ci și peste hotare?

Pe de o parte, nimeni nu și-a prea bătut capul, înainte de ultimul război, să apere terenul de furia torenților; pe de altă parte, viile, părăsite acum cîțiva ani de foștii proprietari, s-au degradat.

Am citit cu bucurie în ziare, încă în anii trecuți, că s-au început lucrări importante de revalorificare a terenurilor în Valea Minișului. Și într-adevăr, azi încep să se vadă rezultatele, deși lucrările nu au mers continuu în ritmul de azi (și ar fi poate multe de spus, despre felul cum au lucrat în anii trecuți șantierele de la Miniș sau din Zăbrani). Dar nu e numai aceasta. Azi, marile întinderi viticole și-au găsit nu numai un proprietar destoinic și gospodar, ci — mai ales datorită ultimelor hotărîri ale partidului și guvernului nostru în problema dezvoltării culturilor viticole — s-a reușit, în sfîrșit, să se asigure continuu mînă de lucru, s-o conteresze. Așa s-a făcut că și într-un an slab pentru vii, cum a fost vara aceasta, rezultatele în sectorul socialist să fie totuși mulțumitoare.

Secția Barațca a G.A.S. „Descătușarea", de sub conducerea tov. ing. Nitreanu Petre, are azi un global de 670 ha vii, pepiniere viticole, terenuri pentru portaltoiuri. În plus, aci e și un centru important de vinificație. În anul acesta agricol, pe viile din regiune au căzut nenumărate calamități. Întîi au dat mugurii prea de timpuriu, apoi au urmat ploi reci și înghețuri, tocmai în perioada de înflorire. După aceea ploi urmate de soare, care au mînat via, apoi secetă, două luni, de s-a uscat bobul pe butuc.

Numai că la G.A.S. Zăbrani exista un detașament destoinic, pregătit de luptă, care nu s-a lăsat bătut.

Terenurile lucrate după toate prevederile agrominimelor s-au stropit de opt ori. Mana a fost învinsă. Iar dacă în viile individualilor seceta a atins și lemnul, periclitînd recolta viitoare, în viile Gostatului lemnul a fost salvat.

În timp ce individualii, nerespectînd indicațiile și recomandările date de Gostat, au obținut doar 100 kg la ha, la nobili, și 800 la ha la hibrizi, Gostatul a obținut 800 kg la ha la nobili și 5000 kg la hibrizi.

Azi, culesul e aproape pe sfîrșit. A început să curgă vinul în uriașele budane. Vinuri albe, vinuri negre, cu picuri grei aproape uleioși, vinuri parfumate de desert.

Ele vor duce și peste hotare gloria viilor din valea Minișului — picături din soarele nostru și din curajul și înverșunarea celor ce le vor face din nou înfloritoare.

I. Trustul de Îmbunătățiri Funciare Zăbrani conduce lucrările de combatere a eroziunilor pe o suprafață de 40 ha, aparținînd G.A.S. Zăbrani, secția Barațca. În fotografie se poate vedea construcția teraselor cu zid de sprijin din piatră brută. Cu ajutorul acestora panta terenului se reduce de la 30% pînă la 8-10%.

În plus s-au mai construit canale pietruite pe linia de cea mai mare pantă ce conduc apa pe firul torenților. În drumul torenților s-au executat baraje de reținere a materialului cărat de torent. Astfel e apărată și șoseaua, și calea ferată. Se vor construi și bazine de acumulare a apei torenților, ce va fi apoi utilizată pentru stropitul viilor

Peste 50% din lucrări sînt terminate. În anul acesta lucrările în acest sector trebuie sfîrșite și sperăm că hotărîrea tov. ing. Nițu Eliad, ce conduce șantierul, e o garanție că așa va fi.

2. Elevi ai școlii de maiștri viticoli din Miniș au fost trimiși la practică în gostat. Sarcina lor este să sorteze strugurii pe soiuri, să facă aplicații practice de recunoaștere a strugurilor în vie.

Dar în pauză? În pauză se „sortează" struguri buni de gustat. Se pare că tinerilor elevi (de la dreapta la stînga) Pliniceanu Filofteia, Joldea Miron, Lenert Suzana, Duran Georg și Duma Ioan nu le displace niciodată sarcina.

Să le urăm poftă bună!

3. În curtea gostatului secției Barațca au început lucrările de vinificație. În curte se strivesc hibrizii. Strugurii recoltați pe soiuri și culori sînt împărțiți pentru lucrările de vinificație în trei centre: Lipova, Barațca și Covăsînți. Cîteva butoaie rămase din anul trecut pot ușor demonstra vizitatorilor ce înseamnă un Cabernet Sovignon obținut la Barațca, un riesling italian sau un muscat ottonel. Vă asigurăm că fac cinste producătorilor.

4. Reingruber Iosif a contractat cu gostatul 1 ha. Planul prevăzut pentru acest teren era de 3400 kg struguri. Tov. Reingruber Iosif, lucrînd sub îndrumarea științifică a gostatului, ajutat de brigadierul Dragomir Gh., ce răspunde de secția nr. 4 Păuliș, a reușit să obțină 6800 kg struguri la ha. El a plivit de patru ori, a stropit de opt ori terenul său. 50% din depășire, adică 1700 kg struguri îi revin în plus în afara sumei, pentru care a contractat. Azi a ieșit cu întreaga familie la cules și nu mai prididește cu căratul.

5. Culesul e pe sfîrșite, tov. ing. Nitreanu Petre (stînga) a și început să dea noile îndrumări tov. brigadier Dragomir Gheorghe și elevilor veniți în practică, asupra lucrărilor ce vor urma.

Încă din toamna aceasta se vor aplica acestor terenuri îngrășăminte naturale. Se stabilesc sarcinile pentru tăiatul, îngropatul butucilor și mai ales pentru recoltarea corzilor altoi. Între timp să mai gustăm o boabă.

6. Oricum cineva trebuie să încerce fiecare ciorchine, să-i „constate" calitatea. Măriuca, fiica brigadierului Dragomir Gh. din secția Păuliș, și-a luat această sarcină. Greffner Ecaterina a cîntărit coșurile cu struguri, iar Măriuca noastră cîntărește boabele.

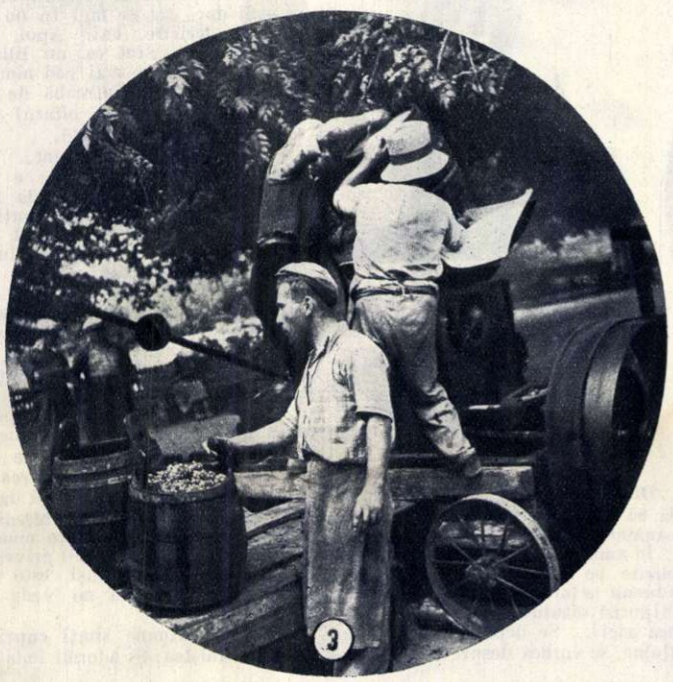

Mircea PAVELESCU

Toamna mea

Cade frunza la șosea,
Fulgi patetici de rugină,
A sosit și toamna mea
Citadină.

Pentru soare e-o problemă
Să apară pe teren,
Că-i livid ca-ntr-o poemă
de Verlaine.

Berzele-și organizează
Cu pricepere transportul.
Rîndunelele-și vizează
Pașaportul,

Și-o mișcare timpurie
A-mpînzit tot firmamentul.
Muștele încep să-și scrie
Testamentul.

Gospodina-n plenul vocii
Numără ceva și-nseamnă ..
Păi, își numără bobocii
Că e toamnă.

A sosit momentu-acela
Care trebuia să vină :
Azi mi-am scos paltonul de la
naftalină.

Și-am băgat în focul lui
Garderoba mea ușoară
Și-amintirile hai-hui ,
De-astă-vară.

Trebuie să fac ceva
Cu portarul, inginerul
Să-mi repare-n fine ca-
loriferul.

Am să-ncerc să fiu gentil
Ca să-mi încălzesc odaia,
Altfel stau pînă-n april
La Sinaia.

Poate chiar și mai tîrziu
Am o carte contractată
Fiți pe pace n-o s-o scriu
Njciodată.

LILIACUL

— schiță —

de Dionisie ȘINCAN

Lui Olmaz Ciorbaii se întîmplase acum trei ani o nedreptate despre care știa toată lumea. Pe vremea aceea, președinte la sfat era Mamut, fiul ciorbagiului Hagiu Murad, la care argățise Olmaz. Rupîndu-se de taică-său cu mare tămbălău, Mamut a ajuns mai mare în sat. Olmaz mai bine și-ar fi mușcat limba decît să-i dea voie să se învîrtească în gură atunci cînd se făptuise cearta între Hagiu și fiu. Dacă stai însă și te gîndești, mare lucru n-a spus Olmaz. A spus doar atît: „Gălăgie mare, vorbe goale!" Dar vezi că Mamut a auzit și a băgat la căpățînă. Și cînd i-a venit bine și-a plătit datoria cu vîrf și îndesat. Și a plătit-o pe vremea cînd începuseră înscrierile la colectiv.

Olmaz venise și el să se înscrie. Cum a făcut, cum a dres, în scriptele sfatului Mamut l-a scos pe Olmaz chiabur și nu l-a lăsat să intre în gospodărie. Unii oameni s-au ridicat să-l apere pe năpăstuit. Mamut le-a dat și lor la cap, așa că nimeni n-a mai cutezat să ridice glas. Curînd l-au prins pe Mamut cu mișmașuri — îl ferise de impozite pe Hagiu și mai băgase și mîna unde nu trebuia — și oamenii au avut în sat un nou președinte. Noul președinte l-a chemat pe Olmaz la sfat, i-a întins mîna și i-a zis:

— Apa doarme... Dușmanul nu!

Dar să lăsăm treburile astea, pe care le știe toată lumea, și să vedem ce s-a întîmplat cu prietenul nostru mai pe urmă.

De cînd cu nedreptatea, Olmaz s-a făcut om închis și bănuitor. Vorba i-o scoți cu cleștele din gură. Dar așa ursuz cum este, el n-a fost ocolit de săteni. Au venit la el, amintindu-și că a vrut să se înscrie odată în colectiv. Nu cumva vrea și acum, cînd s-au limpezit apele, să se înscrie?

— Nu, prieteni! — le-a spus el. M-am lecuit. O dată dai cu biciul în cal s-o ia la trap. A doua oară șuieri numai, ca să-i aduci aminte ce-o să pățească.

— Adică... noi șuierăm acum? — l-au întrebat supărați oamenii.

Olmaz și-a lăsat capul în jos și și-a frînt umerii. Arăta ca un om năpădit de o mare durere.

— Nu vă supărați — se rugă el — vreau să-mi văd de-ale mele. Jumătate din viața mea a zburat!

L-au lăsat în pace. Îl cunoșteau pe Olmaz. Catîr sadea! Dacă-i scăpa o vorbă, nu și-o mai întorcea chiar de i-ai fi tăiat o mînă. După durerea lui, Olmaz ar fi vrut să intre în gospodărie, dar tot i s-a părut că se uita lumea cruciș la el. Era mijolcaș acum, dar nu putea uita că pînă de curînd a fost pus în rînd cu cei care trăiseră pe spinarea altora și se simțea încă jignit. Dacă ar mai fi stăruit colectiviștii, dacă i-ar mai fi spus că „vezi", nene Olmaz, așa a fost să se întîmple, am fost și noi vinovați..." — poate și-ar fi schimbat pentru prima oară hotărîrea. Numai el știe ce a fost în sufletul lui! Dar așa? Se vede treaba că mare nevoie nu e de el acolo. Și acum, că a spus nu, e mai greu să se ducă la ei și să le zică: „Gata, intru!" Un bărbat nu-și schimbă vorbele cum și-ar schimba cămășile!

După întîmplarea asta, Olmaz se posomorî și mai tare. Într-o seară, cînd fiu-său Izmet încercă să aducă pe departe vorba despre colectivă, Olmaz îl întrebă blînd, țintindu-l cu ochii lui negri:

— Ajungem la fericire dînd tot avutul la gospodărie, Izmet? Ori de-a-ndoaselea? Și așteptă răspuns.

Dar Izmet nu-l înțelese — și tăcu. Credea că taică-său o să-i trîntească una de-a lui de-o să-i meargă fulgii. El nu băgă de seamă că Olmaz voia totuși să fie liniștit și să i se spună „da"!

Din seara aceea Olmaz începu să se amestece mai mult printre oameni.

În amurg, după ce terminau treburile pe lîngă casă, sătenii se adunau la taclale, pe medeanul din mijlocul satului. Și ce nu se vorbea aici!... Se depănau vești sau glume, se vorbea despre vreme sau despre cai... Mă rog, de toate! Olmaz aștepta mereu să-i spună cineva ceva, să-l facă să înțeleagă cum de s-a putut întîmpla ca el, om cinstit, să fie pus la un loc cu necinstiții... Și, poate, dacă l-ar fi dumirit cineva... Dar așa?... Și aștepta!

Într-o seară cînd se sparse taifasul, Olmaz plecă spre casă alături de președintele cel nou. Și se hotărî dintr-o dată să-l întrebe pe omul acesta cum să facă să-și potolească neliniștile și îndoielile. Dar se pomeni întrebînd altceva:

— Spune-mi, prietene, ce este fericirea?

Președintele căută să-i prindă privirile, dar nu reuși.

— Fericirea? — întrebă el gînditor. E greu, Olmaz. Nici eu nu știu prea bine. Fericirea nu-i o pasăre să pui mîna pe ea și să nu-i mai dai drumul.

— Tu ești fericit? — nu-l lăsa Olmaz.

— Nu știu! Dar vreau să fiu. Sînt și bucuros, am și necazuri... Vreau să trăiesc ca lumea, și eu, și ceilalți oameni, și lupt pentru asta. Cam aici ar trebui să fie fericirea...

Olmaz pufni nemulțumit. În apropierea casei, după ce tăcuse restul drumului, se opri deodată și puse mîna pe brațul președintelui.

— Și dacă tot ce faci tu nu te duce la fericire, hai? Apoi, cu amărăciune: — Sînt ca un liliac, prietene! Parcă nu mai văd nimic. Și nimeni nu se întreabă de ce sînt așa! Oftă, și în oftatul lui răbufni jignirea trecută.

Președintele îl privi atent.

— Ei, Olmaz, soarele nu e vinovat că liliacul nu vede la lumina zilei! Și după ce tăcu puțin, mai zise: — Dar nici liliacul nu e vinovat! — și-i întinse mîna: Noapte bună, Olmaz!

— Noapte bună!.

Olmaz rămase în drum. Își simțea obrajii dogorînd. „Liliacul... zîndi el. — Ptiu, mascara!..." și întinse deodată pasul. Simțea că-i plesnește capul.

Tîrziu, zvîrcolindu-se în pat, mort de oboseală, sfîșiat de îndoieli, închise ochii, încercînd să se liniștească. Nu-i venea să creadă că se făcuse singur liliac. Și dacă stai bine să te gîndești, președintele pare să aibă dreptate numai pe jumătate. Uite, în ce-l privește pe el... Dar dacă, totuși, este vinovat și liliacul că nu vede la lumina zilei?

Ca prin minune simți cuprinzîndu-l liniștea. Și adormi îndată.

Kányadi Sándor

Poet maghiar din R.P.R.

TIRNAVA MARE

Mare-i lumea asta mare!
Totuși, totuși, ce afront:
micul rîu Tîrnava Mare
nu-i trecut pe mapamond!
Însă voi luați aminte:
el își are în munți izvorul
De la poala lor, cuminte,
pleacă-n lume călătorul;
pe sub brazi mirositori
curge valu-i sclipitor,
liber, totuși cu măsură,
ca și versul lui Neruda.
Drept e! nave nu-și făcură
pe-a lui valuri, cîndva ruta;
doar feciorii de secui,
vara, cînd e vremea caldă,
vin cu cai
și se scaldă
fericiți
în apa lui.
În cîmpie, mai la vale,
romîncuțe-i ies în cale,
și topind cînepa-n el
îi spun doine fel de fel.
Pe sub ramurile dese
ale sălcilor vechi,
tinere săsoaice-adese
vin la el perechi, perechi,
noaptea,
-n lunile de vară
cu miros de apă rece,
(cînd nu le zărește decît
stelele din cer — atît!)
și în unda lui prea clară
joacă și se scaldă-n lege.
Spuneți deci curat:
nu e un afront
că pe mapamond,
cîtu-i el de-ntins și mare,
nicăieri nu-i însemnat
micul nostru rîu, Tîrnava Mare?!
El, ce scaldă
laolaltă
soarta celor trei popoare
muncitoare,
mici,
de-aici,
și sclipind
se răsfață
dă un iureș,
și, luîndu-și frățiorul mic
în brață,
intră dănțuind
în Mureș.

În romînește de **H. GRĂMESCU**

V. F. ZADOROJNÎ

Nemuritori

A. P. LEVITIN:

Maiştrii sănătăţii copiilor

N. I. OSENEV:

Anul 1917.
Primul cuvînt al Puterii Sovietice:
„Decretul pentru pace".

FLACARA

A. A. PLASTOV :

Pe arie

FLACARA

SĂPĂTURILE ARHEOLOGICE DE LA TÎRGȘOR

Tov. Gheorghe Diaconu, prim-cercetător la Institutul de istorie al R.P.R., a făcut o descoperire importantă: un cuptor de redus minereu, din evul mediu, foarte bine păstrat.

Nu departe de Ploești, arheologi și istorici dezgroapă o așezare veche. Localitatea a fost pe vremuri orașul Tîrgșor, reședință de scaun domnesc și centru economic important pînă spre sfîrșitul veacului al XVII-lea. Din această așezare, la suprafață, n-au mai rămas decît ruinele cîtorva biserici. Restul este complet acoperit de pămînt, pe care azi cresc rapița și porumbul unei gospodării de stat.

Cîte nu s-au întîmplat la Tîrgșor în Evul Mediu? Multe din destinele Țării Romînești se hotărau aici, într-un palat domnesc din care au rămas doar pietrele din temelie. În acea vreme, Tîrgșorul își avea marea sa importanță economică. Pe aici trecea vestitul drum de negoț spre Brașov. Dar, o dată cu nașterea orașului Ploești, Tîrgșorul decade, iar locuitorii îl părăsesc complet atunci cînd pămînturile devin proprietatea boierului Moruzzi, unul dintre cei mai mari exploatatori ai țărănimii din vremea aceea.

Iată însă că acum, la cererea muzeului regional de istorie din Ploești, arheologi și istorici ai Academiei R.P.R. au pornit să dezgroape vechiul oraș. Primele lucrări au durat aproape două luni: de la 18 iunie la 10 august, iar munca perseverentă a cercetătorilor, în ciuda unui soare torid, a adus o serie de surprize.

Primele săpături, executate pe o lungime de 150 metri, au scos la iveală la adîncime mică caldarîmul vechiului tîrg, pavat cu piatră de rîu, precum și monede și ceramică din secolul al XIV-lea. Sub acest pavaj s-au găsit străzi pietruite din epoca romană și urme de așezare din epoca daco-getică.

Săpăturile continuate în același sector au dus la o descoperire și mai importantă: urme de comună primitivă, dovedite prin unelte de cremene și ceramică din epoca respectivă. Pentru cercetători, una dintre marile satisfacții ale acestei lucrări arheologice este descoperirea, la o adîncime de aproape doi metri, a unui cuptor de redus minereu, datînd din feudalism și păstrat în perfectă stare, precum și morminte din secolul al IV-lea bine păstrate.

Faptul că numai la lucrări de sondaj s-au făcut atîtea descoperiri importante, care de la început dovedesc că aici a pulsat o viață intensă încă cu 6-8000 ani în urmă, asigură pe arheologi și istorici că săpăturile viitoare, care vor fi reluate probabil încă în toamna aceasta, vor scoate la suprafață nu numai orașul Tîrgșor, ci și urmele altor localități care s-au suprapus în același loc în cursul mileniilor.

F. URSEANU
Fotografiile autorului

Singurele urme vizibile din fostul oraș Tîrgșor sînt ruinele mai multor biserici. În fotografie: ruinele bisericii ridicate de Antonie Vodă din Popești (sec. XVII.)

Un mormînt din secolul al IV-lea cu urme de material funerar, cercetat de arheologul Dinu Rosetti și de studenții în arheologie Alexandru Popeu și Mioara Zgîbcea.

- DIN TOATĂ ȚARA - DIN TOATĂ ȚARA - DIN TOATĂ ȚARA - DIN TOATĂ

PE LACUL RAZELM

Abundența de pește în magazinele de specialitate se datorește în bună măsură și activității deosebite din această toamnă a pescarilor de pe lacul Razelm.

Fotografia noastră reprezintă un aspect din activitatea a doi pescari: brigadierii Nicolae Erie și Nichita Diba, ambii de la punctul pescăresc Jurilofca. Ei au devenit cunoscuți pentru marile lor depășiri ale planului de producție. Planul lor de pescuit pe o lună era de 18.000 kg pește și, numai într-o singură zi, ei au prins 8000 kg.

UN NOU MAGAZIN LA TIMIȘOARA

Pereți îmbrăcați în marmură, picturi murale, mobilier din stejar masiv, lumini indirecte — și totuși nu e o sală de festivități, ci pur și simplu un magazin de prezentare și desfacere a celor mai felurite produse alimentare.

Este vorba de magazinul „1 Mai", pe care Ministerul Industriei Alimentare l-a pus de curînd la dispoziția consumatorilor din Timișoara.

TĂRIA: 41 GRADE!

La gospodăria agricolă de stat din Iarmata, regiunea Timișoara, producția bogată de fructe din anul acesta este folosită pentru crearea de venituri sporite. Gospodăria valorifică fructele în felurite chipuri. Folosind instalațiile proprii, gospodăria produce și mari cantități de țuică din prune.

În fotografie: cei doi specialiști în fabricarea țuicii: subinginerul Benedict Gheorghiu și verificatorul Dumitru Dinescu din gospodărie măsoară tăria țuicii produse. Ambii sînt bucuroși: țuica lor a depășit 41 grade.

Fotografie de S. ȘTEINER

SONDE PE... AUTOCAMION

În ultimele săptămîni, cîteva autosondeze, cu turlele respective, circulă în diferite regiuni ale țării. Ele sînt oprite în anumite locuri, unde se fac, de către geofizicieni, sondaje, pentru cunoașterea structurii solului. În același timp se caută hidrocarburi sau alte bogății ale solului.

În fotografie: una dintre sondezele oficiului geofizic din București făcînd un sondaj, sub conducerea maistrului Ion Dumitrescu.

Fotografie de E. RUBICEK

— Sînt totdeauna acasă... pentru prieteni!

ACASĂ LA... G. Bacovia

—„muncitor al visului"

de Cicerone THEODORESCU

Fotografii de Andrei LOVINESCU

„E timpul... toți nervii mă dor,
O, vino odată măreț viitor!"

Peste sensibilitatea-i neobișnuit de dureroasă la orice atingere a vechii realități potrivnice, peste nervii calcinați, peste arderile din lăuntru, exacerbate de îndelungata așteptare a viitorului, poetul G. Bacovia a putut simți în sfîrșit — în vremea din urmă — picurîndu-i-se puțină liniște.

Vecine cu deznădejdea totală și cu asfixia, au fost în el așteptările: așteptări de noapte și de ani de nopți. Iar dacă explozii și cutremure lăuntrice s-au declanșat în versurile sale, cîntecul nu se putea să nu-i suspine, adînc, ca o ușurare.

Multă vreme și multora opera lui a părut un neverosimil arbore de calcar incandescent: ea urma să se pulverizeze la prima răcire, ba s-ar fi zis chiar că numai conștiințele deformate și nesocotiții mai speră că acest trunchi de cenușă fierbinte se va ține pe picioare.

Și iată că risipirea care trebuia să urmeze nu a urmat, arborelui recunoscîndu-i-se acum și revenindu-i — în ochii tuturora — întreaga putere naturală a sevei și toată frumusețea în rouă, sau în lacrimi, a frunzișului său cu cîntătoare.

Ce s-a întîmplat?

Firește avem acum o explicație dreaptă în — cum se zice pe limbajul critic — reconsiderările clasicilor și reintrarea în circuit a scriitorilor dintre cele două războaie.

Dar ne aducem aminte, totodată, cu cît adevăr și cu cîtă intuiție nota, în 1929, un tînăr critic: regretatul Mihail Sebastian — căci cunoscutul de azi autor dramatic a avut și o activitate critică remarcabilă — această constatare despre poezia lui Bacovia și parcă despre poezia însăși: *„jucăriile critice se sfărîmă neînțelegătoare și inutile în fața miracolului"*. („Revista scriitorilor și scriitorilor", III, 3, martie 1929).

Recunoașterea tînărului de atunci era un act de conștiință, de onestitate și de curaj, ce nu se întîlnește ușor. Tocmai de aceea, pentru conștiință, pentru onestitate, pentru curaj, timpul i-a dat o deplină confirmare.

Cei mai bine intenționați, și chiar cei mai sensibili comentatori din trecut ai poeziei lui G. Bacovia s-au izbit și au rămas lipiți, ca în hîrtia de prins muște, de anumite evidențe incontestabile, socotind necesar pur și simplu să le bîzîie și suficient să le propage pentru a-și justifica existența.

De multă vreme, după catastif, în chip curent și aproape unanim, Bacovia a fost decretat drept un poet al plictisurilor provinciale, al toamnelor pluvioase și macabre, al obsesiilor și nevrozelor, al halucinărilor, nostalgiilor și sentimentalismelor maladive, în sfîrșit al tuturor celorlalte morbide triști fără motiv care — cum se spunea — „abundă în opera poetului".

Că abundă, asta se prea poate. Dar că sînt chiar fără motiv, iată o afirmație generalizată care, ca o nouă obsesie, n-avea desigur decît însușirea de a spori dincolo de orice limită plictisurile poetului!

Invocarea, de pildă, pe rînd sau laolaltă a lui Rodenbach, Verlaine, Baudelaire, Laforgue, Rollinat și chiar Traian Demetrescu, pentru a fixa influențe, filiațiuni și moșteniri eventuale, mărturisea nu numai un afișat simptom de erudiție, dar și un simplist exces de perspicacitate, de vreme ce singur autorul citează aceste nume în versurile sale.

Ce să mai vorbim de „aprecieri" ca „sentimentalismul proletar", învinuire de care Bacovia nu s-a rușinat niciodată, sau „ținuta socială refractară" la care Bacovia n-a renunțat nici o clipă? Așa, cu ele în spinare, în ciuda detractorilor esenței sale spirituale și hrănit tocmai de ideile noi, el a realizat unul dintre cele mai înalte piscuri ale liricei romînești contemporane.

Dacă știm să citim printre rînduri, dacă ne interesează ce a gîndit pictorul prin culoarea lui, compozitorul prin simfonia lui, poetul prin cîntecul lui, dacă la acesta din urmă să zicem, nu ne sînt indiferenți turmentii inițiali care au dat naștere limpezirilor ulterioare, atunci vom afla fără greș nenumărate accente, în poezia ca și în proza bacoviană, unde sus-zisele obsesii, nevroze și alte triști presupuse „fără motiv" sînt foarte în-

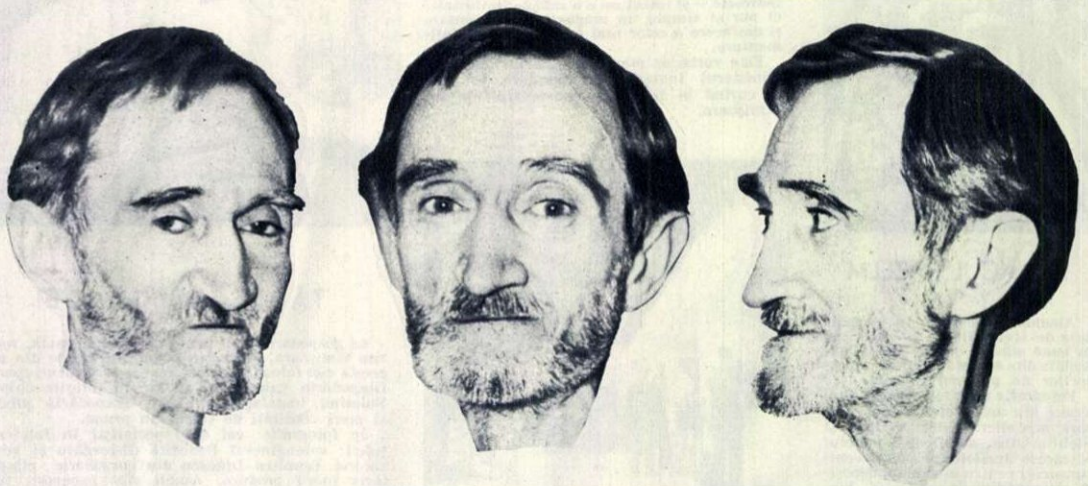

„Să mai surîd numai o clipă,
— Sculați ai muncii proletari!"

temeiate, explicabile și... realiste.

Astfel „enervat" și „umilit" — spune dînsul — de „lunga agonie a unui veac suspect", într-un oraș care „mic, dormea în noaptea lui..." poetul se vede „pierdut, inutil, mai ridicol ca niciodată... înnebunit de mizerie și minciună..." pentru ca după autobiciuiri și spasmuri de revoltă, el să-și noteze mai departe amare crîmpeie din atmosfera pe care numai gîndul creației, invincibil, i-o însenînează din cînd în cînd:

„Pe străzi e șoapta bunului plac și a suferințelor extreme, sau nimic... Și podeaua e veche și cioturile dau senzații de cranii; mintea cadențează fără șir cugetări pustii... pînă ce o moleculă s-a zdrobit în creier, pînă ce totul spune: vedeți ce-ați făcut..."

„Mîine ne vom duce după pîinea cea blondă, cea brună, înainte..."

Sau mai departe, luate din viața de toate zilele, alte însemnări fugitive ne spun atît de mult și ne explică la fel de bine nenumărate sfîșieri:

„Ecourile brutale ale prozei cotidiene îi strigau sub ferestre și oamenii nu înțelegeau firea lui".

„Ce satisfacție ar fi meritat și cum putea să ceară? De la cine? De aceea își vedea de *munca lui de visător*, singurul îndemn ce-i mai rămăsese".

Din aceste realități și ca „singurul îndemn ce-i mai rămăsese", a extras Bacovia filoanele poeziei sale, în ciuda formulării unui mare critic care o denumea tot atît de savant pe cît de liric: „secrețiune a unui organism bolnav, după cum igrasia e lacrima zidurilor umede".

Deși nu avea cine să-l audă, poetul a ținut pare-se să restabilească această poezie în drepturile-i reale. De aceea, el nu o socotește de loc „secrețiune a unui organism bolnav", ci o numește, cu precizia unei revendicări conștiente și cum nu se poate mai sănătoase: *muncă* — „munca lui de visător".

Dacă privind fața unui om, lumina ochilor lui, ființa lui fizică întreagă, putem să ne dăm seama ce urme i-au imprimat nopțile de muncă după ostenelile și nemulțumirile vieții, nu ne e greu să deslușim că pe chipul și în toată făptura acestui trudit mucenic cu spadă, vibrează o tînără flacără fără moarte, o pătimașă încordare exemplară, de adevărat muncitor al visului. Iubitorilor poeziei, opera sa le transmite această flacără și acum, la 75 ani, ca la 30.

Retras și auster ca un schivnic, primindu-te cu o bunăvoință mai mult tăcută, uneori monologînd ca pentru a se apăra de întrebări, de obicei refuzîndu-se dialogului — nu vom ascunde cititorului că e greu de obținut de la poetul G. Bacovia ceea ce se numește în mod curent o convorbire.

Am ambiționat la aceasta în primul rînd din afecțiune, dar mărturisim că și dintr-o încăpățînată curiozitate: să vedem — ce va ieși? Inutil să adăugăm că răsplata nu ne-am cucerit-o după o singură tentativă. Ultima, însă, a fost mai bogată în roade și credem că ele merită cu prisosință să fie împărtășite.

L-am găsit mai bine dispus ca de obicei. Ne aștepta. Avea și am avut o zi bună. Din ușă, ne-a întîmpinat surîzător ca niciodată:

— Poftiți, poftiți. Sînt totdeauna acasă... pentru prieteni! Sau poate nu vă plac cu barbă? Agatha zice că sînt urît. Dar nu, de azi încolo nu-mi mai rad barba...

Am intrat încurajați. Am discutat pe sărite și cam de toate. Ne-a citit versuri. Am răsfoit împreună volume și reviste vechi. Am transcris din revista „Orizonturi noi", nr. 1, mai 1915, (au apărut trei numere, la Bacău), cîteva fragmente din cuvîntul de deschidere scris de poet:

„În vremea noastră de medievală expansiune europeană, de sarcasm prozaic, cînd existența celor mulți este o dureroasă ironie, apariținea unei reviste cu preocupări pur literare e o naivitate amară, desigur.

...„Orizonturi noi" va fi refugiul acelor tineri care recunoscînd că niciodată nu vor vedea orizonturi noi naturale, se vor resemna căutînd orizonturi noi imaginative, dar cu putere de realizare în domeniul culturii, urmărind drumul acelor luptători de mai nou, de mai bine, de mai omenesc.

...Prin marginile orașului nostru, printre căsuțele umilite, în

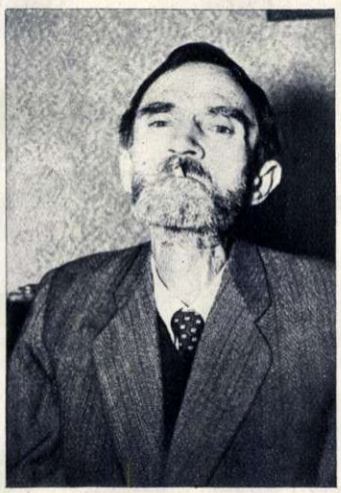

„Prin fumul de țigări ca nouri Gîndeam la lumi ce nu există"...

nopțile tîrzii, în concertul broaștelor și al cîinilor, aceste aspirațiuni aveau un sens.

Se va vedea dacă inversiunile de tot felul pe care le întinde realitatea nu vor înăbuși, ca și altădată, o iluzie mai mult.

Totuși, la focarul sublim al artei vom aprinde un lampion cu care vom dibui, prin întuneric, drumul acelora care au plecat mai de mult, căutînd:

„Orizonturi noi"... „Orizonturi noi"...

Dintr-un sertar, din mica odaie alăturată care-i servește drept birou și refugiu, ne-a scos cîteva poezii recent transpuse pe curat. Două dintre ele: *„Și dacă"* și *„Arminden"*, minuțios caligrafiate, ni le-a încredințat împreună cu un text mai vechi intitulat *„Sic transit"*.

— Vi le dau... Un suvenir de la Bacovia.

Între timp, chiar și tovarășul fotograf și-a putut face meseria fără stingherire sau ripostă.

Întorcîndu-se apoi la monolog, poetul s-a întins pe divan și, așezîndu-și sub coaste o pernă, a tras adînc din țigară, ca dintr-un oftat:

— Ce singur mă simțeam eu în lume! 1916, Bacovia, poetul de plumb...

Am scris poezii cînd pantofii

— Ce singur mă simțeam eu în lume...

erau din aur și argint, iar opinca din oghieli.

Destin, strigam, nu-mi place sărutarea ta.

Îmi spuneam: la fîntîna ta, viață, eu n-o să mai beau mult.

Cu Bacovia lumea nu era delicată, bestii erau destule...

Vremea a vrut să mă desființeze. Dar nu s-a putut.

Am auzit și admirații, am auzit și aplauze, m-am văzut în vitrină, apoi am fost iar în cameră cu mine însumi:

— De ce stai pe întuneric?

— N-am nici o nebunie de văzut...

Isus era mare cînd făcea revoluție. Pe mine, cei din saloane m-au socotit caricatura vremurilor: nu vreau să-mi mai amintesc de atunci. Eu sînt copilul natural al epocii noastre.

Poeți, nu scrieți, pentru saloane...

Ca pentru a consfinți ultimele cuvinte, poetul se ridică și ne toarnă în pahare. Închinăm, înconjurîndu-l cu pahare și urări, nu fără a-i provoca o nostimă grimasă de protest și neliniște:

— De ce-mi amintiți că am 75 ani?

Ne ceartă, cu umor. Apoi întreabă, cu aerul că nu pe noi:

— Dar Jebeleanu, Florica, de ce nu au venit? Da? Sînt plecați din țară? Și cînd se întorc? Numai ei nu mi-au amintit că am 75 de ani.

Și din nou apărîndu-se, cumva, de un dușman nevăzut, se întoarce, își caută soția și fiul, ciocnește cu ei:

— Agatha, Gabriel, rămîneți lîngă mine.

Unul dintre oaspeți îi întinde volumul „Poezii" de curînd apărut, solicitînd o dedicație. I-o scrie. Pe urmă:

— Volume, volume... spune ca pentru sine. Vă comunic o amintire. Destul demult... destul departe...

Într-o noapte, pe străzile unui oraș mare, m-a surprins o furtună cu ploaie și m-am refugiat din în-

„Ce cald e aicea la tine →
Și toate din casă mi-s sfinte
Te uită cum ninge decembrie...
Nu rîde... citește-nainte".

— De ce-mi amintiți c-am împlinit 75 de ani?

„Toamna-n grădină
Și-acordă vioara"...

Trei poezii în manuscris de George Bacovia

Și dacă ...

Și dacă vremea iar întoarce
Nedumeriri în jurul meu,
Un iad, desgust apari viața
Nu este cum a fi mai rău.

Când liniștea mă împresoară
Și cred că pacea mă susține
Un rău, plăcere este viața —
Nu are cum s-o fi mai bine.

G. Bacovia

Sic transit

Acolo, unde nu-i nimeni
Nici umbre,
Unde se duc
Mulțime de ani
Și sgomotul zilei
Și tăcerea nopții...
Unde toate sunt știute,
Acolo, spun călătorii
Că numai rafale de foc,
Sirena de moarte
Se dezmață
Lugubru, metalic,
Din minut în minut.
Acolo, unde nu-i nimeni
Și nu mai trebue
Nici-un cuvânt.

G. Bacovia

Amiaz

Profil de burg gigant
Și atmosferă rară
Amar parfum de liliac
Și bonduri de ghitară.

Plăceri
De-o zi de sărbătoare
Voioase vechi moravuri...
Spre câmp se duce
Și dumbrave,
Eroua lume muncitoare.

G. Bacovia

---

tîmplare într-o librărie. Ploua torențial, orașul devenise pustiu, iar eu stam rezemat între niște tejghele pline cu turnuri de cărți și înconjurat de rafturi tixite cu alte mii de volume, care te amețeau numai privindu-le. Citeam titlurile acestor teancuri și ele începeau încet, încet să se asemene și chiar numele unor autori se confundau.

Mă gîndeam atunci la proprietate, concurență și în special la proprietatea literară... Ploua. Și în librărie era o tăcere tristă. Aruncate pe un colț de masă, cîteva broșuri subțiri și anonime își arătau și ele numele și înțelesul lor:

— Dreptate, Adevăr, Iubire, Nou...

Nu oare pentru aceste simple principii e toată această bîzîială de comentarii și compilațiuni și complicațiuni?...

Era tîrziu, ploaia mai încetase și pornii spre casă prin noaptea plîngătoare și pustie. Dar, ca un coșmar, cărțile între care stătusem veneau după mine și parcă toate librăriile din lume, toate bibliotecile oficiale și particulare își concediaseră, pe ferești, convoiurile colosale de cărți care zburau umplînd cerul, iar vîntul le spunea numele lor cînd mai plîngător, cînd mai sălbatic.

Și o spaimă, de tot ce citisem, de cîte auzisem, mă cuprinse și regretam că creierul meu, ca și al altora, a devenit o moară hodorogită care nu se mai poate opri, care poate nu se va mai opri niciodată, tremurînd într-un coșmar continuu de silințe netrebnice.

Era tîrziu și în lumina slabă a odăii mă gîndeam și eu la ceva nou: fiindcă mereu se citește și mereu se scrie... Însă ce ar mai putea fi nou, decît ceea ce este ascuns și disprețuit de obișnuiți arbitri intelectuali îndopați cu profitul timpului lor, sucind și răsucind înțelesul operelor care se repetă fatal, cu același fond de idei noi... noi de tot... aproape de cînd lumea!

Și adormind, mă văzui iar în librăria în care mă adăpostisem: da, acuma, era pustie; cărțile zburau peste toată lumea și, obosite, mai tîrziu vor fi căzut în mări și oceane.

Numai acele broșuri subțiri și anonime mai așteptau fîlfîind, aruncate acolo, arătîndu-și parcă zîmbind numele și înțelesul lor:

— Dreptate, Adevăr, Iubire, Nou...

Mai nou, cel puțin, decît toate acele banalități care și-au pierdut și spațiul, și timpul.

— Iubite maestre, amintirea aceasta ar da o pagină de proză bacoviană cu totul nouă. De ce n-ați cuprins-o în nici un volum?

— Eu nu mi-am întocmit singur volumele, alții le-au întocmit. Și toate foarfecele au o îndeplinire: aceea de a strica operele literare. Aici este ceva foarte umoristic. Umoristică a fost și scrisoarea pe care cu ani în urmă, prin 1940, a primit-o soția mea de la întocmitorii unei istorii a literaturii romîne. Scria acolo așa:

Stimată doamnă,

Vă rugăm să binevoiți a ne trimite un facsimil și fotografia decedatului dv. soț, pentru istoria literaturii romîne care va apare la Fundațiile regale etc...

Firește, ca „decedat", nu le-am putut trimite nici un facsimil și nici o fotografie.

N-am mai pus nici o întrebare poetului în această direcție.

Rușinați, am încercat să schimbăm conversația. L-am întrebat mai tîrziu dacă urmărește ziarele.

— Le văd...

Și ca și cum ar fi ținut să ne încredințeze că, în substanța lor, nici evenimentele internaționale nu-i sînt străine, poetul trăgîndu-și iarăși perna sub coaste, lungit de-a curmezișul divanului, cu ochii departe, cu bărbia întinsă, cu aerul că oare cum divaghează ne face să luăm repede condeiul și să notăm:

— Da... Berlinul se vrea iarăși botnița Europei.

Sau, după o tăcere:

— Acordurile Londra-Paris? Orice zi aduce o doză de otravă...

Au urmat mai departe o serie de formulări originale, disparate și stranii în aparență, dar care alcătuiau în fond răspunsuri și luări de poziții față de problemele cele mai strigente ale actualității. Recitim cuvintele care la început ne-au surprins din partea unui om considerat în genere un izolat. Acum, dimpotrivă, ni se par foarte bine legate pe dedesubt, o idee urmîndu-se alteia după ordinea unui fir de foc subteran care aleargă și scapără, apare și dispare, dar își continuă drumul fără greș.

De fapt, ușor de urmărit din fugarele lui crîmpeie este aici un scurt poem în proză, foarte politic, foarte la zi, foarte arzător:

— Problema păcii dacă șade la Londra, atunci sărmana pace rămîne în ceață.

America? Ce să caute pe aici? N-o înghite Oceanul Pacific?

Dacă pupăza s-ar uita în oglindă, ar vedea și ea că nu e steaua polară.

Mă întreabă unii:

— Ce mai faci?

Le răspund:

— Stau pe întuneric. Privesc luceferii țigării lunecînd pe geamuri, gîndesc la luceferii păcii...

Cînd vor răsări, cînd nu vor mai apune?

Într-un tîrziu, unul dintre oaspeți ne trezește la realitate:

— „Sculați ai muncii proletari"!... exclamă el.

L-am obosit destul pe maestru.

La plecare, foarte obosit în adevăr, încă binevoitor totuși, obsesia mesajului său de *muncitor al visului* îi revine, o dată cu acea grimasă de neliniște și nedumerire, de candoare lovită și rană necicatrizată, care concretizează parcă un „gînd final".

Prietenește, confidențial, cu privirea numai pe jumătate întoarsă spre noi, ne încredințează secretul și tulburarea sa:

— Sculați ai muncii proletari?... Pentru masele largi, ieri eram ținut în întuneric. Azi abia încep să fiu cunoscut. Mîine?

E greu să spui Bacovia..

Lăcustele

de PANOS D. PANAGOPULOS

Ilustrație de Tia PELTZ

Scriitorul grec Panos D. Panagopulos s-a născut în localitatea Xilocastron din regiunea Corintia, în anul 1875. El și-a început activitatea publicistică scriind două studii. Primul, intitulat „Despre Limbă", a apărut în anul 1903; iar al doilea, „Elemente de pedagogie", în 1904. Pe lîngă activitatea lui pe plan pedagogic, care l-a atras în mod deosebit — Panagopulos a fost inspector în învățămîntul primar — el și-a consacrat talentul său literaturii. Cunoscînd bine viața, și în special viața țăranilor asupriți și exploatați, Panagopulos a scris multe schițe și nuvele pline de umor sfichiuitor, în care a descris moravurile societății în care a trăit, satirizînd fenomene negative. Multe dintre operele lui inspirate din viața țăranilor au apărut sub titlul „Povești de la țară" în „Almanahul Național", editat de C. Scocos, pentru care le-a scris în mod special. Din acestea face parte și schița „Lăcustele", în care scriitorul satirizează misticismul religios și demască pe profitorii înapoierii țărănimii. Schița a apărut în anul 1908.

În acel an toate relele din lume căzuseră asupra satului nostru. Cînd stafidele erau pe arii, ploua, iar atunci cînd trebuia să însămînțăm dogorea soarele. Viermii, filoxera, cămătarii, sărăcia, gîlceava, toate își dăduseră întîlnire la noi. Și, colac peste pupăză, ca să nu ne lipsească nimic, s-au mai abătut asupra noastră și lăcustele. Adică, nici măcar nu s-au abătut: le-a născut locul nostru. Erau băștinașe. Vara trecută, veniseră puține și degeraseră o dată cu primul frig, lăsîndu-ne în schimb moștenire ouăle lor, de pe urma cărora tot ținutul nostru se umplu de lăcuste. Trebuia să le stîrpim cît timp erau mici, altfel ne-ar fi scos ochii.

Lucrul nu era greu de realizat: cu puțină păcură nici urmă n-ar mai fi rămas. Așa că, duminică, după terminarea slujbei, în timp ce ședeam cu toții pe lavița din fața bisericii, în așteptarea colivelor, le-am spus celor bătrîni:

— Decît să stăm cu mîinile în sîn, mai bine am lupta împotriva nenorocirii ce ne-a năpăstuit. Să strîngem bani de la toată lumea din sat — nici nu trebuie prea mult — și să cumpărăm niște păcură cu care să stîrpim lăcustele acuma, cînd mai sînt mici. Altfel, după ce-or crește, cu greu o să mai putem scăpa de ele.

— Ce ne tot cînți de păcură, măi? a strigat moș Zlatanis, un om cu frica lui dumnezeu, vestit pentru lungile sale mătănii din fața icoanelor. — Aducem poimîine moaștele sfîntului Ioan, de la mănăstirea sf. Vlasie, și-ai să vezi cum se duc lăcustele pe pustii!

— Oasele sf. Ioan, i-am spus eu, îs bune și sfinte, dar... tot păcura mi se pare mai bună.

— Sigur — se răsti cu mînie moș Zlatanis — așa sînteți voi, cei cu carte! Nu țineți post nici miercuri, nici vineri, pe la biserică nu dați... D-aia și dumnezeu ne lasă în grija satanei!

Ce să-i răspund? El avea dreptate. Și-l avea și pe dumnezeu de partea lui!...

Zilele treceau și lăcustele creșteau. În cele din urmă dacă am văzut că nu mai aveam încotro, m-am hotărît să aduc moaștele sfîntului Ioan; nu atît ca să omoare lăcustele, cît pentru a-i convinge pe oameni de rătăcirea lor. Numai așa, vrînd-nevrînd, vor fi siliți să recurgă și la păcură...

★

Mănăstirea sf. Vlasie era tocmai sus, pe munte, la opt ore de drum. Am încălecat așadar pe catîr, într-o dimineață, și, după ce am străbătut munți, văgăuni și păduri, am sosit pe înserat la mănăstire. Vreo zece călugări, bine hrăniți, zdraveni ca brazii din jur, se bucurau de un trai liniștit, în locul acela frumos. Mi-am petrecut noaptea acolo și am aflat că duminica viitoare vor fi scoase la licitație moaștele sf. Ioan, iar călugărul care le va primi va sosi marți sau miercuri în satul nostru.

— Dar de ce vor fi scoase la licitație? am întrebat. Nu sînt cumva sechestrate?

— Nu, mi-a răspuns starețul, le scoatem la licitație în folosul mănăstirii. Călugărul care va da mai mult, timp de un an va lua moaștele pe socoteala lui și le va purta prin sate. Și ce scoate e cîștigul lui.

— Cum? Iese vreun cîștig de pe urma lor?

— Hmm!... după împrejurări. Dacă e norocos și o să fie în regiune boli sau secetă, atunci face afaceri frumoase. Mai ales acum, de cînd a apărut o nouă boală la vii, filoxera, cîștigurile-s mai multe... Dar și concurența e mai mare!...

— Și spune-mi, sfinte părinte, sînt multe moaște aci?

— Pentru bolile mari, pentru secetă, lăcuste, și viermi, sînt cele două coapse ale sf. Ioan — fie harul cu noi toți — și capul sf. Trifon, să ne fie într-ajutor. Pentru deochiat este degetul cel mic al sf. Pahumie. Pentru piedici și greutăți în afaceri avem fire din barba cuviosului nostru părinte Onufrie; iar pentru vin — ca să nu se oțețească — două mărgele din mătăniile cuviosului nostru părinte Pafnutie.

★

A doua zi dimineață, mi-am luat rămas bun de la sfinții părinți, le-am dat zece drahme arvună pentru sfintele moaște și m-am întors în sat. Duminică, preotul Meletis, după ce a terminat de citit evanghelia, a vorbit despre călătoria mea și le-a spus oamenilor că marți sau miercuri, cînd vor auzi clopotul, să vină în fugă cu toții la biserică, pentru că se va face o procesiune. Nu-i nevoie să vă mai spun că zelul meu a mulțumit tot satul și că, dacă aș fi fost iubitor de glorie, aș fi putut ajunge și primar.

Miercuri după-amiază, niște sunete sălbatice de clopot au tulburat liniștea mormîntală a satului. Am înțeles că sosise călugărul adu-

cător al sfintelor moaşte. Cînd am ajuns la biserică, erau adunaţi acolo toţi sătenii, cu femei şi copii, şi îndată am pornit în procesiune! În faţă, murmurînd, mergeau călugărul şi preotul Meletis, iar în urma lor, cu capetele descoperite, urmam noi, sătenii. Cînd am ajuns la cîmpul înnegrit de lăcuste, călugărul a citit cele mai puternice rugăciuni pentru izgonirea răului şi a împrăştiat aghiazmă în dreapta şi în stînga. Apoi a plimbat şi nelipsitul taler, peste care monedele picau ca ploaia.

— Sfinte părinte, — i-am spus cînd a ajuns în sat — te rog mult să nu pleci astă-seară. Rămîi pînă mîine dimineaţă, că poate va mai fi nevoie să faci o sfeştanie sau poate altceva.

Urmăream un scop precis.

— Cu plăcere, cu plăcere! a consimţit el, adulmecînd probabil mirosul altor piese de un franc.

A doua zi dimineaţă nici nu m-am mai dus la cîmp. Eram sigur că nici o lăcustă nu murise. Acum era rîndul meu să adun satul. Am alergat aşadar la biserică şi cu mînie, dar totodată cu bucurie, am început să trag clopotul. Cît ai zice peşte, toţi erau acolo, în cap cu călugărul şi cu preotul Meletis.

— Vezi, sfinte părinte, i-am spus, că lăcustele sînt tot la locul lor? Cum de nu le-au nimicit moaştele?

— Ai dreptate, fiul meu, — mi-a răspuns el. — Dar ştiţi ce se întîmplă? În satul vecin se află părintele Artemis cu capul sf. Trifon — fi v-ar într-ajutor — şi ieri a citit şi dînsul o rugăciune împotriva lăcustelor; se pare, deci, că lăcustele voastre au plecat, numai că în locul lor au venit lăcustele din satul celălalt.

Nesfîrşite mai sînt şiretlicurile călugărilor!...

★

Mi-a venit atunci o idee diabolică. „N-o să-ţi meargă, călugăre puturos! mi-am zis în sinea mea. Lasă, că-ţi arăt eu ţie!".

— Aţi auzit? — le-am spus sătenilor. — Părintele Arsenie are dreptate. După-masă trebuie să facem altă procesiune şi să ne arătăm mai darnici. Să îmbrăcăm în aur sfintele moaşte, şi atunci fiţi siguri că nici picior de lăcustă n-are să mai rămînă...

— Aşa, aşa! a încuviinţat călugărul. Harul sfîntului Ioan este mare!

Şi-şi frecă mîinile de mulţumire.

Aşa că după-masă s-a repetat procesiunea şi talerul s-a întors şi mai greu la călugăr. Cînd ne-am înapoiat în sat, m-am apropiat de sfîntul părinte şi i-am spus:

— Părinte Arsenie, te rog mult să cinsteşti deseară şi modestul meu cămin. Mare îmi va fi bucuria, dacă ne vei binecuvînta masa de seară.

— Cu multă plăcere, fiul meu.

După ce am îndepărtat din casă tot ce era feminin şi neutru, am mers la casa preotului Meletis şi l-am luat pe părintele Arsenie. Doi pui la cuptor, nişte telemea grasă şi pîine caldă au fost masa noastră de seară. În casa noastră nefiind nimeni mare băutor, avem totdeauna vin de patru sau chiar de cinci ani vechime. Am pus, deci, pe masă un vin care după trei pahare te doboară, oricine ai fi, chiar şi călugăr.

— Binecuvintează, părinte!

— Mînca-vor săracii şi se vor sătura.

Mi-am făcut şi eu cruce şi l-am rugat pe dumnezeu să mă ierte că mănînc cu un călugăr.

— Şi vinul veseleşte inima omului, sfinte părinte! Eviva! i-am spus şi i-am dat prima doză.

— Dar ăsta-i nectar curat! a spus el şi a dat paharul pe gît.

— Îl păstrez înadins, părinte, pentru musafirii aleşi.

Şi din nou i-am umplut paharul.

O dată cu cel de al patrulea pahar, ochii călugărului începură să sticlească şi barba să-i fluture.

Trebuie să-l dau gata. I-am turnat şi al cincelea pahar. Atunci şi-a lăsat capul într-o parte şi şi-a dat „duhul."

L-am săltat cu greu şi, ţinîndu-l de subsuori, l-am condus în camera de alături, unde s-a prăbuşit cu toată greutatea pe patul dinainte pregătit. După puţină vreme în cameră răsuna o sforăială de parcă se trăgeau lanţuri pe o corabie.

M-am apropiat atunci cu curaj, i-am descheiat antireul şi i-am scos din buzunar portofelul. Am numărat 286 drahme. Atît ne costaseră cele două procesiuni. Drahmele le-am băgat în buzunarul meu, iar în portofelul călugărului următorul bilet:

Sfinte părinte Arsenie!

De mulţi ani, cu ajutorul sfintelor mele moaşte nimiciţi lăcustele, tămăduiţi orice boală şi suferinţă, schimbaţi legile naturii şi vă îngrăşaţi de pe urma ostenelilor mele. Pînă acum, în schimbul nenumăratelor mele servicii nu mi-aţi oferit decît sfaibede cîntări de psalmi, cîteva picături de untdelemn, nişte lumînări subţirele şi fum de tămîie. M-am plictisit să tot vieţuiesc în deşert, hrănindu-mă cu lăcuste şi miere de viespi şi acoperindu-mi goliciunea cu ţesături din păr de cămilă; m-am hotărît să intru şi eu în lume unde, după cum aud, multe lucruri pe care nici nu le visam pe vremea noastră s-au înfăptuit şi au devenit obişnuite pînă şi vouă călugărilor. Pentru a putea dobîndi însă o înfăţişare cuviincioasă se cere cheltuială însemnată. Ştii că din încasările reprezentaţiei unei comedii, un procent oarecare se cuvine şi autorului. Consider, deci, că procentele atîtor comedii, reprezentate pe socoteala mea, nu însemnă mai puţin decît 286 drahme, pe care astăzi mi le însuşesc cu mîna mea proprie. Orice răzvrătire din partea ta e inutilă, fiindcă înţeleg să mă folosesc de drepturile mele. Iar dacă, împotriva aşteptărilor, te vei adresa poliţiei, începînd de astăzi voi ridica puterea făcătoare de minuni a moaştelor mele, lăsînd-o pe seama capului sf. Trifon.

Harul domnului şi mîntuitorului nostru Isus Hristos să fie cu noi toţi.

Sfîntul Ioan

★

A doua zi dimineaţă, copleşit de ruşine, părintele Arsenie şi-a luat rămas bun. I-am sărutat mîna şi s-a dus sănătos. Cu cele 286 drahme am cumpărat păcură şi în felul acesta sf. Ioan şi-a făcut minunea. Căci de lăcustă nici urmă n-a mai rămas...

În româneşte de **I. HALIANIS**

PENTRU PRIETENIA NOASTRĂ

de Minas GALEOS
Avocat pe lîngă Curtea de Casaţie din Atena

Am sosit la Bucureşti, în ajun de mare sărbătoare. Gara de Nord, îmbrăcată în haină festivă, m-a întîmpinat cu panouri, flori şi fîlfîit de steaguri, vestindu-mă de la bun început că am păşit pe pămîntul Romîniei în pragul unei zile deosebite, cînd urma să se aniverseze pentru a 12-a oară eliberarea de sub jugul fascist. A doua zi am asistat, cu sufletul plin de emoţie, la manifestaţia entuziastă care a avut loc. După impresionanta paradă militară, am văzut defilînd coloane de oameni paşnici, cu cîntecul pe buze, plini de voie bună, exprimînd întreaga bucurie de a fi liberi.

Minas Galeos

Vizita mea în Romînia a mai coincis cu un eveniment important: încheierea acordului privitor la restabilirea relaţiilor diplomatice cu Grecia. Era vorba de reluarea legăturilor dintre patria mea şi o ţară pe care începusem să o îndrăgesc, în scurtul timp pe care-l petrecusem în ospeţie. Nu putea să nu mă bucure o asemenea veste! Am fost profund impresionat văzînd cu cîtă sinceritate şi-au exprimat via satisfacţie cei din jurul meu, cînd au aflat această ştire. Mi-am dat seama, o dată mai mult, cît de puternică e dorinţa poporului romîn de a dezvolta relaţii de prietenie cu toate popoarele lumii. Vreau să-i asigur pe prietenii romîni că aceleaşi sentimente nutresc şi grecii faţă de ei. Căci poporul meu caută acum să se orienteze, cu mai multă vigoare, spre politica de coexistenţă paşnică cu toate statele, politică promovată de Uniunea Sovietică şi de ţările lagărului socialist. De poporul romîn, pe noi, grecii, ne apropie un trecut de lupte cu ţelul comun al dezrobirii de sub jugul otoman. Anul 1821, cînd Tudor, ajutat de Eteria, a pornit răscoala, marchează legături peste care s-a aşternut doar colbul anilor, dar nu şi uitarea. Compatrioţii mei, care cunosc istoria marii răscoale, s-au întrebat, nu o dată, indiferent de concepţiile lor politice, de ce statul lor nu are relaţii diplomatice cu Romînia, cînd este ştiut că de-a lungul anilor nu a existat nici un diferend între cele două ţări. Acum Grecia a restabilit relaţiile cu toţi vecinii ei din nord, în afară de Albania. Sînt sigur, însă, că în curînd vor fi reluate legăturile şi cu poporul albanez, pe care noi l-am considerat întotdeauna frate.

Poporul grec a întîmpinat cu multă încredere şi satisfacţie restabilirea legăturilor cu U.R.S.S. şi cu ţările de democraţie populară, căci, judecînd cu maturitate politică, şi-a dat seama cît de folositoare îi este dezvoltarea relaţiilor economice pe baza unei egalităţi depline şi a avantajului reciproc. El vede acum consolidîndu-se pacea în Balcani şi ştie aduce contribuţia sa pe această cale la menţinerea păcii în lumea întreagă. Relaţiile comerciale, încheiate pe principii ce tind să ducă la prosperitatea ţărilor participante, sînt cele mai favorabile şi pentru Grecia.

Acum, în schimbul produselor sale, ţara mea va importa din statele socialiste petrol, cărbune şi cerealele de care are nevoie, în condiţii mult mai bune decît cele oferite de S.U.A. Pe de altă parte, întreţinerea unor legături prieteneşti cu popoarele balcanice face imposibilă intervenţia ţărilor imperialiste în viaţa noastră politică şi zădărniceşte orice încercare de a semăna disensiuni de pe urma cărora să tragă foloase. Cu atît mai mult se poate aprecia deci însemnătatea vitală a restabilirii legăturilor dintre Grecia şi lumea socialismului.

În timpul vizitei făcute în Romînia nouă, am avut prilejul să admir nu numai frumuseţile acestei ţări, dar şi progresele pe care le-a înregistrat pe drumul construirii socialismului. Oamenii şi-au cucerit o viaţă nouă, cu totul alta decît cea de ieri, şi se îndreaptă cu paşi mari pe drumul unor noi cuceriri. Nu este vorba numai de victoriile lor pe plan industrial şi agricol, ci şi de condiţiile noi de muncă, de grija statului pentru sănătatea lor, de nivelul de trai tot mai ridicat al poporului. Am întîlnit muncitori pe litoralul Mării Negre şi în staţiunile elegante de la munte; i-am văzut petrecîndu-şi zilele de odihnă în hoteluri şi vile în care altădată nici nu ar fi visat că vor locui. Sînt convins că oamenii entuziaşti, plini de avînt şi de hotărîre, pe care i-am cunoscut în această ţară atît de ospitalieră, vor atinge în scurt timp culmi şi mai înalte, în urcuşul lor spre socialism.

Discuție

de Manfred WINKLER
scriitor german din R.P.R.

În tramvai. Două „doamne" discută cu înflăcărare, neluînd în seamă zecile de urechi care ascultă fără să vrea. Discuția a ajuns la un punct culminant, ceea ce o face pe doamna cea grasă să exclame:

— Ce vorbești?! Nemaipomenit, colosal!...

— Și asta încă nu-i nimic, continuă prima.

— Cum, asta nu-i nimic? Dar e nemaiauzit! zice cealaltă, îmbujorîndu-se.

Prima:

— Știi... și deodată am auzit...

— Ce, ce?!

— ...că a luat în mînă un cuțit (sau așa ceva) și a urlat îngrozitor: „esti o..."

— O... ce? ține să știe cu orice preț cealaltă.

— Știi... O... Cum să-ți spun? ... Dar, dragă doamnă Mülle, așa ceva nu se poate exprima... Vai! închipuiește-ți și singură...

— Tț...țț... face doamna Mülle, țuguindu-și buzele. Groaznic!...

— Să recunoaștem, însă, că el avea dreptate, continuă prima. Cînd o cauți, e fardată. Și fumează ... ca un bărbat. Unde se pomeneau pe vremea noastră asemenea apucături? Oamenii erau parcă mai morali, mai... Casa, copiii și soțul... Ăsta ne era cercul în care ne învîrteam, în care începea și se sfîrșea toată viața noastră.

— Ehei!... Pe vremea noastră! ...oftează cu nostalgie doamna Mülle. Apoi, se uită cu atîta stăruință la mine de parcă ar dori să-i confirm spusele.

Discuția celor două femei, care se află acum în centrul atenției generale, atinge... culmi nebănuite... Tot vagonul de tramvai este numai urechi.

— Știi ce-a urmat, dragă doamnă Mülle?

— De unde să știu, doamnă Hopfe? Abia aștept să aflu. Simt că plesnesc de curiozitate... Spune o dată!... Foarte interesant, foarte dramatic....

— Dramatic? O, de loc, răspunde oarecum blazată doamna Hopfe și continuă: află, doamnă Mülle, că ea nu s-a speriat de loc. Dimpotrivă. I-a răspuns cu destulă răceală și calm că asemenea scene n-o mai impresionează și că, decît așa viață, mai bine divorțează...

Doamna Mülle holbează ochii și abia șoptește...

— Divorț? Ea cere divorțul? E cu putință, doamnă Hopfe?

— Așa precum îți spun! — răspunde aceasta cam de sus și plină de sine.

— Și el... el, ce-a făcut?

— El? A început să urle de zbîrnîiau paharele pe masă. Apoi, deodată, s-a liniștit. A urmat o liniște de mormînt...

Doamna Mülle își pierde răsuflarea. Își revine după aceea și bîiguie:

— Ca într-un roman de aventuri: a înjunghiat-o! Sărmana!...

— Aș, de unde! — răspunde rece doamna Hopfe. Am mai auzit doar niște plînsete înăbușite și apoi vocea soțului care-și implora soția... După aceea nimic.

Doamna Mülle rămîne cu gura căscată. Se vede că fusese privată de o mare plăcere. Ochii ei mărturisesc o grea decepție. Încearcă să mai scoată măcar o vorbă care să-i întrețină, cît de cît, starea de mai înainte. Imploră:

— Chiar așa, doamna Hopfe? Asta a fost chiar tot?...

Doamna Hopfe răspunde fără îndurare, cu un ton plin de energie:

— Da, asta a fost tot, din păcate. Și adaugă: Dar întîmplarea aceasta mi-a întărit părerea ce mi-am format-o despre timpurile de azi. Mă gîndesc adesea la vremurile tinereții noastre. Cîtă deosebire. Ehei... ca de la cer la pămînt...

Doamna Mülle roșește puțin și, izbutind să-și înfrîngă decepția încercată, adăugă și ea un oftat după vremurile tinereții de mult depășite:

— Da, da, alt fel era pe vremea noastră. Ții minte balurile noastre? Ehei, pe atunci bărbații erau bărbați, femeile — femei!...Noi ne-am trăit frumos tinerețea, cinstit!... Apoi ne-am căsătorit. Noi ne-am măritat cam în același timp, nu-i așa, doamnă Hopfe?

Doamna Hopfe se gîndește o clipă și apoi rostește, așa, ca într-o doară:

— Da, da, în același timp. Îl țin bine minte pe răposatul soțul dumitale. A fost un om de ispravă... Avea un prieten... Ofițer, după cîte îmi amintesc... Frumos bărbat, nu-i așa, doamnă Mülle?

Roșeața de adineauri de pe obrajii doamnei Mülle capătă tonalități mai aprinse, dar nu răspunde la întrebare. Vorbind cu un ton în care plutește puțină asprime, își dă pană și ea o...amintire:

— Am fost la nunta dumitale... Era în ianuarie... Ce nuntă frumoasă... Ce petrecere!... Apoi, în același an, ai născut primul copil... Era în mai, în luna florilor... Minunat copil. Și ce mîndră erai de el! Aveai și cu ce te mîndri. Nici n-am văzut copil mai frumos...

Vocea doamnei Mülle devine din ce în ce mai mieroasă, iar ultimele cuvinte, boabe de dulceață...

Chipul doamnei Hopfe pare acum îmbălsămat. Se ridică de pe scaun și spune grav:

— Cobor la prima stație.

— Și eu, zice doamna Mülle al cărei glas este catifelat ca petalele de trandafiri.

Își adună grăsimile de pe scaun, în vreme ce doamna Hopfe, lungă și uscată creangă, se îndreaptă spre ușă.

Coborîră amîndouă, în vreme ce noi, ceilalți care continuam călătoria, regretam că această interesantă discuție avusese un sfîrșit atît de brusc...

NEGLIJENȚĂ CONDAMNABILĂ

Pentru prezent și posteritate, amintirea lui Calistrat Hogaș, scriitorul care a descris cu atîta farmec minunatele priveliști ale munților Neamțului, este păstrată și prin casa-muzeu de la Piatra-Neamț. De anul trecut au început lucrările de restaurare a casei, care pe vremuri fusese chiar locuința scriitorului. Dar lucrările au fost abandonate și tot utilajul folosit la început zace în curtea din față, iar ceea ce a fost făcut pînă acum s-a degradat. Astfel, sumele investite de către Ministerul Culturii s-au risipit fără folos, iar lucrarea sistează fiindcă n-au fost alocate fondurile pentru terminare.

Nu cred și sper că nici Ministerul Culturii nu crede, că în acest fel se poate cinsti amintirea clasicilor literaturii noastre.

Ion DINU-VION.
Str. Lizeanu 22-24, București

UNDE E INIȚIATIVA ?

Mai vîrstnicii care au avut prilejul să viziteze Slănicul Moldovei, înainte cu ani, își amintesc poate de unul dintre cele mai pitorești colțuri ale stațiunii: „Cascada". Aci, la marginea stîncilor negre peste care Slănicul se rostogolește în spume, în mijlocul unei poieniță de brazi, este o clădire în care totdeauna a funcționat un restaurant vestit prin vinurile, mititeii și lăutarii săi, ca și prin prețurile „pipărate"... Antreprenorii capitaliști știau să folosească pitorescul locului pentru a atrage aci cît mai mulți vilegiaturiști. Și, rog să mă credeți, făceau afaceri foarte bune!...

Iată însă că acest restaurant, care atrăgea pe vremuri atîta lume, se transformă încetul cu încetul într-o cocioabă ruinată. Ferestre și uși nu mai există de mult, acoperișul e pe cale de a se nărui și pereții de a se surpa.

De ce? Oare oamenii muncii — căci lor le aparține astăzi această minunată stațiune — nu ar fi bucuroși ca, vara, să aibă la dispoziție un restaurant,

DE CE?

într-o atît de pitorească așezare ca cea de la „Cascadă"? Nimeni nu ar pierde nimic: nici cei veniți la odihnă, nici organizația economică locală care ar exploata restaurantul. Ba, dimpotrivă, toată lumea ar avea de cîștigat. Unde e inițiativa Sfatului popular din Slănic și a Trustului Alimentației Publice Locale din Bacău? Ar fi bine ca măcar în vederea sezonului din vara viitoare această inițiativă să se... dezlănțuie.

V. S.

Ruinele restaurantului de pe vremuri.

TRENUL 103

M-am luat după ultimul „Orariu al trenurilor" ce vin și pleacă din București (format mic) și, dacă nu săream la timp din trenul 103, aș fi plătit o amendă strașnică.

Pornisem cu trenul spre Timișoara, după ce m-am informat „precis" din mai sus amintitul orariu că pot călători (posed abonament pe C.F.R.) cu un tren accelerat fără locuri rezervate.

Acum, după ce am scăpat teafăr, adică și cu picioarele întregi și fără amendă, stau și reflectez la bieții călători care o pot păți ca și mine. De aceea mă grăbesc să le viu în ajutor cu cîteva rînduri menite să completeze o neglijență a celor ce editează „Orariile" C.F.R.: trenul 103 cu plecarea din București Nord la ora 8 este un tren cu locuri rezervate, așa cum scrie în „Orariul mare" — Oficiosul C.F.R., cum i se zice — și nu cum dezinformează „Orariul mic", editat tot de C.F.R. pentru uzul tuturor călătorilor. Notați-vă, pentru a vă cumpăra la timp tichetul, dacă intenționați să călătoriți cu trenul nr. 103. Numai astfel scăpați de riscul de a fi amendat sau de a fi nevoit de a sări din tren, așa cum am făcut eu.

F. U.

KU-KLUX-KLAN-UL LA WASHINGTON

de Stetson KENNEDY
scriitor american

Ku-Klux-Klan-ul, faimoasa organizație fascistă americană, a făcut să se vorbească din nou despre ea. După cum a relatat presa, klaniștii au aprins iar crucile în fața caselor din Washington în care locuiesc Earl Warren, prim judecător la Curtea Supremă a Statelor Unite, și Felix Frankfurter, judecător la Curtea Supremă. Crucile aprinse simbolizează tradiționalul avertisment al Klan-ului.

Dacă acest avertisment nu dă rezultatele scontate, el este de obicei urmat de acte teroriste mai violente. În cazul de față scopul urmărit e limpede: Ku-Klux-Klan-ul încearcă să împiedice înalta Curte de a aplica deciziile sale împotriva segregației în școli; o dată cu începerea noului an școlar. Și aceasta cu toate că însăși Curtea n-a dat dovadă de prea multă inițiativă în aplicarea propriilor sale decizii luate ccum doi ani; marea masă a copiilor albi și negri a continuat și continuă să învețe în școli sep rate.

Poporul negru își manifestă însă hotărîrea de o-și apăra drepturile și de aceea crucile aprinse în Washington sînt destinate de Klan să-i intimideze mai mult pe negrii din America, decît Curtea Supremă. Dar negrii nu s-au înclinat niciodată înaintea crucilor Klan-ului și n-au de gînd s-o facă nici acum. De vreme ce autoritățile d n Washington sînt tari de ureche cînd e vorba de cererile negrilor cu privire la aplicarea Legii Drepturilor, poporul negru se apără el însuși, strîngîndu-și rîndurile alături de frații săi albi din mișcarea muncitorească și progresistă, pentru a împiedica noul val de acte teroriste ale Klan-ului.

În numărul 7 din anul acesta; „Flacăra" a publicat primul capitol al cărții „Am făcut parte din Ku-Klux-Klan" de scriitorul american Stetson Kennedy, care a intrat în această organizație pentru a strînge dovezi împotriva ei.

Acum, în lumina recentelor ruguri de cruci din Washington și în perspectiva unor noi acte teroriste ale Ku-Klux-Klan-ului, „Flacăra" prezintă alt capitol din cronica lui Kennedy. Acest capitol intitulat **„Ku-Klux-Klan-ul la Washington"** a fost cenzurat din cartea lui Kennedy publicată în S.U.A. și Anglia. Motivul nu e greu de înțeles: dezvăluirile pe care le face scriitorul american luminează necruțător multe unghere întunecate ale politicii americane de ieri și de azi.

Ascultă, ai văzut asta? — mă întrebă soția mea, uimită.

Ne luam tocmai micul dejun, în apartamentul nostru din New-York. Ea era cufundată în lectura ziarelor de săptămîna trecută și scotea tăieturi pentru dosarele mele.

— Ce să văd? — o întrebai la rîndu-mi.

— Stai să-ți citesc: „Orașul Jersey. Preotul Alton M. Young, care a fost timp de peste 30 de ani „Capelanul Național" al ligii anticatolice a Ku-Klux-Klan-ului și predicator al secțiunii ultraprotestante a Bisericii Focului, s-a convertit la catolicism — convertire consfințită de preotul Michael Sullivan, la biserica Bunului Păstor. Ambii au refuzat să facă declarații asupra acestei convertiri fără precedent".

— Mii de tunete! — strigai eu. De cînd e ziarul?

— Lucrurile s-au petrecut acum cinci zile.

— Dă-l încoace — spusei eu. Și o zbughii pe ușă, îndesînd ziarul în buzunarul de la haină.

— Noroc bun! — strigă soția mea, fără să mă mai întrebe unde mă duc, și continuă cu tăiatul ziarelor.

Am pornit cu mașina prin Tunelul Olandez pe celălalt mal al fluviului Hudson, spre Jersey. Primul drum l-am făcut la biserică. Părintele Sullivan nu era acolo.

— De ce doriți să-l vedeți pe domnul Young? — mă întrebă un om de serviciu, cu o privire bănuitoare.

— Scriu o carte în care demasc Ku-Klux-Klan-ul și m-am gîndit că n-ar strica să cuprindă și episodul convertirii pastorului Young. Și, după o clipă de gîndire, adăugai: E o întîmplare care face cinste bisericii.

— Desigur, — fu el de acord. Dar, vă dați seama că trebuie să-l apărăm pe domnul Young de reporteri și de oamenii Klan-ului. O să vă spun îndată unde locuiește.

Ajungînd la modesta casă de la adresa indicată, am bătut în ușă.

— Cine v-a trimis? — mă întrebă o femeie, aruncîndu-mi o privire sfredelitoare.

— Vin de-a dreptul de la biserică—îi răspunsei.

— Atunci e-n regulă — spuse ea. Intrați.

Mă petrecu printr-un coridor, pînă ce ajunse în fața unei uși în care ciocăni de cîteva ori și apoi o deschise. Într-un pat, zăcea un om cărunt cu ochelari și cu o expresie obosită, dar plină de bunătate.

— Domnule Young, tînărul acesta spune că vine de la biserică.

— Intră, intră! — mă îmbie Young. Sînt sigur că nu ești ziarist și nici vreun agent al Klan-ului! Nu-i așa?

— Nu. Am citit știrea despre convertirea dumneavoastră în ziar și m-am gîndit că veți voi, poate să-mi dați o mînă de ajutor: scriu o carte în care demasc Klan-ul.

— Și cam ce ați dori să știți despre Klan? — întrebă el, prevăzător.

— Totul!

— Ei bine, ai venit la omul cel mai potrivit pentru asta! — spuse el, cu același rîset blajin. Am urcat în această organizație pînă la cele mai înalte trepte posibile, în afară de aceea a „Magului Imperial". Dar dacă nu ești decît un ziarist în căutare de povești senzaționale ieftine, nici nu vreau să stau de vorbă cu dumneata. M-au plictisit de moarte, de cînd au prins de veste că m-am convertit.

— Vreau să dau Klan-ului o lovitură ucigătoare — îl asigurai eu.

— Atunci sînt alături de dumneata! — spuse el cu căldură. Nu mai am mult de trăit. Inima mi-e foarte slăbită. Am zăcut în spital săptămîni de zile, zbătîndu-mă între viață și moarte. Singurul om din Klan, care a venit să mă vadă în tot acest timp, a fost unul care voia să-i împrumut cinci dolari.

— Și i-ați dat?

— Nu! — și ochii lui Young străluciră de indignare. Dar după aceea a venit părintele Sullivan... Acum înainte de a-mi da sufletul, nu doresc nimic altceva decît să pot transmite un mesaj către tineretul american, îndemnîndu-l să se ferească de Klan. Klan-ul corupe orice și pe oricine vine în atingere cu el. E putred de la un capăt la celălalt! Nici acum nu pricep ce m-a putut împinge să am de-a face cu el. Dacă-mi voi putea răscumpăra cît de cît acest păcat, voi muri fericit!

— Ce-ați spune dacă aș aduce aici un magnetofon, ca să dictați toată povestea? — l-am întrebat eu.

— Nu mi-a fost niciodată frică de microfon — răspunse el. Vorbeam zilnic la radio pentru Klan. Dar ai face bine să fii mai prevăzător...

— Ce vreți să spuneți?

— Nu te-a văzut nimeni intrînd aici?

— N-am băgat de seamă — mărturisii eu.

— Aruncă-ți ochii pe fereastră și vezi dacă nu observi pe nimeni,—mă îndemnă Young. Pe trotuarul din față, la intrarea clădirii aceleia mari.

— Văd un individ —îi spusei.

— Klavalierii! — detașamentul de acțiune al Klan-ului — rosti Young cu amărăciune. De cînd s-a răspîndit vestea, m-au pus sub observație și supraveghează pe toți cei ce vin aici. Klan-ul se teme că am să vorbesc, că am să dau nume și că am să dezvălui crimele lor fără număr. Am primit mii de scrisori de la oamenii Klan-ului, unele cu amenințări, altele cu rugăminți. Mi-au oferit chiar și 5.000 de dolari ca să tac din gură. Același lucru și la telefon: suna zi și noapte, pînă ce i-am scos legătura. Mă pîndesc ca niște ulii, sperînd să cad mort din clipă în clipă!

— Poate că ar fi mai bine să vin mîine noapte cu aparatul — i-am propus eu. E prea mare ca să fie strecurat pe neobservate.

— E mai bine să fii cu băgare de seamă — încuviință Young. Sînt o adunătură de lași, dar îi cunosc eu, vederea unui magnetofon o să-i scoată din minți. Ar fi în stare de orice.

— Dacă dumneavoastră riscați, risc și eu — i-am răspuns. Socot că e foarte important ca o asemenea relatare să fie înregistrată, astfel încît să nu i se poată tăgădui autenticitatea.

— Vino la ora șapte și voi fi pregătit — răspunse Young.

★

În noaptea zilei următoare, treceam din nou cu mașina prin Tunelul Olandez, avînd alături pe soția mea, iar pe bancheta din fund, magnetofonul. Ajunși în Jersey, am tras lîngă o firmă pe care stătea scris: Selwyn Boyd, notar autorizat.

— Îți plătesc onorariul dublu pentru muncă de noapte — i-am spus.

Aveam nevoie de el, nu numai ca martor la înregistrare, ci și pentru a legaliza declarația sub forma unui proces-verbal.

Notarul luă loc în spatele mașinii, lîngă aparat, și pornirăm spre casa lui Young. Hotărîsem că nu avea nici un rost să opresc mașina departe de casă, deoarece mașina trebuia să fie la îndemînă ca să ne putem urca în ea cît mai repede. La fereastra lui Young era lumină. Lîngă intrarea întunecoasă a clădirii de peste

drum am zărit nu unul, ci doi „klavalici". Dar n-am spus nimic, de frică să nu-l înspăimînt pe Boyd, şi am cărat împreună aparatul în locuinţa preotului. La început Young se cam sperie de faptul că vizitatorii erau mai numeroşi decît se aşteptase, dar curînd se liniştì şi se lăsă din nou pe perne, ca şi cum i-ar fi părut bine.

— N-ar fi rău să trageţi oblonul — spuse el. Astă-noapte stau de veghe în faţa casei de peste drum doi oameni ai Klan-ului şi dacă au să mă vadă vorbind la microfon, au să-mi trimită pe loc nişte gloanţe.

În timp ce mă grăbeam să trag oblonul, Boyd începu să arunce priviri neliniştite prin odaie.

— Acum înţeleg — exclamă el. Dumneata eşti omul care a rupt-o cu Klan-ul. Nu-mi place afacerea asta, prefer să rămîn în viaţă şi mă lipsesc de onorariul vostru!

— Rămîi aici — îl îndemnai eu — şi-ţi măresc cîştigul de la cinci, la zece dolari.

— Bine, — încuviinţă Boyd, după o clipă de şovăială. Dar să începem o dată şi să terminăm cît mai repede!

Am întors butonul aparatului şi am aşteptat o clipă să se încălzească. Soţia mea scoase o agendă de birou, ca să transcrie părţile mai importante, simultan cu înregistrarea lor pe bandă.

— Gata? — întrebă Young.

— Cred că putem începe acum — i-am răspuns, ţinînd microfonul între noi.

— Cu ce să încep?

— Ar fi bine să ne spuneţi mai întîi numele, adresa şi data cînd vorbiţi, şi apoi să ne povestiţi cîte ceva despre activitatea dumneavoastră în legătură cu Klan-ul.

Young începu prin a arăta cine este şi apoi începu să povestească...

— Am intrat în rîndurile Klan-ului imediat după primul război mondial şi, de atunci, nu am făcut aproape nimic altceva, decît să mă ocup de treburile Klan-ului. Am deţinut propriu-zis toate funcţiile posibile în Klan-ul din New Jersey şi în „Regatul" alcătuit din statele New-York, Ohio, Pennsylvania şi Washington (districtul Columbia). La un moment dat, am devenit „Imperial Kludd", cu alte cuvinte Capelan Naţional al Klan-ului. În fiece an îmi cumpăram o limuzină nouă şi călătoream de-a lungul şi de-a latul „Imperiului Invizibil", cu un paşaport „imperial", în scopul de a organiza Klan-ul. Primisem chiar de la căile ferate un permis pe baza căruia am călătorit gratuit zeci de mii de mile pentru afacerile Klan-ului. Aveam şi un stegar, care mergea înaintea mea cu steagul brodat special pentru mine. Vă mai pot spune că eram cunoscut sub numele de „Zurbagiul în sutană", în toate „klavernele"[1]) din ţară.

— Cum aţi ajuns să fiţi poreclit astfel? — l-am întrerupt eu.

— Totul a pornit de la „Klonvocarea Imperială"[2]), pe care am ţinut-o la Washington, continuă el, scormonind parcă prin amintiri. Cred că era în 1924. Pe vremea aceea, Klan-ul avea aproape nouă milioane de membri în cele 48 de state. Şi asta nu după spusele Klan-ului; însuşi „World Almanach" recunoaşte aceasta.

— Spuneţi-ne ceva despre Klonvocare — l-am rugat eu.

— Am defilat din zori pînă-n seară, în rînduri de cîte zece, pe bulevardul Pennsylvania, prin faţa „Magului Imperial", cocoţat pe un tron sub monumentul lui Washington — începu Young. Era o privelişte impresionantă. Cum stăteam adunaţi acolo, ai fi zis că de jur-împrejur, cît puteai cuprinde cu ochiul, e un ocean de pelerine albe. După cum obişnuiam să spunem între noi, America era Ku-Klux-Klan-izată.

— Ce înseamnă asta mai precis? — întrebai eu, deşi o ştiam prea bine.

— Asta înseamnă că Klan-ul ţinea în palmă întreaga Americă! O aveam sub control! Sau, cel puţin, o aveam în mare măsură. În şedinţele secrete, pe care le-am ţinut după paradă, şaptesprezece senatori şi mai mulţi membri ai guvernului au luat loc la tribună ca fraţi ai Klan-ului. Unul dintre senatori mi-a spus: „Young, Klan-ul este sortit să conducă America, dacă va avea grijă ca vestmintele-i să-i fie curate!"

— În ce fel a încercat Klan-ul să influenţeze guvernul? — am întrebat eu, făcînd pe naivul.

— Nu am încercat numai, ci l-am şi influenţat. Un singur exemplu: am dat mită peste un milion de dolari pentru a obţine, prin manevre de culise, votarea legii Johnson asupra imigrării. De aceea, se poate spune că Klan-ul a stabilit politica ţării noastre în problema imigrării, oprind imigraţia oamenilor de culoare şi favorizînd pe cei din nordul Europei. Şi această politică continuă să fie aplicată din plin în zilele noastre.

— Dar care era situaţia în guvernele diferitelor state?

— Pe vremea aceea, aveam şase oameni ai Klan-ului instalaţi în posturi de guvernatori şi controlam Adunările legislative în şi mai multe state. Dar începusem să vă povestesc cum am ajuns să fiu poreclit „Zurbagiul în sutană". Asta s-a întîmplat la Klonvocarea despre care vă vorbeam. Doctorul Hiram Evans, care era pe atunci „Mag," m-a poftit să rostesc rugăciunea, în calitate de „Capelan Naţional". După ce am terminat, mi s-a adresat astfel: „Frate capelan, judecînd după felul cum strigi, s-ar părea că îl socoţi pe dumnezeu cam tare de ureche!" Vorbele astea m-au înfuriat atît de mult, încît am apucat o frapieră în care se afla o sticlă cu apă pusă la gheaţă şi i-am aruncat-o în obraz, cu gheaţă cu tot: „Asta trebuie să o ştii dumneata mai bine din moment ce trăieşti aşa de aproape de el!" i-am strigat eu. Atunci toţi fraţii au izbucnit în hohote, încît „Magul" a fost nevoit să rîdă laolaltă cu ei.

(Continuare în numărul viitor)

[1]) Klaverne — organizaţii inferioare ale Klan-ului.

[2]) Klonvocare Imperială — Congresul Ku-Klux-iştilor.

FAPTE ŞI TÎLCURI - FAPTE ŞI TÎLCURI - FAPTE ŞI TÎL

„FOSTA-I, LELE"...

de Eugen FRUNZĂ

Nimic mai ridicol decît să iei drept realitate ceea ce de mult a dispărut în ceţurile trecutului. Închipuiţi-vă femeia care, la 70 de ani, s-ar purta în rochiţă „cloche", peste genunchi, şi cu fundiţe în păr, crezîndu-se încă la vîrsta primelor suspine de amor. Un asemenea conflict cu realitatea ar alimenta din belşug rîsul trecătorilor.

Dar n-am de gînd să discut cazuri patologice izolate şi fără importanţă. Ridicolul îşi are şi categoria sa istorică. El apare pe scena internaţională, purtat fiind de clase şi persoane pline de gravitate şi competenţă. El devine însoţitorul lor credincios şi declanşează rîsul continentelor.

Cine a răsfoit, cu cîteva săptămîni în urmă, ziarul „Paris-Match", a putut admira o reuşită fotografie reprezentînd Canalul de Suez. O fîşie de apă, netedă şi calmă, pe care lunecă în sensuri opuse două vapoare. Fotografia nu arăta mai mult. Dar explicaţia tiparită dedesubt completa pe un ton categoric:

„*Cei 200 de piloţi* (aparţinînd vechii „Companii" — N.R.) *sînt singurii oameni din lume capabili* să asigure traficul".

Fiţi atenţi şi reţineţi cugetarea: nici un alt om de pe faţa pămîntului n-ar putea să asigure trecerea vaselor prin canal. Prin urmare, dacă aceşti 200 de piloţi şi-ar părăsi cumva posturile, s-a zis! Bietul Canal de Suez ar încremeni peste noapte...

Fotografia şi comentariul au apărut în zilele cînd cercurile imperialiste porniseră campania de şantaj împotriva Egiptului. Ele sperau să-l oblige la o revenire asupra naţionalizării. Piloţii englezi şi francezi fuseseră avertizaţi să părăsească lucrul. Li se ofereau cu o mînă obişnuitele momeli, cu alta ordinele pline de ameninţări. Firește, cînd se află în joc prosperitatea unei companii pe acţiuni, asemenea ordine conţin, prin tradiţie niscaiva meditaţii asupra patriei şi patriotismului, ca şi aluzii la tribunalul militar şi la înaltă trădare. Încît, vrînd-nevrînd, majoritatea piloţilor au abandonat serviciul, sub privirile „îngrozite" (ar scrie „Paris-Match") ale... tuturor faraonilor.

— Şi pe urmă? — se va grăbi să mă întrebe vreun om căzut din lună. A încremenit canalul, nu-i aşa? Trebuie să fi fost un doliu general...

— Pe urmă, domnul meu, s-a stîrnit un teribil hohot de rîs, iar traficul a continuat la modul cel mai propriu cu putinţă.

— Extraordinar! — se va mira omul. Păi, nu scria textual...?

— Întocmai, stimabile, textual: „Cei 200 de piloţi sînt singurii oameni din lume capabili să asigure traficul".

— Atunci?!...

— Atunci, imaginează-ţi şi dumneata: navele sînt conduse pe canal ca şi înainte. Numai că piloţii sînt egipteni, greci, sovietici, chinezi, iugoslavi, italieni, polonezi, romîni, germani, japonezi... Pînă şi cîţiva navigatori americani, înfruntînd mînia departamentului de stat, au hotărît să-şi facă apariţia în ţara piramidelor. De altfel, Egiptul e în posesia unui număr impresionant de oferte sosite de pe toate mările şi oceanele. Peste 7000 de piloţi sînt gata să lucreze pe traseul canalului, în pofida grandiloc-venţei celor de la „Paris -Match".

Ştii dumneata, stimabile domn căzut din lună, nimic nu e mai ridicol decît să iei drept realitate ceea ce de mult a dispărut în ceţurile trecutului. Era o vreme cînd nimeni nu cunoştea unde izvorăşte Nilul. Pe rînd, marele învăţat Herodot, şi Eratostene, vestitul bibliotecar din Alexandria, şi Nero, împăratul şîngeros, şi iezuiţi din Portugalia, şi atîţia alţi călători neastîmpăraţi căutară zadarnic să dezlege problema. Ba în vechime se mai credea cum că numai un anume tălmăcitor al zeiţei Minerva ar fi fost în posesia secretului.

Timpul însă a trecut. Şi oamenii i-au dat, în sfîrşit, de urmă izvorului...

Colonialiştii mai cred şi astăzi, pesemne, că toate secretele acestei lumi s-ar găsi în mîinile lor. Cumplită eroare! Ei îşi închipuie drept prezent un trecut iremediabil pierdut. Ei văd şi nu cred; aud şi nu cred; simt şi nu cred. În jalnica lor memorie încă nu s-au întipărit, probabil, nici descoperirea izvoarelor Nilului, nici marşul spre libertate al popoarelor, în veacul douăzeci al erei noastre...

— Pe onoarea mea, încep să înţeleg — ar cugeta omul căzut din lună. S-au făcut, mi se pare, de rîsul Sfinxului!...

Eu însă am decupat fotografia şi textul respectiv din „Paris-Match". Le-am adăugat la colecţia de umor ce o păstrez, între cartoanele unui dosar intitulat: „Fosta-i, lele..."

FAPTE ŞI TÎLCURI - FAPTE ŞI TÎLCURI - FAPTE ŞI TÎL

DIN ECONOMII

— Primii care au reluat inițiativa Uzinelor „Progresul“ au fost cei de la S.N.G.-Galați. După aceea, am răspuns noi, cei de la „1 Mai“-Ploești.

Înțeleg, după zîmbetul tovarășului Vasile Georgescu, secretarul Comitetului U.T.M., că ține neapărat să pomenesc lucrul acesta. Mai departe:

— Tinerii uzinei noastre au început abia acum lupta pentru economii. Din '53 și pînă azi, utemiștii de aci au participat mereu la reducerea prețului de cost. Iată cîteva rezultate concludente...

Și Vasile Georgescu îmi deschide un dosar plin cu hîrtii. Sînt trecute aci sute de nume de muncitori, legate de o mulțime de inovații, raționalizări, munci voluntare etc. Calcule contabilicești stabilesc apoi aportul fiecăruia în realizarea sumei globale pe întreprindere. Zeci de mii. Uneori, sute de mii lei. Sumele acestea sînt date publicității, sînt raportate în ședințe: „Tovarăși, pe luna sau în trimestrul cutare am realizat economii în valoare de...“

Modul acesta de raportare, cu toată autenticitatea datelor, are totuși, într-un anume fel, o rezonanță palidă. Muncind fiecare în parte, pentru a-și trimite rodul muncii în matca largă a întregului colectiv, oamenii găsesc pînă la sfîrșit rezultatul muncii lor însemnat printr-o cifră abstractă: economii în lei...

Nu e rău nici așa. Muncitorii nu sînt copii ca să nu întrevadă în dosul unei cifre calitatea concretă pe care aceasta o reprezintă. Dar cei de la „Progresul“-Brăila au născocit o metodă mult mai inge-

Ca și la Uzinele „Progresul“-Brăila, la cazangerie și forje, cupoanele de materiale nu se mai retopesc. Din ele se decupează capete pentru țevi. ←

Lupta pentru economii este urmărită pas cu pas de personalul secției de contabilitate. Utemistul Constantin Urzeală a venit s-o întrebe pe contabila Cecilia Popescu, ce economii a realizat brigada sa pînă acum. ↓

Strungarul Ioana Radu arată maistrului Ștefan Crăciun cele 100 șuruburi realizate din deșeuri.

nioasă: să echivalăm economiile globale cu produse finite. Iată: „Noi, cei de la uzinele „Gheorghe Gheorghiu-Dej"-Tîrgoviște, vom realiza pînă la 7 Noiembrie, din economii, o pompă Duplex...; noi cei de la „Gheorghe Dimitrov"-Arad, două vagoane G.V...; noi de la Fabrica de rulmenți-Bîrlad, 30.000 rulmenți..." Și așa mai departe. În felul acesta, fiecare are în față în mod concret rodul angajamentului său. În acest agregat terminat, sau în acest camion nou ce tocmai părăsește poarta întreprinderii — se află cristalizată și părticica contribuției mele.

Iată pentru ce muncitorii, inginerii și funcționarii uzinei „1 Mai" din Ploești au găsit că e nimerit să reia metoda pomenită. Propunerea venită din partea Comitetului U.T.M. a fost discutată la început într-o ședință restrînsă, apoi pe secții, pe brigăzi, unde fiecare om și-a spus ce avea de spus despre lucrul acesta. Angajamentele și propunerile de economii au fost apoi totalizate și s-a văzut că suma obținută reprezintă echivalentul prețului de cost al unei turle de foraj de mare adîncime și al unei pompe triplex.

Imaginile alăturate au fost luate la sfîrșitul lunii octombrie, la uzina „1 Mai" din Ploești.

↑ Pentru obținerea de noi economii la cuțitele de tăiat, la freze, la filiere, spirale etc., cei mai buni strungari de la forjă, Ioan Trandafirescu și Nicolae Dumitru, au organizat un schimb de experiență.

☆

Un nou număr al postului U.T.M. de control. În stînga se lipește un proaspăt articol privind economiile realizate de cîțiva utemiști fruntași ai secției. În dreapta, o caricatură înfățișîndu-l pe tovarășul Perșinaru dormind în timpul lucrului. ←

Fotografii de S. STEINER

DIN TOATĂ ȚARA — DIN TOATĂ ȚARA — DIN TOATĂ ȚARA — DIN TOATĂ Ț

O ÎNTÎLNIRE...

O întîlnire între șase tinere și un grup de copilași. Această scenă, plină de farmec, nu a fost „prinsă" de aparatul fotografic, așa cum ar părea, pe aleea pavată a unui parc din Capitală.

Întîlnirea s-a petrecut departe de București, tocmai la Răcăciuni, în regiunea Bacău, în parcul gospodăriei colective de acolo.

Tinerele din fotografie, funcționare la Întreprinderea economică „23 August" din Bacău, constituite voluntar în grupă sanitară, au luat sub patronajul lor G.A.C.-ul din Răcăciuni, în dorința de a face educație sanitară colectiviștilor și copiilor lor din căminul colectivei.

De cele mai multe ori, sfaturile tinerelor sanitare sînt însoțite de mici daruri — așa cum se vede și în fotografie.

UN MEȘTER AL ARTEI POPULARE

Aparatul fotografic a surprins la lucru pe un mare meșter al artei populare, bătrînul țesător în cusături înflorate Mohie Ritivoi, din Sebeșul de jos. De aproape 70 de ani, bătrînul meșter nu face altceva decît să reproducă pe pieptare de piele țesături artistice din mătase naturală; iar acum, la 83 de ani, este tot atît de căutat pentru arta sa ca și în tinerețe. În multe sate din Țara Oltului, fetele nu se mărită pînă nu au pieptar făcut de moș Ritivoi.

Modelele țesăturilor sale sînt o copie a cîmpiei înflorate din jurul satului în care trăiește bătrînul meșter.

Fotografie de NIC. MARCU-Sibiu

UN TÎNĂR CU MULTE INOVAȚII

În registrul de evidență al inovatorilor de la Uzinele textile Buhuși, un nume înscris de multe ori este al unui tînăr în vîrstă de 24 de ani: desenatorul tehnic Ion Adam.

Printre alte inovații destul de importante ale tînărului Ion Adam, s-au înregistrat în ultima vreme și următoarele:

Un dispozitiv pentru încărcarea și descărcarea semiautomată a centrifugii cu bucăți; folosirea unui cuplu cu șaibă pentru capătul pătrat al sulului de înfășurare de la mașina de scămoșit cu rame care înlocuiesc înfășurarea manuală cu cea mecanică. De asemenea, la secția apretură, unde pînă nu de mult se foloseau la transportul stofelor cărucioare greoaie și incomode, astăzi se folosesc cărucioare noi, superioare celor vechi, construite după prototipul propus de Ion Adam.

Tînărul Ion Adam, avînd de data aceasta și sprijinul tatălui său, a reușit să găsească soluția pentru reducerea consumului de săbii de bătaie la războaiele de țesut de la 2.400 la 900, asigurînd astfel o economie anuală de 180.000 lei.

În momentul de față el lucrează la o nouă inovație: un aparat pentru gradarea discurilor de calcul.

În fotografie, îl vedem pe Ion Adam lucrînd la ultima sa inovație.

Trap și galop...

Din cînd în cînd, în rubricile sportive ale cotidienelor, apare cîte un modest și prea puțin explicit „colț hipic". Cititorul necunoscător al vieții hipodromurilor se descurcă anevoie prin labirintul cifrelor și al numelor de oameni îngemănate cu cele ale cailor, și nu palpită cînd află că „Pîrscov s-a ambalat înaintea dării plecării în premiul Grădiniță" sau că „Grinda a ezitat la darea plecării în premiul Vișina"... Nu palpită, ba chiar am zice că nici nu se interesează de clasamentele alergărilor, de rezultatele concursurilor, de reuniunile viitoare. Și asta fiindcă niciciînd nu s-a încumetat să se deplaseze la marginea Bucureștiului și să admire, din colțul tribunei, alături de spectatorii obișnuiți, frumusețea unei întreceri între cai mîndri struniți de călăreți îndemînatici sau a unei „plimbări" pline de supleță în jurul hipodromului, pe ușoarele și elegantele „șulchi" trase de trăpași. Ne permitem de aceea să vă facem cunoștință, prin intermediul cuvîntului și al imaginii, cu viața ce pulsează zilnic fără întrerupere pe hipodrom, cu pasionații curselor de trap sau galop și mai cu seamă cu cei ce iubesc și se îngrijesc de mîndrii și neînfricații telegari.

S-a dat plecarea în cursa de galop.

Despre cai și... starea lor civilă

Da, da! Subtitlul nu conține vreo greșeală de corectură. La hipodromul Băneasa, fiecărui cal i se cunoaște starea civilă. El este înscris într-un registru genealogic al crescătoriei naționale și, pentru a putea fi considerat cal pur sînge din rasa respectivă, posedă o fișă individuală foarte completă. Animalului i se stabilește cu o exactitate matematică originea — arborele său genealogic — de la bunii și străbunii lui, i se cercetează și i se înregistrează în fișă vîrsta, sănătatea, constituția, osatura, mersul, dezvoltarea corporală. Nu se neglijează nici stabilirea temperamentului și caracterului calului. Iar ca o completare, pe fișa individuală, asemeni oricărei ființe cu... acte în regulă, se lipește și o fotografie, format 6/9.

Aceste formalități de înregistrare a cailor nu trebuie înțelese cumva ca o acțiune pur birocratică venită să „îngreuneze" existența liniștită a patrupedului, ci, dimpotrivă, ele au un rost bine definit: urmărirea îmbunătățirii rasei cailor, îmbogățirea hergheliilor noastre cu animale sănătoase, capabile să vină, după părăsirea hipodromului, în ajutorul omului și al muncii lui.

Atlet și gimnast în același timp...

Am asistat la cîteva antrenamente de pe hipodromul de trap și galop. În fiecare zi, la ora 8 dimineața, fără vreo întîrziere, caii sînt scoși din grajduri, încălecați de jochei sau înhămați la șulchi...

Antrenamentul este minuțios, realizat pe o bază științifică și constituie o gimnastică funcțională care asigură o judicioasă dezvoltare a mușchiulaturii, a aparatului circulator, a celui respirator, a sistemului nervos. Antrenorul, în toată activitatea sa, tinde să dea calului acea condiție fizică care să-i permită a realiza în timpul curselor maximum de randament cu minimum de efort. Pregătirea fizică variază de la cal la cal, de la cel de trap la cel de galop, de la vîrstă la vîrstă. Bunăoară, un trăpaș de doi ani aleargă într-o cursă pînă la 1000-1600 m., în vreme ce un cal care galopează are de străbătut, la aceeași vîrstă, distanțe mai mici.

— La antrenamente—aflăm de la șeful serviciului zootehnic al hipodromului, tov. Nicu Papagheorghe, — calului i se dă aceeași pregătire ca și unui atlet sau gimnast, fiindcă și el, la fel ca și acești sportivi, trebuie să fie în timpul probelor oficiale și suplu, și rezistent, și rapid. În același timp — completează interlocutorul — antrenamentele au în vedere un fapt deosebit de important și anume că hipodromul este o instituție zootehnică, în cadrul căreia caii sînt supuși unei pregătiri științifice menite să ofere posibilitatea verificării valorilor lor, a aptitudinilor lor în probe și a stabilirii pentru fiecare cal în parte a celei mai bune destinații.

Și nu numai din vorbele zootehnicianului, ci și din urmărirea antrenamentelor zilnice, am putut remarca dragostea, grija de fiecare clipă pentru cai...

Discuție aprinsă... Pronosticuri... Care dintre concurenți va cîștiga? Toți pariorii urmăresc un cîștig ușor, fără muncă.

„Meniu fix"

Este știut de toți. „Meniul fix" de la restaurant nu și-a cîștigat cea mai bună reputație. Există și o explicație: meniul este fix pentru că fixe sînt și preparatele... Dacă însă calul ar putea, atunci, desigur, ne-ar convinge că trebuie să ne schimbăm părerea pe care o avem despre meniul fix. Bineînțeles, patrupedul ne-ar atrage atenția să nu neglijăm deosebirea dintre gustul nostru și preferințele sale... culinare.

Meniul fix al cailor de la hipodromul Băneasa conține toate elementele necesare unei bune dezvoltări a animalelor și posibilităților de suportare cu succes a eforturilor cerute. Și încă un amănunt de care se ține seama în alimentație: calul de curse trebuie să aibă un stomac mic, care să nu fie o povară în timpul alergării. De aceea, în timpul unei zile, i se oferă drept hrană un volum redus de alimente cum ar fi: 6 kg ovăz, 6 kg fîn, 250 gr morcovi, 30 gr praf de oase, 500 gr tărîțe și o dată pe săptămînă 6 kg paie. Ele conțin însă multe substanțe azotate, hidrați de carbon, săruri minerale și foarte multe vitamine. În

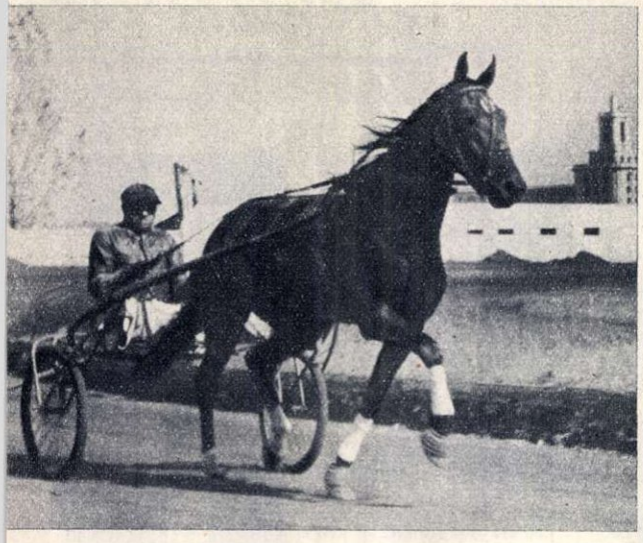

„Moț", campioana Derbiului pe 1956.

O fi amară pilula ?...

afară de acestea, meniul fix al cailor este deseori însoțit și de... suplimente de dulciuri și drojdie de bere.

S-a însănătoșit Fugaru

Să vă redăm și alte aspecte culese pe hipodrom și care grăiesc ele însele de aceeași permanentă grijă pentru efectivul cabalin.

Fugaru, un cal pur sînge de galop, s-a dovedit într-o zi a nu mai fi în cea mai bună formă. De unde pînă mai ieri la antrenamente mînca foc, nu altceva, de astă dată Fugaru stătea fără vlagă, în boxa lui.

— Ce i-o fi, tovarășe doctor? — întrebă cu desperare Nicolae Verone, antrenorul.

Medicul veterinar cercetă cu atenție cazul și puse diagnosticul: colici. Apoi trecu la prescripția rețetei.

L-am văzut pe Fugaru așteptînd... timid diagnosticul, în cabinetul doctorului. Și se pare că aparatul de fotografiat a surprins tocmai momentul cînd Fugaru, primind din mîna medicului veterinar o pastilă, se simți nu prea încîntat de gustul ei. O fi amară pilula?! N-o fi amară?! N-are importanță. Fugaru trebuie să se însănătoșească. Și s-a însănătoșit.

Pariuri și pariori

Acum zece ani, hipodromul Băneasa era în fierbere. Un cal fără șansă a cîștigat cursa dotată cu premiul cel mai mare. Spectatorii au vociferat, au suduit pe înfundate sau cu glas tare, dar fără folos. Fuseseră înșelați o dată în plus.

În aceeași seară, calul cîștigător murea din pricina „unei intoxicații inexplicabile". Ancheta pentru descoperirea dedesubturilor acestor afaceri necurate n-a dat nici un rezultat. Autoritățile avuseseră și ele parte dintr-o fărîmă din cîștigul proprietarului. Așa era în trecut. Curse aranjate și cîștiguri fabuloase pentru proprietarii cailor, pentru escroci, pentru așa-zișii „vînzători de ponturi", pentru „pariorii de profesie".

Astăzi, hipodromul a căpătat o altă înfățișare. Cursele de galop și de trap sînt întreceri cu un caracter pur sportiv, iar încasările realizate prin pariuri sînt destinate în cea mai mare parte îmbunătățirii raselor de cai, ridicării nivelului hipismului din țara noastră. Rezultatele obținute în ultimii ani au confirmat justa orientare a acestui sport. De pe hipodromuri au dispărut proprietarii de cai, escrocii, vînzătorii de ponturi și curse „aranjate".

Hipodromul își trăiește astăzi adevărata lui viață. Caii frumoși, în plină cursă, spectatorii entuziasmați, un cadru cu adevărat festiv, iată aspectul hipodromului de azi.

Cursa abia a început. Cei din tribune sînt nerăbdători să-i vadă pe concurenți apropiindu-se.

Lupta pentru secunde... recorduri...

Momente culese pe hipodrom! Toate, absolut toate, oglindesc strădania unor oameni iubitori ai animalelor pentru îmbunătățirea rasei cailor din țara noastră, pentru îmbogățirea herghelиilor de elită, pentru crearea unei faime cît mai mari a cailor noștri.

Am redat fugare aspecte din viața hipodromului. Cîți știu însă cît efort și cîte antrenamente s-au făcut pentru ca iapa Moț de patru ani, antrenată și condusă de Iosif Szabo, să stabilească două recorduri naționale? Trei ani au durat pînă ce Moț să-l întrească anul acesta pe Avanti R 2 în proba derbiului, cu două secunde pe kilometru. Sau cîți cunosc meritul jocheului Constantin Iorga, care, la 54 de ani — caz rar în istoria hipismului — a reușit să ajungă campion? Și nu trebuie trecute cu vederea intensele pregătiri ale jocheilor noștri care, în diferite întîlniri internaționale, din anul 1955, au cîștigat 30 de probe, ducînd peste hotare renumele călăreților și cailor noștri.

Recorduri!... Curse palpitante!... Jochei curajoși!...

Chiar și acum, cînd mintea omenească a făurit avionul cu reacție, cînd distanțele de mii de kilometri sînt parcurse doar în cîteva ore, calul rămîne același animal îndrăgit, același rezistent alergător.

A. VELUREANU

Foto : Marius MATEI

Puțină încălzire înainte de cursă este necesară.

Festivalu

Rochie elegantă de seară din stofă neagră, butonată pînă jos cu nasturi mici, îmbrăcați. O jupă căptușită cu rips alb poate fi transformată în capă, așa cum se vede în medalion (R.P.R.)

Pălărie din fetru roz cu voaletă neagră (R.P.R.)

Costum sport cu pantaloni din stofă albă; bluza și jacheta tricotate din lînă albă sînt garnisite cu motive populare unguresti (R.P.U.)

Taior negru cu buzunare și tocă mică din nurci. (R.P.U.) →

← Rochie lila foarte mulată, cu nervuri late pe jupă (R.P.U.)

Pălărie de seară, cu o garnitură din pene de struț (R.P.U.)

Începutul lui octombrie a adus bucureștenilor (deși ar fi poate mai exact să spunem bucureștencelor), iar mai apoi și tovarășelor noastre din alte cîteva orașe ale țării, plăcutul dar al unui Festival Internațional de Modă. Cooperativele Meșteșugărești din trei țări (R. P. Bulgaria, R. P. Ungară și R. P. R.) ne-au oferit o colecție de aproape 180 de modele, care au putut satisface și gusturile cele mai dificile. Rochii de după-amiază ori de interior, elegante rochii de seară sau practice haine de dimineață, îmbrăcăminte de copii ori bărbătească s-au pe îndat în fața noastră într-o nesfîrșită paradă a modei, indicînd noua linie vestimentară a anului 1957.

Pentru cititoarele noastre — ba chiar și pentru cititorii pe care i-ar putea interesa „ce se poartă" — publicăm cîteva din modelele prezentate în cadrul festivalului:

l modei

Mantou din stofă pepit verde, necăptuşit, care poate fi purtat pe ambele feţe (R.P.R.)

Palton cu croială largă şi guler înalt, ce poate fi desfăcut în revere (R.P.B.)

Rochie bleumarin cu platcă albă de pichet (R.P.B.)

Rochie de fetiţă, cu cute largi care formează un joc de dungi (R.P.B.)

Fotografii de A. MIHAILOPOL

Şi acum spectatorii... De la stînga spre dreapta: O tînără nerăbdătoare, schiţîndu-şi modelul unei rochii; un spectator cam plictisit; şi... un al treilea, mai interesat se pare de pietricica din pantof decît de spectacolul de pe scenă.

O COMPETIȚIE... SPORTIVĂ

Există pe lume tot felul de curse care atrag pe pătimașii întrecerilor și ai pariurilor: de cai, de purici, de asini, de câini, ba chiar și de... guzgani. Despre niște curse de sugari, însă, mărturisim — spre rușinea noastră, deoarece ne recunoaștem astfel ignoranța — nu am avut încă cunoștință...

Iată însă că fotografia alăturată, ce ne-a fost transmisă din Tokio de agenția britanică „Keystone", vine să completeze această lacună a cunoștințelor noastre... sportive.

Vedem, în această fotografie, o masă pe care sînt înșirați șase sugari purtînd niște panglici cu inscripțiile a trei țări diferite. Ei sînt înfășați în scutece, precum se vede, de niște femei ce poartă în cap caschete, avînd fiecare o insignă cu emblema țării respective. În fața mesei, alte femei, ținînd în mînă cronometre de arbitri de curse. Iar de jur împrejur — atît cît obiectivul fotografic a putut cuprinde, dar și mai mult decît limitele fotografiei ne permit a vedea — zeci de reporteri fotografici, imortalizînd momentul pe pelicule și pe plăci sensibile.

La prima vedere am fi tentați să credem că e vorba de un curs sau de un examen al unor surori de ocrotire. Am crede aceasta, dacă fotografia nu ar avea și un titlu și o explicație, care ne lămuresc că e vorba de „Derbi-ul internațional al sugarilor", care a avut loc recent la Tokio.

Înainte de a vedea despre ce fel de „derbi" e vorba, e bine să ne lămurim de ce a fost el intitulat „internațional". Simplu: la această „cursă" au participat cîte doi copii din S.U.A., din Japonia și din văgăuna de pirați ciankaișiști care-și arogă titlul de „China".

În ceea ce privește „concursul" propriu-zis, el a constat din a stabili care sugar e mai viol și se lasă mai ușor și mai repede schimbat de scutece. (Precum se vede, cronometrele din mîinile cucoanelor ce constituie juriul își au rostul lor!).

Agenția ce ne transmite fotografia, comunicîndu-ne aceste informații, face și un mic comentariu: „Principalii interesați în acest concurs — cei șase sugari — nu erau prea fericiți în ce privește această întreagă afacere".

E și firesc! În acea lume despre care pînă acum știam numai că transformă copiii într-o marfă de vînzare, dar despre care astăzi aflăm că-i folosește și ca înlocuitori ai patrupezilor turfului — pruncii intrați în raza de activitate a businessmen-ilor nu au nici un fel de motive a fi fericiți.

Oarecari motive de fericire (pînă la data la care au apărut în fața tribunalelor — nu ca juriști, ci ca acuzați) au avut avocatul Herbert Buller din Montreal (Canada) și avocatul M. Siegel din New-York (S.U.A.). Primul a fost prins, în 1954, că se ocupa de cumpărarea în Canada și revînzarea în S.U.A. a sugarilor aparținînd acelor mame care nu aveau cu ce să-i crească. În cîțiva ani el a mijlocit negocierea a peste 10.000 de copii, pentru care a încasat cca. 5 milioane dolari. Cel de al doilea avocat, cel din New-York, a fost prins abia anul trecut și condamnat la 3 ani închisoare, pentru că — spune sentința de condamnare — făcuse „comerț cu noii-născuți, ca și cum ar fi fost o marfă oarecare", organizînd și conducînd o rețea comercială cu largi ramificații în statele New-York, Florida, Massachusetts, Maryland ș.a.

Precum se știe, comerțul cu noii-născuți cunoaște o largă răspîndire în multe țări capitaliste, mai ales în S.U.A. și în Japonia. Dar înseși legile burgheze interzic un asemenea comerț și pedepsesc pe cei ce-l practică. Ne întrebăm, însă, privind alăturata fotografie: cu ce sînt, mai presus de comerțul cu noi-născuți, „competițiile" de sugari? Sînt mai morale? Sau numai mai spectaculoase? Ori, poate, mai rentabile? Că, în fond, tot o transformare a copilului în obiect de batjocură e și într-un caz și în altul. (A propos: oare ce „cotă" o fi dat la pariu cîștigătorul „derbi"-ului de la Tokio?...)

Dar situația e prea tragică pentru a ne permite să glumim. Copilul — acest monument de drăgălășenie și gingășie, această cea mai minunată dintre toate minunile naturii — a devenit, în lumea neoamenilor, obiect de samsarlîc, de combatere a plictisului, de înlocuire a emoțiilor pasionaților turfului.

Oare organizatorii unor spectacole atît de rușinoase nu au și ei copii?... Sau, dacă nu au, nu-și amintesc să fi fost și ei cîndva speranțele unor mame?...

V. SAVIN

Să învățăm STENOGRAFIA

de prof. Aurel BOIA

LECȚIA a XI-a

GRUPURILE *KR (GR)* ȘI *TR*

23. Inițial și final, față de bastoane și curbe, *R* și *L* se scriu, așa cum s-a arătat în lecțiile a VII-a și a VIII-a, *fără colț*. Scrise *cu colț*, dau la începutul cuvintelor prescurtarea *KR* sau *GR*, iar la sfîrșit *TR*.

KR are forma lui *R*, iar *GR* forma lui *L*. *KR* se aplică față de toate semnele (curbe și bastoane) — față de *G*, care nu are semn propriu, se folosește semnul lui *GR* —, iar *GR* numai față de semnele de care *L* se poate lega cu colț (*g, f, n, tt* și *fk*).

KR-TR		GR
corp putere	corector legătură	caritate greutate
carnet garnitură	Gheorghe curg.	Corfu grefă
citire visitor	factor cititor	căror purtare

EXERCIȚIUL 19

(de citit, transcris și copiat)

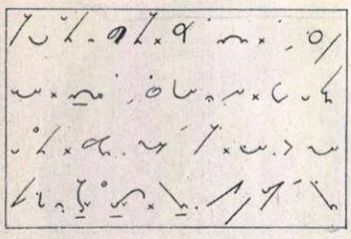

EXERCIȚIUL 20

(de scris în stenografie)

Săpătură, coordonator, pregătire, factură, cornuri, grînar, ajutor, Grigore, importator, Craiova, grafic, grafice, corectură, caraghios, cărbunar, tractor, tipător, gînditor, curge, gratuit, caricatură, criteriu, grohăit, crivăț, Grivița, sfaturi, corupător, crocodil, sconcare, Cornescu. L-a cruțat de o cruntă lovitură. Cum se zice: chitară, sau ghitară, carafă ori garafă? Institutor(ul) a făcut o dictare. Gheorghiu exersează la acordeon.

EXERCIȚIUL 17-18 (chele)

Stănescu, Panaitescu, Vasilescu și Stăncescu sînt mecanici la Valea Călugărească. Nimic nu se face fără scop. Privesc la microscop. Au făcut scandal de au sculat toată casa. Sînt scutit de fisc. Cînd se redeschide școala? Ce a scris? Ipingescu, Brînzovenescu, Tipătescu, Popescu și Ionescu , care dintre ei e (ste) mai comic?

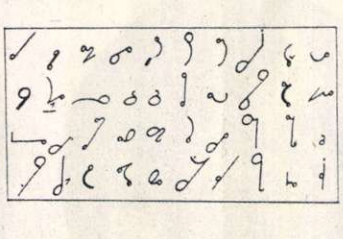

CUVINTE ÎNCRUCIȘATE

PROFESIUNI

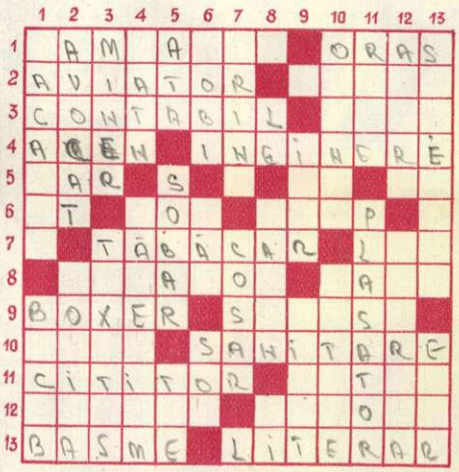

ORIZONTAL: 1) Modestul Prometeu cotidian al Bucureștilor de odinioară — Îi locuiesc oamenii cu cele mai felurite profesiuni. 2) Călător pe drumuri fără pulbere și fără valuri — Lucrători în ceramică. 3) Minuitorul coloanelor de cifre într-o întreprindere sau instituție — Pictor romîn renumit în profesiunea sa. 4) Pronumele demonstrativ — Au o înaltă calificare, conduc, îndrumă și organizează procesele tehnologice în producție (fem.). 5) „...și dulgher" operă de Albert Lortzing — Galiu — Pronume. 6) Do — Unul din rezultatele muncii agricultorilor — Îl studiază anatomiștii și sculptorii. 7) Muncitor în industria pielăriei — Pentru prins păsări. 8) „Profesiunea" lui Marco Polo — A produce ceva. 9) Pugilist, la noi neprofesionist — Cîntă singur... dar mai ales acompaniat! 10) Gust — Nu e medic, dar profesiunea sa e îngrijirea bolnavilor și a răniților (fem.). 11) Bibliotecarii îi pun la dispoziție cărțile necesare — Pe vremuri, în circuri și iarmaroace statura lui joasă îi era profesie... 12) Plantă folosită la prepararea unor medicamente — A conduce avionul sau vaporul. 13) „Ocupația" bunicului în serile de iarnă (part.) — Critic ce se ocupă de arta scrisului.

VERTICAL: 1) Muncitor în industria metalurgică — Profesiunea lui Hagi Pană din comedia „Trei crai de la răsărit" de B. P. Hașdeu. 2) Profesionistul tribunalelor — Artistă de comedie. 3) Muncitor în industria extractivă — Îl găsești întotdeauna în tramvaie și autobuse. 4) A suferi — Dansatoare la operă. 5) Indispensabila croitorului — Zidește și repară sobele — ...Liviu, istoric roman. 6) Deșert asiatic — Lovesc — Număr care se poate împărți exact cu doi. 7) Dactilografă și studentă în chimie din piesa „Cîtadela sfărîmată" de Horia Lovinescu — Se ocupă cu curățatul hornurilor. 8) Lege! — Luntraș mitologic — În formulele cercului. 9) Cneazul lui Borodin — Ocupația sudorului (part.). 10) Croitorul hainelor de lutru și astrahan — La lumînări (pl.). 11) Suplinitoarele briciului! — Pune pe fiecare la locul său... la spectacole! 12) Program de activitate școlară (pl.). — Artistă de teatru sau de film. 13) Se ocupă de cinematografie (fem. pl.) — Muncitor feroviar.

REDACȚIA: BUCUREȘTI Căsuța Poștală 7 PIAȚA SCÎNTEII Tel. 7.60.10 Int. 1788

ABONAMENTE: la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

PREȚUL ABONAMENTELOR 3 luni: 9 lei 6 luni: 18 lei un an: 36 lei

PUBLICITATEA: Telefon 7.60.10 interior 1786. Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin". Planșele policromii executate la Fabrica de Timbre-București.

Arta PĂPUȘARILOR

Noi, bucureștenii, eram obișnuiți a crede că „teatru de păpuși" înseamnă teatrul „Țăndărică" din Capitală. Poate de aceea ne-a surprins plăcut vestea unei „săptămîni a teatrelor de păpuși din regiuni", ne-au surprins unele afișe lucrate cu gust și ingeniozitate și, mai ales, ne-au surprins... spectacolele la care am asistat.

Poate mai mult ca în teatrele bucureștene de păpuși (pentru că „Țăndărică" nu e unicul), la aceste teatre s-a păstrat viu filonul tradiției populare păpușărești, a vechilor meșteri care străbăteau bîlciurile și iarmaroacele, în spinare cu lădițe, din care își scoteau nasul rotund ca o fasole Marioara și cel ascuțit ca un ardei Vasilache. Patosul acesta expresiv al tradiției, cu toate inerentele lui stîngăcii tehnice, a dat farmec și poezie spectacolelor.

Trebuie spus că aprecierile n-au ținut de astă dată seama de acel „procent de bunăvoință" care se acordă de obicei provinciei, și premiile au fost o realistă apreciere a dezvoltării artei păpușerești, în ce'e mai diferite colțuri ale țării noastre.

De pildă, spectacolul ieșenilor „Punguța cu doi bani" dovedește, în ciuda vîrstei spectatorilor cărora li se adresează, maturitate artistică și o concepție formulată unitar. Parfumul autentic moldovenesc, jocul spontan plin de prospețime, mișcarea hazoasă a păpușilor au dat o notă de autentic ce'or ce se petreceau pe scena liliputană, dominată de admirabila prezentare a... cocoșului, o mică bijuterie artistică în ce privește mînuirea și interpretarea (C. Brehnescu; regizor M. Al. Foca). Folclorul maghiar și-a găsit expresia plastică în spectacolul „Matei Gîscarul", jucat de colectivul secției maghiare din Cluj. A fost poate piesa cu cea mai unitară construcție dramatică, cu un conflict care creștea tablou după tablou. Cîteva personaje și-au impus prezența, și mai ales „vătaful" interpretat de Peter Ianoș cu o mișcare agilă, șerpuitoare și o trăire scenică uimitoare.

Teatrele din provincie au prezentat „îndrăzneli", din care se poate inspira și teatrul „Țăndărică"... E vorba de dramatizările după cei doi clasici ai literaturii universale — Cervantes și Twain. Dramatizarea „Tom și Huck" (A. Boești eanu și Xenia Roman) a extras cu abilitate filonul principal al acțiunii, iar regia (H. Davidescu) și scenograful (E. Gregorian) au găsit un potrivit cadru plastic pentru o acțiune complexă și plină de fantezie, desfășurată pe malurile fluviului Mississippi de cei doi mici eroi ai lui Twain.

Și Kovacs Ildiko a încercat o formulă nouă în spectacolul de păpuși, o concepție îndrăzneață ca viziune caricaturală a personaje'or și decoruri'or; e vorba de spectacolul „Don Quijote", discutabil fără îndoială, dar ridicînd probleme pasionante de specific ale genului. O viziune deosebită de cea folosită în București au adus-o interpreții din Tg. Mureș ai piesei „Străjerul mării". Regizorul — Paul Herșcovici — deși insuficient ajutat de elemente'e plastice — a încheiat un spectacol cu o concepție realistă, în care eroi și fapte contemporane și-au găsit o rezolvare „păpușerească".

Importanța ritmului în spectacolul de păpuși a fost parcă subliniată de colectivul din Timișoara, a cărui regizoare (Florica Teodoru) a imprimat piesei „Punguța cu doi bani" o desfășurare trepidantă. Nu pot fi uitate însă nici decorurile lui Alexandru Rusan, posesorul unei bogate palete coloristice, poet subtil și liric, dar nu lipsit de forță satirică („Fiii pescarului", „Matei Gîscarul"), după cum muzica lui H. Maiorovici și cea a lui Corneliu Pătraș au demonstrat importanța fundalului muzical în spectacolul pentru păpuși.

Unele colective au arătat că mai au încă de învățat, că atît tehnica mînuirii, cît și vocile și elementele plastice sînt deficitare. Contactul cu teatrele fruntașe va influența, desigur, drumul lor în viitor...

A fost o săptămînă bogată în învățăminte, o săptămînă care a arătat limpede drumul de dezvoltare al teatre'or noastre de păpuși.

Poate acum, talentații mînuitori Didina Davidescu, Benedek Olszo, Emil Petcu, Brie Ana Rusu, Violeta Ticea, Ligia Gheorghiu, Lucreția Agachi, Victoria Temelie sau Simion Petru, se află în scenă, mînuind o păpușă — o zînă, un făt-frumos, un copil sau o pasăre. Se află la un cămin, într-o școală sau un club, au făcut un drum lung și greu pentru a veni pînă aici să joace. Dar din sală izbucnesc mereu aplauze nestăpînite, rîs copilăresc se aude fără încetare.

Prețuirii acesteia, i-a fost adăugată una oficială, o recunoaștere dreaptă pentru izbînzile păpușarilor noștri!

A. POP

O amicală conversație între moșul și iubitul său cucoș... („Punguța cu doi bani").

1. Precum se vede nu prea e comodă arta păpușarului... **2.** Deși cam „anemică" pe scenă, „Albă ca zăpada" și minuitoarea sa (Teatrul de păpuși din Botoșani) se dovedesc suficient de fotogenice pentru a merita o fotografie în paginile noastre. E și un îndemn pentru viitoarele lor succese. **3-4.** Două noi cunoștințe pe care micii spectatori (și nu numai ei) le-au căpătat văzînd piesa „Tom și Huck". **5.** O scenă foarte bătăioasă din piesa „Fiii pescarului" (Teatrul din Cluj).

Fotografii de M. IVANCIU

Bibl. Cat Regr.
108

PREȚUL 1,50

FLACĂRA

Nr. 21 (94) — 1 noiembrie 1956

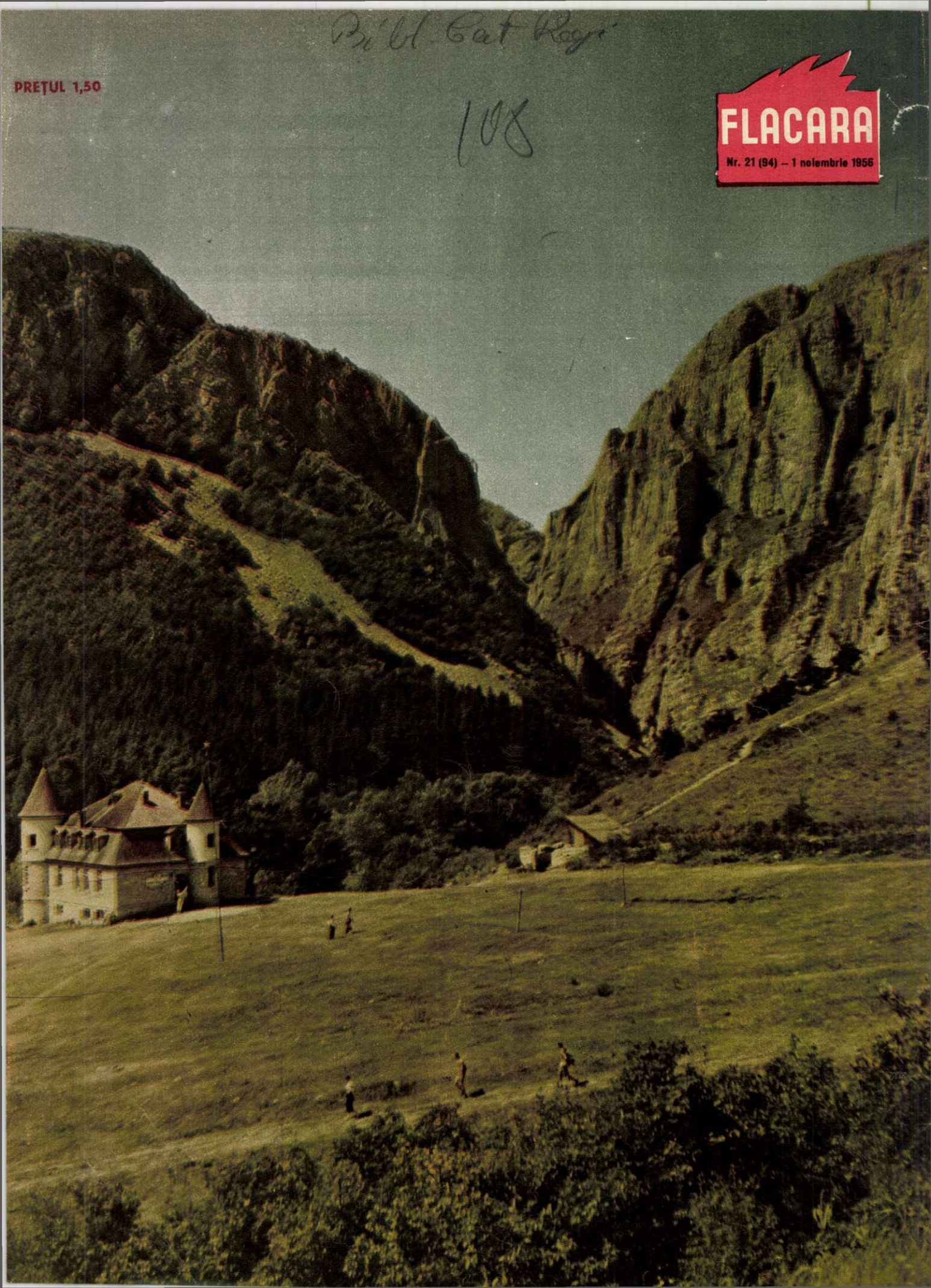

FLACĂRA

Nr. 22 (95) — 15 NOIEMBRIE 1956

Marcel Anghelescu și Radu Beligan, într-o scenă din piesa „Ziariștii".

PREMIERE... PREMIERE...

Prima premieră a acestei stagi teatrale a fost, se pare, de bun aug Naționalul ne-a făcut cunoștință un tînăr dramaturg, Al. Mirodan cărui piesă de debut, „Ziariștii", d nu a întrunit unanime sufragii, a cuc însă multe, foarte multe. Voci scep au decretat, cu olimpică și îngăc toare indiferență, drept zdrobito anumite lipsuri de construcție dra tică — existente, e drept, — trec însă mult prea ușor peste patosul sin al piesei, peste autenticitatea fer cătoare a unor personaje, peste sav rea și inteligența dialogului.

Piesa — valorificată din plin spectacolul Naționalului — place în publicului (și nu numai nouă, cei breasla gazetarilor), iar aceasta es fără doar și poate, cea mai categor confirmare a valabilității sale artisti

Tot Teatrul Național — foarte vre nic în acest an — ne-a oferit și cea d doua premieră romînească a stagiun cu o piesă insistent solicitată de spe tatori: „Steaua fără nume" de Mih Sebastian. Distribuția — făcută pî la cele mai mici roluri cu „capete afiș" — e în măsură să confere pie gir artistic și să asigure... succes casă. Și spectacolul acesta a stîr opinii contradictorii și ciocniri în ele, oglindite de altfel în coloane presei. Majoritatea celor ce și-au sp cuvîntul au considerat însă spectacol maestrului Sică Alexandrescu ca realizare prețioasă, subliniind pre nant ideile majore ale piesei și d ruindu-i din plin suava poezie spe fică operei lui Sebastian.

La cea de-a treia piesă originală ne invitat săptămînile trecute Teatr Giulești, care a montat cu o meritor bunăvoință piesa lui Liviu Rebrean „Plicul".

Actorii se consumă pe scenă cu participare sinceră pe care o apreciez din toată inima. O mai justă și ma fermă îndrumare regizorală ar fi scuti totuși personajul Arzăreanu (interpre tat de Minel Klepper), unul dintre polit cienii veroși și corupți care populeaz pînă la refuz satira lui Rebreanu, de ace notă falsă, datorită căreia demagogia lu pare, de fapt, o parodie a demagogiei ar fi insuflat — poate — tînărulu actor Paul Ioachim, interpretul șefu lui de gară, mai multă vigoare și pres tanță scenică și ar fi imprimat întregulu spectacol un ritm mai viu, mai dina mic.

În sfîrșit, cea de a patra premieră p care v-o recomandăm călduros este interesantul spectacol al teatrului „C Nottara", realizat după piesa drama turgului american Arthur Miller „Vră jitoarele din Salem". Rezolvarea sce nică pe care regizoarea Sorana Coroa mă a dat-o acestei piese cu caracter istoric (acțiunea e inspirată din acel îngrozitor proces în urma căruia peste 300 de oameni din Salem, colonie engleză din Massachusetts, au fost asasinați, către sfîrșitul secolului al XVII-lea, sub învinuirea de a fi făcut vrăjitorii) subliniază inteligent actua litatea ideilor piesei, amintind de odiosul proces înscenat soților Rosen berg. E un spectacol care se cere dis cutat și, fără îndoială, văzut de cît mai mulți.

S. F.

„Steaua fără nume" pe scena Teatrului Național. În fotografie: Costache Antoniu și Marietta Deculescu.

Scenă din piesa „Plicul" de Liviu Rebreanu, jucată la Teatrul Muncitoresc C.F.R.-Giulești.

COPERTA I: Vestea sporirii indemnizației pentru copii a fost primită cu bucurie și în familia lui Ion Mărunciac, zețar la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii.

Fotografie de A. LOVINESCU

COPERTA a IV-a: Scurt popas în Valea Căprioriilor, de la poalele Retezatului.

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

Nr. 22 (95) 15 noiembrie 1956 ANUL V

REVISTĂ BILUNARĂ SOCIAL—POLITICĂ ȘI LITERAR—ARTISTICĂ

ANIVERSAREA MARII REVOLUȚII SOCIALISTE DIN OCTOMBRIE

În seara de marți 6 noiembrie a avut loc în marea sală a sporturilor Floreasca adunarea festivă consacrată celei de-a 39-a aniversări a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie. Adunarea a fost organizată de Comitetul Orășenesc București P.M.R. și de Comitetul executiv al Sfatului Popular al Capitalei.

În fotografia de sus: Prezidiul adunării festive; jos: aspect din sală.

Asasinii fasciști și-au lepădat masca. Și întreaga omenire, cutremurată de ororile sîngeroase ale haitelor contrarevoluționare, a revăzut chipul de fiară al fascismului.

De astă dată ucigașii de femei și copii, tăietorii de capete și tîlharii la drumul mare nu și-au săvîrșit fărădelegile undeva în Malaya sau în Kenia, în Cipru sau în Coreea de sud. Bestiile fasciste, asmuțite de oficinele imperialiste, au dezlănțuit vărsări de sînge aci, în inima Europei, încercînd, printr-o descreierată rebeliune contrarevoluționară, să întoarcă Ungaria din drumul spre socialism.

În schimbul milioanelor de dolari ale spionajului american, în schimbul arginților trădării, bandele teroriste, binecuvîntate de înalți prelați vînduți imperialismului și susținute de cele mai reacționare forțe din Ungaria și din Occident, s-au dedat la nelegiuiri fără seamăn, în numele restaurării rînduielilor capitaliste și pentru smulgerea Ungariei din marea familie a țărilor socialiste.

Timp de cîteva zile, bestiile contrarevoluționare au transformat Ungaria într-un haotic abator de oameni. Mii și mii de patrioți maghiari au pierit în baia de sînge ce amenința toate cuceririle din ultimii ani ale poporului ungar.

Ce s-ar fi ales din R. P. Ungară și din poporul ei dacă lovitura contrarevoluționară ar fi izbîndit se poate lesne închipui.

S-au găsit însă în Ungaria prietenă și vecină acele forțe revoluționare care, în clipa de grea cumpănă, s-au ridicat cu curaj în apărarea cauzei poporului.

Unindu-se în jurul guvernului lor revoluționar muncitoresc-țărănesc, patrioții maghiari au cerut ajutorul Uniunii Sovietice. Și faptele au arătat că forțele sănătoase ale poporului ungar n-au greșit: s-au putut bizui și de astă dată pe prietenul lor de nădejde — ostașul sovietic eliberator, care n-a pregetat să dea poporului-frate maghiar cuvenitul ajutor pentru înfrînarea forțelor întunecate ale reacțiunii și contrarevoluției, pentru apărarea puterii populare și pentru restabilirea ordinei în R. P. Ungară.

Mormane de cadavre pe străzile Budapestei în zilele ← sîngeroasei dezlănțuiri a fascismului.

Amprenta contrarevoluției pe o clădire budapestană.

CONTRARevoluția A FOST ZDROBITĂ

Din faptele de „vitejie" ale bandelor teroriste.

Pe aici au trecut haidamacii terorii albe.

Ca-n America Ku-Klux-Klan-ului: bestiile fasciste cuprinse de... extaz în fața propriilor lor crime.

Unități militare sovietice care au ajutat poporul ungar să zdrobească contrarevoluția sînt întîmpinate cu aclamații la sosirea lor în Budapesta.

Datorită străduințiilor patriotice ale lucrătorilor din domeniul aprovizionării populației, la Budapesta s-a asigurat pîinea populației.

Furia de care au fost cuprinse cercurile imperialiste în urma eșecului aventurii fasciste n-a putut împiedica poporul maghiar să treacă la normalizarea vieții în țară și să lichideze cuiburile contrarevoluționare.

Iar în timp ce reacțiunea internațională varsă lacrimi de crocodil pe tema tragediei maghiare — plîngînd în fapt de-a binelea eșuarea putch-ului în care își pusese atîtea nădejdi — omenirea întreagă înfierează fără cruțare crimele îngrozitoare pe care le-au săvîrșit, numai în cele cîteva zile în care și-au putut face de cap, bestiile teroriste.

În zilele dezmățului fascist, ca și acum, după zdrobirea complotului contrarevoluționar, oamenii muncii din R. P. Ungară au simțit întreaga căldură a sentimentelor frățești ale țărilor socialiste, iar transporturile masive de medicamente, alimente și produse de larg consum, ce converg de zile în șir spre R. P. Ungară, trimise cu dărnicie de prieteni din U.R.S.S., R. P. Chineză, R. D. Vietnam, R.P.R., R. P. Albania și de alte țări socialiste, sînt expresia vie a ceea ce în popor se spune pe bună dreptate: **„prietenul la nevoie se cunoaște".**

Exprimînd deplina lor solidaritate cu lupta dreaptă a poporului frate maghiar, oamenii muncii din patria noastră trimit de asemenea un ajutor în valoare de 13 milioane lei.

Dragă Lissi din Charlottenburg

de Erich PFAFF

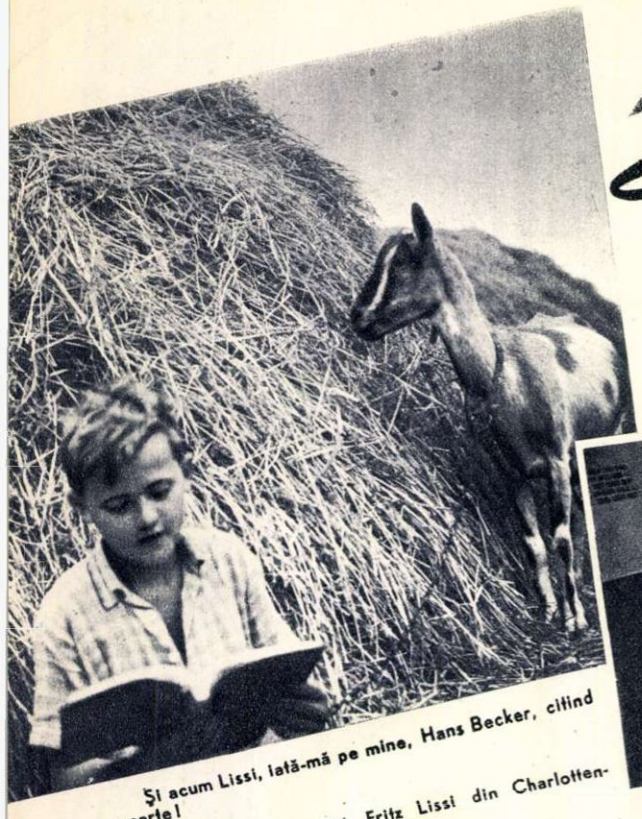

Și acum Lissi, iată-mă pe mine, Hans Becker, citind o carte!

Dragă Hansi, eu sînt Fritz Lissi din Charlottenburg...

Nu mi-l pot închipui pe Hansi stînd în banca întîi. E drept că nu e propriu-zis un golan. Pare totuși un mic strengar tare zburdalnic, și pe aceștia de obicei nu-i găsești în banca întîi. Cel puțin nu se așază acolo de bunăvoie! Așa că, în gînd, l-am așezat pe Hansi în ultima bancă, lăsîndu-l totuși să asculte cu atenție cuvintele învățătorului.

E vorba să se scrie o compunere, sub formă de scrisoare. Cuiva... Undeva. „Și să nu se facă greșeli de ortografie" — spuse învățătorul. Ce altceva îi rămînea deci de făcut bietului Hansi, decît să-și muște în continuare creionul pe jumătate mîncat și să încerce să-și aducă aminte de fel de fel de lucruri petrecute în ultimele săptămîni.

Cîte bancuri nu-i treceau prin cap!... Dar nu era dispus să scrie glumeț. Voia să scrie un lucru serios. În definitiv, nu așa, degeaba, a ajuns elev în clasa a 7-a! Ce-ar fi dacă i-ar scrie unei fete? Uneia pe care s-o cheme, de pildă... Lissi. Lissi e un nume minunat, și găsești la Lissi în satele șvăbești! Pînă și la Charlottenburg, despre care știa că e un sătuc mic de tot undeva, printre dealuri, prin mărăciniș (cum i se spune acelei părți mai puțin fertile a Banatului), pînă și acolo trebuie să existe o Lissi. Așa că dă-i înainte!

„Dragă Lissi din Charlottenburg.

Mă cheamă Hans Becker, sînt din Jimbolia și trebuie să scriu o compunere. În această compunere aș vrea să-ți spun noutăți despre comuna mea. Trebuie să știi că la noi s-au întîmplat foarte multe lucruri noi în ultima vreme. Asta mi-a trecut prin cap nu demult, cînd stăteam cu capra noastră, „Măcăprina", lîngă claia de fîn, răsfoind „citirea" germană.

Știi, Lissi, nu prea e frumos să te uiți prin gaura cheii, dar eu.. dar am fost cumplit de curios, cînd au apărut într-o duminică niște oameni de la colectivă pe la noi și au stat de vorbă vreo două ceasuri cu tătucul, așa că m-am uitat nițel. Auzeam tocmai cum moș Mihai îi spunea lui tătucu: „Să nu ne mai gîndim la ce-a fost, ci la ce vafi, nu-i așa, Martine?" La care tătucu' a mormăit ceva ca „dă-o încolo acuma. De ce-a fost, a fost" și apoi au stat o mulțime de vreme împreună și la plecare și-au strîns mîinile. Aceasta s-a întîmplat acum cîteva luni. Astăzi tătucul e vechi colectivist și noi toți muncim împreună cu el. Știi, colectiva noastră există din 1950 și toată Jimbolia se mîndrește cu ea. La început au fost foarte puțini nemți, dar acuma — spune tata — noi alcătuim majoritatea, cu mai mult de 200 de familii! La noi în clasă — sînt la școala germană din Jimbolia — sînt mulți copii ai căror părinți sînt colectiviști.

Nu demult m-am întîlnit pe terenul de sport cu Hansi Laub. E drept că nu prea se pricepe la handbal, fiindcă n-are nici patru ani, totuși a urlat mai tare ca toți ceilalți în timpul meciului. Cînd l-am întrebat de ce țipă în halul acesta, mi-a răspuns că țipă ca să cîștige echipa jimboliană. De, Hansi Laub ține foarte mult la Jimbolia. Aici e acasă și acasă e cel mai frumos pe lume. De unde poate să știe asta, am ripostat eu, că habar n-are cum e prin străinătate, la Grabăt, sau la Lenauheim, de pildă. Atunci a început să-mi povestească că bunicul său, bătrînul Schmidt Hans — ai ghicit, exact acela care umblă mereu cu pipa în gură — ei, ăla care s-a întors din Austria după vreo zece ani, a văzut multe lucruri și țări frumoase. Viena, de pildă, i-a plăcut mult, și chiar și sătucul Bochflüss din sudul Austriei, unde a lucrat ani de zile ca argat; însă o a doua Jimbolie n-a găsit nicăieri.

„Ce să-i faci — a prins el un obicei de a spune — tot acasă e cel mai frumos. Unspe ani în străinătate mi-au ajuns cu vîrf!" Vasăzică de aici se trăgeau cunoștințele lui Hanși despre lume! Astăzi bunicul lui Laub Hanși e și el colectivist. Se pare că s-a săturat pentru totdeauna să mai umble pe la străini.

Cînd am plecat de la meci mi-au tăiat calea Morgan și Krämer Hans, îngrijitorul nostru de cai. Krämer stătea pe Morgan, dar nu se ținea prea bine în șa. Căci Morgan, care e unul dintre armăsarii noștri cei mai frumoși, voia morțiș să-l dea jos. Krämer Hans nu se lăsă cu una cu două și-l sili pe Morgan să intre în curte ca un mieluțel. M-am luat după ei, căci curtea aceea e curtea noastră. Colectiva are cîteva clădiri acolo. Iar în față, în clădirea aceea semeață, e colțul roșu „I. V. Miciurin", un fel de cămin cultural. Tu, Lissi, dacă ai auzi o dată ce cîntece germane frumoase cîntă corul nostru! Dar dansurile! În grupa noastră culturală sînt germani, unguri și români — și fiindcă se înțeleg atît de bine, au ieșit primii pe raion! Aproape în fiecare duminică pleacă cu camionul nostru la țară (Jimbolia e oraș... dacă cumva n-ai știut-o).

Dar să nu-ți închipui cumva, Lissi dragă, că la noi la Jimbolia toate merg pe roate. Aș, să-ți dau un exemplu: nu-ți poți închipui cît de fericiți am fost nu demult cînd am primit înapoi casa noastră expropiată. Tătucul zicea că partidul a făcut un lucru deștept și lui mămica i-a explicat ceva despre o adevărată egalitate în drepturi, sau ceva asemănător și ne-am bucurat cu toții. De atunci au trecut cîteva luni, dar datorită sfatului nostru popular care lucrează încet noi stăm și astăzi în cămăruța din fund a casei noastre, înghesuiți cu toții într-o singură încăpere. Dar tătucul e plin de încredere și o încurajează și pe mămica: „Lasă — spune el mereu — partidul și-a pus în cap să lichideze toate nedreptățile; o să se aranjeze și treburile noastre".

Of, doamne, n-am auzit clopoțelul și tovarășul învățător a și început să strîngă caietele. De aceea îmi închei scrisoarea și sper..."

Aici se termină compunerea lui Hansi, căci vecinul său, Kaschpel Matri, îi smulse caietul din mînă. Matri îl privise de mult cu jind, căci el nu avusese atîtea de povestit...

★

În același ținut frumos, în care se întinde plină de importanță mîndra Jimbolia, se află ascuns, printre dealuri, și sătucul Charlottenburg. Cu contururile sale în formă de cerc se deosebește categoric de celelalte sate șvăbești din Banat, care apar ca niște table de șah. În piața mare care se întinde în centru, nu se află decît biserica și cîteva clădiri. E liniște în sat; numai chicotitul unei fetițe blonde cu cozi lungi ne salută de departe. E atît de veselă și bine dispusă, încît ne dăm seama pe loc: nu poate să fie alta decît Lissi!

„Lissi?" — întrebăm cu o oarecare șovăială, iar ea dă afirmativ din cap și nu se miră. Se pare că e obișnuită să o cunoască toată lumea. „Ți-am adus ceva".

Nici asta n-o impresionează cine știe ce.

„O scrisoare din Jimbolia, de la unul... Hansi!"

Acuma începe totuși să se agite.

— O scrisoare?

— O scrisoare!

— Din Jimbolia?

— Din Jimbolia!

Imediat ia scrisoarea, și să recunoaștem, se înroșește, teribil.

Lissi parcurge rîndurile, zîmbește aici, se încruntă colo. La sfîrșit începe să rîdă tare de tot; totuși nu uită să ne cerceteze cu cea mai mare atenție. Se pare că am trecut examenul, căci Lissi începe să se învioreze.

„Aceasta e colectiva noastră — ne explică ea rostul casei în fața căreia ne aflam. — Există abia de cîteva luni și se cheamă..."

Aici a trebuit s-o întrerupem. Am sfătuit-o să aștearnă mai bine pe hîrtie ceea ce vrea să ne povestească. Hansi s-ar bucura grozav dacă ar primi un răspuns la scrisoarea sa trimisă la întîmplare. Așa că ne-am dus dincolo, la Annie, care stătea foarte aproape, și căreia i-am împărtășit planul nostru: și, repede, repede, începu penița să alerge pe hîrtie.

„Dragă Hansi!

Eu sînt Fritz Lissi din..."

— Nu e bine, o întrerupse Annie atotștiutoare. Nu-i frumos să începi o scrisoare cu „eu"!

Nu-i de loc uşor să scrii o scrisoare!

„Dragă Hansi!

Tu, Hansi, să ştii că eu sînt Fritz Lissi din Charlottenburg şi vreau să-ţi răspund la frumoasa ta scrisoare. Eu sînt mai mare acum şi gătesc pentru fratele meu care e la colectivă. Şi mama o să intre curînd. Ea a lucrat la C.F.R., fiindcă n-am avut pămînt pînă acuma. Gospodăria noastră bineînţeles nu e aşa de mare ca cea din Jimbolia, nu sînt decît 28 de familii, care lucrează însă cît 56. Cînd oamenii noştri au primit pămînt ca să facă colectiva, a fost bucurie mare în sat şi l-au ales pe unchiul Franz al meu ca preşedinte. Unchiul Franz e un om foarte înţelept şi nu se simte în apele lui decît dacă poate să muncească. Cînd l-au ales pe unchiul Franz, el a zis: „Să-i dăm un nume, un nume german. Din cele 28 de familii, 25 sînt germane" şi atunci au numit-o „Vereiningung" şi toţi l-au lăudat pe unchiul Franz. Lumea spune că şi tatăl meu a fost un astfel de om, dar el a căzut în război. Eu nu l-am cunoscut...

Ieri am fost cu Annie şi cu încă două prietene la moş Martin, care are întotdeauna o droaie de lucruri de povestit. Mai ales poveştile cu mistreţii îmi plac foarte mult , deşi n-am crezut niciodată că sînt adevărate.

Dar ieri am văzut cu ochii mei ce pagube au făcut în porumb. Wagner Iakob, acelaşi care pînă mai anul trecut se ducea zilnic la Timişoara, la fabrica unde lucra, fiindcă n-avea nici o bucăţică de pămînt, a ieşit pe cîmp cu încă patru, ca să aducă acasă ştiuleţii mîncaţi şi distruşi. Dacă ai şti ce stricăciuni fac mistreţii la noi!

Dar moş Martin mai ştie şi altele. De la el am aflat, de pildă, că încă în toamna aceasta o să plantăm 400 de pruni şi o să cumpărăm 100 de oi şi că la anul toate o să meargă mult mai bine, fiindcă pînă atunci mai învăţăm multe...

Crezi poate că cu cei 12 ani ai mei sînt prea mică pentru a şti toate acestea? Apăi află că am fost şi la săpatul porumbului, iar duminica trecută am şi dansat. Citesc chiar şi ziarul „Neuer Weg" şi pagina pionierilor îmi place cel mai mult. Şi avem mai multe cărţi germane în sat şi încă multe alte lucruri s-au îmbunătăţit...

În încheiere îţi urez să vă mutaţi cît mai curînd în casa voastră, căci la noi toţi germanii şi-au primit casele înapoi.

Multe salutări din Charlottenburg. Vino o dată să ne vizitezi dragul nostru sătuc.

Lissi"

P.S. Am şi o pisică. Ieri a făcut pui mici.

★

Mai tîrziu, în tren, am deschis din nou cele două scrisori şi am simţit boarea proaspătă a cîmpiilor Jimboliei şi Charlottenburgului, lovindu-mă în obraz. Vînt proaspăt şi tineresc, îţi dorim din toată inima la mulţi ani!

Priveşte, Hansi, ce floarea-soarelui a crescut în gospodăria noastră! Zwach Anna şi Velman Annemarie sînt prietene cu mine, deşi sînt mai mari. Amîndouă sînt harnice colectiviste...

MODERNIZARE

Aer... spaţiu... lumină... curăţenie! Iată patru factori esenţiali care fac munca în uzină mai plăcută şi mai spornică. Dar atît este oare îndeajuns? Căci numai aceşti factori nu pot influenţa în mod hotărîtor creşterea productivităţii muncii... Maşinile moderne, cele care înlocuiesc o sumedenie de mişcări mărunte, maşinile cu turaţie mare, maşinile care fac zeci de operaţii în acelaşi timp, ele sînt acelea care duc în mod hotărîtor la o înaltă productivitate!

Uzinele „Unirea" din Cluj, specializate în agregate, au livrat întreprinderii Teba-Arad războaie automate noi. O statistică elementară arată că folosind vechile războaie, acţionate de curele de transmisie, lucra un om la patru maşini. La noile războaie automate, un om deserveşte 12 maşini. Rezultatul: creşte productivitatea muncii, scade preţul de cost şi se îmbunătăţeşte implicit salariul! Noile maşini automate de canetat (fotografia din dreapta) cer muncitoarelor doar atenţie. Este suficient să aşeze canetele în dispozitive — şi restul muncii îl îndeplineşte maşina. Parcă ar avea zeci de mîini! Interceptează caneta, leagă firul, îl înfăşoară, eliberează mosorul, îndepărtează praful. E o adevărată plăcere să supraveghezi o asemenea muncă.

Cu cîţiva ani în urmă la Teba se petrecea un lucru ciudat. Pentru ca să livreze ţesături de iarnă, întreprinderea cumpăra de la unităţi similare fire de vigogne. Preţul de cost se urca... Ringurile cu care a fost înzestrată fabrica produc firele groase de vigogne aici, eliminînd costul transportului, asigurînd o calitate superioară.

La îmbunătăţirea calităţii produselor fabricii Teba, îşi spune cuvîntul acum şi complexa maşină de apretat, întins şi uscat, care a mărit productivitatea cu 50 la sută.

Furaţi de aceste maşini minunate, care uşurează considerabil munca, am uitat se pare de oameni. Stînd de vorbă cu ei şi mai apoi cu conducerea întreprinderii, am aflat, că aproape 400 dintre tinerii care lucrează aici au venit în ultimii ani de la ţară şi s-au calificat. Printre aceştia şi cei din fotografia de sus.

Oameni tineri şi harnici, maşini moderne, condiţii bune de lucru, iată factorii unei înalte productivităţi.

SEZONUL CIORAPILOR

Ciorapi fini de damă, ciorapi bărbăteşti, ciorapi subţiri pentru pantofi sau de lînă pentru bocanci, mii şi mii de perechi sînt tricotaţi acum, în apropierea iernii, în atelierele fabricii de ciorapi „Avîntul proletar" din Sibiu.

Fotografia noastră reprezintă două dintre muncitoarele fruntaşe ale fabricii care-şi dau contribuţia la realizarea şi depăşirea planului de producţie. Stînga: Maria Cioacă, care-şi depăşeşte norma în proporţie de 124 la sută lunar.

Dreapta: Ana Pepene, care lucrează la zece maşini.

Fotografie de I. FRIDMAN-Oraşul Stalin

CAŞCAVALUL DE DOBROGEA

Ceamurlia de Sus este un sat din Dobrogea, renumit pentru prepararea caşcavalului. Prin înfiinţarea la Ceamurlia a unui centru I.C.I.L., mecanizat şi înzestrat cu toate instalaţiile moderne, s-au creat condiţii pentru dezvoltarea acestei ramuri de producţie. Anul acesta, după numai şase luni de activitate, planul anual de producţie a fost îndeplinit şi depăşit. În prezent se lucrează la prepararea unei varietăţi superioare a caşcavalului de Dobrogea: caşcavalul afumat.

În fotografie: Nicu Papaianulis, unul dintre cei mai buni meşteri ai centrului, controlînd calitatea caşcavalului înainte de a fi expediat spre unităţile de desfacere.

VIITOAREA OPERĂ DIN GALAŢI

Dintre absolvenţii şcolii de muzică din Timişoara, promoţia 1956, mai mulţi tineri talentaţi au fost selecţionaţi şi angajaţi la Teatrul de Operă şi Operetă care se va deschide în curînd la Galaţi. Printre ei se numără: Emeric Bögrea, vopsitor la „Industria Liniî" (tenor liric), But Andrei, învăţător (tot tenor) şi Marika Rozenhoffer, funcţionară (soprană-coloratură).

În fotografie: Una dintre absolvente, Marika Rozenhoffer, înainte de a fi angajată, este examinată de tovarăşii Albert D. Andrée din partea teatrului din Galaţi şi profesorul Nicolau, solist al Operei din Timişoara.

Fotografie de E. ROBICEK-Timişoara

Întregul popor egiptean s-a ridicat împotriva invadatorilor anglo-franco-israelieni. Alături de bărbații tineri și virstnici, care au luat armele în mîini, mii de fiice ale Egiptului s-au înrolat ca voluntare în detașamentele militare formate din femei.

EGIPTUL SE APĂRĂ

Toți miniștrii civili ai cabinetului egiptean s-au înrolat în cadrele armatei, instruindu-se în mînuirea armelor. În fotografie: Dr. Abdel Moheim el Kaissouny, ministrul Finanțelor, execută o tragere la țintă.

← Popoarele arabe sînt solidare cu patrioții egipteni. Lumea arabă înfierează agresiunea imperialistă, unindu-și forțele în apărarea cauzei comune. În fotografie, unul dintre voluntarii arabi care sprijină lupta dreaptă a Egiptului.

Monstruoasa agresiune împotriva Egiptului a fost dezlănțuită după tot tipicul imperialist; mai întîi diversiunea israeliană, sub forma unui atac asupra peninsulei Sinai, apoi intervenția brutală a forțelor militare anglo-franceze, sub pretextul unei așa-zise preîntîmpinări a... operațiunilor militare dintre Israel și Egipt.

În ciuda comunicatelor oficiale lansate prin radio și prin presă la Tel Aviv, Londra și Paris, din prima zi a agresiunii imperialiste, a devenit limpede pentru întreaga opinie publică mondială că invazia trupelor israeliene a fost pusă la cale cu scopul vădit de a servi drept pretext pentru aducerea de trupe anglo-franceze pe teritoriul statelor arabe, îndeosebi în zona Canalului de Suez.

După ce timp de luni în șir cercurile colonialiste anglo-franceze s-au dedat la presiuni grosolane și la un șantaj politico-militar deșănțat împotriva Egiptului, pentru a repune mîna pe Canalul de Suez, ele au trecut la agresiunea fățișă pentru a îngenunchia, cu forța armelor, bravul popor egiptean.

Dar fiii Nilului, patrioții egipteni care au învățat să lupte împotriva colonialismului, pentru eliberarea națională, s-au ridicat cu îndîrjire în apărarea patriei lor.

Cauza dreaptă a Egiptului este sprijinită activ de popoarele lumii arabe și de milioane de oameni cinstiți de pe tot globul.

Agresiunea anglo-franco-israeliană a fost înfierată ca un act josnic ce primejduiește pacea în Orientul Apropiat și Mijlociu, iar hotărîrile Consiliului de Securitate și ale Adunării Generale a O.N.U. în această privință arată limpede cine sînt și ce urmăresc agresorii imperialiști.

Sub presiunea opiniei publice și în urma avertismentului drastic dat de guvernul U.R.S.S., agresorii imperialiști au acceptat încetarea focului. Faptul însă că Anglia și Franța tergiversează retragerea trupelor lor din zona Canalului de Suez, precum și bombardamentele pe care le efectuează asupra orașelor egiptene, trădează intenția colonialiștilor anglo-francezi de a continua politica lor agresivă în această parte a lumii.

Șeik Abdel Rahman, rectorul Universității egiptene Al Hazara, învățînd mînuirea armei.

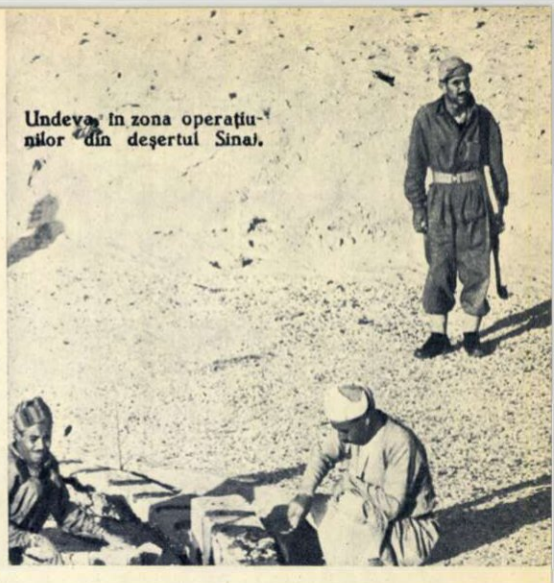

Undeva, în zona operațiunilor din deșertul Sinai.

În zilele agresiunii imperialiste, mii de tineri patrioți egipteni s-au înrolat voluntar în armată, pentru a lupta împotriva agresorilor.

Iată și agresorii! Tun american, pantaloni franțuzești și cască englezească... La un loc, soldați israelieni! Nu s-ar spune că sînt prea fericiți. Și totuși ei nu s-au opus guvernului lor care la ordinele imperialiștilor i-a împins în războiul de agresiune din care mulți nu se vor mai întoarce acasă.

Puternice demonstrații populare împotriva agresiunii anglo-franco-israeliene în Egipt au avut loc și la Londra. În fotografie, o ciocnire violentă între demonstranți și poliție cu prilejul unui miting de protest în Trafalgar Square.

Stația de transformatoare.

Rămas BUN!

reportaj de Ilarie MURGU

Fotografii de E. IAROVICI

Sus ne așteaptă hidrocentrala terminată.

Sîntem doi și urcăm purtați de o drezină nostimă: un Crysler vechi, hodorogit, încălțat cu roți feroviare, care te umple de veselie și uimire în același timp. În jur, pînă departe, privirile ni se scaldă în culori și priveliști deosebit de încîntătoare. Proaspătă și veselă, natura întreagă se răsfață într-un amurg trandafiriu, îmbălsămat cu toate parfumurile florilor de mai.

Lunecăm pe fundul văii, de-a lungul și spre izvoarele Sadului. În dreapta și în stînga noastră încep aproape deîndată înălțimi falnice, pe care își tremură frunza păduri dese de fagi. În spate am lăsat cîmpia Tălmaciului, la capătul căreia mai zărim încă crestele dințate ale Făgărașilor.

Parcurgem același drum pe care l-au străbătut înaintea noastră o mulțime de alți reporteri, fotografi și cineaști. Hidrocentrala Sadu V, cea de-a doua mare hidrocentrală construită în anii primului cincinal, a atras zeci de gazetari, care au venit să-i smulgă rînd pe rînd toate noutățile spre a le dărui cititorului avid.

Unii dintre ei au început chiar cu prezentarea drumului pe care-l facem în aceste clipe. Au descris pe larg cursul Sadului, legendele și furiile sale. L-au înveșmîntat în haine metaforice, asemănîndu-l cu un mustang sălbatic, pe care oamenii l-au îmblînzit, i-au captat forța și energia, făcîndu-și-l prieten. Alții au început de-a dreptul cu șantierul acesta ce a răsărit dintr-o dată în inima muntelui și a pădurii, sau mai degrabă cu maistrul Ambrozie Crișan, care în 1949 a înfipt primul țăruș pe locul unde trebuia să se înalțe viitoarea construcție. Cei mai mulți au descris ajunul anului 1956, cînd apele rîului au năvălit pentru prima oară în galeria de aducțiune, în conducta forțată, și, lovind paletele turbinei, au dat țării primii 14.000 kilowați.

Vorbind despre hidrocentrală ar fi trebuit într-un fel sau altul să le repet ideile.

Eram sigur cu toate acestea că nu mă voi întoarce cu „mîna goală" de pe un șantier pe care se mai află încă zeci de constructori, păstrînd cu ei gîndurile și faptele lor, bucuriile, pasiunile sau dramele lor. Iar acestea sînt mai de preț decît cele mai automatizate centrale din lume.

Ajungem spre înserate.

— Hei, stop!

Se apropie un paznic bătrîn. Cojoc, căciulă. Doi ochi mărunți. O barbă nerasă de zile întregi. Ține pe umăr o armă. Seamănă de minune cu un vestman din preeriile Californiei, care păzește odihna unei caravane de emigranți. În spatele gheretei sale încep să apară dintr-o dată case și oameni. Vuiete de tractor, camioane, forfotă. Totul neașteptat, uimitor. Parcurgem o adevărată stradă de orășel. Magazine, cantine, locuințe. Apoi uzina hidrocentralei... Pe urmă, alte case... Și din nou drumul singuratic: păduri, stînci, vuietul Sadului. Pentru cel care ar trece grăbit, totul ar apare ca o iluzie de cîteva clipe.

M-am amestecat apoi printre oamenii șantierului, întrebîndu-i de una, de alta. În scurtă vreme mi-am dat seama că se deosebeau două categorii bine distinse printre constructori: unii care se pregăteau să plece în curînd mai sus, la baraj, pe apa Sadului, sau pe alte șantiere, și alții care rămîneau aici.

Cei care pleacă

La Sadu V ultimele lucrări de finisare se apropiau de sfîrșit. Cu succese sau greutăți, cu bucurii sau necazuri, lucrurile s-au terminat pînă la urmă cu bine. Pentru cei mai mulți, sarcina care le-a fost încredințată s-a sfîrșit.

Unul dintre aceștia este și Mircea Petrulian, inginerul șef constructor. Un bărbat amabil și prietenos, plăcut, cu o inteligență vioaie, dar care arată de obicei mult mai bine dispus decît vi-l înfățișează colegul meu E. Iarovici în poza alăturată. În plus, e un meloman înveterat și un aprig iubitor de literatură: în general un om cu preocupări și gusturi largi și rafinate. (Ceea ce, din păcate, nu poate caracteriza încă pe toți tinerii noștri ingineri).

Era spre înserat și ne plimbam împreună pe șoseaua ce însoțește rîul (singu-

Trei dintre constructorii hidrocentralei. De la stînga la dreapta: inginerul Ion Tîrnoveanu, inginerul Mircea Petrulian și maistrul Ambrozie Crișan.

rul drum pe care inginerul și familia sa s-au plimbat în ultimii cinci ani). Îmi spunea:

— Hai, mai vorbește-mi despre București. Ce s-a mai dat la Ateneu, ce filme noi rulează, cum se prezintă expoziția cutare...?

— Ți-e dor de București?

— Fără îndoială. Sînt doar bucureștean get-beget.

— Atunci, o dată cu terminarea lucrărilor de aci, te vei reîntoarce în Capitală...

Mă privește un timp fără să-mi răspundă. Apoi îmi spune:

— Nu. La București nu se construiesc hidrocentrale. Acolo se face doar un fel de scripturistică stupidă și... puturoasă. Am avut și eu ocazia să lucrez în birou... Nu, nu e pentru mine.

— Cu toate acestea, sînt mulți absolvenți ai politehnicii care nu se pot dezlipi de București.

— Știu. Treaba lor.

Înțeleg limpede că omul acesta nu e în stare nici să invidieze, nici să urască pe cei care, fugind de la datorie, și-au găsit plasamente călduțe în București. „Treaba lor". Cel mult dacă ar veni să-l izgonească de pe șantierul acesta unde se simte mîndru și fericit.

— Poate îți pare rău că părăsești aceste locuri?

— Dumneata ce crezi? După ce ai stat cinci ani... În sfîrșit...

Schimbă vorba (unui om cu preocupări pozitive nu-i sînt potrivite astfel de sentimentalisme ușoare). Rîde:

— Știi, fetița mea a crescut pe șantier. Cînd s-a făcut mai mare am dus-o la Sibiu. Cînd a văzut orașul, a strigat: „vai, tată, ce mare șantier este Sibiul!"

Un timp, tăcere.

— Îți pare rău, deci, că pleci?

Privește în jur. Întunericul a coborît cu totul. Cu toate acestea, ochii săi pot să descopere cu precizie fiecare colțișor sau amănunt al șantierului. De fiecare e legat ceva din munca și visarea sa tinerească:

— Da, îmi pare rău. Chiar mult. Am să plec pe altă vale, pentru a face alte lucrări, iar cînd am s-o părăsesc și pe aceasta, o să-mi fie din nou jale. Așa mereu... În sfîrșit, nu trebuie să scrii toate acestea acolo.

★

...Ion Tîrnoveanu. E inginer și conduce centrala hidroelectrică. Un tînăr timid și blajin, care-și alege cu grijă cuvintele înainte de a vorbi. A venit, din facultate, de-a dreptul pe Sadu. Se simte fericit aici și n-ar vrea să plece în ruptul capului. Îmi povestește, printre altele, un mare necaz al său.

E căsătorit. Căsătorit cu o bucureșteancă. Îi repeta mereu: „Lucrările pe Sadu au să se termine o dată. Atunci ne vom întoarce în Capitală". Dar nu. Ion Tîrnoveanu a îndrăgit prea mult valea aceasta sălbatică. Iar dacă va trebui totuși s-o părăsească, atunci va pleca pe un alt șantier, dar în Capitală în nici un caz. Soția l-a amenințat cu divorțul. „Foarte bine, i-a răspuns el, dacă nu voi reuși să te conving că greșești, vei face cum vei socoti că e mai bine". Mă privește țintă și mă întreabă:

— Mata ce spui? Ce să fac?

Ce puteam să-i spun altceva decît să-și urmeze cursul vieții sale așa cum îi dictează conștiința?...

★

...Ambrozie Crișan. Un bărbat zdravăn și rotofei, trecut de mult peste vîrsta tinereții. Cineva l-a chemat pînă în biroul în care mă găsesc. Intră stingher și dezorientat și se așază nedibaci pe scaunul ce i-l ofer. Își mută pălăria de pe un genunchi pe altul. Nu știe unde să-și așeze mîinile. Abia cînd ajungem să discutăm despre șantier se dezmeticește. E în apele lui.

Maistrul Ambrozie Crișan e de 8 ani pe Sadu și de 31 de ani pe șantiere. La Sadu a înfipt primul țăruș pe locul unde avea să se înalțe viitoarea hidrocentrală.

În cei 31 de ani a înălțat case nenumărate și a lucrat pe șantiere dintre cele mai felurite. În tot acest timp se duce doar de cîte două ori pe an acasă. Nevasta l-a blestemat la început, dar pe urmă s-a obișnuit cu gîndul că va trebui să trăiască singură. Copiii s-au făcut mari, abia cunoscîndu-l.

— Așa mi-i felul meu. Adică, mi-i tare dragă meseria. Am umblat cu ea în toată țara.

Și a devenit pînă la urmă cel mai priceput meșter constructor al șantierului Sadu. De o vreme însă îl bate un gînd: să se pensioneze. I-a scris nevastă-sa: „31 de ani ai făcut ce ți-a plăcut. Te-am lăsat. E vremea acum să te întorci acasă. Să ne vedem laolaltă de bătrînețe. Nu mă lăsa singură."

Stă pe scaun și suspină, Ambrozie Crișan.

— Nu știu... Are dreptate O chema Stela și era din același loc cu Nicolae Hămbășan. Ciobănașul se gîndea: „Ne vom lua și vom clădi o casă mîndră în sat. Departe de apele dușmănoase ale Sadului. Vom uni turmele și vom fi fericiți". Și doinea din fluierul pe care-l ținea cu degetele lui groase, butucănoase.

Nicolae Hămbășan e astăzi electrician la tabloul de comandă al hidrocentralei. Undeva, la subsol, vuiesc înlănțuite apele sălbatice ale Sadului. 14.000 kilowați. Cît ar trebui pentru 350.000

Sala de comenzi

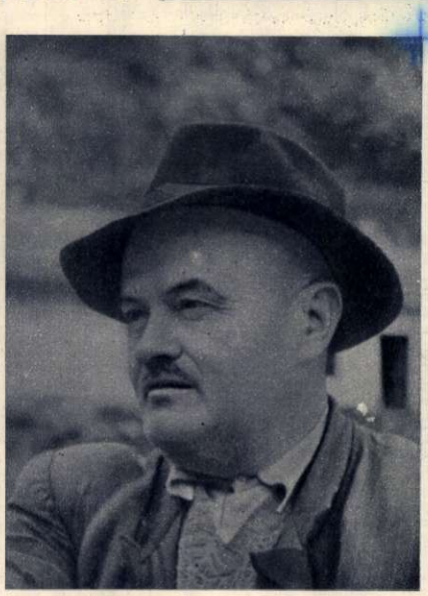

sărăcuța de ea. Dar să mă întorc acasă... M-aș duce și eu cu tinerii aceștia să începem alte treburi frumoase. Pe alte văi.

Oftează.

— Așa mi-i felul meu. Adică mi-i tare dragă meseria.

Cei care rămîn

Cu ani în urmă pe locurile unde se înalță azi hidrocentrala, un ciobănaș își mîna agale turma de mioare. Se numea Nicolae Hămbășan și era de loc din localitatea Rîul Sadului. Locurile erau pustii și sălbatice. Dezlănțuit și înspumat, rîul se prăvălea spre vale, biruitor și atotstăpînitor. Rîul acesta cu apele reci ca gheața, se umfla în fiecare primăvară, măturînd cu furia lui tot ce găsea în cale.

Dincolo de apele lui, o ciobăniță păzea o turmă de oi, de becuri, ca să se aprindă toate în același timp. Energie electrică ce ar lumina 3 orașe ca Sibiul. Degetele sale, devenite acum subțiri, o pot dirija după plac. O simplă mișcare, o manivelă, un buton, și apele Sadului pornesc după bunul său plac.

În turul de după-masă îl înlocuiește o tînără. Tot electriciană: E Stela, soția lui de azi.

Și ca ei, alții. Tot foști ciobani pe valea aceasta. Pe valea unde s-au născut și ai cărei stăpîni sînt azi.

Cei care au domolit năvala rîului și le-au dăruit în mînă forța aceasta uriașă, îi vor părăsi curînd.

Un ultim rămas bun. Trist și plin de regrete duioase. Și, totuși, cel mai vajnic și tineresc rămas bun pe care oamenii și văile Sadului l-au auzit vreodată.

Slăbuț, cu picioarele strîmbe, nu era bun pentru munca la cîmp. Prin capul lui mare, cu o față disprețuitor întunecată, treceau gînduri ciudate, care îi făceau pe consătenii săi — oamenii din Srem sînt, în general, oameni veseli — să rîdă, iar uneori îi puneau pe gînduri. Degetele lui subțiri, sprintene, nedeprinse cu plugul și coasa, secerau bărbile țepoase ale țăranilor, și în timp ce rădea părul aspru, întunecat, de parcă ar fi făcut un lucru nespus de greu, își însoțea gesturile cu vreo observație posacă, strecurată printre dinți, iar alteori cuvintele îi detunau de parcă ar fi fost umplute cu dinamită. Fața lui de copil bătrîn, copilărească și hîtră în același timp, se apleca asupra clientului, care dacă nu l-ar fi cunoscut s-ar fi putut speria de expresia ei. Țăranii însă îl cunoșteau bine pe acest om curios și, în ciuda unei oarecari ironii cu care îl tratau, știau că în el sălășluiește o putere neobișnuită și îl iubeau, ba chiar îl stimau, pentru spiritul lui viol, debordant.

A bărbierit diferite fețe și mutre prin orașele Sremului, apoi neastîmpărul lui l-a purtat la Belgrad, ale cărui lumini reflectate în noapte pe cerul Sremului îl atrăgeau atît de mult. Muncea mult. Mîinile îi cădeau adesea grele din încheieturi după zece sau douăsprezece ore de bărbierit și tuns, iar viața sărăcăcioasă pe care o ducea în căscioarele mici, șoiegite, pline de ploșnițe, de la periferia orașului luxos, a săpat curînd o dungă amară de revoltă pe fața lui, în general neprietenoasă. Această față se schimonosea într-o grimasă de scîrbă mai ales atunci cînd vreun client îi arunca bacșișul pe masa de marmură din fața oglinzii. O, cît îl înjosea sunetul acela obraznic, provocator, al monedei!

Privind de aproape și din toate părțile mutrele acelea diferite, Brile lua cunoștință de fizionomia societății: fața buhăită a clasei conducătoare îi provoca adesea gîndul ciudat de a lăsa să-i scape ușor mîna cu briciul. Sînt oameni care nu trebuie să trăiască, deoarece fac numai pagube, deoarece din cauza lor mulți alții nu pot să trăiască, — se gîndea Brile. Îi plăcea să mediteze și, tot gîndindu-se, ajungea de obicei la lucruri mari. A ajuns însă la concluzia că numai prin zgîrieturi și scrijeliturî nu se poate îndrepta nimic în societate, ba nici chiar prin tăieturi mai adînci.

Cînd în Iugoslavia au năvălit mutrele scîrboase de fiară ale fasciștilor, de diferite culori dar de același soi, bărbierite sau bărboase, pudrate sau nespălate, — pe Brile îl mînca palma să încerce operația: fiecare căpățînă de spurcăciune fascistă tăiată ar însemna un cîștig pentru poporul lui robit. Numai că astfel ar pieri numai cîte un răufăcător, cînd ar trebui tăiate toate capetele hidrei fasciste, ca ea să nu se mai ridice niciodată.

Și Brile — care la recrutare fusese scutit de armată ca inapt, căruia îi rîseseră în față ofițerii cînd, în momentul de pericol pentru viața Iugoslaviei, se prezentase ca voluntar — Brile ăsta a devenit partizan deîndată ce pe pămîntul Sremului au început să răsară primele detașamente de partizani.

Dacă la început mai rîdea cîte unul de noul partizan, mărunt ca sticletele, cu picioarele atît de strîmbe încît inamicul se putea strecura printre ele, noduros și mare-n cap, — foarte repede batjocura a început să se transforme în admirație. Pîrpiriul încăpățînat făcea minuni de eroism. De felul lui capricios, cu greu a putut să se încadreze în unitate, să se supună disciplinei — era atras mereu spre ceva deosebit, spre acte eroice pe care să le execute de unul singur, sau cel mult cu un ajutor. Limba sa ascuțită și batjocoritoare tuna și fulgera împotriva tuturor. Nu-i cruța nici pe superiori, iar comisarilor politici le imputa că sînt buni doar să poarte în spate „traista politică". Spunea: „În Rusia, la treizeci de mii de cetățeni, se află un comunist — pentru întregul Srem ar fi de ajuns unul, dar unul adevărat". Pe sine însuși se considera nu destul de matur, nedemn pentru a intra în partid, deși ăsta era idealul lui. Mai trebuie — gîndea el — să ucidă încă mulți fasciști, să nimicească multe căi ferate și instituții, să se lepede de multe păcate. Și inventînd mereu *acțiuni mari*, a devenit un admirabil partizan în capul căruia nu mai era loc pentru alte gînduri decît acelea de nimicire a dușmanului. Planurile lui erau fantastice, păreau irealizabile. Dar el se încrunta, arunca în jur priviri aspre și spunea: „Lăsați-mă voi pe mine, dați-mi tot ce-mi trebuie pentru acțiune, și n-aveți grijă!" Era atît de intolerant, încît s-a revoltat strașnic pe Pietraru — a cărui vitejie o admira și pe care îl iubea mult — cînd acesta s-a însurat. Brile considera chiar că acesta ar trebui să fie împușcat, deoarece a trădat lupta. Tînărul de douăzeci ani, de nimeni iubit, considera că numai pușca și mitraliera pot fi îmbrățișate în aceste zile, că numai mașina infernală poate fi mîngîiată cu tandrețe, pentru ca dragostea să se transforme în explozie.

Mulți membri ai Gestapoului și ofițeri fasciști au rămas pe șoselele Sremului, prin porumbiști, cu gurile pline de pămîntul sremean pe care nesățuii voiau să-l înghită. Privind Fritzii mari, chipeși, fercheși, bărbieriți și piepteni, Brile clătina din cap și strecura printre dinți: „Of, Hitler, dac-ai ști tu cine-ți omoară pe cei mai buni ofițeri pe care i-ai trimis la Srem." Și privirea îi aluneca asupra lui însuși, pe uniforma de ofițer care îi spînzura largă, pe cizmele nemțești năruite ca o armonică și pe picioarele lui strîmbe, pe pistolul enorm de la centură, părînd mai mare ca el. „Vai de cizmele acestea în picioarele strîmbe, vai de Fritz-ul pe care îl judecă Brile!" Și, după o asemenea inspecție, surîdea satisfăcut.

Deși s-au încredințat cu toții de dibăcia și curajul lui Brile, nimeni nu credea că are să arunce în aer centrala electrică din Vrdnic, unde mișunau fasciștii. Dar asta era într-adevăr o *acțiune mare*! Centrala din Vrdnic furniza nu numai lumină, ci și forță motrice pentru mină

IOVAN POPOVICI
scriitor iugoslav

BRILE

— povestire adevărată —

Ilustrație de N. POPESCU

Lăsîndu-i pe alții să se îndoiască, Brile tăcea și se pregătea. A găsit în curajosul și tînărul tovarăș Covaci un ajutor care s-a încumetat să-l însoțească. Cu el a intrat în orășel. În haine de muncitori, pătate, pline de unsoare, s-au îndreptat spre seară către centrala electrică cu o damigeană mare de 50 kilograme de oxigen, pe care o purta Covaci. I-a întîlnit un polițist și, deși păreau niște muncitori care vin de la lucru, i-a privit cu îndoială și le-a cerut actele.

— Actele? — a întrebat mirat Brile, și a arătat către tovarășul său, care asuda sub damigeana enormă de exploziv. Acesta privindu-l încurcat, mormăi:

— N-am, sînt la el.

Polițistul se răsti: „Nu glumiți cu mine! Arătați actele!"

Brile îl privi cu ochi mari, voind parcă să-l străpungă cu o furcă strîmbă:

— Mie îmi ceri acte?

— Da.

— Chiar mie?

— Păi, sigur că ție!

La aceasta Brile își scoase revolverul imens pe care îl purta sub paltonul prea lung și prea larg, îl îndreptă spre polițist și îi ordonă:

— Jos armele! Și taci, dacă vrei să rămîi în viață! Ai să mergi în fața noastră pînă la centrală!

Polițistul, speriat, gîngăvind și milogindu-se să nu-l mîne mai departe, a fost silit totuși să-i conducă.

Sentinela din fața centralei i-a oprit:

— De acolo nu se intră, acum e închis!

— A, nu se intră pe aici? Bine, se poate și pe dincolo! — spuse cu indiferență Brile — și aruncă damigeana cu oxigen pe fereastră în camera mașinilor. Dar deoarece chibritul nu s-a aprins imediat, a trebuit din nou să scoată revolverul în timp ce ajutorul lui aprindea un alt băț. Explozia a provocat un zgomot teribil făcînd să se cutremure întreg orașul intrat în panică. Peste grămezile de țiglă și geamuri sparte, peste mormanele de tinichea și fier strîmbat, alergau oamenii care-și pierduseră capul, alergau polițiștii și sentinelele germane, buimăciți, nestiind de unde a venit și ce fel de atac este acesta. În această învălmășeală strașnică, cu părul vîlvoi, respirînd greu și cu fața crispată, fugea Brile, trăgea focuri de revolver în aer, bălăbănindu-și sălbatic mîinile și strigînd din răsputeri:

— Vine Rusia, vine Rusia!

Era în elementul său, înflăcărat, nebun și măreț. Panica a fost atît de cumplită, încît cei doi partizani s-au putut strecura afară din oraș.

Întorcîndu-se printre tovarăși, Brile, fără să se fălească cu vitejia sa, triumfa în liniște: „Ei, ce spuneți, a fost planul lui Brile absurd?"

Încurajat de acest succes nebun, Brile plănuia acum să intre în Ruma; într-o căruță trasă de un măgar, va pune un vas cu exploziv, iar el va merge pe lîngă trăsură, îmbrăcat cu niște pantaloni sparți în fund, din care să-i spînzure poalele cămășii, ca unui copil mic. Ar așeza fitilul și apoi s-ar da în lături, ca și cum n-ar avea nici o legătură cu căruța. Ce panică ar mai fi în Ruma, și ce plăcere să privești la un asemenea spectacol!

Scoțînd-o la capăt în situațiile cele mai periculoase, Brile putea ușor să-și piardă capul atunci cînd nici n-ar fi visat. Un sergent, un element dușmănos care se strecurase în rîndurile partizanilor, a vrut să scape de Brile, care-i stătea în cale, și, pe ascuns, făcîndu-și de cap, l-a osîndit pentru niște pretinse greșeli. Doi indivizi au tras în Brile. Atins de două gloanțe, acesta a căzut, strigînd: „Trageți, sînt încă viu!" Ucigașii au tras încă două focuri și au fugit.

Sergentul și-a primit dreapta pedeapsă, dar dacă Brile mai era viu sau mort, nu se știa nimic. În locul unde fusese împușcat n-a fost găsit și mult timp după aceea nu s-a mai aflat nimic despre el. Într-o zi însă, s-a înfățișat statului major:

— Iată-mă, m-am făcut sănătos și cer să fiu judecat după faptele mele! Și privea fără să clipească, deschis, cu o privire aspră, plină de încredere în dreptatea tribunalului partizanilor. A fost din cale afară de bucuros cînd a auzit că, nu i se impută nimic și că vinovatul și-a primit pedeapsa.

— Ne-a fost foarte greu și ne-a părut rău, Brile!

— Adevărat? — ochii lui Brile s-au luminat parcă de lacrimi ascunse. — Ar fi fost păcat să-mi pierd în felul ăsta viața; de fapt aș vrea să am mai multe vieți, să fac niște minuni nemaipomenite!

Spunînd acestea Brile se și gîndea cum să se vîre sub un tanc și să-i pună o bombă dedesubt sau cum să se culce între șine cu o mină.

Brile, care era atît de cioncțos față de comisarii politici, a devenit și ceea ce credea că — neființă destul de matur — nu poate deveni: membru al Partidului Comunist. Nespus de mișcat, se temea mereu că nu se va dovedi destul de demn de partidul căruia îi era atît de devotat.

Această fărîmă de om, plin de frămîntări, acest bărbier mititel, care timp de douăzeci de ani nu a cunoscut decît suferințe și înjosiri, se ridica asemenea unui uriaș, în lupta populară eliberatoare. Și, așa cum a viețuit ca un erou, a și murit ca erou, ca un personaj de legendă. Dar pînă și moartea sa a demonstrat încăpățînarea, fanatismul ce i-au caracterizat întreaga viață.

Aruncarea în aer a trenului plin cu soldați germani pe calea ferată a Beocinului nu reușise nici prima oară și nici a doua oară. Mînios din cale afară, Brile s-a hotărît ca a treia oară sau să reușească, sau să se sinucidă. Și nerăbdător, grăbit, să vadă dacă mina va exploda la timp, a rămas pe cîmpul neted foarte aproape de șine.

Nemișcat, cu inima în gît, Brile aștepta rezultatul. Număra febril în timp ce trenul se apropia clipind în noapte din ochii roșii. Umbra avîntată se distingea clar, tot mai mare; luna își revărsa lumina pe cîmpul gol primăvăratic. Trenul se apropia în goană nebună. Locomotiva și două vagoane trecuseră deja peste locul unde era mina. Nu va exploda! Dar deodată, vagoanele au început să joace nebunește, s-au ridicat, s-au încălecat, trenul întreg s-a încolăcit ca un șarpe, a izbucnit un foc și o detunătură strașnică a cutremurat aerul. Sub ploaia de fier și sticlă ce cădea pretutindeni a fost cuprins și Brile. Trenul gemu ca o fiară rănită și se opri.

Ca fermecat, Brile privea, pe de o parte se bucura, iar pe de alta se necăjea că lucrurile n-au reușit chiar așa cum dorise el. Dar iată că din ultimele vagoane au sărit soldați germani, și acum vor ajunge la dînsul. Retragere nu există — pretutindeni terenul e curat, că-n palmă, iar luna luminează trădător. Retrăgîndu-se puțin, Brile îndreptă pușca spre cei ce-l urmăreau. Dar în aceași clipă simți că e rănit. Mîna îi căzu din piept îi țîșni sînge. Din toate părțile se apropiau fasciștii, chemîndu-se unii pe alții și înjurînd cumplit.

Nu, salvare nu există! Iar tovarășul cu care a plecat în acțiune e tocmai departe, la un kilometru.

Forțele îl părăsesc. Reușește să mai scoată închizătorul de la pușcă. Cu o privire blîndă își ia rămas bun de la pistolul său drag. Apoi îl aruncă în balta din apropiere. Suprafața bălții se vălurește. Apoi pe luciul apei ce s-a liniștit, apare din nou luna și cîteva stele. Cît de îmbătător miroase pămîntul proaspăt arat. Brile respiră adînc aerul umed de primăvară, plin de adierile ierbii abia răsărite. Cu fiecare respirație sîngele îi țîșnește din piept.

Cît de frumoasă ar fi viața... Și el care are abia douăzeci de ani... nici dragostea n-a cunoscut-o.

Dar aceste gînduri, ce-i tulburau conștiința, fură repede înlăturate de gîndul principal care nu l-a părăsit niciodată pe Brile: „de ce nu am încă o viață, să le arăt eu lor?"

Îl cuprind mîini brutale, îl calcă cizmele grele, îi împung baionetele, cad asupra lui loviturile paturilor de pușcă. Corpul se mai smucește încă de cîteva ori. Pe fața nemișcată i-a înghețat zîmbetul disprețuitor care îi înfurie pe ucigași. În ochii sticloși Brile păstrează imaginea cerului înstelat ce se întinde deasupra Sremului său drag. Înrobit, înjosit, dornic de libertate și pornit la luptă.

Din volumul „Legende adevărate" apărut la Casa de editură „Frăție și unitate" din Vîrșeț (R.P.F.I.).

„Primăvara", ceramică de Corcescu Naum și Mircea Haoneţu.

BIENALA ARTELOR DECORATIVE

A crea necesităţi noi este o tendinţă a societăţii noastre. Ea ţine de dezideratul unei culturi şi civilizaţii în continuu progres şi se manifestă în toate domeniile de activitate, circulînd sub expresia „ridicarea nivelului de trai". Pentru cine ştie să o recunoască, această tendinţă însufleţeşte multe din preocupările care au luat avînt în ultimii ani. Expoziţia bienală de artă decorativă de la Dalles este şi ea o mărturie.

Neîncăpătoare pentru tot ce s-a creat în cei doi ani care s-au scurs de la precedenta expoziţie de acest gen, sălile Dalles cuprind o selecţie de 2000 de obiecte, aparţinînd diferitelor ramuri ale artei decorative: de la lucrături în piele şi obiecte din ceramică, la mozaic şi frescă, de la minuscule obiecte de desfătare a ochiului, la mobile care fac să se întîlnească utilul cu frumosul. Expoziţia prezintă, prin caracterul folositor al produselor de artă expuse, o atracţie deosebită. Privitorii se opresc în faţa vitrinelor cu dublul interes — artistic şi practic — care îi face să descopere cu plăcere calităţile şi defectele lucrurilor.

Dominînd ca număr şi ca valoare artistică, pielăria se bucură de un succes larg. Genţi, cutii de lucru, cordoane sau legături de cărţi, sînt reprezentate cu cinste, mai ales prin creaţia artistei Ella Cancicov, dar nu mai puţin şi prin cea a Steluţei Văleanu, a Varincăi Diaconu şi a Lianei Şaru. Imprimeurile pe ţesături, făgăduind un sortiment comercial bogat, sînt de asemenea privite mult. De data aceasta, autoarele motivelor imprimate au fost deosebit de inspirate, aducînd un preţios ajutor unei ramuri artistice care, deşi modestă, joacă un rol important în viaţa zilnică a sexului feminin. Covoarele şi ţesăturile semnate de Ileana Popescu şi Maria Ciupe sînt şi ele interesante. Ceramiştii şi-au dat osteneala să contribuie la imaginea unui interior de casă plăcut, Niculescu, Maria Chetsoi, Jean Baras, Germaine Vasilescu şi alţii, au prezentat unicate şi prototipuri pentru industrie, promiţătoare pentru artei populare. În acelaşi spirit, adică îmbinînd vechi motive naţionale cu caracterul de utilitate modernă a obiectului, sînt şi obiectele de lemn ornamentat aduse de Angi Petrescu, Henri Pantzer şi Aurelia Ghiaţă. Barul şi discoteca, colţarul şi blidarul, înlesnesc imaginaţiei să evoce un interior mobilat cu gust.

Bucurîndu-ne de bogăţia şi calitatea obiectelor mici, deplîngem în schimb carenţa din domeniul artei decorative majore. Fresca, mozaicul, vitraliul, mobilierul, sînt reprezentate palid. Cele cîteva fresce ale lui Constantin Crăciun şi Lidia Nancuinschi, mozaicurile semnate de Maria Podeanu şi Mioara Minulescu nu pot ţine loc de adevărată activitate creatoare în acest domeniu. Faptul accentuează din nou necesitatea reactualizării acestor ramuri de artă, atît de necesară pentru o arhitectură care urmăreşte înfrumuseţarea vieţii oamenilor.

Din multiplele probleme pe care le ridică expoziţia — prin varietatea şi calitatea obiectelor — spaţiul nu permite a ridica decît puţine. De pildă, cea a fastului. Excesul e incompatibil cu frumosul. Şi, în acest caz, excesul de podoabe rupe, prin dezechilibru, sinteza organică dintre destinaţie, formă şi decor. Supraornamentarea apare fie sub forma decoraţiei teatrale, fie sub forma transpunerii mecanice a detaliilor de artă populară sau a diverselor şabloane decorative. Efectul e uneori comic, mai ales cînd elementul folosit e atributul ideologic sau cu pretenţie de „temă". Astfel, la ce poate servi o farfurie pictată cu stema ţării, ca cea expusă? Nu mai puţin antidecorativă este şi intervertirea procedeelor artistice specifice genurilor ornamentale; putem vedea pe o tabacheră un desen monumental figurativ, iar pe o piesă cu intenţie monumentală, ornamente folosite pe porţelan sau ţesături.

Predominant în expoziţie este însă spiritul înnoitor, entuziasmul creator pe care-l trădează lucrările şi care anunţă o dezvoltare rodnică a artelor noastre decorative.

Şi faptul cel mai îmbucurător este că artiştii au înţeles necesitatea de a lărgi sfera preocupărilor lor, punîndu-şi arta şi în slujba industriei, pentru înfrumuseţarea cadrului artistic al vieţii noastre.

Mircea DEAC

„Măgăruşi", bibelou de Ladislau Schwartz →

Păpuşi de ceramică de Stela Gănescu-Bozdog. ↓

Păpuşă lucrată de Mireille Simboteanu.

Poşetă-prototip de Ella Cancicov

Sculptură ornamentală de Ion Vlasiu

MARIN PREDA: FERESTRE ÎNTUNECATE

de Ion MIHĂILEANU

„Ferestre întunecate", ultima carte a lui Marin Preda, este o nuvelă de atmosferă, cu o substanță dramatică extrasă din semnificația fiecărui detaliu, gest, replică sau cută ușor perceptibilă a sufletului uman.

Aceasta nu înseamnă că nu există ciocniri dramatice, de o extremă intensitate. Ele nu sînt însă explozii de suprafață, zgomotoase; toate au mai ales un ritm interior, introspectiv, care respectă tonalitatea generală a nuvelei.

S-a subliniat în critica noastră literară comunitatea de caracter a eroilor lui Marin Preda, apartenența lui Moromete, Ilie Barbu la aceeași familie a obidiților, umiliților.

Vasile Bodescu, eroul nuvelei „Ferestre întunecate", are aceeași candoare, puritate naivă ca și Moromete sau Ilie Barbu. Multă vreme, respectul față de legăturile de sînge; familiare, îl înlănțuie și nu-i dă posibilitatea să se descătușeze de tutela materială și morală a vărului său Dan. E o perioadă a trecutului, pe care nuvela o evocă doar. Dominantă, aș spune aproape obsedantă, trăiește ura teribilă ce-l macină pe Vasile, ură acumulată în nenumărate jigniri pe care le-a suferit din partea rudelor sale chiabure. Și cu toate că e atît de ulcerat, cu toate că setea de răzbunare îl împinge pînă aproape de crimă, Vasile Bodescu poartă tot timpul nimbul poetic al visului neîmplinit de mai bine, de mai frumos, care-i justifică simpatia cititorului. Vasile Bodescu face parte, într-un anume sens, din aceeași familie de caractere ca Ilie Barbu, însă în altă ipostază. Aceeași timiditate și sfială în relațiile cu oamenii, însă pe un fond vulcanic cu izbucniri răscolitoare de mînie acută, cumplită, dar sfîntă ca ura tuturor asupriților, care nu se poate stinge pînă cînd dreptatea nu învinge.

În construcția nuvelei există o gradație simfonică a conflictului dintre cei doi veri, axată pe cîteva momente de intensitate dramatică maximă, excepțional de relevante pentru caracterele celor doi eroi.

Vasile, bătut ca o vită, zdreanță umană fără demnitate, îndura fără a crîcni insultele și loviturile trufașului său văr.

Marin Preda își conduce eroul, firesc, cu o deosebită finețe psihologică, la o altă treaptă mai înaltă, cînd în conștiința omului matur, demn, palma pe care o primește Florica de la Dan, are rezonanța unei mutilări insuportabile.

Înfruntarea complexă a celor doi veri reprezintă corespondentul psihologic al schimbării raportului de forțe pe planul social a principalelor clase vrăjmașe la țară. În superba sa mînie, cînd sună ceasul groaznic al răzbunării, Vasile își dă seama tîrziu că obiectul sentimentelor sale cele mai adînci de ură e un laș, un fricos, stăpîn al altora prin frică, care nu merită altceva decît disprețul unui scuipat.

Atmosfera sumbră a nuvelei e sfîșiată de melodia zguduitoare a dragostei tăcute, adînci, dintre Vasile și Florica. Autorul notează, discret, starea lor de spirit în momentul culminant al nuvelei: „Între ea și bărbatul ei există o astfel de apropiere, încît durerea unuia trecea la celălalt într-un fel prăpăstios, mărindu-se de zeci de ori; se iubeau atît de mult, încît între ei nu rămînea nici un spațiu gol, iar durerea circula între ei vie și întreagă ca un șarpe de foc. Lovitura o primea ea și-l chinuia pe el; strigătul îl scoase el și sfîșia inima ei".

Aminteam la început că „Ferestre întunecate" este prin excelență o nuvelă de atmosferă.

Anumite detalii compoziționale corespund ritmului de desfășurare a acțiunii. În prolog se aude glasul autorului, care prezintă numai datele nedezlegate ale dramei. În multe pagini, tonalitatea nuvelei e dată de Florica, care-și deschide fereastra sufletului; totul devine parcă un plînset amar, sfîșietor, duios și gingaș. Cînd apare Vasile, celelalte personaje se conturează din unghiul perspectivei sale. El inspiră acțiunii un ritm mai precipitat, dur, obsesiv. Încleștarea dintre cei doi, deznodămîntul tragic către care erau conduși în aparență de autor, devine în realitate un moment de destindere în care se înalță în final visul poetic al fericirii, al vieții pline de familie.

Marin Preda este un excelent cunoscător al psihologiei țărănimii noastre, al țărănimii contemporane. Vasile nu mai este un obsedat al pămîntului, un om umilit care rabdă totul în tăcere; sub stratul impulsivității sale, al unui individualism ancestral, există o excepțională forță interioară, un simț al demnității umane greu de biruit, conștiința forței cîștigate în societatea noastră.

Să sperăm că intuiția artistică, profunzimea psihologică, îndrăzneala creatoare, simțul actualității, care-l alătură pe Marin Preda lui Ovecikin, le vom reîntîlni în alte schițe și nuvele, gen în care prozatorul nostru și-a încercat cu succes măiestria ca și în roman, mai ales în legătură cu complicatele și dramaticele conflicte pe care le generează trecerea țărănimii de la preistorie la istorie.

APĂR

de Vasko POPA
poet din R.P.F. Iugoslavia

Privirea mi-ar
Îngropa-o în prat
Trandafirul surîsului
Mi l-ar smulge de pe buze

Păstrez cea dinții
Primăvară în piept
Păstrez cea dinții
Lacrimă de bucurie

Libertatea
Mi-ar smulge-o de pe creștet
Sufletul
Sufletul mi l-ar răscoli

Apăr
Această fișie de cer din ochi
Apăr
Acest bulgăre de pămînt din palmă

Pomii cu roade, pomii tineri
Ai bucuriei mi i-ar tăia
Privighetorile cîntecelor
Le-ar înjuga la plugul de lemn

Nu dau
Acest soare din ochi
Nu dau
Această pîine din palmă.

În romînește de Geliu NAUM

MEMORIA

După interzicerea Partidului Comunist din Germania

Azi au cîntat pe-ntîiele clape-ale toamnei
mîinile pianistei palide;
mîini jignite de-arsuri,
strivite în lagăr sub rangă.

Azi au cîntat pe clapele blînde-ale serii
mîini care n-au mai atins capacul pianului
niciodată,
niciodată de cînd ranga de fier a căzut
peste cea din urmă sonată.

Azi au cîntat pe-ntîiele clape-ale toamnei
mîinile pianistei palide.
Și frunzele au foșnit uscat.
În orașul natal
de unde-a plecat în drum spre calvar,
s-a interzis să mai bată
inima poporului ei,
ca o sonată
ștearsă din programul concertului.

Sub cicatrici
mîinile au tresărit ca sub rangă
și degetele țepene au apăsat
pe clapele toamnei,
lovind disperat
în istorie.

Și-o vijelie la orgă
a trezit pe pămînt
severa
și tragica
și însingerata memorie.

Veronica PORUMBACU

din vitrinele librăriilor

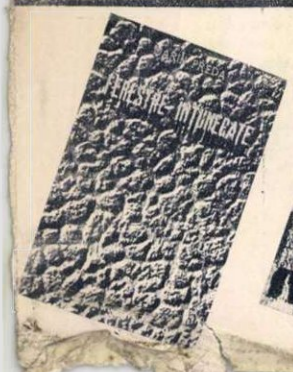

A VENIT O FATĂ

— schiță —

de Cornel BOZBICI

Ilustrații de N. POPESCU

I

Tabăra tractoriștilor se statornicise în mijlocul cîmpiei lîngă un acăț noduros și bătrîn, care dădea un pic de umbră în ceasurile fierbinți ale amiezii. Vagoanele-dormitor fuseseră trase sub umbrarul singuraticului copac. Totul era gata pentru marea campanie de primăvară: pămîntul reavăn, cerul senin, tractoarele puse la punct și oamenii nerăbdători. Numai cisterna de benzină și brigadierul Niculai nu sosiseră încă. Urmau să vină a doua zi, sîmbătă.

În răstimp tractoriștii făceau pregătiri pentru o lungă convieţuire în cîmp: Zamfir adusese de acasă un radio cu baterii, iar Ioniță se cățărase în vîrful acățului și întinsese antena. Astfel, din prima zi, vagonul răsuna de cîntece și glasuri, iar băieții îl numiră în glumă „vagonul muzical".

Așternuturile erau curate și oamenii se culcară liniștiți, socotind că peste două zile, luni, pînă nu apucă arșița să se prăvale peste ogoare, vor porni la arat. Dar spre dimineață prinse să bată un vînt jilav plin de miresme de ierburi și viorele, cerul se înnoură și o ploaie măruntă se abătu peste cîmpie.

Cînd se zări de ziuă sosi și Niculai, brigadierul, cu cisterna. Ioniță, trezit de ropotul neastîmpărat al picurilor ce cădeau pe acoperișul vagonului, auzi duduitul îndepărtat al rutierului și se îmbrăcă repede. Afară îl învălui o ceață alburie, care-i îngreuna respirația. Pajiștea din preajma bivuacului, spălată de praf, era de un verde aprins și puternic mirositoare.

Tabăra dormea încă și Ioniță alergă singur în întîmpinarea brigadierului, pe care îl zări prin perdelele nestatornice ale ceții, cum stă ghemuit pe cisternă, acoperit cu o pătură.

— Am nimerit-o prost, măi Niculai! îi strigă amărît. Ar fi vrut să-l întrebe de niște scule pe care le uitase la S.M.T., dar vorbele îi rămaseră pe buze. De sub pătura fleoșcăită de ploaie se ridică, o dată cu brigadierul, o fată, vînătă de frig și cu ochii umflați de nesomn. O măsură din ochi, cînd privind cu uimire la dînsa, cînd, întrebător, la brigadier.

Niculai sări greoi de sus, stîrnind în cădere apa ce mustea în ierburi și își dezmorți morocănos oasele. Femeia rămăsese pe cisternă, în picioare, nehotărîtă, și căuta locul cel mai potrivit să coboare. „Stai să-ți aduc scărița de la vagon..." — ar fi vrut să-i strige Ioniță, dar pînă să rostească vorbele, ea își făcu vînt, cu mult curaj, și sări agilă jos. „Uite drăcie!" îngînă Ioniță mai mult pentru sine și fața lui, umflată de somn, se înveseli. Dar fata, în loc să se apropie de dînșii, ocoli cisterna, urmărită de privirile lui întrebătoare.

— Proastă vreme... o să ne încurce toate socotelile, îngăimă brigadierul.

Mergeau pe pajiștea moale și umedă, puțin cocoșați, vrînd să se ferească parcă de ploaia măruntă și stăruitoare...

— Știi că ne-au mai dat un plan suplimentar de cincizeci de hectare la Borcuteni? îl anunță Niculai. Ai să pleci tu acolo, cu cineva...

„Iar ne încarcă brigada", își zise Ioniță supărat, dar nu spuse nimic brigadierului, care se îndrepta grăbit spre tractoare și se vedea că nici nu aștepta un răspuns.

Se opriră la tractoarele înșirate lîngă vagoane. Ploaia le spălase de praf, descoperind vopseaua roșie; păreau aproape noi. Ioniță se aținu în spatele brigadierului, ce sta în ploaie fără nici un motiv și făcea socoteli pe care nu le mărturisea. Apoi își aminti de femeia cocoțată pe cisternă, se întoarse și o căută în lumina moale a zorilor: această își pusese iar pătura în cap și-i ținea de urît șoferului de la rutier, care moșmondea ceva la motor.

— Ți-a fost urît singur, Niculai? îl luă Ioniță în derîdere pe brigadier.

Niculai își întoarse fața spre dînsul. Scoase grăbit batista, parcă numai acuma și-ar fi amintit că o are, și-și șterse obrajii plini, pe care alunecau cîțiva picuri mărunți de apă, încîlcindu-i-se în barba crescută. Nu-i răspunse. Se gîndea că, mîine cel tîrziu, două tractoare trebuie să pornească spre Borcuteni, înainte de a se însenina cerul. Lovi cu bocancul pămîntul, călcîiul intră adînc în pajiște: era din cale afară de moale. „Au să se împotmolească șenilele în glodul ăsta", se gîndi el necăjit.

— Vezi că are să plece și-o să te cuprindă urîtul! aduse din nou vorba despre femeie. Îl apucase, așa deodată, o poftă de haz.

— Rămîne aici! îi răspunse scurt, dîndu-i să înțeleagă că vrea să încheie discuția. Dar simți că Ioniță îl bănuiește de legături nu prea cinstite și îi explică: Mi-a adus-o directorul aseară... E bucătăreasa taberei, Maria... Și-apoi sînt un om însurat, cu copii. Hai acum să-i ajutăm să-și care calabalîcul în vagoane, încheie discuția cu vădită neplăcere.

Porni pășind scîrbit prin băltoacele ascunse de pajiște.

II

Vagonul doi fusese vopsit de curînd în albastru, deosebindu-se de celelalte prin luciul proaspăt al vopselei. Semăna cu căsuța unui fantezist care se hotărîse să ducă o existență campestră.

În dimineața aceea, cu fiecare ceas ce trecea, vagonul prindea viață. Întîi apăru în acoperiș un burlan nou și lung și peste puțin timp un firișor alburiu de fum dansa vesel, hîrjonindu-se cu picurii mici de ploaie. La ferestre femeia întinsese perdelițe colorate în albastru. Un miros plăcut de carne friptă învălui tabăra către amiaz', stîrnind tractoriștii din amorțeală. Apoi se auziră clinchetele tacîmurilor și, în sfîrșit, un glas care striga din răsputeri: „masaaa! masaaa!"

Ioniță, tolănit în pat, privea prin ușa vagonului, larg deschisă, la tot ce se petrecea în bucătărie. O văzu pe femeie cum se agită, cum mătură, aprinde focul și curăță legumele. Tot zorul acesta, rotocoalele de fum, mirosul îmbietor de mîncare ce răzbătea pînă la dînsul, îl făceau să se simtă ca acasă.

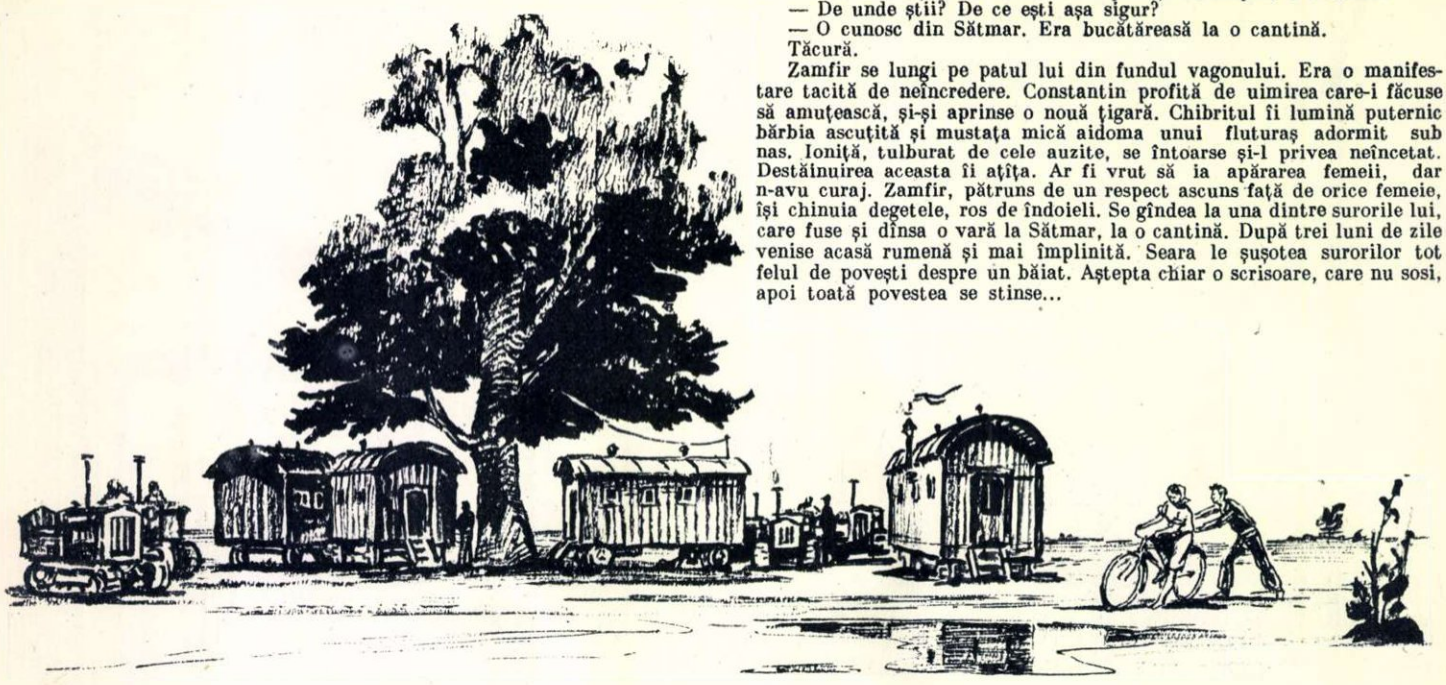

Maria, care pesemne isprăvise cu treburile gospodărești, ieșise în pragul vagonului și, rezemată de blana ușii, scruta cîmpul frămîntat de ploaie. Profitînd de răgaz, o măsură pe îndelete. Îi plăcu. Avea un trup împlinit, de femeie, șolduri arcuite și picioarele lungi, puțin prea groase la glezne. Ochii lui Ioniță se opriră pentru o clipă pe sînii plini, apoi la gîtul subțire împodobit cu un colan de mărgele mari, albe, dintr-acelea care se vînd la tîrguri cu douăzeci de lei.

Parcă simțind că cineva o privește stăruitor, Maria se întoarse cu spatele, ascunzîndu-și fața lunguiață și rumenă. Apoi intră în vagon.

— N-are gusturi rele ștabu' — aprecie dînsul și-i păru rău că n-o mai poate privi.

III

Ploua tot atît de monoton și de stăruitor ca și dimineața. Nu era rost de ieșit la arat. Tractoarele zăceau mohorîte și reci. Pămîntul mustea, îngreunat de apă. Pajiștea plutea în oglinda nestatornică a bălților. Frunzele acățului se pleoștiseră și tremurau în bătaia ploii, iar acoperișurile vagoanelor răsunau plicticos de răpăiala milioanelor de picuri.

În vagonul trei fumul era atît de gros din pricina țigărilor aprinse, că fură nevoiți să lase ușa puțin deschisă. Fumul se prelinse ca un șarpe și întunericul îl înghiți mut.

Pe un pat, la lumina cam oarbă a lămpii, zarurile se rostogoleau crîncen, aruncate cu mișcări nervoase. Ioniță și Zamfir jucau table. Ceilalți locatari ai vagonului își omorau timpul în alte dormitoare.

Ușa scîrțîi ușor. Un tractorist deșirat păși înăuntru, scuturîndu-se ca un pisoi plouat, apoi se așeză pe patul alăturat fără să-i stinghereaască. Îl chema Constantin.

— Hai, joacă în locul meu, îl îmbie Zamfir plictisit, pe noul venit.

— Eh, n-am chef!

— Ne-a zăvorît în casă ploaia asta, afurisita, se văicări Zamfir. O să murim de urît! Și e frig! Brr!...

Se ridică amorțit și trase ușa.

— Las-o așa, îi ceru Constantin.

— Îngheț!

— Parcă ai fi un mîț! Mișcă-te, băiete, să-ți circule sîngele! Hai lasă ușa deschisă!...

— Dar de ce?

— Uite-așa! Am eu interes.

— Stai afară atunci! E mai plăcut să ai interes pe întuneric, îi răspunse batjocoritor.

— Nu fi prost! se răsti Constantin la băiat. Ușa rămase deschisă.

— Aștepți pe cineva? întrebă Ioniță.

— Poate...

— Pe cine?

— Ești curios?

— Te-am întrebat doar. N-am să te rog să-mi spui. Mi-e totuna.

Ioniță se întinse în pat, căscă, semn că l-a plictisit discuția, și se întoarse cu fața către perete, ignorîndu-și musafirul. Dar toată această indiferență era numai o mască. Îl mințise pe Constantin. Bănuia că el o așteaptă pe Maria și nu îndrăznea să i-o spună, temîndu-se în sinea sa ca acest lucru să nu se adeverească.

— Crezi că nu știu pe cine pîndești? — auzi glasul lui Zamfir... Pe Maria!

Secretul se destrămă dintr-o dată. Ioniță, nemișcat, aștepta răspunsul lui Constantin. Acesta își aprinse o țigară, zăbovind dinadins cu răspunsul.

— Să nu scoateți o vorbă, începu să vorbească înviorat Constantin, păsind de-a lungul micii încăperi. Brigadierul o să facă scandal de-o să afle. Mironosița asta la care voi priviți cu respect e o curvă!

— De unde știi? De ce ești așa sigur?

— O cunosc din Sătmar. Era bucătăreasă la o cantină.

Tăcură.

Zamfir se lungi pe patul lui din fundul vagonului. Era o manifestare tacită de neîncredere. Constantin profită de uimirea care-i făcuse să amuțească, și-și aprinse o nouă țigară. Chibritul îi lumină puternic bărbia ascuțită și mustața mică aidoma unui fluturaș adormit sub nas. Ioniță, tulburat de cele auzite, se întoarse și-l privea neîncetat. Destăinuirea aceasta îi aținta. Ar fi vrut să ia apărarea femeii, dar n-avu curaj. Zamfir, pătruns de un respect ascuns față de orice femeie, își chinuia degetele, ros de îndoieli. Se gîndea la una dintre surorile lui, care fuse și dînsa o vară la Sătmar, la o cantină. După trei luni de zile venise acasă rumenă și mai împlinită. Seara le șușotea surorilor tot felul de povești despre un băiat. Aștepta chiar o scrisoare, care nu sosi, apoi toată povestea se stinse...

— Poate ai dreptate, măi Costică, dar pînă nu dovedești, nu te cred, vorbi din colțul său Zamfir.

Constantin se opri în mijlocul vagonului, privindu-i cu îndrăzneală.

— O să vă convingeți chiar în seara asta.

Zamfir se ridică și privi pe ferăstruica mică. Din vagonul Mariei răzbătea în noapte o lumină palidă.

— E înăuntru...

Vorbele lui erau un îndemn răutăcios pentru Constantin, care sta proptit în mijlocul încăperii.

— Văd că nu prea crezi, îi spuse. Uite, la drept vorbind, toate acestea nu le pot înțelege decît oamenii mari. Tu poate nici nu știi ce-i dragostea.

— Prea le faci pe toate curve...

— Dacă sînt... Își potrivi îndelung salopeta, gulerul cămășii și rînji: — Tare ne-ar fi fost urît fără păsărica asta... Le trimise o bezea și ieși din vagon cu siguranța omului care pleacă într-un loc cunoscut. Și ei rămaseră stăpîniți de certitudinea că el va reuși, că are dreptate, că nu minte.

— Închideți ușa... mi-e frig, se tîngui Zamfir după ce Constantin ieși.

— Măi și ploaia asta... îngînă Ioniță și cuvintele i se pierdură printre buze, fără ca cineva să le asculte. Erau ostaticii unui singur gînd: ce face Maria? Și-l imaginau pe Constantin cum bate în ușă, cum intră în vagon... apoi...

Ioniță se săltă la fereastră.

— A stins lumina! anunță agitat.

„A avut dreptate", se gîndi Zamfir. Se urni din pat și coborî scărița vagonului, clătinîndu-se greoi. Fata aceasta îi aducea aminte de sora lui, a cărei imagine îi revenea acum obsedant în minte. Îi auzea parcă și șușotelile. „S-o fi tăvălit și aia tot așa? De ce dracu' nu se mărită?" Respiră cu putere aerul umed, încercînd o ușurare. Dar capul începu să-i vîjîie și cu ochii minții văzu așa din senin pe sora lui cum rîde în hohote și se frămîntă bezmetică în așternut. Îl cuprinse o cumplită rușine la gîndul că cineva într-o zi ar putea vorbi despre dînsa cum vorbise Constantin în seara aceasta despre Maria.

Ioniță se dezbrăcă. Îl auzi pe Zamfir cum intră în vagon, dar nu scoase nici un cuvînt. N-avea chef de vorbă și nici nu putea să doarmă. Se gîndea la Maria. Îi plăcuse fata din prima clipă, și-i părea rău că nu-i luase apărarea. Poate că tot ce s-a spus despre dînsa nu-i adevărat. Directorul nu primește pe oricine la S.M.T. Dar uite că a stins lumina.

Zamfir ieși din nou.

— Un'te duci?

— La ea!

Băiatul orbecăi pînă ajunse la vagon. Urcă tiptil scările și își lipi tremurînd urechea de scîndura jilavă a ușii. Ascultă. Nu auzi nimic. Apăsă încetișor clanța și crăpă ușa:

— Constantin... Constantin...

Glasul lui șoptit se pierdu prin unghere. Nu-i răspunse nimeni. Scăpără iute un chibrit și văzu că încăperea e goală.

Cînd intră în vagon, Ioniță îl privi înfrigurat. „I-ai văzut?" ar fi vrut să-l întrebe, dar se răzgîndi. Zamfir nu trebuie să-l știe interesat.

Zamfir se trînti îmbrăcat în pat și-și acoperi capul cu pătura. „Unde-o fi dus-o?" se întreba nedumerit.

Nu putea să doarmă. Deschise lacătul lăzii în care era radioul și-ncepu să învîrtească butoanele cu răbdare. O muzică sprintenă de dans, cu răbufniri ritmice la baterie, umplu vagonul. Zamfir îi potrivi intensitatea, apoi culese așternutul și-l aruncă pe un scaun lîngă ușă, pe care o deschise de astă dată larg, fără să se văicărească de frig.

Ioniță se dezbrăcase și moțăia sub pătură.

Fîşia de lumină ce răzbătea din vagon în noapte era străpunsă necontenit de picurii ploii. În pata aceasta de lumină răsări deodată o năframă albastră, apoi o faţă de femeie: Maria. Dar numai o clipă. Zamfir tresări şi, răzbit de curiozitate, îşi scoase capul pe uşă. O văzu cum urcă scările şi se pierde în vagon. Peste puţin timp, cele două ferestre se luminară. În capul gol, Zamfir fugi prin ploaie pînă la vagonul alăturat. Bătu încet la uşă şi vocea Mariei îl îndemnă să intre. Abia cînd se află în faţa ei văzu că n-are ce s-o întrebe. Stătea înţepenit, uitîndu-se prosteşte. Ea îl privea mirată, neînţelegîndu-l, iar cînd îi văzu faţa împietrită i se făcu teamă.

— Te-am căutat acum un ceas, se răsti la dînsa. Unde-ai fost?

Auzindu-şi glasul, care era mai mult un ţipăt fără noimă, se înspăimîntă puţin. Oare avea dreptul s-o întrebe în acest fel? Se ruşină, obrajii i se înroşiră şi, ca să iasă din încurcătură, minţi, bîiguind ca un copil:

— Voiam şă-mi încălzeşti puţină apă...

— Dacă-mi spuneai mai devreme ... M-a chemat tovarăşul Niculai să facem comanda la S. M. T. pentru alimente, se scuză cu naivitate. Uite, fac acum foc şi în două clipite ai apă caldă!

— Las-o dracului de apă caldă! izbucni şi fugi să-i spună vestea lui Ioniţă. Dar băiatul dormea dus. „Numai de nu m-ar fi mînţit!" îşi zise dînsul cu îndoială. Şi gîndul acesta îl posomorî din nou.

V

Un vînt uşor, stîrnit de dimineaţă, prinse să colinde cîmpia, luptîndu-se cu picurii de apă. Brigadierul Niculai se sculă cînd abia se crăpa de ziuă. Cu pelerina pe el, numai în pijama, ieşi afară şi scrută cerul. Nu se vedea nici un semn de înseninare, doar vîntul îi mai dădea un pic de speranţă c-o să alunge norii. Aerul rece îi încreţi pielea. Se înfăşură mai bine în pelerină şi porni spre tractoare. Zăceau amorţite, îngrămădite sub cer, fără adăpost. „Trebuie să fac rost de un cîine..." Se gîndea că noaptea, cînd toţi dorm, s-ar putea furişa un hoţ să fure vreo piesă.

Călcînd prin iarbă, în lumina puţină a dimineţii, nimeri în băltoace şi frigul îl cuprinse la picioare. Părăsi tractoarele şi păşind cu băgare de seamă cu saboţii care lipăiau şi-i stropeau pijamaua de zefir, zări un om urcat pe scara vagonului-bucătărie. Omul, simţindu-l că se apropie, îşi întoarse faţa. Îl recunoscu pe Constantin. Se vedea de departe că nu-i făcea plăcere această întîlnire. Avea o mutră acră.

— Îi cer apă de băut şi nu vrea să-mi deschidă, mormăi el. Coborî scările, dînd la iveală de sub mantaua cauciucată nişte picioare slabe şi păroase. Plecă, lăsîndu-l pe brigadier lîngă vagon.

— Ar fi bine să te astîmperi... strigă în urma lui brigadierul. „Dacă-l mai prind că-i dă tîrcoale, îl trimit la staţiune", se hotărî supărat.

...La amiaz' ploaia încetă pe nesimţite. Printre norii joşi îşi făcu loc o pată albastră de cer. Un soare plăpînd se ivi şi prinse să zbicească ogoarele şi drumurile de ţară. Acăţul îşi săltă vesel frunzele pleoştite şi un prihor, zbenguindu-se printre ramuri, începu a cînta. După amiaz' tractoriştii îşi văzură de motoare: cărau benzină, puneau ulei, controlau bujiile. Spre seară norii se resfirară, topindu-se la orizont, iar vremea se încălzi simţitor.

Ioniţă îşi luă o pătură şi se tolăni sub vagon, unde pajiştea era uscată. Culcat aşa, zări picioarele desculţe ale Mariei. Încerca să încalece o bicicletă. O luase se vede pe cea a brigadierului Niculai, dar nu reuşea să se suie, din pricina rochiei prea lungi şi a neîndemînării. Apleca bicicleta şi-şi petrecu piciorul stîng peste cadru, dezgolindu-l puţin, fără să vrea. Cineva o strigă şi ea scăpă bicicleta, iar rochia acoperi în aceeaşi clipă piciorul lung de-o albeaţă îmbietoare. Ioniţă îl văzu pe Constantin că se apropie de dînsa. Era prea departe şi nu deslușea ce vorbesc. Fata chicotea din cînd în cînd. Apoi îl luă pe Constantin de mînă şi-l trase după dînsa. Băiatul o prinse de şold şi o ridică în şa. Ea se lăsă moale, sprijinindu-se pe braţele lui puternice. Bicicleta porni uşor şi Constantin o însoţi, alergînd alături. Maria ţipa din cînd în cînd ascuţit, mişcînd fără îndemînare ghidonul, apoi pedală energic, şi-şi făcu vînt prin iarba mustind de apă. Ioniţă îi urmări cum se pierd pe drumul noroios. O neînţeleasă durere îi strîngea inima, iar mintea îi era chinuită de imaginea fetei care se lăsase leneşă şi înadins în braţele lui Constantin.

— Spurcăciunea! îngînă el scos din fire. Nu ştia nici el bine care din doi l-a supărat mai mult. Se răsturnă pe spate, aprinse o ţigară şi încercă să uite. Fata asta, care venise pe neaşteptate, îi pricinuia numai necazuri. Ce-i păsa lui dacă dînsa e aşa cum zice Constantin, ori nu? Nimeni nu l-a chemat să-i apere cinstea. Toată tabăra şuşoteşte numai despre dînsa şi el, ca un prost, o pîndeşte toată ziua. Asta pentru că-i place... Totuşi, care e adevărul? Constantin a aţîţat focul, şi focul i-a încins pe toţi. Să-i ia dracu, cine vrea să se culce cu dînsa, să îndrăznească! Asta-i toată povestea, asta vor de la dînsa... Ieşi de sub vagon şi plecă pe cîmp. Nu mai avea astîmpăr.

VI

Maria curăţa o grămăjoară de cartofi mărunţei. Trecuse de miezul nopţii. Îi era cald şi îşi desfăcuse bluza la piept, să se mai răcorească.

Într-un vagon, un tractorist cînta din chitară. Maria era atît de toropită, încît i se păru că acordurile vin din adîncuri. Chitaristul amuţi şi tabăra se cufundă într-un somn greu.

După ce puse cartofii la fiert, Maria ieşi la răcoare. Se aşeză pe trepte şi ascultă tîrîitul greierilor, care se auzea de pretutindeni. Un vînt de noapte, abia simţit, susura în frunzele acăţului. Năframa i se păru grea şi o desfăcu, eliberînd părul din strînsoarea agrafelor. Acum îi era răcoare. Lăsă uşurel capul pe genunchi şi fără să vrea adormi.

Visă că cineva o cuprinde de gît. Se trezi înfiorată şi simţi o mînă fierbinte cum o apasă uşor pe umăr. Îngenunchiat pe pajişte, sta Constantin.

— Ţi-am adus o pisică...

Distinse în întuneric, în braţele lui, pisica, un ghemotoc cu ochi sticloşi. Îşi acoperi iute pieptul dezgolit şi-l întrebă cu teamă:

— Dumneata nu dormi? Cît e ceasul?

— Două...

— Ooo!

Sări buimăcită şi intră în vagon. Focul se stinsese de mult, dar mîncarea era fiartă. Cînd îşi întoarse privirile, îl văzu pe Constantin la masă.

— Unde-ai găsit pisica?

— Am furat-o din sat. Ţi-am adus-o să nu-ţi fie urît...

O slobozi şi pisica se ascunse fricoasă sub pat.

Maria căscă, făcîndu-l să înţeleagă că vrea să se culce.

— Ţi-e somn?

— Ihî...

— Atunci să sting lampa! Constantin se întinse peste masă şi suflă flacăra plăpîndă. Maria se repezi la uşă.

— Pleacă acum!... Hai!...

În beznă îl simţi cum se apropie şi cum o cuprinde în braţe.

— Pleacă!

Ţipătul răscoli tabăra.

— Taci! şopti Constantin. Te faci de rîs dacă trezeşti băieţii. O săltă în braţe. Ea începu să se zbată şi să ţipe deznădăjduită. Uşa unui vagon scîrţîi.

— Pleacă! Pleacă!

Lumina puternică a unei lanterne ţîşni de afară. Ghemuită în pat, cu bluza sfîşiată, Maria îşi acoperi goliciunea pieptului cu braţele.

Cel care avea lanterna urcă scările, scăpără un chibrit şi aprinse lampa. Constantin se uită holbat la Ioniţă, apoi zîmbi şi rosti încet:

— N-a vrut...

— Ieşi afară! îi strigă Ioniţă.

Ochii lui priveau arzători femeia trîntită în pat. Constantin, uimit de îndrăzneala cu care îi vorbise, se apropie de dînsul ameninţător:

— Gura!

Suflă în lampă şi coborî scările în goană, lăsîndu-l mut în faţa femeii

---

BÁRDOS B. Arthur
poet maghiar din R.P.R.

MUSTRARE PENTRU CEI CĂSĂTORIŢI

Merg prin parcul vechi spre casă.
Printre ramuri grele,
s-a aprins vrăjita plasă
de azur şi stele.
Peste-ndrăgostiţi porneşte
frunza să se cearnă...
Toamna galbenă-şi găteşte
patul pentru iarnă.
Unde lacu-n vară fuse —
nu-l decît o tină;
lebedele au fost duse,
vîntu-n crengi suspină.
Printre-ndrăgostiţi, agale,
singur trec spre casă...

Frunza galbenă în cale
tristă mi se lasă.

Mi-amintesc de-a fir-a-părul:
cîndva-n parc, sub stele,
şi eu mîngîiat-am părul
negru-al dragei mele,
şi pluteam — piecîndu-mi fruntea
— fragedei perechi —
peste vis şi noapte-n luntrea
băncilor străvechi.
Îi spuneam cu voce-adîncă,
grav, vreo poezie. —
Nu eram pe-atuncea încă
soţ. Nici ea soţie!

Ne părea că bucurie-i
toată larga fire...
Către apa căsniciei
ne-ai purtat, iubire!

Azi sînt soţ. Deci: „om de casă",
„aşezat", „cuminte";
Nu mai stăm pe banca roasă
cum şedeam-nainte.
Vorba-i scurtă, scurt sărutul
cînd ajung acasă.
Stinsă-i azi, cu-ntreg trecutul,
steaua somnoroasă.

Deci torentul viu de munte
mlaştina-i înghite
între malurile scunde-a
patimii-mblînzite?
Despărţiţi, deşi-mpreună,
tristu-i traiu-aşa!

Vino, dragoste, şi-mi sună
iar din goarna ta!
Parcă-aud prin vînt o şoaptă
răzbătînd din larguri:
„Legitimule! te-aşteaptă
băncile prin parcuri!
Ca atunci, în prima toamnă,
să-ţi săruţi nevasta,
şi aşa cum te îndeamnă
poezia asta!"

Toamna rece-mi suflă-n piete
galbena-i mîhnire; —
însă buzelor îi-i sete
iarăşi de iubire.
Tînăr soţ! şi tu, soţie!
ascultaţi la mine:
Faceţi băncile să fie-n
parcuri, veşnic pline!

În romîneşte de **H. GRĂMESCU**

care înnea încet, deznădăjduită. Ioniță aprinse lanterna și-i lumină o clipă fața speriată. Apoi plecă mohorît.

...În zori, tractoriștii se răspîndiră pe cîmpie.

VII

Era un drum de țară neted și prăfos. Urma ascultător cursul Someșului, cu malurile lui lutoase și înalte, în care sălciile pitice de apă își înfipseseră puternic rădăcinile. Nu mai plouase de vreo două săptămîni și șenilele celor două tractoare care veneau de la Borcuteni înotau cu încăpățînare în colb, stîrnindu-l cu furie. Motoarele, de-atîta drum prin șleaul acesta, răgușiseră și mormăiau supărate. Cei doi tractoriști păstrau o oarecare distanță, altfel cel care venea în urmă s-ar fi înăbușit în praf.

Omul de pe primul tractor — Zamfir — aprinse farurile și lumina izbucni veselă în amurg, tremurînd la fiecare icnitură a motorului. Scoase o batistă care păstra urmele degetelor mînjite de ulei și își șterse fața de la frunte spre bărbie, apoi nasul și ochii, în sfîrșit buzele uscate de praf, de căldură și de sete. Așa se simți parcă mai ușurat.

La orizont ieși înainte fața lunii, rotundă, nemaipomenit de uriașă și roșie ca lovită de gotcă! În întunericul care se lăsa tot mai stăruitor, luna adusese cu dînsa o lumină palidă dar folositoare, făcîndu-i să întrezărească pînă departe firul drumului.

Cîmpul arat de curînd se întindea sur și leneș, germinînd cu evlavie miliardele de boabe mici. Noaptea îmbrățișa tăcută pămîntul, drumul, sălciile și pe cei doi oameni care se lăsau în brațele ei, obosiți. Ioniță întinse picioarele, închise puțin ochii; se legăna fără vlagă la fiecare tangaj. Undeva, departe sub cerul fără stele, ardea un foc. Îl zărea printre gene tot mai aproape și pălălăile lui îl ademeneau cu chemările ei scînteietoare. Acolo era tabăra, odihna... Campania se terminase. Poate în zori vor pleca spre oraș.

Îl trezi din somnolență un glas. Era nedeslușit, cu toate că venea de aproape. Cineva îl striga și el își întoarse privirile spre rîul adormit, spre sălcii și văzu în lumina lunii o femeie în rochie albă, alergînd și făcîndu-i semn. Opri tractorul și sări cufundîndu-se în albia de praf.

— Tu?...

Era mirat de această întîlnire neașteptată. În fața lui, răsuflînd iute, sta Maria.

Zamfir se uită în urmă și-i văzu la marginea drumului, față în față. Își aprinse o țigară și se depărtă, lăsîndu-i singuri în mijlocul cîmpiei, să-i ocrotească noaptea.

Vorbește iarna '56-'57

de N. TOPOR

de la Institutul Meteorologic Central

Ilustrații de N. POPESCU

— Ascultă, Zefirus[1]), de luni de zile căldura ta nesuferită mă ține într-o amorțeală plictisitoare; de luni de zile, protejat de frumoasa ta toamnă, ți-ai făcut mendrele prin ținuturile mele. Prieten al fluturilor și al florilor, mi-ai împestrițat împărăția în toate culorile curcubeului. Ai răspîndit peste tot numai fericire și nepăsare. Piei din fața mea, copil răsfățat și obraznic al bunului Astreus!

Așa răcni crudul și năvalnicul Boreas[2]) în ziua de 9 a lui octombrie 1956 și se repezi cu toată violența asupra delicatului Zefirus, care, ferindu-se din calea lui, îi răspunse:

— O, tu, bărbos, nebun, progenitură a nopții și a răului, dușman al vieții, potolește-ți furia năprasnică! Oprește sămînța gerurilor! Nu zdrobi-n picioarele-ți nemiloase, gingașele ființe ce nu pot pleca cu mine, legate fiind de pămîntul lor drag! Fie-ți milă, crudule, de aceste viețuitoare, în care semeni jale și tristețe. Retrage-te, mai bine, în bîrlogul tău de gheață, sub mantia sclipitoare a prea frumoasei zeițe a zăpezii!

— Vă certați în zadar, copiii mei, interveni bătrînul și șiretul Chronos[3]). Căci eu, Chronos, hotărăsc lunile și, cum ele mi se supun, trebuie să mă ascultați și voi; și tu, tinere Zefirus, vînt dătător de viață, și tu, încercate Boreas, vînt aducător de moarte. Cum an de an vă sfădiți aici, în Carpați, unde vi se pare că mușiile voastre se învecinează, și nu vă înțelegeți cînd să stăpînească unul și cînd celălalt, pricinuind oamenilor din aceste locuri, după bucurii, necazuri — și după necazuri, bucurii, încît nici ei nu știu ce să mai înțeleagă, e bine să ascultați hotărîrea mea:

— Ca să nu fie vreo neînțelegere, crugul vremii trebuie însemnat; deci, ia scrie, tu Zefirus!

— Iubite Chronos, știința mea de carte e numai începutul vieții.

— Iar a mea, de asemeni, e sfîrșitul ei, glăsui Boreas.

— Carevasăzică, nu-i orînduire în hotarul vostru și din răutate vă certați mereu, neștiind nici unul cînd e timpul său. Păi, să chem un vraci cu carte, care să noteze vremea pentru mai departe.

★

În camera micuță, ticsită de hrisoave, cu linii și echere, cu date și formule, cu hărți și fișiere, cărturarul gîrbov, cu plete albite, descifrează, parcă, în tăcerea nopții, formule ce vibrează surd, departe ca și glasul lui Chronos. Cu litere micuțe, bătrînul cărturar notează: Vorbește iarna '56-'57. „... In luna lui decembrie, la început de iarnă, prin aceste locuri nu vei cutreiera nici tu, Zefirus, cu zilele tale calde și însorite, și nici tu, Boreas, cu viscole și geruri aspre, ci va fi liniște, cu cer înnourat, cu ceață multă și cu ploi; ninsoarea va fi rară, apele nu vor prinde sloi — începu să dicteze Chronos.

Frigul, adus de Gerilă, la sfîrșitul lui octombrie, va dăinui și în luna lui decembrie, în primele cinci zile, apoi el se va retrage spre miazănoapte și, după două zile de ploaie și lapoviță, vor urma, pe-a vremii uliță, două săptămîni de moină cu ceață multă, iar din cînd în cînd va și ploua și uneori va burnița.

— Dar... noi ce facem? interveniră cele două vînturi pe care perspectiva unei hotărîri a lui Chronos le neliniștise peste măsură.

— Voi? le răspunse acesta, iată ce veți face: Zefirus va trimite niște ploi amestecate cu zăpadă pe la 22-23 și 26-27 ale lunii, iar tu, Boreas, te vei război puțin cu Zefirus în ultimele ei zile, cum și în primele șase din luna lui ianuar, lăsînd destulă ploaie și zăpadă peste aceste locuri.

— Da, dar ianuar a fost din totdeauna luna mea, protestă vîntul de Nord.

— E adevărat, năvalnice vînt, îi răspunse Chronos, dar anul acesta o veți împărți frățește; în prima jumătate va domni Zefirus, cu o vreme mai caldă și mai liniștită, iar în a doua, tu, cu înghețmai tare, cu vînturi nepotolite, în multe zile cu ninsori mari și mult viscolite. Vei spulbera zăpada, punînd-o-n adăposturi, în loc s-o lași pe cîmp. Acum, iubite fiu, cred că ești mulțumit de timpul ce ți l-am sorocit?

— O, tu, puternice Chronos, părinte al dreptății, ce ai născut pămîntul și-ai dat impulsul vieții, de ce acuma oare calci o lege ce de la tine a pornit, și cauți să-mi răpești din ce mi se cuvine? Trei luni pe an am și eu dreptul să trăiesc în aceste locuri și să fac aici tot ce poftesc. Găsești că e prilejul ca din cele nouăzeci de zile pe care mi le-ai hărăzit cu mii și mii de ani în urmă, să rămînă doar zece... Dar dreptatea e totdeauna în viitor și dacă tu, bătrîne timp, nu o respecți acum, voi fi răzbunător în primăvară sau în toamnă. Oamenii ce-i protejezi, vor suferi atunci mai rău decît acuma, cînd este timpul meu.

Îngîndurat sta Chronos și asculta atent pe fiul său ce nu admite compromis acolo unde-i lege.

— Știu, dragă Boreas, că timpul tău e scurt, dar, violent și aspru, nu poți trăi prea mult. Te repezi cu furie și strici în cale totul, crezînd că ruina sau dezastrul sînt opere utile în circuitul vremii; nu ții seama că în echilibru-s toate în natură și nu în rea tocmeală, cum vrei să faci tu, fiule. De aceea nici din februar nu-ți las întreaga lună, ci numai jumătate. Vei face geruri mari chiar de la început, dar nu vei slobozi frigul atît încît mercurul să se coboare mai mult de 28 de grade sub punctul de îngheț. Și asta numai noaptea, căci ziua, la amiază, soarele cel palid îți va muia tăria.

De prin mările polare, vei cără pe marea ta spinare lungi volbure de ninsoare, iar aici în Carpați, vei cerne fulgi vînturați de vînt. Și, ia aminte, îți hărăzesc acum în dar zilele de 2,5,6,10, 13,14 și 18 de februar. Ca totdeauna, fiu neascultător, vei vifori, lăsînd pămîntul gol în multe părți, iar pe la adăpost vei aduna zăpada fără nici un rost.

— Dar eu, Zefirus, iubit de viață și de om, eu ce-aduc căldură și lumină, zîmbet și voie bună, nu am drept la nici o zi din această tristă lună? Dacă tu, stăpîne Chronos, ai să fii prea milos cu acest bărbos care aduce numai geruri și viscole, semănînd pe unde calcă numai jale, oamenii te vor urî. Prin idei meșteșugite, prin răbdare și geniu, ei își vor face singuri dreptate, stăvilind pe acest Boreas și pe toți din neamul lui, fără a mai ține seama de puterea ta. De aceea, zic, bătrîne, lasă loc și pentru mine în această lună grea.

— Nu te văicări, Zefirus — îi răspunse rar bătrînul, — tu vei stăpîni tot sfîrșitul acestei luni. Chiar în a nouăsprezecea zi vei aduce bucuria și căldura, pe care cei înfrigurați o vor privi cu mirare chiar și neîncredere. Spre sfîrșit de februar, zăpada se va topi toată, lăsînd pămîntul gol, iară ploile ce vor cădea la 25 și 26 ale acestei luni de iarnă vor fi, pe ici pe colea, însoțite și de tunete, ca vara, anunțînd începutul primăverii".

În miezul de noapte rece și-n liniștea profundă, sihastrul cărturar își pleacă fruntea-naltă pe teancul de hrisoave. Recitind cifrele mici și buchiile mult încîlcite gîndește:

„Scris-am eu aidoma vorbele lui Chronos sau urechea mi-a slăbit? Eternul Chronos nu greșește, ci numai noi nu-i înțelegem bine glasul. Și cînd pocim voința-i, ne mulțumim să spunem lumii că: „Vremea nu ne prea ascultă"...

[1]) Nume provenit de la „Zephyros", personificarea vîntului cald la grecii antici.

[2]) Nume provenit de la „Boreios", personificarea vîntului rece la grecii antici. La noi ar corespunde vîntului de nord și nord-est, crivățul.

[3]) Personaj din mitologia greacă, întruchipînd timpul.

Prin IUGOSLAVIA pitorească

Parcurgînd Iugoslavia nu poţi să nu rămîi surprins de diversitatea care te întîmpină la tot pasul. Străzile principale ale Belgradului — artere străjuite de blocuri — duc în prelungire spre vechea cetate a Kalemegdanului. În Oraşul Alb circulă autobuse cu etaj, strălucesc oţelul şi sticla noilor construcţii.

La Mostar sub cupola unei vechi moschei, oamenii au aprins becuri fluorescente — vînzătoare zîmbitoare îţi oferă mărfuri elegante...

Pretutindeni oamenii au făcut să pătrundă viaţa nouă între zidurile vechi, au adăugat vechii istorii o istorie nouă, vie şi pasionantă. Cutreierînd vechiul bazar din Sarajevo — în care totul pare decor pentru o mie şi una de nopţi, suind scara unui bătrîn carvansarai, te întîlneşti în plină evocare a trecutului nu numai cu prezentul, ci şi cu viitorul: în camerele în care altădată poposeau negustori levantini, tineri ingineri lucrează absorbiţi la planşetele de desen. Aici s-a instalat un birou care proiectează construcţii: uzine luminoase şi case de locuit confortabile, edificii impunătoare şi hoteluri luxoase...

Aici îţi poţi îmbogăţi cunoştinţele despre Sarajevo, care este nu numai oraşul în care Gavrilo Princip, tînărul patriot înflăcărat, l-a ucis pe arhiducele Franz Ferdinand, ci şi oraşul fabricilor de motoare şi bicicliete, al atelierelor de covoare şi de tutun renumite departe, peste graniţă. Numai în ultimii zece ani, la Zagreb. Aceste 8 noi blocuri de locuinţe cuprind 900 de apartamente.

Minunata panoramă a Splitului — una dintre perlele Adriaticei.

„TEŞKOTA" — dans popular macedonean.

Sarajevo s-au construit peste patruzeci de întreprinderi industriale; populaţia care înainte nu depăşea 60.000 locuitori este astăzi de aproape 140.000 de oameni. Ce vorbeşte mai mult despre dezvoltarea unui oraş decît sporirea numărului celor care-l locuiesc, care-i umplu fabricile şi străzile, bibliotecile şi cinematografele?

La Split, pe coasta Adriaticei, marea ajungea pe vremuri pînă la picioarele vechiului palat al lui Diocleţian. Dar o dată cu trecerea vremii, prefăcîndu-se dintr-un pumn de curteni într-o colectivitate cu aspiraţii mai largi, oamenii au spart zidurile vechiului palat a căror întunecime nu putea înlocui peisajul de vis al mării, în care tăcerea sfinxului adus din Egipt nu putea înlocui zgomotul valurilor care se sparg cu putere de ţărm...

Şi azi încă — dată fiind criza de locuinţe — mai locuiesc încă în interiorul fostei curţi a lui Diocleţian 5000 de oameni. Dar dincolo de porţile cu numele poetice — „de aur", „de argint", „de bronz", „de fier" — se întinde noul Split, unul dintre cele mai mari porturi ale Iugoslaviei, cu viaţa sa fremătătoare, neasemănată ca însăşi marea, cu şantierul său naval care produce vase cu o deplasare de 10.000 de tone şi se pregăteşte să producă altele de cîte 15.000.

Conducîndu-te prin Split, arătîndu-ţi cum se întreţes urmele vechiului palat în zidurile noilor clădiri, evocîndu-ţi în faţa peristilului şi a templului lui Jupiter trecutul de mult apus, ghidul te va conduce numai peste cîteva clipe în port. Iată strălucind în lumina soarelui unul din cele mai noi vase de pasageri — „Iugoslavia". Oare mărturiile despre luxul cu care Diocleţian îşi înconjura augusta sa persoană nu sînt umbrite de luxul pus la dispoziţia celor 1.200 de călători, pe care-i poate cuprinde vasul? În port îţi umplu nările miresmele mării şi mirosul vinului pe care Splitul îl trimite încă de mult iubitorilor de licori dumnezeeşti de peste mări şi ţări...

Peisajul e încîntător — palmierii îşi desfac voluptos ramurile verzi pe malul mării albastre. Acum e liniştе în Split şi vasele pot pleca şi sosi nestingherite, îndrăgostiţii pot zăbovi să vadă cum apune soarele, cum răsare luna din tărîmul vrăjit al valurilor... Dar nu sînt decît 12-13 ani de cînd printre palmieri şuierau gloanţe, de cînd tinerii erau plecaţi la partizani, de cînd, alături de întreaga Iugoslavie, Splitul lupta pentru libertate. La intrarea şantierului naval nu poţi să nu te opreşti o clipă — pe un monument sînt înscrise sumedenie de nume: fii ai Splitului au ştiut să-şi dea viaţa pentru ţara lor, pentru ca aici şi pe întreg ţărmul iugoslav al Adriaticei sunetul prelung al sirenelor de pe vapoare să stîrnească în sufletele tuturor acelaşi ecou al muncii paşnice, aceeaşi dulce nostalgie a călătoriei nestingherite, pe drumul pe apă, dintr-un golf în altul, dintr-un port în altul, ca acest vapor care se pregăteşte să coboare spre sud, spre Dubrovnik...

ORAŞUL ALB — Belgradul — domină aci apele molcome ale Savei.

Oamenii numesc Dubrovnikul „perla Adriaticei"! Aici, în această localitate în care temperatura medie a lunii decembrie nu scade niciodată sub 10 grade, poți întîlni turiști din toate țările lumii: cehi care au adus cu ei bărci pneumatice și care nu se mai îndură să iasă din mare, americani snobi care copleșiți de arhitectura și atmosfera de autentică Renaștere din vechea cetate a orașului uită să-și mai aprindă trabucul, francezi care încearcă să prindă totul pe pelicula fotografică, italieni care sînt ultimii să regăsească, aici, străduțele înguste legate între ele cu scări, de-a latul cărora atîrnă rufe puse la uscat...

Pitorescul Dubrovnikului este în ultimul timp extrem de bine folosit. În fiecare an, între 1 iulie și 31 august, piețele vechiului oraș devin scene în aer liber, vechile portaluri și balcoane devin decoruri pe care le-ar invidia orice regizor din lume — aici se desfășoară Festivalul de vară, se joacă piesele lui Shakespeare sau Molière, se cîntă operele lui Mozart sau Verdi, cărora Dubrovnikul cu patina zidurilor sale, cu nopțile sale înstelate le adaugă un farmec nou, deosebit...

Pitorescul Iugoslaviei, vestigiile trecutului și frumusețile naturii sînt întregite de freamătul marilor orașe, de eleganța Liublianei, a Zagrebului sau a Belgradului care te întîmpină prietenește, cu străzile pline de lume, cu strălucirea magazinelor, cu muzeele și teatrele lor, cu uzinele și fabricile clocotind de muncă. Nu poți fi la Zagreb și să nu vizitezi uzinele „Rade Koncear", devenite cunoscute prin calitatea și cantitatea utilajului electrotehnic pe care-l produc. Așa cum nu poți fi la Belgrad și să nu vizitezi uzinele „Ivo Lola Ribar" din apropierea orașului. Străbătînd halele uzinei atenția îți este mereu solicitată de mașini-unelte perfecționate produse chiar în această uzină. Acum mașinile produc la rîndu-le alte mașini care vor îmbogăți înzestrarea tehnică a Iugoslaviei, potențialul ei industrial. În uzină e o curățenie exemplară, hale luminoase, spațioase, în care totul tinde să facă munca cît mai plăcută. Mi se povestește despre locuințele care au fost clădite în ultimii ani, despre creșe, despre restaurante... Ne îndreptăm spre ieșire. La poartă, o placă de marmură pe care e o inscripție. Cineva traduce. E sintetizată aici în puține cuvinte istoria nașterii acestei uzine care va împlini anul viitor 10 ani: la chemarea comuniștilor și a președintelui Tito, 16.000 de tineri iugoslavi au construit pe un loc viran o fabrică modernă. Unde sînt acum cei 16.000 de tineri? Unii lucrează aici, la aceste strunguri sau raboteze moderne, alții lucrează în alte fabrici, iar alții înalță poate chiar acum alte uzine în cine știe care colț al țării. Căci construcția Iugoslaviei a început acum 10-12 ani și continuă într-un ritm susținut.

Străbătînd țara îți dai seama: orașele ei pot fi diverse ca înfățișare — pretutindeni schelele le dau însă acel aer comun după care recunoști, în ciuda diversității, avîntul nestăvilit spre viitor!

Radu ȚIULESCU

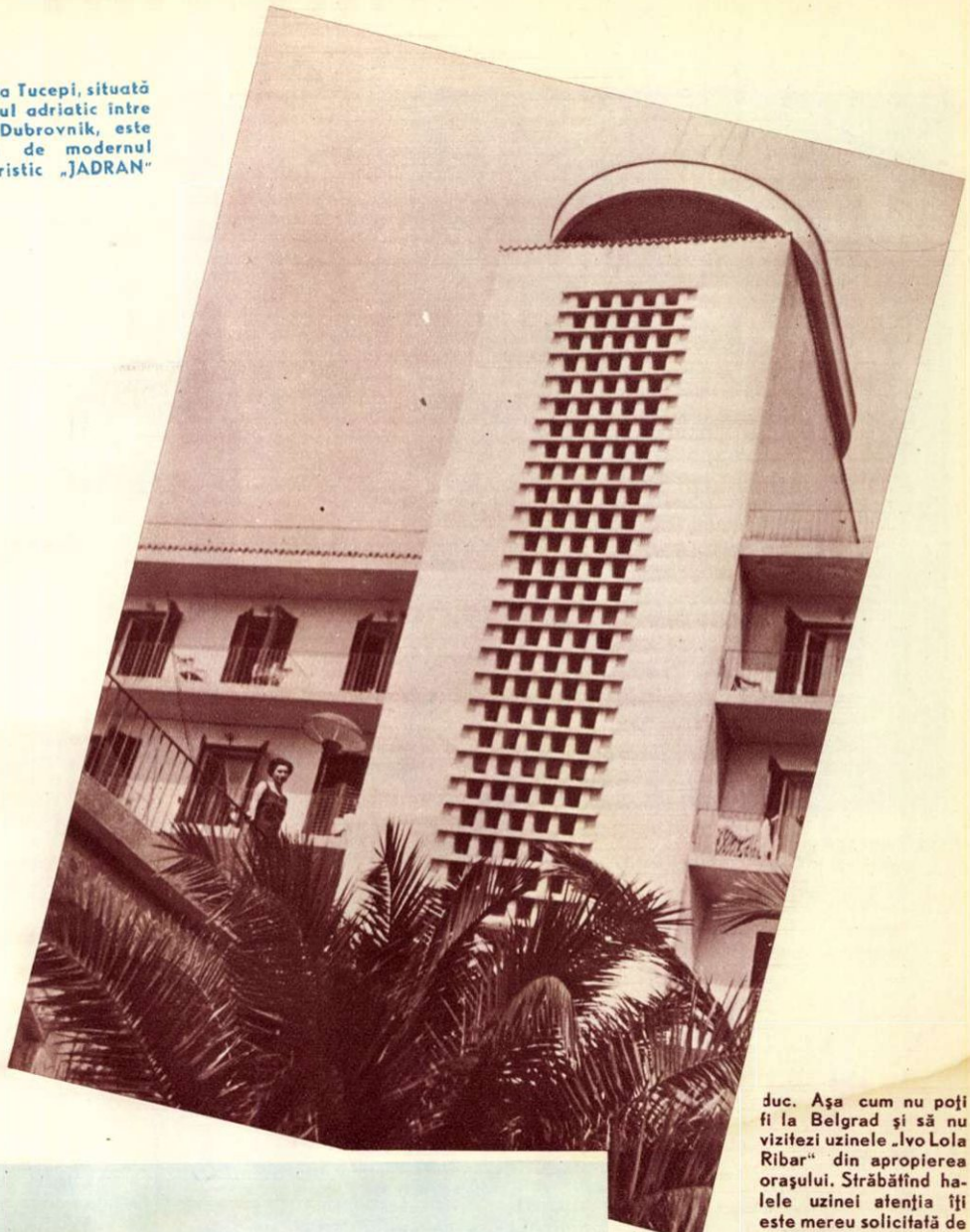

Plaja de la Tucepi, situată pe litoralul adriatic între Split și Dubrovnik, este deservită de modernul hotel turistic „JADRAN"

Bătrîna cetate a Kalemegdanului este locul pe care țin să-l vadă neapărat cei mai mulți dintre vizitatorii străini ai Iugoslaviei.

DIN SCULPTURA IUGOSLAVĂ CONTEMPORANĂ

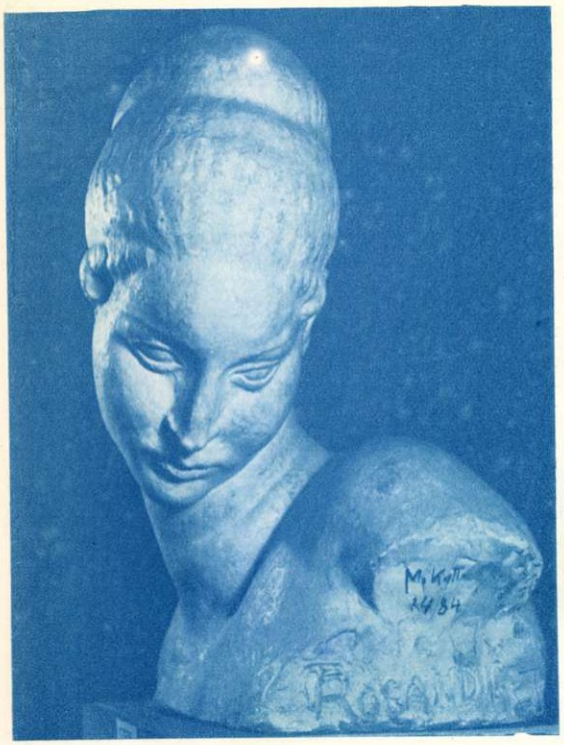

T. ROSANDICI: Cap de femeie

R. STIJOVICI: Nud.

T. ROSANDICI: Cap de bărbat

T. ROSANDICI: Jocul cu calul.

R. STIJOVICI: Leu. Proiect de figură decorativă pentru podul de peste Sava.

O aventură pasionantă

— Interviu cu regizorul francez Marc MAURETTE —

de Eugen B. MARIAN

Pe Marc Maurette l-am găsit prima dată în sala de la parterul Palatului Telefoanelor. Da, chiar în banala sală prin care treci şi d-ta, ca să-ţi plăteşti abonamentul lunar.

Se afla însă acolo nu pentru treabă asemănătoare cu a d-tale, ci pentru una mai neobişnuită; trebuia să regleze luminile şi mişcarea figuraţiei, pentru o scenă din filmul pe care îl turnează în ţara noastră după piesa lui Horia Lovinescu, „Citadela sfărîmată". Dar în afară de prezenţa reflectoarelor şi a aparatului, creînd o vagă neliniştе printre funcţionare, n-aş putea spune că m-a izbit acel „specific" teribil, care face ca mase de cinefili pasionaţi să aştepte ca pe o deosebită răsplată şansa de a fi martorii oculari ai unor asemenea momente.

Atmosfera era totuşi plină de o anumită încordare, trebuie s-o recunosc; am simţit atunci că un interviu ar fi semănat cu un interogatoriu şi ar fi devenit mai mult fitilul unui butoi cu pulbere...

De aceea, în intervalul unui „armistiţiu" mi-am fixat o întîlnire pe care Maurette a hotărît-o peste două ceasuri, la hotelul „Athenée Palace", devenit de cîteva luni căminul său de adopţiune.

Şi aci este momentul să precizăm că trecerea de la scenă la ecran a piesei scriitorului şi coscenaristului Horia Lovinescu, înseamnă pentru Maurette, într-un fel, o aventură pasionantă. Într-adevăr, crearea unui film într-o ţară străină, într-o limbă şi cu artişti necunoscuţi, ca şi lucrul cu actori în bună parte aflaţi la primul film — iată suficiente elemente pentru a constitui o adevărată aventură personală a unui creator. Cum se va sfîrşi oare? pluteşte, neliniştitoare, întrebarea.

Vom face ca alte cîteva sute de mii de spectatori — printre care şi destui care nu cunosc limba noastră — să se simtă apropiaţi de frămîntările Irinei şi ale lui Petre, să descopere cu silă vidul interior al lui Matei sau nu?

Neliniştе contagioasă, care m-a făcut să strecor fără nici o „prefaţă" prima întrebare (rămîne acum să verific dacă am coincis întru curiozitate cu majoritatea cititorilor):

— Cred că cea mai arzătoare chestiune ar fi să aflăm dacă necesităţile unei adaptări cinematografice v-au impus introducerea unor personaje noi în desfăşurarea acţiunii, sau schimbarea proporţiilor între personajele existente în piesă? Desigur, nu mă refer la acele inevitabile intervenţii ce se produc pentru a folosi resursele cinematografiei, urmărind acţiunea pe mai multe planuri.

Răspunsul nu se lasă de loc aşteptat:

— Nu, nu am resimţit această necesitate. Scheletul dramatic era solid şi prea fin echilibrat, pentru a suporta o încărcătură cît de mică. Aşa că, dimpotrivă, ca să nu riscăm a fi aserviţi dialogului în anumite pasaje, am retezat copacul prea stufos al textului, adică i-am lăsat liniile esenţiale, robuste, şi ne-am concentrat efortul în vederea traducerii într-un limbaj cinematografic cît mai plastic şi cursiv a notaţiilor psihologice şi a materialului faptic indispensabil. Afară de prezentarea mai devreme a Caterinei şi de o reducere a apariţiilor bunicăi, care nu intervine prea direct şi deci poate trece pe un plan mai secundar fără ca transpunerea să sufere cu ceva — am respectat textul dramei, poate chiar mai mult decît dacă aş fi fost eu însumi autorul ei...

Mi-am permis însă să-l iniţiez puţin pe spectator, de la primele imagini, evocînd plecarea Irinei din casă.

— Pînă aici, după cîte văd, îmbinarea între „tradiţia" piesei, care are în urma ei o carieră de doi ani plină de succes, şi „inovaţiile" eventuale ale unui film ce abia se naşte, v-au fost destul de uşoare. Dar cum aţi procedat pentru a rezolva problema unei distribuiri juste a rolurilor?

— În sfîrşit, istoria—unui film, cel puţin — nu se poate scrie fără unele injustiţii — zîmbeşte, puţin preocupat, Maurette. Despre culori... şi actori este foarte greu de discutat. Criteriul care m-a ghidat a fost acela de a obţine un organism omogen, un grup de interpreţi care să poată rezista mai bine „şocului" cu aparatul de filmat. În sensul de a avea un joc mai acoperit, cum spuneţi dv., şi, în acelaşi timp, să fie cît mai apropiaţi psihic şi chiar ca înfăţişare fizică de personajul realizat de dramaturg. Pentru că altminteri, compunîndu-şi foarte laborios personajul — ceea ce în teatru a putut duce la reuşite foarte lăudabile — ar risca să miroasă a artificiu şi măiestria să devină lucru făcut. Mai trebuia, de asemenea, să găsesc interpreţi cu o mare mobilitate de expresie, capabili să redea evoluţia eroilor, pe care scenariul o prezintă sub ochii noştri fără nici o pauză de timp. În general, fără ca să mă ascund îndărătul obiectivului, pot spune că... l-am lăsat să aleagă, dînd mare greutate probelor de filmare. Şi obiectivul mi-a fost credincios, permiţîndu-mi să am cîteva surprize foarte plăcute şi încurajatoare.

Doleanţele mele de spectator al piesei au fost aproape total împlinite. Am păstrat-o pe mult sensibila interpretă pe scenă a Irinei, Marcela Rusu. Petre Gheorghiu, care m-a impresionat prin Tybaltul dinamic şi convingător pe care l-a realizat la Teatrul Naţional din Iaşi (impresie, pe cît văd, împărtăşită şi de direcţia Teatrului Municipal, care l-a angajat recent), sper că va doza sensibil trecerea spre maturizare a lui Petre, confruntarea rodnică cu el însuşi, pe care i-o provoacă temporara sa izolare, în urma orbirii. Excepţionalul actor Kovács György, din Tg. Mureş, îl va crea pe Matei, în timp ce actriţa Ana Luca mi-a rezolvat problema spinoasă a distribuirii rolului bunicăi — deţinut cu atîta autoritate pe scenă de artista poporului Lucia Sturza-Bulandra. Genoveva Preda, al cărei succes în „Preludiu" l-am aplaudat şi eu, posedă optimismul interior şi lirismul concentrat al personajului Caterinei, puţin umbrit pe scenă. Iar Zoe Anghel, cu un „savoir-faire" înnăscut, mă va ajuta să fac din personajul Mariei-Jeane — aducînd şi el o tuşă de culoare necesară întregirii tabloului — nu o „devoyée" (dezmăţată) puţin dezaxată, ci un produs al unui mediu pe care cursul vieţii sociale îl aruncă pe ţărm. Noi satirizăm o mentalitate, nu un simplu individ; ca atare, nu putem încărca şarja, ca să nu pulverizăm personajul.

— Aţi pomenit cuvîntul „tablou" şi asta îmi aminteşte să vă întreb: veţi miza mai mult pe studiul de caractere, sau pe pictura unei anumite epoci, a unui mediu?

— Evident că fundalul epocii va fi prezent; dar cum nu cunosc prea bine realitatea romînă de acum un deceniu, acord un mare credit actorilor, al căror efort în direcţia reconstituirii pe scenă a ambianţei a fost apreciat. „Studiul" de caractere ar fi pretenţios spus, în primul rînd căutăm să dăm vesmîntul cinematografic cel mai „bine tăiat" unui adevăr uman, unei drame între oameni cu carne şi sînge, inimă şi gînduri. Prietenul meu Kovács e chemat să se cheltuiască mult pentru acest scop, şi cred că el va realiza un Matei mai spontan şi totodată mai rafinat, seducător la început şi înşelîndu-se singur multă vreme, ca să nu fim îndemnaţi să ne irite alegerea Irinei...

— În general, deci, interpreţii v-au cîştigat definitiv, şi sînteţi de invidiat pentru asta... Dar, atunci, care este problema care v-a dat cel mai mult de furcă, dificultatea care v-a răpit din somn? Bineînţeles, dacă nu cumva dormiţi foarte liniştit...

Marc Maurette surîde sceptic şi clatină din cap.

— Pentru noi rămîne „ o sabie a lui Damocles" nevoia de a da un ritm, un crescendo susţinut, de a face transparent ceea ce e puţin voalat, fără a subţia substanţa. Înţelegi, o treime din film se petrece încă în acel faimos hol al casei Dragomireştilor; şi atunci ne gîndim mereu cum să creăm o intimitate şi să transpunem mişcările în cadru ale interpreţilor — aparatul fiind chemat să dinamizeze mult, prin mişcările lui — fără a le răpi libertatea, fără ca spectatorul să simtă că a fost gîndit cadrul? Asta cere un decupaj foarte minuţios. Trebuie să remarc neapărat munca plină de ingeniozitate şi curaj a operatorului meu principal, Aurel Boian. Curaj, pentru că la el „aventura" noastră se dublează cu aventura turnării primului film de lung metraj. Imaginile sale au un relief, o adîncime, care dă autenticitate atmosferei, face mai suplă mişcarea actorilor şi aduce „aer" în decor, îl face să „joace" şi el, dînd eficacitate muncii întregii echipe.

— Este cu adevărat o echipă, din toate punctele de vedere? — îmi permit eu să insinuez.

— Fără nici o rezervă. Toată lumea este convinsă că se valorifică foarte bine, sudîndu-se în efortul colectiv de a realiza un film bun. N-am fost pus în situaţia penibilă de a arbitra conflicte şi de a emite judecăţi de Solomon, căci pentru noi toţi filmul „Citadela sfărîmată" este un copil bun. Rămîne să vedem cum îl va adopta publicul romînesc.

— Şi pe cînd judecata publică — premiera?

— Pot să vă spun doar că în cursul lunii decembrie sper să termin turnarea — îmi precizează Marc Maurette. — Mai departe... — şi face un gest vag — mai departe esenţialul, pe care ţin să-l comunic cititorilor „Flacării", este că vreau ca, în momentul apariţiei pe ecran, realizarea — cu defectele şi calităţile sale — să fie complet finisată, fără scuză: „dacă aş mai fi avut două săptămîni de lucru..." M-am convins că publicul romînesc merită din plin acest scrupul.

Iar eu m-am despărţit convins că regizorul Marc Maurette merită încrederea cinematografiei şi publicului nostru.

Pasionanta sa aventură poate avea numai un sfîrşit fericit...

Mai sînt necesare, pare-se, unele lămuriri: regizorul Marc Maurette le dă interpretului lui Matei, talentatul actor din Tg. Mureş—Kovács György.

Un oraș DINCOLO DE CERCUL POLAR

1

2

Privind fotografiile din aceste pagini, ți-ar veni greu să crezi că orașul pe care-l reprezintă este situat undeva departe, în nord, prin regiunile înzăpezite ale peninsulei Kola, la 120 kilometri dincolo de Cercul Polar. Ele sînt din orașul sovietic transpolar Kirovsk, care a fost ridicat nu întîmplător tocmai în inima gheţarilor, acolo unde în timpul verii soarele nu apune, luminînd continuu timp de două luni, iar în timpul iernii domneşte lunga noapte polară.

★

Nu demult, numai cu 26 ani în urmă, aci se întindea nemărginita şi sălbatica tundră. Peste întinderile ei albe, stăpîn era doar vîntul năprasnic, care, în furia-i oarbă, ridica nori de zăpadă, viscolind şi măturînd totul în cale.

Dar într-o zi, un grup de geologi sovietici în frunte cu academicianul A. E. Fersman, cercetători îndrăzneţi şi neobosiţi, au descoperit aci, în subsolul munţilor Hibinî, rezerve uriaşe de apatit, un minereu de mare valoare, care se foloseşte pentru fabricarea superfosfaţilor, întrebuinţaţi în agricultură ca îngrăşămînt chimic. Cercetările geologilor sovietici au scos la iveală faptul că zăcămintele de apatit din această regiune sînt dintre cele mai bogate din întreaga lume.

Neuitatul conducător bolşevic S. M. Kirov, apreciind marea însemnătate pe care o au materiile prime în dezvoltarea economiei naţionale, a elaborat un vast plan de exploatare a acestor zăcăminte şi s-a interesat îndeaproape de realizarea lui. Astfel, înfruntînd condiţiile grele ale climei, oamenii sovietici au pornit, în anul 1929,

la extracția minereului prețios, punînd totodată temeliile noului oraș — Hibinogorsk, după denumirea munților la poalele cărora s-au construit primele așezări muncitorești. După moartea lui Kirov, în cinstea marelui luptător, orașului i s-a dat numele de Kirovsk.

Într-una din casele orașului se păstrează o placă comemorativă, cu următoarea inscripție: „8 iunie 1932. Aici, în prima clădire a Sovietului Orășenesc și a Comitetului Orășenesc al P. C. (b), a lucrat Serghei Mironovici Kirov și a dat indicații pentru ca orașul să devină vesel, frumos și civilizat".

Dorința sa a fost de mult îndeplinită. Orașul s-a dezvoltat cu repeziciune, devenind un mare centru industrial și cultural al Nordului îndepărtat. Pe străzi largi, asfaltate, de-a lungul cărora s-au aliniat clădiri impunătoare de piatră cu multe etaje, circulă nu numai tractoare, camioane și sănii, ci și autobuse elegante, făcînd legătura dintre diferite cartiere ale orașului (fotografia 1).

Pentru buna desfășurare a lucrărilor de extracție și prelucrare a minereului de apatit, s-a construit un mare combinat, „Apatit", care alimentează uzinele de superfosfați ale Uniunii Sovietice cu materii prime, necesare producerii de îngrășăminte pe bază de fosfați, atît de cerute în agricultură.

În oraș, mai există multe întreprinderi ale industriei locale: o fabrică de pîine, una de paste făinoase, un combinat de prelucrare a lemnului și altele.

Minerilor și muncitorilor din Kirovsk li s-au creat condiții optime de muncă. Lucrările de extracție și de încărcare a minereului în vagonete sînt pe deplin mecanizate (fotografia 2).

La Kirovsk, funcționează cîteva case de cultură, șase mari biblioteci, un cinematograf, policlinici și spitale.

Muzeul orașului Kirovsk are renume mondial. Aici se află o bogată colecție de minereuri din munții Hibinî și din tundră. Printre ele sînt cîteva roci care n-au fost de loc cunoscute pînă la descoperirea lor în acest ținut.

Printre institutele de învățămînt, se numără școli superioare și medii, școli muncitorești și o școală tehnică de chimie și mine (fotografia 3).

În centrul orașului, se află parcul de cultură și odihnă, întreținut cu grijă. Pentru sport, tineretul dispune de un stadion, precum și de o bază de schi. De altfel, orașul, situat într-un cadru pitoresc, oferă multe posibilități practicării sporturilor de iarnă. De o parte, Kirovskul este străjuit de munți, iar de alta i se deschide priveliștea încîntătoare a lacului Vudiavr.

Iată-i și pe cei mai tineri cetățeni ai tînărului oraș (fotografia 4). Clădirea în ale cărei încăperi s-a instalat Casa Copilului este plină de lumină și veselie.

În ciuda climei aspre, locuitorii acestui oraș nordic nutresc o pasiune deosebită pentru flori. Pe lîngă școli sînt amenajate sere, prevăzute cu lumină artificială pentru perioada lungilor nopți polare. Numai la 5 kilometri de Kirovsk se găsește renumita grădină botanică a Academiei de Științe a U.R.S.S., grădina cea mai nordică din lume, în care sînt cultivate și aclimatizate pînă la două mii de plante, din cele mai diferite specii, ceea ce în urmă cu puțini ani se părea cu neputință.

Tot în raionul Kirovsk a fost creat un mare sovhoz, „Industria", care aprovizionează întreaga regiune cu lapte proaspăt, cartofi, zarzavaturi și fructe.

Principala greutate din trecut — lipsa căilor de comunicație — a dispărut pentru totdeauna. Azi, mijloace moderne de comunicație: linii ferate, șosele, linii aeriene, puse în slujba omului, îl leagă cu cele mai îndepărtate orașe din restul țării!

Omul sovietic a știut să învingă clima, depărtarea, și să creeze celor care trăiesc și muncesc în orașul transpolar Kirovsk o viață confortabilă și plină de bucurii.

KU-KLUX-KLAN-UL LA WASHINGTON

de Stetson KENNEDY
scriitor american

(Urmare din numărul trecut)

În timp ce fostul „Capelan" al Klan-ului își continua povestirea pasionantă, le-am făcut semn soției mele și notarului să-i pună întrebări sau să facă observații, astfel încît rolul lor de martori să reiasă limpede și din cele înregistrate pe bandă.

— Întrerupeți! — am spus în cele din urmă. Banda e pe sfîrșite. Așteptați pînă ce pun alta...

Soția se duse în cămăruța alăturată cu mașina ei de scris, ca să dactilografieze părțile mai importante de pînă atunci, sub forma unui proces-verbal. Notarul se duse la ușa din față, să vadă ce fac spionii Klan-ului.

— Acum nu mai e decît unul acolo — anunță el, cînd se întoarse.

Young stătea culcat în pat, răsucindu-și degetele și surîzînd fericit.

— Cred că pot să vă vorbesc despre ritualul de inițiere, organizat cu ajutorul meu în Camera Verde de la Casa Albă...—spuse el parcă într-o doară.

Uimit peste măsură, fui cît pe-aci să cad de pe scaun.

— Glumiți?!

— Nu, domnule, e adevărul adevărat, precum e adevărată evanghelia — mă încredință el.

— Începem din nou! — i-am strigat soției. Eram atît de tulburat, încît în loc să apăs pe butonul pe care trebuia, am apăsat pe celălalt buton.

— Ce voiați să spuneți atunci cînd ați pomenit despre slujba de inițiere organizată de Klan în Camera Verde a Casei Albe? — întrebai după ce aparatul începu din nou să înregistreze.

— Eram cinci în „Echipa Imperială de Inițiere" începu Young—și eram atît de emoționați, încît am uitat să mai depunem jurămîntul pentru păstrarea secretului, astfel încît pot să vă povestesc totul. Doctorul Evans conducea echipa, în calitate de „Mag", fiind secondat de „klaliffful imperial", judecătorul Comer din Alabama. Eu mă aflam acolo în calitate de „Capelan" și mai erau încă două persoane, ale căror nume le-am uitat.

— Dar pe cine voiați să inițiați? — l-am întrerupt eu, nefiind în stare să-mi stăpînesc curiozitatea.

— Pe președintele de atunci al S.U.A., Warren G. Harding —răspunse Young.—Eram cu toții foarte nervoși, atît de nervoși, încît uitasem în automobil biblia și spada, necesare ritualului. Dar președintele Harding a trimis să se caute o biblie și o spadă chiar în Casa Albă, astfel încît ceremonia a putut începe.

— Cu pelerine și măști? — am întrebat eu neîncrezător, încercînd să-mi imaginez scena.

— Desigur! Cu pelerine colorate de satin, așa cum poartă „ofițerii imperiali" ai Klan-ului. Primul lucru pe care-l făcu doctorul Evans fu să ordone servitorilor să scoată toate obiectele și mobilele ce se găseau în Camera Verde, în afară de o singură masă. Pînă și covoarele și tablourile au fost scoase afară. Klan-ului îi place să umilească pe cei puternici! Așa s-au petrecut lucrurile. Am trecut apoi la depunerea jurămîntului. Președintele Statelor Unite ale Americii îngenunchie și jură să asculte, fără să crîcnească, ordinele „Magului Imperial" al „Imperiului Invizibil" al Klan-ului!

— Și Harding a rostit jurămîntul Klan-ului în întregime? Chiar și fraza că va lupta întotdeauna pentru supremația albă? A spus totul?

— Nu a lăsat deoparte nici un cuvînt, l-a rostit întocmai ca oricare alt membru al Klan-ului! Singura concesie ce i s-a făcut a fost că, atunci cînd a obosit să-și tot țină brațul sus în timpul jurămîntului, „Magul Imperial" i-a îngăduit să-și rezeme cotul de marginea mesei. După ceremonie am făcut un scandal nemaipomenit din pricina asta, socotind că fusese o profanare a altarului sacru, dar „Magul" mi-a rîs în nas.

— Ce vă mai puteți aminti în legătură cu această ceremonie? — l-am întrebat eu.

— Cam asta a fost tot. După ce s-a terminat, în timp ce ne strîngeam mîinile, președintele Harding s-a întors către „Magul" Evans și i-a spus: „Majestate, aș putea să fac ceva pentru dumneavoastră?" „Desigur, ați putea face ceva, domnule președinte — i-a răspuns doctorul Evans. Îmi vine destul de greu să merg cu mașina pe străzile Washingtonului. Nu cumva ați putea să-mi dați o autorizație specială pentru mașină, ca să pot circula mai ușor?" „Cu plăcere — spuse Harding. Am să vă dau o autorizație a Departamentului de război; a doua pe țară: prima aparține generalului John J. Pershing!" Ce să vă spun — doctorul Evans s-a înroșit de plăcere. De atunci nu s-a mai oprit niciodată la semnalele roșii de la răscruci.

— Iată un fapt vrednic să fie pomenit în cărțile de istorie — observai eu.

— Dară mai e nevoie de vreo dovadă — spuse Young — fă o vizită la mormîntul lui Harding. Ai să vezi o cruce de piatră cu flori de camelie. Ea a fost pusă acolo de Klan și reprezintă emblema unui ordin de cavaleri ai Klan-ului, ordinul Cameliei.

— Continuați...—l-am îndemnat eu nerăbdător, deoarece se oprise și surîdea, dus pe gînduri.

— Desigur că aceasta nu a fost singura ceremonie de inițiere care a avut loc la Casa Albă — spuse el cu subînțeles.

— Dar cine a mai fost...? — strigai eu surprins.

— Nu am de gînd să vorbesc despre asta! — răspunse el cu hotărîre.— Există anumite obligații, care trebuie totuși respectate. În ce-l privește pe Harding, pur și simplu atunci am uitat să depunem jurămîntul păstrării secretului.

— Dar despre Truman, ce ne puteți spune? — întrebai eu la nimereală, ca să-l trag de limbă.

— Păi, și el e membru al Klan-ului — spuse Young cu aerul cel mai firesc.

— Truman e membru al Klan-ului? — exclamai eu, uluit.

— Firește, de cîte ori vrei să ți-o repet? Am văzut-o cu ochii mei!

— Ce-ați văzut?

— Propria lui cerere de primire.

— Cum ați ajuns să o vedeți?

— Era pe vremea cînd Truman era judecător în statul Missouri și candida pentru senatul Statelor Unite. Klan-ul nu-l voia pe Truman în senat. Truman era omul lui Pendergast, făcea parte din mașina politică a lui Tom Pendergast din Kansas. Klan-ul nu-l înghițea de loc pe Pendergast. Îl urau, deși le dădea bani cu ghiotura. Îl urau pentru că îi trădase...

— Dar unde ați văzut cererea lui Truman? — îl întrebai eu, arzînd de curiozitate.

— M-am dus la Atlanta, ca să văd cu ochii mei ce se întîmplă. M-am dus la „Palatul Imperial" al Klan-ului, în calitate de membru al Comitetului politic național. Pe vremea aceea doctorul Evans era „Mag". I-am spus doctorului: „Unde e cererea amicului Truman, o ai?" El mi-a răspuns: „Știi prea bine că nu pot să-ți arăt așa ceva"! Și făcu semn cu ochiul secretarei lui (avea el obiceiul ăsta) ceea ce însemna: „Arată-i cererea, dacă vrea". Secretara pricepu deîndată. Peste cîteva clipe aveam în fața ochilor cererea. Vreme de douăzeci de minute m-am tot uitat la ea: Harry S. Truman, cu reședința — cum îi spune orășelului ăla? — Independence, Missouri.

— Nu știți cumva dacă Truman a vorbit la vreo adunare a Klan-ului? — întrebai eu.

— Da, desigur, a vorbit. A vorbit pe vremea cînd era judecător. La adunări secrete, la adunări de propagandă, pentru instruirea viitorilor membri ai Klan-ului aprobați de comisia de investigații a Klan-ului.

— Truman era plătit ca să ia cuvîntul la asemenea adunări?

— Nu, o făcea pe gratis. Nu l-am auzit niciodată vorbind, dar mi s-a spus că era cel mai slab orator pe care l-a avut vreodată Klan-ul. Numai foarte puțini, ca, de pildă, senatorul Tom Heflin din Alabama, erau plătiți. Tom trebuia să fie plătit de fiecare dată, altfel nu venea; dar cînd îi dădeai bani, era grozav. Îți trîntea cea mai formidabilă colecție de gogoși pe care le-ai auzit vreodată în viață! Toată sala se înflăcăra! Tom trebuie să fi strîns un sfert de milion de dolari de pe urma Klan-ului. Asta o știu precis!

— Spuneți-ne ceva mai mult despre Comitetul politic național al Klan-ului, de care ați pomenit —l-am rugat eu.— Voiați să spuneți că Klan-ul dădea bani anumitor candidați politici, ca să le sprijine alegerea.

— Klan-ul *nu a dat* niciodată bani nici unui candidat!—sări Young, indignat.—Noi îi sileam pe candidați să ne plătească pentru a-i sprijini în alegeri. În afară de cazul cînd era în joc

să-mi dau seama că, în ce privește capacitatea, amîndouă întreceau cu mult orice limite ale imaginației mele. Vreme de aproape trei ceasuri, sub soarele pîrjolitor, un șuvoi masiv și neîntrerupt de sticle goale de Coca-Cola s-a revărsat în acel C. 46. Oricît de cumplită era arșița, am fost nevoit să privesc în ce fel pîntecul uriaș al avionului se umple cu sticle de Coca-Cola și simțeam cum treptat mă cuprinde un simțămînt de totală supunere în fața sorții și încep să cred că visez. Foarte grijulii, oamenii din echipaj au lăsat un locșor liber între mormanul de lăzi cu sticle și peretele avionului, căci altminteri nici măcar unicul pasager n-ar fi avut unde sta.

În-cele din urmă au sfîrșit cu încărcatul și navigatorul, cel mai firav la trup dintre membrii echipajului, un băiat ce nu părea să aibă mai mult de optsprezece ani — în ciuda mustăcioarei lui blonde — a venit să-mi dea de veste că sînt gata de plecare. În drum spre avion, l-am întrebat unde trebuia să mă așez.

— Oriunde credeți că puteți sta mai comod, mi-a răspuns el plin de voie-bună. Ne pare tare bine că mergeți cu noi, fiindcă e foarte interesant să întîlnești pe aici un om ca dumneavoastră.

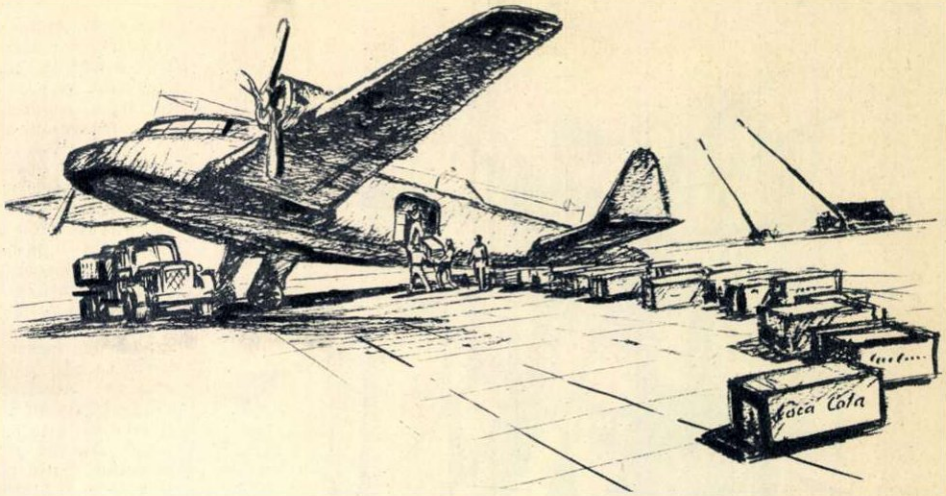

„Oriunde" însemna un fel de coridor larg de vreo jumătate de metru, cuprins între lăzile cu sticle și peretele avionului, așa că mi-am ales un locșor cam în dreptul ușilor căscate, mi-am întins pe jos mantaua de ploaie și m-am culcat pe ea în așteptarea curentului răcoros și mîngîietor al înălțimilor. Din locul unde mă aflam și uitîndu-mă prin spațiul în care ar fi trebuit să se afle ușile, aveam o priveliște foarte plăcută, nu mult diferită de cea care ți-o oferă călătoria într-un automobil decapotabil, și urmăream cu interes cum fuge pămîntul sub noi și cum în cele din urmă ne înălțăm în aer. Foarte curînd aerodromul rămase mult în urmă, dar curentul răcoros, atît de mult așteptat, întîrzia să se facă simțit. Ne ridicasem la vreo două sute de metri și mai sus nu urcam, iar asta îți dădea o senzație teribil de supărătoare. Trecusem peste terenul plat și întins, alb ca sarea, pe care fusese construit aerodromul, și acum ne aflam deasupra unei regiuni cu nesfîrșite dune de nisip, probabil deosebit de înalte, de vreme ce adesea aveam impresia că zburăm doar la cîțiva centimetri deasupra coamelor lor. Nu peste mult timp navigatorul își părăsi cabina și se strecură de-a lungul peretelui, venind către mine.

— Știți, domnule, îmi zise el vesel, e curios — dar s-ar părea că e ceva în neregulă cu balansul.

— Cu ce?

— Cu echilibrul avionului, adică asta, vedeți, depinde de cum încarci. Aceste C. 46 au însemnate exact locurile unde trebuie să așezi tot soiul de încărcături militare. De pildă, semnele de aici, de pe perete, ne arată în ce fel trebuie așezat un car blindat, un Jeep ori un tun de 50 — indică exact locul tuturor încărcăturilor, dar bineînțeles că despre Coca-Cola nu spune nimic.

— Da, despre Coca-Cola nu spune nimic, repetai și eu.

— Doar nu puteau oamenii să se gîndească la toate. Trebuia să ne batem și noi capul cum să încărcăm sticlele astea, și-i de necrezut cît de grele sînt, dacă ții seama că-s goale. Nu izbutim cu nici un chip să luăm altitudine și-i limpede că toată buba e balansul. De aceea pilotul s-a gîndit dacă n-ați putea cumva să vă retrageți în coada avionului, împreună cu mine, ca să modificăm în vreun fel balansul și să putem lua înălțime.

Atunci am privit către ușile deschise și pe urmă înspre dune, după care am dat din cap în semn că sînt de acord și am pus o întrebare idioată cu privire la parașute.

— N-aveți nici una? Da, e curios și mai ales e împotriva regulamentului, dar de altfel nici n-ar fi de vreun folos, la înălțimea asta. Probabil că nici n-am putea sări, din pricina curentului de la uși.

Pe cînd ne tîram înspre coadă, îmi veni în gînd să-l întreb ce se întîmplase cu ușile, dacă dinadins zburau fără ele, ori fuseseră nevoiți să le lase undeva din pricină că luaseră atunci cine știe ce încărcătură curioasă care trebuia să mai atîrne puțin și în afară. Numai că n-am dat glas acelui gînd și taina ușilor a rămas pentru mine nepătrunsă pînă în ziua de azi. Oricum ar fi fost, ne-am tîrît mult, mult de tot, pînă aproape de capătul cozii, și ne-am ghemuit la poalele unui munte de lăzi cu sticle de Coca-Cola; dar după cît se părea balansul rămînea neschimbat și sucindu-și gîtul ca să poată vedea afară, navigatorul recunoscu deschis că nu cîștigasem de loc înălțime.

— Ce ar fi să mergem înspre cabina de comandă? propuse tînărul. Poate că e nevoie să sporim greutatea în față.

Ne-am strecurat înapoi, către cabina de comandă, unde am rămas cu pilotul și cu ajutorul lui. Cu toate că amîndoi acești tineri făceau parte din acel soi de oameni ce par a nu-și face niciodată griji, în orice situație s-ar găsi, un vag aer de îngrijorare începuse să plutească pe chipurile lor. În ce mă privește, starea în care mă aflam, era departe de a se putea numi numai „vag aer de îngrijorare".

— Ce spuneți de drăcovenia asta? — zise pilotul adresîndu-mi-se.

— Nu reușim de loc să luăm altitudine, adăugă pilotul secund.

— Din pricina balansului, completă navigatorul.

Mi-am spus și eu părerea:

— Blestematele astea de sticle sînt de vină. Nu s-a construit încă un avion în stare să ducă atît de multe sticle de Coca-Cola.

— Sînt goale, domnule, zise domol pilotul.

— Dar avionul nu-i gol. E îndesat.

— Da, domnule. Despre sticle am spus că sînt goale. Am căutat să apreciem greutatea cît am putut mai bine.

— Nu-i vorba de greutate, e vorba de balans, stărui navigatorul.

— Ce-i prost, adăugă cu tristețe pilotul secund, e că în manualul C. 46 nu se spune nimic cu privire la sticlele de Coca-Cola. Dar absolut nici un rînd. Trebuie să ghicești tu singur.

— Ba ce e prost, intervenii și eu, e că mai curînd sau mai tîrziu o să ne ciocnim cu afurisiții ăștia de munți de nisip.

— Nu-s munți, domnule, doar niște dune.

— Ba mie mi se par munți în toată regula și dacă mai pierdem ceva din înălțime o să ne izbim de unul dintre ei.

— Ar fi prost al dracului.

— Ce prost, c-ar fi de-a dreptul tragic dacă am cădea aici, în pustiu. După părerea mea ar trebui să ne întoarcem la aerodrom.

— Ne-am gîndit noi la asta, domnule, dar am mai pierdut ceva altitudine după ce am trecut de un lanț mai înalt de dune. Nu cred că am mai putea ajunge la aerodrom.

Într-un fel, răspunsul m-a mai liniștit.

— Bine, am zis eu atunci. Dacă așa stau lucrurile, nu ne mai rămîne de făcut decît un singur lucru.

— Ce anume, domnule?

— Să ne mai scăpăm de cîteva din lăzile astea.

cîntărețul

tul. — Să te aud și am să-ți spun.

Și Kadri a pornit să cînte. Înțeleptul asculta cu ochii închiși.

— Nu-mi place cîntecul tău, Kadri! — spuse el după ce tînărul tăcu. — Tu spui: „caut să fac vie și crește pădure". Vrei să faci o casă dintr-o piatră, dar să nu muncești; vrei să te odihnești, dar fără să te obosești; cînți de parcă ai avea în față un pahar cu vin. De aceea spui vorbe multe. Te așezi la picioarele oceanului — și ce scofală e în asta? Te întreb, Kadri, ce iubești tu și ce urăști?

Kadri lăsă capul în jos. De data asta nu putu răspunde nimic. Într-un tîrziu șopti trist:

— Umblu pe toate drumurile și nu ajung nicăieri. Vreau să fac o mulțime de lucruri, vreau să cînt, vreau să fiu cel mai mare cîntăreț!

Înțeleptul rîse:

— Cel mai mare cîntăreț? Kadri, e mai bine să fii o părticică din ceva mare decît o parte mare din ceva mic. Mă înțelegi?

— Nu înțeleg, înțeleptule!

— Știi cum faci tu? — întrebă acesta. În loc să ofteze boii, geme carul! Ascultă-mă pe mine: lumînarea nu arde dacă o ții în jos. Dacă ții la potcoave, îți pierzi calul. Tu ai limbă, ai cîntecul pe buze... Ține minte: limba nu e picior. Dar ferește-te să nu te împiedici în ea: cazi și nu te mai ridici! Aruncă-ți năravurile cele rele, scoate-ți dintele, ca să-ți vindeci capul, și fii vînt de primăvară; doboară cămila cea mai mare! Decît să stai și să plîngi la marginea oceanului, mai bine aruncă-te în el și spală-ți lacrimile. Urăște năravurile vechi, iubește vîntul de primăvară... Dragostea adevărată și ura cinstită sînt împerechiate cum sînt cele două aripi care înalță vulturul spre slăvi. Dacă toți eroii tăi sînt șoimi, tu fii vultur! Ce meserie ai tu, Kadri?

— Eu ? Cîntăreț, înțeleptule!

— Bine, Kadri! Altfel, omul fără meserie e ca pomul fără fructe. Dacă nu muncești, te strici, Kadri, și n-o să ai fructe! Iar fructele tale sînt cuvintele. Cuvintele tale cer îngrijiri ca și fructele alese ce cresc pe pomii înalți. Tu, ca poet, trebuie să fii o scară pe care oamenii să urce și să coboare, o scară de pe care ei își rotesc privirile și văd întreaga lume. Ce pot să vadă oamenii la tine dacă stai sub acoperișul hanului în fața paharului și plîngi ce n-ai văzut încă? Dă vremea peste tine, Kadri! Trezește-te! Și vremea e mai sprintenă ca o vulpe. Tu trebuie să fii ogar, ca s-o întreci! Cel mai greu nu este să devii poet! Cel mai greu este să devii mai întîi om și apoi învățat! Acum, mergi și caută-ți Bagdadul tău, nu umbla pe toate drumurile că, vorba ta, nu ajungi nicăieri! Un singur drum duce drept spre Bagdad: înainte! Apucă pe el și intră în oraș nu ca o caravană întîmplătoare, ci ca una triumfătoare, în sunete de tălăngi.

Și înțeleptul se ridică și plecă.

Pe Kadri l-au întrebat oamenii cine era înțeleptul care-i vorbise. Și el le-a spus:

— Înțeleptul acela era poporul!

(Din înțelepciunea poporului lezghin, a lui Suleiman Stalski și a poporului tătar.)

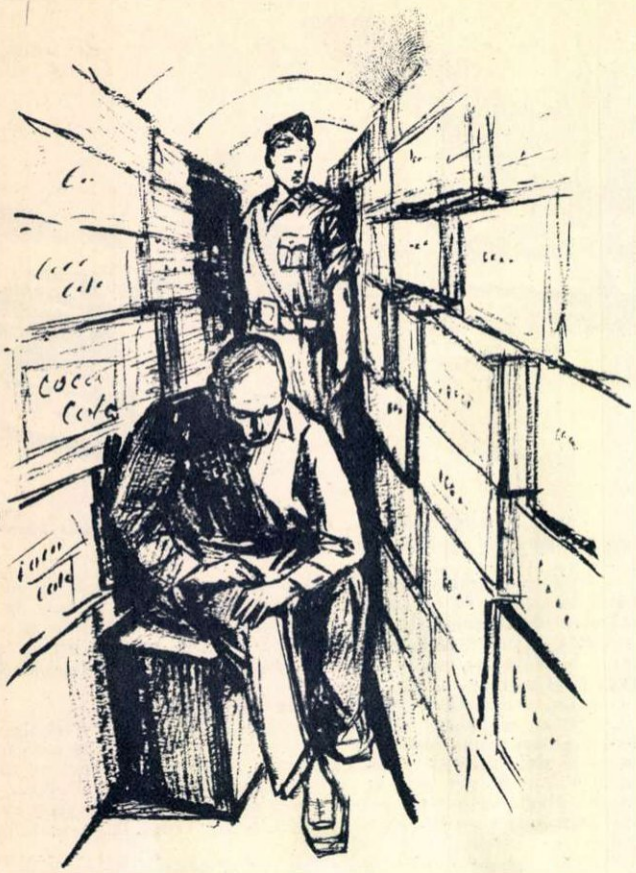

— Cum?

— Să ne scăpăm de ele, domnule? Nu înțeleg ce vreți să spuneți, zise pilotul secund.

— Să le aruncăm, am spus eu plin de emfază. Le zvîrlim pe ușile deschise. Aruncăm mereu, pînă vom vedea că putem cîștiga înălțime.

— Sticlele de Coca-Cola, domnule?

— Exact, chiar așa: sticlele de Coca-Cola.

— Doar nu veți fi vrînd să le aruncăm jos? Nu veți fi gîndind să le zvîrlim din avion?

— Ba chiar asta vreau să spun.

— O, nu, domnule, zise pilotul.

— Nu putem face una ca asta, adăugă pilotul secund.

— Nu putem arunca sticlele de Coca-Cola, zise și navigatorul, cu toată seriozitatea. Da, dacă ar fi orice altceva, s-ar putea. Jeepuri, tancuri, tunuri — dacă, bineînțeles, mai ales dacă împrejurările ar cere-o. Dar sticlele de Coca-Cola în nici un caz. Mă tem că nu prea știți dumneavoastră cum stau lucrurile cu Coca-Cola. .

— Vedeți... Coca-Cola... mormăi pilotul. Știți... nu prea mă pricep cum să vă explic. Ca să înțelegeți asta e nevoie să porți uniforma vreo cîțiva ani. Îmi dau seama că dumneavoastră știți multe lucruri, dar la armată e altceva. Nu merge așa, s-arunci sticle de Coca-Cola.

— S-ar vedea imediat că avem lipsă la inventar, interveni din nou navigatorul, și ne-ar întreba ce-am făcut cu sticlele. Ce-ați vrea să spunem? Că le-am aruncat în pustiul Arabiei? Nu, domnule! Imposibil! Nici vorbă!

— Lăsați-mă să-mi iau eu toată răspunderea, i-am rugat. Aruncați vina asupra mea. Răspund eu și față de societatea Coca-Cola și față de autoritățile militare. Dați-le dracului de sticle că le plătesc eu pe toate.

— O, nu, domnule. Nu vă puteți lua o asemenea răspundere.

Atunci mi-am ieșit din fire și le-am spus:

— Sînt mai mare în grad decît voi toți. Uite, vă arăt actele. Sînt căpitan! Ce ați zice dacă v-aș da ordin.?

— Îmi pare rău, dar cred că nici așa nu se poate, domnule, răspunde pilotul cu tristețe. Sînteți corespondent de război și deci de fapt nu ne puteți fi superior în grad, așă încît mi-e teamă că n-aveți cum ne da un ordin valabil.

— Dar n-o să mai treacă mult timp și-o să ne lovim de un munte de-ăsta de nisip. Vă dați seama ce înseamnă să cazi în pustiul Arabiei? Știți doar că arabii nu-i prea iubesc pe americani și că, dacă dau peste noi — în cazul cînd nu murim de sete mai înainte — dacă ne găsesc aici în pustiu, nu-i greu să vă închipuiți cam cu cîtă blîndețe au să ne dezmierde.

— Da, domnule, situația e foarte proastă, zău așa, mormăi și pilotul. E rușinos să ne găsim într-o asemenea încurcătură, dar vă spun cu toată sinceritatea că nu văd de loc ce-am putea face. Singura soluție la care ne-am putea opri a fost să comunicăm la aerodromul cel mai apropiat că vrem să aterizăm ca să așezăm alt fel încărcătura. Pînă acolo mai sînt vreo sută cincizeci de kilometri și nu trebuie să trecem peste dune prea înalte. Avem toate șansele să ajungem, zău, domnule.

Am făcut atunci apel la mîndria lor și le-am arătat ce degradant și rușinos e să mori așa, ca un gîndac, strivit între nisip și sticle de Coca-Cola. M-am străduit să le înfățișez în imagini cît mai zguduitoare atrocitățile comise de arabi împotriva americanilor și am colorat din plin aceste imagini cu amănunte aflate de pe la ostași. Le-am explicat cam cum se produce procesul de deshidratare în văpaia aceea a pustiului și ce înseamnă să mori de sete, sau mai bine-zis ce înțelesesem eu, din cele mai iscusite descrieri citite, ce însemna a muri de sete.

Totul a fost însă zadarnic și oamenii mei au rămas mai departe hotărîți să ducă avionul la destinație fără să aibă vreo sticlă lipsă.

Următoarele douăzeci de minute n-au fost de loc prea plăcute, dar cred că una dintre cele mai fericite clipe ale vieții mele a fost aceea în care am zărit pentru prima dată aerodromul în depărtare. Zburam foarte jos — probabil că nu depășeam trei sute de metri — și totul s-a petrecut foarte rapid. Îmi dădeam seama că lipsește ceva, ceva important și hotărîtor în împrejurarea în care ne aflam, și îmi încordam nervii pînă la maximum, îmi răscoleam memoria, îmi storceam creierii. Și deodată, în chiar clipa cînd m-au năpădit sudorile reci ale spaimei, mi-am dat seama că ceea ce lipsea era zgomotul acela cumplit, scîrțîitul care-ți sparge timpanele atunci cînd un C. 46 își scoate trenul de aterizare. Aterizam deci fără să fi scos roțile de sub burta avionului.

Am izbucnit într-un strigăt turbat, am urlat „roțile... trenul... aterizarea "și alte cuvinte de același fel, cît de repede și cît de tare am putut, dar era prea tîrziu. Ajunsesem deja pe aerodrom, aproape că atingeam pista, și deodată pîntecul mare al aparatului a izbit betonul și a făcut o aterizare de toată frumusețea, sfărîmînd partea de jos a avionului și o porțiune din pistă, în mijlocul unei simfonii de sticle goale de Coca-Cola. A fost totuși o aterizare foarte reușită, fiindcă după cîte am aflat mai apoi, diferența n-ar fi fost prea mare dacă am fi aterizat pe roate, — afară de faptul că n-am fi sfărîmat pîntecul avionului și, la drept vorbind, ar fi greu să-i învinuiești pe cei trei aviatori c-au uitat să scoată trenul de aterizare, dacă te gîndești prin ce trecuserăm. Fapt e că nimeni n-a fost rănit și că ne-am făcut drum printre lăzile și sticlele sfărîmate, ieșind afară, pe pămîntul binecuvîntat.

Mă găseam tot în Arabia și am rămas în bătaia soarelui privind cum aleargă înspre noi Jeepurile și ambulanța.

— Ei, iată că am sosit, zise navigatorul.

— Sosirăm, spuse și pilotul secund.

— Știți, domnule, mi se adresă pilotul cu multă veselie, dacă e la o adică, puteți ateriza fără roți tot atît de bine ca și cu ele.

— Numai că nu prea se bucură avionul, spuse navigatorul.

— Probabil că din pricina căldurii s-au înțepenit roțile, minți pilotul secund vrînd să pară sigur de sine.

— Mare porcărie și cu sticlele astea, dar asta-i situația, ce să mai facem! zise pilotul. Fir-ar să fie de sticle — dracu știe pe unde o să scoatem cămașa!

— Am băgat-o pe mînecă, zău așa, ofta navigatorul. Ce bine ar fi fost să fie muniții.

În românește de D. MAZILU

ELE NU-S DIN TANGANICA...

Monsieur Pierre nu locuiește în Zanzibar. Nici fotografia alăturată nu a fost prinsă în vreunul din satele înapoiate din Tanganica. Cu toate că o literatură de secole ne-a convins că asemenea podoabe sînt caracteristice doar pentru negrii din Africa, ținuți cu sila de către colonialiști în stare de sălbăticie.

Nu! Monsieur Pierre nu locuiește în Zanzibar, ci în Paris. El este totuși creatorul acestor admirabile podoabe menite a înfrumuseța femeia veacului nostru. El este — așa cum ne informează Agenția londoneză Keystone — „stilist pălărier". Deci, unul dintre acei care dau tonul în moda pariziană.

Dacă doriți să cunoașteți semnificația acestor jumătăți de harbuji și dovleci turcești de pe capetele manechinelor pariziene și mai ales aceea a cercurilor metalice ce le înconjoară grumajii și brațele, e necesar să apelăm puțin la psihologia sau mai bine-zis la psihoza „atlantică". Eleganta cu trei cercuri e îmbrăcată după modelul denumit „căpitan"; frumoasa cu patru cercuri poartă modelul „maior"; în fine, cea cu cinci cercuri e „colonel" sadea.

Nu știm dacă monsieur Pierre o fi creat sau nu și vreun model „general" sau „feldmareșal". Nu invidiem însă de loc pe elegantele din apus care s-ar încumeta să ajungă pînă la gradul de „general-colonel". Cantitățile de metal pe care ar trebui să le suporte delicatele lor giuri și brațe, le-ar face viața cam greu de suportat...

Dar nu asta e cel mai important lucru pe care vrem să-l desprindem din năstrușnica idee a pălărierului-stilist parizian. La urma urmei, știm cu toții că moda are curiozitățile ei. Ne amintim și de pălăriile-grădină de zarzavat, și de crinolinele conținînd zeci de metri de mătase și dantelă și kilograme întregi de aparatură metalică susținătoare, precum și de alte asemenea podoabe care au zăpăcit mințile femeilor în decursul veacurilor. Aci însă nu e vorba numai de un capriciu al modei, ci de un fapt mult mai grav: răspîndirea psihozei războinice în asemenea măsură, încît ea ajunge să înfierbînte pînă și capetele creatorilor de modele. Ceea ce denotă că această psihoză a acaparat de mult alte sectoare de activitate omenească și nu-și mai găsește acum domenii noi de expansiune decît acel al nevinovatelor pălării și brățări de damă.

Cum vor izbuti elegantele parizience înzăuate în cercuri de metal să mai răpească inimile bărbaților, e cam greu de știut.

Dar lucrurile stau încă bine cu aceste cercuri și jumătăți de dovleac. Ce se vor face arbitrele eleganței atunci cînd cine știe ce „stilist" parizian va lansa moda pălăriilor port-avion , a poșetelor-mitralieră ori a pantofilor-submarin?!...

Un lucru este însă cert: frumoasele de prin satele primitive din Tanganica vor constata că au rămas în urmă față de surorile lor de pe malurile Senei.

V. Sv.

Greierele compozitor

— fabulă —

de Ion ATHANASIU-ATLAS

Ilustrație de Ioana OLTEȘ

Un greiere ghiduș,
fărîmă de cărbune,
pată de tuș
pe iarba din grădină,
cobzar
meșteșugar
al versului pe strune,
făcea adeseori
furori,
cîntînd din mandolină.

Și într-o bună zi
i se năzări
greierului nostru muzical
să compună pentru nu știu care bal,
organizat de prieputul colectiv
de grădină
— pentru seara cînd va fi lună plină —
un concert festiv.

Și neîntîrziat
s-a apucat
să scrie
nu pe hîrtie,
ca oricare scriitor
sau caligraf,
ci pe un vraf
de frunze de mohor.

Și azi o notă, mîine încă una,
documentîndu-se prin stupuri,
furnicare...
nici că trecuse încă bine luna
și opera fu scrisă, gata de
prezentare,

Dar mai-nainte
— greier cu minte! —
compozitorul
s-a gîndit
să ia contact nemijlocit
cu spectatorul.

Și într-o seară
s-a convocat o plenară
la care au fost adunate
gîzele mai ridicate
cărora autorul,
compozitorul,
le-a prezentat în formă definitivă
compoziția lui festivă.

Și toți cîți ascultau
rideau,
plîngeau,
se bucurau.
Pe frunza verde de mohor
erau chiar ei, cu viața lor,
fluturi, albine și furnici
cu bucuriile lor mici.

Doar o lăcustă
cu frunte-ngustă
și un bărzăun bolnav de diabet,
ce însemna mereu într-un carnet,
au cam strîmbat din nas
și apoi deodată, într-un glas,
au spus „...Mda!
Lucrarea nu e rea...
e chiar frumoasă...
melodioasă...
scrisă cu îndrăzneală
e actuală...
dar are lipsuri. Bunăoară,
e prea ușoară...
puțin vulgară...
O fi bună, dar nu pentru noi.
Poate undeva în zăvoi
ar fi mai nimerit să se cînte.
S-ar putea pe unii să-i încînte,
dar noi
amîndoi
credem că are un haz
care în nici un caz

nu e valabil pentru grădina noastră.
Noi avem nevoie de o pană mai
mălaștră,
mai poetică, mai fină...
în sfîrșit... o pană demnă de grădină.

La ce bun concertiști improvizați
cînd sînt destui maeștri consacrați
cum e, de pildă, doamna ciocîrlie,
maestră peste ritm și armonie.
Un greiere-i doar greiere, nimic
mai mult.
Nu zic, îmi place citeodată să-l ascult.
La masă, între țuică și desert,
Dar nu-l suport în sala de concert."

Și au adăugat cu ironie:
„Ce vreți, un greiere nu-i o ciocîrlie."

Apoi cu o mișcare bruscă
se-ntoarseră către o muscă
cu un aer intelectual
(Făcea parte din secretariatul muzical).
„Credeți că privim îngust?"
„Bzzz, nu! Bzzz, just!"

Geaba a protestat compozitorul
și spectatorul,
verdictul s-a dat.
Dar greierele nostru nu s-a lăsat
și a trimis „cu toată stima..."
știma
specialiștilor în problemele muzicale
peste unitățile locale,
care au ascultat,
au apreciat,
și au pus referat:
„Pentru că ni se cere
să facem o apreciere,
sîntem de părere
să se modifice, dar nu (vorba lui
Caragiale)
prin părțile esențiale,
ci pe ici pe colo
cîte un andante sau cîte un tremolo...
Altfel, ce mai încolo și-ncoace,
nouă ne place."
. . . . . .

Iar binecunoscuta lăcustă
cu frunte-ngustă
(sensibilă la hotărîri de „sus")
cînd s-a aflat
ce s-a întîmplat,
s-a pronunțat răspicat:
„Vedeți cum se confirmă tot ce
am spus?
Concertul greierului nostru muzical
e minunat, excepțional...
Socot că hotărîrea-i foarte justă."
(Principialitate de lăcustă!)
Iar bărzăunul cu carnețel
și diabet
s-a asociat
discret
și el
și a aplaudat,
entuziasmat,
„sus"-amintitul referat.

„Bine..."
A îndrăznit nu știu cine.
„Dar parcă spuneați
c-avem atîția maeștri consacrați,
iar greierele..."
Care greiere? Se știe
că dumnealui...
— cum să vă spui —
de ieri, e ciocîrlie!

DIN TOATĂ ȚARA - DIN TOATĂ ȚARA - DIN TOATĂ ȚARA - DIN TOATĂ

LEGUME CONSERVATE PENTRU IARNĂ

Sute de mii de borcane cu legume conservate sînt expediate lunar de către fabrica „Dunărea" din Tulcea spre centrele alimentare de desfacere din țară. O dată cu venirea toamnei, activitatea în această fabrică a crescut mult, întreprinderea lucrînd în plin cu tot utilajul.

În fotografie: după sterilizare prin fierbere, legumele sînt introduse în borcane de sticlă sau în cutii ermetic închise.

UN NOU CENTRU DE VINIFICARE VOLANT

Acum, în perioada de preparare a vinului, au fost înființate în țară și puse la dispoziția producătorilor centre de vinificare volante.

Fotografia noastră reprezintă un aspect din activitatea unui astfel de centru, instalat lîngă Mizil, pe teritoriul satului Ulmeni, chiar la marginea șoselei. Producători din satele Ulmeni, Sărăteanca, Sarînga, Monteoru și Stîlpu, sosesc aici cu strugurii pe care îi transformă în vin.

Pentru a face față activității intense, centrul de vinificare, înzestrat cu instalații mecanice și electrice, lucrează permanent, ziua și noaptea.

Fotografie de I. VERMONT-Ploești

O NOUĂ STAȚIUNE DE MAȘINI AGRICOLE ȘI TRACTOARE

Un nou S.M.T., menit să contribuie la transformarea socialistă a agriculturii, a fost înființat în orașul Agnita (regiunea Stalin).

Printre construcțiile și instalațiile ridicate aci se află și un atelier mecanic cu o capacitate de 60 de tractoare, care va folosi și ca hală, remize pentru tractoare, construcții pentru administrația stațiunii și pentru cazarea mecanizatorilor etc.

În fotografie: aspectul exterior al noului atelier, care a intrat în folosință încă în această toamnă.

1400 HECTARE DE TEREN ARABIL FERITE DE INUNDAȚII

De zeci de ani locuitorii satelor Țugui și Podeni din raionul Craiova erau victimele unor calamități provocate anual de revărsarea pîrîului Prodila. Apele inundau terenurile arabile pe o suprafață de peste 1400 hectare.

În cursul acestei primăveri, în urma discuțiilor purtate între locuitori și deputații lor, s-a hotărît să se construiască un canal cu ajutorul căruia acest pericol permanent să fie lichidat. Cu sprijinul tehnicienilor și inginerilor puși la dispoziție de sfatul popular regional, precum și cu ajutorul muncii voluntare, canalul lung de 1800 metri, a fost terminat și a căpătat denumirea de canalul „23 August".

În fotografie: un aspect de la inaugurarea canalului, festivitate la care au luat parte sute de țărani din partea locului.

Fotografie de Em. TRIFAN-Craiova

Răspundem cititorilor

CE ESTE MATERIA?

Prin materialul de față, tov. M. Lupan, de la Institutul de Filozofie, răspunde întrebării pe care ne-a făcut-o tov. Adrian Paraschivescu, elev din București.

Învățătura marxist-leninistă despre materie reprezintă baza materialismului filozofic marxist. În timp ce concepțiile idealiste văd temeiul și izvorul obiectelor și fenomenelor naturii într-un pretins „spirit universal", într-o „idee absolută" sau în conștiința omului, materialismul filozofic marxist pornește de la considerarea materiei drept bază și unic izvor al diversității acestor obiecte și fenomene.

Unitatea materială a lumii nu poate și nu trebuie însă redusă, printr-o interpretare mecanicistă, la o identitate a particulelor materiale. Materialismul filozofic marxist, considerînd lumea ca unitară, o privește totodată ca fiind nu uniformă, ci variată. Există, de pildă, în cosmos stele gigantice alături de stele pitice, firișoare de nisip alături de sisteme galactice, forme nucleare de viață alături de ființe cu organizare biologică superioară, cum e omul.

Materia se manifestă prin urmare într-un număr infinit de forme deosebite între ele, prin numeroase proprietăți ce pot fi percepute prin simțurile omului. Dincolo de aceste proprietăți perceptibile prin simțuri, care deosebesc un corp de altul, toate corpurile au însă o bază comună, o proprietate comună și esențială care nu poate fi percepută prin simțuri ca alte proprietăți; la descoperirea acesteia se ajunge printr-un proces de abstractizare și generalizare săvîrșit de gîndire, pe temeiul materialului oferit de simțuri. Această esență comună a lucrurilor constă în proprietatea comună și esențială a tuturor corpurilor de a exista în mod obiectiv, în afară și independent de conștiința noastră, și ea constituie conținutul noțiunii marxist-leniniste a materiei. Lenin a fundamentat multilateral această noțiune și a formulat-o în felul următor: *„Materia e categoria filozofică ce desemnează realitatea obiectivă, dată omului prin senzațiile lui, copiată, fotografiată, oglindită de senzațiile noastre și existentă independent de ele"*. (Lenin: Opere vol. 14, pag. 120). Așadar, nu materia ca atare e percepută prin organele noastre de simț, ci formele ei concrete de manifestare, în timp ce trăsătura ei esențială de a fi o realitate obiectivă și independentă de conștiință nu poate fi „văzută", „mirosită" sau „pipăită" prin nici un organ de simț.

Învățătura marxist-leninistă cu privire la materie cere să fie deosebite noțiunea materiei și reprezentările naturalist-științifice asupra proprietăților particulare, concrete, ale materiei. În filozofie, noțiunea materiei îmbrățișează întreaga realitate obiectivă, în infinitatea aspectelor sub care se manifestă, în existența sa veșnică. Fiecare din formele de manifestare ale materiei reprezintă însă obiectul de cercetare al anumitor științe particulare — fizica, biologia etc.; aceste științe se ocupă cu aspecte concrete ale materiei, cu formele ei de mișcare, cu structura și proprietățile ei fizice, biologice etc. Rezultatele cercetării întreprinse de diversele științe ale naturii îmbogățesc necontenit, prin reprezentări naturalist-științifice, noțiunea materiei, reflectînd diferitele laturi ale materiei, așa cum le studiază diferitele științe. Ocupîndu-se însă fiecare de un anumit aspect concret al materiei, nici una din aceste științe nu poate elabora noțiunea generală atotcuprinzătoare a materiei, aceasta fiind sarcina și rezultatul cercetării filozofice.

Rezultă așadar că la întrebarea, „ce este materia?" — răspunde noțiunea materiei elaborată de filozofia materialistă, arătîndu-ne că materia este o realitate obiectivă, existentă în afară și independent de conștiința noastră. La întrebarea: cum este materia? — răspunsul îl dau însă științele naturii, prin cercetările lor privind structura, proprietățile și legile particulare ale materiei. Aceste reprezentări din urmă nu sînt veșnice. Ideile privind structura materiei, de pildă, au evoluat de la ipoteza naivă a atomiștilor antichității, pînă la fundamentarea teoriei științifice moderne a structurii materiei. Dezvoltarea acestor cunoștințe infirmă la fiecare pas pretențiile filozofilor burghezi, cum ar fi cei machiști, asupra „dispariției materiei", căci nici una dintre acestea nu neagă existența materiei ca o realitate obiectivă, independentă de conștiință. Această dezvoltare confirmă și demonstrează învățătura marxist-leninistă despre inepuizabilitatea materiei, despre complexitatea structurii ei, despre posibilitatea unei tot mai adînci pătrunderi a cunoașterii omenești în cercetarea științifică a materiei.

Teza marxist-leninistă cu privire la materie deschide drum larg și liber cercetărilor științifice. Învățătura care dă răspunsul la întrebarea „ce este materia?", are prin urmare o însemnătate deosebită pentru științe, căci ea le înarmează împotriva teoriilor false, idealiste, și le oferă o bază de neclintit. Însemnătatea acestei învățături nu se reduce însă numai la științele naturii, ci se referă și la științele sociale. Prin aplicarea ei de către marxism pentru prima dată în mod consecvent la studiul vieții sociale, au fost descoperite legile obiective ale dezvoltării sociale și a fost transformat pentru prima dată în știință, studiul vieții și dezvoltării societății. Teoria marxist-leninistă asupra materiei constituie o bază științifică în practica social-istorică, ea înviînd partidul clasei muncitoare să cunoască și să folosească cerințele obiective ale vieții materiale în interesul celor ce muncesc.

DESPRE VITAMINE

Prin materialul de mai jos, scris de tov. ing. I. Marinescu de la Institutul de Cercetări Alimentare, răspundem tovarășului Călin Copștan, din Rădăuți.

Știința cunoaște astăzi un mare număr de vitamine. Printre cele mai importante și mai bine studiate sînt: Vitamina C (antiscorbutică), B^1 (antiberiberică), B^2 (a creșterii), factorul PP (antipelagroasă), B^6 (adermina), B^{12} (contra anemiei pernicioase), A (antixeroftalmică), D (antirahitică), E (antisterilică), K (antihemoragică) etc.

Cercetările întreprinse au lămurit că vitaminele sînt, în majoritatea cazurilor, produse de regnul vegetal, de unde sînt luate și consumate de animale o dată cu hrana și, în unele cazuri, sînt depuse sub formă de rezerve în diverse organe. Sînt rare cazuri cînd organismele animale sînt capabile să sintetizeze singure unele vitamine.

Deși în majoritatea lor vitaminele se găsesc în produsele naturale, numai un număr relativ redus de asemenea produse le cuprind în cantități mai însemnate. Așa, de exemplu, pot fi indicate drept surse pentru vitamina A: morcovii, ardeiul roșu, mărarul, spanacul, caisele, catina albă, gălbenușul de ou, ficatul de vițel și porc, untura de pește; vitamina B^1: spanacul, mazărea, nucile, germenii cerealelor, drojdia, rinichii și ficatul cornutelor; vitamina B^2: ceapa verde, roșiile, spanacul, porumbul, caisele, laptele, ouăle, drojdia, ficatul și rinichiul; vitamina C: măcieșele, coacăzele negre, lămîile, portocalele, căpșunile, spanacul, roșiile și ardeii; vitamina D: drojdiile de panificație și de bere, untura de pește; vitamina E: germenii de cereale, salata, semințele de măcieș, uleiul de bumbac, ficatul cornutelor; vitamina PP: morcovii, tomatele, castraveții, tărîțele de grîu și orez, drojdiile, ficatul și inima cornutelor.

Atît timp, cît hrana oamenilor este constituită din alimente proaspete, cantitățile necesare de vitamine sînt furnizate de acestea și organismul se bucură de o funcționare normală. În anumite perioade ale anului însă, în special iarna și la începutul primăverii, cînd alimentele proaspete lipsesc, lipsesc și vitaminele și nevoia lor se face simțită. Efectele dăunătoare ale acestei lipse pot fi însă prevenite pe două căi și anume: prin menținerea cantităților inițiale de vitamine în produsele alimentare supuse conservării sau păstrării și prin obținerea vitaminelor, fie sub formă de concentrate, fie sub formă pură, și utilizarea lor după necesități.

Prima cale nu a soluționat pînă acum decît în mod insuficient problema, deoarece, prin mijloacele clasice de conservare, vitaminele nu pot fi menținute decît în proporții nesatisfăcătoare. Pentru realizarea unor pierderi minime de vitamine au fost elaborate în timpul din urmă metode noi de conservare, ca: sterilizarea cu ajutorul curenților de înaltă frecvență sau al radiațiilor ionizate, deshidratarea prin pulverizare, sublimare sau cu ajutorul razelor infraroșii, conservarea cu ajutorul antibioticelor etc.

Cu toate acestea, cea de a doua cale, constînd în obținerea și utilizarea vitaminelor în scopuri curative și preventive, rămîne cea mai convenabilă. În această direcție s-a pornit mai întîi de la materiile prime naturale, obținîndu-se vitamine prin procedee de extracție, urmate de o purificare riguroasă a extractelor. În prezent, ca urmare a dezvoltării chimiei, aproape toate vitaminele cunoscute pot fi preparate pe cale sintetică.

Deși în multe cazuri vitaminele de sinteză sînt mai ieftine decît cele preparate din produse naturale, totuși, după unii cercetători, avantajul acesta este compensat de efectele fiziologice mai bune pe care le dau concentratele vitaminice naturale; explicația stă în faptul că, în aceste din urmă concentrate nu intră aproape niciodată numai o singură vitamină, ci un complex, ale cărui componente își stimulează și întregesc reciproc activitatea. În prezent se tinde spre folosire tot mai largă a vitaminelor de proveniență naturală sau sintetică în scopuri profilactice. În acest scop, producerea alimentelor vitaminice și vitaminizate la o dezvoltare din ce în ce mai largă.

CONGRESUL INTERNAȚIONAL AL JURIȘTILOR

La cererea tov. Gheorghe Florea, elev din București, publicăm materialul de mai jos:

În cursul lunii septembrie a. c. a avut loc la Barcelona (Spania) primul Congres internațional de drept comparat, ținut sub auspiciile UNESCO. El a fost organizat de Asociația Internațională de științe juridice (A.I.S.J.) cu concursul Comisiei naționale spaniole de cooperare cu UNESCO, al Asociației spaniole de științe juridice și de drept comparat, al Institutului de drept comparat al Consiliului Superior de cercetări juridice al Spaniei etc.

La lucrările Congresului au participat reprezentanți ai unor instituții internaționale cu renume mondial, ca: UNESCO, Institutul pentru unificarea dreptului privat — cu sediul la Roma — Institutul pentru compararea și apropierea sistemelor juridice europene, institute de drept comparat din diferite țări etc., și un număr de cca 200 delegați, reprezentînd 40 de țări, printre care: U.R.S.S., S.U.A., Anglia, Franța, Spania, Germania occidentală, Japonia, India, Iugoslavia etc. Majoritatea reprezentanților a fost formată din academicieni, decani ai facultăților juridice, profesori universitari, magistrați ai instanțelor supreme, reprezentanți ai institutelor de cercetări juridice, oameni cu munci de mare răspundere în țările respective și cu renume mondial în știința dreptului.

Romînia a fost prezentă printr-o delegație formată din profesorii universitari Tudor R. Popescu și Mihail Eliescu, șefi de sectoare științifice la Institutul de Cercetări Juridice al Academiei R.P.R.

S-au dezbătut teme deosebit de importante. Între altele s-au studiat „mijloacele juridice care contribuie, în mod direct sau indirect, la asigurarea stabilității familiei" și „unele aspecte ale învățămîntului juridic în diferite țări".

Vii discuții s-au purtat în special în jurul problemelor referitoare la mijloacele juridice care contribuie la stabilitatea familiei. Aceasta mai ales datorită faptului că, în materie de organizare a familiei, se înfruntau cele mai diferite concepții—de la cele ale țărilor care cunosc încă o legislație religioasă, retrogradă, a căsătoriei indisolubile, pînă la cele ale țărilor socialiste, unde o legislație specială, sub formă de Coduri ale familiei, are ca fundament consolidarea familiei și protejarea copiilor.

În această situație, rapoartele depuse de delegația romînă, care se refereau la principiile Codului familiei din 4 ianuarie 1954 (cea mai recentă legislație de ansamblu asupra acestei chestiuni), au stîrnit un viu interes, remarcat nu numai de participanții la Congres, dar și de presa spaniolă.

De altfel, deși puțin numeroasă (comparînd cu delegațiile altor țări, ca, de pildă, a Franței — 26 de membri; a S.U.A. — 16; a Angliei — 12; a Turciei — 15 etc). delegația romînă a avut sarcini de răspundere în cadrul Congresului, reprezentanții ei făcînd parte din comisiile de experți, din prezidiul și secretariatul științific al acestor comisii, precum și din comisia de rezoluții.

Lucrările Congresului, desfășurate la un înalt nivel științific, au avut loc într-o atmosferă de înțelegere reciprocă, ceea ce a demonstrat dorința vie a tuturor participanților de a ajunge la rezultate pozitive — lucru care a și fost realizat, de altfel.

A fost, de bună seamă, un început fructuos de colaborare internațională în domeniul dreptului, ceea ce ne face să nutrim speranța că și la viitorul Congres, ce se va ține în septembrie 1957 la Chicago, vor fi rezolvate multe dintre problemele juridice care frămîntă astăzi majoritatea statelor.

CEYLON

În scrisoarea adresată redacției, tovarășa Maria Constantin, tehnician din Ploești, ne cere să scriem un documentar despre Ceylon.

În Asia de sud-est, sub tropice, o insulă își trimite pe aripile nevăzute ale musonului mireasma florilor de pe întinsele plantații de ceai. Este „Insula Paradisului" — Ceylon — supranumită și „Perla Orientului".

Insula Ceylon, cu capitala Colombo, are o suprafață de 66.000 km² și o populație de peste 8.000.000 de oameni — în majoritate singalezi, precum și tamili, indieni, moori, malaezi etc.

Bogățiile Ceylonului sînt imense. Acest petic de pămînt, asaltat de talazurile Oceanului Indian, este împînzit de plantații de cauciuc, ceai, cocotieri; adîncurile pămîntului ascund, aici, zăcăminte de plumb, fier, grafit și nisip monacit folosit în producția de energie atomică, iar din fundul oceanului se pescuiesc vestitele perle ceyloneze.

S-ar părea că Ceylonul oferă locuitorilor săi o viață ca în poveștile orientale. În realitate, în „Insula Paradisului", înzestrată atît de darnic de natură, populația muncitoare îndură chinurile îngrozitoare ale mizeriei și foametei, ale molimelor care seceră în fiecare an mii și mii de vieți. Anii grei de robie colonialistă și-au înfipt adînc colții în trupul poporului. În 1953 existau în Ceylon 500.000 de șomeri.

Începînd din 1905, Ceylonul a trecut, pe rînd, în mîinile colonialiștilor portughezi, ale olandezilor și apoi în ale englezilor. Creșterea impetuoasă a mișcării de eliberare națională în țările Asiei a silit Anglia să acorde Ceylonului, în 1948, statutul de dominion al Commonwealthului britanic, schimbare care nu a dus totuși la eliberarea completă de sub colonialism. În jurul insulei au început din ce în ce mai mult să se urzească firele uneltirilor imperialiștilor americani, japonezi și vest-germani tinzînd să smulgă Angliei pozițiile economice pe care aceasta și le-a menținut. Competiția în jurul Ceylonului se expli-

că și prin poziția strategică a insulei — ca poartă de pătrundere în Asia. Pentru a stăvili acțiunile țărilor concurente, Anglia a inițiat așa-zisul „plan de ajutorare Colombo", imitație a „planului Marshall", prin care intenționa să înlăture din sud-estul Asiei influența S.U.A., a Japoniei și a Germaniei occidentale. Neputînd, însă, face față concurenței partenerului american, și avînd o situație economică proprie destul de grea, Anglia a acceptat să-și împartă cu S.U.A. influența în Ceylon.

Cu tot sprijinul dat de cercurile reacționare ceyloneze, colonialiștii anglo-americani n-au reușit să includă Ceylonul în pactul agresiv S.E.A.T.O. Guvernul Kotellavala a fost răsturnat cu prilejul ultimelor alegeri, tocmai pentru că a dus o politică docilă față de puterile imperialiste, ce tind să transforme Ceylonul într-o bază militară în Asia de sud-est. Noul guvern, condus de Bandaranaike, liderul Frontului unit popular „Mahadjana Exad Peramunda", a venit la putere datorită faptului că s-a prezentat în alegeri cu un program ce ținea seama de dezideratele poporului — transformarea dominionului în republică democratică, naționalizarea treptată a plantațiilor, băncilor și societăților de asigurare străine (engleze), lichidarea bazelor militare străine din Ceylon, neparticiparea la blocuri de state, relații de prietenie cu toate statele și schimburi de relații diplomatice cu U.R.S.S. și R.P. Chineză.

ÎMPĂIEREA ANIMALELOR

Tov. Sîrbu Dan, din Sinaia, ne-a rugat să arătăm cum se împăiază păsările. La această rugăminte răspunde tov. conf. univ. T. Orghidan.

Iată cum se procedează: se așază pasărea culcată pe spate, pe o masă. Cu un bisturiu sau cu un briceag bine ascuțit se practică apoi o tăietură în piele, care va merge de la tîrtiță pînă sus la git, avînd grijă să se menajeze fulgii.

Pasărea se jupoaie apoi, introducînd degetele mîinii stîngi, între piele și carnea din partea dreaptă a corpului, în așa fel ca degetul mare să ne rămînă afară. Celelalte degete se împing cît mai adînc. Dacă numai cu degetele nu putem desprinde pielea, ne ajutăm și de briceag. Cu degetele de la mîna dreaptă introducem mereu praf de talc, între carne și piele, pentru a usca pielea și a evita astfel o relipire. În cazul unei hemoragii puternice se pune talc mai mult pentru a absorbi sîngele.

După degajarea pielii de pe partea dreaptă, se trece la partea stîngă și se procedează la fel pînă ce se vor putea petrece degetele printre piele și carne, pe după corpul păsării. Apoi se taie picioarele ceva mai sus (3-4 cm) de încheieturile pînă la care se găsesc fulgi. Restul osului, pînă la gheare, va rămîne intact. Din carnea cozii se taie după aceea și se îndepărtează numai atît cît să nu cadă penele înfipte în ea.

Aripile se taie de la prima încheietură, lăsîndu-se neatins mușchiul în care sînt înfipte penele. Ceilalți mușchi se îndepărtează.

Gîtul se taie cît mai aproape de cap. Apoi se trage pielea gîtului peste țeastă și craniu; se scot ochii, limba și creierii, pe dinăuntru, păstrîndu-se astfel țeasta intactă pentru a se obține forma naturală a capului.

În timpul operațiilor de mai sus se uzează mereu de talc. Apoi se scutură cu grijă resturile de talc și de carne rămasă pe piele, se cos cu ață de culoarea fulgilor eventualele tăieturi ale pielii și se fixează (se cauterizează) pielea, făcînd-o inatacabilă cu o soluție de 50 grame arsenic (Natrium arsenicosum) la 200 cm³ apă; pentru operația aceasta se folosește o pensulă sau vată, pe un suport de sîrmă. Pielea se va unge peste tot, evitîndu-se atingerea fulgilor și penelor. Împăiătorul va avea grijă să nu-și atingă cu arsenic eventualele zgîrieturi, căci acesta este o otravă din cele mai periculoase. De aceea este indicat ca operația să se facă cu mănuși de cauciuc.

Pentru montarea păsării este nevoie de mai multe sîrme:

a) 2 sîrme lungi cît pasărea, de la cioc la talpa piciorului, plus 20-30 cm necesari la prinderea de celelalte sîrme; b) o sîrmă lungă cît distanța de la vîrful unei aripi, pînă la vîrful celeilalte, plus 20 cm pentru împletiri și răsuciri; c) 2 sîrme mai subțiri (dacă coada păsării e mică) sau mai groase (dacă coada e bogată), care vor servi la susținerea acesteia.

Primele două sîrme se împletesc una cu alta pe o porțiune egală cu distanța de la cap, pînă la încheietura picioarelor, unde capetele se lasă libere și se introduc fiecare prin cîte un picior. A treia sîrmă se fixează cît mai bine de sîrma centrală, în dreptul aripilor, fiecare capăt al ei servind la susținerea unei aripi. Ceva mai jos se fixează și sîrmele ce vor susține coada. Încheieturile dintre sîrme se întăresc cu fișii de cîrpă, strînse, formînd ghemuri mai mici sau mai mari, după mărimea păsării.

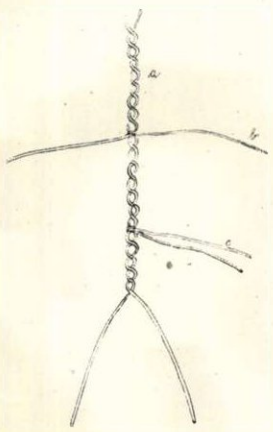

Astfel se prezintă scheletul de sîrmă care servește la împăierea animalelor.

Apoi scheletul de sîrmă se montează astfel: se introduc capetele libere, scurte, ale sîrmei centrale împletite (a), unul în partea de sus a ciocului, altul în partea de jos (în locul limbii). Se iau apoi cîlți (eventual lînă sau vată), din care se fac cocoloașe mici și se îndeasă în țeastă, pe lîngă sîrmă — apoi se înfășoară cîlțul în jurul sîrmei care susține gîtul pînă la tăietură și se trage pielea gîtului care a fost dată peste țeastă. Este necesar ca înainte de a înfășura cîlții, să se lipească ceară roșie, pe sîrmă. Apoi se așază scheletul de sîrmă. Se introduc sîrmele libere anterioare în ficare aripă, pe lîngă os, pînă la capătul osos al aripii, de care se înfășoară capătul sîrmei. La fel se procedează cu picioarele, introducînd sîrmele prin spatele osului, pînă la talpă. Capetele sîrmelor vor folosi la prinderea de suportul pe care îl alegem. Sîrmele cozii se scot prin tîrtiță și se camuflează dedesubtul penelor.

Umplerea cu cîlți se face apoi de la gît, în jos, pînă la picioare, avînd grijă să se îndese cîlții cît mai bine și cît mai omogen fără a se denatura forma naturală a păsării. Pe măsură ce punem cîlții, coasem și pielea.

Ochii de sticlă se fixează cu ipsos sau cu un clei, umplînd orbita. Pleoapele se păstrează intacte și dacă sînt uscate se umezesc cu apă caldă.

Păsărea se montează apoi pe un stativ potrivit și i se dă atitudinea voită. La păsări mici sîrma va fi groasă de 1 mm, la cele mai mari pînă la 4 mm.

La fel se împăiază și mamiferele.

MILENARELE SCHIURI

Tovarășul Ciuceanu Nicolae, student în anul IV la Institutul de Construcții din București, dorește să afle cînd au fost folosite pentru prima dată schiurile.

Multă vreme țările scandinave au fost socotite drept patria schiurilor și se considera că schiurile reprezentate în cîteva scene săpate pe o stîncă din regiunea orașului Upsala (Suedia) ar fi cele mai vechi din lume, datînd din anul 1050. Dar cercetările arheologice, întreprinse în ultimii ani, au arătat că încă din cele mai vechi timpuri popoarele slave care au trăit pe teritoriul de azi al Uniunii Sovietice au cunoscut și folosit schiurile. În această privință, cunoscutul arheolog sovietic A. V. Artihovski a scris următoarele: „Reprezentările neolitice de pe stîncile aflate în regiunea Mării Albe sînt mai vechi (decît cele de la Upsala — n. r.). După părerea arheologilor (V. I. Ravdonikas, A. I. Briusov și B. Zemleakov) ele datează de la sfîrșitul celui de-al doilea mileniu înainte de era noastră. În două grupuri din aceste reprezentări, aflate în localitățile Zalavruga și Besovi Sledki, sînt înfățișați cîțiva schiori".

Într-adevăr, scenele acestea înfățișează grupuri de oameni cu genunchii îndoiți, care poartă niște schiuri cu vîrfuri curbate. Într-o mînă țin un băț cu rondea, iar în cealaltă, un arc de vînătoare.

Schiurile din acele vremuri erau de două feluri: unele care erau folosite prin pășire (ovale și în formă de rachetă) și altele care serveau pentru alunecare. Ambele schiuri utilizate pentru alunecare aveau — spre deosebire de schiurile scandinave de mai tîrziu—aceeași lungime, erau destul de late, și deseori, aveau întinse pe talpă piei de animale cu păr scurt.

Despre folosirea din cele mai vechi timpuri a schiurilor, pe teritoriul Uniunii Sovietice de astăzi, vorbesc și numeroase legende populare străvechi. Astfel, în legendele ostiacilor se vorbește despre zeul Tunc-pocs, protectorul vînătorilor, care, urmărind o dată un elan, și-a rupt un schi, dar a izbutit totuși să ajungă animalul, fugind cu un singur schi.

Iată dar ce vîrstă înaintată au schiurile noastre și iată unde au fost ele folosite pentru întîia oară.

DRUMUL PĂMÎNT—LUNĂ

Prin materialul de mai jos răspundem unei întrebări ce ne-a fost pusă de tovarășul C. Băbeanu din Lugoj.

Ca să poată părăsi Pămîntul, ieșind de sub influența sferei lui de atracție, un corp ar trebui să aibă o viteză de 11 km pe secundă; astfel ar putea ajunge în Lună după aproape 10 ore. Străbătînd însă spațiul interastral cu această viteză, o rachetă cosmică s-ar aprinde în timpul traversării atmosferei, din cauza rezistenței pe care i-ar opune-o aerul, iar la aterizare s-ar volatiliza.

După multe cercetări, savanții au ajuns la concluzia că drumul rachetei cosmice spre Lună ar fi realizabil numai dacă racheta ar decola de pe un satelit artificial al Pămîntului, deoarece în primul rînd, satelitul, avînd deja o mare viteză față de Pămînt (8 km/sec.) racheta n-ar mai avea nevoie de o viteză inițială atît de mare, ci numai de circa 3 km/sec, iar în al doilea rînd ar fi înlăturate dificultățile legate de traversarea atmosferei. Oamenii de știință au și calculat, pînă în cele mai mici amănunte, etapele și durata acestei călătorii. Potrivit uneia dintre variantele la care s-a ajuns, racheta decolînd de pe satelitul artificial, ar face un ocol în jurul Lunii și ar ateriza pe același satelit artificial, după nouă zile și jumătate.

De vorbă cu medicul

BOLILE REUMATISMALE

În vorbirea de toate zilele, legăm de reumatism toate durerile localizate în aparatul locomotor — mușchi, nervi, articulații, oase — avînd oarecari idei vagi și despre legătura lor cu inima. Lipsa de precizie a noțiunii pe care o avem asupra acestei boli se datorește, în bună parte, faptului că reumatismul nu este reprezentat de o singură maladie bine determinată, ci de o serie întreagă de maladii — bolile reumatismale — al căror punct comun este durerea în aparatul locomotor.

Reumatismul propriu-zis este o boală cronică, cu reușite, produsă de o infecție streptococică într-un organism sensibilizat la acest gen de infecții. Importanța infecției streptococice este evidentă, deoarece declanșarea reumatismului este mai totdeauna precedată de o amigdalită, de o inflamație cronică a vezicii biliare, de o otită, o apendicită etc., care creează, după cum se știe, focare de infecție streptococică.

În ce privește reumatismul infecțios, acesta este legat, de obicei, de o maladie infecțioasă ca, de pildă, scarlatina, febra tifoidă, blenoragia, dizenteria, bruceloza etc.

Reumatismul atacă în general aparatul locomotor, inima și uneori sistemul nervos. Pericolul pe care îl reprezintă constă însă, în special, în îmbolnăvirea cordului.

O altă formă a reumatismului, cu evoluție cronică, progresivă, este așa-numita poliartrită cronică evolutivă, care netratată la timp, duce la anchiloze dintre cele mai grave. Deși cauza acestei forme n-a fost încă stabilită, se pare că rolul principal l-ar juca toxinele microbilor, precum și o stare alergică a organismului. Asemănătoare poliartritei cronice este și spondilartrita anchilopoetică, caracterizată prin localizarea maladiei în coloana vertebrală pe care o anchilozează. Vorbind de bolile reumatismale trebuie să mai amintim de artroza și spondilartroza, afecțiuni în care infecția joacă un rol mai mic, cauza principală fiind un proces de uzaj determinat de factori ca munca grea, tulburări glandulare, avitaminoză etc.

Pe lîngă articulații, bolile reumatismale pot atinge mușchii și nervii, dînd loc la mialgii (dureri musculare, și nevralgii. Există dureri în aparatul locomotor care se încadrează în bolile reumatismale, deși nu sînt o consecință directă a unor infecții. Așa sînt, de pildă, durerile cauzate de gută — boală la baza căreia stau tulburări metabolice — sau de unele maladii ortopedice ca, de pildă, picioarele plate.

Este bine ca imediat ce simțim dureri reumatice să ne adresăm medicului, atît pentru stabilirea diagnosticului cît și a tratamentului, deoarece orice neglijență poate avea urmări grave. De altfel, toate formele de reumatism au tratamentele lor specifice, cu ajutorul cărora se obțin rezultate bune.

Dr. R. COSTIN

Poșta redacției

C. STEGARU — LOCO. Poezia „Frederic Chopin" este neizbutită; încercarea de portretizare este superficială, lipsită de adîncime, iar exprimarea ideilor cu totul nepoetică. Versuri ca acestea:

„Oh! Raphael du Piano"
Cum te-a numit Heine Henri,
Intoarce-te să cînți un do!
De ce te-ai dus, De ce nu-nvii?

n-au nimic de-a face cu poezia.

ȘTEFĂNESCU MIHAI — LOCO, PREOTEASA JEAN — CRAIOVA, PLĂVĂNESCU ENUȚĂ — ABRUD. Poeziile dv., lucrări de început, sînt la un nivel artistic necorespunzător pentru a fi publicate.

CALAGHERI ILEANA — LOCO. Adresați-vă cenaclului literar „Teodor Neculuță", Bd. Ana Ipătescu nr. 21.

PURCEA ION—MOGOȘENI, REG. CLUJ. În triftongi, primele două vocale se reprezintă prin semnul diftongului, iar cea de a treia prin punct. În general, aceasta din urmă se omite. Cuvîntul plouă se scrie fie plo(u)ă, așa cum a apărut în cheie, fie plou(ă), cum a fost dat în exercițiul 16 (lecția a IX-a).

COZOȘ ANDREI — PETROȘANI. În cuvintele repertoriul *și* poștalionul *nu se notează articolul singular. Notîndu-l pe* l *se obține pluralul* (repertoriile, poștalioanele).

UDRESCU IOAN — BUCUREȘTI, POPESCU CORNELIU — PITEȘTI ȘI ALȚII. Cuvîntul văile *nu poate fi citit valea pentru mai multe considerente. În afară de faptul că într-un caz avem diftongul ai, iar în altul ea, în cuvîntul* valea *diftongul, fiind final, ar fi trebuit să fie plasat la dreapta lui* l, *pe aceeași linie cu el, nu mai sus, ca în exercițiul nostru. Avem de-a face deci cu un diftong medial, precedîndu-l iar nu urmîndu-l pe* l. *Pe de altă parte, în cuvîntul* valea *diftongul nu se notează, fiind obținut prin articulare (vezi pct. 21 din lecția a IX-a). Dacă ar fi fost* valea, *s-ar fi scris deci numai* vl, *fără diftong. La fel se scrie* răpire *(nu* răpirea).

DEMETRESCU CRIȘAN — BUCUREȘTI. Diftongii ea *și* ia, ae *și* ai, au *și* oa *etc. se scriu la fel. Nu este nici o primejdie de confuzie, contextul arătînd care este forma corectă.*

FILIMON NICOLAE — RĂCHITENI, REG. BACĂU ȘI ALȚII. Diftongii constituie, fără îndoială, un capitol mai dificil. Îi recapitulăm, în altă formă: accentul circumflex orizontal, cu vîrful spre dreapta: oa, ua, ou, *(la stînga),* ei *(sus); orizontal, cu vîrful spre stînga:* au, ao, uo *(la stînga),* ie *(sus); vertical, cu vîrful în jos:* ea, ia; *vertical, cu vîrful în sus:* ae, ai; *oblic cu vîrful în jos — stînga:* eo, eu, io, iu; *oblic, cu vîrful în sus — dreapta:* oe, ue, oi, ui.

POPESCU VICTOR — BOLDEȘTI, REG. PLOEȘTI. Cuvîntul luat *se scrie mai jos (t sub linie), pentru a se evita citirea lui de jos în sus* (nuar), *așa cum te se scrie jos, ca să nu se confunde cu* ne. *Cuvîntul* salut, *nepunîndu-se cîți și de jos în sus, se scrie normal, pe linia de scris. Există deci, în afară de* te *și* de, *și alte cîteva cuvinte care, putînd fi citite și de jos în sus (cele formate din* t *și un cîrlig sau buclă), se scriu mai jos.*

Răspunsul CEFERIȘTILOR de la GRIVIȚA

Fotografii de M. IVANCIU și M. POPESCU

Mii și mii de muncitori de la „Griviţa Roşie" au răspuns cu entuziasm discursului ţinut la 2 noiembrie de tovarăşul Gheorghe Apostol, membru al Biroului Politic al C. C. al P. M. R. şi preşedinte al Consiliului Central al Sindicatelor. În medalion: tovarăşul Gheorghe Apostol, vorbind în faţa miilor de muncitori de la „Griviţa Roşie".

Pentru muncitorii ceferiști, ca și pentru toți muncitorii din țară, Hotărîrea Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Romîn, a Consiliului de Miniștri și a Consiliului Central al Sindicatelor în legătură cu creșterea nivelului de trai al oamenilor muncii a fost un prilej de vie satisfacție. Ei văd concretizîndu-se din nou roadele eforturilor comune ale întregii clase muncitoare. Vestea bună îi determină să-și socotească viitorul venit. Discuția cu „Cîți copii ai?" începea încă pe drum și ajungea pînă la ușa atelierului.

Mi-a ieșit în față un cazangiu: Constantin Gheţu. Are aproape 40 de ani și e tatăl a șase copii: patru fete și doi băieți. Patru dintre ei sînt sub 14 ani, și pentru aceștia, cazangiul Gheţu va primi un sprijin din partea statului în sumă de 400 lei. Pe un petic de hîrtie el a scris: salariu de bază, 447 lei; acord încă vreo 400; compensație băneacă pentru cartela sa și a soției, plus 400 lei alocație de stat pentru patru copii, 525 lei. A totalizat și a văzut că va avea un venit de peste 1300 lei. A zîmbit bucuros și s-a apucat de treabă.

★

...Am făcut cunoștință cu sudorul Aurel Nichescu, tot de la Atelierele „Griviţa Roşie". Am stat de vorbă cu dînsul și în atelier, în timp ce suda cazanul unei locomotive, și acasă la el, într-una din locuințele cartierului C.F.R.-„Steaua". La patruzeci de ani, tov. Nichescu este tatăl a șapte copii — cel mai mic de 2 ani, cel mai mare de 13 ani. Ajutat de noua alocație, venitul lui se va urca la aproape 1800 lei. Acum, o seamă de nevoi vor putea fi mult mai ușor rezolvate. „Știți — mi-a spus el — șase pîini pe zi și un cazan de mîncare erau totuși o problemă. Vă rog să scrieți că grija pe care ne-au arătat-o partidul și guvernul nu va rămîne fără răspuns: voi munci și mai bine!"

★

Pe statul de salarii al secției I tîmplărie-vagoane, tot la Atelierele C.F.R. „Griviţa Roşie", două femei, Constanţa Florea și Niculina Mihăilescu, erau trecute pînă acum cu cîte un salariu minimal, la care se adăuga lunar un spor de 50-60 lei rezultat din acord. Pe aceste două femei le-am găsit făcînd ultima toaletă unui elegant vagon de clasa I, renovat. Hotărîrea le aduce un spor la salariul de bază de peste o sută de lei. În afară de acesta, Constanţa Florea, care are și cinci copii mici, va primi o alocație de 500 lei. O scurtă socoteală cu creionul îi arată un venit de aproape 1000 lei.

— Poate să mă invidieze și meșterul — mi-a zis ea zîmbind.

— Mai curînd te invidiez eu — a glumit, de alături colega ei Niculina Mihăilescu — căci am numai trei puștiuleți.

Și una și cealaltă sînt bucuroase de noile venituri, și

Cazangiul ceferist Gheorghe Neacșu, tatăl a 11 copii, vorbește la miting despre noile măsuri care duc la creșterea nivelului de trai.

← A sosit „Scînteia". În ora de repaus, muncitorii secției cazangerie se grăbesc să citească Hotărîrea Consiliului de Miniștri care acordă ceferiștilor, familiilor lor și pensionarilor C. F. R. dreptul la un număr de călătorii gratuite pe căile ferate, făcute în interes personal.

Turnătorul Teodor Don, vorbind în timpul mitingului.

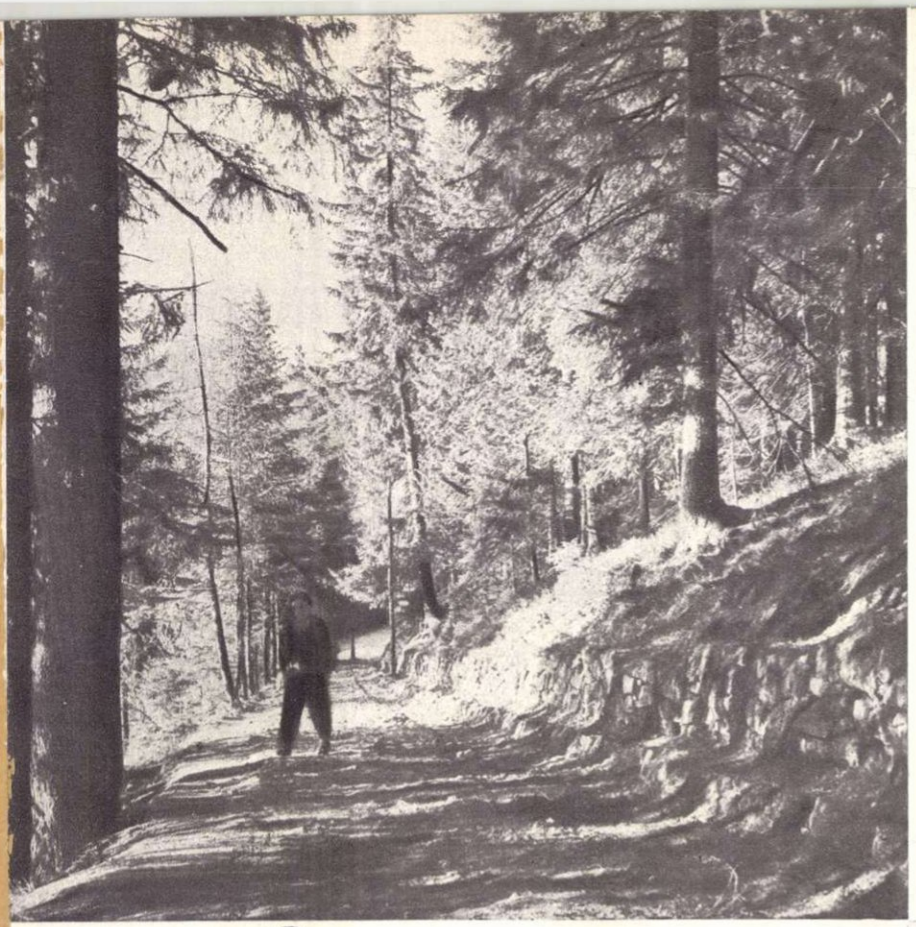

SPRE COMPLEXUL TURISTIC PĂLTINIȘ

PĂLTINIȘ

de E. DASCÁLU

De ce i s-o fi spus locului aceluia înecat în brădet tocmai Pălținiș, nu se știe. De ce nu i s-o fi spus, de pildă, Zmeuriș, iar nu se știe. Și, doar ca într-o nouă și reală versiune a lui „Hänsel și Gretel", e destul să întinzi mîna spre marginea drumului, ca să-ți pice în palmă boabele catifelate și sîngerii ce au strîns în ele toate aromele și dulcețurile pădurii...

Dar i s-a spus Pălținiș și parcă e bine și așa; cetinile se clatină ușor în adierea răcoroasă, iar urechea prinde un fel de §§§§! prelung... În poiene și poieniște, printre tufele de zmeură și afine, foiesc toate neamurile de gîze trăitoare în iarbă, iar urechea prinde același §§§§! prelung, obsedant... Pesemne că tocmai aceste rezonanțe pe diverse tonuri ale șuierătoarei consoane vor fi inspirat pe necunoscutul naș al Pălținișului...

Din Sibiu, trecînd prin pitorescul Rășinari, ai de parcurs, pînă în inima Pălținișului, 32 de kilometri. Cu o mașină, chiar bine pusă la punct, drumul nu durează mai puțin de două ore. Șoseaua — albă panglică răsucită capricios — urcă necontenit, obligînd schimbătorul de viteze să rămînă în poziția „viteza I", rareori să treacă la a doua. Bucuros de încetineala cu care sînt înghițiți kilometrii și care-i permite să scruteze nesățios minunile din jur, călătorul se tot întreabă, nedumerit la fiecare pas: „De ce nu s-o fi stabilit aici stațiunea? Doar este atît de frumos!", pentru ca ajungînd la capătul drumului, să consimtă că într-adevăr aici e „cel mai frumos"...

Treizeci și trei de cabane și căbănițe risipite în neorînduială de-a lungul șoselei, pe o distanță de circa trei kilometri, alcătuiesc laolaltă „Complexul turistic Pălținiș" al Biroului de turism și excursii C.C.S. Parte din cabane, aparținînd unor întreprinderi din Sibiu și Cisnădie (Fabrica de creioane „Republica", Fabrica „Amilonul", C.F.R., Sindicatul muncitorilor din învățămînt etc.), sînt folosite pentru odihna salariaților respectivelor întreprinderi... Celelalte, aparținînd direct Complexului, stau la dispoziția turiștilor și oamenilor muncii veniți la odihnă din toate colțurile țării.

Condiții de cazare excelente. Camerele — cu unul, două sau mai multe paturi — bine îngrijite, cu mobilier bun, așternut curat, pături călduroase. În mai toate cabanele există instalații de baie, apă curgătoare, instalații igienice. Iluminat electric. Personalul de serviciu își face în general conștiincios datoria, străduindu-se să satisfacă dorințele numeroșilor vizitatori. Cele două cantine, bine aprovizionate, asigură o masă bună la prețuri rezonabile.

Cum de este posibilă, în vremea noastră, o astfel de crasă lipsă de grijă față de om? Iată ce se întreabă — fără a fi primit pînă acum vreun răspuns — sutele de oameni ai muncii veniți la odihnă la Pălținiș.

De asemenea, se tot întreabă oamenii la ce o fi folosind pavilionul acela mare, purtînd pompoasa firmă „Clubul Complexului C.C.S.-Pălținiș"? Că doar club nu înseamnă numai niște pereți (chiar dacă pe ei sînt prinse cîteva lozinci despre binefacerile culturii), o masă de ping-pong și o șubah! Club înseamnă activitate, dar despre așa ceva nu se pomenește. Și doar oamenii nu au cine știe ce pretenții la niscai cinemascop sau fastuoase turnee ale Operei de Stat. Dar un film, o conferință interesantă, un spectacol prezentat de vreo brigadă artistică din Sibiu, o recomandare sau îndrumare turistică, tare ar fi binevenite! Și n-ar fi greu dacă ar exista un pic de bunăvoință acolo unde trebuie.

Există la Pălținiș un Oficiu poștal care asigură legături telefonice și telegrafice cu toată țara. Transportul corespondenței simple și recomandate și aducerea ziarelor la chioșcul din stațiune le asigură un factor înzestrat cu un cal. Atunci cînd nu-și rătăcește mîrțoaga prin hățișurile codrilor, umblînd după ea zile întregi, harnicul factor sosește regulat, aducînd toate ziarele, de... alaltăieri, inclusiv „Informația" de răsalaltăieri. Geniala idee de a organiza transportul ziarelor cu autobusul O.N.T., care sosește de două ori pe zi la Pălținiș, nu i-a trecut încă nimănui prin cap. Sau poate că i-a trecut cuiva, dar a rezolvat-o cu: „Ce ne trebuie complicații?"...

Obiectivi fiind, nu avem de gînd să schimbăm aceste date numai de dragul ca notele noastre de drum să nu semene a reclamă turistică. Numai că despre asta au avut grijă tovarășii din conducerea Biroului de turism și excursii C.C.S. și ai Biroului local O.N.T.-Sibiu. S-au străduit ei să mai păstreze pe ici, pe colo, niscaiva lipsuri, dacă nu pentru alt motiv, cel puțin pentru acela ca gazetarii să nu fie siliți să scrie articole idilice...

Ăsta este, desigur, motivul pentru care stațiunea nu are nici medic, nici felcer, nici soră de ocrotire și nici măcar un dulăpior cu medicamente. Te doare capul? E simplu: pleci pînă la Sibiu cu mașina și dacă nu-ți trece durerea pe drum, îți cumperi acolo un antinevralgic. Se întîmplă un caz de îmbolnăvire subită sau de grav accident? Primești primele îngrijiri urgente... a doua zi, la Sibiu. Și așa mai departe.

E păcat. E păcat pentru incomparabilele frumuseți naturale ale Pălținișului și pentru ceea ce mîna omului a înfăptuit acolo. E păcat pentru realizările merituoase ale Biroului de turism și excursii C.C.S. E păcat, mai ales, pentru sutele și sutele de iubitori ai acestor locuri, cărora neglijența și nepăsarea unora le smulg ceva din bucuria odihnei. În numele lor cerem factorilor de răspundere să ia degrabă măsuri pentru remedierea lipsurilor. Cît despre riscul ca — totul fiind în ordine — să fim siliți să scriem despre Pălținiș articole idilice și de reclamă turistică, riscul acesta îl preluăm asupră-ne, în întregime.

Bibl Centrala

Prețul 1,50 lei

FLACĂRA

Nr. 22 (95) — 15 noiembrie 1956

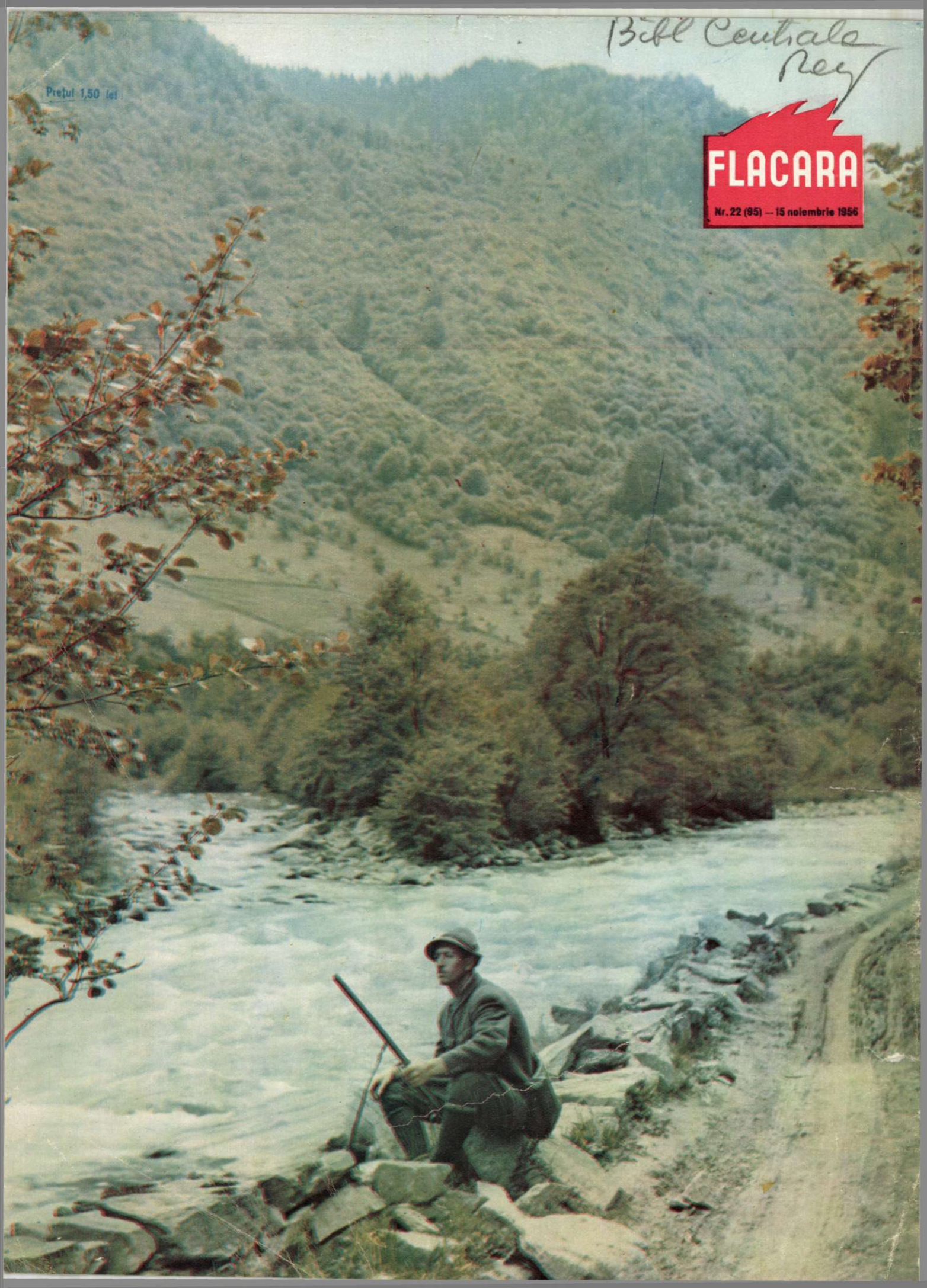

05
F

FLACARA

Nr. 23 (96) - 1 decembrie 1956

— Iţi place la noi, la cămin?
— Mai întrebi!
(Căminul de zi al fabricii de hîrtie „Comuna din Paris"—Piatra-Neamţ.)

Fotografie de S. STEINER

COPERTA I: Dans popular albanez în interpretarea unor soliști ai Ansamblului de cîntece și dansuri al Armatei populare albaneze.

Fotografie de A. RIUMKIN (Moscova)

COPERTA a IV-a: Doi dintre „artiștii" Circului „Aeros" din R. D. Germană, care va veni curînd în țară.

FLACĂRA

Nr. 23 (96) 1 decembrie 1956

Proletari din toate țările, uniți-vă!

ANUL V

REVISTĂ BILUNARĂ SOCIAL—POLITICĂ ȘI LITERAR—ARTISTICĂ

SFÎRȘIT ȘI ÎNCEPUT DE AN

Mărfuri bune, sortimente bogate, afluență de cumpărători. Acestea caracterizează magazinele noastre de textile, confecții și încălțăminte, în aceste zile.

Zilele acestea, de început al iernii și de sfîrșit al anului, sînt zile de febrilă activitate în toate domeniile. Se încordează forțele muncitorilor din fabrici și uzine, care în luna ce a trecut au simțit din nou grija partidului și a guvernului, exprimată prin mărirea salariilor minimale și instituirea alocației lunare pentru copii; cele ale țăranilor muncitori care, terminînd muncile agricole de toamnă, se pregătesc pentru viitoarea campanie de primăvară; ale intelectualității noastre, ce-și slujește poporul prin întreaga sa creație; ale tineretului studios, care, pregătindu-se intens pentru sesiunea de examene, demască prin munca sa și prin cuvîntul său viguros rostit, calomniile și minciunile sfruntate ale oficinilor de propagandă imperialistă. Crește activitatea politică a maselor, care iau atitudine deschisă și participă activ la toate acțiunile, începînd cu ajutorarea poporului-frate maghiar, continuînd cu studierea documentelor Adunării Generale a O.N.U. și sprijinirea poziției delegației R.P.R. în această organizație, și pînă la înfierarea acțiunilor agresive anglo-franco-israeliene împotriva Egiptului.

Într-un cuvînt: activitate clocotitoare pe toate tărîmurile. O nouă mașină de înaltă productivitate, un nou produs de larg consum, o nouă carte, un nou spectacol de balet pe un libret romînesc, o nouă premieră teatrală... Și peste tot, în frunte, clasa muncitoare, condusă de partid.

Zeci și zeci de întreprinderi din toate ramurile industriei și-au îndeplinit planul anual înainte de termen. Minerii de la exploatările de minereuri nemetalifere din Brezoi, Harghita și Cluj, constructorii de tractoare de la „Ernst Thälmann", constructorii de nave de la Șantierul naval „23 August" din Constanța, muncitorii forestieri de la Combinatul „Bernat Andrei" din Vatra Dornei, muncitorii chimiști de la uzinele de îngrășăminte chimice „Petru Poni" din Valea Călugărească, textiliștii de la „Tricotajul Roșu" din București, muncitorii din fabricile de produse alimentare „Griviția" (București), „Munca" (Constanța), „Dezrobirea" (Or. Stalin) și zeci de alte colective de muncă au raportat cu mîndrie partidului și întregului popor muncitor că și-au îndeplinit înainte de termen planul anual. Iar acele colective ce se află rămase mai în urmă se străduiesc să-i ajungă pe fruntași.

Lucrătorii din comerțul de stat pot mărturisi că rar le-a fost dat să cunoască atîta aflux de cumpărători ca în aceste zile. Desigur că mai există încă unele — din ce în ce mai puține — compartimente în care cantitățile de produse nu pot satisface cererile în permanentă creștere ale consumatorilor. Dar dacă vizităm halele de carne ale Capitalei, dacă trecem prin magazinele de confecții și textile, de încălțăminte și de articole de uz casnic, constatăm nu numai existența unor mari stocuri de mărfuri, dar și creșterea sortimentelor, îmbunătățirea calității lor etc.

Fără a polei realitățile, fără a ignora greutățile, privim cu mîndrie la toate realizările de pînă acum și ne pregătim cu tenacitate pentru altele și mai mari.

Sîntem gata să încheiem cu noi victorii un an și să ne avîntăm cu și mai mult elan în cel ce urmează.

Fotografii de E. IAROVICI și S. STEINER

Anul acesta vom putea consuma și sarmale conservate, produse la fabrica de conserve „Griviția" din București. Desigur că sarmalele nu constituie unica preocupare a colectivului acestei fabrici. Muncitorii de aci produc nenumărate sorturi de conserve de carne, legume și fructe. Și ei se mîndresc cu faptul că planul valoric global al întregii fabrici pe anul 1956 a fost îndeplinit încă de la 4 octombrie.

ULTIMUL VAS PLECAT DIN PORT-SAID

Peste puțin timp, „Constanța" va ridica ancora. Pe puntea de comandă, tov. Adrian Serescu așteaptă ordinul de plecare.

Constanța, 15 noiembrie. Acostat la cheiul danei 6, cargobotul sub pavilion românesc „Constanța" încarcă mărfuri pentru Grecia. Burnița de toamnă și ceața deasă, care acoperă aproape jumătate din suprastructura vasului, nu împiedică operațiunile de încărcare. Peste cîteva ore „Constanța" va ridica ancora pentru Pireu.

În cabina sa, comandantul vasului, Adrian Serescu, ne vorbește despre ultima cursă: drumul dintre Port-Said și Constanța, făcut cu cîteva zile în urmă. Vasul pe care-l comandă a fost ultimul vapor care a părăsit Canalul de Suez, înainte de începerea tîlhărescului atac dezlănțuit cu atîta furie împotriva Egiptului de forțele militare anglo-franceze.

ULTIMA ZI LA PORT-SAID

„Ultima zi a lunii octombrie — ne povesti comandantul vasului românesc — s-a marcat la Port-Said printr-o agitație oarecum neobișnuită. Pe de o parte, autoritățile egiptene luaseră măsuri de apărare: camuflaj, alarme preventive și amenajarea de adăposturi; pe de altă parte, însă, mulți egipteni nu credeau că atacanții, călcînd orice reguli ale omeniei, se vor năpusti cu toată furia asupra țării lor. Dar naivii și-au dat curînd seama că se înșală; aceasta s-a petrecut atunci cînd ultimele vase comerciale engleze au început să părăsească în grabă Canalul de Suez. În același timp, nici un singur vapor nu mai intra în Canal. Se simțea în atmosferă apropierea agresiunii.

În această situație, la unul din cheiurile Port-Saidului se găsea și vasul „Constanța". În magaziile vaporului se încărcau mărfuri: iută, ulei, piei tăbăcite, cauciuc — în total 600 tone de mărfuri, care trebuiau să fie transportate la Constanța. Din oră în oră, în urma ultimatumului anglo-francez, situația devenea mai precară; ultimele vase se refugiau, iar rămînerea în Canal era primejdioasă. Spre seară, apropierea atacului era evidentă. Posturile de pază și vamă de la fiecare vas fuseseră abandonate de polițiștii și vameșii egipteni, care plecaseră să se înarmeze, pentru a putea răspunde unui eventual atac. În asemenea condiții, era și firesc ca operațiile de încărcare ale vasului românesc să meargă greu. Pentru a le urgenta, întregul echipaj a pus umărul și, ajutînd pe docherii din Port-Said, au reușit să încarce vasul și să pornească cu toate mașinile sub presiune spre ieșirea din Canal.

Am fost ultimul vas care a părăsit Canalul de Suez. Era ora 7 și jumătate seara, — ne-a spus în continuare comandantul „Constanței". — O întîrziere de 2 ore ne-ar fi putut costa mult!"

PRINTRE PORT-AVIOANE ȘI DISTRUGĂTOARE

...31 octombrie, ora 9 seara. Vasul „Constanța", în drum spre patrie, la 15-20 mile de coasta egipteană, intră într-o nouă zonă: zona de atac a flotei anglo-franceze, aflată în această parte a Mediteranei. Cargobotul românesc înaintează — mai mult se strecoară — printre port-avioane și distrugătoare. Prin morse i se ia interogatoriul. Momentele acelea coincid cu dezlănțuirea atacului asupra Egiptului. De pe puntea „Constanței" marinarii români și-au putut da seama de grozăvia bombardamentului deschis din aer și de pe mare. Gîndul lor se îndrepta către victimele agresiunii, oamenii simpli egipteni, de care se despărțiseră doar cu cîteva ore în urmă. Pe punțile celor două vase port-avion era un permanent „du-te-vino" al avioanelor și helicopterelor militare. Escortat pînă aproape de Cipru de două distrugătoare engleze, vaporul românesc a continuat să înainteze.

PE BORDUL NAVEI ROMÎNEȘTI

Indignarea celor 23 oameni de pe bordul vasului „Constanța", începînd cu comandantul și pînă la ultimul dintre marinari, nu mai cunoștea margini. Chiar după ce depășiseră zona primejdioasă cei ieșiți din serviciu stăteau cu rîndul în jurul telegrafistului Serescu, ascultînd veștile radiodifuzate asupra atacului banditesc. Iar comentarea știrilor auzite se transforma în adevărate ședințe de înfierare a cruzimilor dezlănțuite împotriva unui popor pașnic, asupra unor oameni pe care mulți dintre ei, vechi marinari, îi cunoscuseră atît de bine.

Timp de șapte zile, cît a durat drumul spre țară, pe vas nu s-au discutat alte probleme. Tot în largul Mării Negre s-a ținut și ședința de sărbătorire a zilei de 7 Noiembrie. Cu acest prilej marinarii români au înfierat o dată mai mult atacul banditesc asupra Egiptului, săvîrșit de imperialiștii anglo-francezi și slugile lor israeliene. N-a rămas om pe vas care să nu-și exprime indignarea.

A doua zi, vasul a ancorat în portul Constanța.

F. URSEANU

Fotografiile autorului

Vasul „Constanța" în rada portului al cărui nume îl poartă.

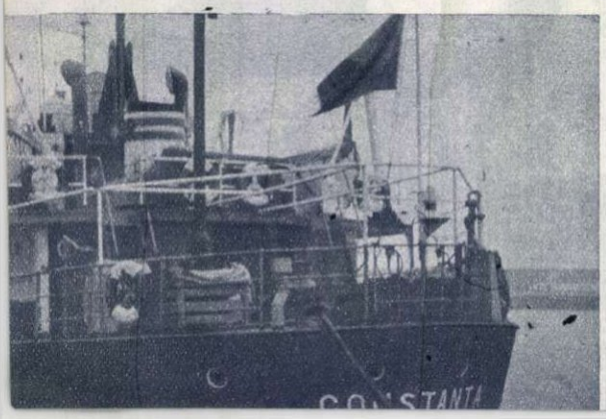

POPOA

În fața ambasadei franceze s-au adunat numeroși moscoviți într-un miting spontan, pentru a protesta împotriva agresiunii anglo-franco-israeliene în Egipt.

Un aspect de la Adunarea reprezentanților oamenilor muncii din Capitală, în cadrul căreia a fost înfierată agresiunea imperialistă împotriva Egiptului.

Iată-i pe minerii din Drenberg votînd textul unei moțiuni de protest adresată guvernului, prin care-și exprimă indignarea față de agresiunea împotriva Egiptului.

Trupe din cadrul forțelor internaționale de poliție O.N.U. sosind în Egipt.

RELE NU IARTĂ!

ANGLIA

Londra, Trafalguar Square. Miting de protest împotriva guvernului. „Legalitate, nu război" şi „Puneţi capăt războiului" — iată ce au cerut demonstranţii.

R.P. CHINEZĂ

Poporul chinez îşi exprimă solidaritatea cu lupta dreaptă a poporului egiptean.

„Ne acuzaţi de atacuri aeriene barbare împotriva oraşelor şi satelor egiptene. Atacurile noastre aeriene asupra aerodromurilor şi altor obiective militare au fost efectuate cu respectarea celor mai stricte măsuri de precauţie pentru ca pierderile omeneşti să fie minime" — afirma recent primul ministru britanic Eden, într-un mesaj adresat lui N. A. Bulganin. Privind această fotografie, care reprezintă oraşul Port-Said după bombardarea sa de către forţele aeriene anglo-franceze, mai este oare nevoie de vreun comentariu cu privire la adevărul celor afirmate de primul ministru britanic?

A 20-A ANIVERSARE A CONSTITUȚIEI SOVIETICE

Dreptul la învățătură este consfințit prin articolul 121 din Constituția U.R.S.S. Dintr-o țară cu o populație în cea mai mare parte analfabetă, Uniunea Sovietică a ajuns să ocupe astăzi primul loc din lume în ce privește învățămîntul. Astfel, numai în învățămîntul mediu și superior studiază aproximativ 4 milioane persoane. Monumentala Universitate „Lomonosov" din Moscova (în fotografie) este unul dintre cele mai mari edificii din lume destinate învățămîntului superior.

Sîntem în pragul anului 1957, anul sărbătoresc în care muncitorii de pretutindeni vor prăznui, alături de frații lor sovietici, aniversarea a patruzeci de ani de la Marea Revoluție, începutul erei de eliberare a popoarelor de sub jugul exploatării, hotar înălțat între vremuri pe veci apuse și răsăritul unei lumi noi, întruchiparea visurilor de milenii ale omenirii, model și imbold pentru lupta celor care mai trăiesc în asuprire, stindard implîntat pe întîia baricadă biruitoare a proletariatului, pavăză a păcii și a prieteniei pe frămîntata noastră planetă.

Pașii gigantici pe care i-au făcut popoarele sovietice în acești ani, sub semnul învățăturii patriotism socialist, pașii hotărîtori pentru soarta propriilor lor popoare pe care i-au făcut și îi fac oamenii de pretutindeni în frunte cu clasa lor muncitoare, sub semnul internaționalismului proletar și cu ajutorul celor care azi construiesc comunismul, prestigiul și autoritatea pe care le-au cucerit în lumea întreagă, principiile care stau la temelia orînduirii socialiste, toate acestea fac ca cele patru decenii de la Marele Octombrie să cîntărească în balanța istoriei cît veacuri și veacuri din trecut.

La mijlocul acestui răstimp, acum douăzeci de ani, oamenii sovietici și-au dăruit Legea Fundamentală a statului lor, Constituția. În ea erau consfințite victoriile

CA ÎNTR-O STR

de Marcel BRESLAȘU

dobîndite în anii construcției pașnice, după nimicirea dușmanilor dinăuntru și dinafară. Ca un bun gospodar, omul sovietic făcea bilanțul agonisitei sale morale și materiale și pe temeiul lui își trasa calea înainte. După alți douăzeci de ani — însîngerați și ei de un război de cotropire imperialistă — Uniunea Sovietică și toți prietenii ei pot privi cu bucuroasă mîndrie la înflorirea patriei, la fericirea cetățenilor ei, la drumul parcurs și la perspectivele măreție ce se deschid pentru înfăptuirea comunismului.

Ca într-o strălucitoare oglindă se răsfrîng în paginile Constituției din 1936 premisele realizărilor de astăzi. Numai că imaginea răsfrîntă s-a amplificat, în toate dimensiunile ei, și principiile enunțate, în paginile puține ale acestei monumentale opere, sînt ilustrate de izbînzi tot mai răsunătoare în toate sectoarele vieții de stat și a celei a fiecărui om. S-ar putea înscrie ca marginalii la fiecare articol în parte, la capitolul drepturilor cetățenești, cifrele și datele care marchează progresul înregistrat — de la condițiile de salarizare și pensionare la normele zilei de muncă, la concediile pentru naștere, la învățămîntul de bază extins la zece ani...

Cel care scrie aceste rînduri a avut de curînd prilejul să vadă toate aceste lucruri — și multe altele — călătorind prin uriașa Uniune Sovietică, descifrînd cu ochii încîntați, și nu arareori uimiți, traducerea în mii și mii de chipuri ale vieții, a învățăturii Marelui Lenin, așa cum le statornicește Constituția întîiului stat socialist din lume.

El a întîlnit pretutindeni prieteni ai patriei și ai poporului său, de la rectorii de universități și studenții din Moscova sau Leningrad, pînă la muncitorii Combinatului de textile din Tașkent sau cei ai colhozului de bumbac de pe Sîr-Daria. De la copiii din creșe pînă la unchieșii pe prispa caselor, a văzut înălțătoarea condiție umană pe care o chezășuiește — așa cum spune art. 1 al Constituției — statul socialist al muncitorilor și țăranilor.

Planificarea economiei sovietice duce la succese ce creează condițiile unei continue creșteri a nivelului de trai al celor ce muncesc. Numai în comparație cu anul 1940, în anul acesta producția industriei constructoare de mașini și cea a industriei de prelucrare a metalelor au crescut de 5 ori. Din ce în ce mai mulți oameni sovietici au automobile proprii. Iată, parcate în fața minei „Vorovski", regiunea Rostov, limuzine personale ale minerilor.

Statul sovietic asigură dreptul la muncă al cetăţenilor, prin creşterea necontenită a mijloacelor de producţie. Alături de noile fabrici, uzine, hidrocentrale etc., ce se construiesc, o mare atenţie se acordă şi valorificării uriaşelor întinderi de pămînt nefolosite în trecut. Numai în 3 ani au fost date agriculturii peste 35 de milioane hectare de suprafeţe desţelinite. În fotografie: unul dintre primele detaşamente de voluntari plecaţi din regiunea Kiev pentru a valorifica pămînturile virgine.

ALUCITOARE OGLINDĂ

În toate oraşele şi satele din U.R.S.S. există case de naşteri care asigură femeilor cea mai bună îngrijire. Încă un nou-născut a sporit numărul membrilor colhozului „Ceapaev" din regiunea Belgorod. Fericitul părinte îşi ia acasă copilul şi soţia.

În medalion: elegantul sanatoriu „Ţhaltubo" care face parte din imensa reţea de sanatorii, case de odihnă şi cluburi puse la dispoziţia oamenilor muncii, în virtutea articolului 119 din Constituţie ce prevede dreptul la odihnă al cetăţenilor U.R.S.S.

O nouă Casă de cultură a fost construită recent pentru colhoznici, în satul Kahati din Republica Sovietică Socialistă Gruzină.

Articolul 120. Cetăţenii U.R.S.S. au dreptul la asigurarea materială la bătrîneţe... Primind cu bucurie noua lege a pensiilor, care asigură o creştere a nivelului de trai al pensionarilor, muncitoarele mai în vîrstă de la Combinatul textil „Triohgornaia Manufactura" din Moscova calculează ce indemnizaţie lunară le va reveni acum, cînd după ani de muncă cinstită vor ieşi la pensie.

Iat distrugere asasinat

Întregul uriaş aparat de propagandă al burgheziei reacţionare, încercînd să acopere caracterul tîlhăresc al agresiunii anglo-franco-israeliene împotriva Egiptului, prezintă pe planul doi, ca mai puţin importante, evenimentele din Orientul Mijlociu. În schimb, presa şi radioul din solda imperialismului continuă să se ocupe pe larg de tragicele evenimente ce au avut loc la sfîrşitul lunii octombrie şi începutul lui noiembrie în Ungaria. Dar valului de minciuni ce ţîşnesc din rotativele şi din difuzoarele oficinilor propagandei imperialiste li se opune digul adevărului: Ungaria a fost teatrul unei sîngeroase contrarevoluţii, la organizarea şi susţinerea căreia cercurile imperialiste apusene şi-au dat toată contribuţia. Fotografiile alăturate, reproduse din diferite reviste occidentale, arată şi ele destul de clar ce a făcut şi ce ţeluri a urmărit contrarevoluţia în Ungaria.

Unul din posturile de radio care, aduse în Ungaria de fasciştii veniţi din Apus, au lansat torente de minciuni şi îndemnuri la crimă (stînga).

Şi iată, exprimat cu claritate, ţelul bandiţilor fascişti: restaurarea Ungariei horthyste. Fotografia, apărută în revista „Paris-Match", ne arată un grup de rebeli purtînd steagul vechiului regim horthyst cu „Crucea de Lorena". Privind această fotografie, te mai poţi îndoi de scopul pe care l-a urmărit contrarevoluţia?! (dreapta).

Presa burgheză crede că-şi poate înşela cititorii. „Wiener Illustrierte", de pildă, publică fotografia unui rebel care a spînzurat de un felinar... un bust de ipsos. Dar nu cu asemenea „glume" s-au îndeletnicit bandele contrarevoluţionare...

Femei şi copii lipsiţi de apărare, aruncaţi în braţele desperării şi dezorientării, gonind în neştire, cu căruţele, pe drumurile pustii de ţară... Iată încă unul dintre cele mai tragice aspecte întîlnite în zilele negre ale contrarevoluţiei.

...Nu statuete de ipsos au distrus vandalii contrarevoluţionari, ci imobile paşnice de locuit, maşini, bunuri de tot felul aparţinînd poporului muncitor...

Iată-i, pe una din străzile Budapestei, pe aceşti „cavaleri imaculaţi" ai jafului şi asasinatului, pe care presa burgheză nu mai încetează să-i laude şi să-i plîngă.

...Nu statuete de ipsos au împuşcat fasciştii, ci oameni cinstiţi, dintre cei mai buni fii ai poporului maghiar...

...Nu statuete de ipsos au expus fasciştii pe străzile Budapestei, ci ruguri de cărţi cuprinzînd comori ale literaturii maghiare şi universale.

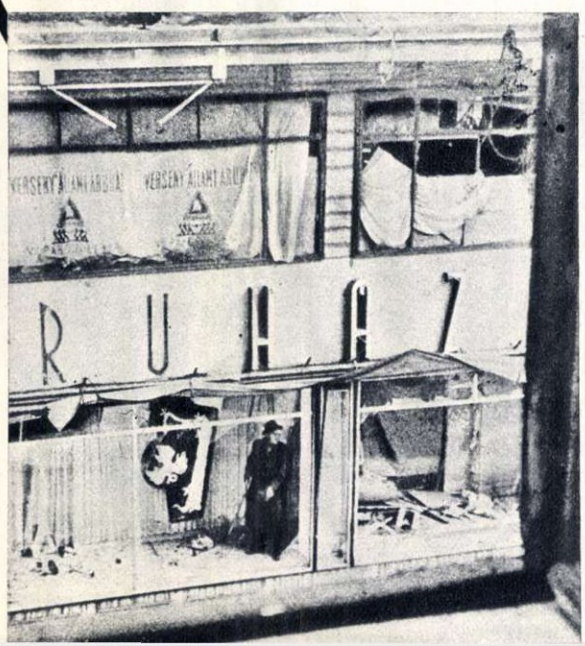

...Nu statuete de ipsos au jefuit tîlharii fascişti, ci mărfuri de sute de milioane de forinţi din mariie magazine ale statului, pe care le-au devalizat...

DESCOPERITORUL DIN AMERICA

de Eugen FRUNZĂ

Columb a descoperit America şi a murit sărac. Dl. J.S.Mc Donnell-junior n-a descoperit America, dar e putred de bogat.

I-am privit îndelung fotografia reprodusă pe coperta publicaţiei „Business Week". Ca să fiu sincer, dl. Mc Donnell face impresie bună. Are un ce familiar, blînd şi tandru. Braţul drept şi-l ţine leneş îndoit de-a curmezişul burţii, iar în palma-i stîngă sticleşte fotogenic trupul ascuţit al unui avion în miniatură. Ca înfăţişare, mai că-l prefer lui Cristofor Columb care, încă din manualul de şcoală primară, m-a privit cam rece şi ursuz.

Aţi ghicit — îmi închipui — că dl. Mc Donnell fabrică avioane. Futem completa: şi armament. Pe fotografie se pot zări în planul al doilea nişte păsări cu boturi de rechin şi nişte bangare uriaşe.

Dar numai pentru atîta nu făcea să mîzgălesc hîrtia. Dl. Mc Donnell ne interesează prin altceva. E vorba de o descoperire a sa, extrem de originală. Tocmai de aceea l-am aşezat alături de Cristofor Columb, alt mare descoperitor. Foate că istoria — care face totdeauna dreptate — va inversa ordinea, după criteriul importanţei, a celor două personaje. Deocamdată, fie-mi iertat respectul pentru cronologie.

Şi acum, onoraţi cititori, noua descoperire în formularea dată de însuşi autorul ei:

„*Afacerile cu armament pot fi rentabile*".

Atît. Punct.

V-aţi aşteptat la mai mult? O formulă scurtă spune deseori mai mult decît tomuri întregi de literatură. De observat prudenţa exprimării. D-sa nu spune: afacerile cu armament *sînt* rentabile — lucru de altfel prea binecunoscut. Nu! Acel „*pot fi*" conţine însăşi cheia întregii descoperiri.

Pe de o parte, cetăţeanul simplu şi neiniţiat e dus cu amabilitate de nas. Aşadar nu e vorba de profituri sigure şi enorme, ci numai de o nebuloasă posibilitate. D-sa habar n-are, doamne păzeşte,de faptul că profiturile monopolului „General Motors" s-au cifrat în ultimii cîţiva ani la frumuşica sumă de un miliard dolari; că „Douglas Aircraft" şi-a sporit profiturile cam de şapte ori în ultimii şapte ani; că numai anul trecut societăţile americane (care produc armament) au cîştigat 43,2 miliarde dolari! Dl. Mc Donnell — se vede — e un om naiv şi neinformat. D-sa rosteşte cu candoare: afacerile pot fi rentabile. Pe toţi zeii, nimic de invidiat în soarta unui biet fabricant de avioane şi armament!

Pe de altă parte, acel „pot fi rentabile" e un îndemn la activitate. Fără îndoială că dl. Dulles, citindu-l, s-ar simţi stimulat. Căci între un secretar al departamentului de stat cum e d-sa şi un fabricant cum e dl. Mc Donnell e o înţelegere mutuală perfectă. Cînd fabricantul zice că „afacerile pot fi rentabile", atunci secretarul departamentului de stat înţelege că trebuie să-i asigure profitul.

Prin urmare, dl. Dulles se poate grăbi să ţină un nou discurs cît se poate de războinic. El va declara că dezarmarea nu e posibilă, că reducerea armamentului nu e actuală, că noi manevre militare sînt indispensabile, că „pericolul" comunismului e mai mare ca oricînd, că propunerile U.R.S.S sînt pură propagandă, că — în sfîrşit, (exprimîndu-se filozofic) oamenii politici din S.U.A. sînt puşi în situaţia dificilă „de a alege între o acţiune îndreptată spre menţinerea păcii şi o acţiune îndreptată spre apărarea valorilor care dau sens păcii" (din discursul rostit la clubul „Yacht Sodus Bay"). De notat că dl. Dulles a fost şi este un credincios adept al aşa-numitelor valori (citeşte: profituri) ce se cer apărate întru buna sa şi a d-lui Mc Donnell dispoziţie... Cealaltă acţiune, adică „spre menţinerea păcii", nu e — cum s-ar zice — rentabilă ...

Se pare că omul zîmbăreţ multiplicat pe coperta revistei americane a hotărît să dezmintă obişnuitul destin al marilor descoperitori.

Columb a murit sărac şi amărît.

Dl. Mc Donnell tinde să moară bine dispus şi miliardar.

Popoarele însă vor face totul ca să grăbească ceasul cînd afacerile cu armament nu vor mai fi rentabile...

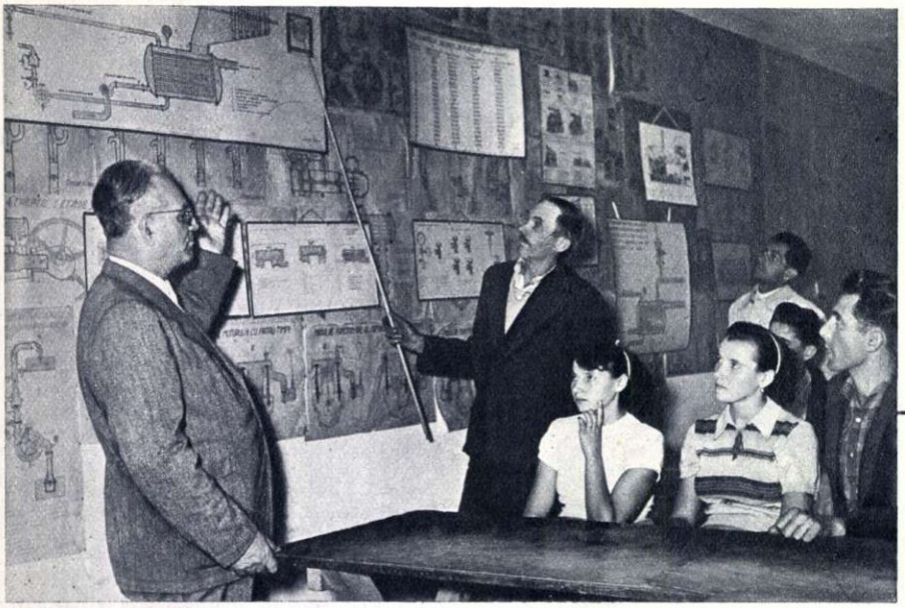

În băncile şcolăreşti se aşază, în fiecare după-amiază, „copiii" — cum le zice profesorul celor 155 de elevi care urmează unul din cele trei cursuri predate de maistrul Adam: maşini cu aburi, motoare cu explozie şi turbine cu aburi. „Copiilor" — care numără 19 ori 40 de ani, sau chiar mai mult de cît atît — li se pare firească vorba maistrului şi, fără să se simtă stînjeniţi de vîrsta lor, stau atenţi în bănci, ca şcolarii, sorbind cu nesaţ cuvintele profesorului lor. Sînt aci fraţii Iosif şi Adalbert Burianek, fochişti de la fabrica de motoare, Nicolae Stoian, turnător, Ion Cercel, de la distileria din „Margina" şi alţii.

Profesorul reşiţenilor

Printre ceilalţi meşteri făurari din Reşiţa, ca o rotiţă mică dar însemnată în marele mecanism al Combinatului Metalurgic, îşi duce cu modestie munca şi maistrul Adam Nicolae, şeful centralei electrice din acea parte a oraşului denumită de localnici „Grebla-Velox". Maistrul sau profesorul, cum îi zic de mulţi ani muncitorii, pe lîngă munca de conducător tehnic al centralei electrice, şi-a luat în mod voluntar şi sarcina de a educa noile cadre tehnice, de a ajuta pe tineri şi vîrstnici, deopotrivă, să dezlege tainele mecanicii şi ale electricităţii. Aşa a luat fiinţă acolo, la centrala din „Grebla-Velox", şcoala de calificare prin care au trecut, în cursul anilor, mii de oameni cărora maistrul Adam Nicolae le-a împărtăşit cunoştinţele şi experienţa lui, singura bogăţie ce-a posedat-o în trecut — după cum se exprimă chiar el.

Virgil LAZĂR

Fotografii de **S. STEINER**

De şcoala maistrului Adam au aflat, nu de mult, şi trei surori, fochiste la cazanele sistemului de încălzire centrală a blocurilor muncitoreşti din Lunca Pomostului. Surorile Nagy — căci aşa le cheamă — ar fi vrut cu dragă inimă să participe la cursurile de maşini cu aburi, dar cînd au auzit că maistrul predă în limba romînă, şi-au zis că mare lucru n-or pricepe. Dorinţa fetelor a a ajuns la urechile maistrului Adam, care le-a trimis vorbă să vină la şcoală că „le ajută să-nveţe şi pe ele cum s-o putea mai bine". Şi fetele au venit. Acum, printre „copiii" lui Adam Nicolae ce-şi iau notiţe în bănci se află şi Margareta, Irma şi Paraschiva Nagy. Maistrul şi-a ţinut cuvîntul: pentru aceste trei surori, ca şi pentru alţii dintre elevii lui, el îşi dublează eforturile, traducîndu-şi în ungureşte lecţiile pe care le predă în limba romînă.

S-ar mai putea scrie multe rînduri despre elevii lui Adam Nicolae. Şi despre Ion Daula de la sfatul popular, care bate-n fiecare zi cale de cîţiva kilometri ca să vină la cursuri, şi despre miliţianul Nicolae Pasca, care nu pierde o lecţie, dar mai ales despre Virgil, un puşti de vreo 11 ani care, de la şcoala elementară fuge direct la centrala din „Grebla-Velox", să înveţe de la bunicul său Adam, cum pot fi stăpînite maşinile. Şi se pare că bunicul e hotărît să scoată din nepotul său un tehnician priceput.

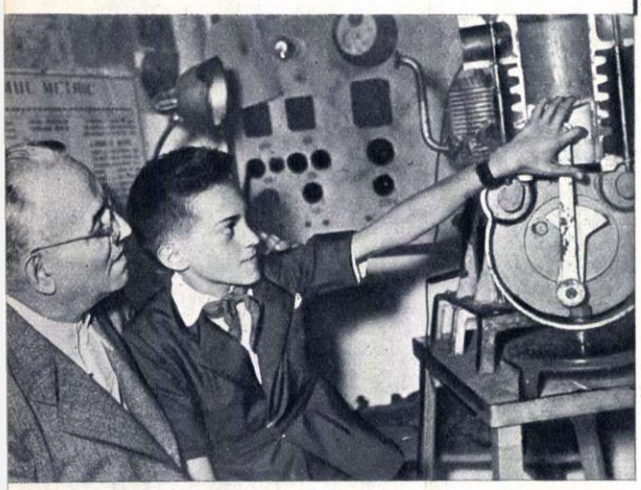

Încă din anul 1948 acest om simplu s-a apucat de încă o muncă, nebănuit de valoroasă pentru creşterea de cadre tehnice. După orele de lucru în ateliere şi în şcoală, aplecat neobosit peste biroul său zi cu zi, maistrul Adam Nicolae a scris lucrări de specialitate. Cea mai de seamă dintre acestea — nu demult terminată — este cursul „Rigla de calcul", curs unic în felul lui.

„Şi cu rigla de calcul se pot face minuni, ca şi cu vioara". Cu aceste cuvinte îşi începe el cursul său „Rigla de calcul". Nu este oare aceasta un îndemn plin de sensibilitate şi gingăşie către generaţia actuală, dornică să cucerească cetatea ştiinţei!?...

Socoteală de acasă

— reportaj —

de OROSZ Iren (Cluj)

Ilustrații de Tia PELTZ

Pe Frenkel Ernő nu-l știu numai clujenii, ci aproape toată regiunea. De vreo doi ani e pensionar, dar mai lucrează și azi. Părul îi e tot atît de bogat și de castaniu ca-n tinerețe, iar ochiul său vioi cercetează lumea cu aceeași curiozitate, cu același interes ca odinioară; pic de grăsime nu l-a îngreuiat în cursul anilor și a rămas sprinten și puternic cum fusese întotdeauna. De nu ți-ar spune ce vîrstă are, n-ai crede că a bătut cale atîta de lungă în viață. Doi copii are: un băiat de nouă ani și o fetiță care va începe școala în toamnă. Se ocupă de ei cu răbdarea pe care numai părinții tineri o au. Dar e destul să-i privești nevasta zîmbitoare, să arunci o privire la casa lui frumoasă, zugrăvită în culori vesele, durată în mijlocul îngrijitei grădini cu flori și zarzavat — și ai să pricepi pe dată: capul acestei familii nu poate fi decît un bărbat în floarea vîrstei. S-a căsătorit abia după eliberare, iar colțișorul acesta liniștit și l-a încropit dintr-un împrumut luat de la stat, care... nu mai este împrumut, căci omul a plătit și ultima rată. Toate acestea, însă, nu sînt decît imaginea vieții de acasă; o întregire a vieții lui adevărate.

Frenkel Ernő

De-ai sta să-i întrebi despre el pe oamenii care l-au cunoscut în ultimii zece ani, multe ți-ar putea spune. Unul îl știe mecanic de locomotivă; celălalt, șef la depou; de la al treilea, al patrulea, al zecelea ai afla ba că e responsabilul unei mari magazii de mărfuri, ba că e activist de partid voluntar, organizator al gospodăriei colective din Fizeșul Gherlei, secretar de organizație de bază la o uzină, inspector la oficiul spațiului locativ... Și fiecare ar adăuga: „să știi că-i om de treabă; se pricepe deopotrivă să stea singur pe picioare și să învețe și pe alții s-o facă".

De pildă, pe vremea cînd era inspector la spațiul locativ... Postul i se încredințase după ce o serie de funcționari care comiteau abuzuri și făceau învîrteli „la negru", au fost demascați și vîrîți la pușcărie. Ei, acu-i acu! Aici să te văd cum ai să faci ordine, tovarășe Frenkel! Omul „făcea tocmai ordine", cînd într-o bună zi, pică un procuror — din provincie — cu o falcă-n cer și una-n pămînt, că — zice — „și-a ochit cumnată-mea o locuință și tocmai ei v-ați găsit să i-o suflați? Las'că vă arăt eu vouă..." Omul nostru tăcea și asculta; și-a dat repede seama că nu-i mare lucru la mijloc: atîta doar, că tînărul procuror își cam irosește puterile pe treburi de nimic. Trebuie să schimbe, adică, macazul.

— Să fim înțeleși — făcu Frenkel, liniștit. — Ați venit în calitate oficială? Nu? Atunci așteptați vă rog, la rînd, dincolo, cu ceilalți. Dar, pînă una alta, să întocmim un proces-verbal — cu tot ce-ați spus. Dacă aveți dreptate, o să ne băgați și pe noi la pușcărie, după ceilalți. Just! Dacă nu, aveți să răspundeți dumneavoastră, tovarășe!

S-a adeverit și de data aceasta că vorba dulce mult aduce. Procurorul și-a luat rămas bun în termeni foarte tovărășești, foarte amicali, foarte călduroși. Tovarășul Frenkel a zîmbit așa, o lecuță mai mult într-ascuns și le-a spus colegilor din birou: „Deh! cam mare presiunea... la cazan. Știți, sînt unii de le suie aburul la cap. Mai trebuie deschisă supapa cîteodată. Nu zic, o fi șuierînd urît, dar scapă teafăr cazanul..."

Cam așa fel de om e Frenkel Ernő.

La începutul anului acestuia, în ultimele zile ale lui ianuarie, regionala de partid din Cluj a repartizat la raioane șaizeci de activiști voluntari — printre care și absolvenți ai universității de partid.

De la raioane, oamenii au fost trimiși prin sate, să-i ajute pe agricultori, să-i lumineze, să-i îndrepte spre drumul cel nou. Iată dar cum s-a întîmplat ca tovarășul Frenkel — dimpreună cu tînărul Gál, de la fabrica de mezeluri — să ajungă în satul Ineu, de pe Someș.

În drum spre Ineu, la Iclod, au făcut cunoștință cu tovarășul Bota, președintele sfatului popular, cu vicepreședintele Simion Marian, care-i de fel din Ineu, și care i-a îndrumat unde să cate de mas'; și tot la Iclod au dat și de Cosma, directorul școlii din sat. Le-a priit cunoștința, căci toți trei i-au fost de mare ajutor perechii de muncitori veniți de la oraș să lucreze pe teren. Mai ales că lucrul era anevoios: a trecut o lună și mai bine pînă să-l ducă la bun sfîrșit.

Au găsit satul înfundat în zăpadă. Casele împrăștiate pe coasta dealului păreau adormite în liniștea albă, iar fumul coșurilor se înălța ca un abur, ca răsuflarea unei ființe vii. Să fi fost vreo sută șaizeci-două sute de fumuri și cam tot atîtea familii. Care cum or fi, mai morocănoase, mai blînde din fire — au să vadă ei mai tîrziu.

Dar vremurile noi dau mugur și aici: satul are o organizație de bază. La poalele dealului — sub șuba iernatică a zăpezii — ogoarele dormeau, mîngîind în poala lor semănăturile de toamnă: pîinea de anul acesta. Nu puteai să deslușești care-i pămîntul, arat într-o bucată, al întovărășirii, nici să-ți dai seama cum se împletesc în jurul ei curelușele și peticile îmbucătățite ale gospodarilor individuali. Se părea că toate sînt înfrățite în același gînd.

În sat, străinii fură întîmpinați de lătratul cîinilor, care adulmecau miros necunoscut. Un miros cu care se împrieteniră doar mai apoi...

Cei doi orășeni își găsiră cu ușurință gazda, care se numea Valer Dobocan. Gospodar mijlocaș, om cinstit, om de treabă. La început prin el au cunoscut oamenii și nevoile satului. Mai tîrziu, directorul școlii, Cosma, s-a apucat de recensămînt și atunci au prins a colinda cu el pe la casele oamenilor, vorbind cu ei de păsuri, de dorințe, de planuri de viitor. Serile, își notau tot ce li se părea vrednic de a fi însemnat, ca să-și poată da seama, mai tîrziu, care-i pricina că satul s-a împotmolit. Căci, împotmolit era. Întovărășirea ieșise bine, dar mai departe nu s-a mai mers. Cei mai mulți nu se mai sfiau de ideea gospodăriei colective, dar de înființat tot n-o înființau. Nici măcar începutul nu s-a găsit cineva să-l facă. Pentru ce? — Iată ce ar fi vrut să afle și cei doi muncitori trimiși pe teren.

Numai că, acest „pentru ce?" era cam greu de descurcat. Mai mulți tineri din sat își făcuseră un rost prin lume; unii dintre ei erau chiar activiști ai U.T.M. Din cînd în cînd ei veneau pe-acasă, să-i lămurească pe săteni. Dar tocmai în acest punct, tovarășii Frenkel și Gál au descoperit prima greșeală. Tinerii aceștia făceau ispravă, nu glumă. Îi convinseseră pe toți care mai trebuiau convinși, numai că — unii dintre ei — tocmai cu părinții lor nu se ocupaseră așa cum ar fi trebuit. Pesemne s-or fi gîndit că nimeni nu-i profet în țara lui!? La rîndul lor, sătenii își ziceau că dacă nici părinții utemiștilor n-au chef de colectivă, apăi de ce alții să facă începutul?! Da dar motivul acesta nu putea fi nici singurul

Simion Marian

și nici cel hotărîtor. Or, tovarășul Frenkel învățase că trebuie găsită întotdeauna cauza, veriga principală. Și mai învățase că toate lucrurile din lumea asta au o cauză. Dar care este ea? Care? Încă dintru început s-au sfătuit cu secretarul organizației de bază, un alt Dobocan. Vai de mine, cum să nu, el ar intra cu dragă inimă în colectivă, dar vezi că are și nevasta pămînt — și ea nu vrea, o dată cu capul! Ca să-l încerce, l-au sfătuit să intre singur, numai cu pămîntul lui; nevasta are să vie și ea, mai tîrziu. De ce nu? „Într-adevăr, asta s-ar putea face..." le-a răspuns omul, dar mai așa... cu jumătate gură. Fără grabă! De ce? Aveți să vedeți mai tîrziu.

Haidem dar la al treilea Dobocan, o rudă mai îndepărtată a secretarului organizației de bază. De fapt, aci jumătate de sat sînt Dobocani, chiar dacă nu toți se înrudesc între ei. Dobocan ăsta — cel de-al treilea — era președintele întovărășirii și, întru deosebire de ceilalți, i se zicea și Filelu. Fusese Zügsführer — căprar — în primul război mondial; din führer a ajuns Filel, adică Dobocan Filelu...

El a fost primul care le-a spus limpede: „... ne mulțumim noi și cu întovărășirea; n-avem de gînd să schimbăm lucrurile. Măcar acum, deocamdată, nu!"

Dar, oare, pentru ce?

Scotocind după acest „pentru ce?", activiștii noștri au ajuns la cel de al patrulea Dobocan, secretarul întovărășirii. Și ăsta, tot nu! Și tot nu și nu au auzit și de la Augustin Bria, responsabilul cooperativei, care era și unul dintre cei cinci membri ai conducerii din întovărășire... Mmm! Pentru ce? Pentru ce? Căci doar sînt oameni cinstiți și harnici cu toții; fiecare cunoaște și e în stare să-ți înșire toate avantajele gospodăriei colective — dar de intrat, nici unul!

Cei doi muncitori de la oraș colindau prin sat cît e ziulica de mare. Adesea se înfundau în zăpadă pînă la brîu, înghețînd pe jumătate, dar nu se lăsau abătuți din drumul lor: stăteau de vorbă cu gospodarii, se sfătuiau în doi, ori se căzneau — fiecare de unul singur — să dea de rostul tainei. În felul acesta, au ajuns să descopere și unele greșeli.

Activistul de partid din Iclod, care mergea la Ineu și era de altfel un băiat deștept, priceput într-ale vorbei, obișnuia — din pricina frigului aspru — să se mai încălzească din cînd în cînd cu cîte o dușcă, ori de cîte ori îl poftea cineva. Cei care făceau cinste erau doar prieteni buni, nu dușmani de clasă — și-apoi: dar din dar se face raiul. Barem că nimic nu-ți întunecă mai mult dreapta judecată, decît cinstea de vin și de răchie. Greu dai de rădăcina răului cînd ești afumat.

Sub semnul ajutorului tovărășesc, oamenii noștri îl luară pe scurt și pe miliția nul localnic, care își clătea cam prea des gîtlejul cu băutură de căpătat și ajunsese distracția copiilor, de clătinat ce umbla pe ulițele satului. Miliția nul se oțărîse la ei: cică nimeni nu l-a criticat încă pentru treaba aceasta. Ei, destul de rău!

Dar nici cazul lui nenea Mureșan nu era mai îmbucurător. Serile, cînd oamenii se întorceau pe la casele lor, cei doi clujeni se întîlneau cu nenea Mureșan. Își dădeau bună-seara și atît. Odată, însă, încetară și binețele; în locul lor, bătrînul apăru cu o bîtă cît toate zilele. Îi măsura pe străini cu niște priviri bănuitoare foc. Prinsese frică de ei. Cineva — din glumă ori în serios — îl băgase în sperieți. Nu era greu să-l faci să creadă orice, căci bietul bătrîn trăise șaizeci de ani într-o lume mizerabilă. Era prea bătrîn să poată cunoaște mai temeinic noul.

Înțelegere-n sus, înțelegere-n jos, neîncrederea bătrînului numai bine nu le cădea. În definitiv erau doi bărbați care pentru o vreme se lipseau de familiile lor, de locuințele comode din oraș, de viața lor obișnuită, toate acestea numai ca să aducă satului un ajutor; și-aici, poftim! Uite cum se poartă cu ei bătrînul acestui sat.

Între timp a sosit și ziua ședinței organizației de bază. Vorbiseră aproape cu toți membrii de partid: le cunoșteau gîndurile. Și, totuși, se s-a întîmplat? Cînd veni vorba de gospodăria colectivă, dimpreună cu o mare parte dintre membri, însuși secretarul se arătă a fi de părerea lui Dobocan-Filelu; președintele întovărășirii, „Ne-ajunge nouă și întovărășirea. O dată cu ea: noi am pornit pe drumul socialismului. Las'să facă alții colectivă".

Se simțea bine dincotro bate vîntul, dar încă tot nu se putea ști de ce. Se strînise o discuție groaznică pe tema exemplului ce trebuie să-l dea membrii de partid; era atît de aprinsă discuția, încît de la o vreme Gál îi șopti lui Frenkel: „N-ar fi mai bine să plecăm acum din ședință?" Răspunsul fu stăpînit, dar cam mînios: „Nu. Rămînem. Discutăm cu ei și-i convingem..."

Puțin după aceea, se organiză o adunare generală. Venise satul întreg, cu mic cu mare. Cei doi le explicară din nou că o viață nouă nu se poate construi pe de o parte, cu marea industrie socialistă, iar pe de alta, cu o agricultură împărțită în crîmpeiașe de pămînt individual. Pe ici, pe colo, se auzeau voci aprobative. Așa e! Just! Iar exemplul pe care l-au dat a fost salutat cu aplauze. Exemplul fusese un colectivist dintr-un sat vecin și un gospodar individual tot de acolo; amîndoi au cîte un hectar și jumătate și cîte o văcuță. Colectivistul face ispravă — celălalt, o tîrîie. „Așa-i! așa-i!" — încuviințară oamenii. „Știm cine-s cei doi, știm că spusele tovarășilor sînt adevărate".

A luat cuvîntul și Simion Marian, vicepreședintele sfatului popular. Dintru început, omul fusese un înflăcărat adept al gospodăririi în comun. În timp ce vorbea, sătenii începură a șușoti. Da, Marian are doi feciori. Unul e la școală la Moscova, celălalt la Cluj. Amîndoi au să fie agronomi. În scurtă vreme, colectiva ar putea avea așadar și un specialist învățat, care din satul lor se trage, care cunoaște oamenii și pămînturile și care a crescut aici sub ochii lor.

Gheața se spărsese. După adunare, nouă gospodari își înaintară cererea. Dintre ei s-a ales și comitetul de inițiativă al viitoarei gospodării colective. Dar de ce numai nouă? Nouă, printre care un singur membru de partid! Din conducerea întovărășirii — nimeni! Și, dacă ei nu-s, apoi majoritatea — cu toate că vrea din toată inima colectivă — se mulțumește să stea și să aștepte.

Se părea că gheața spartă are să prindă din nou pojghiță. Băteau din nou pe loc. Valer Dobocan, gazda lor, unul dintre cei nouă, îi întrebă îngrijorat:

— Nu ne dăm de rușine? Noi ne-am înscris, dar ceilalți ca-n palmă... Cîte unii au și început să ne ia peste picior.

— Nu, nu ne dăm de rușine!

Dobocan-Filelu

Cei doi tovarăși clujeni plecară la sfatul popular din Iclod. Se sfătuiră cu conducătorii de acolo și găsiră că pricina trebuie să fie în legătură cu pămîntul întovărășirii. Mai ales că auziseră de-al de astea și de pe la membrii de partid. Tocmai cînd sfătuiau, picară și cei din conducerea întovărășirii, cu plîngerea că le lipsește din pămînt. Oamenii susțineau că ei declaraseră mai mult. Simion Marian se uita cu tîlc la tovarășii de la oraș, ca omul care ar zice: „ei, acu' să băgați bine de seamă". Celor din întovărășire, însă, le spuse doar atît: „Nu-i nici un necaz. De-i mai puțin pămînt, vă dăm noi. Are statul rezervă destulă. Are din ce vă da." Oamenii erau tare mulțumiți, dar ar mai fi vrut să știe cînd, unde și cît pămînt au să primească.

— Bine, bine, dar asta nu merge chiar atît de iute — îi potoli, hîtru, Marian. Să ne spuie toți cu cît pămînt au intrat în întovărășire; după aceea îl măsurăm din nou și cît o lipsi vi-l dăm pe loc, din al sfatului; or, dacă-i mai mult, tot sfatul ia diferența.

Săgeata nimeri în plin. Dintr-o dată, toată pricina nu mai era de loc importantă și nici grabnică: „Ce să mai tot măsurăm; om fi greșit noi — ne-a luat gura pe dinainte. Bune-s toate cum îs".

Vasăzică, de ăștia-mi sînteți — gîndiră cei doi, dar nu se mulțumiră cu atît. Plecară de îndată la raion, la Gherla, unde găsiră, la cadastru, pe inginerul care făcuse măsurătorile cînd cu întovărășirea.

— Da, exact douăzeci de hectare în plus!

„Sigur"? „Sigur". „Și de ce n-ai spus, tovarășe?" „Ba am spus, dar s-au găsit unii care n-au vrut să țină seamă. Cică: vezi-ți de treburile dumitale și nu te mai vîri în ale politicii, că ești om bătrîn". — „Așa? Mmm! Ei, noi îți spunem să te amesteci liniștit în politică, tovarășe, căci fără de ea, nici meseria nu ți-o poți face cum trebuie".

Se întoarseră la Iclod. „Haidem la sfatul popular, să studiem situația dimpreună cu conducerea."

Situația era următoarea: Cele douăzeci de hectare cu pricina le întrebuințau numai cei cinci din conducere. Mai ales că nu erau la un loc cu pămînturile întovărășirii. Bineînțeles, pentru aceste hectare nici impozit nu se plătea. Cîțiva dintre funcționarii sfatului popular făcuseră și anumite „mărunte servicii" conducătorilor întovărășirii: îi încasau de obligații numai parțial; de pildă, cine avea două vaci, plătea numai după una — și așa mai departe.

Iacă dar, unde era buba. Buba celor cinci conducători ai întovărășirii. Președintele era un om destoinic și — mai sub cuvînt că-s rude, mai sub cuvînt că-s cumetri — îl rugase frumos pe secretarul organizației de bază să închidă ochii. De altfel, o seamă dintre membri urmaseră pilda președintelui lor. Aici se dezlega și taina atîtor „cinstiri" cu multele pahărele de rachiu, după care nu mai vezi limpede. Și așa, tot cotrobăind să priceapă „de ce?" Frenkel și cu tovarășul său ajunseseră să descurce pricina toată.

Acum se vedea folosul notițelor pe care și le făcuseră, dar nici noua „colecție" de date nu era mai puțin prețioasă. Cei doi se apucară să-și întocmească raportul și tovarășul Frenkel umplu sumedenie de coli cu slovele lui caligrafice. Organele de partid și de stat ale raionului și ale regiunii trebuiau informate. Raportul era bine întocmit; nimic nu-i lipsea. Asta a fost și părerea partidului.

După alegerile pentru sfaturile populare, cîțiva dintre funcționarii sfatului raional și ai celui regional, dimpreună cu cîțiva activiști de partid, au plecat la Ineu să lămurească problema celor douăzeci de hectare. Se cam scărpinau după ureche „cei cinci". Impozit restant, cotă restantă, amendă și majorări — toate să le plătești! Tiii, drace! Cui să-i fi dat prin gînd una ca asta? Nu prea e rentabil!

Ei, dar asta a fost doar mușteluiala primită la sfat. Acesteia îi urmară just întrebările — foarte neplăcute — puse de tovarășii de la partid.

— Oare datoria membrilor de partid este de a trece sub tăcere astfel de lucruri?

— Nu. Dar, nici de întrebat nu i-a întrebat nimeni.

— Dar cu impozitul cum stăm?

— Păi — au plătit...

— Ei, ei! numai că n-au plătit aceia care întrebuinţau pămîntul.

— Şi mai departe: E just să se pună piedici progresului unui sat întreg, din pricina unor interese personale?

— Dar n-am pus noi piedici nimănui. Din partea noastră, puteau intra toţi în colectivă. Era şi colectivă, şi întovărăşire. Îşi vedea fiecare de treabă...

Dar erau din ce în ce mai încolţiţi. După cum le era firea, unii plecau privirile în pămînt, alţii se jucau, încruntaţi nevoie mare, cu pălăria pe care o învîrteau între degete; iar altora le ardeau urechile de ruşine, dar priveau drept în ochii celor ce puneau întrebări. Cum să nu, cînd îi „spovedea" în halul ăsta?! „Da' bine, oameni buni, tocmai voi, fruntaşii satului, gospodari de frunte, să puneţi bete-n roate? Tocmai voi să zădărniciţi progresul?"

„Nu, nu! — noi nu sîntem duşmani!" Atît însă, nu era de ajuns. Oricum, explicaţii trebuiau date. Oamenii erau cît pe ce să-şi sucească gîturile: de-i privea din dreapta, ei întorceau capul spre stînga şi cînd întîlneau aceleaşi priviri, iar se răsuceau în altă parte, numai de ochii tovarăşilor să nu dea. Fiecare aştepta să-l audă vorbind pe celălalt, care — de bună seamă — are să dea răspuns potrivit. Pînă la urmă, se găsi într-adevăr unul care zise:

— Să nu credeţi, tovarăşi, că noi sîntem „din ăia"... oameni care se pun de-a curmezişul drumului. Doamne feraşte! Iacă... Făcurăm şi noi o leacă de şmecherie ţărănească. Zău, că nu-i altceva la mijloc!...

„Şmecherie ţărănească?!" De zece ani nu mai e nevoie de ea! I-am găsit noi leacul doar: vorba deschisă, cumpătul şi alianţa cinstită...

S-au schimbat lucrurile şi la Iclod. Au dat o mînă de ajutor aliaţii satului, aliaţii ţărănimii muncitoare — şi lucrurile s-au schimbat. De acum nu s-au mai dat înapoi nici membrii de partid şi nici „cei cinci" cu pricina.

Căci greşeala săvîrşită trebuia îndreptată cumva. S-au găsit şi oameni care ziceau: „Păi... haidem... Ce-i drept, îi drept. Tot mai bine-i în colectivă, decît individual..." Şi satul a pornit pe drumul propăşirii.

În scurtă vreme, la Ineu se sărbătorea înfiinţarea gospodăriei colective. S-au rostit cuvîntări frumoase. După ele, s-a pornit ciocnitul paharelor... Şi-odată, Dobocan-Filelu se trezi spunînd:

— Rău îmi pare că tovarăşii cei doi — clujenii — au treabă în altă parte. Că, zău, i-aş fi întrebat cum au dat de rostul celor hectare...

Da, se putea vorbi acum pînă şi despre asta: lui Dobocan-Filelu i-a trecut ruşinea. Iar în ce priveşte „şmecheria ţărănească" şi lucrurile pe sub mînă — de ele s-a jurat că nu s-o mai servi nicicînd...

În romîneşte de **G. PERIAN**

Augustin Bria

Pantofii noi

— povestire —

de **Ion D. SÎRBU**

Ilustraţii de **Nichi POPESCU**

— Măi Boştină — obişnuia să spună Ilie Guran — vouă oltenilor vă trebuie zece ani pînă să ajungeţi să vă îmbrăcaţi ca lumea. Uite, tu, de pildă: eşti petrilean de şase luni, iei leafă cît mine, meseriaş calificat, om în toată regula. Aşa-i? Bunnn! Ei, măi cînd te văd pe stradă îmbrăcat aşa cum eşti, îmi vine să strig după tine: „Hai la pruuune!... Hai la corcoduuuşe!..." De ce?... Pentru că arăţi duminica — cum să-ţi spun? — ca o mămăligă ţărănească peste care cineva a turnat frişcă de la cofetărie. Cum, nu ştii ce-i aia frişcă? Ba ştii foarte bine, numai că acum, cînd te critic, faci pe prostul. Ţi-ai luat haine albastre închise. Frumoase haine, nimic de zis; doar împreună le-am ales. Bun. Ţi-ai procurat şi niscaiva cămăşi: le-ai ales cam bălţate, dar, în sfîrşit! Nu-s pentru nuntă. Merg. Ce te-a apucat însă, măi Boştină, tu, băiat frumos, cu patruzeci şi nu ştiu cîte de măsele, să-ţi pui cravată roz?! Ştii tu ce-i aia cravată roz, la haine albastre închise şi cămaşă galbenă? Eşti tricolor nemţesc, măi, eşti sperietoare, eşti spaima fetelor!!! Şi-apoi, culmea: ţi-ai pus şi un sveter care parcă-i covor otenesc: e şi roşu, e şi vînăt, are dungi şi-n lung, şi-n lat; pavoazat şi cu frunze verzi, şi cu cireşe moacre. Nu merge, măi Boştină. Faci de ruşine Valea Jiului, rîd de tine şi curcile... Scoate, măi Boştină, inelu' cela din degetu' mic, că-i urît şi-i de alamă; nu mai purta sveter sub haină şi nici cămăşi bălţate. Şi, pentru dumnezeu, ia-ţi, măi Boştină, o pereche de pantofi, că doar cu banii din salar n-ai să cumperi oi pentru ta-tu... Nu mai umbla, măi, colorat ca o sorcovă. Eşti clasă muncitoare, ce dracu'! Şi băiat frumos, şi oltean şmecher, şi pe deasupra... becher.

Boştină nu s-a supărat. A rîs cu poftă, şi-a însuşit critica şi a început să se uite mai atent la ortacii mai vechi. Vasăzică, a înţeles el, hainele astea de oraş cu cît au mai puţine culori, cu atît îs mai elegante. Bun. Şi-a cumpărat două cămăşi, una gri, alta albastră închis şi o cravată roşie închis. Duminică, la popicărie, i s-a arătat lui Ilie. I-a zis: „Ilie, meştere, acum ce mai zici?" Ilie l-a măsurat atent, apoi a clătinat din cap admirativ; „Merge, măi Boştină, totu-i în ordine. Fă tu nodul la cravată niţel mai mic, uite aşa — şi dă-ţi cămăşile la scrobit (ştiu eu o femeie în colonie care ţi le face ca de cauciuc); nu purta, măi, chei în buzunare, că-i urît; bun... inele nu mai ai; şi asta-i în ordine! Totu-i frumos, elegant, numai..." — şi aici Ilie se opri, făcu o strîmbătură acră şi-i arătă bocancii. Erau galbeni, lustruiţi ca luna.

— Păi, să vezi, nene, bîlbîi Boştină, n-am ştiut... Mi-am cumpărat un divan. Că am locuinţă nouă — şi nici un fel de mobilă în ea.

— Degeaba, mă băiete, acasă nimeni nu vede cum dormi, dar pe stradă, cu aşa haine frumoase şi încălţat cu bocanci!... Nu merge... Nu merge — şi gata.

Boştină dădu din umeri amărît. Se duse la restaurant, comandă o bere şi — în timp ce studia cu invidie pantofii celor din jur — se hotărî: „Ei, parcă-i mare lucru? La viitoarea chenzină o să-mi cumpăr o pereche de pantofi! O pereche de pantofi, aşa, mai bătînd în roşu, mai în castaniu, cu o dungă groasă de jur împrejur şi cu talpă de crep. Numai să găsesc un număr potrivit".

Avea picioarele lăţite, degetele răşchirate de cît a umblat desculţ; şi bocancii-l strîngeau o leacă. Uneori îl treceau sudorile cînd se încălţa — dar nu-i părea rău. Aşa se obişnuieşte omul cu de toate; şi nu era el dintre aceia care se sperie de la început.

Vasile Boştină nu era vechi în Valea Jiului. Făcuse stagiul militar pe aici şi după terminare s-a gîndit că n-are rost să se mai întoarcă la ceie două pogoane de porumb ale lui taică-său. Mai ales că rămăseseră acasă-n sat, la Novaci, încă cinci surori mititele. Să facă ciobănie pentru comună, nu-i convenea. Se angajă la mină şi-n şase luni l-au calificat mecanic instalator. Era voinic, putea cără o conductă de 10/10 singur. Dacă-l priveai de departe, ţi se părea urît şi dat dracului. Avea fălci mari, ochi mărunţi, frunte încruntată. Părul nu-i stătea nici cum. Îl durea pielea capului de cît se pieptăna — şi asta fără rezultat; nu voiau să i se aşeze firele, tot către cer se ţineau. „Ce să-i faci, Boştină? — rîdea frizerul — neam de neamul tău n-a avut frizură!..." Ei bine, asta nu-l împiedica totuşi pe Vasile al nostru să fie un băiat vesel. Ştia de glumă, deşi el nu glumea niciodată. Rîdea însă cu poftă de zisele altora şi atunci îi scăpărau în gură nişte perle oltenesti de toată splendoarea. Iar ochii mici deveneau calzi şi buni ca ai unui copil.

De trei săptămîni se mutase din baracă într-unul din blocurile pentru „neînsuraţi". Era o matahală de clădire cu trei scări, cu patru etaje. Schelăria încă nici nu fusese scoasă, pentru că la ultimul etaj se mai lucra. În jur, şantier în toată legea; vagonete, depozite, gropi, ţevărie. Dar pe dinlăuntru totul era frumos, curat. Vasile Boştină primise o cameră în colţ. De pe culoar dădea într-un antreu. În stînga erau alte camere (deocamdată libere), în faţă o baie, comună pentru camerele de pe acest culoar, în dreapta odaia lui, cu două geamuri mari. Nu putea uita niciodată clipa în care a răsucit pentru prima dată comutatorul, a dat drumul la duş — la duşul lui! — a tras apa de la W.C. Asemenea emoţii nu se pot oglindi în vorbe. Numai cine a trăit în puricăria oltenească, dormind în stîne şi şuri desfundate, ştie ce înseamnă să ai camera ta, cu parchet, cu sobă de teracotă şi cu acces la baie şi bucătărie. A dormit, e adevărat, pe saltele, cîteva zile. Apoi şi-a luat un divan — şi acum plănuise ca pentru iarnă să-şi cumpere şi celelalte mobile: un dulap, o masă, scaune... Ba chiar şi nişte perdele. Covor nu-i trebuia, îi făgăduise maică-sa c-are să-i dăruiască unul. De crăciun. Dacă vine pe-acas'...

Toate ar fi bune; ca oltean chivernisit ce era, cu vremea le-ar fi adunat toate. S-a întîmplat însă povestea asta cu pantofii, şi planurile se răsturnară o leacă. A trebuit să-şi cumpere şi o aia — cum îi zice? fir-ar al dracului! — pijamă, aşa ceva, că spunea Ursu (din batjocură, pesemne) că numai în comuna primitivă se culcau oamenii cu cămaşa de zi. Ce era să facă? Şi-a cumpărat şi o pijama cu dungi roşii-negre,

de seamănă aidoma cu catrinţele soru-si. Acum era lefter; rata la mobilă, cămăşile, cravata nouă, un alt pulover i-au păpat întreaga chenzină. Lucră îndîrjit, făcu două suplimentare pe săptămînă şi era sigur că la leafa viitoare are să se învredniceasca de nişte pantofi acătării.

Era vesel ori de cîte ori se vedea, în vis, încălţat ca un director, păşind încruntat spre cinema — sau, mai mult decît atît, coborînd din autobusul Tg. Jiu-Novaci, în dreptul casei părinteşti. Are să strige din poartă: „Maică, ţine cîinii, că viu!" şi-şi închipuia pe maică-sa şi pe surorile lui, lovindu-se cu palmele peste gură: „ira, măi Vasile, da' urît te-ai mai boierit..."

A venit însă toamna, cu neguri, cu ploi, uliţele se desfundară şi şanţierul se umplu de noroaie. Nici vorbă nu era de pantofi. Nu era nevoie de ei. Cizmele de cauciuc erau singurele potrivite pentru un aşa umblet.

Intr-o zi observă că într-una din camerele libere de pe culoarul său, se mutase cineva. Tresări: „O să am un vecin; ce bine! Dar, oare ce fel de om o fi?" Au trecut însă trei zile pînă află cine-i vecinul. Era o fată mărunţică, iute, jumătate ţărancă, jumătate orăşeancă. Lucra ca soră la dispensar. Umbla repede, repede şi acasă parcă nici nu sufla. Rareori, cînd spăla în baie, gîlgîia, cu o voce moale de copil, melodii fără cuvinte, care-i aduceau aminte de fluierăturile ciobăneşti din munţii Lotrului. Asta îl mai mulţumea, că altfel fata nu era cine ştie ce. Ia, colo, o zvîrlugă de fetişcană, sprinţară, dar tăcută ca noaptea. Avea sprîncenele îmbinate, e adevărat, dar purta în faţă un dinte de aur, mare, care-i strica toată căutătura. Duminica, îmbrăca la fusta neagră de oraş, o ie oltenească cu salbe, iar în picioare încălţa bocanci (ca şi el). Ceea ce înseamnă că nu era mare lucru de capul ei. N-avea pentru ce se ţine aşa mîndră, de nici nu vedea cu ce oameni se întîlneşte pe drum, cu cine stă în casă...

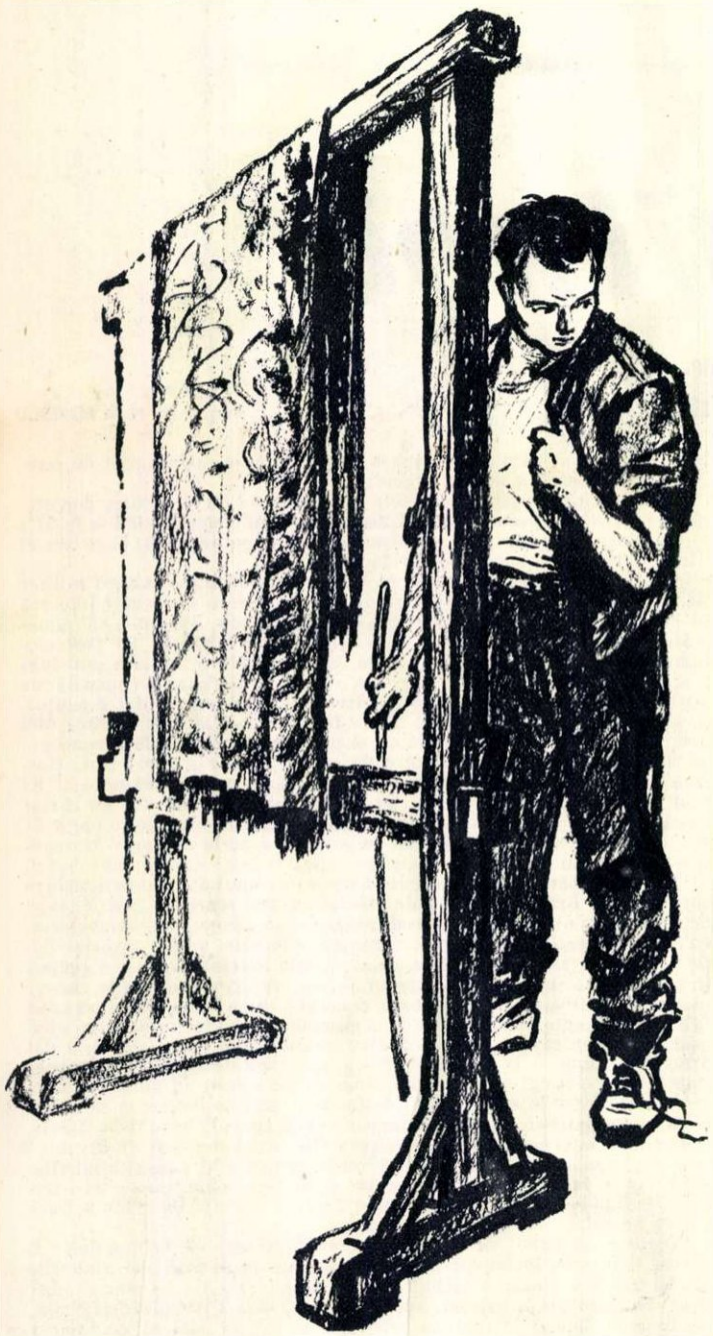

Toate astea s-au întîmplat prin iarnă. Au venit luni grele, cu zloată şi frig. Vasile a trebuit să-şi cumpere palton nou, că nu făcea să mai meargă cu scurta lui mocăneasca. Asta din nou îl încurcă pentru o lună. Apoi, prin martie, avu ocazia să-şi cumpere o masă şi două scaune frumoase. Cumpără şi un reşou electric (pentru cît gătea el ajungea) şi cîteva vase. Işi făcuse un cuier (dulap încă nu avea) şi pe zi ce trecea se simtea tot mai bine. Avea pe pereţi o scoarţă, cîteva fotografii de acasă, perdele la geam, covor mare pe jos. Seara, asculta difuzorul, mînca salam şi brînză şi se uita lung către munţii albaştri peste care se încolăceau norii grei ai primăverii. Il apuca uneori dorul de pădure; i se părea că sună undeva, departe în vale, talanga bătrînească a berbecului. In clipele acestea se bucura auzind din baie vocea firavă a vecinei:

„Oleooo, badeee, oilee...
Nu le-ai scos cu zorile..."

Dar uită curînd. Nu-i plăcea să se încurce cu oamenii, îşi vedea de lucru şi se gîndea că, într-o zi, cînd are să aibă de toate, va coborî în sat la Novaci să-şi caute o fată potrivită. Una săracă, lipită, dar frumoasă şi bună. Are s-o ia de mînă şi are să-i zică: „eu n-am nevoie de pămînt: vino, am cameră cu difuzor, am baie şi bucătărie. In Petrila..."

Il mai necăjeau băieţii cu vecina lui: „Ii amarnică muiere — ziceau ei — la dispensar a făcut o ordine! Nu-i de mirare că te mai temi de ea".

— Nu mă tem, dar nu-mi place!

— De ce nu-ţi place, măi Boştină?

— Păi, nu-mi place că eu una ştiu: ori e muncitoare, ori e ţărancă. Ea nu e nici una, nici alta...

— Numai de asta?

— Ba, şi de altceva: are un dinte de aur în faţă. Ca o lopată. N-aş putea s-o sărut niciodată...

Aproape toată luna lui april fu plecat la Aninoasa, unde echipa lui a trebuit să instaleze nişte tuburi de aeraj în mină. Cînd s-a-ntors, primăvara era în toi, pomii în floare. Camera mirosea a aer închis, a rece. Pentru prima dată îi păru rău că nu-l aşteaptă nimeni. Era într-o duminică; toată lumea, frumos îmbrăcată, pe stradă, la arenă, la cinema. Se apucă să-şi mai pună o leacă lucrurile în ordine. Deschise geamurile larg; munţii, încă pătaţi de zăpadă, străluceau. Dinspre Jiu bătea un vînt rece, aspru, şi cineva, la etajul I, cînta din clarinet.

O leacă necăjit, Vasile îşi împături covorul şi porni spre curte. „Oi găsi — gîndea el — un băţ să-l bat oleacă. E plin de praf..." Era în salopetă, bocancii şi-i încălţase, nelegaţi, pe picioarele goale.

Spînzură covorul şi se întoarse să caute un băţ. Deodată, parcă înlemni. Drept în faţa lui venea dinspre oraş vecina sa. Dar cum arăta, dumnezeule!... Purta un taior verde închis — o minune — şi o bluză albă ca zăpada. Şi numai un rînd de mărgele — şi acelea verzi. In picioare avea sandale albe; o poşetă, tot albă, i se legăna în mîini.

Venea şi parcă nu-l zărea. Se uita spre coamele copacilor, zîmbea în timp ce în mîna liberă învîrtea o crenguţă de iasomie înfloritâ.

„Io-te-te! — îi scăpă lui Vasile — văzuşi, măi, ce boboc mi-a înflorit în vecini?..." şi dete să se ascundă după covor. Era prost îmbrăcat, i-ar fi fost ruşine să-l vadă fata trebăluind ca o femeie. Se întoarse deci şi, prefăcîndu-se grăbit, o luă frumuşel spre fundul curţii. Degeaba, însă, prea tîrziu! Din spate auzi o voce limpede ca argintul:

— Bună ziua, vecine!

Se întoarse şi simţi că roşeşte pînă la rădăcinile părului.

— Bună ziua — bîlbîi el.

— Cînd te-ai întors?

— Abia azi...

Fata rîdea veselă şi-l privea drept în faţă.

— Harnici — oltenii, zise tot rîzînd şi-şi trecu pe sub nas creanga înfloritâ.

— Harnici — bîlbîi pierdut Vasile — harnici, cînd au pentru ce...

Fata parcă nici nu-l asculta. Il măsura de sus pînă jos, ca şi cînd ar fi fost cine ştie ce dihanie ciudată. Vasile îşi simţi dintr-o dată părul său de mistreţ, cămaşa boţită, unghiile murdare — şi bocancii, bocancii aceia care, faţă de pantofii ei albi şi gingaşi, arătau cum ar arăta un dovleac lîngă un ghiocel.

— Păi, atunci, încheie fata, spor la muncă, vecine... Şi cînd o fi să-mi scutur covorul, am să te chem în ajutor...

—Bine, mormăi Vasile şi se bucură că fata se hotărîse să plece.

„Ce-a voit?" — se-ntreba el. „Să-şi bată joc de mine?" Pe urmă dintr-odată, îşi aduse aminte că fata nu mai avea dintele de aur de

care rîsese el atîta. „A dracului, ai văzut? De-aia mi s-a părut frumoasă, diavoliţa; şi-a pus dinte de nailon...“ Şi în timp ce se apucă să bată cu furie covorul maică-si, se gîndea întruna la vecina lui, care arăta ca o domniţă şi care rîdea tot atît de şăgalnic ca orice fată de cioban din Novacii Gorjului.

Află mai apoi că pe fată o cheamă Maria Ciochină, că e orfană de amîndoi părinţii şi că se născuse pe undeva, lîngă Tismana. Deci, tot pui de olteancă, purtată de viaţă în tumultul acesta al Văii Jiului.

Trecu săptămîna şi nu se întîmplă nimic deosebit.

Vasile avu mult de lucru la nişte cazane de resorbţie, care plesniseră din cauza presiunii. Aştepta cu nerăbdare sîmbăta. Avea un plan pe care-l ştia numai el. E adevărat că în combinaţiile lui se amesteca tot mai mult fata din vecini, dar asta n-o ştia nimeni — şi dacă n-o ştia nimeni e ca şi cînd n-ar fi fost nimic. Stătea, spînzurat de lanţuri, sus, în grinda uscătoriei de cărbuni, şi uneori rămînea cu cheia de 16 moartă în aer şi se gîndea pierdut la ziua de sîmbătă, cînd va lua salariul şi cînd, în sfîrşit...

Într-o zi se pomeni cu un ştergător nou la uşă. Un ştergător la fel era şi la uşa din faţă. Era limpede că ea le cumpărase, ca să-i dea o lecţie (uita uneori să se şteargă pe bocanci). I l-a vîrît acolo, ca să-i facă în ciudă. „Nu-i nimic, zise Vasile, trece ea săptămîna asta şi-apoi să vezi tu, Mărioară, cine-i mai tare!...“ Răzbăteau uneori dinspre bucătărie mirosuri cumplite: mujdei de usturoi şi carne de oaie sau aburi de mămăliguţă pripită şi sărmăluţe cu foi de...gulii (că viţă nu se află în Petrila). Deşi avea şi el drept la bucătărie, nici din greşeală n-ar fi deschis uşa într-acolo. Cînd nu mînca la cantină, punea reşoul la priză, trîntea în cratiţă o halcă de slănină, un drob de brînză şi patru ouă — şi cina era gata. Deschidea geamul şi chiar dacă se prea repeta felul ăsta — se uita spre Parîng şi-şi aducea aminte de stîna din Gropi, unde ciobănise în trecut şi unde, nu o dată, răbdase de foame...

Sîmbătă era cît p-aci să întîrzie. Luase salariul pe la două, apoi fu prins de Brîndușa la o şedinţă sindicală. Cu vorba, cu cearta, vremea trecu. Se pomeni că e cinci şi că abia mai are vreme să fugă după cumpărături. O şterse pe uşă şi, aşa murdar cum era, nu se opri pînă în dreptul cooperativei. Aici îşi potoli graba, pipăi cu mîinile plicul cu bani de la piept şi, ca un om aşezat, intră în prăvălie.

— Ce doriţi? sări o vînzătoare tînără.

— O pereche de pantofi, vă rog. Dar frumoşi...

— Ce culoare aţi vrea?

— Păi... să fie... aşa... mai roşietici. Da' nu chiar roşii. Ştiţi, aşa... cum îi, de pildă, părul dumitale...

Fata rîse şi-i împinse în faţă o cutie.

—... şi, adăugă timid Vasile, aş vrea să aibă o dungă jur împrejur. Iar talpa să fie... albă.

Fata alese, alese, apoi îi puse în faţă o pereche de pantofi exact aşa cum îşi dorise. Pielea era fină, de culoarea castanei coapte; avea şi dungă, şi cusături, şi talpă de crep alb... Inima lui Vasile zvîcni de bucurie.

Desfăcu pantoful, îşi potrivi piciorul şi începu să apese. Nu merge... îi venea să înjure; „Să ştii — gîndea el în timp ce forţa călcîiul cu lingura — să ştii că piciorul meu de ţărănoi nu-i făcut pentru pantofi“...

Încercă altă pereche. Îşi măsură din priviri piciorul încălţat. Îi plăcu. Se simţi dintr-o dată alt om.

Plăti totul în regulă şi, cu pachetul sub braţ, plecă spre casă. Se opri la restaurant, cinsti două şliboviţe şi se simţi bine.

— Ce-ai cumpărat, Boştină? îl strigă din capătul sălii Ilie Fuior.

— Ia, nişte fleacuri... Pantofi... zise el cu un aer de superioritate şi dete pe gît ce mai rămăsese în cinzeacă.

„Aşa... îşi zise pe drum. Acum am de toate. Mîine va fi vreme frumoasă (că manta de ploaie încă nu am). Trebuie să fie mîine vreme frumcasă! Cămăşi scrobite am, cravată albastră am, pantofi am. O să ies la plimbare în parc şi o s-o întîlnesc. N-are să mă recunoască; de unde să mă recunoască dacă m-a văzut totdeauna în haine de şut sau în bocanci? Mă voi apropia de ea şi-i voi zice: „Bună ziua!“ Ea are să se întoarcă speriată. „Eu sînt, vecinul dumitale. Voiam să te întreb: cînd batem covorul? Că ţi-am promis...“ Şi o să începem să vorbim, şi am s-o chem la cinema sau la cofetărie, şi am să mă plimb cu ea pe stradă ca Nicu Ursu... Să nu mai zică nimeni că-s oltean fricos şi că mă tem de fete ca să nu-mi pape gurguile opincilor...“

Se strecură în casă ca un hoţ. După ce se spălă, scoase din cutie pantofii cei noi. Aprinse lampa şi-i examină cu cea mai mare atenţie; îi mirosi, îi încercă, se plimba cu ei în picioare de-a curmezişul odăii. Apoi, cînd se lăsă seara, îi aşeză în mijlocul mesei, sub lampă, şi, tot privindu-i, adormi fericit că, în sfîrşit, şi el, Vasile Boştină din Novaci, a ajuns să fie un om încălţat între oamenii aceştia cumsecade.

★

Aşa se întîmplă uneori în viaţă: cînd doreşti mai mult un lucru, atunci îşi bagă dracu' coada şi treburile ies pe dea-ndoaselea.

Vasile se plimbă toată după masa prin Colonie. Îl strîngea pantoful stîng, dar asta n-ar fi fost mare lucru. N-are decît să-l strîngă, pînă la urmă tot trebuie să se dea pe brazdă! Era însă necăjit că, deşi a căutat-o peste tot pe Mărioara, n-a zărit-o nicăieri. În parc nu era, la cinema nu, la club era închis, că se făceau reparaţii. S-a interesat şi la dispensar; nu era de serviciu. Unde putea să fie? Se gîndea cu tristeţe că va trebui să treacă încă o săptămînă pînă s-o poată întîlni. Că acasă, rar se vedeau, şi el nu era omul care să bată nechemat la uşa cuiva.

Se făcuse seară şi începu să bată un vînt puternic dinspre munte. Furtuna se apropia şi lumea, grăbită să-şi scape hainele, fugea de zor spre case. Vasile, îngrijorat, intră în restaurant. Locuia mai departe de centru şi dac-ar fi plecat, cu siguranţă că l-ar fi prins zăporul pe drum.

Comandă o bere şi se aşeză la geam, aproape de ieşire. Ploaia porni zgomotoasă. „Unde-o fi vecina mea?“ se întrebă Vasile şi acum îi părea rău că n-a strigat-o din geam, azi dimineaţă, cînd a văzut-o plecînd. Era şi ea în haine noi, în pantofii ceia albi ca laptele...

Plouă două ceasuri în şir. Cînd se molcomi de-a binelea, sirena sună de 9,30. Afară sclipeau, rotunde, bălţoacele de noroi. Vîntul rupsese cîteva cabluri electrice, abia de mai ardeau vreo două-trei felinare. Străzile din partea de sus a coloniei erau toate în întuneric.

Vasile îşi sumese manşetele pantalonilor şi o porni spre casă cu cea mai mare grijă, săltînd peste pietrele largi ale pavajului.

Cît ţinuse şoseaua, merse destul de bine. Ajuns însă în faţa blocurilor, se opri nehotărît. Era imposibil de trecut. Ce era de făcut? Pe ploaie, şantierul era totdeauna desfundat: să fi fost zi şi tot n-ar fi putut să treacă fără să se murdărească pînă la genunchi. Se gîndi să intre în vreo casă ca să ceară o pereche de cizme de cauciuc. Nu cunoştea însă pe nimeni prin apropiere şi-apoi ar fi fost şi de rîs ca la ora asta să-şi scoale vecinii din somn numai pentru că lui i s-a făcut milă de pantofi. Se uită cu grijă împrejur. Nimeni, nicăieri. Se trase lîngă zid şi într-o clipă se descălţă. După strînsoarea din pantofi, picioarele lui mari şi late aproape că sărutară cu bucurie pămîntul răcoros şi umed. Acum nu-i mai păsa. Îşi suflecă pantalonii pînă la genunchi şi porni încet prin noroi, cu grijă să nu alunece sau să se stropească. Ajunsecu bine la intrarea blocului. Lampa nu ardea pe scară, de nicăieri nu se auzea nici un zgomot. Îşi şterse cît putu mai bine tălpile picioarelor, apoi o zbughi în sus. Trecuse bine primul etaj, şi gata. În faţa uşii culoarului, răsuflă uşurat, Ajunsese.

Apăsă clanţa şi deschise. Încremeni. Simţi dintr-o dată că picioarele i se înmoaie. În puternica lumină din coridor, la doi paşi de el, ochii plini de mirare şi spaimă ai Mariei Ciochină îl fixau fără să clipească. Fata era şi ea descultă, cu picioarele mînjite de noroi. Ţinea într-o mînă ciorapii, în cealaltă splendidele ei sandale albe. Se vedea că abia sosise. S-au privit aşa o clipă, două. Lui i s-a părut o veşnicie. Ar fi dorit ca planşeul să se desfacă, iar el să piară pentru totdeauna.

Deodată, ca o explozie, plesni rîsul fetei. La început puţin forţat, apoi din ce în ce mai natural, mai sincer. Rîdea acum din tot trupul. Se înroşise la faţă, ochii îi scăpărau. Avea un rîs mărunt de copil.

—... Ca în Gorj, vecine, aşa-i? şi toată se clătina de rîs.

— De! încearcă să-i răspundă Vasile, dar simţea că dacă mai spune o vorbă se înecă.

—... La Tismana... gîlgîi prin rîs fata... Cînd ne întorceam de la tîrg... totdeauna ne scoteam papucii...

— Zău? se miră sincer flăcăul şi parcă se mai lumină o leacă.

— Zău, clipoci ea, că ştii, e-o vorbă: pielea creşte, papucii costă...

— Asta aşa-i, întări grav Vasile, şi-şi mută greutatea de pe-un picior pe celălalt.

— De ce stăm noi aşa, ca nişte momîi?... Ia dă-ncoace ghetele alea. Aşa. Să le aşezăm aci, în antreu. Alături. Vecine, hai la pîrău, să ne spălăm picerele...

— Hai, întări Vasile şi dintr-o dată se simţi fericit, ca un om care a scăpat de la înec.

Tot glumind şi rîzînd, trecură în baie. Vasile îşi scoase vestonul, îşi sumese mînecile şi, urmînd exemplul fetei, se aşeză pe marginea vanei. Robinetul fu deschis, apa caldă, proaspătă, năvăli. Fără nici o jenă, începură să-şi spele picioarele.

—... Ţi-e frică de mine, ai? întrebă, şiret, fata.

— De, zîmbi flăcăul şi se roşi pînă în vîrful urechilor.

— Dacă nu se nimerea ploaia de azi, mai trecea un an pînă intram în vorbă.

— Bine că s-a nimerit, întări Vasile. Nu-mi pare rău!

— Nici mie, ciripi fata. Ştiu cum te cheamă.

— Cum?

— Vasile Boştină. Eşti din Novaci.

— Aşa e. Şi pe tine te cheamă Maria Ciochină. Din Tismana.

— De unde-ai aflat?

— Eh...

Rîzînd, fata îl plesni prietenește peste umăr.

— Ştii, măi Vasile, mă gîndesc acum: ce-ar fi fost dacă vreunul din noi ajungea sus încălţat...?

— Hm... Ar fi fost rău de tot pentru celălalt.

— Pă dracu'...

— Zău. Da-i mai bine că s-a-ntîmplat aşa. Ce zici?

— Zic şi eu că-i mai bine...

. . . . . .

Afară, în antreu, aşteaptau cuminţi cele două perechi de pantofi. Nu se cunoşteau încă, dar judecînd după vocile vesele ce răzbăteau din baia stăpînilor, simţeau fiecare că de-acum vor trebui să se obişnuiască să meargă alături. Pantoful cel nou, de culoarea castanei coapte, cu talpă de crep şi cusătură — se uita protector la sandala albă, timidă, care abia îi ajungea pînă la jumătate. Se bucura că nu mai trebuie să-şi petreacă noaptea singur pe masa stăpînului. Alături cu o fiinţă atît de modestă şi de frumoasă, vremea trece mai uşor, îmbătrîneşti mai cu plăcere...

Afară, ploaia se porni din nou. Dar de astă dată nimănui nu-i mai păsa de răutatea ei.

Petrila, iunie 1956.

Cu ajutorul științei

O NOUĂ REALIZARE A ZOOTEHNICIENILOR

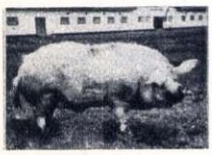

Porcul este, totuși, uneori un animal delicat. Pare paradoxal, dar o părere contrarie celei de mai sus nu pornește decît dintr-o aparență înșelătoare. Să ilustrăm cu un caz. Adus încă de mulți ani, la noi în țară, porcul de rasă „marele alb" — animal apreciat pentru cantitatea de carne pe care o dă, pentru faptul că ajunge foarte repede la deplina maturitate, precum și pentru prolificitatea lui — nu s-a putut obișnui cu clima Bărăganului: arșița verii îi acoperea pielea cu arsuri care nu numai că îl împiedicau să pășuneze normal, ci îi puneau chiar viața în primejdie; iar iarna, adăposturile, pe care trebuia să le împartă cu semenii lui de alte rase, nu reușeau să-l apere destul de bine de geruri.

Soarta „marelui alb" n-a fost însă să piară pe cîmpiile noastre, istovit de o climă neprielnică, ci să dea naștere unui nou tip de porc, căruia avea să-i transmită cele mai bune calități pe care le avea. Acest tip de porc a fost de curînd creat.

Iată cum s-au întîmplat lucrurile: în anul 1950, un colectiv de oameni de știință din Institutul de Cercetări Zootehnice din București, compus din dr. Gligor, dr. Radu și ing. Covaliu, s-au gîndit să îmbine, prin încrucișare, calitățile superioare ale „marelui alb" cu rezistența porcului indigen „stocli", numit și „bălțăreț" — animal apropiat de forma sălbatică, foarte rezistent la intemperii, dar cu o dezvoltare înceată și o prolificitate redusă.

Prima încrucișare a fost făcută între vieri „marele alb" și scroafe „stocli". Metișii de primă generație au fost din nou încrucișați cu vieri „marele alb", iar cei din generațiile următoare au continuat să fie încrucișați între ei, pentru fixarea noilor însușiri. Noul tip de porc astfel obținut are multe din însușirile rasei „mare'e alb". La doi ani, greutatea sa corporală este de 201 kg, față de cele 203 kg ale „marelui alb", iar prolificitatea sa reprezintă circa 90,3% din cea a „marelui alb". Așa precum s-a urmărit, noul porc nu a moștenit nimic din „delicatețea" strămoșului de rasă. Fiind înzestrat de mama lui, scroafa „stocli", cu o piele bine îmbrăcată cu păr, noul tip de porc este perfect adaptat pentru a rezista condițiilor de climă ale Bărăganului și ale altor regiuni ale noastre, cu climă aspră.

Consolidarea caracterului nou tip de porc, care reprezintă o valoroasă realizare experimentală, va duce cu timpul la nașterea unei prețioase rase.

Scroafă „stocli" alăptind purcei metiși, rezultați din încrucișarea cu „marele alb".

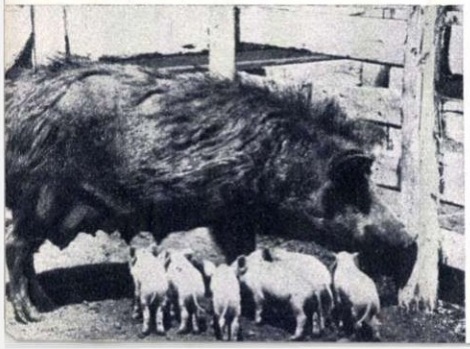

DECOLĂRI ȘI ATERIZĂRI FĂRĂ AERODROAME?

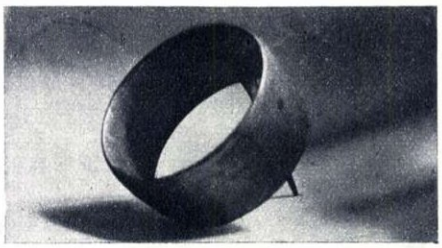

Macheta toropterului în curs de încercare la Institutul de Mecanică Aplicată.

Întrebarea pusa de titlu este, pare-se, rezolvată. Și anume: poți zbura cu elicopterul pornind dintr-o stație asemănătoare cu aceea de autobus, de pe un vapor, sau de pe acoperișul unei case. Cînd elicopterele vor fi mai ieftine, o să le preferi unei motociclete sau chiar unei I.F.A., fără să mai vorbim de tramvai sau de faimosul autobus 32!...

Din păcate, însă, întrebarea de mai sus pare doar a fi rezolvată, pentru că elicopterul nu-i un adevărat avion — nu numai pentru că nu respectă anume caracteristici de construcție — ci, mai ales, pentru că viteza sa în zbor orizontal nu depășește 200 km./oră. Asta îl face să fie un soi de motoretă aeriană, care nu se poate compara cu o limuzină modernă cum ar fi avionul TU-104, care, pe lîngă că ia pe bord cincizeci de pasageri, se deplasează în aer cu 900 km/oră.

Dacă TU-104, sau alt mare avion modern, e rapid, el necesită piste de decolare din beton, foarte scumpe, cu o lungime de minimum 3 km și care, din cauza acestor dimensiuni, trebuie construite în afara orașelor. Călătorul, deci, va face, de pildă, o oră de la București la Varșovia — prin văzduh — dar, din orașe la aerodroamele respective, va mai face încă o oră sau mai mult. Iată dar că factorul timp și, mai ales, factorul preț au impus cercetătorilor crearea unui tip de avion care să se ridice în aer, fără a mai decola pe o pistă și care, totodată, să poată dezvolta o mare viteză de deplasare orizontală.

Foarte bine — ar spune unii — luați un avion obișnuit și faceți-l să decoleze vertical. De ce să atingă pămîntul cu burta? Să aterizeze în coadă! Ideea aceasta nu are nimic fistichiu într-însa și una din soluțiile problemei noastre va putea fi o navă aeriană care va decola și va ateriza în coadă.

Dar pentru ce nu s-a făcut asta pînă acum? — vă veți întreba. Pentru că o astfel de decolare cere — la un avion obișnuit — o forță de tracțiune uriașă, adică un motor deosebit de puternic. Problema aceasta a fost rezolvată teoretic de mai multe institute de cercetări, printre care și de Institutul de Mecanică Aplicată al Academiei R.P.R.

Lucrînd paralel cu specialiștii străini, inginerii noștri — deși nu au avut la îndemînă publicații străine tratînd această problemă — au ajuns la soluții asemănătoare cu ale cercetătorilor din alte țări: pentru a căpăta o forță de tracțiune mai mare, nu vom mări motorul, ci vom modifica aripa. Și astfel aripa se transformă într-un soi de butoi care îmbracă partea inferioară a avionului.

Acest avion — pe care străinătatea îl numește coleopter, iar specialiștii noștri toropter (torinel — amintind forma inelară a aripii) — va fi mai simplu de construit și va avea o greutate mai redusă decît un avion clasic de aceeași capacitate. Pentru propulsarea lui se va folosi fie un motor obișnuit acționînd o elice ce se învîrtește în interiorul aripei inelare, fie un motor cu reacție al cărui jet trece de asemeni prin mijlocul inelului. Aripa-tor va face ca forța de tracțiune dezvoltată de elice sau de jet să fie îndeajuns de mare pentru a-l dezlipi de sol, fără a se folosi forța de sustentație a aripii, ca la avioanele obișnuite. Ei va decola în poziție verticală, apoi se va deplasa în poziție orizontală, avînd o foarte bună stabilitate. Forța de sustentație va fi dată în cea mai mare parte de aripa inelară, iar forța de tracțiune a elicei — sau cea dezvoltată de motorul cu reacție — va servi aproape numai la deplasarea aparatului care va putea atinge astfel viteze foarte mari.

Iată dar că toropterul îmbină avantajele elicopterului cu acelea ale avionului de mare viteză.

Dar ce poziție vor ocupa pilotul și călătorii în acest vehicul, care, în mod firesc, face jumătăți de looping-uri? În ceea ce privește pe pilot, în faza actuală a cercetărilor, se pare că va sta culcat pe burtă, cu pieptul și umerii bine fixați. Astfel la decolare dînsul se găsește aproape în picioare, privind către cer, apoi în timpul zborului rămîne culcat, cum am spus mai înainte, poziție ce se dovedește foarte comodă și foarte adecvată salturilor bruște de viteză. Evident, pentru călători sistemul acesta ar părea puțin cam greoi. Problema, însă, are foarte multe soluții — ca să nu pomenim despre cele mai simple și mai clasice — constituite de aplicații ale sistemului cardanic. Adică, orișicum s-ar înclina axa toropterului, scaunele (fotoliile) de pe bord se vor menține în aceeași poziție, iar călătorii aproape că nu vor observa variațiile unghiului de zbor.

Acum încă în fază de încercări, toropterul ar putea deveni nava aeriană a viitorului.

Conf. univ. ing. Al. STRATILESCU

PLĂCI DE POLIAMIDE ÎN LOC DE STICLĂ

În anul acesta lucrătorii Institutului de cercetări a producției vegetale de pe lîngă Academia de Științe Agricole a R. Cehoslovace au înlocuit, în cîteva sere de zarzavat, sticla din care se face, de obicei, acoperișul acestora, prin plăci dintr-o masă plastică fabricată din poliamide. Aceste plăci nu numai că au toate calitățile sticlei, dar prezintă și unele avantaje față de aceasta. Astfel, lasă să treacă mai ușor lumina, sînt de cinci ori mai ușoare decît sticla și mult mai ieftine.

Cercetătorii urmăresc temperatura și umiditatea aerului, precum și temperatura solului serelor acoperite cu plăci de poliamide; datele strînse vor servi la aprecierea finală a acestui nou produs.

O NOUĂ SURSĂ DE CURENT ELECTRIC

Ați mai auzit vreodată de electreți? Probabil că nu, deoarece aceste substanțe, a căror mare calitate constă în faptul că pot menține sarcinile electrice foarte mult timp, chiar și ani întregi, au fost descoperite de curînd. Primii le-au obținut savanții japonezi Sato și Eguci. Ei au realizat un amestec de ceară și rășini care, după ce fusese în prealabil topit, a fost răcit într-un puternic cîmp electric constant. Materialul astfel obținut și-a menținut sarcina timp de peste trei ani.

Aceste miraculoase substanțe continuă să fie studiate intens. Se presupune că electreții vor putea fi folosiți ca surse de curent electric. Generatorii cu electreți vor fi mai simpli și mai economici decît cei bobinați cu magnete, folosiți în prezent.

UN APARAT DE RADIO PENTRU BUZUNAR

Fotografia de mai jos reprezintă o nouă realizare a științei și tehnicii sovietice, în domeniul semiconductoarelor: un aparat de radio care se poate purta în buzunar. Antena și bateriile acestui radio pitic, realizat cu ajutorul semiconductoarelor cristalini, sînt instalate în interiorul lui. E de ajuns să pui în funcțiune aparatul și poți auzi ultimele știri sau retransmisia oricărui spectacol, deși te afli în plin cîmp...

În fotografie: aparatul de radio, alături de o cutie de chibrituri.

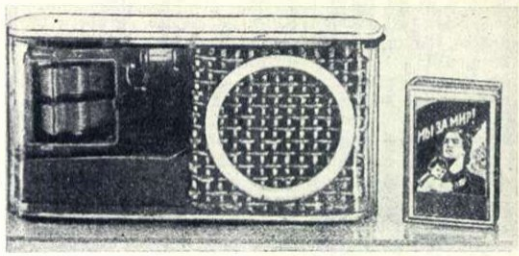

VIRUSUL HIBRID CONTRA POLIOMIELITEI

Se știe că în octombrie trecut, doctorul Wendell Stanley din Berkley (California), împreună cu colegii săi doctorii Conrat și Williams au reușit să reconstituie un virus viu, după ce l-au descompus în prealabil. Recent s-a anunțat că doctorul Conrat a creat, pe baza aceleiași experiențe, un virus „hibrid", care ar putea, după declarațiile sale, să imunizeze de poliomielită fără a da nici cel mai mic pericol de infecție.

Virusul „hibrid" este rezultat prin înglobarea nucleului unui virus, în învelișul unui alt virus. Care ar fi reacția unei asemenea „hibridări"? După teoria doctorului Conrat, o boală virotică este produsă de partea internă a virusului, de așa-numitul acid nucleic; dacă partea internă este nocivă, apoi în învelișul exterior al unui virus, adică în masa externă de proteine a acestuia, rezidă forța imunizatoare. Atunci cînd învelișul este separat de substanța internă, puterea imunizatoare dispare.

Pe baza acestei teorii, dr. Conrat a emis ideea realizării virusului hibrid, creat prin unirea acidului nucleic al unui virus nevătămător, cu învelișul proteinic al unui virus nociv (virusul poliomielitic). Inoculîndu-se această combinație unor serii de cobai, ei au căpătat imunitate față de poliomielită.

Viziunea lui HENRY J. BAXTER

de Howard FAST

Ilustrație de Rik AUERBACH

— Nu mai încape nici o îndoială — declară dl. Baxter soției sale Clarisse, la cină, în seara aceea — rușii au bomba cu hidrogen.

— Nu cred nici în ruptul capului — răspunse calmă soția sa.

— Teamă mi-e că n-o să ai încotro, draga mea — spuse dl. Baxter pe un ton grav — am vorbit cu Somerville, la uzină. Lucrează la noua comandă atomică pe care am primit-o de la Washington. Partea noastră o să fie de cel puțin zece milicane. Ei bine, am vorbit cu el și spune că nu mai poate încape nici o îndoială în privința asta. Și el e cel mai indicat s-o știe, draga mea.

— Dar nu-i cu putință, Hary!... spuse soția, în timp ce-și umplea farfuria cu mazărea cu unt luată din tava întinsă respectuos de valetul din spatele ei.

În dimineața următoare, imediat ce ajunse la uzină, dl. Baxter se așeză la biroul său, își aruncă o privire asupra corespondenței, apăsă pe butonul difuzorului prin care comunica cu secretara sa, și-i spuse să i-l trimită cît mai repede cu putință pe dl. Somerville.

— Am avut o noapte proastă, Somerville, — începu dl Baxter — din cauza afurisitei ăleia de bombe. D-na Baxter crede că n-o au. Și am mare încredere în instinctul femeilor.

— De data asta, teamă mi-e că dă greș — spuse Somerville pe un ton de scuză. — Înțelegeți, d-le Baxter, de data asta nu mai e vorba de niște simple zvonuri sau de relatările unor spioni. Informațiile acestea ne sînt date de însești aparatele și instrumentele noastre. Iar instrumentele nu mint. Toți savanții atomiști sînt convinși că rușii au bomba cu hidrogen. Și, după cum am auzit, chiar și președintele.

— Imbecilii ăia de la Washington ar trebui atunci să lase imediat totul la o parte și să înceapă să construiască zi și noapte adăposturi. Nu-i așa, Somerville?

— Nu-i chiar atît de simplu cum pare, d-le Baxter . Adăposturile obișnuite din cursul trecutului război n-ar ajuta la nimic. După cum nici subteranele cele mai adînci. Otrăvirea atmosferică provocată de o singură bombă cu hidrogen se poate răspîndi pe o rază de o sută, pînă la două sute de mile. Teoretic ar fi posibil ca, numai cu o singură bombă, să fie distrusă toată suflarea omenească de pe suprafața Statelor Unite. Teoretic, evident, căci e foarte puțin posibil ca vîntul, curenții atmosferici, să răspîndească pe o suprafață atît de mare emanațiile radioactive. În orice caz, nu mai poate fi vorba de „lovituri directe" și de eventuale mijloace de a le evita. De asta pesemne că Washingtonul este atît de derutat.

— Și dacă, totuși, s-ar arunca bomba, cît timp s-ar menține otrăvirea atmosferică?

— Nu știu încă nimic precis, dat fiind că n-am avut pînă acum ocazia s-o constatăm, dar aprecierile oscilează între cîteva zile și cîteva secole.

— Cîteva secole?—spuse dl. Baxter cu respirația tăiată.

— Da, da, d-le Baxter. Evident că n-ar fi exclus să dispară toată viața terestră, dar viața va continua în adîncul mărilor și, la un moment dat, evoluția își va relua cursul ei normal și s-ar putea ca, într-o bună zi, peste cîteva miliarde de ani, omul să-și facă reapariția pe pămînt.

— Frumoasă mîngîiere, n-am ce spune! — bombăni dl. Baxter.

— Evident—adăugă gînditor Somerville—că s-ar putea construi un adăpost special. Dar trebuie să fie foarte adînc, complet izolat de suprafața pămîntului și aprovizionat cu tot ce le-ar trebui ocupanților lui timp de cinci ani. Ar trebui rezolvate, în acest scop, o mulțime de probleme, dar pînă în cele din urmă cred că n-ar fi imposibil. Ar fi chiar foarte pasionant.

— Și cît crezi că ar costa un astfel de adăpost, Somerville?—întrebă cu aviditate dl. Baxter.

Somerville ar fi preferat să calculeze timp de o lună, pe baza dovezilor întocmite de diferiți constructori și a costului fiecărui articol necesar, dar știa că dl. Baxter voia un răspuns imediat, fie el și aproximativ. Astfel încît se rezemă pe spate, închise ochii și făcu un calcul mintal rapid, în timp ce dl. Baxter păstra o neobișnuită tăcere.

— Cred c-am putea-o scoate la capăt cu trei milioane de dolari— spuse el în cele din urmă.—Desigur că nu-i o cifră exactă, dar n-ar putea costa mult peste această sumă.

Dl Baxter luă în ziua aceea dejunul la Cleveland cu Harwey Ramson, care avea șaizeci și opt de ani, care cîștigase cincizeci de milioane de dolari cu avioanele pe care uzina sa le furnizase guvernului de la sfîrșitul războiului, care cunoștea pe toți marii demnitari din Washington și care tocmai se întorsese din Washington, unde îndeplinise o misiune specială. Le spunea, atît președintelui cît și membrilor guvernului, pe numele lor cel mic, iar aceștia — la rîndul lor — îi spuneau Harwey. Dl. Baxter avea un deosebit respect pentru opiniile lui Harwey Ramson, astfel încît profită de prima ocazie ivită în cursul dejunului, pentru a-l întreba dacă crede într-un eventual război cu Rusia.

— Mai curînd sau mai tîrziu, e inevitabil — spuse dl Ramson. — Întreaga lume liberă și întreg modul de viață american depind de rezolvarea acestui conflict.

Dl. Baxter voia însă să știe dacă bomba cu hidrogen n-a schimbat — în ultimul timp—raportul de forțe între cele două tabere.

— Nu cred s-o aibă, și chiar dac-ar avea-o, nu cred să știe cum s-o urce în avion. N-au habar de tehnică în Rusia. Ce vrei, țară de țărani!

— Dar dacă, totuși, o au? — insistă dl. Baxter.

— Trebuie să-i nimicim înainte ca ei s-o poată lansa. Represalii masive — ăsta trebuie să fie cuvîntul de ordine!

„Represaliile" acestea „masive" nu-l satisfăcură însă cîtuși de puțin pe dl. Baxter și iar dormi prost. De data aceasta, în loc de coșmaruri, avu însă un vis pe care-l consideră ulterior ca un fel de viziune. Visă că se afla pe piscul înalt al unui munte, avînd lîngă el pe soția sa, pe cei doi fii ai săi cu soțiile și copiii lor și pe fiica sa, și că sub el întreg pămîntul era pustiu și mort. Și atunci se auzi un glas care-i spuse: „Du-te și rodește-l". Ce divin glas și ce splendid vis! Henry Baxter se deșteptă înviorat și liniștit pentru prima oară de cînd auzise de această blestemată bombă.

— Clarisse—îi spuse soției sale la cafea — am să construiesc un adăpost împotriva bombei cu hidrogen.

— Foarte drăguț din partea ta, Henry,—spuse ea dînd ușor din cap. — Nici prin gînd nu-i trecea că, după spusele lui Somerville, adăpostul acesta avea să coste vreo trei milioane de dolari.

În cursul celor douăzeci de săptămîni următoare, dl Baxter fu absorbit de construirea adăpostului. El plănui construcția pe terenul de pe țărmul lacului, care avea o sută cincizeci de hectare și-i asigura toată liniștea pe care dorea s-o aibă. Somerville întocmise el însuși planurile și mobilizase trei dintre cei mai străluciți tineri ingineri ai uzinei pentru a accelera lucrările.

Dl. Baxter încetă de a se mai duce la clubul său sportiv și petrecea ore întregi întocmind lungi liste de lucrurile necesare unei mari familii silite să stea ani de zile într-un adăpost împotriva bombei cu hidrogen. Era înmărmurit de nesfîrșita listă de lucruri necesare familiei Baxter pentru a putea continua să trăiască astfel cum fusese obișnuită — și era la fel înmărmurit de atitudinea soției sale.

— Dacă-ți închipui c-am să stau cinci ani în groapa aia și am să-mi fac singură menajul te înșeli amarnic, Hary, — spuse ea cu fermitate.

— Nu-i o groapă—răspunse rece dl. Baxter.—E la fel de frumos ca cel al lui Ike de sub Casa Albă. dar nu-i mai putem adăuga nici o încăpere.

— De ce nu? — îi replică d-na Baxter. — Dacă nu faci şi nişte camere pentru servitori, să ştii că nici nu pun piciorul în el.

— Să mai cheltuiesc un sfert de milion de dolari?

— Cum? — D-na Baxter se uită la soţul ei ca şi cum l-ar fi văzut pentru întîia oară. — Cît ne costă, de fapt, adăpostul ăsta, Henry?

— Vreo trei milioane de dolari fără camerele de servitori.

— Cred că ţi-ai pierdut minţile! — murmură ea, ceea ce îl surprinse, căci era prima oară cînd Clarisse se preocupa de chestiuni băneşti.

— N-ai să mai spui aşa cînd or începe să cadă bombele cu hidrogen.

Dar ceea ce îşi spuse în gînd d-na Baxter atunci cînd soţul ei anulă voiajul în Europa şi o anunţă că, pînă ce vor începe să cadă bombele, nu vor mai face nici o călătorie—nu se poate tipări. Timp de două săptămîni, ea nu-i adresă nici un cuvînt, dar e foarte problematic dacă dl. Baxter îşi dădu seama de acest lucru, fiind atît de preocupat de problema adăpostului. O noapte întreagă întocmi lista cu articole de băcănie. Citi cinci broşuri asupra pilulelor cu vitamine înainte de a comanda cele douăzeci de mii de pastile pe care le socotea necesare şi regretă de o sută de ori că nu-l făcuse medic pe unul dintre fiii săi. Se cufundă în lectura cataloagelor de seminţe pentru a alege pe acelea care aveau să rodească din nou pămîntul. Consultă numeroşi experţi zootehnici şi horticoli şi citi mai atent ca oricînd paginile revistei sale favorite „U. S. News and World Report", pentru a se informa asupra stadiului de imineţă al războiului. Căci acum, cînd adăpostul era aproape terminat, parcă s-ar fi aflat într-o întrecere desperată cu timpul şi i se făcea rău cînd se gîndea că ruşii ar fi putut să arunce prima bombă cu hidrogen, înainte ca el să fie complet pregătit.

Lucru curios, ura sa faţă de comunism—care fusese la un moment dat covîrşitoare chiar şi pentru un milionar din Ohio — începu să se potolească. Ruşii îi dăduseră posibilitatea de a-şi găsi adevăratul ţel al vieţii sale şi uneori avea faţă de ei chiar un simţămînt de recunoştinţă. Devenea din ce în ce mai religios şi începu să creadă că glasul pe care-l auzise în vis fusese într-adevăr al lui Dumnezeu. Chiar şi dejunul atît de dorit la Casa Albă, unde Harwey Ramson îi făgăduise că va fi foarte curînd invitat, nu mai avea acum nici o importanţă.

Între timp, frumoasele pajişti de pe faleza lacului fuseseră transformate într-un mare şantier. Excavatoare imense sfredeleau din ce în ce mai adînc pămîntul. Groapa era plină de schele şi un nesfîrşit fluviu de beton se revărsa în jos pentru a asigura securitatea familiei Baxter. Tractoarele n-aveau o clipă de astîmpăr şi traversele de fier se balansau necontenit în aer. Lipsa temporară de activitate din ramura construcţiilor, înregistrată în partea de nord a statului Ohio, luase sfîrşit o dată cu viziunea d-lui Baxter şi sute de oameni veneau iar sîmbătă seara acasă cu plicul cu salarii, pe care-l transformau în hrană pentru copii, în îmbrăcăminte şi în chirie, dar despre toate acestea dl. Baxter nu ştia absolut nimic. Şi atunci cînd, în cele din urmă, începu să se profileze forma masivă a edificiului subteran care ar fi putut rezista chiar şi unei lovituri directe a bombei cu hidrogen, starea de spirit a d-lui Baxter deveni asemănătoare cu extazul. Toţi cei de la uzină, prietenii, asociaţii săi, soţia sa — toţi observară marea schimbare care se produsese în el, felul în care-şi ţinea capul, atît de sus şi plin de încredere, modul în care-i străluceau ochii, în care i se îndulcise şi-i devenise atît de binevoitor glasul.

Într-o seară de septembrie, cînd adăpostul era aproape terminat, în timp ce dl. Baxter se afla lîngă ascensorul care cobora în adînc, admirînd rezultatul concret al viziunii sale, o violentă furtună de toamnă se abătu dinspre lac. Dl. Baxter alergă să se adăpostească, dar ploaia îl prinse înainte de a ajunge acasă. Pe poteca ce ducea spre locuinţa sa, invadată de trombe de apă, piciorul îi alunecă, căzu şi capul i se izbi cu zgomot de pietre. Rămase acolo în ploaie mai mult de o oră şi, de abia cînd văzu că nu mai vine la cină, soţia sa trimise servitorii să-l caute. Cînd îl găsiră, era de mult rece. Îşi fracturase baza craniului.

Toţi copiii şi nepoţii săi veniră la înmormîntare şi la citirea testamentului. Nu le spusese nimic despre adăpost, fiindcă intenţionase să le comunice vestea cea mare de abia după terminarea lui, şi acum Clarisse socoti că-i mai bine nici să nu le mai pomenească de el. Arăta foarte tînără şi frumoasă în negru şi, deşi făcuse toate eforturile ca să pară cît mai mîhnită, toţi cei prezenţi observară ce mină bună avea. Testamentul îi aloca d-nei Baxter terenul de lîngă lac şi acţiuni în valoare de cinci milioane de dolari; restul averii fiind împărţit între fii şi fiică. Clarisse, care nu fusese niciodată lacomă, era foarte mulţumită de partea ei.

Clarisse aşteptă trei luni înainte de a pleca în Europa şi, în tot acest timp, făcu tot ce-i fu cu putinţă ca să vîndă terenul de pe ţărmul lacului. Dar toată lumea vorbea despre negocierile dintre marile puteri şi despre probabila interzicere a bombei cu hidrogen şi nimeni nu mai voia să investească trei milioane de dolari într-un adăpost antiaerian. În nordul Franţei, d-na Baxter cunoscu pe un conte austriac, cu care se mărită— după un interval pe care copiii îl socotiră indecent de scurt — şi era surprinzător cîtă atenţie acorda acţiunilor contele, care nu fusese niciodată un om de afaceri. Cînd află că terenul de lîngă lac fusese evaluat de fisc la patru milioane de dolari, o convinse să renunţe la el şi să-l cedeze statului, iar statul îl împrejmui cu un gard şi-l lăsă să cadă în paragină. Ascensorul ermetic începu să ruginească şi cele douăzeci de mii de pilule de vitamine aşteptau zadarnic pe cineva care să vină să le înghită.

D-na Baxter se gîndea uneori cu regret la primul ei soţ, Henry. Dar de cîte ori se simţea cuprinsă de un sentiment de remuşcare îşi imagina cum ar fi trăit timp de cinci ani în adăpostul împotriva bombei cu hidrogen, şi îşi revenea imediat. Cît priveşte al doilea soţ, contele austriac, avînd de cheltuit nouă milioane de dolari, nu se gîndea nicicdată la bomba cu hidrogen.

Singurele regrete sincere erau acelea ale d-lui Somerville. El fusese convins că ştiinţa, ajutată de tehnica americană, va putea înfrunta cu succes loviturile directe ale bombei cu hidrogen; şi uneori era foarte trist că Henry I. Baxter n-avusese ocazia să-i verifice teoriile...

În romîneşte de **Alf ADANIA**

Tudor ARGHEZI

Tonitza

Tonitza e pictorul frăgezimilor fecioriei şi al naivităţilor uimite. Ochii catifelaţi ai copiilor, surprinşi de pensula lui, sînt de neuitat. Pe un perete domină odaia şi pictura, cîtă mai stă agăţată primprejur, „Portretul de păpuşă", dăruit o dată, de mult, fiicei mele, trezită şi ea, ca păpuşa, la farmecul luminii.

Cititorul o să ierte că mă feresc să-l încurc în analize obscure şi-n terminologia aproape farmaceutică, pedantă, a criticii, aşa-zise, artistice. Pentru treaba asta aveam, slavă domnului, profesori, calificaţi de ignoranţele sensibilităţii şi specializaţi în limbajele ţuguiate. A te profesiona în critică, dacă valoarea acestei osteneli nu egalează nivelul operei supuse logoreii persoanelor ce şi-au făcut din asemenea ispravă o meserie, e fudulie salonardă dar cîteodată şi simptomul unui rataj literar.

Anecdotica din viaţa unui artist interesează mai mult.

Tonitza zugrăvea o biserică la Constanţa, la care nu se ştie dacă popa, cum era obiceiul, nu participa ca samsar expert cu 50 la sută din plăţi pentru sfinţia sa. Plata se făcea proporţional cu înaintarea zugrăvelii. Gazda artistului, din Mangalia, bătrînul birjar turc Ali, cu turban şi barbă albă, era în acelaşi timp şi trezorierul de o încredere musulmană al lui Tonitza. De frică să nu-şi cheltuiască ratele prea devreme, pictorul îi încredinţase lui Ali, proprietarul unui cămin de o curăţenie rar întîlnită şi al unei grădini de-a lungul casei, multicoloră, sumele încasate de la episcopie, cu condiţia să-i dea din ea cîte 3000 de lei pe lună. Dar banii se isprăveau în zece, cincisprezece zile şi atunci Tonitza, călcîndu-şi cuvîntul, îi cerea lui Ali plăţi suplimentare. Mahomedan corect, bătrînul nu primea să fie complice la un contract moral călcat şi-l mustra aspru pe pictorul, umilit şi ruşinat.

Cunoşteam un miliardar tot atît de risipitor cît şi de zgîrcit, pretinzîndu-se interesat la pictură şi literatură. Într-o bună zi, el a trimis după mine să mă duc să-l văd că, fiind pe moarte, dorea să mi se spovedească, alegîndu-mă duhovnic... L-am găsit în pat, într-o agonie derizorie: îi trebuia, poate, şi un alibi în afaceri. Nefericitul fericit, oprit de medici să se hrănească în conformitate cu casa de fier, se ospăta pe furiş în camera portarului, a cărui nevastă îi gătea sarmale....

Avea o zvîrcolire la ficaţi. Spovedania consistase în mărturisirea că nu avea ce citi în vasta lui bibliotecă nefrecventată. Stînd de vorbă cu el, mă uitam la singurul tablou din toată încăperea largă de dormit, aşezat la răsărit, icoana lui, o pictură de Tonitza, un spate de femeie delicat. Măiestria artistului găsise în zugrăvirea repetată a motivului preferinţelor lui, o frumuseţe neexplorată de pictură şi o expresivitate nebănuită.

Ştiind că mă cunosc cu fostul personaj în indigestie, Tonitza mi-a trimis o scrisoare cu o însărcinare pe lîngă miliardar. Îndrăgostit de talaze, voia să-şi scalde paleta şi ochii în mare, anul întreg, şi să-şi facă un atelier la Mangalia. Un alt turc îşi vindea casa pe 70.000 lei. Du-te şi cere-i banii ăştia pentru mine. Bucuros, şi sigur că a doua zi pictorul va primi un cec satisfăcător, m-am dus. Mecena m-a poftit în somptuosul lui birou dintr-o clădire, plină de birouri ca un minister. Surîsuri, complimentări, ce mai faci?, cu ce pot să te servesc ?, ia te rog loc... Intram într-unul din acele fotolii lenevoase, care oftează de trei, patru ori, cînd te laşi în ele. Boierul era foarte bine dispus şi zărind în faţa mea monumentala lui casă de fier întredeschisă, cu teancuri de mii de lei, îndesate pînă-n fundul de sus, mi-am zis: Tonitza are noroc!

I-am citit scrisoarea, cu adaosele de rigoare. Pentru boierul care începea să se încrunte, 70.000 de lei echivalau cu 70 de centime. Aceluiaşi potentat, că mi se plînsese o dată: „N-am ce face cu sumedeniile de avuţii pe care le cîştig pe zi", îi răspunsesem altădată evanghelic, omul fiind, bineînţeles, foarte creştin, „Daţi-vă banii la săraci şi duceţi-vă, ca Ofelia la mănăstire". „Nu, mi-a răspuns, vreau să înfiinţez la Stockholm (vezi Nobel) un premiu mondial pentru omul de ştiinţă care-mi va dezlega o problemă". Precum se vede, bogatul era modest şi scuturat de fiori matematici.

La sfîrşitul scrisorii emoţionante, scrisoarea fiind frumoasă, căci Tonitza ştia nu să picteze numai, ci să şi scrie frumos, domnul Mecena, revoltat, trînteşte cu pumnul în birou: „Tonitza e un beţiv şi un cerşetor. Nu dau o lăscaie!..."

Relaţiile artelor cu miliardarii...

Garoafe
N. TONITZA

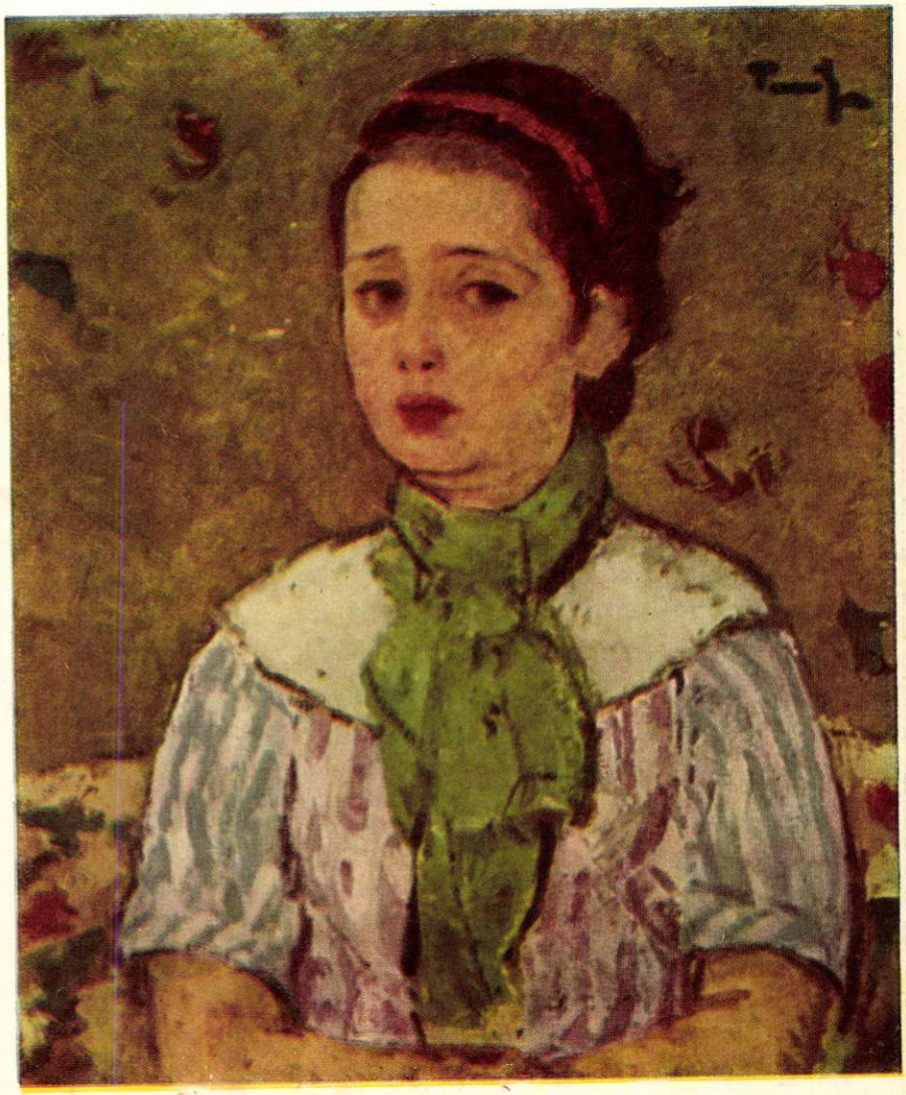

Irina
N. TONITZA

N. TONITZA: Prizonieri

N. TONITZA: Bolşevicul a fost achitat

N. TONITZA: Din viaţa celor umili

N. TONITZA:
Sculaţi, voi oropsiţi ai soartei

NICOLAE TONITZA

N. TONITZA:
Autoportret

„Din lumea celor umili" şi-a intitulat Nicolae Tonitza un ciclu de tablouri pictate în 1922 la Vălenii de Munte. Dar acest titlu s-ar potrivi de minune întregii sale opere, căci Tonitza a fost un adevărat pictor al celor umili.

O adîncă omenie, o rară generozitate sufletească l-au făcut să se apropie de suferinţele oamenilor, să le înţeleagă şi să le evoce în opera sa. Năzuia să picteze o vastă frescă socială, în care să denunţe nedreptăţile din acea vreme. Şi numeroasele tablouri înfăţişînd oameni nevoiaşi, saltimbanci, cerşetori, infirmi, femei decăzute, adolescente firave şi triste, copii cu ochii mari şi rotunzi, în care se ghicesc atîtea nostalgii şi tainice aşteptări, nu sînt decît simple studii pregătitoare pentru această frescă în care voia să-şi exprime şi revolta, şi protestul, şi dragostea de oameni. Dar Tonitza nu şi-a putut înfăptui acest vis. N-a avut nici răgazul, şi poate nici suflul necesar. Şi-a afirmat solidaritatea umană, pictînd cu o deosebită căldură şi înţelegere chipurile celor simpli şi umili, de care se simţea legat sufleteşte.

Această căldură, caracteristică artei lui Tonitza, se exprimă atît prin linia vibrantă şi graţioasă a conturului, uşor stilizată, care defineşte forma într-un arabesc sensibil, cît şi prin rezonanţele catifelate ale acordurilor de culoare, pictate cu o pastă densă, grasă şi suculentă.

S-a spus, pe drept cuvînt, despre Tonitza că este un pictor poet. Şi într-adevăr, el a cîntat graţia şi frăgezimea adolescenţei, gingăşia şi farmecul copilăriei cu o emoţie, un lirism, un tulburător amestec de sensualitate şi puritate, care alcătuiesc climatul poetic al tablourilor sale. El nu poetizează însă realitatea, ci o exprimă în adevăratele ei aspecte, pe care le însufleţeşte prin puterea sentimentului său.

În activitatea sa artistică de aproape 30 de ani, de la 1911 pînă în 1940, cînd a murit, se pot deosebi două faze distincte: cea dintîi, în care predomină grafica politică şi desenul satiric, şi cea de a doua, în care el se consacră numai picturii. În ambele însă, tema principală e omul, cu suferinţele, încercările, năpastele şi visurile lui.

În grafica politică, Tonitza s-a dovedit foarte combativ mai ales în perioada de după primul război mondial, cînd a colaborat la diferite ziare şi publicaţii progresiste şi în special la „Socialismul" Desenele sale satirice se caracterizează printr-o amară ironie, menită să dezvăluie adevăratele aspecte ale unei crude realităţi.

Astfel, în desenul „13 decembrie 1918: E linişte în toată ţara", el ne arată minciuna comunicatului oficial şi preţul cu care s-a dobîndit această „linişte", în urma masacrării muncitorilor tipografi care manifestaseră în piaţa Teatrului Naţional pentru a cere sporirea unor salarii de mizerie. Desenul înfăţişează un muncitor rănit, sprijinit de un zid, cîteva cadavre şi pavajul ud de sîngele proaspăt vărsat, iar în fund un jandarm, care păzeşte această tragică „linişte"

Tonitza ştie să sintetizeze în cîteva trăsături sumare, în cîteva cuvinte, o situaţie caracteristică. Desenele sale nu stîrnesc niciodată hazul, ci ne dezvăluie tristul adevăr, cu o dureroasă ironie, în care se vădesc luciditatea minţii şi dragostea sa de oameni. Iar linia simplă, sugestivă, sensibilă, sporeşte dramatismul şi autenticitatea imaginii.

Activitatea de pictor a lui Tonitza e concentrată mai ales în expoziţiile organizate de „Grupul celor patru", pe care l-a înfiinţat în anul 1926, împreună cu Francisc Şirato, Ştefan Dumitrescu şi sculptorul Oscar Han. „Grupul celor patru" a ocupat un rol deosebit de important în evoluţia picturii noastre, în epoca dintre cele două războaie mondiale, prin înaltul nivel al expoziţiilor sale, prin probitatea artistică a membrilor săi, şi prin legătura lor puternică cu realităţile naţionale.

Timp de şapte ani, Tonitza şi-a expus în cadrul manifestărilor acestei asociaţii, cele mai de seamă opere.

Spre deosebire de ceilalţi pictori din epoca sa, Tonitza nu pictează nici ţărani, nici peisaje rurale, ci practică – după cum singur o afirmă – „un orăşenism grav şi simbolic unde omul nu înseamnă numai un accesoriu decorativ şi amuzant"

Lumea spre care-şi îndreaptă atenţia e aceea a periferiilor oraşului, a învinşilor vieţii. Iar peisajele sale nu cuprind viziuni panoramice, ci aspecte din privelişte urbană, curţi de la mahala, imagini restrînse ca întindere, în care se simte trista condiţie de viaţă a omului simplu. Şi totuşi, pictura lui Tonitza nu este nici sumbră, nici pesimistă. Tablourile sale sînt luminoase şi verva coloristică le dă o notă de vioiciune, de prospeţime. Un zîmbet străbate parcă printre lacrimi, luminînd peisajul sufletesc al eroilor săi.

Un capitol important în opera lui Tonitza îl reprezintă florile. Dragostea pentru oameni se împleteşte la el cu dragostea pentru natură, pe care şi-o exprimă în armoniile de culori ale acestor daruri însorite ale pajiştilor noastre. Verva paletei, calităţile sale de colorist, preferinţa pentru tonurile luminoase se vădesc cu deosebire în aceste tablouri cu flori.

Pictor poet, prin căldura sentimentului său şi capacitatea de înţelegere umană, Tonitza a adus în pictura românească peisajul sufletesc al unei lumi necunoscute pînă atunci, lumea celor mici şi a celor umili, a celor care aşteaptă viaţa sau care au fost învinşi de ea.

Ionel J[illegible]

N. TONITZA: Alegeri libere

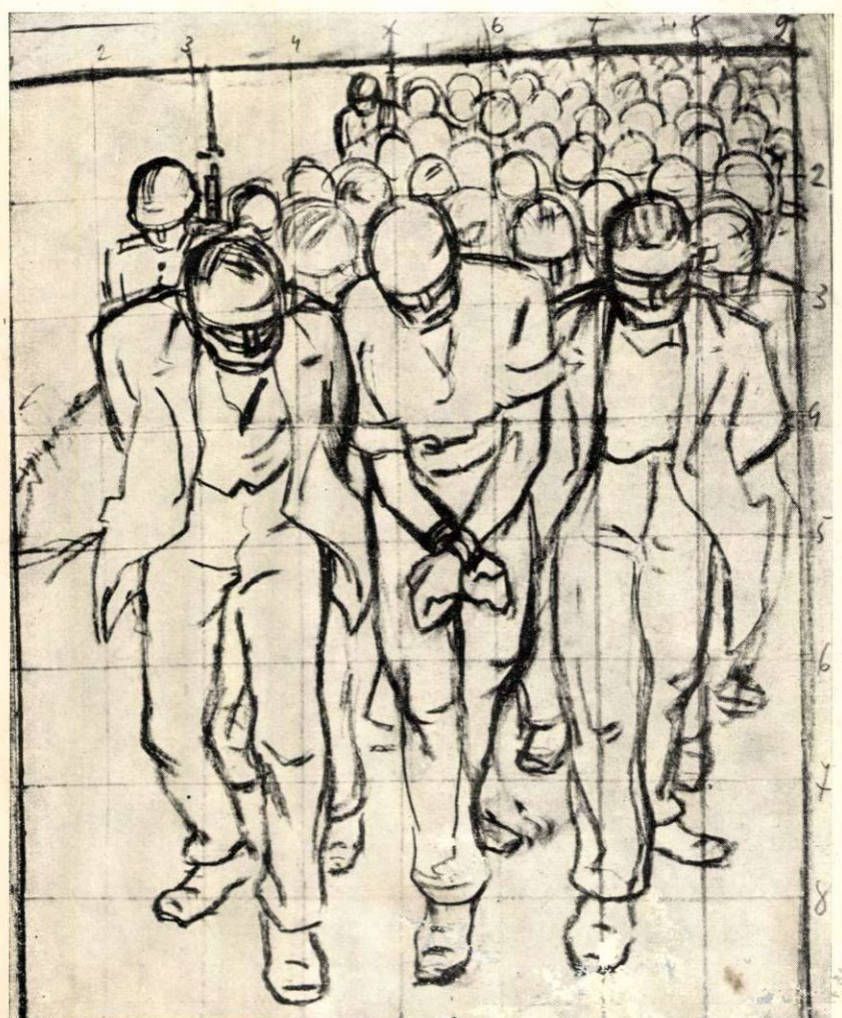

N. TONIȚZA

În cimitir

„STIHURI" și „PEIZAJE"

Există o prospețime, o efervescență, o capacitate permanentă de reînnoire în lirica argheziană, care nu admite posibilitatea de a te lăsa surprins de ultimele volume apărute, „Cîntare omului" și „1907". În chinuitoarele întrebări mistice asupra destinului omului și al naturii se întrevedea revolta rațiunii umane, în accentele tragice de filozofie pesimistă asupra vieții „cusută cu ață" izbucneau blestemele vulcanice la adresa societății, cîntecul amar închinat florilor ivite în mucegai sau minunilor minuscule ale naturii.

Sensibilitatea la suferințele dezmoșteniților soartei e o trăsătură pe care o regăsești de-a lungul întregii traiectorii sinuoase a evoluției lui Arghezi, după cum, invers, în întreaga sa creație, deslușit sau nedeslușit, pagini de publicistică, de roman, de poezie sînt saturate de acidul invectivei inegalabile la adresa suprasătuilor, canaliilor, lichelelor, a întregii pleiade scîrboase generate de o societate descompusă.

Cei care au iubit întotdeauna creația lui Arghezi încearcă un sentiment de mare satisfacție că-l regăsesc din nou pe unul dintre marii poeți ai țării, îndrăzneț inovator și continuator al limbii noastre literare, prezent în primele rînduri ale poeziei contemporane zilelor noastre, prezent în publicistică, militînd făți pentru cauza celor mulți.

În „1907" și în „Cîntare omului" poetul a lăsat în urmă chinurile întrebărilor mistuitoare de altădată; cele două volume mărturisesc o concepție matură, închegată, o viziune complexă, multilaterală, tonică, asupra destinelor umanității, rod al unor meditații de ani de zile.

Titlul volumului „Cîntare omului" dezvăluie intențiile autorului. E imn de slavă forței, inteligenței și frumuseții umane, dar nu numai atît. Este și meditație filozofică îndrăzneață, originală asupra întregii istorii a umanității .Ciclul de poeme nu respectă o cronologie istorică riguroasă, după cum nu face o expunere versificată despre apariția uneltelor și rolul lor asupra dezvoltării gîndirii umane, desfășurării luptei de clasă în diferite epoci sau despre cauzele războaielor.

Meditația filozofică, cu largi orizonturi, e gîndire poetică specifică, emoție concentrată față de marile minuni și cataclisme ale lumii.Cu ironia mușcătoare, caracteristică satirei argheziene, teribila osîndă a dumnezeirii, care l-a vrut pe om o ființă frustată de gîndire, e pulverizată printr-o exactă viziune fiziologică a blestemului biblic: *Dacă ce spune cartea, din vechi, e-adevărat / Că ieși din frămîntarea țărînii cu sculpat, / Batjocura-i plătită cu vîrf și răzbunată. / Nu trebuia să cugeți, tu, vierme, niciodată. / A-toate-făcătorul de ripi și de izvoare /În temnița ființei te-a-nchis între zăvoare. / Tu trebuia să suferi, să rabzi cumplita lege, / Că omul ca și piatra, stă sterp și nu-nțelege; / Că între-o trebuință și alta, de jivină, / Să nu-ți răzbească firea, din pîntec la lumină, / Să fii o burlă numai, un zgîrci care seamănă, / Și să asculți orbește de streche, la poruncă.* (LA stele).

Arghezi retrăiește cu aceeași intensitate emoțiile primare ale primului om care a încetat a mai fi patruped, e parcă prezent acolo, atunci reflexia fiind unită cu impresia proaspătă de ceva văzut; e o adevărată simfonie a măreției umane: *Dezvăluiși de-odată ce nu știai de jos / Și ai văzut pămîntul întins că e frumos,/Din asfințitul palid, boltit spre răsărit, /Întîia oară cerul de-a lungul l-ai zărit. /Lua față adîncimea și, nouă toată firea /Îți arăta deasupra și-n jur nemărginirea. /Dar înălțat în slavă, subt cingătoarea frunții /Ți se făcură netezi și mici, pitiți, și munții; /Căci văzul are harul și voia de la soare /Ca tot ce întîlnește să scadă și scoboare. /Rămîi-ți numai ochii puțin, ca un lăstun, /Că piscurile înseși descresc și se supun.* (Împlinire).

Predilecția binecunoscută pentru microcosm, pentru detaliu, pentru ființele și obiectele mărunte, capătă în poem semnificații majore. Să amintim, de pildă numai de povestea hazlie a acului. Lăsînd la o parte întreaga evocare a tot ceea ce a născocit, esențial, omul: *Ai născocit o dată /Și o nimica toată, / Cît ghimpele, săracul, /De mic și iute: acul; / Și harnicul nimica, vioi ca o lăcustă, /Se-nghesuie și-aleargă pe marginea îngustă /Și-mbracă omenirea de miile de ani: /O sculă genială, cinci ace la doi bani.* (Născocitorul).

Depănarea firului destinului uman e întreruptă de mici bijuterii poetice, adevărate ode originale închinate mîinilor, degetelor, ochilor, și ele „detalii" care rotunjesc însă perspectiva eului uman; în special „Dar ochii tăi", mi se pare a fi o capodoperă a genului.

Imaginile crude, buboaiele, mucegaiurile, noroaiele, specifice poeziei argheziene de altădată, nu dispar; ele își capătă destinația reală cînd pun pecetea lumii celor puțini, proiectată ridicol, dar și cu mînie de pamfletar, pe scara întregii umanități.

Deși nu fac parte din ciclul „Cîntare omului", există în același volum o serie de poezii despre tragedia războiului împotriva Uniunii Sovietice, în care a fost atrasă țara noastră, care întregesc, prin contrast teribil, ideea poetică de bază a întregului ciclu. Imaginea satului e parcă o frescă a infernului dantesc. Războiul e văzut ca un coșmar groaznic:schilozii-s împleticiți în ceață, casele, căminele seamănă cu niște babe, flăcăii au devenit zgîrciuri, oase, pruncii strigă, în sate au rămas vii numai cîteva stafii, pînă și vitele-s șchioape, oarbe.

Și dacă e vorba de facultatea poetică de sintetizare a unei întregi perioade istorice, mi se pare că nu poate fi ales alt exemplu mai bun decît poezia „Într-un județ", corespondentul pe plan estetic superior al vestitului pamflet „Baroane!"

Spuneam că poeziile antirăzboinice ale lui Arghezi nu pot fi despărțite de întregul ciclu închinat omului. Ele sună ca un fel de avertisment, ca un fel de *memento mori* obsedant, care-ți amintește că superba creație zămislită de veacuri, întreaga civilizație, mîndria fierbinte a inteligenței, gingășia mîinilor, profunzimea și frumusețea ochilor, întreaga măreție și bogăție sufletească a omului, sînt amenințate atîta timp cît nu sînt înlăturate pretutindeni, o dată pentru totdeauna, cătușele asupririi, norii amenințători ai unui nou cataclism mondial.

Finalul întregului ciclu de stihuri e o apoteoză beethoveniană a imenselor cuceriri ale omului contemporan, virtual domn al planetei noastre și al altor planete, pe care Arghezi îl însoțește cu îndemnul: *E timpul, slugă veche și robul celui rău, / Tu, omule și frate, să-ți fii stăpînul tău.* (Cel ce gîndește singur).

★

Peizaje, își intitulează cu simplitate poetul volumul „1907". E vorba de ceva mai mult decît de niște „peizaje". „Răscoala" lui Rebreanu, folosind termenii consacrați în critica literară, e un roman în proză. „1907" a lui Tudor Arghezi e, dacă vreți, un roman în versuri. Dumitru țăranoiul, Căprarul, coconu Alecu, văduva lui Petre, duduia, maestrul, prefectul, excelența, Stan-căpitan,cucoana-mare, Pătru al Catrincii, trei sute de săteni, sînt personaje de neuitat, cu o mare forță de generalizare a epocii; și dacă nu există o acțiune, *construită* după regulile clasice ale romanului, e reconstituită în schimb întreaga atmosferă reală a răscoalei, spontaneitatea — forța ei elementară, dar și slăbiciunea ei — febrilitatea, ura crîncenă a țăranimii și teama cumplită a boierilor, baia de sînge, focurile — amănunt pictural obsesiv — din care se încheagă firesc, în conștiința cititorilor, unitatea zguduitoare a amplului poem.

„1907" e scris la o înaltă temperatură, cu violență, pătimaș, ca un bici care bate pe un ton de aprigă acuzare, care nu exclude însă accentele corozive, ridicolul tragic, nota caragialească a „demnitarilor" țării.

E un adevărat model de poezie politică, cetățenească, cu un patos interior, neretoric, puternic, direct; și guști fără să vrei regretul că pînă acum Arghezi și-a încercat prea puțin pana de poet în poezii pe teme ale zilelor de azi, care să se adauge poemelor de pe poziția zilelor contemporane, de felul lui „1907".

Mi se pare că nu trebuie să acordăm o importanță prea mare stabilirii cronologiei exacte a creării celor două cicluri de poeme „Cîntare omului " și „1907". Nu avem de-a face pe de o parte cu o meditație poetico-filozofică, iar pe de altă parte cu acțiuni, fapte sau portrete în versuri. „1907", deși caracterul său meditativ este cutremurat de grozăvia evenimentelor pe care le zugrăvește, nu e mai puțin dens în sensuri care dau o explicație de sine stătătoare, în imagini, bineînțeles, a marelui cataclism social pe care l-a cunoscut țara noastră. Un poem continuă pe celălalt și amîndouă dau înțeles la ceea ce a apărut nou, în mod deslușit, în creația poetului: umanismul răscoliitor, în care se păstrează dar se și dezvoltă pe un plan superior, mai armonios, mai clasic, aș spune, vechile, cunoscutele atribute ale poetului,imprecația acidă, atracția spre microcosm, forța portretizării, materialitatea aproape carnală, crudă, a imaginii, jocul meditativ și altele.

Cred că nu este hazardată aprecierea că ambele cicluri reprezintă opere de maturitate dintre cele mai izbutite din creația lui Arghezi, în care e evidentă forța pe care o dă unirea dintre un mare talent și o înaltă concepție filozofică asupra vieții.

Ion MIHĂILEANU

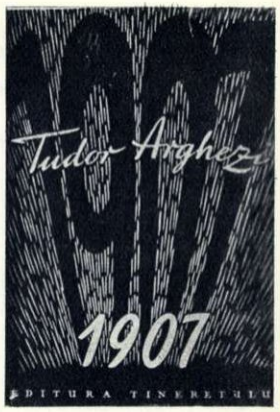

Dimos RENDIS

Gînduri

PĂDURARUL

Măslinul mi-a plăcut de cînd mă știu,
cu frunza lui de-un verde smărăldiu.
Ziceam că arbore mai mîndru nu-i
și zăboveam cu dor la umbra lui.

De-o vreme-ncoace spre stejar mă trag
și umbra lui mă fură și mi-e drag,
parc-a-mplîntat în mine-un pădurar,
alăturea, măslin lîngă stejar.

OLIMPUL

Tot îmi spunea profesorul la școală:
.... cel mai înalt ca orice munte-n lume
e-acel pe care zeii șed, Olimpul..."
și-l proslăveam numai pe el, anume.

O, munți ai lumii! Vă-ndrăgii pe toți:
Ideea m-a-ndreptat spre voi, și timpul.
Dar de v-aș pune unul peste altul,
și mai înalt părea-mi-ar azi Olimpul.

OMUL...

Îmi amintesc de vorbele mătușii.
Ieșea, tot dînd din cap, în pragul ușii,
spre hitleriștii năpustiți cu ceața:
.... Hm!... Omul care nu-i om... nu-i... și gata...

... Azi cînd din Cipru am vreo veste nouă
— băieți ce nu știți teama, cinste vouă! —
parc-o aud cum iar rostește, biata:
.... Hm!... Omul care nu-i om... nu-i... și gata..."

În romînește de **Ioanichie OLTEANU**

Sărbătoare în Țara Vulturilor

„Priviți-ne: mulți au cămășile numai zdrențe, prin care se zărește corpul slăbănog, gălbejit; alții au pîntecul parcă lipit de spinare; iată unul care pică de foame, iar altul care își strînge fălcile ca să nu-i clănțăne dinții de friguri". Iată descrisă, în puține cuvinte, tragica situație în care se afla micul popor al „țării vulturilor de munte" de pe malurile Adriaticii — Skiperia (Albania) — în anii înrobirii lui de către imperialiștii străini și feudalii autohtoni. Și ca să întregim acest tablou sumbru al celor descrise în 1938 de către demceratul și umanistul albanez Migjeni, vom adăuga și alte aspecte, nu mai puțin semnificative, din Albania de odinioară: „industria" țării era formată doar din cîteva ateliere meșteșugărești și mine primitive; nici o cale ferată; nici un institut de învățămînt superior și nici un teatru; 77 la sută din gospodăriile țărănești posedau doar 34 la sută din suprafața arabilă a țării, iar 21.500 familii nu aveau pămînt de loc; 80 la sută din numărul locuitorilor erau analfabeți etc. Albania era considerată o „rușine a Europei".

...Și iată că au trecut 12 ani de cînd poporul curajos și însetat de libertate al Albaniei, în frunte cu comuniștii, a făcut să triumfe — în condițiile înaintării victorioase a oștirilor sovietice eliberatoare — revoluția populară, pornind la construcția unei Albanii noi. 12 ani în care fiecare zi a adus o victorie. 12 ani în care ne-au sosit de pe meleagurile liberei Albanii nenumărate știri care începeau așa: „Pentru prima oară în Albania..."

Da, pentru prima oară s-au ridicat acolo combinate, fabrici, uzine moderne. Pentru prima oară au fost construite căi ferate. Pentru prima oară s-a construit o hidrocentrală de asemenea proporții ca hidrocentrala „V. I. Lenin". Pentru prima oară a scăpat țăranul albanez de exploatarea nemiloasă a moșierului feudal; pentru prima oară în loc de „parmeuda", instrument mai rudimentar decît plugul de lemn, pe ogoarele cooperativelor agricole de producție se întrebuințează tractoare și alte mașini agricole moderne. Pentru prima oară lumina slovelor a pătruns și în cele mai răzlețe cătune de munte, lichidînd plaga analfabetismului. Pentru prima oară în Albania există, astăzi șase institute de învățămînt superior, șase teatre, un studio cinematografic...

Dar mai presus de toate acestea este faptul că, pentru prima dată în istoria sa, micul dar viteazul popor albanez, care secole de-a rîndul a luptat împotriva asupritorilor străini — fie ei romani, bizantini, turci sau

Familie de țărani albanezi în frumoase costume naționale. ←

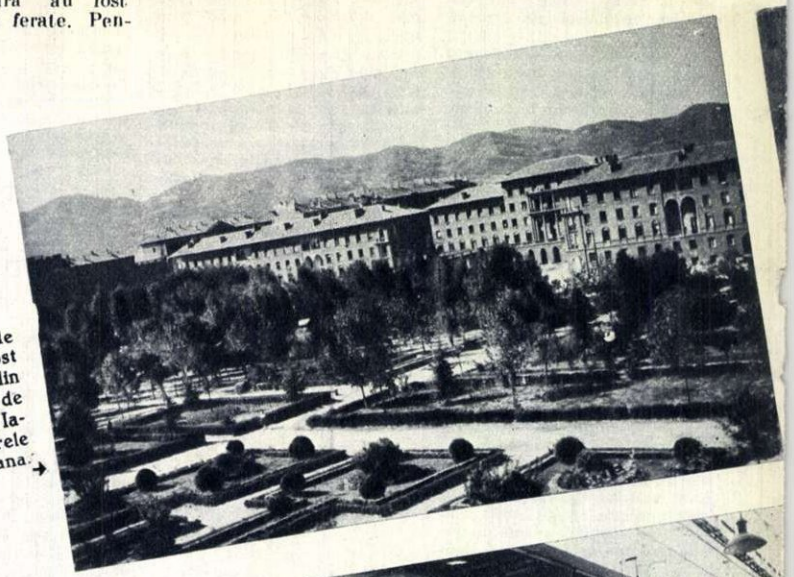

În numeroase orașe ale Albaniei noi au fost construite, în anii din urmă, cartiere întregi de blocuri muncitorești. Iată unul dintre cartierele construite la Tirana. →

Fabrici moderne au luat locul vechilor ateliere meșteșugărești. În fotografie: aspect de la fabrica de textile din Tirana, una dintre numeroasele fabrici moderne ridicate în anii de după eliberare. →

Un miting de masă la Tirana.

ILOR

Pescari albanezi au ieşit în larg.

fasciştii italieni — şi-a făurit o orînduire în care el este stăpîn pe propria-i soartă. Alături de popoarele frăţeşti socialiste şi cu ajutorul acestora, el înaintează cu repeziciune spre înfăptuirea ţelului nobil al construirii societăţii socialiste.

...Cu 12 ani în urmă skipetarii — „vulturii de munte" — s-au avîntat în zbor liber spre orizontul luminos. Acum, la al 12-lea popas, măsurînd drumul străbătut, ei se pot mîndri cu victorii minunate.

I. CIOARĂ

Beratul, acest oraş pitoresc, a luat o mare dezvoltare în anii regimului democrat-popular.

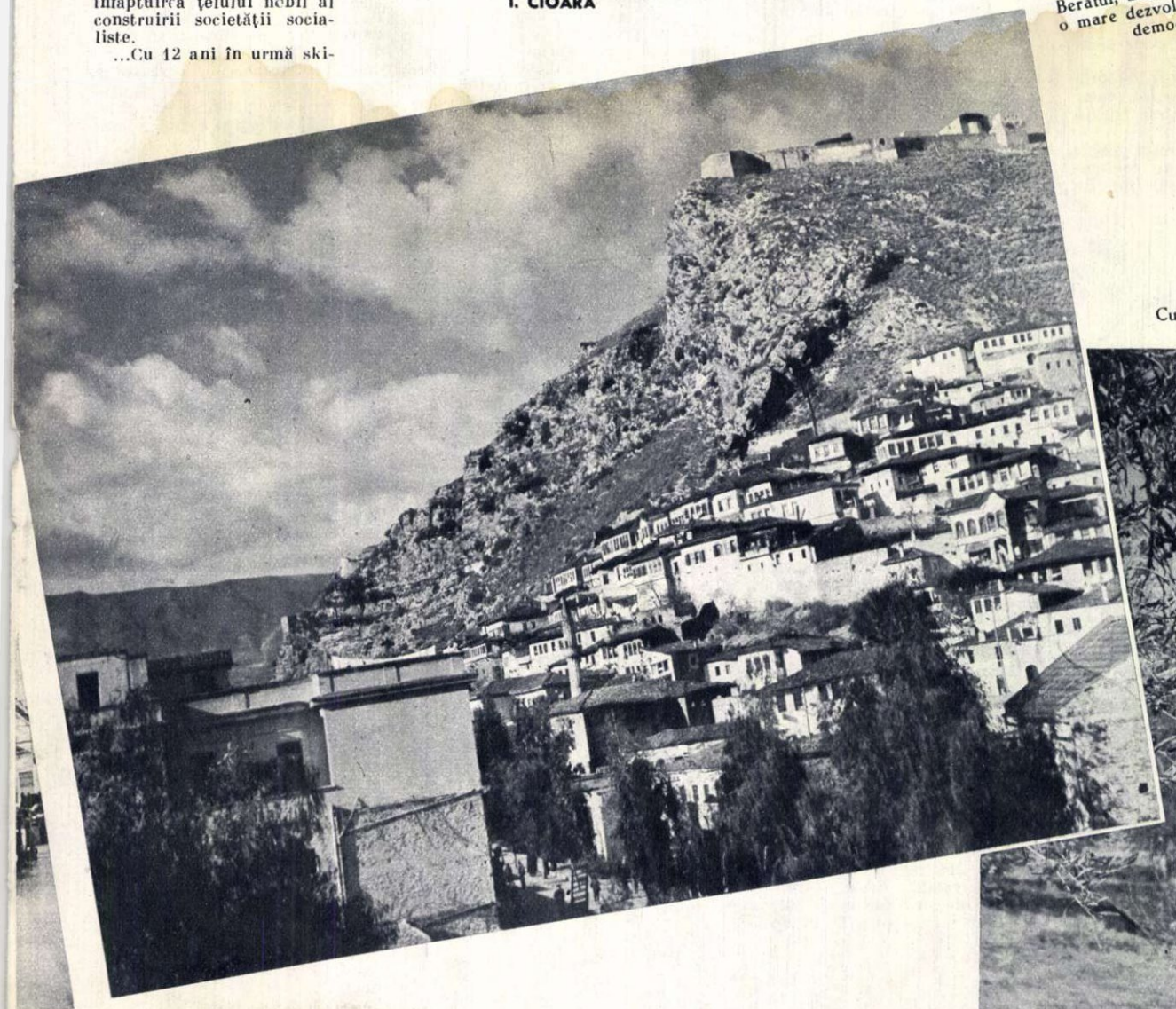

Culesul măslinilor.

Premiere... premiere...

UN ACTOR-AUTOR ŞI UN REGIZOR-SCENOGRAF NE VORBESC DESPRE NOILE PREMIERE:

„OMUL CU MÎRŢOAGA" la TEATRUL NAŢIONAL
„HANUL LA RĂSCRUCE" la TEATRUL MUNICIPAL

După primele cuvinte, parcă simţi nevoia să-l întrebi:

— V-am supărat cu ceva, poate v-am deranjat?

— Nu, drăguţă, nimic...

Vocea, uşor răguşită, aspră şi bătăioasă nu reprezintă fidel omul — G. Ciprian. O cutie de „Carpaţi", cîteva de chibrituri (4-5 de ţigară) şi G. Ciprian cheamă Pegasul pentru a evoca împreună un alt element... cavalin — „mîrţoaga".

— S-a ţinut bine, a împlinit chiar toamna asta 29 ani... Pentru un cursier e chiar un fenomen. (Ne-am amintit că pe G. Ciprian, cu pălăria puţin pleoştită trasă pe ochi, cu gulerul ridicat şi o veşnic stinsă ţigară, îl întîlneam în ... cursă spre Direcţia Teatrelor cu o piesă subsuoară). Mi-a mărturisit:

— Aş vrea să se joace iar piesa asta!...

Ca şi Chirică, credea în victoria „mîrţoagei" sale dramatice, chiar dacă de cîteva ori fusese bătută înainte de potou...

— Pentru noi, generaţia mai... nouă, mă iertaţi, mai contemporană, destinul piesei nu ne

Din nou la turf, cu şansele sporite (G. Ciprian şi... mîrţoaga sa, văzuţi de Cik Damadian).

este cunoscut. Cum s-a născut, cînd şi în ce împrejurări?

— La curse; nici nu se putea alt fel. E tot ce am cîştigat mai bun la curse. Întîmplarea mi-a scos în cale eroul. La alergările de cai am întîlnit pe un biet sufler de-al nostru, gătit în ziua ceea ca de paradă: cu botfori, pantaloni bufanţi, gheroc cadrilat, şapcă nouă şi binoclu.

— Ce-i cu tine? l-am întrebat zîmbind.

— Deschide programul, îmi răspunse misterios.

L-am deschis. În dreptul unei gloabe cu numele „Jalousie" văzui trecut — ca proprietar — numele suflerului. Ştiind ce patruped ponosit era fugarul care sosea regulat cu zeci de lungimi în coadă, în rîsetele şi fluierăturile jucătorilor — iar pe de altă parte, cunoscînd cît de greu o ducea suflerul cu lefşoara lui amărîtă, m-a săgetat un gînd şi mi-am zis: „Iaca subiectul!" Căutam unul. În seara aceea am însăilat o ciornă sumară, însemnînd cu literele A.B.C. numele personajelor. Atît! Pe urmă m-a furat viaţa de teatru cu bucuriile şi amărăciunile ei — goana după roluri fiind îndeletnicirea de căpetenie a oricărui actor care se respectă (asta să nu o dai la revistă!). Abia peste vreo doi ani, fiind internat în spital, am început să scriu, dar vag, fără contur, fără relief. Şi iar a trecut vreme şi iar... am intrat la spital...

— Atunci şi medicii au contribuţia lor!

— Da!... Au început să răsară personaje la care nici nu mă gîndeam: „Inspectorul general", „Proprietarul casei", „Stăpînul calului," „Omul cu idei" şi altele — şi comedia a luat forma definitivă. În pielea suflerului cursist — prea puţin interesant — l-am suprapus pe „nenea Coni", un tip adorabil, arhivar la Finanţe. I-am citit acestuia comedia şi a rostit cu plictis: „Nene, păcat de muncă şi de timp". Cînd a venit la teatru a fost tot atît de laconic:

„Om în toată firea, te ţii de drăcii!"

Am fost efectiv şi regizorul primului spectacol, în care George Calboreanu şi Ion Morţun au făcut — fiecare cu mijloace proprii — două creaţii atît de remarcabile, încît au pus în umbră chiar pe interpreţii de la Berlin şi Paris: Lothar Muthel şi celebrul Georges Pitöeff.

— Vasăzică...

— Da, s-a jucat şi peste hotare. A fost cel mai cunoscut „cal" de rasă valahă. Ernst Segal, regizorul de la Berlin (1930), a făcut lucruri uimitoare în spectacol: la ridicarea cortinei, în actul III, publicul a aplaudat la scenă deschisă decorul pitoresc care înfăţişa podul mizer în care se mutase batjocoritul arhivar.

— Şi la Paris?

— Deşi Pitöeff se bucura de mare faimă ca regizor, piesa n-a avut succes. Spectacolul s-a jucat cubist, expresionist, cu cai zugrăviţi pe cer, deşi Pierre Brasseur (interpretul lui Pierre din filmul „Evadaţii" — N.N.) şi Madeleine Lambert au jucat strălucit... Piesa s-a mai jucat la Praga, Berna şi Buenos Aires... cam acestea ar fi voiajurile comediei mele ecvestre.

— Şi acum?

Ciprian strică patru chibrituri şi îşi aprinse ţigara care i se stinse imediat.

— Aici ai vrut să ajungi? Să-ţi dau un pronostic? Cred că „spectacologic" se poate miza pe mîrţoaga mea. Distribuţia făcută de regizorul Al. Finţi e nouă, cu excepţia veteranului meu prieten Ion Manu, pe a cărui prospeţime mizez pentru a înfăţişa pitoresc şi cu savoare pe decăzutul „om cu idei"... O nouă faţetă a multiplului său talent ne arată popularul Vasiliu-Birlic în Varlaam. Soţia arhivarului, Ana, are două interprete: Mimi Botta (cu un temperament clocotitor) şi Carmen Stănescu (cu o cuceritoare feminitate); doi interpreţi are şi „amantul" Alexandru Nichita: Geo Barton şi Alexandrescu-Vrancea...

— Ei bine, dar Chirică... omul cu mîrţoaga?

Pac... s-a mai rupt un chibrit.

— Chirică, spui? Finţi a avut marele curaj să încredinţeze rolul prim unui debutant — Matei Alexandru — ...eu sper că va cîştiga „austriacul", vreausă spun, înţelegi, că va izbuti. Poate am avut şi eu unele îndoieli, doar ştiţi că şi G. Ciprian e actor şi a fost şi tînăr aşa că... Versiunea regizorală, decorurile, jocul actorilor converg spre a da trăire luminoasă micii drame a umilului arhivar îndrăgostit de gloabe şi de oameni, cu candela unei credinţe aprinse în suflet, dovedind că perseverenţa şi stoicismul au biruinţele lor... Sper că textul va răzbate pînă la public şi se va auzi, bineînţeles, nu o dată cu glasul suflerului!

Serile, cînd mă aşez undeva în sală, mă trec parcă din nou, după atîţia ani, fiorii unui debut dramatic. De astă dată în faţa unui nou public, mai sever şi mai drept... Şi trebuie să ştii că mai am două piese gata: „Nae Niculae" şi „Un lup mîncat de oaie"....

Chiar dacă aţi fost de puţine ori la curse puteţi realiza imaginea pe care ne-a lăsat-o actorul-autor la plecare: mergea uşor aplecat, cu un umăr înainte împungînd văzduhul. Ciprian parcă ţinea o mînă agăţată de frîul unui cal, aşa cum proprietarii îşi duceau, în turul de onoare, cursierii biruitori! Fără să vrei şoptesti numele piesei.... Nu-i aşa?

★

Decorurile nu au căpătat încă nuanţele dorite, actorii nu şi-au

DIN TOATĂ ŢARA - DIN TOATĂ ŢARA

ÎNCĂ UN CĂMIN CULTURAL LA SATE

Lîngă Baia de Aramă, în satul Crainici, s-a terminat de curînd şi s-a dat în folosinţă un nou cămin cultural, care cuprinde săli de bibliotecă şi lectură, precum şi o sală frumoasă de spectacole. În fotografie: clădirea noului cămin cultural.

LA CLUBUL ELEVILOR ŞCOLII MEDII DIN BREAZA

Pionierii şi elevii Şcolii medii din Breaza sînt cunoscuţi pentru activitatea lor extraşcolară. Despre acţiunile lor ei scriu permanent elevilor de la o şcoală medie din Moscova, cu care întreţin corespondenţă şi fac schimb de experienţă. În fotografie: un aspect al clubului şcolii în care elevii Şcolii din Breaza îşi petrec o parte din timpul liber.

Fotografie de I. VERMONT-Ploeşti

desăvîrșit „capetele", suflerul mai luptă din greu și luminile n-au fost potrivite...

Spectacolul se apropie de premieră. Să surprindem deci cu o clipă înainte de bătaia gongului ceea ce se întîmplă într-unul din teatrele noastre....

— Tov. Siegfried!...

— Din luna august n-am avut nici un ceas liber... Spectacole de pus la punct pentru „stagiunea" noastră de la Sinaia: „Cîinele grădinarului", „Cum vă place", „Trei generații" și „Pădurea", apoi repetițiile și premiera piesei lui Shaw „Nu se știe niciodată"...

— Am înțeles; de asta vă căutam fără izbîndă de cîteva zile... Am avut, deci, noroc că...

— ...Sînt bolnav și, deci, ținut în casă, așa că să vorbim...

— Inevitabil despre viitoarea dv. premieră....

— Cu regizorul sau cu scenograful vreți să vorbiți?

— Mai întîi cu regizorul!... Vrem să știm noutăți înainte de premieră.

— „Hanul de la răscruce" se numește noua piesă a lui Horia Lovinescu. Nouă, nu numai ca tematică, ci și ca mod de tratare dramatică. Nedefinit în coordonate precise geografice, locul acțiunii, „un han la răscruce", adăpostește înlănțuiri dramatice între personaje caracterizate nu nominal, ci prin funcțiile lor cotidiene. Eroii pierd din dimensiunile obișnuite ale unei piese și devin mai mult entități — simboluri. Din medii și locuri diferite, aceste personaje trăiesc 24 de ore sub amenințarea unei catastrofe care le va lua viața... Mecanica sufletească a acestor oameni — un intelectual, o vedetă, un agent comercial, un călugăr, o mamă — se desfășoară rotită de forțe covîrșitoare. Personajele apar profilate pe fundaluri enorme, în atitudini caracteristice. În fond, oamenii pledează, militează pentru dreptul la viață, pentru pace împotriva amenințărilor de orice fel.

— Cum credeți că va fi primită piesa de public?

— Ar fi nefiresc să spun că nu sînt convins de viitorul succes al textului. Piesa aduce o undă nouă, nu repetă canoanele desfășurării clasice ale unei acțiuni dramatice și, mai ales, e de mari posibilități actoricești. Servește, cum spunem noi, interpreții.

— Și ca viziune regizorală?

— Voi merge pe linia virtuților piesei, pe care voi încerca să o rezolv cu mijloace simple, umane, tratate însă la tensiunea unor oameni care așteaptă un cataclism eminent. Toată grija mea și a... pictorului scenograf va fi să pună în valoare interpreții.

— ...Care vor fi....

— Vîrfuri actoricești ale teatrului nostru (Jules Cazaban, V. Ronea, Fory Etterle, Clody Berthola) și doi musafiri de seamă de la Teatrul Național, care vor juca în reprezentație în această piesă: Aura Buzescu și Gh. Storin.

— Pictorul-scenograf ce intenții are?

— În cel de al doilea „rol" al meu, voi încerca să rezolv cadrul plastic atît de important (hanul), avînd în primul rînd în vedere problema spațiului scenic — am nevoie de dimensiuni largi; la început, acțiunea se petrece în han și apoi continuă, după cataclism, în același loc. În mod special mă preocupă luminile; vor fi un factor de seamă în acest spectacol. E inutil să adaug bucuria regizorului și scenografului Siegfried de a lucra la una din piesele noastre cele mai valoroase. Îi presimt ecourile în public și sînt convins că noua piesă a lui Horia Lovinescu va bate în inimile oamenilor simpli, cinstiți, care iubesc pacea și viața.

— Și premiera?

— Sper că va fi gata pînă la sfîrșitul anului. Asta dacă regizorul va fi mulțumit de... scenograf și dacă amîndoi vor reuși

Colaborare fără cusur și fără conflict. (Regizorul W. Siegfried dă indicații scenografului W. Siegfried, iar Cik Damadian, indiscret, surprinde scena).

sa transmită dincolo de rampă acest fierbinte mesaj poetic.

Pe masa de lucru al lui W. Siegfried, alături de textul adnotat de regizor, pictorul dădea contur viitoarelor decoruri.

În curînd, deci, premiera „Hanul de la răscruce".

AL. POPOVICI

Întîlnirea noastră cu... OVIDIU VARGA

Cînd am intrat în biroul tovarășului Ovidiu Varga, directorul programelor muzicale ale radiodifuziunii, tocmai era pe sfîrșite o discuție în care expresia — oarecum de iz chirurgical — „pe viu", era des repetată. Așa că, intrigat de rezonanța cam neobișnuită a acestor două cuvinte într-un birou în care se trasează viitoarele drumuri aeriene ale portativelor, am rostit — după ce interlocutorul său a plecat — următoarea întrebare:

— Dacă nu intru prea adînc în mecanismul activității dumneavoastră și dacă nu comit vreo indiscreție, ați putea să-mi spuneți cîteva lucruri în legătură cu misteriosul „pe viu"?

— Dar nu e nici un mister.... îmi răspunse amuzat tovarășul Varga. În scurt timp acest „pe viu" va fi pe buzele și, mai cu seamă, în urechile a zeci de mii de oameni. Emisiile „pe viu", cum denumim noi în limbajul „de uz intern" transmisiile directe din studio, deci nu prin intermediul bandei de magnetofon sau al discului, sînt și vor fi reintroduse pe scară cît mai largă în programele noastre muzicale. Satisfacem astfel dorințele ascultătorilor care ne cer „mai multă viață" în programe. În plus, din experiența ultimilor ani, în care am folosit mai mult „muzica înregistrată", am constatat că aceste înregistrări, deși asigură un nivel tehnic și uneori și de interpretare superior unui concert public sau unei transmisii „pe viu", totuși suferă din punct de vedere al forței emoționale pe care contactul direct dintre artist și public o creează întotdeauna la o tensiune mai înaltă.

Am schițat un gest de nedumerire.

— Știm, vreți să spuneți că nu înțelegeți cum poate fi numit „direct" contactul între artist și public, prin intermediul radio-ului. Vă asigur însă că la aprinderea becului roșu, prin care interpreții din studio sînt înștiințați că din clipa aceea s-a făcut „contactul cu ascultătorii", emoția lor este mai mare decît chiar dacă s-ar afla în fața unei săli arhipline.

— Atunci, ca o consecință a acestui fapt, veți utiliza, probabil, mai intens procedeul transmisiilor directe din sălile de spectacol?

— Față de trecut, aceste transmisii vor crește mult. Vom transmite din sălile de concert, de operă sau operetă, concerte sau spectacole muzicale în toate genurile și nu numai din Capitală, ci și din centrele mai importante ale țării. De asemenea, în urma intensificării colaborării dintre Radiodifuziunea noastră și Radiodifuziunea altor țări, vom avea posibilitatea să facem mai multe transmisii directe sau deferate (înregistrate și apoi difuzate) din străinătate.

— Fără îndoială că aceste transmisii vor îmbogăți simțitor programele muzicale și în sensul unei variațiuni mai mari a lor...

— E o întrebare sau o constatare? mă întrerupe tovarășul Varga.

— Vedeți, atac eu mai direct și mai critic, ascultătorii reproșează emisiunilor muzicale repetarea prea deasă a unor bucăți muzicale...

— Trebuie să recunosc că programele noastre muzicale suferă încă din pricina acestei prea dese repetări. Acest lucru se întîmplă, în mod deosebit, în programele de muzică ușoară românească și în acele programe cuprinzînd piese intermediare să le zicem semisimfonice, muzică distractivă pe care limba germană le unește sub denumirea mai proprie de „Unterhaltungsmusik". Cauza trebuie căutată în lipsa unui repertoriu mai bogat din aceste genuri, care să permită o „turație" mai distanțată a pieselor în emisie. Preocupările noastre se îndreaptă în prezent către rezolvarea acestei situații.

— Aceste preocupări vădesc că „ascultați" părerile ascultătorilor.

— E un fapt deosebit de pozitiv că ascultătorii, mereu mai numeroși, ne scriu părerile lor asupra emisiilor, criticîndu-ne, dîndu-ne sugestii. Acest contact constituie pentru noi un mijloc permanent de a cunoaște „pulsul" ascultătorilor și de a proceda în consecință. Unii sînt pentru genurile „ușoare", alții pentru cele „grele". Este adevărat că numărul scrisorilor primite de la prima categorie de ascultători predomină. Cred însă că e demn de relevat faptul că în ultima vreme scrisorile ascultătorilor care iau apărarea genurilor „mai grele" sînt din ce în ce mai numeroase. Acestea demonstrează zi de zi creșterea nivelului cultural-artistic al ascultătorilor și ele destăinuie adesea procesul acestei creșteri. Tot la sugestiile ascultătorilor noștri, inaugurăm în această stagiune noi emisiuni și cicluri muzicale, cu triplu scop: al informației, al educației muzicale și al divertismentului.

Cunoscînd că tovarășul Varga este el însuși compozitor, i-am pus întrebarea:

— Și pentru că am început cu o „indiscreție", permiteți-mi să comit o alta: nu știu cît timp vă rămîne pentru creația proprie, dar probabil că aceasta e în atenția preocupărilor dumneavoastră. Așa că ce proiecte aveți?

— Despre... proiecte pot, desigur, să vorbesc mai mult, pentru că, nu știu cum se face, cu cît ai mai puțin timp pentru creație, cu atît crește numărul lor. Totuși, am în lucru o uvertură programatică pentru orchestră simfonică; sînt pe punctul de a termina un concert pentru orchestră de coarde. Am în schiță „Variații umoristice pe o temă sentimentală" pentru cvintet de suflători. Voi relua colaborarea cu genul „cîntecului". Alte proiecte ar fi...

În această clipă este adusă mapa unor noi emisiuni alcătuite la cererea tinerilor ascultători: elevi și studenți.

Traian STOICA

DIN TOATĂ ȚARA — DIN TOATĂ Ț

PE ȘANTIERUL GOVORA

Pe șantierul național de la Govora, unde se construiește un combinat chimic, elanul în muncă al brigăzilor de tineret a făcut ca, după nouă luni de activitate, planul să fie îndeplinit în proporție de 115 la sută.

Fotografia reprezintă construcțiile terminate ale clădirii ridicate la intrarea în fabrică.

Fotografie de A. PALLY
Pitești

PENTRU COPIII MUNCITORILOR

Uzinele „Vasia Vasilescu" din Mediaș au construit o nouă creșă pentru copiii salariaților.

Clădirea ultramodernă are 56 de încăperi perfect utilate și înzestrate cu mobilierul adecvat. Creșa a fost dată în folosință, iar numărul copiilor găzduiți se urcă la 250.

...ŞI TOTUŞI CRESC!...

reportaj
de R. RODA

N-am auzit niciodată vorbindu-se despre hidroponică şi poate că nici azi n-aş fi ştiut ce înseamnă asta, dacă n-aş fi asistat la o discuţie care s-a purtat între personajele şi în cadrul următor:

Decorul: Piaţa Mihai Viteazul din Cluj; *personajele*: un cumpărător prezumtiv, un speculant sadea şi mai mulţi gură-cască, printre care şi subsemnatul; *obiectul discuţiei*: nişte roşii precăjite; *acţiunea*: se petrecea cam pe la sfîrşitul lunii aprilie (sau începutul lunii mai), sub o ploaie măruntă şi rece.

Cumpărătorul cel părelnic întrebă într-o doară, mîngîind cu privirile roşiile etalate pe o tarabă:

—Şi cît ziceai că ceri pe kilogram?

— Cît ai auzit: 60 de lei...

— ? (ochi holbaţi şi un şuierat prelung. A pagubă, cum s-ar zice).

— Las'că ţi-a trece dumitale pofta de speculă cînd o da el, Coţ, drumul la fabrica lui de roşii, zise unul din cercul de gură-cască, după care se îndepărtă, amenînţînd cu capul.

„Coţ“... „fabrică de roşii“... iată vorbe care nu puteau să nu stîrnească interesul şi curiozitatea oricui, dar mi-te a unui ziarist.

Din două vorbe am aflat cine-i „Coţ“ şi că-l pot găsi dacă fac o plimbare la...

...GRĂDINĂRIA ORAŞULUI

La intrarea uneia din serele grădinăriei oraşului Cluj mă întîmpină o pălărie mare din pai (atîta pot vedea deocamdată de la înălţimea pragului pe care mă aflu) care acoperă (cum am văzut mai apoi) un cap mic, chel, cu o faţă foarte brăzdata. Un zîmbet larg îmi înfăţişează dantura lui bine fortificată în metal alb. Este grădinarul Martin Katz, sau Coţ, cum îi spun oamenii din partea locului — cel cu „fabrica de roşii“...

Grădinarul mă pofteşte înăuntru. În seră mă izbeşte o căldură care contrastează puternic cu temperatura destul de scăzută de afară. Trecînd printre două şiruri de bazine din ciment, deasupra cărora domină bogate tufe de roşii pline de rod, îl însoţesc pe grădinar spre cămăruţa lui din fundul serei. Peste puţin timp încep să fiu iniţiat în taina a ceea ce se cunoaşte sub numele de hidroponică, adică cultivarea plantelor în soluţii nutritive. Dar, mai ales, am aflat...

... POVESTEA UNUI OM ÎNCĂPĂŢÎNAT...

Dacă încăpăţînare se numeşte dorinţa neostoită a unui om de a pune în practică un lucru pe care ştiinţa l-a stabilit în laborator, atunci şi Martin Katz este un om încăpăţînat. El s-a încăpăţînat, adică să producă pe scară industrială legume cultivate nu în pămînt, ci în apă; să dea, de pildă, în consum public, în tot timpul anului — din ianuarie şi pînă în decembrie, în fiecare zi, — roşii proaspete cu preţuri ieftine.

Ideea aceasta i-a venit prin anul 1949. Cum i-a venit ideea? Asta e o poveste mai lungă, pe care Martin Katz mi-a desfăşurat-o ore în şir. Eu am să o fac mai pe scurt.

...Anii războiului. Tipograful Martin Katz şi întreaga sa familie sînt deportaţi din Cluj. Katz trăieşte lanţul suferinţelor în lagărele de la Auschwitz, Grossrosen şi Dachau. În peregrinările sale întîlneşte oameni de pe toată faţa pămîntului. În nopţi lungi, chinuitoare, de lagăr, oamenii discută, încercînd să găsească o explicaţie a cauzelor pentru care îndurau atîtea suferinţe. Îşi aminteşte că într-o noapte a auzit pe unul spunînd că numai atunci va domni pacea în toată lumea cînd va fi stăpînă o orînduire în stare să îndestuleze pe toţi oamenii cu hrană pentru trup şi pentru suflet... Vorbise un rus, îndrăgit de toţi deţinuţii pentru felul în care ştia să ţină trează în oameni nădejdea unor vremuri mai bune. Şi tare hazliu mai era rusul acela! Cînd mîncarea era mai mîrşavă, atunci găsea el de cuviinţă să se ia la întrecere cu cei din lagăr în a scorni reţetele cele mai desăvîrşite pentru prepararea celor mai fine mîncăruri... Şi în faţa străchinilor cu mazăre furajeră, oamenii îşi potoleau foamea cu străşnice, dar închipuite feluri de mîncare... Stepan scornise într-o zi o mîncare din roşii. Doar două-trei tomate de-ar avea şi ce grozavă mîncare ar mai face!... Discuţia, purtată în jurul procurării acestor roşii, a alunecat cu timpul pe alt făgaş şi oamenii începură să vorbească de modalităţile diferite de cultivare a acestei legume. Şi Martin Katz află acum pentru prima oară că, undeva în lume, în regiuni în care pămînturile sterpe nu îngăduie cultivarea legumelor, oamenii au recurs la cultivarea acestora în apă. Cam atîta aflase Martin Katz, într-o noapte neagră de lagăr...

De atunci au trecut ani. Martin Katz s-a reîntors în patrie. S-a recăsătorit, refăcîndu-şi familia. Dar nu mai putea munci în vechea sa meserie de tipograf. Urmările unei boli contractate în lagărele de exterminare îl împiedicau să lucreze în aer închis. Medicii îi recomandă muncă în aer liber, dar boala nu-i îngăduie nici un efort fizic. Într-o bună zi îşi aminteşte că, în lagăr, cineva ar fi spus că există un fel de grădinărie care nu cere prea multe eforturi fizice... Da, da! Îşi amintea de acela din lagăr care într-o noapte povestise că a văzut legume cultivate în apă. Va încerca şi el: va cultiva mai întîi roşii şi din prima recoltă va face o mîncare după reţeta rusului, în amintirea lui...

Hotărîrea fiind luată, o comunică soţiei sale. Aceasta l-a privit la început oarecum... îngrijorată. I-a spus: „Cum te apuci tu de asemenea treabă? Ştii cum se face această cultură? Ai să izbuteşti?“

— Da, i-a răspuns Martin Katz, am să pot. Şi cei care au izbutit pînă acum tot oameni au fost, nu zei! Şi eu sînt om. Am să încerc, am să lupt şi sînt sigur că am să izbutesc.

Cu atîta patos, cu atîta încredere în forţele sale, ale *omului*, a rostit aceste cuvinte, încît i s-au alăturat cu curaj şi soţia, şi copiii, care i-au fost sprijin şi în cei şapte ani de luptă cu tot felul de greutăţi materiale. Pentru că într-adevăr Martin Katz a parcurs...

...7 ANI DE EXPERIENŢE

Am ascultat preţ de cîteva ceasuri odissea celor şapte ani cît s-au scurs de la primele încercări pînă la actuala instalaţie. Chipul brăzdat al grădinarului mărturiseşte suferinţele trecutului, dar şi încrederea neştrămutată în izbînda încercărilor sale. Unele episoade ale istorisirii sînt de-a dreptul hazlii. Abia îţi poţi reţine rîsul, auzind tărăşenia primei încercări: prin anii 1949-1950 a... „dizolvat“ pămînt în apă, folosind în acest scop vreo şase hîrdaie de lemn... Nădăjduia omul că plantele cultivate în această apă îi vor da prima recoltă de roşii. N-a cules asemenea fructe, de bună seamă, dar a obţinut în schimb o nemaipomenită recoltă de buruieni şi o floare... Floarea aceasta a fost însă pentru el suportul moral al încercărilor ce aveau să urmeze...

A cercetat lexicoane şi lucrări ştiinţifice din care mare lucru nu a înţeles, dar a aflat care sînt elementele hrănitoare ale plantelor. A încercat nenumărate soluţii nutritive, folcsind formulele aflate. În zadar. Formulele din cărţi şi prospecte erau valabile doar pentru experienţe de laborator şi dădeau rezultate numai la nivelul acestor experienţe. El era însă omul practicii şi îl interesa o formulă valabilă cultivării plantelor în soluţii nutritive pe scară industrială. Şi după zeci şi zeci de încercări, a găsit-o. În anul 1953 îşi construieşte într-o seră particulară trei bazine de ciment, cu ajutorul cărora va încerca soluţia în care-şi punea toate nădejdile. (Folosise pînă atunci mici bazine de sticlă — acvarii de salon — care nu-i asigurau productivitatea; apoi lădiţe de lemn care s-au dovedit impracticabile, pentru că lăsau să se scurgă apa cu soluţiile nutritive). În bazinele de ciment obţine prima recoltă de roşii şi castraveţi, recoltă bogată, care însemna începutul realizării unui vis.

— De ce te-ai chinuit singur în tot timpul experienţelor şi n-ai ce-

rut sprijin unor oameni de știință? — întreb.

Întrebarea aceasta, se vede, îi stîrnește amintiri neplăcute. Oftează prelung și cu un zîmbet amar în colțul gurii continuă povestirea:

— Prin anul 1952 am anunțat Academia despre încercările mele. M-au vizitat atunci cîțiva profesori, unii de la Institutul Agronomic, alții de la Universitatea Bolyai.

— Și rezultatul? îl întrerup eu nerăbdător.

— Rezultatul... a fost tare încurajator pentru mine... Un profesor mi-a spus: „De ce, Coț, nu te ocupi tu cu lucruri mai serioase? Ce faci tu aici este o jucărie de copii!"

Altcineva — nu „binevoitor", desigur — a căutat să-l încredințeze că știința grădinarului — care-i oferea o roșie culeasă chiar atunci, într-o zi de ianuare, se pare — o posedă domnia sa în degetelul său cel mic... Nemulțumit de „ajutorul" pe care asemenea „binevoitori" i l-au oferit, pasă-mi-te, cu atîta înțelegere și largheță — precum ați observat și dumneavoastră — s-a adresat Partidului și Sfatului Regional Cluj.

E... de bănuit că tovarășii din conducerea Comitetului regional și orășenesc de partid și tov. Jurca, președintele Sfatului Popular Regional Cluj, au privit primele rezultate ale muncii încăpățînatului nostru grădinar în perspectiva dezvoltării lor și au văzut lucruri'e ceva mai departe decît au izbutit să vadă chiar și unii sceptici oameni de știință... „Bănuiala" mea are un solid temei: grădinarului Katz i s-a pus la dispoziție una dintre serele grădinăriei comunale a orașului Cluj, seră care a fost amenajată (făcîndu-se investițiile necesare) pentru ca grădinarul nostru să demonstreze practic că poate obține circa 100 kilograme roșii pe metrul pătrat, roșii pe care le culege în fiecare zi, în tot timpul anului. Și pentru a vă convinge și pe dv., vă invit să părăsim cămăruța în care ne aflăm (laboratorul grădinarului) și să facem o plimbare prin sera care vă prezintă... prototipul a ceea ce am putea numi fără teamă...

...O FABRICĂ DE ROȘII

Afară plouă și e frig, dar în seră, domină o căldură de iulie. E firesc. Roșiile se coc și au nevoie de o temperatură ridicată. Cine furnizează? Instalația de încălzire centrală aflată într-un colț al serei.

Să trecem printre cele două șiruri de bazine de ciment, care poartă — ca pe o bogată ornamentație — înalte tufe de roșii, grele de rod, care par să crească din lădițele pline cu piatră pe care le vedem așezate deasupra bazinelor (cîte trei pe fiecare bazin). Sînt aci în total 13 bazine de cîte un metru pătrat, legate între ele cu țevi prin care circulă apa încălzită. Bazinele sînt aproape pline cu apa din care se alimentează plantele. Dacă veți încerca temperatura apei, băgînd mîna pe sub lădițe în bazin, veți păți ce am pățit și eu: o veți retrage repede, oarecum speriați.

Nu pentru că apa ar fi fierbinte (nu are decît temperatura necesară dezvoltării plantei în stadiul respectiv), dar pentru că veți da de un păienjeniș de fire a căror atingere nu-i tocmai plăcută. Sînt rădăcinile plantelor care-și sug hrana îmbelșugată și pe alese, după placul lor, din apa care a fost tratată cu soluția nutritivă.

Influențat probabil de poziția grădinarului, care acordă atenția mai ales laturii practice a problemei cultivării plantelor în apă, am neglijat la rîndu-mi latura teoretică a acestei probleme și m-am aplecat spre cele practice. Am primit, adică, roșiile pe care grădinarul mi le oferea pe măsură ce le smulgea de pe tulpină. Nu că aș fi pofticios, dar să savurezi o roșie cînd speculanții le vînd cu 60 de lei kilogramul nu-i de colo... Am mîncat deci o roșie, două, chiar trei... Una dintre ele era o roșie... galbenă. Vă asigur că toate au fost strașnic de gustoase, mai gustoase chiar decît acelea pe care le consumăm în toiul verii. Ba am gustat și un bob dintr-un strugure care se dezvolta de unul singur (deocamdată) pe un butucel ce-și trăgea seva din apa fermecată!...

— Cîte recolte faci într-un an, tovarășe? mă interesez eu.

— Din momentul în care a răsărit planta, producția merge pe bandă rulantă...

Cu toate că omul îmi vorbește foarte serios, am totuși impresia că rîde de mine. Grădinarul observă și îșI dă osteneala să-mi dovedească că mă înșel. Mă duce la răsadnița care se află într-o parte a serei și-mi explică cum devine cazul cu... banda rulantă: aici pune sămînța, în sol anume pregătit. Plantele răsărite (răsadurile) sînt fixate — cîte patru în fiecare din lădițele de lemn pe care le-am văzut pe bazine, lădițe care au fundul de sîrmă împletită pe care se sprijină un strat de paie, iar pe deasupra un strat de piatră măruntită. Rostul lădițelor este de a menține planta, care, după ce a fost răsădită, începe să-și caute hrana; rădăcinile pătrund prin stratul de piatră și prin cel de paie, ajungînd în bazinul cu soluție nutritivă. În acest moment, de pildă, o serie de plante au început să rodească, altele sînt doar înflorite, iar cele mai multe au ajuns în faza culesului. Pe măsură ce roșiile de pe o plantă au fost culese, planta respectivă este înlocuită cu alta din răsadniță. Circuitul este deci complet și producția se face... curat pe bandă rulantă... În fiecare zi grădinarul culege roșii proaspete, rodul unei munci ușoare. El nu sapă, nu plivește, nu udă, nu se teme de intemperii (secetă, grindină, îngheț). Simplu, nu?

Eram în pragul entuziasmului, cînd o altă întrebare vine să mi-l potolească. Îl întreb, cu sfiiciune, pe grădinar:

— Bine, bine, dar la urma urmei de ce să ne batem capul cu cultivarea roșiilor în soluții nutritive — sau cu hidroponica, cum spui dumneata că se numește — cînd țara noastră, slavă domnului, e destul de bogată în pămînturi fertile...

Grădinarul mă privește puțin chiorîș și-mi spune: «Vorbești și dumneata, tovarășe, la fel cum mi-a vorbit unul dintre profesorii care m-au... „ajutat!"...»

Comparația mă măgulește, dar stărui în întrebarea pe care grădinarul parcă abia o aștepta pentru a-mi dezvălui adevăratele lui...

...PLANURI REALIZABILE

Grădinarul mi-a expus pe scurt (într-o oră doar!...) avantajele, din punct de vedere economic și social, ale cultivării legumelor în soluții nutritive. Am reținut doar cîteva obiective concrete care pot demonstra practic aceste avantaje. Martin Katz preconizează, de pildă, sere întinse pe cîte o mie de metri pătrați în regiunile carbonifere, în regiuni cu izvoare termale și în genere în locuri în care solul nu permite cultivarea legumelor, dar în care încălzirea serelor s-ar putea face cu cheltuieli minime. În schimb, minerii, muncitorii din aceste regiuni ar putea fi aprovizionați în tot cursul anului cu legume proaspete, sănătoase. El vede posibilitatea construirii unor asemenea sere pe lîngă spitale (în deosebi spitale de copii), internate etc., în care există deja instalații de încălzire centrală, care ar putea alimenta și serele. Bolnavii, copiii., vor putea căpăta astfel în permanență legume bogate în vitamine, care adeseori constituie adevărate medicamente naturale. Grădinarul nostru a propus construirea unei sere la Casa de odihnă de la cota 1400 (Sinaia) pentru îndestularea oaspeților cu roșii și alte legume în toate sezoanele. Ce ar fi, se întreabă grădinarul nostru, dacă am exporta iarna și primăvara legume proaspete, produse cu cheltuieli minime? Într-un cuvînt, grădinarul Martin Katz dorește ca rezultatele obținute după șapte ani de muncă, să fie puse în practică pe scară întinsă pentru îndestularea oamenilor muncii. Și planurile lui ar putea deveni curînd fapte, dacă și oamenii de știință l-ar sprijini cu încredere în eforturile sale.

Plecînd din „fabrica de roșii" am întîlnit la poartă un tînăr care muncește aci, la grădinăria orașului. Mușca vîrtos dintr-o coșcogea roșie, pe care i-o oferise mai înainte, din sera sa, grădinarul nostru cel încăpățînat.

— E bună? îl întreb.

— Bună, îmi răspunde, ștergîndu-și gura. Și după ce grădinarul se îndepărtă de noi, adăugă: „Dar îți spun eu dumitale, tovarășe: are să facă Coț aista, roșii în apă, cînd o face plopul pere și răchita micșunele...

Hm... bine că tînărul acesta nu-i om de știință, mi-am spus. Căci omul de știință este convins, trebuie să fie convins azi, că dacă vrea omul, plopul poate să facă pere, precum și răchita micșunele...

ANAVI Adam
poet maghiar din R. P. R.

CÎNTEC MIC DESPRE FRIG

Ger de treizeci de grade...
Scîrțîie zăpada... Bate
vîntul înghețat și crește...
Iarna meșteră urzește
horbote-argintii prin ramuri
și dantele noi la geamuri.

Frigul stă pe crengi la pîndă,
dintre chiciure se-avîntă,
îți atîrnă bătrîneți
pe la tîmple și musteți
și — duhliu fără pereche —
te ciupește la ureche.

Nu demult sosi la noi
ca un fercheș vistavoi,
nechemat, neașteptat,
nimeni nu l-a-ntîmpinat,
nimeni nu i-a dat rachiu
nedoritului zbanghiu.

Da' tot mi-a intrat în casă,
mi-a pus flori în geamuri — plasă —
în cerneală mi-a prins tocul,
mi-a batjocorit și focul, —
iar pe noapte s-a culcat,
nepoftit, la mine-n pat.

„Pleacă!", l-am luat de sus...
Rumeguș, pe foc am pus,
și cărbuni, și gaz, și voave...
I-am zis și vreo trei voroave,
S-a făcut că nu m-aude
și-a rămas la mine linde. [1])

Da' pe viitor, ca leac,
sobă-atomică-am să-mi fac, —
ca bricheta scapără
dintr-o dată-n flacără.
Pe la focuri proaspete
să-mi vii, frig, tu, oaspete!

În romînește de **H. GRĂMESCU**

1) Linde — străin scutit de dări, scuteinic.

Florian SAIOC

OMIZILE

Sînt pete-n soare, pete-n lună
Și pete-n sufletu-omenesc.
Pădure fără uscătură
În toată lumea nu găsesc.
Nu însă petele din soare
Pe mine-n suflet mă rănesc,
Nici uscătura din pădure
Din dinți mă face să scrîșnesc.
Omizile ce-i rod frunzișul
Și primăvara o-mpînzesc
Îmi umplu inima de scîrbă.
Omizi și-n țara mea trăiesc.
Pe mugurii vieții noastre
Păroasa burtă și-o lipesc,
Își schimbă după crengi culoarea
Ca nu cumva să le zăresc.
Cînd la tulpină se strecoară,
Cînd sus pe ramuri colcăiesc,
Veniți, tovarăși, lîngă mine
Să m-ajutați să le stîrpesc.

MEȘTERI AI ARTEI POPULARE

Este binecunoscută îndemînarea muscelencelor pentru meșteșugul țesăturilor și confecționarea covoarelor naționale. Mîini meștere de femei tinere sau vîrstnice realizează adevărate comori de artă populară.

Multe dintre ele, lucrînd acum în cadrul cooperativei „Arta populară" din Cîmpulung, au realizat zeci de noi sortimente specifice ținutului.

O bună parte dintre modelele folosite în țesăturile muscelencelor sînt inspirate din vechi țesături românești. Pentru aceasta ele primesc ajutorul bătrînilor artiști în lucrări de artă populară și, după cum se vede și în fotografia noastră, tinere țesătoare urmăresc cu atenție un model desenat de bătrîna Constanța Vlad, o adevărată profesoară în meșteșugul țesăturilor naționale.

Fotografie de Gh. POPESCU — Pitești

INSTALAȚII MODERNE

O serie de mașini moderne pentru fabricarea pastelor făinoase au fost cumpărate în străinătate și instalate la fabrica „Vulturul" din Ploești. Ca urmare a folosirii noului utilaj, o bună parte din operațiile de fabricare a pastelor făinoase sînt acum automatizate, folosindu-se astfel personal mai redus.

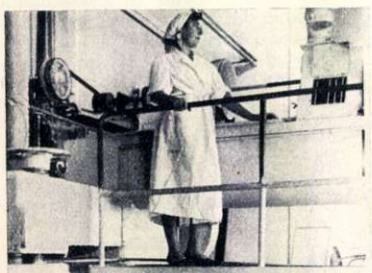

În fotografie, putem vedea mașina principală, care este controlată de două lucrătoare. Sus: tov. Maria Popa supraveghează felul în care se desfășoară frămîntarea automată a aluatului; jos: tov. Alexandrina Hofman, urmărind operația de tăiere a pastelor lungi.

Fotografie de I. VERMONT — Ploești

4.500 SORTIMENTE DE STICLĂ

Știați că la uzinele „Vitrometan" din Mediaș se realizează 4.500 de sortimente ,toate din sticlă? Majoritatea acestor obiecte sînt adevărate produse de artă.

În fotografie: tov. Ana Pall, fruntașa secției de pictură, o talentată artistă specializată în ornamentarea vazelor și a altor obiecte de artă.

POPA

de Ilarie MURGU

Casa de țară a bunicii mele avea trei încăperi. Cea mai mare, sufrageria, era transformată în fiecare vară în dormitor pentru nepoți. Nopțile petrecute aci mi-au lăsat pînă azi cele mai duioase amintiri ale copilăriei.

Era o cameră lungă (așa o vedeam eu atunci), întunecoasă, cu pereții strîmbi și coșcoviți de povara celor peste o sută de ani. Răsfirate prin ea, un scrin, o masă și scaune demodate, iar pe pereți fotografii șterse, în rame de lemn cu tăieturi stilizate, din care bărbați mustăcioși, în redingote și joben, sau femei încorsetate în rochii largi de crinolină, îți trimiteau surîsuri stinse și melancolice.

Totul avea darul de a-mi strecura în suflet o tristețe vecină cu teama, pe care o simt și azi de cîte ori îmi amintesc de nopțile petrecute acolo. Bunica vedea în toată tulburarea mea o urmă a despărțirii de cei dragi și atunci venea în fiecare seară să-mi păzească somnul, îndulcindu-l cu povești.

Într-o seară a așezat pe măsuța de lîngă pat o statuetă. Un sfîntul Gheorghe în luptă cu balaurul. „Făt-Frumos va sta de veghe toată noaptea lîngă patul tău". Și acolo a rămas ani în șir. Azi n-aș putea să-mi închipui vechea sufragerie a bunicii fără imaginea sfîntului înzăoat. Era o statuetă, atingînd în înălțime aproape 25 cm. Un cal ridicat în două picioare, iar sfîntul, aplecat în șa, străpungînd cu lancea gura balaurului, care-și încolăcea coada pînă peste trupul armăsarului. Totul lucrat în lemn, cu o migală și o măiestrie uimitoare. Elemente de expresie ca fața crispată a călărețului, ochii înspăimîntați ai calului, sau hidoșenia și furia fiarei — erau fixate în lemn tot atît de perfect ca și pe o pînză. Bunica o cumpărase de la un moț pribeag, care se oprise în sat cu ani în urmă și „făcea asemenea trebi", pentru o farfurie cu linte și doi crăițari împărățești.

— Era un om bătrîn și tăcut. Slab — numai piele și os. Cioarecii și cămeșa ferfeniță. Vai de zilele lui...

Am rugat-o anul acesta (s-au scurs de atunci 20 de ani bătuți pe muche) să-și reamintească numele lui. N-a fost posibil. Am aflat însă că mai puteau fi găsite în sat obiecte lucrate de mîna lui. Am mai găsit într-adevăr două crucifixuri, o ploscă încolăcită cu șerpi și un sfînt Gheorghe asemănător cu cel pomenit. Dar nimeni nu-și mai amintea numele lui. Bătrînul moț a murit la fel ca ei sărac și necunoscut, fără să fi avut vreodată conștiința deplină a talentului său.

Numele lui s-a stins la fel ca atîtea mii și mii de alte nume de creatori țărani. Întreg tezaurul artei noastre populare, din cele mai vechi timpuri și pînă azi, n-a lăsat mai mult de patru-cinci nume. Și acestea însemnate incidental, pe cîte o catapeteasmă sculptată sau pe vreun lințoliu brodat.

De aceste lucruri mi-am amintit nu demult. Mă aflam într-o comună din raionul Tg.-Neamț, Filioara. Ajunsesem aci pentru a sta de vorbă cu doi dintre creatorii populari ai locului: Gheorghe Cîrje și Ioan Băltățescu. Trebuie să spun în primul rînd că nu i-am găsit întîmplător. Numele lor figurau în cataloagele Casei centrale de creație din București și în expozițiile regionale și raionale de artă populară din regiunea Bacău. Oamenii aveau, așadar, ceea ce se numește în artă, un nume.

Cititorul va înțelege de ce acum am pomenit la începutul acestor rînduri povestea bătrînului sculptor în lemn. L-am considerat unul dintre ultimii noștri creatori de acest fel, care s-a stins necunoscut. Arta noastră populară nu mai este azi o artă de creatori anonimi și reprezentanții ei își exercită dreptul la glorie, ca orice artist cult și consacrat.

Gheorghe Cîrjă și Ion Băltățescu sînt sculptori în lemn. Primul, un om uscat și tăcut, s-a apucat să încrusteze bastoane încă din fragedă tinerețe. Părinții lui au avut ceva pămînt, dar băiatului i-a plăcut mai mult să umble aiurea, prin pădure și să strîngă mătrăgună sau unt de brad, măselariță, mure și fragi. Cel de al doilea e mai vorbăreț, mai dezghețat. Vorbește de „arta populară" a locului de „stil", „motive", „creație". Înainte de alegerea modelului de încrustat cercetează ii, pieptare, cojocele. Mă rugă să-i trimit din București niscaiva albume cu cusături, pentru a „nimeri mai bine arta". Și adăugă:

— Un artist trebuie să studieze.

Mi-o spune cu toată seriozitatea. Contactul cu îndrumătorii trimiși de casele de creație l-a făcut să priceapă nu numai semnificația artei populare, ci într-un anume fel chiar condiția sa estetică.

De sute de ani țăranii noștri sculptează în lemn. Natura („codrul frate cu romînu'") le-a dăruit în primul rînd acest material. După cum deșerturile Egiptului i-au obligat pe locuitorii lui să-și clădească monumente din piatră sau pe greci să-și facă statuile din marmură. Generații întregi de creatori ne-au lăsat de-a lungul veacurilor furci de țesut, fluiere, ghioage stilizate cu șerpi, flori sau crestături. În general, observîndu-se mici diferențe de la un secol la altul. Dar tot din mijlocul acestor creatori s-au născut și minunații artiști care ne-au transmis, de pildă, Tîmpla de la Arnota, nenumăratele catapetesme sau frumosul jilț al lui Rareș.

Cîrje și Băltățescu nu fac decît să le urmeze tradiția. Bastoanele lor sculptate nu mi s-au părut deosebite de altele asemănătoare. Dar numele lor nu sînt singurele cunoscute de specialiștii noștri. O mulțime de sculptori și artiști consacrați îndrumă îndeaproape alți creatori de acest fel. Acolo unde talentul și îndemînarea există din plin, sînt azi sorți siguri de izbîndă.

ȚESĂTURI

Dintre ramurile artei noastre populare, cea privind țesăturile și scoarțele este fără doar și poate cea mai cunoscută și prețuită nu numai între granițele patriei, ci și peste hotare. Succesul răsunător, de pildă, care l-am înregistrat nu demult în Olanda, ne-a îndemnat să organizăm vara aceasta și la

SURÎ...

Desene de Angi PETRESCU

Viena o expoziție de artă populară aplicată.

În patrimoniul artei noastre populare țesăturile și scoarțele din regiunea Bacău ocupă un loc de frunte. Oamenii locului fructifică și azi cu mîndrie tradiția secular a cusăturilor artistice. E regiunea minunatelor țesături și broderii lucrate de măicuțele de la Agapia și Văratec, a sumanelor, genunchierelor, sardacelor, ițarilor, cămeșoaielor, lăicerelor, scoarțelor și ștergarelor înflorate, care, ne arată Ion Creangă, erau, acum un secol, ocupația de căpetenie a oamenilor din partea locului.

Tocmai de aceea încercăm un sentiment de tristețe și indignare văzînd slabul interes pe care Sfatul Popular Regional Bacău și Casa de creație a regiunii îl acordă prezentelor concursuri și expoziții făcute de echipele sătești. Informațiile prealabile obținute la Bacău au fost atît de sărace și neprecise, că pot spune că numai întîmplarea m-a făcut să ajung, de pildă, în comuna Cîndești de lîngă Buhuși și să cunosc două dintre creatoarele de aci: Maricica și Catinca, fiicele lui Leonora și Vasile Simion. Talentul și îndemînarea lor au trecut de mult hotarele comunei pînă hăt departe. Dar nu atît de departe ca să ajungă pînă în pragul Casei de creație din Bacău!...

Le-am găsit pe amîndouă la războiul de țesut. Vasile și Leonora au zece copii în viață. Nici unul căsătorit. Și ca să îndestulezi zece guri, nu e treabă tocmai ușoară. Cu toate acestea, părinții le-au oprit de a face altă treabă decît țesătura și broderia.

— Lucrăm noi pentru ele. Prea fac lucruri minunate, ca să le muncim cu treburi de cîmp și pădure.

Rar am întîlnit pînă azi o asemenea prețuire a talentului, venită din inima unui simplu țăran.

Cît e ziua de lungă (și nopțile întregi adeseori) Maricica și Catinca lucrează cuverturi, scoarțe, covoare, șervete, fețe de masă etc. Badea Simion le-a cumpărat și un radio cu baterii, pentru ca fetele să aibă și mai mult spor și drag de muncă.

Toate țesăturile pe care le-am văzut aci dovedesc un spirit de compoziție deosebit de original, finețe și minuțiozitate, dar în primul rînd acea îmbinare măiestrită de culori care caracterizează aproape toate broderiile și țesăturile românești.

Mîini simple ca și acestea ne-au transmis toate acele capodopere ale genului aflate azi în muzeele noastre etnografice. Îmbrăcăminte domnească, epatrichiloane, patrafire, rucavițe, antemise sau prapuri, datînd încă din secolul al XIV-lea, din care e de ajuns să citățm cunoscutul și atît de deosebitul acoperămînt de mormînt al Doamnei Maria din Mangop, soția lui Ștefan cel Mare.

Cele două surori Simion au trecut de vîrsta la care în mod obișnuit în Cîndești se mărită fetele. Și peținori au avut nu unul; o știe toată lumea. Le-am întrebat ce le mai îndeamnă să aștepte și mi-au mărturisit că nu se vor căsători decît în clipa în care vor considera că au terminat cele mai multe și mai frumoase țesături din regiunea Bacău. Atunci vor avea dreptul să-și aleagă și pe cei mai vrednici și mai frumoși flăcăi din sat.

BRIGĂZI ARTISTICE

Dintre formațiile care se pregătesc pentru Concursul brigăzilor artistice sătești din regiunea Bacău, găsesc că e nimerit să vorbesc în primul rînd de cea a căminului cultural din comuna Agapia, condusă de tovarășa Natalia Asandi.

Cinci băieți și cinci fete. Din fluier cîntă Ion Baboi. Din frunză Constantin Preotu. Constantin Ichim cîntă la... E greu să-i aflu un nume. Tînărul acesta e dator să-și boteze singur instrumentul inventat. Eu nu pot face decît să vi-l descriu. E făcut dintr-o crenguță de soc umflată la un cap, după forma pîlniei clarinetului. Din interior a fost scoasă măduva, iar pereții au căpătat găuri la fel ca fluierul. La celălalt capăt a fost așezată într-un anume chip o frunză de răchită. Cu acest instrument Constantin Ichim scoate un sunet plăcut, cu timbrul între cel al fluierului și al clarinetului.

Textul brigăzii a fost scris de directoarea căminului, Natalia Asandi. Din păcate „instrucțiunile" celor de la Bacău au făcut ca părțile lui cele mai frumoase să fie potopite de un noian întreg de lozinci goale și inutile.

Cînd am vizitat Agapia, colectivul căminului se afla în prag de concurs. Textele, cîntecele și dansurile mergeau strună. Dar cîtă trudă și luptă pînă s-a ajuns aci! Luptă cu Elena Ichim, sau mai bine zis cu părinții ei, care nu vor s-o mai lase la repetiție deoarece au auzit că la cămin e multă „strîcătură". Luptă cu Vasile Bejan, care „intră în prașila a doua" și vrea să lipsească trei săptămîni. Luptă cu fetele care vor să se prezinte la concurs încălțate în pantofi și cu părul făcut „permanent".

Nu știu care au fost rezultatele concursului regional de la Bacău. Eu am văzut însă în echipa căminului din Agapia un colectiv sudat, disciplinat, cu elemente pline de dinamism și talent.

Zilele acestea mi-a căzut în mînă o carte de artă populară scrisă acum douăzeci de ani de un cunoscut și erudit folclorist român. Am subliniat aceste rînduri: „În fața năvalei crescînde a elementelor orășenești nu mai poate exista nici un fel de scăpare. Arta creatorului popular s-a născut din nevoia de a-și satisface nevoile sale de fiecare zi, din primitivitate și ascetism. Obiectele orașului devenind treptat mult mai ieftine și mai bune decît cele executate în industria sa casnică, țăranul își va părăsi treptat și meșteșugul. Iar o dată cu el și arta".

Ce mare greșeală! Niciodată arta populară n-a fost mai prețuită și iubită, ca azi. Și niciînd n-au existat mai multe nume de minunați creatori populari. Iar totul într-o vreme în care contactul dintre oraș și sat e mai strîns ca oricînd și cînd elementele tehnicii și civilizației se fac din plin simțite la țară.

Explicația e una singură: creatorul popular își exercită azi îndemînarea și talentul nu ca meșteșugar, ci și ca artist.

DIN TOATĂ ȚARA — DIN TOATĂ ȚARA — DIN TOATĂ ȚARA — DIN TOATĂ ȚARA —

Prof. dr. Mátyas Mátyas, interesîndu-se de starea unei bolnave recent operată.

65.000 OPERAȚII REUȘITE

Era o zi ca oricare alta și, totuși, pentru prof. dr. Mátyas Mátyas, de la spitalul clinic unificat din Tg. Mureș, era o zi de sărbătoare: făcea a 65.000-a operație din viața sa.

65.000 de operații, toate reușite — iată un bilanț cu care un medic se poate mîndri pe drept. Și, cu toate acestea, chirurgul acesta iscusit socotește, în modestia lui, că faptele pe care le-a realizat sînt cu totul și cu totul firești și așteaptă mult mai mult de la sine.

Prof. dr. Mátyas are 68 ani. Născut în 1888 la Borsec, el obține în 1910 diploma de doctor în medicină și chirurgie la Universitatea din Cluj. În timpul primului război mondial el salvează de la moarte sute și sute de răniți, fiind pentru aceștia nu numai un chirurg priceput, dar și un bun și încurajator prieten. Apreciat pentru capacitatea sa profesională, dr. Mátyas devine apoi preparator la clinica dermatologică din Cluj, medic secundar asistent la clinicile ginecologică și chirurgicală și, în 1919, conferențiar universitar.

Din primii ani de practică a meseriei care l-a pasionat, dr. M. Mátyas a manifestat un interes deosebit pentru cercetările științifice. Încă în perioada cînd lucra la clinica dermatologică, el a preparat singur materialul necesar pentru reacția Wassermann. De asemenea, el este unul dintre medicii care au efectuat pentru prima oară în țara noastră transfuzii de sînge.

Nu mult după sfîrșitul primului război mondial, lucrările sale au fost tipărite în diferite publicații de specialitate din numeroase țări: în „Archiv für Klinische Chirurgie" din Berlin, în „Zentralblatt für Chirurgie" din Leipzig, în „Revue neurologique" din Paris, în „Revista medicală" și „Ginecologia maghiară" din Budapesta etc.

An de an numărul lucrărilor doctorului, precum și varietatea problemelor atacate au crescut pe măsura îmbogățirii experienței sale. Din anul 1948, profesorul Mátyas conduce clinica chirurgicală a spitalului unificat din Tg. Mureș, împărtășind cu dragoste bogata sa experiență, cadrelor medicale și viitoarelor generații de medici.

În felul acesta înțelege autorul celor 65.000 operații să-și facă datoria față de știință, față de popor.

Ștefan ISZAK

CONSTRUCȚII OBȘTEȘTI

Printre construcțiile de folos obștesc ridicate în ultima vreme în raionul Tg.-Jiu este și clădirea Sfatului Popular din comuna Ciuperceni.

În fotografie: aspect exterior al noii clădiri a sfatului popular.

Raze de lună în stropi de rouă

Luna plină își revărsa razele argintii, blînde și reci, peste stațiunea adormită...

Regret că n-am izbutit să găsesc ceva mai original pentru a-mi începe istorisirea, dar razele acestea argintii, sau blînde, sau reci, sau cum vreți dv., joacă un rol atît de important și de inovator în cele ce urmează, încît felul cum sînt prezentate și introduse ele în acțiune, zău că nu mai contează. Esențial este că existau și că-și vedeau destoinic de revărsarea lor milenară. Mai ales că obțineau maximum de randament ca efect, acțiunea noastră desfășurîndu-se într-un parc.

Ca o femeie frumoasă și elegantă într-o lojă de teatru, luna plină într-un parc se simte în elementul ei. E conștientă că brazii, plopii și salcîmii îi stau bine, că steluțele rivale nu fac decît să-i reliefeze farmecul și că, dacă se ascunde o clipă în umbră sub un nor, va apare după aceea încă și mai strălucitoare. Și, ca o femeie frumoasă într-o lojă de teatru, luna, în parc, cochetează, ia poze și atitudini, stă în față, în profil și trei sferturi și se desfată cu propria-i frumusețe reflectată în privirile muritorilor...

Pe o alee își purtau pașii, tăcuți, șase oameni. Un mare pianist, un cunoscut pictor, un talentat compozitor, o inspirată poetă. Rătăcită printre ei, o profesoară de chimie. Și, încă și mai rătăcit, un modest reporter de ziar... Umblau încet și tăcuți, pătrunși de vraja adîncă a nopții... Iar luna îi învăluia pe toți în lumina-i subtilă, făcîndu-i să se simtă parcă mai mari, mai buni, mai frumoși...

Dar iată că pianistul se opri în fața unei peluze. Părea tulburat. Le făcu semn celorlalți să se apropie. Și cu toții au văzut minunea: în iarba întunecată se mutase o bucățică de cer. În iarba întunecată strălucesc calm, zeci de steluțe. — Licurici! exclamă pictorul. — „Nu, nu-s licurici!" — răsună glasul cald al pianistului. „Nu vezi că nu joacă, nu scapără, nu vezi că lucesc egal, fără întrerupere? Nu vezi colo o dîră lungă de lumină, așa cum s-au așezat stropii de rouă pe un fir de iarbă? Pentru că astea sînt: stropi de rouă în care se oglindește luna!..." Și măiestrul interpret al lui Chopin își agită în aer degetele vibrante. Toți simt că, pe un pian imaginar, el cîntă acum, cu toată ființa lui, o nocturnă...

Profesoara de chimie dovedește că are și ea simțire de artistă: cu o voce pură, caldă, neașteptată, începe să cînte „Au clair de la lune, mon ami Pierrot". Păcat numai că nu știe cuvintele mai departe și sfîrșește cu „tra-la-la".

Compozitorul, rămas în urmă, vine în grabă. I se arată mărgăritarele de rouă fulgerate de lună. Chimista redevine om de știință și-i explică cum pe porțiunea asta, unde luna bate direct, razele ei se reflectă... Dar compozitorul n-o ascultă. De pe buzele lui țîșnesc sunete armonioase... Și toți simt că acum, în această clipă, s-a născut o melodie nouă, zămislită din plămadă de vis. „Am s-o numesc „Raza de lună în stropi de rouă", murmură compozitorul. Poeta se oferă să-i facă ea versurile și rostește încet primele două... Pictorul încearcă să prindă feeria pe o bucată de hîrtie. Nu izbutește — și rupe hîrtia îndurerat. Se naște o discuție aprinsă, înflăcărată, despre superioritatea muzicii asupra picturii, în redarea mărciei și gingășiilor naturii. „Tăceți, tăceți!" imploră pianistul. Și le povestește cu glas molcom, cum a încercat el odată să strîngă boabele de rouă țesute într-o pînză de păianjen și cum, după o îndelungată strădanie, toate la un loc n-au făcut decît un singur strop, mic și trist...

Între toate acestea, numai reporterul a tăcut. A simțit și el vraja, l-au tulburat aripile creației, fluturînd învolburate în jurul lui, dar n-a știut să-și exprime emoția în nici un chip. El nu se pricepe nici să cînte, nici să facă versuri, nici să compuie, nici să picteze și nici măcar să explice științific fenomenul stropilor de rouă de la miezul nopții. El e omul faptelor și-al realităților cotidiene. Tocmai de aceea simte el acuma nevoia de acțiune, de confirmare, de concret.

Și în timp ce ceilalți abia pășesc, în vîrful picioarelor, în jurul ierbii vrăjite, șoptind abia auzit, de teamă să nu-i strice podoaba strălucitoare, reporterul se apleacă, brusc, și înfige zdravăn mîna în iarbă. O secundă de stupoare îngrozită. Apoi reporterul se ridică și spune calm: „Nu-i rouă. E sticlă spartă. Sticlă de termos..".

. . . . . .

Morala: nu aruncați gunoaie în parcuri!

Erna ALBU

DIVIDENDE, CAL DE CURSE, ȚUICĂ... ȘI ÎNALTĂ CULTURĂ

Vreau să vă spun ceva, dar să rămînă între noi. Mie, domnule, nu-mi place că astăzi nu mai afli dragostea de cultură de pe vremuri.

Altădată, he-hei! era altceva, altă mîncare de pește. Cultura — cum să zic? — era în aer. Da, pînă și aerul era îmbibat de cultură. Și străzile, și bodegile, și hipodroamele — toate erau culturale. Ce zic eu! Pe vremea burgheziei era cultural pînă și cîte un agramat, și primea leafă pentru asta.

Dar să nu mă pierd în generalități. Să vorbim — vorba aia — concret.

Iată, zilele trecute am citit în „Informația Bucureștiului" o știre venită din Spania. Care-vasăzică nu dintr-o țară cu democrație populară. Ba putem zice la din contra: o țară cu guvern reacționar. Ei bine! Ce spunea acea știre? Simplu de tot. Că:

„Președintele consiliului de administrație al societății de asigurări Cervantes S. A. a anunțat acționarilor că dividendele ce le vor fi împărțite se ridică la 1.588.351 pesetas".

Vezi, domnule? Ce-ți spuneam eu! Toate sînt culturale într-o țară burgheză. Iată, o pîrlită de societate de asigurări contra incendiilor, grindinei, scrîntelei — pînă și aceea se numește „Cervantes". Ah, Cervantes, ăla care a scris Don Chijot, de-l știu și copiii! Eu n-am citit nimic, recunosc, dar ia să fiu la Madrid, să trec pe stradă și să văd firma: „Cervantes S.A." — nu aflu și nu-mi fac cultura? Îmi fac!

Știu o să vii dneata și-o să zici: ce-are a face— vorba aia — Cervantes cu asigurările? Naiv ești, domnule! Mai întîi că nu-i nevoie să aibă de-a face: totul e să fim culturali și să avem cultul marilor valori care etc. Apoi, am auzit că lui Cervantes i se zicea „Ciungul de la Lepanto", fiindcă în bătălia de la Lepanto, unde au fost snopiți turcii, el și-a pierdut o mînă. Și tot el a căzut și rob la turci. Acum mă înțelegi, nu? A ciungi e un accident regretabil; a cădea rob la turci, nu mai puțin. Deci, ca om prevăzător, ca să-ți îndulcești asemenea nenorociri ce se pot abate eventual și asupra capului dumitale, dai fuga și faci o asigurare.... Unde?... Numai la societatea anonimă „Cervantes". Iar dacă ești acționar, vorba neamțului: tan mio, adică cu atît mai bine: ești și mai cultural, capeți dividende...

Însă ce nevoie avem să ne ducem tocmai în Spania ca să avem exemple despre răspîndirea culturii într-o țară burgheză? E de-ajuns să ne întoarcem cu vreo douăzeci de ani în urmă în chiar Bucureștii noștri.

Iată, eu îmi aduc perfect aminte cînd mă duceam la curse — că mă duceam regulat și la Băneasa, și la Floreasca și totdeauna pontam — erau tot felul de cai cu fel de fel de nume. Un cal se numea liric „Zefir", altul dramatic „Vifor", dar erau și cai de curse absolut culturali. Unul se numea „Dante". O să spui dumneata că vreau să rîd. Nu, domnule, sînt foarte serios, parol. Dacă nu mă crezi, du-te la Academie și deschide colecția veche a ziarului „Rampa". („Rampa" era un ziar cultural de teatru care publica în fiece săptămînă programul alergărilor.) Ș-ai să vezi acolo că regulat alerga și Dante.

Personal, am pontat pe Dante de cîteva ori. Și-mi amintesc — mă podidesc și lacrimile de emoție la această amintire — cum de la tribună în picioare, după ce începea cursa, urmărind alergările cu sufletul la gură, îi strigam calului meu favorit:

— Hai Dante!... Hai Danteee!

Așa, domnule! Iată pînă unde mergea cultura. Divina Comedie la trap, cu Beatrice în galop și Ugolino la austriac.

Și asta încă nu-i nimic. Dante s-a produs înainte de Renaștere, Cervantes în timpul Renașterii; să vedem cum stăm cu Antichitatea.

Ia să fi vrut, ca omu', înainte de masă, să iei un aperitiv, o țuică, acolo, cu măsline — n-aveai decît s-o cotești pe strada Vasile Lascăr, cam în dreptul străzii Batiște, colț cu strada Robert de Flers, și să intri frumușel în bodega „La Artistotel" Aici, dacă ciocăneai în masă, venea să te servească chiar Aristotel în persoană, un grec simpatic, direct coborîtor din anticul filozof.

Ce să mai lungim vorba! Cum am spus: umbla cultura pe străzi, domnule! Închipuiește-ți dumneata cît de profundă era cultura care ți se băga în suflet zi de zi, că oricînd puteai să spui:

— Încalec pe Dante și mă duc să trag un chef la Aristotel, că am primit dividende de la Cervantes!

Mai zici ceva?

Lascăr SEBASTIAN

GICĂ

de Sadi RUDEANU

Am aflat pe plaja Mării Negre, unde mi-am petrecut concediul în vara ce a trecut, un soi de vietăţi ciudate. N-am să vorbesc aici despre creveţii minusculi care se vindeau pe plajă, se mîncau pe plajă, şi ale căror resturi rămîneau pe plajă, încît la un moment dat făceam plajă nu pe nisip, ci pe creveţi. Nu. Despre alt soi de vietăţi vreau să povestesc. Într-o dimineaţă cu soare puternic, în vreme ce mă răcoream în mare, aud lîngă mine chiote puternice. Un bărbat cam de 40-45 de ani, voluminos şi cu o chelie pronunţată, se zbenguia în valuri, sărea, înota, striga şi stropea pe o rază de patru metri împrejur. Văzînd scena, am zîmbit fără să vreau. Omul însă m-a zărit şi, fără un cuvînt, provocat pesemne de zîmbetul meu, a început să mă stropească. Cum subsemnatul nu prea se dă nici el înapoi cînd e vorba de joacă, am pornit imediat o contraofensivă, pînă cînd adversarul meu a ridicat mîinile în sus: „Capitulez!" a strigat el, orbit de avalanşele de apă ce le porneam asupra lui. Apoi am izbucnit amîndoi în rîs. După aceea, veselul meu tovarăş de joacă mi-a făcut o propunere: „Hai! Care ajunge primul înot, la geamandură!" Am pornit imediat şi m-a întrecut. Cînd eu am ajuns la start, el mă aştepta şi rîdea de mine, mă striga: „melc", „epavă", „barcă cu aburi", în sfîrşit îşi striga în toate felurile victoria obţinută. M-am enervat şi l-am băgat cu capul în apă. El s-a smucit şi a pornit-o înot: „Prinde-mă!" a strigat. După o jumătate de oră, ne tutuiam. Eu îl strigam Gică, şi, de asemenea, el îmi spunea pe numele mic. Ne-am dus apoi pe plajă. În timp ce eu dormeam obosit, Gică, pus pe pozne, mi-a îngropat picioarele în nisip şi mi-a turnat nisip pe cap. Pe urmă m-a trezit. Rîdea în hohote. Am început să rîd şi eu, şi am tulit-o în mare. Gică după mine. Am pus mîna pe el şi nu i-am dat drumul pînă ce nu l-am făcut să înghită o gură de apă. Pe la prînz eram îndrăgostit de Gică. Un „băiat" vesel, jucăuş, cu care n-aveam să mă plictisesc de loc în tot timpul concediului. Mai tîrziu, au apărut pe plajă nişte copii cu o minge. Gică i-a chemat în apă şi au făcut cerc. Au jucat volei. Cu puncte. Să-l fi văzut pe Gică ce se mai ciondănea, cînd i se părea că i se ia un punct de nedrept. Deodată, însă, în timp ce jocul era în toi, se aude un strigăt de pe plajă: „Tovarăşe director general! Tovarăşe director general!"... Mi s-a părut că omul striga în direcţia noastră. Am întors capul. Omul mi-a făcut semn să-l fac atent pe Gică. Am început să rîd: „Mă Gică, fac eu, te ia unul de pe mal, la sigur! Te strigă director general!". Gică s-a oprit cu mingea în braţe şi a strigat spre cel de pe plajă: „Ce este?" „La telefon!" a răspuns omul. Am rămas nedumerit. Dar cînd Gică s-a apropiat de mine şi mi-a dat mingea, spunîndu-mi: „Ţine minte, e opt la trei pentru mine!" — orice umbră de îndoială mi-a dispărut. Aşa se glumeşte pe plajă, mi-am spus. Apoi Gică s-a dus la telefon. După un sfert de oră s-a întors şi a început să ne stropească pe toţi. Cînd s-a liniştit puţin, m-am apropiat de el: „mă Gică, cine era ăla care te lua la sigur cu „director general?" Gică m-a privit uimit: „Cum, adică, mă lua la sigur?" „Păi, zic... nu te lua?" „Nu, dragă — face Gică. Am avut un telefon de la minister! Adjunctul!"... Am căzut în valuri şi am înghiţit la repezeală vreo două-trei guri de apă. Eram îngrozit. Uite pe cine băgasem eu cu capul la fund! Uite pe cine-l stropisem cu apă! Uite cui îi spuneam „mă Gică". Eram uluit. Cînd mi-am revenit, el începu să mă stropească din nou: „Hai, zicea, să vedem care pe care!" N-am schiţat nici un gest şi m-am lăsat bătut. „Ura! a strigat el, mi-am luat revanşa!" Mă uitam la el şi nu-mi venea a crede. Căutam să mi-l închipui, grav, la biroul lui, cu patru telefoane pe masă şi nu-l vedeam. În timp ce el mă stropea, mă băga la fund, mă împroşca cu nisip, eu, moale ca o cîrpă, mă întrebam uluit: „Ce fel de director general o fi şi ăsta?" De la o vreme, Gică a observat că prea mă las moale. „Ce ai? făcu el. Ai obosit? De ce te laşi?"... L-am privit umil: „Tovarăşe director general, cum o să îndrăznesc?" A făcut ochii mari, apoi a izbucnit într-un hohot de rîs că s-a adunat toată plaja: „Vasăzică din ăştia îmi eşti"? strigă el. S-a repezit şi a început să trimită cu furie avalanşe de apă peste mine. Cîţiva dintre cei de pe mal, vreo trei, crezîndu-mă mai slab întrucît nu ripostam, au intrat în joc de partea mea şi au început să-l împroaşte cu apă. Îngrozit, am intrat între ei şi abia am reuşit să le şoptesc: „Fraţilor, e director general!" Ei s-au oprit o clipă, m-au privit, apoi au izbucnit în rîs: „Ei şi?" Şi au continuat. „Să ştii, mi-am zis, că ăştia-s miniştri!" Am ieşit din joc şi am privit de pe mal cum ei continuau să se bată.

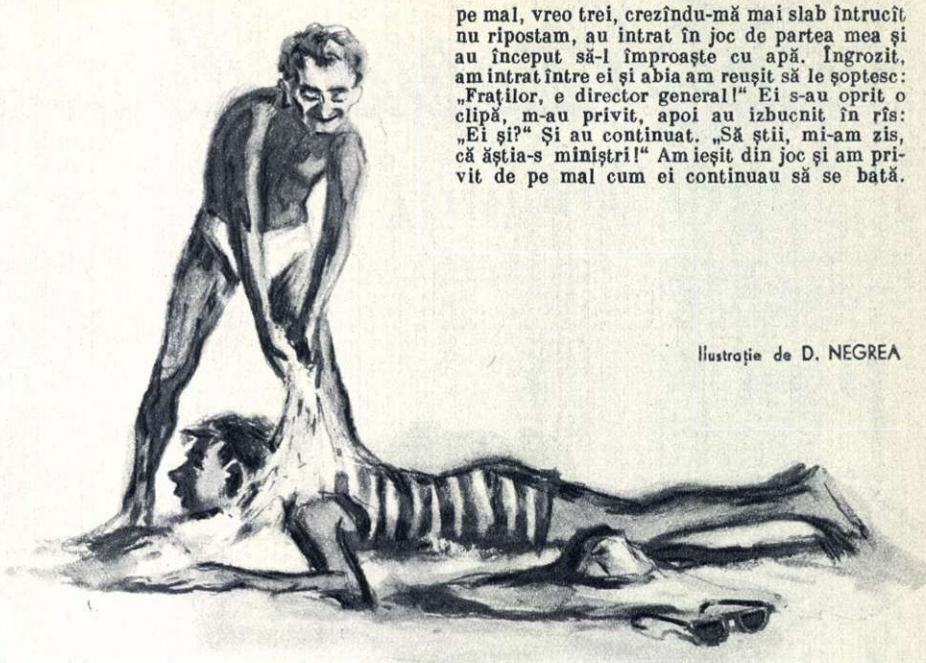

Ilustraţie de D. NEGREA

Mai tîrziu am aflat că, dintre cei trei, erau, unu oţelar la Reşiţa, altul inginer de mine şi al treilea referent tehnic la un sfat popular. I-am văzut jucîndu-se apoi în fiecare zi cu directorul „meu" general. Eu mă ascundeam, pentru că de cîte ori mă vedeau, mă arătau cu degetul şi începeau să rîdă. După o săptămînă n-am mai răbdat. Am intrat în mare şi m-am dus glonţ la ei: „Mă Gică, mă primiţi şi pe mine?" Praf m-au făcut. La încheierea concediului am hotărît să venim şi la anul la mare. Vreau să-mi iau revanşa.

Iată de ce spuneam la început că am aflat pe plaja mării un soi de vietăţi ciudate. Era vorba de mine...

— Hait!... Am pus rucsacul în locul parașutei...

Desen de DARLY

— Cred că au fost criticaţi serios de servesc cîte cinci la o masă.

Desen de C. TABACU

— Şo pe el Buby. Şo...

Desen de V. VASILIU

Răspundem cititorilor

CE ESTE CONȘTIINȚA?

Prin materialul de față scris de tovarășul M. Lupan, de la Institutul de Filozofie, răspundem tov. Constantinescu Gabriela, elevă în clasa IX la școala nr. 15.

Pentru a înțelege răspunsul pe care materialismul dialectic îl dă problemei fundamentale a filozofiei — raportul dintre spirit și materie, dintre conștiință și existență — este necesară analiza a ceea ce reprezintă, în filozofie, noțiunea de conștiință.

Materialismul dialectic privește conștiința drept o proprietate a materiei cu o organizare aparte, și anume creierul, care a atins la om nivelul cel mai înalt de organizare. Conștiința este, prin urmare, o proprietate superioară a materiei, apărută într-o etapă anumită a dezvoltării acesteia, și de legată de o formă, specifică omului, de reflectare a realității obiective. Răspunzînd la problema fundamentală a filozofiei, materialismul dialectic pornește așadar de la afirmarea primordialității existenței asupra conștiinței, a materiei asupra spiritului.

În contradicție cu datele furnizate de științele naturii, idealismul afirmă că la baza lumii ar sta, ca factor prim, o conștiință, că viața și conștiința ar reprezenta manifestarea unei „forțe vitale" supranaturale. Totala netemeinicie a acestor afirmații reiese însă cu claritate din analiza problemei originii și esenței vieții. În deplin acord cu științele naturii, materialismul dialectic relieiază faptul că trecerea de la materia nevie la materia vie, de la materia nesensibilă, la cea sensibilă, a reprezentat un produs nu al unei „forțe vitale", ci un produs natural și necesar al dezvoltării materiei.

Trecerea de la materia anorganică la cea organică — apariția vieții — a reprezentat o condiție de bază a apariției conștiinței. Ca rezultat al dezvoltării ulterioare a materiei vii, a devenit posibilă apariția materiei sensibile, a senzației — formă de reflectare elementară și anume directă a realității obiective. Conștiința reprezintă însă o formă superioară, proprie omului, de reflectare a realității obiective. Ea se caracterizează prin existența gîndirii omenești și a limbii nemijlocit legate de aceasta, prin capacitatea omului de a reflecta lumea obiectivă într-un mod mijlocit și nu direct, într-un mod generalizat, pe baza formării de noțiuni, judecăți și raționamente. Marele savant sovietic I.P. Pavlov a elaborat teoria științifică asupra bazei fiziologice a reflectării senzoriale nemijlocite, precum și a celei logice mijlocite.

Urmărind dependența ei biologică, baza materială a apariției conștiinței, nu trebuie să uităm că este necesară urmărirea conștiinței și sub un alt aspect, extrem de important, și anume cel al dependenței ei sociale. Într-adevăr, conștiința a apărut la om în procesul muncii sociale, al activității sociale de producție, ca un produs al dezvoltării sociale. Apariția și dezvoltarea gîndirii, odată cu limba, în procesul muncii sociale omenești, demonstrează încă o dată netemeinicia tezelor idealiste cu privire la primordialitatea și independența gîndirii.

Explicînd originea conștiinței, materialismul dialectic avertizează însă împotriva confundării problemei originii conștiinței, cu problema însemnătății ei și arată că e profund antiștiințific să se deducă din caracterul secund al conștiinței (față de caracterul prim al lumii materiale pe care o oglindește) lipsa ei de însemnătate. Fiind o reflectare a lumii materiale, conștiința nu e lipsită de influență asupra acestei lumi, ci are un rol activ, transformator. Reflectînd în conștiința sa și înțelegînd legile obiective ale lumii materiale, omul poate acționa în mod conștient asupra acesteia. Învățătura marxist-leninistă a lămurit rolul activ al conștiinței, al ideilor, în dezvoltarea socială. Ideile și concepțiile noi, expresie a forțelor înaintate, progresiste, ale societății, contribuind la înlăturarea ideilor și concepțiilor vechi, perimate, ajută efectiv progresului social.

TUNISIA

Tovarășul Militaru Nicolae de la fabrica de încălțăminte „N. Bălcescu" — București, ne cere un documentar despre Tunisia.

Tunisia, una dintre țările nordafricane, cu coastele scăldate de apele Mediteranei, cu cer albastru însorit, cu dealuri, munți, cactuși și palmieri, ocupă o suprafață relativ mică—cca. 156.000 km p Solul său e fertil, iar subsolul ascunde numeroase bogății: fosfați, fier, plumb, zinc, mangan, mercur, argint și petrol.

Toate aceste bogății i-au atras aci pe colonialiștii francezi, care, sub pretextul că o „apără" și o „civilizează", au transformat-o de peste 70 de ani într-o colonie a lor. „Civilizatorii" au construit într-adevăr drumuri și căi ferate, dar pentru a transporta pe ele, către porturi, bogățiile țării. Într-un singur an ei au scos din Tunisia 1.442.000 tone fosfați, 712.000 tone minereuri de fier, 23.000 tone minereuri de plumb, 6.600 tone minereuri de zinc, 47.000 tone de lignit și 98.000 tone sare marină, ceea ce reprezintă miliarde de franci beneficii pentru societățile franceze.

Muncitorii băștinași sînt cei ce scot din inima pămîntului lor toate aceste bogății, primind în schimb un salariu de mizerie. Un muncitor tunisian cîștigă de două ori mai puțin decît unul din metropolă. Aceasta doar în cazul că are de lucru. La o populație de 3.600.000 băștinași, există însă 400.000 șomeri totali și 280.000 șomeri parțiali.

70 la sută din populație o formează muncitorii agricoli, a căror soartă este la fel de mizeră ca și a muncitorilor industriali. Societățile franceze dețin 700 mii hectare din cei mai fertili pămînt. Fiecărui francez stabilit în Tunisia îi revine cam de o sută de ori mai mult pămînt arabil decît unui băștinaș.

„Protectorii" au construit case confortabile, dar pentru folosul lor propriu, populația băștinașă locuind în „bidonvilles", în cocioabe de tablă, în colibe acoperite cu stuf, în gropi, printre gunoaiele încinse de soare.

Aproximativ 80 la sută din populația băștinașă este analfabetă. La un milion de locuitori sînt 30 de medici. Din cauza mizeriei, a lipsei de hrană, a locuințelor insalubre și a lipsei de asistență sanitară boli ca tuberculoza și trahoma seceră mii de vieți. Fiecare al cincilea copil tunisian moare înainte de a împlini vîrsta de un an.

Mizeria și asupririle de tot felul n-au putut înăbuși totuși năzuința tunisienilor la o viață mai bună și n-au putut stăvili lupta pentru libertate în Tunisia.

Istoria din ultimele decenii a statelor nord-africane Algeria, Maroc și Tunisia constituie în fapt o istorie a răscoalelor populare împotriva jugului colonial. Mișcarea de eliberare a cuprins pături din ce în ce mai largi, iar după cel de al doilea război mondial, a luat un avînt deosebit în ciuda cruntelor represiuni la care s-au dedat colonialiștii.

În fața acestei situații, în 1954 guvernul francez de atunci s-a văzut silit să înceapă tratative cu reprezentanții Tunisiei, tratative în urma cărora, în 1956, s-a încheiat un acord franco-tunisian prin care se acorda Tunisiei o oarecare suveranitate.

Cu toată așa-zisa „autonomie", starea de asediu s-a menținut și autoritățile au continuat să înăbușă în sînge nemulțumirea poporului. Masele populare au înțeles că trebuie să ducă lupta mai departe pînă la cîștigarea independenței depline.

Și astfel, sub presiunea valului crescînd al mișcării de eliberare, la 20 martie 1956 s-a semnat la Paris acordul prin care se proclamă independența Tunisiei. Aceasta înseamnă că politica internă și cea externă a țării vor fi de acum înainte hotărîte de guvernul tunisian, că va putea fi înființată o armată națională.

Dar un alt dușman amenință independența Tunisiei. Cercurile imperialiste din S.U.A., care au deja o bază militară navală la Bizerta, caută să-și consolideze pozițiile strategice în Tunisia, încercînd s-o atragă totodată în pactul Nord-Atlantic.

Poporul tunisian înțelege că, pentru a-și consolida suveranitatea, pentru a-și dezvolta economia națională și cultura, trebuie să ducă o politică de neparticipare la blocurile militare. Încercările imperialiștilor de a ocupa, sub o formă sau alta, teritoriul Tunisiei, se lovesc de împotrivirea tunisienilor, iubitori de libertate.

IZOTOPII RADIOACTIVI ÎN MEDICINĂ

Printr-o scrisoare adresată redacției, tovarășul Minea Gheorghe, tehnician din Baia-Mare, ne întreabă în ce mod energia atomică poate fi pusă în slujba științei medicale. Tov. dr. Ovidiu Porovici, de la Institutul de Oncologie, răspunde acestei întrebări.

În urma cercetărilor făcute în ultimele decenii în domeniul fizicii s-a ajuns la rezultate de epocală însemnătate ca descoperirea radioactivității naturale și artificiale, a posibilității de a capta energia emisă de atom. Printre numeroasele roade ale acestor mari descoperiri se numără și izotopii radioactivi, care nu sînt altceva decît elementele chimice, componente ale materiei (hidrogen, oxigen, fosfor, fier, iod, aur, etc) care însă capătă în plus o proprietate nouă: aceea de a emite raze (alfa, beta sau gama).

Datorită posibilităților existente în prezent, izotopii radioactivi pot fi produși în cantități mari, cu ajutorul unor aparate speciale, ca pilele atomice, ciclotroanele, sincrotroanele etc.

Descoperirea radioactivității artificiale a deschis vaste posibilități de studiu și aplicare în cele mai diverse domenii ale științei. În medicină izotopii radioactivi au creat noi posibilități de cercetare și diagnostic și au îmbogățit arsenalul terapeutic. Astfel, radioizotopii pot fi folosiți atît ca sursă de iradiere externă a organismului, cît și ca sursă de iradiere internă, prin adăugarea lor la diferite substanțe și combinații chimice folosite de organism. Deoarece atomii radioactivi (marcați) au aceleași proprietăți chimice ca și atomii nemarcați ai aceluiași element, ei se comportă în organism în același mod cu aceștia, cu deosebire că, datorită radiațiilor emise de nucleul lor, pot fi urmăriți în tot timpul activității.

Astfel s-a putut observa viteza de circulație a radioizotopilor, preferința lor de fixare în diferite organe sau țesuturi (iodul în tiroidă, fosforul în țesuturile hematopoetice și canceroase, calciul și stronțiul în oase etc), precum și etapele în care organismul utilizează aceste elemente.

Iată cîteva exemple:

Cu ajutorul fierului radioactiv s-a putut determina depozitarea fierului în măduva osoasă, în ficat și în globulele roșii ale sîngelui, observîndu-se că, după hemoragii, organismul utilizează mai întîi fierul din depozite pentru ca, abia într-o a doua fază, să se mărească absorbția, pentru refacerea depozitului. Fixarea radiofierului pe globulul roșu a permis, de asemenea, să se urmărească viața acestor globule și să se măsoare cantitatea de sînge din organism.

Cu ajutorul fosforului radioactiv s-a stabilit că substanța osoasă este în continuă și rapidă reînnoire. Radiocalciul și stronțiul radioactiv se depun extrem de repede și într-o proporție însemnată în oasele fracturate la nivelul calusului. În timpul sarcinii, calciul radioactiv se fixează într-o cantitate însemnată în oasele mamei. El nu trece prin placentă decît în ultimile zile ale sarcinii, iar după naștere continuă să se elimine din organismul matern prin lactație.

Realizări mai puțin numeroase, totuși importante s-au obținut și în diagnostic. Astfel, valoarea funcțională a aparatului cardiovascular poate fi cunoscută prin folosirea radiosodiului cu ajutorul căruia se poate cerceta forța de contracție a mușchiului cardiac, starea de spasm sau dilatație a vaselor sanghine etc.

Radioiodul are o aplicație mai largă în bolile glandei tiroide, deoarece din raportul între gradul de fixare și viteza de eliminare a iodului radioactiv, se poate aprecia mărirea sau micșorarea activității funcționale a tiroidei. În ultimul timp, iodul radioactiv adăugat unui colorant ce are mare afinitate pentru țesutul tumoral — diiodofluoresceina — a fost folosit în diagnosticul și localizarea tumorilor cerebrale.

Rezultatele obținute în domeniul cercetărilor au legat speranțe mari de utilizarea izotopilor radioactivi și în terapeutică.

Radioterapia obișnuită cu raze röntgen sau radiu, care constituie surse de iradiere externă față de organism sau țesutul bolnav, este completată astăzi cu folosirea izotopilor radioactivi ca surse de iradiere internă. Alegerea radioizotopilor care urmează să fie folosiți în terapeutică s-a oprit numai asupra elementelor care prezintă o fixare marcată în organul sau țesutul bolnav, dînd posibilitatea să se acționeze numai asupra acestuia. Izotopii cei mai folosiți în terapeutică sînt fosforul radioactiv, iodul radioactiv, aurul și cobaltul radioactiv. Acești noi agenți terapeutici pot fi utilizați și administrați pe cale generală (pe gură sau prin injecții), prin metoda „infiltrării radioactive" (injectarea izotopului direct în tumoră), precum și ca surse obișnuite de iradiere externă. Astfel, în afara rezultatelor bune pe care le dă în tratamentul unor forme de cancer, fosforul radioactiv poate aduce vindecări în policitemii (înmulțirea globulelor roșii din sînge), iar iodul radioactiv, în Bassedow.

Folosirea izotopilor radioactivi în biologie și medicină constituie un salt uriaș, deschizînd largi perspective în studierea și tratarea multor maladii.

CĂLĂTORIILE SPĂTARULUI MILESCU

Coperta primei ediții a însemnărilor de călătorie ale lui N. Milescu

Prin acest material, tov. Dan Berindei, de la Institutul de Istorie al Academiei R.P.R., răspunde tov. Viorel Boeru din Tg. Mureș.

Se pare că Milescu, boier moldovean din a doua jumătate a veacului al XVII-lea, s-ar fi născut prin 1636. Om politic, diplomat și cărturar vestit, Niculae Milescu a avut o viață deosebit de aventuroasă și plină de peripeții. Călătoriile constituie unul din elementele cele mai de seamă ale biografiei sale. În Moldova nu stă decît în copilărie, căci în prima tinerețe este trimis la învățătură în marea școală patriarhală de la Constantinopol, prilej cu care face prima sa mare călătorie din Moldova la Țarigrad. După cîțiva ani, tînărul se reîntoarce la Iași, slujind aci sub domnii Gheorghe Ștefan (1653-1658) și Gh. Ghica (1658-1659). Cu ocazia mutării lui Gh. Ghica în Muntenia, Milescu îl însoțește, stabilindu-se pentru un timp la București, unde devine mare spătar. Grigore Ghica, succesorul și fiul lui Gheorghe Ghica, îl numește pe Milescu — care după o scurtă revenire în Moldova se înapoiase în Muntenia — în funcție de capuchehaie (reprezentant al său) pe lîngă Poartă. Este o nouă ocazie pentru tînărul dar învățatul boier de a revedea Constantinopolul, unde rămîne pînă în 1664.

Mazilirea lui Grigore Ghica înseamnă pentru Milescu pierderea slujbei sale, dar, în același timp, prilej pentru noi călătorii. Spătarul ia calea Germaniei. La Berlin este primit de Friederich Wilhelm, marele elector. De aci trece la Stettin, unde reîntîlnește pe fostul domn Gheorghe Ștefan, în a cărui slujbă intră din nou. Pleacă apoi la Stockholm (toamna 1666), unde are întrevederi cu regele Suediei și cu diplomații acreditați pe lîngă acesta, Ambasadorul Franței își

manifestă surpriza de a fi întîlnit „un om atît de instruit în limbi și cu o cunoaștere atît de generală a tuturor lucrurilor".

În iulie 1667 îl regăsim pe Milescu la Paris, trimis de Gheorghe Ștefan. Este primit de către ministrul de Lionne, regele Ludovic al XIV-lea lipsind din capitală. I se fac promisiuni de sprijin pe lîngă turci, pentru Gheorghe Ștefan. Aceste făgăduieli se vădesc însă inutile, căci fostul domn moare la Stettin. Milescu se hotărăște să se reîntoarcă în țară. Se pare însă că el leagă revenirea în patrie de o țintă mult mai îndrăzneață: tronul. Lucrul acesta îl determină pe Alexandru Iliaș, domnul în funcțiune, să-și ciuntească pretendentul prin tăierea cartilagiului nasului. „Însemnat", Milescu ia din nou calea străinătății, îndreptîndu-se spre Constantinopol.

În 1671, patriarhul Dositei al Alexandriei îl trimite cu recomandări elogioase în Rusia, unde i se ceruse un bun cunoscător de limbi străine, pentru traduceri de texte diplomatice și scrieri istorico-religioase. Milescu pleacă prin Adrianopol— unde are o întrevedere cu marele dragoman Panaiot Nikussios — Belgrad, nordul Ungariei — unde se întîlnește cu Francisc Rákoczy, pretendent la tronul transilvan — Lwow și Varșovia, ajungînd în mai 1671 la Smolensk. În același an, este numit traducător de greacă, latină și română la *Posolski Prikaz* [1]).

Peste cîțiva ani, în 1675, Milescu primește o sarcină de seamă: este numit conducătorul primei ambasade ruse trimise în China. Scopul misiunii sale era de a stabili contactul diplomatic cu China, de a descrie ținuturile necunoscute și de a încerca să înlesnească dezvoltarea unui trafic comercial ruso-chinez. Este prilejul ultimei, dar și celei mai importante călătorii întreprinse de cărturarul și diplomatul moldovean. Însoțit de o suită de 40 de oameni, precum și de o gardă de cazaci, Milescu călătorește într-o primă etapă pînă la Tobolsk. De aci pornește mai departe, navigînd pe marile cursuri de apă Irtiș și Angara, pe lacul Baikal, pe marele rîu Senerga și străbate apoi călare Mongolia. Descrierile și însemnările sale, ca și scrisorile trimise la Moscova din timpul călătoriei, prezintă o deosebită valoare, dezvăluind ținuturi necunoscute pînă atunci europenilor.

Lunga călătorie pare a ajunge în etapa finală prin atingerea hotarelor Chinei, dar aci anumite probleme de protocol întîrzie luni de zile sosirea lui Milescu la Pekin. În ziua de 15 mai 1676, cărturarul moldovean își face în sfîrșit intrarea în capitala Chinei. Milescu stă aici pînă spre sfîrșitul lunii august, cînd la calea înapoierii, rupînd tratativele duse cu chinezii, din aceleași motive de protocol care provocaseră greutăți misiunii sale, încă de la atingerea hotarelor. Reîntoarcerea lui Milescu la Moscova durează multe luni, el redactîndu-și pe drum notele și însemnările. La începutul anului 1678, cărturarul se află în capitala Rusiei; cea mai de seamă și ultima călătorie a vieții sale luase sfîrșit. După treizeci de ani, în 1708, în timpul domniei lui Petru I, Niculae Milescu moare în capitala Rusiei ospitaliere, unde-și petrecuse mai bine de jumătate din viață.

1) Departament al afacerilor străine.

SCURT ISTORIC AL ARMELOR DE FOC

La cererea tov. Popescu Sabin din Cîmpina, publicăm materialul de mai jos, scris de tov. Dan Berindei, de la Institutul de Istorie al Academiei R.P.R.

Oamenii au căutat, încă din cele mai îndepărtate timpuri, să-și făurească arme, cu ajutorul cărora să poată evita lupta corp la corp și să-și poată lovi dușmanul de la distanță. Strămoșii cei mai depărtați ai armelor de foc sînt mașinile de aruncat pietre (catapulte, baliste), precum și proiectilele incendiare (torțe, bucăți de lemn îmbibate cu sulf sau cu rășină etc.)

Secolul al VII-lea marchează o dată de deosebită importanță în istoria armelor de foc. În acest secol bizantinii inventează așa-numitul „foc grecesc" sau „foc zburător" (salpetru amestecat cu păcură și rășină) care, aruncat prin tuburi, propaga incendii. De la bizantini această invenție, care stă la baza viitoarei dezvoltări a armelor de foc, trece la arabi și abia de la aceștia la chinezi, pe nedrept socotiți inventatorii ei.

Spre sfîrșitul perioadei cruciadelor, începe să fie utilizată explozia, însă nu în scopul propulsării proiectilelor, ci doar pentru a înspăimînta, prin zgomot, pe dușman. La începutul secolului al XIV-lea, se ajunge la soluția proiectării, pe baza exploziei în tub închis, a prafului de pușcă. În 1324, cînd orașul Metz este asediat de trupele regelui Boemiei și ale contelui de Bar, se consemnează pentru întîia oară utilizarea acestor guri de foc.

Spre mijlocul veacului al XIV-lea artileria este utilizată în toate marile orașe din occident. La sfîrșitul secolului, în 1389, artileria apare în Rusia, iar prin 1450 în Suedia. Între timp, gurile de foc — bombarde, tunuri — încep să fie utilizate și pe cîmpurile de luptă. Primii care o fac sînt englezii, care folosesc în 1346, cu prilejul luptei de la Crécy, trei tunuri mici cu ghiulele. Peste un veac, folosirea artileriei se generalizează. Turcii, de pildă, o utilizează intens în 1453, la asediul și cucerirea Constantinopolului. În Țările Române artileria este folosită de timpuriu. Se poate constata că încă sub Alexandru cel Bun, la începutul veacului al XV-lea, armata moldoveană avea bombarde, cărora li se spunea „puști". Este cunoscut, de asemenea, faptul că Ștefan cel Mare se bizuia pe artilerie; în 1477, de pildă, el a făcut o comandă de tunuri la Brașov. Petru Rareș era și el posesorul unei puternice artilerii. Cu prilejul relatării bătăliei de

Arme de foc din timpul lui Napoleon I

la Obertin (1531), se pomenește de un mare tun moldovean, tras de 25 boi; în aceeași bătălie Rareș pierde în luptă 50 de tunuri. Artileria este folosită și de Mihai Viteazul și se mențione chiar și în perioada fanariotă. Artileria românească, pe baze moderne, se naște însă abia în perioada 1831-1858.

În secolul al XV-lea, apar arme de foc mai ușoare—„bunicele" puștilor de mai tîrziu. Se numeau „tunuri de mînă" sau „culevrine" și puteau fi mînuite de către doi oameni, fiind formate dintr-un tub de fier, legat uneori de un afet de lemn. În secolul următor apare archebuza cu praf de pușcă — folosită pentru întîia oară de spanioli în 1525 în lupta de la Pavia — și muscheta; începe de asemenea să fie utilizate pistoalele.

Cu toată această dezvoltare destul de rapidă, utilizarea armelor de foc întîmpina dificultăți. Pe lîngă faptul că fabricarea lor era foarte anevoioasă, exista și primejdia exploziei prea puternice, care putea ucide pe acei ce le utilizau. Pe de altă parte, reprezentînd noul, armele de foc trebuiau să înfrunte vechile tradiții (în Anglia, de pildă, arcașii mai sînt folosiți și în secolul al XVII-lea).

Secolul al XVII-lea aduce noi progrese în domeniul armelor de foc: încep să fie utilizate bombele și gloanțele; pe la sfîrșitul secolului apar puștile cu cremene. De acum înainte perfecționarea armelor de foc merge înainte strîns legată de înseși progresele capitalismului.

Pînă spre mijlocul secolului trecut — cînd modul de producție capitalist a izbîndit în țările înaintate ale vremii — nu se remarcă, în domeniul armelor de foc, progrese tehnice revoluționare. În schimb, după 1840, cînd pușca cu percusiune înlocuiește vechea pușcă cu silex, progresul tehnic este rapid. În mai puțin de un veac se ajunge la tunurile cele mai perfecționate, de toate calibrele, la puști cu repetiție, la pusti-mitraliere și la mitraliere. În ultimele decenii însă, și în deosebi după descoperirea armei atomice, tehnica armelor de foc ia o atît de puternică dezvoltare, încît omenirii îi revine sarcina de a-i stăvili avîntul plin de primejdie pentru viitorul ei și de a folosi, în schimb, prețioasele descoperiri științifice în tehnica industrială pașnică.

Țeavă de tun datînd din secolul al XVI-lea, descoperită la Tîrgoviște.

Poșta redacției

Gh. Tudor-*Cluj*: *Revista noastră nepublicînd fragmente de roman decît în cazuri cu totul excepționale, nu putem publica fragmentul din romanul dv. „Tugui-lă și Mițură".*

Tov. Gh. Nicolaescu-*București*. *Răspunzînd dorinței dv. de a citi un scurt material informativ despre viața și opera marelui pictor Albrecht Dürer, vă anunțăm că el va fi publicat în curînd, la rubrica „Răspundem cititorilor".*

Tov. Bardza Maria-*Cunești, raionul Călărași*. *În numărul nostru din 15 noiembrie, am publicat, alături de alte cîteva prezentări ale unor actori italieni de film, și pe cea a lui Raf Vallone.*

Tov. I. Balaban-*Buteni, regiunea Oradea*. *Ne-a bucurat oprecerea dv. asupra materialului „C. Tănase, un artist pe care nu l-am uitat". Cartea lui I. Massof fiind o ediție veche, nu poate fi găsită decît, poate, la anticariate.*

Tov. Ladislau Dunajecz-*București*. *Vă mulțumim pentru informația pe care ne-ați trimis-o cu privire la Ansamblul sîrb de Stat de cîntece și dansuri. Pentru a putea fi publicate, vă rugăm ca viitoarele știri pe care ni le veți trimite să fie mai puțin laconice și să fie, eventual, însoțite de fotografii.*

Tov. Fătu Aurelia-*Buftea*. *Căutați să dați frazelor un sens. Alături de transcrieri corecte, ați făcut unele fără nici un sens — oloi în loc de uliu. De asemenea complet lipsită de sens este și fraza: „Cai de bucurie dă razna valeu".*

Tov. Șeligă Elena - *București*. *După cum ați constatat și dv. manualul de stenografie este epuizat, iar noi nu avem posibilitatea să vi-l procurăm.*

Tov. N. Anescu - *U.M. 0102 „A"-Oradea*. *Într-unul din numerele viitoare ale revistei veți putea citi materialul despre apele termale, pe care ni l-ați solicitat.*

Tov. Găvriluț George-*Maieru-Năsăud*. *Corespondența dv. despre serbările năsăudene ne-a parvenit prea tîrziu pentru a fi utilizată.*

Tov. Victor Moraru - *Sc. Tehnică de Chimie-Iași*. *Nu sînteți încă pregătit pentru a scrie versuri*: „*Pe la marginea pădurii unde stau copacii grași/Frunze dese ruginite stau pe pomii noduroși*"; *sau*: „*Drumurile largi de țară ce-au servit pentru transport/Par o funie lățită împletită dintr-un tort*"; *sau*: „*Pe măsură ce tot trece timpul ăsta periodic /Se tot lasă frigul toamnei, ce tot pare a fi trainic*" *etc. etc.*

Toate aceste exemple dovedesc cu prisosință că, tînăr fiind, nu ați înțeles în ce constau în arta poeziei, mijloacele de exprimare artistică, tehnica versificației etc. Vă recomandăm ca deocamdată să nu vă mai irosiți timpul scriind asemenea versuri, ci mai bine să citiți, să vă instruiți, să studiați operele poeților clasici români și universali.

Tov. M. Măgureanu-*Țigănești, raionul Alexandria*. *Nu putem publica versurile trimise de dv. Ele sînt cu totul nesatisfăcătoare, atît din pricina ideilor inciteite, confuze, adesea incoerente, cît și din pricina versificației defectuoase.*

Tov. Ion Stanciu-*Pitești*. *Versurile dv. „Marele Octombrie" și „Dorul de viață" nu sînt decît niște fraze prozaice rimate, lipsite de valoare artistică.*

De vorbă cu medicul

SPONDILOZE ȘI SPONDILITE

Spondilozele și spondilitele sînt principalele forme de reumatism vertebral.

Coloana vertebrală, stîlpul de susținere al întregului nostru organism, este alcătuită din 32 de piese osoase, strîns legate între ele, denumite vertebre. O vertebră poate fi asemănată — în linii mari — cu un lăcătuș culcat. Partea dinainte — care ar corespunde părții masive a lăcătușului — se numește corpul vertebrei, iar partea dinapoi — cea care seamănă cu brațul lăcătușului — se numește arc vertebral.

Cu puțină imaginație ne putem da seama că din suprapunerea corpurilor vertebrale rezultă un stîlp plin, iar din suprapunerea arcurilor vertebrale rezultă canalul vertebral, care adăpostește măduva spinării și nervii legați de ea.

La o coloană vertebrală intactă, vertebrele sînt legate între ele prin niște șaibe elastice, numite discuri intervertebrale, iar unirea arcurilor se realizează prin două șiruri de mici încheieturi, așezate de o parte și de alta a lor. Coloana este îmbrăcată în întregime într-o cămașă fibroasă, formată din mai multe ligamente foarte rezistente. Acest mod de alcătuire îi conferă flexibilitate și rezistență.

Spondiloza este o boală a șaibelor dintre corpurile vertebrale — adică a discurilor intervertebrale care, în urma unui proces de uzură, capătă pe alocuri mici piesnituri și pot chiar ajunge să se depleteze spre interiorul canalului vertebral, fiind naștere la așa-numitele hernii de disc.

Uzura discurilor — ca și îmbătrînirea tuturor țesuturilor — este, pînă la un punct, un proces normal. Această uzură este însă, în unele cazuri, grăbită de presiunile mari pe care le suportă discurile din anumite porțiuni ale coloanei, în timpul mișcărilor corpului sau în timpul eforturilor fizice. Uzura discurilor începe să devină evidentă după vîrsta de 30 de ani și progresează o dată cu vîrsta. Simptomele spondilozei sînt în funcție de sediul deteriorării maxime a discurilor. Cînd acesta se află în regiunea lombară, bolnavul se plînge de dureri de șale, care pot lua uneori un caracter deosebit de violent, tîntuindu-l la pat. În acest caz, avem de-a face cu așa-zisul „lumbago acut". Alteori, însă, durerea de șale cuprinde și partea dinapoi a unuia din membrele inferioare, ducînd la lombo-sciatică.

Cînd sediul deteriorării maxime a discurilor se află în regiunea gîtului, boala produce dureri și înțepeneli ale cefei, dureri și furnicături de-a lungul unuia din membrele superioare, dureri de cap, amețeli. În regiunea spatelui, spondiloza poate produce dureri care cuprind uneori întreg pieptul. Cînd durerile se limitează la partea stîngă a pieptului, bolnavii se cred atinși de o boală de inimă.

Un tablou cu totul diferit îl oferă spondilita reumatică. Această boală, care are o deosebită predilecție pentru bărbații tineri, atinge, pe de o parte, micile încheieturi dintre arcurile vertebrale, pe de alta, ligamentele coloanei, ducînd după un timp (în general lung) la osificarea lor și la transformarea coloanei într-un așa-numit „baston de bambus". În acest stadiu, bolnavul nu mai poate fi ajutat; boala trebuie descoperită și tratată cît mai timpuriu.

Spre deosebire de spondiloză, care e o boală de uzură, spondilita e de natură infecțioasă. Ea se manifestă prin dureri și înțepeneli ale coloanei vertebrale, care încep de obicei în regiunea șalelor și se urcă treptat, pînă în regiunea gîtului. În afara coloanei, boala poate atinge și încheieturile membrelor — în special ale umerilor și șoldurilor. Spre deosebire de spondiloză, în spondilită bolnavii prezintă — măcar în unele momente ale bolii — temperatură ridicată, transpirație, oboseală și scădere în greutate.

Boala netratată are un mers progresiv și poate duce la înțepenirea încheieturilor.

Deosebirile dintre cele două boli fac ca ele să aibă și tratamente deosebite. Le vom expune pe scurt, aplicarea lor fiind exclusiv de competența medicilor.

În spondiloze se recomandă, ca măsură preventivă, buna conservare a coloanei și în special a discurilor intervertebrale. Aceasta se poate realiza prin evitarea eforturilor fizice excesive ca, de pildă, ridicarea unor obiecte grele sau purtarea lor în spinare și prin evitarea pozițiilor vicioase, legate în primul rînd de exercitarea unor profesiuni care obligă individul să rămînă timp de ore întregi cu coloana îndoită, aplecată lateral sau sucită într-o parte; un alt factor care contribuie la buna conservare a coloanei este și dezvoltarea, prin exerciții fizice raționale, a mușchilor șalelor și ai abdomenului — care formează așa-numita chingă lombo-abdominală. Slăbirea acestei chingi poate duce la devieri ale coloanei. În spondiloze se folosesc, la nevoie, și centuri ortopedice. Împotriva manifestărilor dureroase ale spondilozei se recomandă: röntgenterapia, infiltrațiile cu novocaină, rachianestezia, aspirina sau piramidonul, injecțiile cu vitamina B_1, curele balneare. În herniile de disc, este uneori necesară intervenția chirurgicală.

Spondilita se tratează cu: röntgenterapie, săruri de aur, cortizon, aspirină sau piramidon și cure balneare făcute cu mare prudență, în unele momente ale bolii.

În încheiere, subliniem încă o dată că singurul în măsură să conducă tratamentul acestor afecțiuni, este medicul.

PENTRU MEDALIA OLIMPICĂ...

Sfîrşit de noiembrie pe meleagurile noastre... Pe străzile oraşelor şi pe ulițele satelor, oameni grăbiți, încotoşmănați în haine groase, înfruntă biciuiala vîntului, gîndind cu plăcere că acasă îi aşteaptă căldura răspîndită de rusticul foc aprins în vetre sau de citadinul calorifer cu gaze... La antipod, pe continentul australian, în cel mai mare oraş al statului Victoria, Melbourne, a venit vara. Aflat în sud-estul Australiei, în ambianța de feerie oferită de panorama golfului Perth, Melbourne-ul va deveni, între 22 noiembrie şi 8 decembrie, capitala tineretului sportiv din lumea întreagă.

Şi în timp ce noi, aici, vom admira — poate — veşmîntul de hlamidă al iernii, aşteptînd cu încordare veşti din întrecerea celor mai buni sportivi, acolo, în adierea brizei oceanice, reprezentanții noştri vor încerca să cucerească cununile de laur pentru cinstirea tinerei noastre mişcări sportive...

În olimpiada care a trecut — perioada de patru ani dintre ultima ediție a Jocurilor Olimpice (Helsinki, 1952) şi actuala ediție (Melbourne, 1956) — mai mult ca oricînd, sportivii din toate ramurile prevăzute în programul Olimpiadei moderne s-au pregătit cu ardoare pentru ca la cea de a XVI-a ediție să dăruiască păşnicelor întreceri tot ce au mai bun, mai de preț, toată puterea lor de luptă, şi să concretizeze strădaniile anilor în secunde mai puține, în centimetri mai mulți.

Mulți dintre ei, firește, nu vor urca podiumul învingătorilor (este ştiut că acesta are numai trei trepte...) dar, aşa cum spunea fondatorul Olimpiadei moderne, Pierre de Coubertin, „la Jocurile Olimpice nu este totul să învingi, ci să participi..."

★

Fără îndoială că febra pregătirilor, care a cuprins în aceste zile pe toți sportivii lumii, caracterizează în aceeaşi măsură şi activitatea sportivilor noştri. De fapt, delegația sportivilor romîni are, mai întîi, misiunea de a apăra la Melbourne, titlul olimpic cucerit în 1952 la Helsinki, în proba de armă liberă calibru redus poziția culcat, titlu pe care maestrul emerit al sportului Iosif Sîrbu l-a obținut cu performanța de 400 p. (rezultat egal cu recordul mondial al probei) şi, apoi, de cucerit noi galoane prin Iolanda Balaş, Henri Herşcovici, Ilie Savel şi alți sportivi ale căror performanțe se situează pe firmamentul celor mai valoroase din lume...

Şi fiindcă tirul a dat sportului nostru satisfacția primului titlu olimpic, să poposim pentru o clipă în tabăra de la Tunari, unde se plămădesc viitoarele performanțe de răsunet.

Ați fost vreodată în pădurea Băneasa? Dacă da, este greu de presupus că aleea asfaltată care trece prin fața restaurantului Parcul Privighetorilor nu v-a condus paşii spre poligonul Tunari. În răstimpuri veți fi auzit, poate, ritmul sacadat al detunăturilor provocate de antrenamentele „pistolarilor" sau ale celor de la probele de arme... Dacă, totuşi, n-ați avut prilejul să faceți această vizită, ne propunem să vă introducem în atmosfera care a domnit acum o lună pe standurile poligonului...

Aproape în fiecare după-amiază au venit aici cei mai mulți dintre trăgătorii noştri fruntaşi, care sub îndrumarea maestrului sportului Petre Cişmigiu şi-au desăvîrşit tot mai mult pregătirea. Dar iată!... Pe unul din standuri, o veche cunoş-

I. Sîrbu, campion olimpic (Helsinki, 1952), şi-a îmbunătățit serios rezultatele anul acesta. Cu 1173 p. la 3x40 arme liberă calibru redus se înscrie printre cei mai de seamă trăgători din lume.

↑ Tînărul dar talentatul trăgător C. Antonescu, într-o clipă de răgaz, se ocupă tot de... tir. El își verifică „poziția" înaintea intrării pe standul de tragere.

Primele zile de iarnă în Bucegi.

FLACARA
Nr. 23 (96) - 1 decembrie 1956

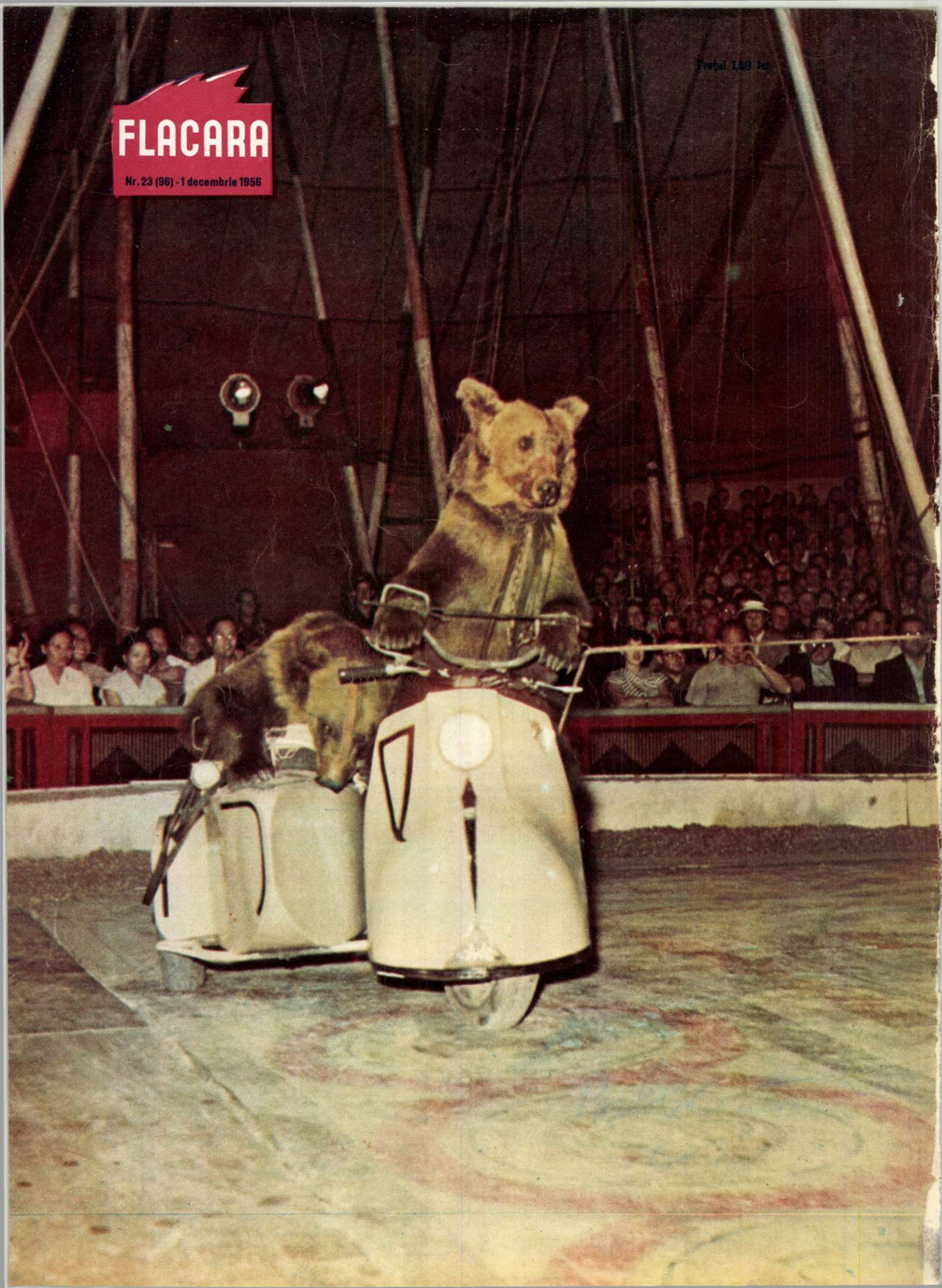

FLACARA
Nr. 24 (97) — 15 decembrie 1956

■ PE URMELE AGRESORILOR — fotoreportaj din Egipt ■ *GRIGORE* — povestire de Eusebiu Camilar ■ *Scrisoare din Paris* — de André Wurmser ■ Tîrgul de pe muntele Găina — fotoreportaj în culori ■ *DEPORTAȚI IN CORSICA* — reportaj de Giancarlo Scalfati ■ Fapte și tîlcuri — de Eugen Frunză ■ *„Suflete de Viteji"* — un nou balet romînesc ■ O schiță de scriitorul australian Frank Hardy ■ *„Alo, Urgența?"*... — fotoreportaj de la Spitalul de Urgență din Capitală ■ *Poezii de:* Manfred Winkler, Ion Brad, V. Kernbach, G. Demetru-Pan, Dan Faur, Hugo Ruy (Uruguay) ■ O schiță satirică de I. Avian ■ O PAGINĂ DE CARICATURI de A. Matty.

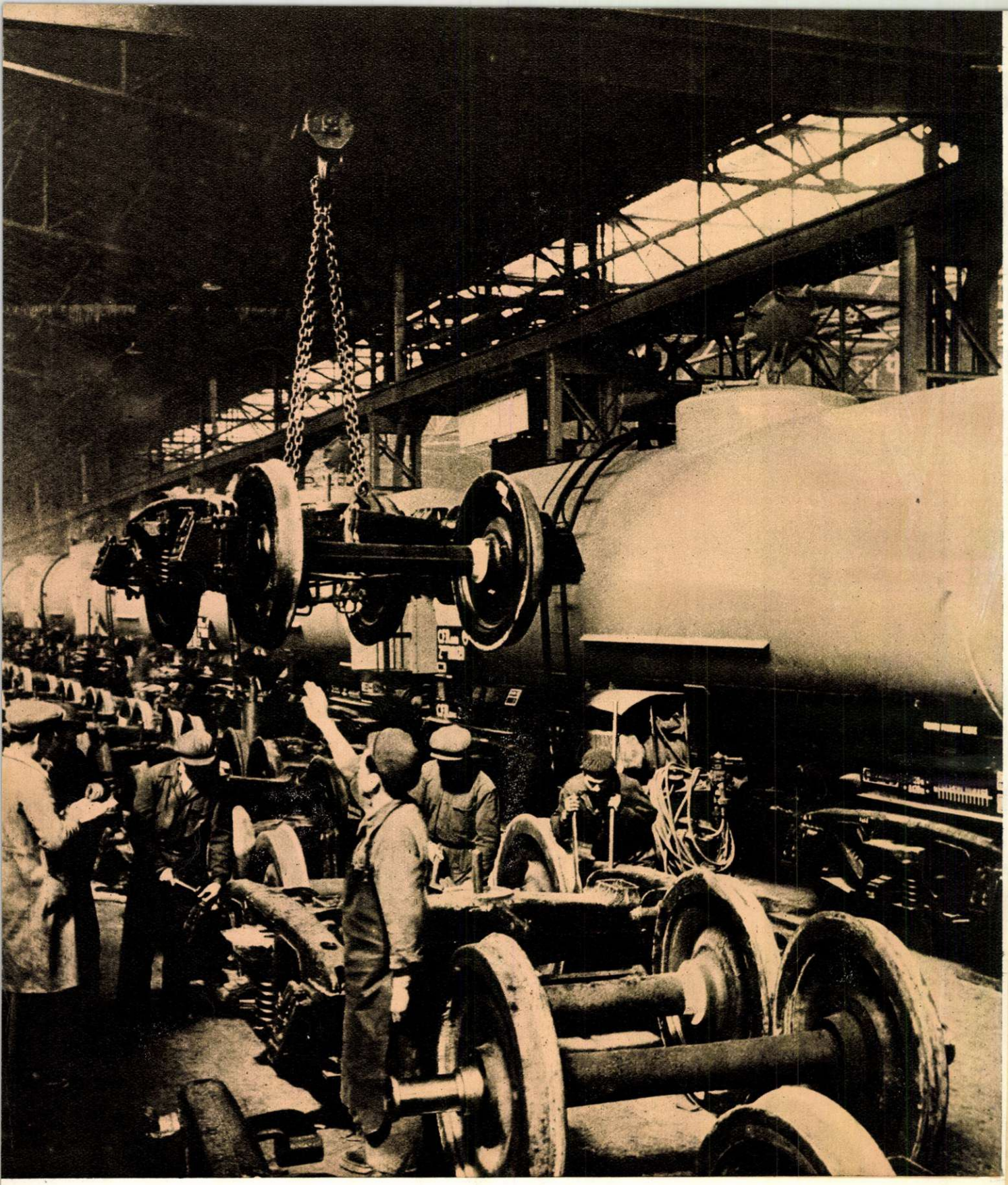

Un şir întreg de vagoane-cisterne, gata de a porni să-şi primească preţioasa încărcătură; multe altele, în curs de montare... Aşa răspund muncitorii de la secţia vagoane a Uzinelor „23 August" eforturilor petroliştilor de a da tot mai mult petrol patriei.

Fotografie de M. MAYER şi L. SCHINDERMAN

COPERTA I: Gh. Cotovelea şi Puşa Niculescu în noul balet romînesc „Suflete de viteji". (citiţi prezentarea din pag. 12)

COPERTA a IV-a: Prima zăpadă a adus în Cişmigiu şi primele săniuţe...

Fotografii de E. IAROVICI

FLACĂRA

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Nr. 24 (97) 15 decembrie 1956 ANUL V

REVISTĂ BILUNARĂ SOCIAL—POLITICĂ ȘI LITERAR—ARTISTICĂ

Delegațiile guvernamentale ale Republicii Populare Romîne și Uniunii Sovietice, la Kremlin.

PRIETENIE

Marți 26 noiembrie 1956. La Moscova, într-o sală a Kremlinului, are loc semnarea Declarației cu privire la tratativele dintre delegațiile guvernamentale ale R.P.R. și U.R.S.S.

Cîteva ore mai tîrziu, lumea întreagă — prietenii și dușmanii — afla rezultatul tratativelor purtate la Moscova, rezultate care vin să confirme încă o dată superioritatea relațiilor socialiste între state. Poporului romîn, cuvîntarea la radio a primului ministru al țării și Declarația de la Moscova i-au dat încă un prilej de bucurie, de justificată mîndrie națională, încă un fericit prilej de reafirmare a încrederii și dragostei față de poporul sovietic.

În momentul cînd eterul este umplut pînă la saturație de lătrăturile venalilor oameni politici din Occident, care fac totul pentru a reînvia războiul rece, a submina solidaritatea și încrederea ce s-au statornicit între statele socialiste, mesajul de la Moscova s-a răspîndit ca un curent de aer proaspăt, odihnitor.

Ce aduce acest mesaj lumii și ce aduce el poporului nostru? Lumii, el îi oferă încă o lecție de relații socialiste între state mari și mici, relații ce se bazează pe încredere reciprocă, pe prietenie și ajutor. Iar poporului nostru, satisfacția de a consemna pe de o parte aportul său la întărirea lagărului socialismului, la consolidarea păcii între popoare, și pe de altă parte de a constata încă o dată că prietenul său cel mai devotat nu-l lasă să se zbată singur cu greutățile, că acesta îi întinde o mînă frățească de ajutor. Concret, acesta se manifestă în grîu, furaje, cocs și fier, acordate în condiții cum nu se poate mai favorabile. Pentru noi, cei ce într-un trecut nu prea îndepărtat am fost nevoiți să secătuim rezervele de aur ale țării (un mic exemplu: 12.295 kg aur au fost scoase din visterie în 1941 spre a plăti americanilor rata pentru Palatul Telefoanelor), condițiile în care primim ajutorul sovietic, acum cînd și în ultimii 12 ani, sînt deosebit de grăitoare. Grîu rusesc pe credit, plătibil în grîu romînesc într-unul din anii viitori cu o recoltă bună (peste cîțiva ani — și nu înainte de 1959); diferitele materii prime necesare industriei plătibile în mărfuri — observați bine: în mărfuri produse de industria noastră și nicidecum așa cum se întîmpla înainte, sub capitaliști, cînd noi eram un hinterland al imperialismului căruia îi exportam materia primă cu un preț derizoriu pentru a o recumpăra sub formă de mărfuri, cu prețuri uriașe; utilaje pentru ridicarea industriei chimice și petrolifere, pe care le vom plăti după construirea uzinelor, cu o parte a mărfurilor produse de chiar aceste uzine etc. etc., toate acestea vorbesc de la sine.

Și ori de cîte ori ne sosesc din răsărit nesfîrșite transporturi de mașini-unelte și mașini agricole, utilaje pentru întreprinderi, automobile, nu se poate să nu ne amintim de tam-tam-ul făcut acum unsprezece ani de acea faimoasă caravană americană care „hrănea" Moldova pustiită de secetă cu ciocolată, țigări, mălai de mătură și gumă de mestecat. Iară acum, după Declarația dată la 30 octombrie 1956 de către guvernul U.R.S.S. cu privire la dezvoltarea și întărirea continuă a prieteniei între Uniunea Sovietică și celelalte țări socialiste, mai ales acum, cînd delegația noastră s-a întors după tratativele de la Moscova și s-au publicat cifrele care concretizează legăturile trainice și pe picior de egalitate — cît de vizibil apare acel gălăgios „ajutor" american.

Uniunea Sovietică nu dispune de atîta nylon, atîția pantofi și atîtea automobile ca Statele Unite. Înșiși oamenii sovietici nu sînt atît de eleganți pe cît ar vrea să fie, iar pîinea în Uniunea Sovietică, chiar dacă e din abundență, totuși grîul nu curge din cer, ci se obține cu muncă și mari investiții. Cu toate astea, în urma convenției comerciale, sovieticii ne trimit 450.000 tone de grîu. Iar țăranul, care odinioară trebuia să-și taie vițele ori de cîte ori seceta îi ardea cîmpiile, va avea acum să le dea furaje.

Cine l-a văzut pe muncitori lăsînd lucrul în halele uzinelor și apropiindu-se de megafoane spre a asculta comunicatul asupra tratativelor dintre delegațiile guvernamentale ale R.P.R. și U.R.S.S., și comentîndu-l apoi entuziaști, poate înțelege ce ecou a precedat dudуitul acestor locomotive transportînd grîu, furaje și utilaje.

Tehnicienii, care știu că din brînză se fac nasturi, din petrol — medicamente, din gaz metan — haine, înțeleg cel mai bine ce înseamnă construirea de uzine chimice, de întreprinderi petrolifere. Într-un viitor nu prea îndepărtat țara noastră va fi unul din cele mai uriașe laboratoare chimice și alimentare de pe glob. Bazele acestui uriaș laborator se pun acum, o dată cu sosirea minereului de fier, a cocsului metalurgic, a țevilor. Caravana aceasta — care ne aduce ceea ce ne lipsea mai mult și primește în schimb ceea ce noi vrem să vindem — sosește în momentul cel mai potrivit. Iar răspunsul nostru va fi munca asiduă pentru dezvoltarea industriei și agriculturii, întărirea prieteniei cu marea țară de la răsărit.

...Despre Kürti se spune că e omul care știe să construiască orice...
←

La „SIMO GEZA"

I

Într-o zi, în cabinetul directorului de la „Simo Geza", cîțiva gazetari străini se întrețineau cu tovarășul Magyari, directorul întreprinderii. Unul dintre ei a pus următoarea întrebare, probabil ca să afle ritmul în care se desfășoară producția:

— Cîtă mobilă produceți într-o zi?

Amabilul director a răspuns prompt și plastic, ca un fumător pasionat ce e:

— Cam în cît timp fumați dv. această țigară, muncitorii noștri termină o garnitură completă de dormitor...

Nu știu dacă respectivul nostru confrate a dedus cu precizie puținele minute în care un pat dublu, un dulap, o toaletă, două noptiere și o măsuță — deci, un dormitor — sînt terminate și așteaptă doar să fie ambalate și expediate. Sigur e că directorul a spus adevărul, iar de a greșit cu o secundă în plus sau în minus, să-l iertăm.

La „Simo Geza" acum, din 7 minute și 7 secunde în 7 minute și 7 secunde, se termină un dormitor. În fostele ateliere ale capitaliștilor „Szekely și Reti", aflate cîndva pe locul unde au fost construite halele noii fabrici de mobile, muncitorii trebuiau să lucreze un an ca să producă mobilierul pe care azi îl fac doar în două zile.

II

Care este istoria celor 7 minute și 7 secunde? S-ar putea scrie, pornind de la această cifră, o carte întreagă despre organizarea muncii; dar aceasta este treaba unui specialist și nicidecum a unui reporter. Cert este că și Kürti Ferenc, mecanicul șef al întreprinderii, are părticica lui de contribuție la acest ritm.

Despre Kürti se spune că e omul care știe să construiască de toate. Ai nevoie de o mașină care să-ți facă cutare ori cutare operație? Îi spui lui Kürti și el începe să-și bată capul, iar peste cîteva zile îți prezintă planul pe hîrtie de calc. Gata!

Acum cîtva timp fetele de la secția de asamblat furnirul intraseră în panică: cu fiecare zi ce trecea terminau lucrul mai devreme și asta nu din pricina hărniciei... ci din lipsa hîrtiei de lipit. (Cei care au văzut o fabrică de mobilă își dau seama de importanța acestei hîrtii, care unește bucățile subțiri de furnir în fețe de dimensiuni mari). Zarvă mare... agitație. Dar ce poți face cînd fabrica nu-și poate procura cantități suficiente din acest material?

În zilele acelea, cînd se pierdeau minute prețioase, Kürti este chemat la direcțiune:

— Am avea nevoie de o mașină care să întindă clei pe un balot de hîrtie...

— Daaa...

— Care în același timp să usuce această hîrtie...

— Daaa...

— Și s-o taie în fîșii subțiri.

— Daaa...

— O poți face? Ne trebuie urgent!

— Păi, dacă-i nevoie...

Nu era cazul să mai discute. Cînd e nevoie de ceva vital pentru întreprindere, vorba multă nu ajută la nimic. Totul e să faci cît mai repede, cît mai bine.

A stat Kürti cîteva zile, ba și seriile s-a gîndit, a proiectat singur agregatul și-n alte cîteva zile l-a confecționat. Acum, hai la probă. În jurul mașinii modeste s-au adunat tehnicieni și muncitori. „Ei, să vedem dacă ne-a salvat Kürti", își ziceau. Cilindrii pornesc și cîteva minute totul pare perfect. Dar deodată hîrtia plesnește, se rupe.

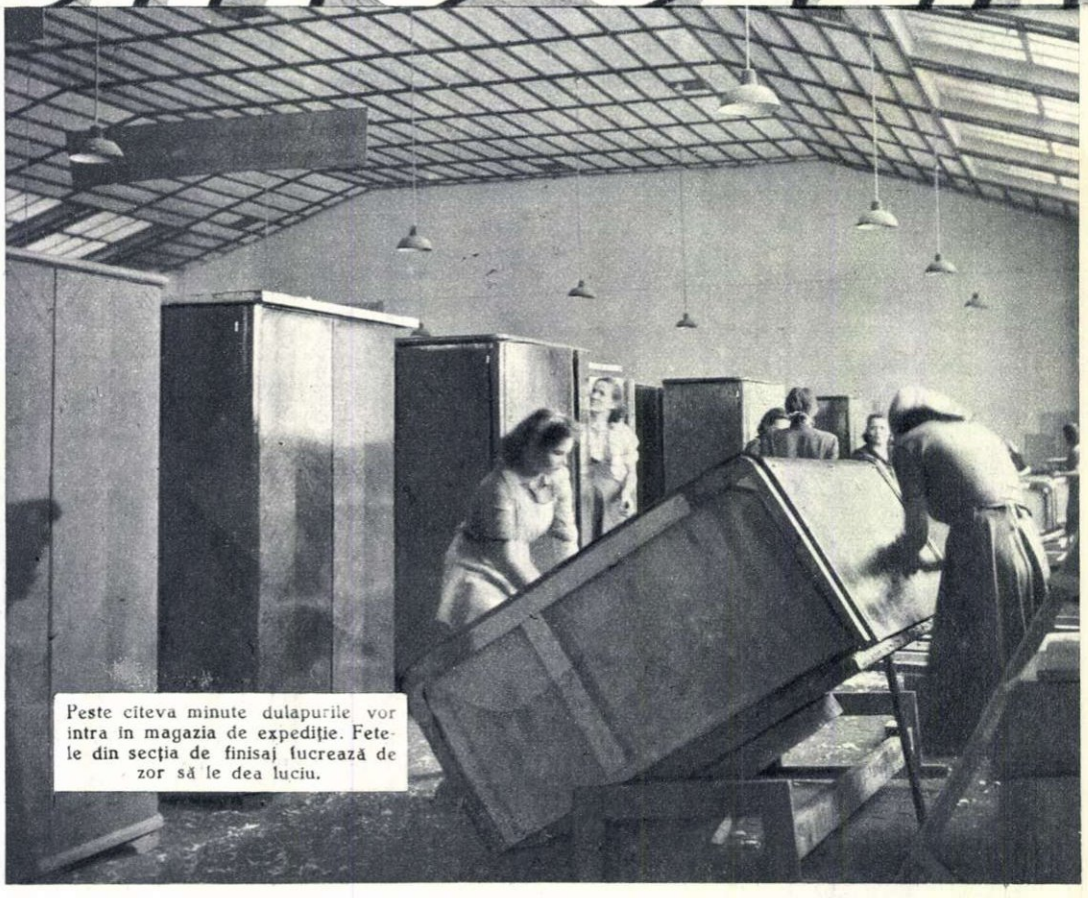

Peste cîteva minute dulapurile vor intra în magazia de expediție. Fetele din secția de finisaj lucrează de zor să le dea luciu.

spre deziluzia tuturor. Ei drăcie! Ce facem acum?

— Nu e bună, tovarăşe Kürti... zice cineva cu regret. Fir-ar să fie!...

— Ba să mă ierţi: nu e încă perfectă, îşi apără Kürti odrasla de metal. Pînă mîine o să meargă. Trebuie să sincronizăm viteza cilindrilor. Aţi înţeles?

Bineînţeles că mai apoi agregatul a funcţionat perfect, pregătind hîrtie berechet pentru nevoile întregii întreprinderi. Fetele de la asamblat furnirul nu mai stau acum nici o clipă...

Peste cîtăva vreme din nou un telefon în secţie.

— Facem un nou tip de mobilă... i se spune

— Daaa...

— De aceea avem nevoie de-o maşină de găurit...

— Daaa...

— Care să aibă patru burghie, care să sfredelească în acelaşi timp şi la distanţe egale.

— Daaa.

— O poţi face? Ne trebuie urgent!

— Păi, dacă-i nevoie...

...Oricine vizitează fabrica de mobile „Simo Geza" poate vedea acum maşina de găurit a tovarăşului Kürti. În jurul ei stau stive înalte de materiale, care au fost prelucrate cu această maşină de o mare productivitate.

III

Anul acesta fabrica „Simo Geza" n-a primit nici o reclamaţie de la cumpărători.

Grija pentru calitate o are şi tovarăşul Bogdanov Zoltán. Pe la ora zece dumnealui o ia frumuşel prin fabrică, cu ochii-n patru, ca şi în această dimineaţă despre care este vorba. După ce a ocolit stivele de noptiere şi a dat un ocol pe la montarea dulapurilor, s-a oprit la şlefuit. Şlefuitul e o verigă de bază a procesului de producţie. Prin mîna şlefuitorilor trec absolut toate piesele componente ale mobilei. Aşa că se mai întîmplă că omul să mai uite vreuna şlefuită pe jumătate! De, prea sînt multe!

Şlefuitorul Partok nu-l observă pe tovarăşul Bogdanov, care de cîteva minute s-a oprit în dosul stivei de piese de dulap. Numai cînd se aude chemat, lasă lucrul pentru o clipă.

— Cum aţi dormit, tovarăşe Partok?

— Mulţumesc bine, tovarăşe Bogdanov...

— Mă bucur... Numai că mi se pare că ai uitat să şlefuieşti bucata asta pînă la capăt.

Creionul tovarăşului Bogdanov, ţiţit din buzunar, trage o linie groasă pe piesa cu pricina.

— Oi fi uitat... se poate...

— Se mai întîmplă... La revedere, tovarăşe Partok...

Bogdanov pleacă mai departe. La întoarcere nu va uita să treacă pe aici să vadă dacă linia groasă trasă cu creionul a dispărut. Dacă nu mai este, înseamnă că piesa a fost şlefuită cum se cuvine.

Că mobila fabricată la „Simo Geza" este de bună calitate o dovedesc şi scrisorile pe care întreprinderea le primeşte de la diversele oficii de desfacere, cît şi de la unii cetăţeni.

Iată una dintre scrisori:

„Nu mă pot răbda ca să nu vă scriu. Sînt fericit că de la dv. au venit la Brad 16 garnituri de dormitoare. Mobila am vîndut-o într-o zi şi cumpărătorii au fost foarte mulţumiţi de ea. Trimiteţi-ne cît mai multă mobilă... Astea vi le scrie un bătrîn de 80 de ani care lucrează ca gestionar de 66 de ani. Noroc şi spor la muncă". Kiss Nandor.

...Începînd din anul 1948, în fiecare an aproape, fabrica a produs un nou tip de mobilă populară. Colectivul fabricii s-a străduit să dea mobilierului forme cît mai frumoase şi moderne şi să-i asigure trăinicia.

După ce am colindat ceasuri în şir halele imense şi luminoase ale întreprinderii, mi-am amintit că, cu cîteva săptămîni în urmă adresînd C. C. al P.M.R. o telegramă în care înfierau fărădelegile reacţiunii contrarevoluţionare din Ungaria, muncitorii de la „Simo Geza" şi-au reafirmat încrederea în partidul şi guvernul care conduc patria noastră cu hotărîre pe drumul luminos al socialismului. Cuvintele lor n-au rămas literă moartă. Peste tot oamenii lucrează cu sîrg şi rodul acestei munci sînt sutele de garnituri de mobilă expediate în toate oraşele ţării.

C. B.

Fotografii de A. LOVINESCU

La clubul întreprinderii ciţiva dintre membrii corului învaţă descifrarea notelor muzicale, sub îndrumarea directorului Şcolii populare de artă din localitate. →

„Pînă vine tăticul, noi să facem de mîncare!..." Fetiţa montorului Rücz Ianos nu pridideşte cu treaba, pentru că ştie că dacă e cuminte, tăticul o să-i citească seara poveşti. ↓

Şcoală? Nu numai atît: colaborare! Maistrul maghiar Barabas Ianos îl învaţă cu drag meseria pe tînărul romîn Teodor Lucuţan.

PORT SAID

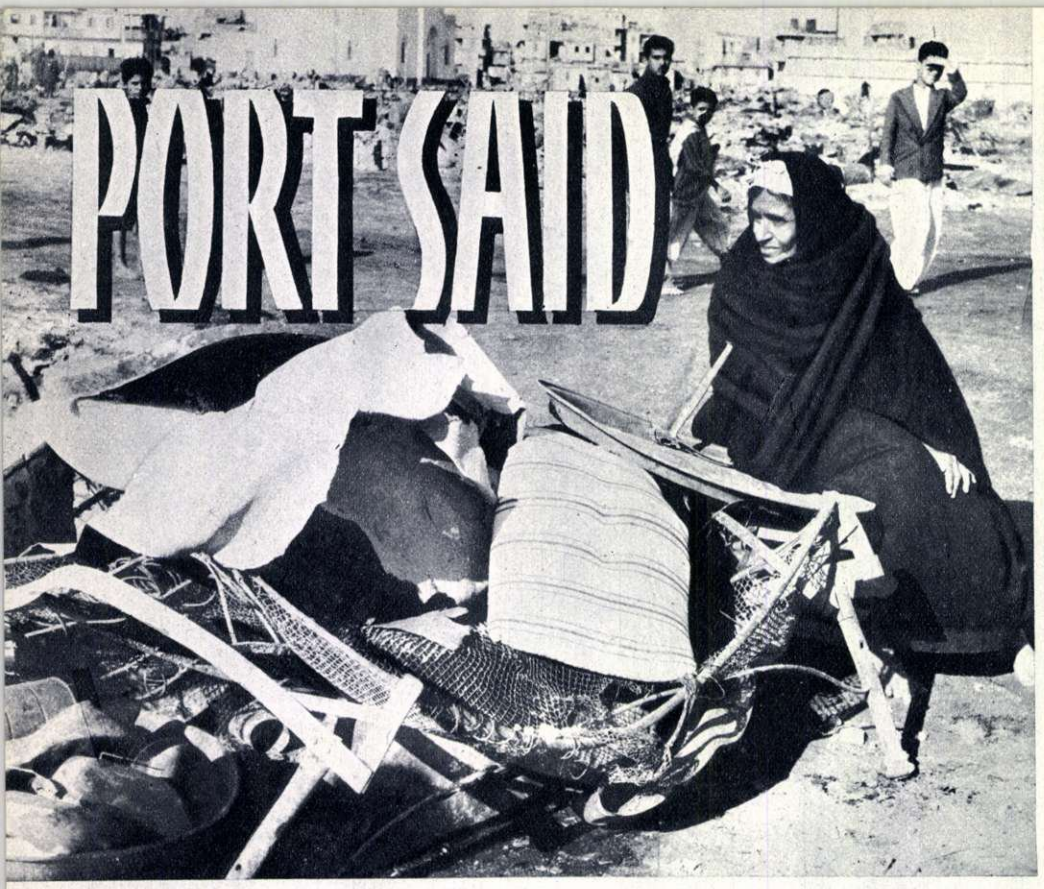

PE URMA AGRE

Și această victimă a barbariilor de la Port-Said îi blestemă pe agresori.

Niciodată în trecut „Perfidul Albion" nu s-a bucurat de simpatie în lume. Este știut de asemeni că nici colonialiștii francezi n-au fost vreodată înconjurați de... dragoste. În ce-i privește, guvernanții de azi ai Israelului s-au compromis într-atîta pentru cîrdășia lor cu puterile imperialiste, încît nici ei n-aveau de ce să beneficieze de creditul maselor.

Așa au stat lucrurile pînă de curînd. Pînă în ziua cînd conspirația războinică anglo-franco-israeliană a culminat cu perfida agresiune contra Egiptului. Atacul armat, care a degenerat într-o campanie de atrocități barbare împotriva orașelor și satelor egiptene și împotriva populației civile, a stîrnit, după cum era de așteptat, un asemenea val de indignare în lumea întreagă, încît vechile antipatii față de colonialiștii anglo-francezi și ostilitatea față de clica reacționară de la Tel-Aviv s-au transformat, în mod firesc, într-o ură deschisă față de masacratorii de femei și copii de la Gaza, Cairo și Port-Said.

Nu s-a scris încă istoria agresiunii împotriva Egiptului, dar pretutindeni, barbariile comise de imperialiști la Port-Said sînt nemijlocit asemuite isprăvilor hitleriste de la Lidice sau ororilor americane din Coreea. Iată-i, deci, pe războinicii anglo-franco-israelieni în postura sinistră de continuatori ai experienței hitleriste.

Încercarea lor de a-și acoperi fărădelegile sub firma străvezie a așa-zisei „acțiuni polițienești" a eșuat în chip lamentabil. Acum, opinia publică internațională este pe deplin edificată; cunoaște adevărul celor petrecute în ultimele săptămîni în zona Canalului de Suez.

Cu toate că agresorii anglo-francezi au împiedicat accesul în Port-Said al unui grup de 150 de ziariști veniți din diferite puncte ale globului, presa mondială a izbutit să demaște crimele de la Port-Said și Cairo pe temeiul martorilor oculari.

O dată cu documentele fotografice din aceste pagini, prezentăm cititorilor noștri cîteva din mărturiile zguduitoare ale unor ziariști străini în legătură cu pretinsa „acțiune polițienească" anglo-franco-israeliană.

„Ceea ce s-a întreprins împotriva populației din Port-Said a fost atît de barbar, încît întrece orice închipuire... Aceasta n-a fost un război, ci un nou Lidice".

PER OLOW ANDERSON
fotoreporter suedez

„Situația la Port-Said a devenit mai haotică. Lipsesc alimentele și măsurile de igienă elementare în acest oraș, în care abia acum sînt îngropate cadavrele care de opt zile se află în putrefacție, fiind asaltate de roiuri de muște".

EDWARD INGRAM
corespondentul agenției americane „United Press"

„Limbile de foc ale incendiilor și norii negrii de fum răbufnesc cu furie... Viața a părăsit locurile și cheiurile. Lumina și farul nu mai străpung noaptea".

JEAN PLANCHAIS
corespondentul special al ziarului francez „Le Monde"

„De-abia am sosit dintr-un raid al groazei. Aproape la fiecare colț de stradă zac trupuri neînsuflețite. Femei desperate își caută copiii și rudele"

Corespondentul din Port-Said al ziarului englez „DAILY HERALD"

„Luptele care au avut loc în Port-Said nu au durat mai mult de 24 ore, dar în acest timp au fost cauzate mari pagube, îndeosebi vechilor clădiri și cartierului european. O serie de cartiere au fost rase de pe suprafața pămîntului.

...În prezent, familii întregi rămase fără adăpost își caută ce a mai rămas din avutul lor.

Numeroși alți oameni părăsesc ora-

La sosirea trupelor O.N.U. la Port-Said, sute de tineri egipteni din oraș au organizat o demonstrație de stradă, scandînd lozinci prin care înfierează agresiunea anglo-franco-israeliană și atrocitățile săvîrșite de trupele colonialiste. →

ELE SORILOR

CAIRO

şul cu geamantane, perne şi cu alte lucruri pe care au reuşit să le salveze."

Corespondentul special
al ziarului suedez
„ŞWENSKA DAGBLADET"

„În două rînduri într-o singură noapte, bombardierele cu reacţie anglo-franceze şi-au azvîrlit încărcătura ucigaşă asupra capitalei Egiptului. Cartierul Subra-el-Heima a fost supus unui bombardament îngrozitor. Au fost distruse

Hitlerişti arestînd civili în 1941? Nu! Fotografia vă prezintă agresori israelieni care au adoptat metodele hitleriste.

case de locuit, spitalul, minaretul şi aerodromul internaţional.

...Mă aflam în strada Alrod din Cairo. Avioanele apărute pe neaşteptate deasupra oraşului au secerat din zbor, cu mitralierele de bord, oameni aflaţi pe străzi. Am văzut femei şi copii prăbuşindu-se într-un lac de sînge".

N. DRACINSKI
corespondentul special
al revistei „Ogoniok"

→

In cursul dezbaterilor de la O.N.U. Dixon, reprezentantul Angliei, a declarat că bombardamentele anglo-franceze reprezintă doar „o acţiune poliţienească extraordinară". Fotografia alăturată, ce înfăţişează distrugeri pricinuite cartierelor de locuit din Cairo, lămureşte despre ce fel de „operaţiuni poliţieneşti" e vorba.

FAPTE ŞI TÎLCURI - FAPTE ŞI TÎLCURI - FAPTE ŞI TÎLCURI

CONŞTIINŢA

de Eugen FRUNZĂ

Ţi-am citit scrisoarea, stimată doamnă Evans, publicată în „News Chronicle". Ai scris-o în ceasurile cînd, răsturnat în fotoliul prezidenţial, dl. Eden studia primele rapoarte cu privire la invadarea Egiptului.

Ţi-am citit scrisoarea şi te-am crezut. Cuvintele erau simple şi omeneşti. Erau triste ca inima unui om îndurerat.

Scriai:

„După ce copiii au plecat azi dimineaţă la şcoală, nu m-am putut stăpîni. Am plîns. Am plîns de ruşine şi umilinţă."

Ca să fiu sincer, nu prea cred în eficacitatea lacrimilor atunci cînd e vorba de probleme capitale. Prefer lupta îndîrjită împotriva răului. De altfel, noi, cei de aici şi dintr-o mare parte a lumii, ne-am convins de mult că plînsul, oricît de curat şi sfînt ar fi el, nu rezolvă nimic pe arena istoriei.

Totuşi, te-am înţeles şi te-nţeleg, stimată doamnă Evans. Eşti femeie — şi plîngi mai repede. Eşti mamă — şi porţi în lacrimi visul rănit al copiilor. Eşti cetăţeană engleză — şi plînsu-ţi dezonorează pe dregătorii patriei dumitale.

Ţi-am citit scrisoarea şi te-am crezut.

Scriai:

„Spre nespusa noastră durere, acuzaţiile Rusiei privitoare la „complotul imperialiste", la „agresiune făţişă" şi la „manii de ipocrizie", par să fie adevărate. Am vorbit la telefon cu prieteni. Erau cu toţii consternaţi şi furioşi... Nu am fost în stare să-mi văd de treburile mele obişnuite şi am plecat după cumpărături. Măcelarul, băcanul, vecinul cu care m-am oprit să vorbesc, toţi spuneau acelaşi lucru: dreptatea nu e de partea noastră.

Cînd m-am întors acasă, la radio se transmiteau ultimele ştiri. Alte bombardamente".

Aşa scriai. Şi mi-a atins inima tragismul acestor rînduri. Nu te cunosc, stimată doamnă Evans. Nici nu ştiu ce idealuri te-or fi călăuzind în viaţă. Bănuiesc însă o prăbuşire grea şi dureroasă. Cu prima lacrimă ce-ai vărsat-o în scrumul unui leagăn egiptean, îmi pare că o lume s-a năruit în dumneata. Poate că ani de zile ai crezut cu sinceritate în minciuna şi perfidia oficială. Poate doar cu cîteva ceasuri mai înainte ai respins, pe deplin sinceră, dar neştiutoare, adevărul. Poate l-ai taxat şi dumneata drept propagandă comunistă.

Şi acum? În numele fărădelegii cocoţate la putere, mîinile lungi ale d-lui Eden ţi-au pălmuit obrajii de mamă. Ce brutal ţi-a fost sfidată buna-credinţă! În dosul măştilor democratice ai recunoscut chipul cel adevărat, ipocrit şi barbar, al colonialismului.

Sînt cîteodată ceasuri, stimată doamnă Evans, care răstoarnă veacuri. Se spulberă atunci uluitor de repede idei şi credinţe care păreau date întru vecie. În timp ce asupra Egiptului paşnic se abăteau furiile lumii d-lui Eden, dumneata descopereai, îndurerată, nu numai înşelăciunea, ci şi crima.

Ţi-am înţeles zbuciumul şi amărăciunea, stimată doamnă Evans.

„Pentru o clipă — notai în scrisoare — *am întrezărit acel iad în care trăiau antinaziştii care, iubindu-şi ţara, urau în acelaşi timp ceea ce făcea ţara lor".*

Cît adevăr ai pus în aceste rînduri! Şi cîtă durere! Am văzut încă o dată prăpastia ce desparte poporul de răufăcătorii săi.

Mai tîrziu, după eşecul agresiunii, dl. Eden s-a retras la odihnă. S-a declarat, oficialmente, extenuat şi suferind de stenoză nervoasă. Comunicatul n-a pomenit nimic de conştiinţă...

Dar în scrisoarea d-tale, doamnă Evans, am zărit ceva ca o tulburătoare lumină. Era conştiinţa, pe care numai indivizi izolaţi şi-o pot pierde. Omenirea, însă, niciodată.

FAPTE ŞI TÎLCURI - FAPTE ŞI TÎLCURI - FAPTE ŞI TÎLCURI

Medicii şi personalul sanitar al societăţii de Semilună Roşie în ajutorul victimelor atacului banditesc asupra Port-Saidului.

Acestea sînt faptele, aşa cum le-au constatat martorii oculari. În faţa unor asemenea mărturii, cine mai poate da crezare frazelor ipocrite cuprinse în comunicatul statului major al trupelor agresoare, care dă asigurări cum că, pasă-mi-te, s-ar fi făcut o „alegere scrupuloasă" a obiectivelor ce urmau să fie bombardate, în scopul de a „nu pune în primejdie populaţia civilă a Egiptului". Atît de „scrupuloasă" a fost alegerea obiectivelor, încît numai la Port-Said, după evaluări aproximative, numărul victimelor bombardamentelor criminale anglo-franceze este de cîteva mii de oameni. Iată un tragic adevăr ce nu poate fi ascuns cu palavragealâ fariseică. Mai devreme sau mai tîrziu, agresorii anglo-franco-israelieni vor trebui să plătească pentru crimele săvîrşite pe pămîntul străvechi al ţării piramidelor.

Egiptul şi poporul său curajos vor continua să opună rezistenţă activă imperialiştilor. În lupta lor dreaptă, patrioţii egipteni vor continua să se sprijine pe simpatia şi solidaritatea tuturor popoarelor iubitoare de libertate şi pace.

Eşecul agresiunii contra Egiptului şi surmenajul subit pricinuit domnului Eden de acest eşec vor trebui să dea prilej de reflecţii mai temeinice oricăror altor amatori de aventuri războinice.

Pentru că în împrejurări asemănătoare s-ar putea ca eventualii agresori să nu-şi poată permite nici măcar luxul unei retrageri diplomatice, din motive de... surmenaj, în Jamaica exotică sau în alt ungher al globului.

Cît de „scrupuloasă" a fost alegerea obiectivelor de către aviaţia anglo-franceză o demonstrează şi această ispravă: vapoarele scufundate de bombele agresorilor în apropiere de Port-Said au blocat, pentru mai multe luni, trecerea prin Canalul de Suez.

Eusebiu CAMILAR

Grigore

— povestire —

Ilustrații de Eugen TARU

Se stricase ceva din rînduiala cea mare a eternităților — căci cocoșii cîntaseră de miezul nopții o dată cu sara, încît baba Surdoaia a tresărit de bucurie cînd a auzit bocănituri de ciubote la prag, afară, și alte bocănituri în tindă. Zăvorul de pe ușă a sunat tare și unul cîte unul veneau feciorii boierești, sameșii vitelor, sameșii pîinii albe, niște hătălăi cu cușme înfundate peste urechi. Care cum intrau, se rînduiau pe tuspatru lăițile, își dezbumbau cojoacele și bondițele de pe dedesubt și bordeiul s-a umplut de un miros de fîn vechi și de băligar. După ce încăperea s-a îndesat bine, duhoarea aceea s-a făcut grea. Surdoaia s-a dat jos de pe cuptor, a aprins o petică, plimbînd-o pe deasupra capetelor, lăsînd-o apoi să ardă în mijlocul bordeiului, spre a primeni aerul.

Adunarea toată s-a sculat cînd a intrat Grigore, feciorul Surdoaiei, un uriaș în opinci lătărețe, în berneveci albi, în cojoc lung cu găetane roșii.

A stat cîteva clipe în prag, cu mustața trasă în jos de picuri, cu sprîncenele ude ca de-o brumă, pînă ce oamenii i-au dat pe rînd bunăseara.

— Măi... iaca, așa umblu eu, măi... cu brumă-n gene și-n sprîncene... alerg cu noaptea-n cap, călare, pe jos, la mori, la eleștee, la grajduri... Măi! Pe care dintre voi nu l-am pocnit eu azi cu harapnicul? Vă spun, feriți-vă! Feriți-vă din fața mea, cînd am venin...

— Ne-om feri, bade Grigore... a răspuns Ion Coțușcă, un flăcău încrucișat, cu nasul lung.

— Ne-om feri, cum nu! a adaus Petre Hoarță, unul cu niște ochi pururea speriați.

— ... că dacă nu vă feriți... știți, harapnicul și ciomagul n-au ochi... nimeresc unde pot...

— Asta-i numaidecît așa... a rîs Vasile al Capsomanului, unul mic, cu ochi răi, stropit pe toată fața și pe mîini cu o spuză de alunele.

— Măi... și nu vi-i vouă milă de mine... că mă canonesc așa, cu brumă-n gene și-n sprîncene? Răspundeți, măi... nu vi-i milă?

— Milă ni-i, bade, a răspuns Petre Hoarță, cum să nu ne fie milă de omul nostru, maimarele?

— Așa... vasăzică, așa, măi Petre... l-a întrerupt Grigore Asurdoaiei, cu tînguire în glas. Vasăzică... așa... am ajuns în mila oamenilor... Mîine — poimîine ajung la pod, întind mîna, cer pomană... Așa-i, oameni buni?

— E-i-i... na-ți-o bună... s-a speriat Vasile al Capsomanului. Ești un bou încălțat, măi Petre... Cum să ne fie milă de badea Grigore?

— Da... măi Vasile, măi! Am știut eu că mă ai la inimă! Vasăzică, nu ți-i milă de mine... Așa am ajuns eu pe lumea asta, să nu le fie milă de mine nici argaților!... La ce m-ai mai făcut, mămucă? Dă-te jos de pe cuptor și spune-mi la ce m-ai mai făcut?

— He-e-i... dragul mamei... așa-i lumea... a cîrîit Surdoaia, îmbălînd firul de cînepă. Faci bine... te porți... te vînturi... inima omului e poartă neagră... Mergi... mergi... crezi că-i poartă luminoasă în față, pe naiba! Drumul e plin de flori, de iarbă verde... nu se vede poarta, că-i acoperită cu flori... cu iarbă... Dai florile la o parte... bați, — pustietate... După poarta neagră hîrîie un cîne...

S-a oprit din tors, și-a pus urechea la horn:

— Iaca, așa-i în inima omului, ca-n cuprinsul hornului... Bate vijelia! Nu-i loc de primire pentru un om bun...

— Vedeți? s-a întors Grigore Asurdoaiei spre oameni. Și asta v-o spune o babă de nouăzeci de ani... una care a pătimit. Așa-i: poartă neagră e inima omului...

— Asta și cărțile o spun... bade... a intrat în vorbă Coțușcă, pîndindu-și mai cu strășnicie vîrful nasului ascuțit, cu ochii lui crucișii.

— Da-i vorba, măi... cum trecem noi noaptea asta lungă... lungă ca un codru? Credeți că dacă ne-ar spune mămucuța o poveste ne-ar strica?

Surdoaia a răspuns:

— Ai pomenit de-o noapte lungă... dragul mamei... Iaca... au fost odată, pe vremea veștilor și a poveștilor... pe vremea cînd unde stau munții sta marea, pe vremea cînd marea sta în locul munților... au fost odată niște curți mari... Și străluceau curțile acelea, ca para focului:

După dealul cel mai mare
Răsărit-au sfîntul soare.
Acela nu-i sfîntul soare,
Ci-i o mănăstire mare...

Și se călătoreau către acele curți doi oameni... Și au ajuns ei la o noapte lungă. Cum să treacă ei noaptea plină de rîpi? Au întîlnit un moșneag care le-a spus:

— N-o să puteți trece, pînă ce nu vă veți semăna inimile, pe pămînt, în fapte bune...

— Lasă, mămucuță... lasă... mersîm! Cu așa basm, adormim, îți umplem casa de sforăituri... Care fapte bune, mămucuță? Eu nu fac fapte bune, vrei să spui? Da' cine are mai multă grijă ca mine, de avutul boierului? Cine doarme un ceas pe noapte?

— He-e-i... Grigore!... Azi dai tropot, nechezi ca armăsarul... calci totul în picioare... sfarmi stănoagele... nu-i bine! Uiți că pămîntul e plin de oameni!... Te-am crescut ca pe-un brad, dragul mamei — și uită-te la un brad: ține umbră drumeților... păsările cuiburi își fac în el... se umple de glasul păsărilor... soarele îl luminează... Mi-i jale că nu ești și tu ca bradul...

— Apoi... sînt eu cîne? Măi oameni... ia-n spuneți-mi?

— Dragul mamei... îmi aduc aminte... istoriseau bătrînii cei din bătrîni...

— Na-ți-o bună... am desferecat moara și-am scăpat-o pe apă... Acum, mămucuță, dacă-mi tot tragi cu pilduirile... eu mă duc! Ies afară, să mă mănînce lupul! Ies și gata! Ia-n, măi feciori! Du-te unul, că sînt în prag niște berbecuți! Cer bani, Vanghelia mamei lor! Cer bani și eu bani n-am, sînt lipit pămîntului! Cer răfuială, și-am să-i răfuiesc eu cum scrie la tîrfălog! Le dau eu bani, să sughiț de o mie de ori cît m-or pomeni! Așa-i, bre? Li se cuvine?

— De bună samă! au răspuns într-un glas sameșii.

— Dacă-i de bună samă, cum cu dreptate spuneți, în loc de bani le croiesc niște ghionturi... Bine? Li se cuvine?

— Li se cuvine! au răspuns iar sameșii.

Surdoaia slobozise din furcă un fir lung și încremenise uitîndu-se cum se învîrte fusul, zbîrnîind, jos, la temelia cuptorului; a strîns repede firul pe degete, și-a apucat fusul în mînă:

— Dar de ce să-i bateți? Doar sînteți cai bătrîni...

Apoi și-a pus fusul în caier, și-a potrivit furca în grindă, s-a ghemuit în fundul cuptorului, bodogănind:

— Cai bătrîni... a pierit rușinea...

— Brrr... la strungă... berbecuților... s-a auzit în tindă un glas gros și ușa s-a deschis.

Au intrat pe rînd, repeziți peste prag, vreo cinci băietănași, tehui de somn, desculți, cu sumăieșe încinse cu curmeie de funie.

S-au rînduit umăr la umăr, în fața lui Grigore Asurdoaiei.

Unul dintre ei își tot pipăia genele, altul își scotea de sub cușmă, din părul capului, fire de pleavă. Toți își aveau sumăieșele și cușmele bătucite cu pleavă și paie.

— Vreți răfuială, bre? O vreți? Care dintre voi o vrea? Trăiți din grîul boierului; mîncare... berechet! Somn... ca la mămuca. — Sumăieșe... slava domnului! Cușme... dintr-o oaie! Opinci... porci să fie, că șoric este destul! Ați înțeles ce vă cînt, berbecilor?

— Înțeles, bădiță Grigore... au răspuns băietănașii, într-un glas.

— Și-ndrăzniți să spuneți că nu vi-i bine la boier! Vreți bani? Care vrea mai avan? Care-i, ca să-i dau eu bani!

Patru dintre ei și-au întors ochii către unul mai înăltuț.

— Tu vrei mai avan, măi spurcăciune? Dar nu numai că vrei, dar îi înveți și pe ăștialalți cu urîta poftă de bani. Așa-i?

— Așa-i! au întărit cei patru.

— Și mi se cuvine, mie, măi, să-mi ceară bani? Boierul îi dă mîncare, el îl hulește, și-i cere răfuială! Ia-n întindeți urechile de porc spre mine!

Cînd l-a înfășcat de urechi, Mandache a scos un țipăt, ceilalți patru băietănași au izbucnit într-un rîs repede.

— Stai,... Scaraoțchi! Ce dai busna-n mine? Bagă de samă: cînd te-oi trage de urechi spre mine, tu să te repezi înapoi... să te tragi înapoi cît poți... altfel, te văd sfinții... Așa...

L-a smucit de urechi spre el, Mandache s-a repezit înapoi, de cîteva ori, pînă ce urechile i s-au făcut vinete.

— Așa, berbecuților... Am să vă dau eu bani, lasă! Tu, măi slăbănogule, îmi ceri răfuială? Na! Să ai!

Mandache abia s-a ținut în picioare, sub izbitura pumnilor.

— Acum, să te duci dracului... mîne dimineață să nu te mai aflu la grajduri... Pricepi? Cară-te afară! Eu, cu slăbănogii nu fac treabă!... Nu mă joc! Marș!

— Ei... dar lasă-l... De ce? cîrîia Surdoaia, ridicîndu-se în capul oaselor. Vedeți, oameni buni... Băiatul acesta e cel mai slab... n-are tată... vai de capul lui... și tot pe el cu răutate... De aceea nu-i bine pe lume.

2

Cînd Mandache a deschis ușa să iasă, de-afară s-au auzit bubuiturile vîntului, gemea codrul, crăcile uscate se băteau una de alta, sunau în depărtări, tocînd în clopotnițele singurătăților.

Urletele se-auzeau și parcă mieunau duse de puhoaiele cerului. Dulăii boierești hămăiau rar, boncăluiau niște vite, cocoșii au prins a cînta ca la o mînie a stihiilor.

Mandache s-a furișat în tinda bordeiului: parcă niște cîini negri îl urmăriseră și acum îi auzeau cum zgreapțănă la ușă...

— Ce-i, măi? s-a răstit vechilul, auzindu-l cum se sclifosește. Te temi? Am știut eu c-ai să vii înapoi, spurcăciune! Dacă te temi, pagubă-n tîrg la Țarigrad! Da' eu tot nu te-oi lăsa! Măi oameni, milos mă aflu, prea milos, de aceea n-am parte și eu pe lume! Eu, măi spurcăciune măi, te-oi primi să dormi în grajd, cu toate că nu ți se cuvine! Spuneți, nu-s eu bun, măi oameni?

— Buun... bădiță Grigore!

— Ia-n hai să te duc la grajdul care-l știu eu!

Și spunînd astfel, vechilul s-a înfiorat din creștet pînă-n tălpi.

A apucat băiețașul de după cap, și mai apoi l-a repezit într-un grajd, a încuiat ușa, punînd drugul cruciș la loc.

— Na! Să nu spui că-s omul Satanei! a mai spus, depărtîndu-se, în timp ce Mandache amețea de aburul greu fumegat din uriașa movilă de fîn putred.

Se afla, între cei patru pereți, gunoi vechi de zeci de ani, poate două sute de care. Putreziseră rînduri peste rînduri de fîn, fumegînd duhori grele la începutul primăverilor și după ploile cu cumpene. Acum, tot gunoiul era fierbinte, parcă ardea în adîncul inimii lui putrede.

Pe flăcău l-a apucat îndată somnul și abia a urcat pe un prepeleag pus drept scară, pînă-n culme, unde s-a ghemuit, s-a cuibărit; somnul bun era gata să-l cuprindă, fierbințeala i-a înmuiat ciolanele, așa că și-a desfăcut sumăieșul din curmei. Dar, ce să fie oare nuielușele reci care au prins a trece peste dînsul? Unele erau ca niște ștangi lungi de fier, îi lunecau mai cu seamă pe pieptul desfăcut, i se tîrau peste gît, una a intrat de după cap, veneau altele și altele, parcă din ce în ce mai reci, una i-a alunecat pe sub nas... Înlemnit, cu mîinile desfăcute în lături, Mandache asculta cum fînul prinde tot mai multe foșnete, auzea niște șuiere mărunte, și, cum cerca să-și miște o mînă, toate șuierele și toate foșnetele încetau; reîncepeau și tot fînul prindea viață, parcă buruienile s-ar fi trezit din putrezire.

Mandache răcnea, dar răcnea în sinea lui, fără răsunet, glasul îi pierise, i se uscase. Nu se putea mișca, înțepenise. „De nu mi-ar intra în sîn..." își spunea el, și sta țapăn, cu mîinile desfăcute, cu ochii închiși strîns, pînă s-au auzit cocoșii de ziuă; auzindu-i, și-a înălțat un pic capul și atunci șerpii și-au ridicat și ei captele, ca niște gîturi de gînsaci, și sîsîiau. Mandache s-a trezit fugind din toate răsputerile prin codru, și s-a prăbușit după aceea într-o rîpă, unde a stat pînă către prînz.

Acolo au dat peste dînsul pădurarii și l-au cunoscut. L-au udat cu apă, l-au frecat pe la tîmple — flăcăul era mort parcă, deși inima îi zvîcnea tare.

Au făcut pataşcă din toporiști și astfel au coborît cu el dealurile Mereștilor, l-au dus la Rozalina, maică-sa, și l-au pus pe prispă.

L-au uns descîntătoarele satului cu caș dulce, i-au descîntat cu cărbuni stinși... degeaba! Încet, încet, a venit vorba că Grigore Asurdoaiei e vinovat... S-a auzit cum l-a încuiat în grajdul cu șerpi pentru că i-a cerut răfuială în bani și-n îmbrăcări; astfel că tot satul știa că Mandache bolește de boală fără leac, sperietură de șarpe.

3

Apoi, într-o duminică, viforul a încremenit în fața măreției răsăritului. Cocoșii, urcați pe garduri și pe creste, se întreceau în cîntece, de bucuria soarelui — sclipeau zăpezile pînă-n depărtări, pînă la codrii cei frumoși de la Vorona.

Rozalina l-a văzut coborînd în sat pe Grigore Asurdoaiei:

— Să-mi dai tainul pentru cît ți-a slujit Mandache! Să-mi dai trei perechi de opinci, o cușmă, un sumăieș, toate cîte i se cuvin! V-a slujit, sluji-v-ar bubele, hoți! V-a slujit, sluji-v-ar scîndurile patului, să vă slujească... L-ai omorît! Murire-ai căsăpit de cuțit!

În drum, devale, se strînsese lume de peste lume. Bărbații grăiau molcom, stupindu-și la picioare, alții se sfădeau pentru pricini mai vechi.

— Să-mi dai tainul... țipa Rozalina, ajunsă în dreptul oamenilor, și Grigore și-a smucit brațul:

— Ia-n ține-ți fleoarca, muiere! Ți-oi da un tain, să nu-l poți duce!

ÎNTOARCERE

Nu știu, oare drumul ăsta-i altul?...
(Poate luna o să mi-l arate)
Calea laptelui se-ntinde ca asfaltul
Sub lanterne vagi, nenumărate.

Am ieșit pe-o stradă fără capăt.
Doarme tot orașul, și eu numai
Hoinăresc, și nu pot să-mi recapăt
Liniștea, cînd sufletu-mi ca bruma-i.

Vin acum prin noapte să te caut
Dragoste, purceasă-n altă parte.
Ah, de ce nu-i glasul meu un flaut
Să-ți recheme dorurile sparte?

Am să bat cu pumnu-n fonta nopții
Și-am să strig, la jumătatea vieții,
Ca adolescenții, ca necoptii,
Ori, ca-n alte secole, profeții.

...M-am întors din noapte. Sînt acasă.
Gîndurile mi-s mai limpezite.
Te-am găsit iar, tînără mireasă...
Luna-n dar o rază ne trimite.

Victor KERNBACH

CARPAȚII*)

Cu drag se țin de după umeri — frați;
Sînt milenarii, mîndrii mei Carpați.
Cînd vrea vreun vînt să-mi sfarme ce-am mai sfînt,
Eu fruntea pînă-n soare mi-o avînt

Din zori de zi și pînă în apus;
Și-mi văd pe culmi strămoșul nerăpus.
Iar fruntea de mi-o plec sub fruntea lor,
E că le sînt — cum el le-a fost — păstor.

*) Din ciclul „Dragoste de țară".

ETERNITATE

Țărmul, tare cum e piatra,
Stă-nfruntînd furtuna grea —
Valul nu-i făcut să stea;
Mai frumoasă-n urmă-i vatra.

Valul a pierit în mare;
Norul negru s-a pierdut —
Țărmul, veșnic și tăcut,
Rîde ca un om în soare.

FINAL

În ochi cu țara, simt, mă sting...
Se stinge astfel luna-ncet.
...N-a fost, nu e, n-o fi poet;
Muri un ultim vers șoptind:

„Zăbranic roș pe ultim drum!
Atît doresc. Nimic mai mult...
În blîndu-i foșnet să ascult
Viața patriei de-acum."

G. DEMETRU-PAN

A repezit-o la o parte și a intrat între oameni, mîndru, în berneveci albi, în suman nou, cu tașca la șold.

— Ia-n, oameni buni, judecați-l... spuneți-i hapsînului și neomului să-mi dea tainul...

Cu un picior anume ieșit înainte, ca să i se vadă bernevecii de abia noi-nouți și anume ca să i se vadă opincile galbene legate în sarad cu canafuri roșii, Grigore privea lumea cu o crispare de mîndrie la un colț al gurii, și toată înfățișarea lui întreba: „Știți voi cine-s eu, măi?"

Niște sărăcuți s-au apropiat de dînsul, cu niște zîmbete prostești, i-au întins mîinile, și fețele lor bărboase spuneau: „Mde... bade Grigore... ai ajuns la mărire, om boieresc..." Dar în afară de sărăcuții aceia, nimeni nu s-a mai apropiat de dînsul; ochi aspri îl priveau din toate părțile.

— N-am și eu parte de-o duminică pe lumea asta... Vin, cobor dealuri... ca să stau de vorbă... să aflu unul cu care să stric o vorbă... Eu stau peste pustietăți, peste codri... stau... n-aud glas de om pe lume. Spuneți: mi se cuvine?

Dar oamenii și-au întors fețele.

Pe nesimțite, grămezile mohorîte s-au depărtat mai înspre poarta cîntălăriei, încît în mijlocul drumului a mai rămas doar Rozalina, în fața vechilului, întrebîndu-l printre bocete:

— Nu ți-a lucrat bine băiatul? Spune, nu ți-a lucrat? Trei luni l-ai ținut numai în palme... în ghionturi... i-ai dat afară inima... își stupea inima în sînge... Nu ți-i păcat? Lasă... are să-ți vie o vreme!

— Ia-n să-l cîrduim, îl luăm în piepturi... îl împingem în cîntălărie, în fața moșnegilor... Ia-n hai, măi...

— Astîmpără-te, Sbîrciog... La ce?

— Bou încălțat! Măcar să-l rușinăm... să nu-i mai calce opinca la noi în sat... Hai să-l luăm în piepturi...

Cîțiva, în frunte cu Sbîrciog, s-au și pornit, dar simțindu-le planul, Grigore Asurdoaiei s-a răsucit în loc, a făcut cîțiva pași:

— Așa-i... oameni... vasăzică asta mi se cuvine! Bați calea mînzului... n-am și eu parte... lasă! Veți mai ajunge voi la făină boierească...

Își mușca o unghie:

— Nici atîta... nici cît negru sub unghie, dacă nu mi se cuvine nici vorbă.

A pornit repede, și ochii îl urmăreau cum urca dealul Diaconului, cum cotește scurt spre ulicioara Măcănoaiei, la drăguța lui, Moaca Ilinchii.

Ea îl pîndea la fereastră. Grigore a intrat repede, a tras zăvorul pe ușă.

— Vai... ai venit... icnea Moaca, apucîndu-i mîna dreaptă, sărutîndu-i-o. Și doară hlăduiesc pe lumea asta fete mari... Domnia-ta, bade, ești bărbat mîndru, fecior de popă nu ți-ar putea sta în față...

— Hai... nu fă gură... Poate spui și tu că nu mi se cuvine... Ce te sclifosești?

— Vai... bădică, oare nu-i păcat? Primesc la casă bărbat tocmai în zi de sfîntă duminică... Eu greșesc... Dumnezeu din cer înseamnă cu plaivazul pe poartă la rai: „Fata Ilinchii încă o greșeală... încă și încă..."

Mai apoi, pe cînd el sta țapăn în mijlocul bordeiului, femeia bodogănea:

— Parcă s-au luminat și icoanele... bogdaprosti!

— Piei din ochii mei... lasă-mă... s-a stropșit el; Moaca s-a sprijinit de laiță, acoperindu-și repede banul gurii:

— Vai, bădică... vai... vai... eu știu ce are să iasă... că totdeauna mă stropșești, îmi rupi ciolanele...

— Na-ți, ca să ai de ce te văiata!... na-ți! Na-ți... să ai pentru ce-mi spune bogdaprosti...

A apucat-o de păr, a răsucit-o și a năruit-o la pămînt.

— Vrei să-ți spun mersîm, vacă? Mersîm! Așa cum spun boierii către boieroaice! Mersîm, cotreanță...

Apoi, frînt de la jumătate, s-a așezat pe laiță, cu capul în pumni, cu fața roșie acoperită de sudoare.

— ... că așa am eu parte pe lumea asta... m-am zbătut... am ajuns, credeam că-n vîrf de deal mă așteaptă cine știe ce... o comoară... cînd colo... pe dracu'! Nimic, și pace bună! Numai dușmănie... numai dușmani! N-am cu cine strica și eu o vorbă și doar am pămînt... mi-am zidit casă nouă — nimic!

A tresărit deodată, a fulgerat din ochi spre Moaca:

— Mi se cuvine mie, acum, după ce-am ajuns, ori nu mi se cuvine?

— Ți se cuvine, cum să nu ți se cuvie, bade! a răspuns ea, stînd jos, cu spatele rezemat de sobă. Dacă nu ți se cuvine domniei-tale, bădiță, cui să i se cuvie?

— Așa... Vreasăzică... vin... îți cinstesc pragul, tu ții cu dușmanii, stai cu ei gînd la gînd... Bine! Frumos! Mersîm! Ții cu dușmanii — și tu... ții cu dușmanii!... Vreasăzică mi se cuvine plumb de pușcă... Bun? Bun! Dacă și tu spui așa, cînd mă întorc la Merești mă abat din drum; o apuc pe-o potică pe care numai eu o știu... potica lupilor... mă duc drept în gura lor... Dacă zici tu că asta mi se cuvine... Ce mi se cuvine mai tare: colț de haită sau plumb de pușcă?...

— Vai, bade, vai... mi-s martore sfintele icoane... Nu ți se cuvine! Mă jur pe obrazul sfintei duminici. Iaca pup icoana și jur... Nu ți se cuvine de fel...

Grigore Asurdoaiei a rîs amar:

— Știam că ai să spui că nu mi se cuvine... Mersîm! Vreasăzică urci... urci din cenușa din fața vetrei, urci... ajungi om, inima și gîndul boierului... cînd colo, vîrful dealului e pustiu... Nu mi s-ar fi cuvenit și mie o fată frumos zidită, tînără... Vreasăzică nu mi s-ar fi cuvenit! Bun! Mersîm! Casă, mi-am clădit în sprînceana satului... Pămînt, am cît Alisandru Machidon, pînă la Indie. De ani bat pîrleazurile și potecile — nimeni nu-și dă fata după mine! De ce? Știu eu, mersîm! Nu-și dă nimeni fata după mine, pentru că-s din cenușă... de jos... și țăranul, dobitocul, nu uită de unde te tragi... de unde urci... poți să ai moșiile lui Alisandru Machidon — nu uită cine ești, și pace! Se iau între ei, calic eu, calică tu... boii!... Spune-mi, mi se cuvine?

— Nu, bade... nu ți se cuvine...

— Știam,... mersîm... Dar s-o crezi tu! Nu mi se cuvine mie o fată de om chiabur? N-am eu la viața mea cît chiaburul? De ce sfîntul mîne-sa nu-mi dă nici un chiabur fata ori nepoata? De ce? Tot eu îți-oi spune-o... Pentru că omul ajuns pe un deal, vrea să ajungă pe un deal mai mare... De asta! Chiaburii își mărită fetele cu jandari, cu notari... Pe Grigore Asurdoaiei iee-l boalele! Așa-i?

— Așa-i... a răspuns Moaca, aproape adormită. Așa așa-i...

— Frumos, mersîm! Intruna îmi dai cu bolovani în cap și tu... Vreasăzică, boalele să mă ieie... Dacă vrei tu numaidecît, îți fac pofta! Mă îmbăt zdravăn și pornesc la Merești... Cum dau într-o rîpă — îmi lepăd cojocul, bondița... mă culc așa în omăt... mi se aprind plămîile. Așa vrei tu? Mersîm! Bun! Asta mi-i mulțumita că-ți cinstesc pragul! Eu muiere, ascultă... Ori îți convine ție, ori nu, știu că rămîn flăcău stătut pînă la moarte, dar nu iau fată calică! Să-mi puie, o judecată, la dreapta o oală cu otravă — la stînga fata unui calic... Iau oala... o dau peste cap... crap cît ai zice numărul unu... dar fată de calic nu iau... Asta s-o știi și tu, și o lume întreagă...

S-a ridicat, și-a îmbumbat cojocul:

— Mă duc, mersîm... îți spun mersîm ca boierii la boieroaice.

Și-a descătărămat tașca:

— Să nu se pună ei cu mine... Mă dușmănesc? Treaba lor! Zici că au să mă urmărească spre Merești? Tot treaba lor! Eu, să știe o lume toată, dacă vine unul în urma mea, îi scuip plumb... I-l scuip drept între ochi, și bună pace... Să nu creadă ei că Grigore Asurdoaiei umblă cu mîna goală... Ai văzut în zilele tale pistol, nebuno?

A scos din tașcă un pistol mare, ruginit, cu mînerul acoperit în lemn.

— Il vezi, nebuno? Aici, dedesubt, are un clempuș... îi zice cucoșel... Cum trag, pistolul prinde a sculpa... scuipă de douăsprezece ori una după alta... Așa că să nu mă urmărească... să nu mă urmărească... boii... că le trag drept între coarne... îți nimeresc musca din zbor... pînă și gîndul omului îl pot pușca... Ți-am spus de-ajuns?

— De-ajuns, bade Grigore... a răspuns Moaca, toropită de somn. Tragi... cocoșelul stupește plumb... Cînd mai vii?

— Dac-om trăi și n-om muri... Mă duc, îndată asfințește soarele... mersîm!

A făcut un pas spre ușă, dar s-a oprit ca trăsnit. I se păruse, sau văzuse într-adevăr la ferestruica din fund o cușmă cu floace mari — și sub cușmă doi ochi încruntați.

— Mă pîndește Sbîrciog cu pușca... a spus el, înghețat din cap pînă-n picioare.

— Vai! a icnit Moaca.

— Vorba-i că mă pîndește... a reluat vechilul, așezîndu-se la loc pe laiță. Mîinile îi tremurau. Dar dacă se ține de mine, eu îl pușc... îl pușc... năsălia mîne-sa... trag de clempuș... îl pușc... Spune-mi, mi se cuvine?

— Da, bade, ți se cuvine... ți se cuvine... icnea Moaca, aproape adormită, și Grigore Asurdoaiei a izbucnit într-un rîs uscat, rău.

Din trei pași era la prag, din alți trei, afară. Urca ulicioara, cu pas sprinten, urca dealul țintirimului, spre Merești.

„Uitați-vă, lupul..." s-a înfiorat un gospodar în drum devale și ochii oamenilor s-au întors spre dealuri, urmărind cum umbra vechilului Misecuvine se face din ce în ce mai mică, grăbind spre pădurile fumurii.

Il urmărea un om sau o umbră? Nimeni nu putea desluși bine, depărtarea și umbrele. Intr-un tîrziu s-au auzit în păduri trei bubuituri.

Apoi încă trei, mai scurte, una după alta...

Scrisoare din Paris

de André WURMSER

Parisul pe care-l iubiți atîta, scumpi prieteni, și care la rîndu-i vă iubește, Parisul acesta a tresărit deunăzi puternic, iar cei ce nu înțeleg multe, de data asta nu mai au nici un fel de scuză: flăcările ce izbucneau din sediul Partidului Comunist Francez, incendiat de fasciști, erau atît de puternice, încît au luminat din plin chiar și cele mai obscure probleme.

Pentru a înțelege bine semnificația acestor flăcări, ar trebui început cu începutul. Iar începutul este banul. Cît timp el este stăpîn, banul are ca dușmani pe cei pe care-i exploatează și partidul lor politic, partidul comuniștilor.

Prețul anticomunismului

Oricine face concesii anticomunismului devine implicit o pradă a manevrelor finanței și burgheziei. Cine seamănă vîntul anticomunist culege furtuna fascistă; și dacă acest adevăr a cam fost dat uitării, au avut grijă să ni-l reamintească cele ce s-au întîmplat recent la Paris, ca și evenimentele din Ungaria.

Să ne reîntoarcem, cu voia dv., la alegerile din 2 ianuarie[1]). O majoritate necontestată s-a pronunțat atunci pentru pace în Algeria, pentru abrogarea legilor clericale și pentru destindere în relațiile internaționale. *„Miza votului: pace în Algeria"* — așa scria „le Populaire", oficiosul socialiștilor. Mèndes France și-a dus în același sens întreaga sa campanie electorală.

1) Este vorba de alegerile pentru Adunarea Națională, care au avut loc în Franța, la 2 ianuarie 1956.

Puternica solidaritate a oamenilor muncii francezi cu partidul comunist s-a vădit și în marele sprijin de care s-a bucurat acțiunea de subscripție pentru refacerea sediilor partidului distruse de fasciști.

Iată dar că socialiști, radicali și comuniști aveau o platformă comună. Cît de simplu era ca promisiunile noastre identice să fie aduse la îndeplinire; pentru asta era de ajuns să ne unim. Din păcate însă, socialiștii francezi sînt posedați de anticomunism — chiar așa, în sensul în care, în evul mediu, epilepticilor li se spunea „posedați".

Ghinionul nostru e că, dintre toate partidele socialiste, partidul socialist francez este cel mai puțin socialist. De cînd există partid comunist în Franța, partidul socialist a apărat acțiunile cele mai puțin demne de a fi apărate, ale burgheziei; și n-am să amintesc decît de unele fapte petrecute în ultimii douăzeci de ani: socialiștii au fost aceia care au votat pentru München, pentru reînarmarea Germaniei, pentru acest mic capăt al Europei occidentale, pe care ei îl numesc Europa, iar — foarte recent — în afacerea Suezului, pentru cel mai smintit război colonialist.

Este de altfel evident că cel mai reacționar partid socialist se află tocmai în țara în care partidul comunist e foarte puternic. Mi se pare că acest lucru nu-i lipsit de semnificație pentru epoca noastră.

Așadar, ce s-a întîmplat? Socialiștii au format un guvern, nu numai fără comuniști, ci și cu pretenția stupidă de a-i ignora pe aceștia: un francez din patru, după o simplă socoteală. „Omisiunea" trebuia compensată, adică în guvern să intre și cîțiva reacționari. Și atunci, socialiștii s-au împăcat cu clericalii, iar problemele laicizării au fost înmormîntate. După cîteva neînsemnate reforme a fost abandonat și programul de reforme sociale. Cît privește Algeria — în ciuda voinței limpede exprimată de militanții socialiști în congresul de la Lille — guvernul a adoptat unica poziție care putea face plăcere reacțiunii, adică poziția cea mai îndepărtată de promisiunile electorale. Alegătorii au votat pentru pace. Socialiștii au pornit războiul. Pentru că nu doreau înțelegere cu comuniștii, socialiștii nu puteau și nici nu doreau să facă pace în Algeria.

O afacere nerentabilă: războiul din Algeria

Războiul s-a agravat. Acum nu mai este vorba de un război în care o armată națională îl înfrînge pe invadator ca la Dien Bien Fu; Algeria, cu o populație de două ori mai mică ca a Vietnamului, se găsește doar la cîteva ore de zbor de Paris; minoritatea de origine europeană din Algeria este numeroasă; clica marilor colonialiști dispune de o considerabilă influență la Paris; interesele angajate în Algeria sînt diferite față de cele din Vietnam; în sfîrșit, mișcarea națională de eliberare din Algeria era dezbinată, iar influența și forțele partidului comunist algerian mai slabe decît cele ale partidului comunist din Vietnam. Toate acestea îi făcuseră pe colonialiști să-și închipuie că le va fi destul de simplu să zdrobească insurecția algeriană, pe „rebeli", cum le spun ei prostește.

Rezultatul? Chiar și un elev de la școala elementară ar fi putut să-l întrevadă: unitatea poporului algerian s-a sudat în luptă, iar forțele populare s-au organizat; Franța și-a pierdut prieteni și și-a făcut vrăjmași din cei care nu doreau decît apropierea, ca Bourguiba și sultanul Marocului, de pildă.

Războiul din Algeria a provocat în Franța nemulțumiri profunde. Era și firesc. După cum firesc era ca, încercînd să iasă din impas, guvernul să caute niscai țapi ispășitori. U.R.S.S. și partidul comunist au servit burgheziei, nu o dată, ca mijloc de diversiune; numai că problemele nerezolvate rămîn nerezolvate, chiar dacă „l'Humanité" este confiscat sistematic. Trebuia, deci, găsit ceva nou. Ceva „extern", cum s-ar spune. Și s-a găsit. Cauza tuturor relelor este „sprijinul egiptean", cum a fost denumită simpatia de care se bucură mișcarea de eliberare a poporului algerian în lumea arabă. Tocmai atunci a hotărît Egiptul să naționalizeze canalul ce străbate propriul său teritoriu.

Riscurile aventurii din Egipt

Furia capitaliștilor și a guvernului s-a dublat. Afrontul acesta adus capitaliștilor francezi — se spunea — va întări rezistența popoarelor din colonii. Este necesar, așadar, ca Egiptul să fie doborît. S-a încercat întîi lovitura cu piloții străini: a eșuat. Cu atît mai rău: dacă nu au făcut pace în Algeria, să facă război în Egipt.

Dar război împotriva Egiptului, război profund nedrept, nu se poate face fără oarecari riscuri. Omenirea întreagă se revoltă; popoarele arabe încep să vadă în U.R.S.S pe adevăratul prieten; iar S.U.A., care doresc din toată inima ca lumea arabă să iasă de sub influența bunilor lor prieteni occidentali, n-ar dori cu nici un preț ca această parte a lumii să fie cîștigată de socialism. Așa că S.U.A dezaprobă Franța. Guvernul sovietic își ridică vocea. Expediția este condamnată. O condamnă O.N.U. în unanimitate. *„Totul este pierdut, în afară de onoare"* — scria pe vremuri un rege al Franței despre o onorabilă înfrîngere. Domnul Mollet ar trebui să spună: *„Totul este pierdut... inclusiv onoarea"*.

Totul ! Au dorit să „asigure libera navigație pe canal" (care, de altfel, nu era de nimeni amenințată) și au reușit să facă cu neputință navigația pe canal pentru luni de zile. Au vrut „să-l răstoarne pe Nasser" și au reușit să facă din el cel mai popular om pe o bună parte a globului. Au vrut „să-i descurajeze pe algerieni" și au reușit să le demonstreze că un popor mic poate rezista cu succes unor mari puteri. Au vrut să ridice prestigiul Franței și au reușit să i-l calce în picioare.

— *Et voila!* — cum ar spune un scamator după cel mai izbutit număr al său.

Trebuie să recunoașteți, dragi prieteni, că pentru guvernul ăsta batjocorit, ridiculizat, pălmuit, dezonorat, evenimentele din Ungaria au picat cum nu se poate mai la țanc, ca o diversiune nesperat de oportună. Peste catastrofa Suezului s-a încercat să se așterne perdeaua de fum a așa-zisei „probleme maghiare."

Lacrimi de crocodil și îndemnuri la crimă

S-ar spune — zău așa — că toți acești apucați nici n-au avut vreodată alt scop în viață decît fericirea Ungariei... Și dacă, pînă acum, ei și-au putut reține plînsul pentru tinerii algerieni seceriți, pentru corturile lor sărmane incendiate, pentru ruinele Port-Saidului, acum lacrimile au izbucnit șuvoi, evident nu pentru comuniștii unguri masacrați de teroarea albă, ci pentru „bieții" terorișii arestați. Bandele lui Horthy ne sînt prezentate drept campioane ale libertății. Și în timp ce bombele franceze ucid păstori egipteni, lupta pentru salvgardarea socialismului în Ungaria ne este prezentată drept agresiune.

Desigur, zguduirea a făcut să șovăie pe unii, dintre cei despre care Lenin spunea că nu se țin destul de bine de căruță și că la primul viraj vor fi zvîrliți afară; cîțiva intelectuali francezi au a-

În zilele cînd reacțiunea începea să lovească în comuniștii francezi, forțele progresiste au făcut zid în jurul partidului. Iată în fotografie, manifestanți intonînd „Internaționala" la statuia Republicii din Paris.

doptat în presa burgheză poziție împotriva a ceea ce ultimul dintre reacționari denumește „intervenție sovietică".

„Mulțumim poliției!"... „Dați foc celor vii!"

Fasciștii, vedeți bine, nu-și recrutează aderenții numai și numai printre derbedei, pungași și ultrareacționari, ci și printre descreierați. Acum cîteva zile, tovarășul Jacques Duclos cerea ca poliția să nu se amestece, sub pretextul apărării sediilor de partid: își dădea el seama cam ce avea să se întîmple.

Și iată ce s-a întîmplat: de dimineață au apărut pe zidurile din Paris niște afișe ale unui așa-zis „Comitet al persecutaților", care chema pe cetățeni să manifesteze în fața sediului Partidului Comunist Francez din strada Pelletier. Seara, o mulțime alcătuită mai ales din tineri, mulți studenți — nu trebuie uitat că universitatea din Paris nu numără decît 3 la sută studenți de origine muncitorească — conduși de foști mercenari în luptele din Indochina și din Coreea, precum și de emigranți purtînd drapelul horthyst, s-au strîns în fața sediului comunist. După cum recunoștea însuși postul de radio Paris, ei n-au întîmpinat decît rezistența unui slab cordon de polițiști. De fapt, grosul forțelor polițienești era destinat să taie calea muncitorilor care alergau din toate părțile să-și apere sediul. Bandele de incendiatori nici nu s-au gîndit măcar să păs reze discreția cuvenită în legătură cu complicitatea poliției; ele scandau vesele: *„Mulțumim poliției"*. Apoi au forțat intrările, s-au suit pe acoperiș, au dat foc de sus pînă jos și — evident — au jefuit. Cînd flăcările distruseseră deja complet două etaje, poliția s-a îndurat să intervină. Atunci bandele s-au regrupat și cu strigăte de: *„Acum la l'Humanité"*, au pornit spre bulevarde.

Lucrurile s-au desfășurat în același fel și aici. În timp ce fasciștii asediau imobilul, poliția închidea, în urma lor, căile de acces. Ziariștii de la „l'Humanité" și muncitorii din tipografie s-au apărat însă eroic. De la toate etajele se aruncau în stradă sticle, pagini de zinc, bucăți grele de plumb; atacanții răspundeau aruncînd cu tot ce găseau. Apoi au folosit aceeași tactică: au dat foc de sus pînă jos prin ușile pe care nu le-au putut forța și de pe acoperiș. Trei mici haimanale au fost prinse la ultimul etaj, predate poliției și... eliberate „provizoriu" de aceasta. S-a întîmplat ca planul lor — bandele urlau: *„Dați foc celor vii!"* — să nu reușească.

Ca în februarie '934... Fascismul nu va trece!

În clipele cele mai grele, tovarăși de-ai noștri, printre care se afla, în primele rînduri, și scriitor comunist, rupînd cordonul de polițiști, s-au năpustit în mijlocul masei formată din 3000 de huligani. Atacul tovarășilor noștri — vreo 50 de oameni cu totul — a semănat o asemenea panică, încît poliția a trebuit... să intervină. Fiindcă „l'Humanité" n-a putut să apară la timp și fiindcă fuseseră grav loviți cîțiva muncitori tipografi, sindicatul cărții a hotărît să nu apară nici un ziar.

Trebuia să vedeți a doua zi cum arătau membrii comitetului nostru de redacție: care cu plasturi, care cu zgîrieturi și cicatrice, care cu ochii învinețiți. Din păcate, nu asta a fost cea mai mare nenorocire. Nenorocirea a fost că trei tovarăși de-ai noștri fuseseră asasinați de fasciști sau poliție. Cît despre rănițiii din rîndurile incendiatorilor, e ciudat, dar nu s-a aflat nici numărul lor și nici, mai ales, identitatea lor.

În ziua de joi, postul de radio guvernamental, unica sursă de informație, dat fiindcă ziarele n-au apărut, a vorbit cu indulgență despre manifestații. În ciuda poliției, afișele Partidului Comunist Francez, chemînd la contramanifestație împotriva fascismului, au umplut Parisul. Situația însă era destul de grea: nu aveam nici ziarul pentru a difuza cuvintele de ordine; în general nu erau făcute nici un fel de pregătiri; guvernul interzisese manifestația noastră; poliția era hotărîtă de data asta să lovească — așa cum i-a scăpat, stîngaci, mărturisirea unui ziar de seară. Manifestația aceasta o amintea foarte bine pe cea din 9 februarie 1934, care a dat un răspuns ferm încercării de lovitură fascistă din 6 februarie, fiind primul obstacol în calea fascismului: aceeași combativitate muncitorească, același loc — Piața Republicii — aceeași desfășurare de forțe ale „ordinei" publice. Spre deosebire însă de 9 februarie, de data aceasta manifestația nu era împotriva unui atac deschis la adresa parlamentului și a democrației, ci împotriva unui atac la adresa Partidului Comunist. Să nu-mi spuneți, dragi prieteni, că este totuna; asta o știu și eu. Numai că mai sînt destui oameni cinstiți pe lume care nu o știu.

Istoria nu bate în retragere

Am trăit ambele manifestații: vă asigur, scumpi prieteni, că cea din 1956 n-a fost de loc mai prejos decît cea din 1934. Iar partidul nostru, înăuntrul căruia se poartă discuții atît de vii, partidul nostru, în întregime, s-a aflat în prima linie.

. . . . . .

Mă veți întreba: și mîine, ce va fi? Mîine, dragi prieteni, — așa cum o spune cu un aer melancolic „Le Monde" — mîine, amintirea evenimentelor din Ungaria și campaniile purtate cu acest prilej *„nu vor mai fi îndestulătoare, pentru rezolvarea problemelor din Orientul Mijlociu și Africa de Nord"*.

„Le Monde" are dreptate. De altfel știut este că drumul spre socialism este presărat cu mai mulți mărăcini decît trandafiri, iar banul este un rege în putrefacție, care n-a încetat — înainte de a pieri — să împrăștie miasmele sale otrăvitoare. Dar istoria — v-aș ruga să-mi îngăduiți această imagine prudhomiană — istoria este un vehicul care se pricepe să-și schimbe viteza la urcușuri grele și coborîșuri rapide, dar care niciodată nu o să facă un singur pas măcar înapoi. Or, socialismul este înaintea noastră. Iar capitalismul în urmă.

MOARTEA TOVARĂȘULUI

de Manfred WINKLER-Timișoara

Taci! Taci! Taci!
Orice nume-i o trădare!
Orice cuvînt
e-o crimă!
La soarele vieții de pe cer
și luminează marile dureri.
Arată-i nopții soarele,
Iar bestiei,
tăria de fier a ideii!
Arată-le
că mai puternic decît orice cnut
este credința!

Taci! Taci! Taci!
Ochii prietenilor sînt stele.
În ceasul acesta cumplit
vin către tine gîndurile lor.
Tu ia-le ca pe un buchet de flori
și-adăpostește-le în pieptul tău,
adînc și tainic.
Precum o dimineață luminoasă,
să-ți strălucească viitoru-n gînd!

Lasă călăul numai să vorbească!
Tu, nu rosti nici un cuvînt!

Taci! Taci! Taci!
E frig, și-s cenușii pereții,
și sînge-ți picură din gură —
o picătură... altă picătură...
o rană roșie, aprinsă...
Rece ca gheața ți se face mîna
și gîndul cel din urmă ți se stinge.
Și încă-o dată zidul sur și rece
ți se deschide. Largă, poarta mare
din nou oftînd prelung te va petrece.
Tu, apăsîndu-ți inima fierbinte,
pășești cu hotărîre înainte,
pășești spre țara viitoare.

Moartea, deodată, e foarte departe!
Și tu vezi roșu — roșu-n orice parte!
E sînge? Nu! Sînt roșiile stindarde!
Iar tu nu mai ai moarte!

În romînește de **H. GRĂMESCU**

LUI JOZSEF ATILLA

de Dan FAUR

Va fi, curînd, livada ta senină,
ci azi o despuiară-n asprul crivăț,
omizile, mînjind-o cu rugină.
Va fi, curînd, livada ta senină!...

Va fi, curînd, livada ta senină,
și soarele va curge peste poame,
umplîndu-le cu cupe de lumină...
Va fi, curînd, livada ta senină!

Suflete de viteji

Povestea Ioanei, slujnica de la Hanul din Drumul Mare, şi a tînărului ţăran Mihu este simplă şi firească, aşa cum se desprinde din glasul plin de farmec al unei străvechi balade pe care poporul a transmis-o din veac în veac. „Mihu Copilul" i-au spus cîntăreţii de demult, evocînd în versurile ei vîltoarea luptei şi eroismul legendar al vitejiei haiduceşti.

Acesta este izvorul de inspiraţie a baletului „Suflete de viteji" de Hilda Jerea (pe un libret lucrat în colaborare cu maestrul de balet Gelu Matei şi cu Vasile Marcu, absolvent al Şcolii de maeştri de balet din Moscova). El transpune pe scenă — ca şi celelalte două mari lucrări autohtone destinate teatrului liric, „Ion Vodă cel Cumplit" de Gheorghe Dumitrescu şi „Pană Lesnea Rusalim" de Paul Constantinescu — un crîmpei de viaţă proiectată pe fundalul istoric al realităţilor sociale din trecutul ţărilor romîneşti. De aci provine asemănarea conflictului care se naşte în toate cele trei lucrări din aceeaşi încleştare: de o parte, emisarii Porţii Otomane, avînd alăturea umilinţa şi supunerea linguşitoare a boierilor înstrăinaţi de ţară, de cealaltă, poporul. Aşa cum cele două opere încearcă să răspundă necesităţilor existenţei dramei muzicale naţionale, tot astfel baletul Hildei Jerea urmăreşte a statornici începuturile baletului romînesc.

Acţiunea se petrece la sfîrşitul veacului al XVIII-lea, în Oltenia. Ea urmăreşte povestea dragostei dintre viteazul haiduc Mihu şi Ioana, frumoasa ţărancă a cărei tinereţe a trezit în boierul Ghinea dorinţa de a-i fi — cu sila — ibovnică. Din lumea satului romînesc, zugrăvită în ansamblul ei, se desprind şi chipul lui Voicu, prietenul lui Mihu, chipul lui Gruia, stăpînul Hanului de la Drumul Mare, al haiducului Corbea, precum şi cel al zglobiei şi totodată curajoasei Maria. Iar în tabăra împilatorilor se alătură boierului Ghinea şi Cîrc Serdarului Deli Mehmet, trimis de turci cu misiunea de a stîrpi cetele de haiduci din partea locului, uşuratica şi trădătoarea Sultana, soţia hangiului Gruia.

Pentru a trăi cu adevărat, fiecare dintre aceşti eroi trebuia conturat întîi în muzică, apoi în gest, în mimică şi în dans. Aceasta ni se pare a fi cea mai dificilă problemă a unui balet cu subiect. Compozitoarea a încercat să o rezolve muzical, ţesînd întreaga partitură pe temeiul unor motive conducătoare, care caracterizează fie firea deschisă şi sinceră a Ioanei, fie avîntul temperamentului lui Mihu, brutalitatea boierului Ghinea sau perfidia Sultanei. Haiducii, turcii sau convoiul prizonierilor sînt şi ei însoţiţi de motivele proprii, iar în ansamblul muzical contrastul dramatic se defineşte prin opoziţia dintre intonaţiile romîneşti şi cele orientale. Alături de muzică, coregrafia slujeşte acelaşi ţel. Astfel, există în dansurile Ioanei o noblete, o armonie şi o linie care împrumută ţinuta generală din marile roluri pozitive ale baletului clasic; Maria îşi afirmă caracterul în mişcări mai rapide şi mai vioaie, sugerînd zburdălnicia ei şăgalnică. Dansurile mai directe, mai lipsite de subtilităţi, bazate pe mişcări hotărîte, îi sînt fireşti lui Mihu, iar lipsa de personalitate fermă, moralitatea incertă a Sultanei îşi găsesc expresia în special în primul ei dans, care ni s-a părut conceput tocmai pe baza unei lipse de stil definit. Cît despre Deli Mehmet sau Ghinea, aceştia prind viaţă prin elementele de mimică şi de gest care întregesc înfăţişarea lor exterioară, schiţîndu-le, în acelaşi timp, portretele lăuntrice.

De cel mai mare interes este îmbinarea între dansul clasic şi cel folcloristic, îmbinare care se străduieşte să nu fie „amestec", ci un tot organic. Se pare că această problemă de mare actualitate frămîntă şi pe coregrafii sovietici, cu atît mai mult, cu cît tradiţia unanim recunoscută a baletului rus se cere îmbogăţită cu cît mai multe elemente de specific naţional al diverselor popoare. Pe această cale sînt momente de mare expresivitate în baletul „Suflete de viteji", ca dansul celor patru fete din actul I, emoţionanta horă tristă (actul I, poate cel mai izbutit moment de ansamblu) sau dansul visător al Ioanei şi Mariei, din actul II, în care stilizarea folclorului duce la îmbogăţirea liniei clasice. Dacă folclorul propriu zis, înfăţişat în sîrbă, alunel, joc de perechi etc., îşi are viaţa şi atracţia sa autentică, dansurile clasice, şi îndeosebi cele ale Ioanei şi Mihu, ni s-au părut insuficient de grăitoare din pricina sărăciei mijloacelor de expresie, a unei monotonii nejustificate de rigurozitatea tradiţiei, care permite (am avut prilejul să o constatăm în marile balete concepute de coregrafii sovietici) mai multă fantezie. În schimb scena dintre Ghinea şi Ioana (actul III), foarte sugestivă şi de mare încordare, face excepţie de la acea lipsă de ritm dramatic, care s-ar putea reproşa concepţiei de ansamblu a coregrafiei maestrului de balet Vasile Marcu. De altfel, dramatismul nu este suficient susţinut nici muzical, compozitoarea mergînd mai mult pe linia unei sonorităţi ample, bazată în special pe folosirea abundentă a instrumentelor de suflat.

În rolul Ioanei, Puşa Niculescu aduce aceeaşi gingăşie şi reţinută prospeţime care însoţesc întotdeauna apariţiile ei; Gheorghe Cotovelea-Mihu a înclinat în realizarea personajului mai mult spre armonioasa suplete tehnică decît spre plasticitate. Într-un rol ce i se potriveşte, Valentina Massini a fost deosebit de convingătoare, iar Cora Benador-Maria ne-a apărut foarte sugestivă, graţioasă şi totodată stăpînă pe meşteşugul ei. Am dori să-l vedem pe acest excelent şi inteligent dansator de compoziţie care este Stere Popescu, întrebuinţînd marile sale posibilităţi de expresie şi într-un rol de altă natură. A folosi cu exclusivitate în roluri negative un artist, numai pentru că le izbuteşte foarte bine, înseamnă a-i limita orizontul şi a-l forţa la schematism.

Am admirat decorurile şi costumele scenografelor Ofelia Tutoveanu şi Paula Brîncoveanu, care au găsit într-adevăr o soluţie de adaptare a costumului naţional, necesităţilor dansului clasic. Conducerea muzicală a lui Sergiu Comissiona este fără îndoială dintre cele mai riguroase şi îngrijite, şi nu dirijorului trebuie să-i imputăm anumite deficienţe supărătoare ale orchestrei (în primul rînd de intonaţie).

Aşadar, un spectacol de bun augur pentru dezvoltarea baletului naţional...

Ada BRUMARU

Scene din balet.

mărturii...

de I. FELEA și GH. BRĂTESCU

Au trecut de atunci patru decenii... Europa era cuprinsă de flăcările războiului. România nu fusese încă zvîrlită în baia de sînge, dar stăpînitorii țării se pregăteau intens pentru marea crimă. Și, ca în orice prilejuri asemănătoare, corbii războiului se pregăteau de ospăț. În timp ce producția și importul de arme creșteau necontenit, în țara noastră „eminamente agricolă" pîinea și mămăliga lipseau de pe masa omului muncitor. Vagoanele și șlepurile încărcate cu grîne luau drumul străinătății, menite a susține intendențele ambelor tabere încleștate în luptă, dar mai ales a îmbogăți pe speculanții noștri autohtoni.

Istrate Ionescu

Foametea și șomajul, întețite prin încetarea lucrului în numeroase fabrici, dar mai ales agitația războinică a cercurilor conducătoare, provoacă indignarea maselor. Greve și demonstrații au loc în diferite centre muncitorești ale țării....

Mișcarea de protest ia forme foarte ascuțite în Galați. Încă în luna mai, o delegație de muncitori din port, de la fabricile de cherestea, de cuie și de la tramvaie, se prezintă la primărie și cere edililor să se ia măsuri împotriva speculanților ce înfometau poporul. Ajutorul de primar Mitescu alungă delegația cu cuvintele: „Nu stau de vorbă cu derbedei!"

6 iunie. Tot la Galați. După o întrunire-fulger muncitorii din port manifestează pentru ieftinirea traiului și împotriva pregătirilor de război. Se alege o delegație de cinci mii de muncitori care merg la primărie pentru a-și expune revendicările. La trecerea acestei „delegații", cetățenii arborează drapele și aruncă buchete de flori. În localul primăriei intră un mic grup din impresionanta delegație și se prezintă primarului. La întrebarea acestuia „cine sînt ăștia de afară?" — grupul venit să poarte discuțiile răspunde: „o mică delegație a muncitorimii gălățene"...

Bineînțeles că dorințele arzătoare ale muncitorimii nu sînt satisfăcute. Dar aceasta nu poate slăbi lupta celor ce trudesc. La 11 iunie, în sala sindicatelor din strada Canalului colț cu str. Chihan Vodă, are loc o adunare în care se hotărăște ca a doua zi să fie organizată o mare demonstrație împotriva războiului. Dar la 12 iunie, cînd mulțimea se îndreaptă spre sala cinematografului „Regal", unde urma să se țină adunarea publică, străzile sînt barate de subunități din regimentul 11 Siret. Piața Negrei, pustie, e înconjurată de agenți ai siguranței. Demonstranții își dau seama că se află în fața unei provocări. Ei se întorc la sala sindicatelor unde, în cadrul unui miting, hotărăsc declararea unei greve de protest și organizarea unei manifestații de masă în fața primăriei.

„Acesta este scurtul istoric al evenimentelor ce au precedat manifestația sîngeros reprimată la 13 iunie 1916. Evocarea evenimentelor din acea zi am aflat-o de la înșiși supraviețuitorii lor.

★

Pe bătrînul muncitor Istrate Ionescu, astăzi director al fabricii „Ionel Jora" din Galați, l-am găsit ușor. Muncitorii gălățeni îl cunosc bine.

„Aveam 22 de ani pe atunci...

Janeta Maltus

— începe el a-și depăna firul amintirilor. Împreună cu tatăl meu și cu un frate mai mic, trudeam din greu pentru un codru de pîine amară, la o fabrică cu 2.000 de muncitori, fabrica de cherestea „Goetz". 10 guri de hrănit erau în casa noastră, și niciodată foamea lor nu putea fi săturată... Îmi amintesc de acea zi de iunie. La ora 9 dimineața ne-am adunat într-un scurt miting. Am ascultat discursurile înflăcărate ale lui Dănilă Apostol, Spiridon Vrînceanu, moș Pascal Zaharia și State Renea. Ei vorbeau despre ceea ce ne preocupa pe toți, cerînd ceea ce toți ceream: pîine și pace. Pentru aceasta am pornit să demonstrăm. Încolonați, ca o masă compactă, cu steaguri în frunte, cîntînd imnuri muncitorești, am pornit spre strada Canalului, ieșind spre port. Eram mulți: de la șantierul naval „Fernic", de la docuri și arsenal, de la fabricile de cuie, de la tramvaie, cizmari, croitori, funcționari particulari, noi, muncitorii forestieri, și, bineînțeles, numeroase soții și copii. Cam în dreptul străzii Costandache, unde pe atunci se afla Agenția Rusă, un cordon de polițiști, care au încercat să ne blocheze drumul, au fost măturați din calea demonstranților. Însă în fața palatului navigației ne așteptă armata. Soldații, cu baioneta la armă, ne-au spus că au ordin să tragă.

Delegația de muncitori din capul coloanei, avînd în frunte pe Spiridon Vrînceanu și pe Zaharia Pascal, a ajuns în dreptul cordonului de militari. În fața a ieșit sublocotenentul Eliad, un ciocoi spilcuit care urla ca un apucat.

Spiridon Vrînceanu nu s-a intimidat de urletele ofițerului. „Constituția ne dă dreptul la întruniri și manifestații — i-a spus el. Nu provocăm dezordine, ci cerem pîine, pace și dreptate!". N-a terminat să spună tot ce avea de spus, că ofițerul-călău a scos revolverul și a tras, doborîndu-l la pămînt. Acesta a fost semnalul de începere a măcelului.

Mă aflam în apropiere de capul coloanei, în grupul tinerilor conduși de Sandu Enache, un tovarăș din fabrica noastră. Din acest grup am putut vedea bine că soldații au refuzat să tragă. La îndemnurile ofițerilor și ale plutonierilor, ostașii se făceau numai că ne ochesc, trăgînd de fapt în aer. Ofițerii, însă, și mai ales agenții de siguranță strecurați în coloana manifestanților, au tras în plin. Goarnele sunau atacul ca pe front, armele bubuiau, din străzile alăturate se auzeau tropotele cavaleriei, oameni nevinovați se prăbușeau în sînge, răniții gemeau, iar femeile țipau indignate și înfricoșate. Scenele de groază s-au succedat cu repeziciune. Lîngă mine s-a prăbușit, fulgerat de un glonte asasin, Sandu Enache. Cu greu corpul lui neînsuflețit a putut fi tîrît la o parte. Oamenii căutau să scape de bătaia armelor, fugind spre străzile laterale. În acele momente de groază am zărit o tînără femeie cum fugea hăituită de agenții siguranței. Aceștia au împins-o spre canalul colector, lăsat special descoperit. Am sărit după dînsa și am scos-o din canal. Era una dintre conducătoarele demonstrației, Janeta Maltus..."

Constantin Butură

★

Pe Janeta Maltus am aflat-o la Ploești. Fosta conducătoare a demonstrației din 13 iunie 1916 este astăzi o femeie în vîrstă, cu părul albit de ani, dar mai ales de suferințele trecutului. Despre demonstrația care s-a soldat cu uciderea a 9 muncitori și rănirea a cîtorva zeci, și ea poate povesti multe.

„Cred că aproape 20.000 de oameni au ieșit atunci pe străzile Galaților — ne povestește Janeta Maltus. Deși ei manifestau pașnic, la debarcader, în podul clădirii, și la ferestrele mai multor case se vedeau, amenințătoare, guri de mitraliere. Pe trotuare și în mijlocul străzii mișunau agenți de siguranță și comisari de poliție îmbrăcați civil. Crima burgheziei era deci premeditată. Semnalul masacrului s-a dat cînd glontele criminalului Eliad l-a ucis pe Vrînceanu. Eram chiar în fața coloanei. În învălmășeala produsă am fost împinsă de agenții siguranței într-o gură de canal, intenționat lăsată deschisă. Doi tovarăși m-au scos de acolo.

Am fugit spre debarcader, unde tovarășul Telemac, un muncitor din port, și încă un tovarăș m-au smuls din învălmășeală și m-au urcat într-o lotcă cu care am pornit spre Brăila. Dar în dreptul comunei Ghecet am fost întîmpinați de un remorcher, în care se aflau cinci comisari și o patrulă de jandarmi. Am fost arestați și aduși înapoi la Galați.

La sosirea remorcherului, pe chei se aflau o mulțime de oameni. Cînd sublocotenentul Eliad m-a zărit, a strigat: „Asta-i asasina!" și mi-a pus cătușe. Am fost zvîrlită în beciul poliției, izolată de ceilalți tovarăși arestați.

Deși rănită, mi s-a refuzat asistența medicală. Interogatoriul mi s-a luat a doua zi dimineața, în prezența asasinului Eliad. Am protestat, cerînd, ca acesta să fie îndepărtat de la interogatoriu. Abia la al doilea interogatoriu, această cerere mi-a fost satisfăcută.

După trei zile de cercetări toți arestații am fost scoși din beciuri și trimiși sub escortă la parchet. Timp de două luni cît au durat cercetările, trecerea noastră de la penitenciar spre tribunal se transforma zilnic în manifestații de solidaritate ale oamenilor muncii din Galați cu noi, cei arestați. Oameni simpli, pe care nici nu-i cunoșteam, ne întîmpinau cu cuvinte de încurajare și cu pachete cu alimente. Soldații din escortă nu numai că nu împiedicau aceste manifestări de solidaritate, dar chiar ne ajutau să primim darurile ce ne erau oferite. În ce privește procesul, acesta a fost o altă puternică manifestare împotriva regimului burghezo-moșieresc și a crimelor sale".

Un alt martor al odioasei crime comise la 13 iunie 1916 este tovarășul Constantin Butură, fost muncitor în portul Galați, actualmente pensionar, în vîrstă de 63 de ani.

„Eram militar—povestește el—în regimentul 11 Siret, în care sublocotenentul Eliad comanda o companie. Era un zbir urît de toți soldații pentru cruzimea lui. Dar nu despre el vreau să vorbesc, ci despre ceea ce s-a petrecut la 13 iunie. Cu o zi înainte aflasem că va avea loc manifestația. Am plecat de la regiment și m-am strecurat și eu printre demonstranți. Mă aflam aproape de moș Pascal Zaharia, cînd a căzut împușcat. L-am văzut cum s-a tîrît cu greu pînă pe scările palatului navigației, l-am văzut acolo într-un lac de sînge. Și eu am fugit de gloanțe, dar un agent de siguranță s-a luat după mine. Am intrat într-o prăvălie: agentul trăgea după mine cu revolverul, spărgînd geamurile și sticlele din prăvălie. Am străbătut casa aceea străină și am ieșit prin spate, sărind un gard. Ajungînd în altă stradă, niște muncitori din port m-au ascuns într-o magazie cu grîu. Așa am izbutit să scap..."

★

Tov. Constantin Neniță din Galați își amintește și el de evenimentele sîngeroase de acum 40 de ani. El povestește cum în fața cordonului de militari trimiși să reprime demonstrația, muncitorimea gălățeană a așezat „artileria grea": căruțașii din port. Cînd s-a tras, o iapă de la hulubele unei căruțe aflate în fruntea coloanei a fost împușcată; mînzul, rămas singur, alerga apoi bezmetic prin mulțime, nechezînd. „Putem pricepe ușor ce se petrecea în sufletele copiilor ce-și văzuseră părinții uciși, dacă, numai un biet animal, necuvîntător, își manifesta atît de puternic durerea!"

Tov. Neniță arată că înmormîntarea victimelor masacrului burghez s-a făcut fără știrea și participarea familiilor celor uciși. Dar în duminica următoare la cimitir a avut loc un pelerinaj la care au luat parte o mare mulțime de oameni.

★

Evenimentele din Galați au avut ecou în întreaga țară. Însă guvernul își luase măsurile sale. La barierele orașului au fost postate cordoane militare pentru a împiedica pe muncitorii din Brăila să vină să se solidarizeze cu frații lor din orașul vecin. În Capitală ca și în alte orașe garnizoanele au fost ținute în stare de alarmă și s-au făcut mari concentrări de trupe. Toate acestea n-au împiedicat însă pe muncitori să participe la zeci de manifestații și întruniri de protest. Iar la demonstrația care a avut loc la 20 iunie, la Galați, în fața mormintelor celor căzuți, au participat aproape zece mii de muncitori delegați din toată țara.

De atunci încoace, an de an, clasa muncitoare a cinstit memoria eroilor căzuți la 13 iunie 1916 în lupta pentru pace și libertate.

Războiul imperialist în care guvernanții au tîrît țara în același tragic an 1916 și toate suferințele îndurate mai apoi, culminînd cu dictatura fascistă, n-au întunecat amintirea luminoasă a zilelor de luptă grea împotriva războiului, dusă de muncitorimea gălățeană acum patruzeci de ani.

FILME NOI · FILME NOI

„PRIETENE DE NOAPTE"

Filmul lui Ralph Habib ar fi putut ușor căpăta nuanța de penibilă melodramă și de trivialitate care irită mai întotdeauna în literatura despre prostituate, fie ea și bine intenționată. Regizorul s-a abținut însă de la comentariul patetic-lacrimogen, ca și de la pitorescul vulgar, lăsînd adevărul faptic să vorbească singur, uneori chiar cu cruzime. A rezultat o pledoarie de un tragism sobru împotriva acestei boli cronice a societății capitaliste — prostituția — și, în mod paradoxal, un film pur despre impurități morale: filmul „Prietene de noapte".

Francezii — și nu numai ei — obișnuiesc să-și pornească filmul de la faptul divers cules din ziar ori din dosarele poliției. Aceasta împrumută filmului ceva din credibilul banal cotidian, dar și din senzaționalul criminalistic pe care-l are, în presa burgheză, noțiunea de „fapt divers". „Prietene de noapte" începe nu cu una, ci cu patru asemenea întîmplări: două crime și două accidente grave de mașină. Inceput de film polițist, de calitate îndoielnică, s-ar putea presupune. După cum nici intriga, de prim plan, a filmului n-ar putea beneficia de atributul originalității. Olga Viterbo (prostituată despre care limbajul laconic al dosarului ei de poliție ne informează că la 13 ani a fost condamnată pentru furt, la 15 ani a evadat din casa de corecție, după ce a născut un neligitim copil rahitic și a practicat prostituția clandestină) inspiră sentimente

Un „fapt divers": într-o casă de toleranță a fost ucisă o nouă „angajată"...

curate unui tînăr șofer, Paul, care vrea s-o smulgă din promiscuitatea jalnică în care a ajuns. Dar proxenetul Jo se opune, întrucît asta ar însemna pentru el ratarea unei afaceri rentabile. Și pentru că alte argumente convingătoare nu găsește, îl zdrobește pe Paul sub roțile mașinii sale (după ce la activul său mai era trecută asasinarea a două dintre „angajatele" lui), crimă pe care Olga o pedepsește descărcîndu-și revolverul în pieptul lui Jo.

Filmul acesta dramatic al scenariului are mai puțină valoare în sine — pentru că pasiunea pură a lui Paul pentru declasata Olga Viterbo e oarecum neverosimil prezentată, iar „vendetta" Olgăi are o nuanță de senzațional ieftin; dar are meritul de a ține în echilibru și a închega un amplu material documentaristic. Ralph Habib a strîns cu pasiune amară de sociolog documente umane despre una dintre cele mai înjositoare „profesiuni" din lumea burgheză și ne-a dezvăluit resorturile intime, aș spune chiar de organizare, ale prostituției. Fără a-și arunca pe umeri martia și fără a scoate spada cavalerului „sans peur et sans reproche", care pledează retoric cauza femeilor pierdute și susține bătăios curățenia lor morală, Ralph Habib ne prezintă simplu și grav cîteva prostituate. Simpatia plină de compasiune a regizorului pentru eroinele sale — și în asta constă poate tendința cea mai vizibilă a filmului — le scutește de orice vulgaritate sau meschinărie, atribuindu-le trăsături sufletești pline de umanitarism, pe care doar o voită crustă de cinism le înăbușe. Ralph Habib este necruțător și de o vehemență ce atinge de astă dată sarcasmul, doar cu proxenetul Jo, ale cărui procedee de corupere le denunță fără vreo rezervă. Și, pentru a-i face mai odios pentru ticăloșia sa lăuntrică, regizorul și-a ales un interpret (Raymond Pellegrin) cu o nevinovată înfățișare de om cumsecade, cu obraz rotund și frunte senină, căruia nu i-ai putea reproșa nicicînd vreun gînd rău. Subtilități de distribuție nu mai întîlnești în film: Pierre Cressoy e cel mai autentic Paul, masiv ca un urs și gingaș ca un adolescent, generos dar aprig la mînie, cu simț practic dar lipsit de rafinamente spirituale — în timp ce Francoise Arnoul îi dă Olgăi, fără nici o dificultate, aer de midinetă aparent cinică și blazată, de tînără bătrînă la 25 de ani, necrezînd în nimeni și nimic, și apropiindu-se cu teamă și sfială de viața curată pe care i-o oferă iubitul ei. Regizorul a imprimat acestui film cu un scenariu stufos, încărcat de amănunte, o neașteptată sobrietate, o atmosferă gravă în care simți precisă intenția de a picta un tablou de moravuri. Montajul e într-adevăr excepțional, dăruind filmului în același timp tensiune dramatică și calm.

Peste toate calitățile sale artistice sau tocmai prin aceasta — filmul „Prietene de noapte" își merită elogiile pentru curajul și bunele sale intenții educative.

S. F.

„INFERNUL ÎNGERILOR"

Mai tînăr cu cîțiva ani decît „Prietene de noapte", filmul „Infernul îngerilor" suferă în mod firesc de naivitatea corespunzătoare. Desigur, ar fi nedrept să i se conteste curajul protestatar ori sincera dorință de a ajuta — prin denunțarea unor grave adevăruri sociale — la înlăturarea lor. Dar lucrurile sînt spuse de astă dată pe un ton plîngăreț și pesimist, cu o fabulație încărcată și greoaie, cu un exces naturalist de amănunte în toate compartimentele creației: scenariul, decorația plastică și costumele, jocul actorilor. Lumea filmului este acum cea a copiilor vagabonzi din Paris, temă care ar fi interesat, în ciuda uzurei ei, dacă regizorul Christian Jacques n-ar fi fost prea mult tentat de „spectaculosul" mizeriei acestor progenituri ale lumpenproletariatului parizian. Văzînd filmul, ai senzația de coșmar iremediabil pe care ți-l dau paginile cele mai puternic naturaliste ale lui Zola: micul Lucien și-a pierdut memoria în urma unei cumplite lovituri pe care tatăl său i-a dat-o în cap cu fierul de călcat, și s-a trezit cu tîmpla sîngerîndă, într-o noapte ploioasă, în pădurea în care părinții lui l-au aruncat, sperînd că e mort. Lucette, fetița care-l întîlnește vagabondînd în neștire și îl ia sub duioasa ei protecție, a fugit din casa în care un tată bețiv și o mamă vitregă o snopeau în bătăi. Există și un oarecare dubios domn Max, care folosește juvenila energie a unor adolescenți pasionați de inventarea unui „perpetuum mobile", pentru a-și aranja nelegiuirile: vînzarea de stupefiante și furturile în stil mare. În sfîrșit, regizorul a avut grijă să ne mai servească și o crimă, o arestare și o încercare de sinucidere, după care totul se soldează cu un încîntător happy-end, primit cu supremă mulțumire de bietul spectator chinuit o oră și jumătate de aceste viziuni apăsătoare. Finalul este incorsistent, dacă nu chiar puțin stupid: cei doi copii se strîng în brațe fericiți, după ce Lucette e salvată de la sinucidere, iar Lucien de urmărirea denaturatului său părinte. Și cu asta ce s-a rezolvat? Ne pare bine că s-au regăsit, dar ce se va întîmpla cu micii vagabonzi de acum înainte? Au vreo cale de a scăpa din acest modern infern dantesc care e — după cum ne-o atestă filmul — societatea capitalistă? Filmul nu ne dă răspunsul, poate pentru că cei ce l-au făcut nu-l știu, ori poate pentru că nu vor să-l știe. Și spectatorul rămîne cu acel gust amar pe care ți-l dau tînguirile neputincioase și lucrurile neîmplinite.

Dacă filmul merită totuși să fie văzut, aceasta se datorește jocului fin al cunoscuților actori Jean Tissier, Bernard Blier, Carletti (care a avut curajul — și a reușit — să facă pe fetița de 14 ani), precum și al unui grup simpatic de „gamins" parizieni, actori de ocazie.

Profilul de ingenuă al adolescentei (în film) Carletti, subliniază paradoxul din titlu: „Infernul îngerilor"...

BĂTRÎNUL MEȘTER AL VIORILOR

O DIMINEAȚĂ CU SOARE

Toropit de căldura soarelui, bătrînul meșter stă cufundat în fotoliul din curte. Azi e o zi frumoasă, transparentă și plină de miresme de floare. Obosite, pleoapele cobcară peste apele ochilor. Cufundat într-o adîncă odihnă, parcă aude zvonurile pădurilor de paltini, molizi și fagi. O orchestră uriașă care cîntă pe tonuri înalte, departe, departe...

În munții Gutinului, pe costișele însorite, pe tarnițe, soarele insuflă copacilor rezonanțe nemuritoare. Pe acolo, pe undeva, se află de bunăseamă trupul „Lebedei". Da, a sosit timpul să înceapă să lucreze la „Cîntecul Lebedei", ca Stradivarius. Vioara din urmă, care să întrecă prin rezonanțele ei cele patru sute de viori pe care le-au meșteșugit mîinile lui în lunga viață. „Fă un celo! O doamnă, ce frumoase melodii poți cînta cu un celo!" aude aievea glasul soției. Da, da, minunate melodii se mai pot înstruna; dar ca vioara nici un instrument n-are glas mai fermecător... Ascultă! Ascultă! Și natura parcă vrea să imite notele înalte ce le iscă arcușul viorii...

ITALIANUL

Soarele scaldă fața lui Alexandru Mouja, care surîde. Gîndurile-i s-au întors spre anii tare de mult dispăruți, și aievea se vede meșteșugind la prima vioară. Omul de azi se amuză revăzînd pe copilul care ieri contempla mica ceteră. Orele de curs ale școlii normale se terminaseră și el, cu o ceteră ascunsă sub pulpana hăinuței de pănură, s-a strecurat într-un șopron. A întors-o pe toate fețele, contemplînd-o, întrebîndu-se plin de uimire ce taine ascunde. Care-i secretul meșterului, oare? Și părîndu-i-se că el se află ascuns undeva înăuntru, a scos brișca și a desfăcut vioara. Înăuntru nu era nimic. Iar în fața lui, cetera cumpărată cu cîțiva crăițari, zăcea moartă... .

Poate că atunci s-a născut pasiunea lui pentru viori. Dar și fugarul acela italian i-a răscolit patima. Uite-l! Parcă îl vede și acum lîngă uluci. S-a oprit și-l privește cum dăltuiește bucata groasă de lemn. Zi de zi poposește-n amurg și-l privește cum se chinuie să facă o vioară în locul celei stricate.

În fiecare amurg îl pîndește pe omul care parcă și-a rînduit o oră, anume ca să vină să-l vadă. Și iată că în seara aceasta a deschis portița și s-a apropiat de dînsul, surîzîndu-i și bucurîndu-se nu știu de ce, văzînd că lemnul gros prinsese contur și finețe.

— O vioară e un chin și o plăcere, i-a spus italianul. Dar el n-a înțeles atunci cum poate fi un lucru în același timp și amar, și dulce. A luat bucata de lemn, a dus-o la ureche și a ciocănit-o cu degetele. Lemnul cînta și muzica făcea să-i strălucească ochii.

— Copacii din părțile însorite sînt buni pentru catarge și viori. Cînd suflă vîntul mării, catargele se întind ca niște coarde, iar marinarii aud melodii. Dar arborii din locurile dosnice sînt trîndavi, greoi și buni doar pentru foc... Asta are să fie o vioară bună. Am să viu să-ți ajut să o prinzi. Și eu, acasă, în Italia, din munca asta trăiesc.

Aude și acum cuvintele acelea, rostite cu greu romînește. În afară de secretul locului unde se află copacii ce dau viorile bune, nimic n-a mai aflat de la dînsul. Și n-a mai trecut niciodată pe acolo. L-a zărit într-o zi prins în lanțuri, escortat de jăndarii cezaro-crăiești. Atunci se zvoni că italianul era un fugit din temniți. Și s-a întristat că omul acela nu i-a văzut cea dintîi vioară.

VIOARA FURATĂ

Bătrînul meșter oftează încetișor, aducîndu-și aminte de întîmplarea aceea. A deschis ochii și privește zările în care nori iviți de după munții Gutinului se frămîntă a ploaie. Ca și în după-amiaza de demult, cînd l-a prins ploaia în munți. Cîți ani să fie? 40... 50... Cobora din Gutin pe o potecuță. Căutase paltin creț pentru viori. Cu pușca pe umăr cobora hugeacurile, cînd furtuna se prăvăli peste păduri. Cerul se însenină iute și el ieși de sub tufele sub care se ferise de ploaie, cînd la picioarele lui se rostogoli, un ghemotoc, ca un mîț plouat. Mai încolo zări un alt ghemotoc cum se zbătea. Ridică unul dintre ele și văzu că e un pui de vulpe zgribulit. Amîndoi încăpeau în pălărie și i-a luat acasă. Uite cum își aduce omul aminte de toate fleacurile. Dar stai, stai, că nu e tocmai așa. Puii au crescut mari. I-a hrănit cu linguriță. Erau vulpi blînde și prietenoase, ca niște animale domestice, care nu pot trăi fără casa omului. Ei, da, cu vulpile, un tablou și o vioară, s-a dus în anul 1906 la expoziția de la Satu-Mare...

— Domnule Reves, de ce n-ați expus vioara mea? l-a întrebat, peste cîteva zile, pe unul dintre organizatorii expoziției.

— S-a întîmplat o mare nenorocire: vioara a fost furată!

Livid și tremurînd, a ieșit din biroul expoziției. Ce zbucium! Cea mai bună vioară făcută de dînsul, vioara pe care n-ar fi dat-o pentru nimic în lume, n-o mai are.

Aude și acum glasul domnului Reves, cînd s-au întîlnit peste cîteva zile:

— Nu mai face scandal, domnule Mouja. Pentru dumneata e un fleac. Zău! Uite: semnează actul ăsta de vînzare și noi îți dăm 120 de fiorini. Nu face drîmba cît primești pe ea!

Apoi, după semnarea actului:

— Eu am să-ți spun un secret: sîntem între patru ochi și niciodată n-am să recunosc că eu ți-am mărturisit. Vioara dumitale a luat-o studentul S..., fiul președintelui tribunalului. Dar taci! Auzi? Taci! El e un om cu vază și dumneata un biet învățător...

...Unde-i oare vioara? Dacă cel ce a luat-o ar fi știut măcar să cînte!

În drum spre casă, vulpile țopăiau vesele că scăpaseră de la expoziție...

„PENTRU VOI, MÎINI MEȘTERE"

...Ieri a venit să-l viziteze un violonist de la orchestra „Minerul" din localitate. Mînuitorii arcușului nu rareori trec să-l vadă și, plini de respect și venerație, îl întreabă de sănătate, de munca lui.

— Maestre, dumneata ai rămas tot atît de vioi ca în tinerețe...

— Ți se pare, prietene! Am trecut de optzeci și trei de ani. Sînt bătrîn, îi răspunde, dar în sine se bucură, ca un copil, că camenii tot mai mult îl înconjoară cu dragoste, că îl iubesc... Știi — îi spune cu regret — rău îmi pare că nu mai sînt tînăr. Aș pleca și eu cu băieții noștri la concursurile căminelor, i-aș învăța să facă viori, să cînte... Și totuși mă bucură că voi nu mă uitați.

— Am vrea, maestre, să ne faci niște viori.

— De-aș putea... Obosesc repede, nu ca altădată. Acum totul merge lent și durează mult. Dar poate...

A plecat violonistul. Mîine are să vină cine știe care ceteraș căruia i-a dat odinioară o vioară. Viorile i-au adus prietenii trainice. Și ce bine-i să stai de vorbă, să dai un sfat celor care te iubesc. Au venit aici, la Baia Mare, tocmai de la București, niște tovarăși ca să-l fotografieze. Cînd s-au interesat oamenii ca acum de dînsul? Niciodată! „Fotografiați-i pe cei care cîntă cu ele. Doar ei le dau glas! Eu sînt un pensionar bătrîn, ei sînt cîntăreții". Așa le-a vorbit.

...„Unde sînteți voi, viorile mele? Ce mîini meștere vă înstrunează? Tare aș vrea să v-aud cîntînd împreună! Tare aș vrea să te ascult pe tine, concertistule, ori pe tine, fierarule care cînți duminica la horă. Aveți grijă de ele, dragii mei. În fiecare bate sufletul meu. De multe ori am rătăcit pe piciorul Cerbului din Gutinul nostru și prin munții Rodnei, căutînd lemnul cel bun. Ani de zile am așteptat ca lemnul să se usuce și să vibreze adînc și zile întregi l-am dăltuit, zicîndu-mi: tu, vioara mea, ai să fii mai bună ca celelalte; glasul tău va fi mai dulce. Pentru voi, mîini meștere, le-am făcut".

...Toropit de căldura soarelui, bătrînul meșter stă cufundat în fotoliul din curte. Dinspre munți furtuna se prăvale deasupra Băii Mari. Dar glasul furtunii i se pare o imensă orchestră, unde cîntă, laolaltă cu miile de viori, și cele patru sute ale sale... Și bătrînul meșter zîmbește. E fericit...

C. BOZBICI

Fotografii de S. STEINER

Se naște o nouă vioară în micul atelier al bătrînului meșter...

...Și au înflorit stîncile

— reportaj —

de IVAN GORELOV

L-am cunoscut în urmă cu ani, undeva pe malul învolburatului Cuban. Omulețul gîrbovit de ani și de trudă purta în mînă un ciocan, iar pe umăr, o traistă cu unelte ce zornăiau la tot pasul. Bătrînul cioplitor în piatră își începea munca înainte de revărsatul zorilor; se căţăra cu sprinteneală uluitoare pe stîncile de bazalt vioriu, brăzdate de vinișoare fine de culoarea abanosului, și împrejurimile prindeau apoi să răsune de vaierul pietrei izbite. În apele gălbui ale Cubanului cădea o ploaie de aşchii de piatră...

Nu departe de cariera bătrînului pietrar, noi, țîncii de atunci, stăteam agăţaţi pe o stîncă și priveam cu admiraţie lupta omului cu muntele de piatră.

Din cînd în cînd bătrînul se opintea voinicește și, printr-o supremă încordare, rostogolea cîte un bloc de piatră. Apoi, își ștergea sudoarea de pe frunte și îl privea cîtăva vreme tăcut, cu un licăr de bucurie în ochii-i obosiţi.

Îi aduceam pietrarului poame din pădure, iar dînsul ne mîngîia cu mîna sa aspră, bătătorită, și ne povestea cu glas scăzut crîmpeie din viaţa lui amară.

Martiros Ovanesian se născuse într-un sat de munte din preajma Erevanului. Învăţase de mic să cioplească în piatră, devenind cu timpul un iscusit pietrar. În anul în care se abătuse o foamete cumplită în satul lui, el își părăsise ţinutul natal, spre a-și agonisi în altă parte măcar pîinea cea de toate zilele. Soţia și copiii îi muriseră.

Vorbea despre Armenia cu glasul tremurat, pătruns de duioșie, ca și cum i-ar fi închinat o odă.

De la el am aflat că ţara sa este o ţară de piatră aridă și rece, dar că inima acestei pietre este mai fierbinte decît soarele nemilos al Cubanului. Ne înfiora dragostea lui nețărmurită pentru pămîntul aspru, necunoscut de noi, al patriei sale...

— Piatra, copii, poate să-ţi înfrumusețeze viaţa. Dăcă aţi ști ce case minunate am construit pentru oamenii bogaţi — ne spunea cu tristeţe bătrînul. — Ei, dacă ar învăţa oamenii să sădească flori în piatră!... Dar nu s-a născut încă vrăjitorul care să dea viaţă pietrelor...

Bătrînul își ștergea cu dosul palmei lacrimile ce i se prelingeau pe obraz și își relua cioplitul, muncind pînă la asfinţit...

★

Mi-am amintit de Martiros Ovanesian, nu demult, în timpul unei călătorii prin Armenia.

Vizitam cariera de piatră din preajma Erevanului, capitala Armeniei, de unde se extrage vestitul tuf trandafiriu, o rocă ornamentală neasemuit de frumoasă. Ferăstraiele electrice tăiau cuburi egale, care lunecau pe bandă rulantă pînă la calea ferată, urmînd a fi transportate apoi pe șantierele de construcţie din Armenia Sovietică.

Nu mai văzusem Erevanul de vreo șase ani. M-a impresionat puternic cît de mult își schimbase înfăţișarea. Capitala Armeniei era dominată de-a dreptul de trandafiriul tufului. Casele înalte păreau scăldate în razele aurorei — toate fiind durate din tuf.

În inima oraşului de la poalele Araratului, Piaţa Lenin strălucea cu podoabele de marmură ale Palatului guvernamental și ale marelui bazin. Oriunde îţi aruncai privirea vedeai înălţîndu-se noi construcţii. Tinerețea Erevanului pulsa prin toate arterele.

Pe înserate, am ieșit din oraș. Am luat pieptiș o potecă de munte îngustă și șerpuită, agăţîndu-ne de tufele de caprifoi și de stîncile mai ascuţite. Cînd, după un răstimp, am privit în jos, am amuţit de admiraţie. În vale, unde se afla oraşul, scînteia o mare nesfîrșită de lumini. În toate direcţiile se resfirau boabe de lumină ce picurau de-a lungul trecătorilor, în șiruri lungi, asemenea dîrelor de foc ale unui car fermecat.

— Sînt apele Sevanului, care luminează Armenia — m-a trezit din contemplare scriitorul Leonid Gulunţ.

Dimineaţa următoare ne-a găsit în drum spre lacul Sevan.

Situat la aproape 2000 de metri deasupra nivelului mării, lacul acesta legendar, înconjurat de piscuri negre de piatră, pare o imensă oglindă albastră. 28 de rîuleţe își reped apele cristaline în cupa lui uriașă, cu o capacitate de 60 miliarde metri cubi. Pe luciul apei, nu departe de ţărm, se află o insulă străjuită de o mănăstire zidită în urmă cu secole. Sevanul, care primește ofranda atîtor ape de munte, dă viaţă la rîndul lui doar unui singur rîu — Razdanul.

De-a lungul veacurilor apele tumultuoase ale Razdanului au sfredelit muntele de piatră, croindu-și o trecătoare cu pereţii înalţi, aproape drepţi. Aici, pe o distanţă de cîteva zeci de kilometri, oamenii sovietici au construit o cascadă de hidrocentrale electrice.

Pentru a putea vizita hidrocentrala „Oziornaia", a trebuit să coborîm cu liftul în adîncurile de piatră ale muntelui. Vuind asurzitor, apele captate ale Razdanului se prăvălesc printr-un tunel vertical și dau pinteni turbinelor. Centrala funcţionează automat: un dispecer de la „Hidro-energo", care se află tocmai la Erevan, la zeci de kilometri depărtare de lac, dirijează funcţionarea turbinelor, punîndu-le în mișcare și oprindu-le automat, ori de cîte ori este necesar. Șuvoiul de apă este îndreptat apoi, prin canale și tunele, din nou spre suprafaţa muntelui, regăsindu-și pentru un timp albia pierdută, pentru ca, după cîţiva kilometri, întărîtat de un alt dig, să se prăbușească iarăși năvalnic de la o înălţime de 200 de metri, pentru a învîrti de astă dată turbinele puternicei hidrocentrale „Ghiumuș". Urmează apoi, pînă jos, alte tunele și canale, alte diguri, alte turbine...

În colhozul armenesc „Aikeșat" toate casele sînt electrificate. Energia electrică, ieftină, alimentează aparatele de radio, radiatoarele și frigiderele.

În satul Armavir cărbunele alb al Sevanului învîrteşte roţile morii și pune în funcţiune mașinile de tocat nutreţ pentru însilozat.

Oamenii de prin partea locului ne-au povestit cu năduf cît de greu o duceau pe vremea cînd nu aveam lumină electrică. Petrolul era adus în valea Araratului cu cămilele, în burdufuri de piele de berbec, tocmai din Baku. Nedistilat, de culoare neagră și urît mirositor, el se vindea totuși la preţuri mari. De cele mai multe ori se cerea în schimbul lui lînă sau vin.

— Pînă și lumina gazului acela era neagră — ne-a spus mătușa Anuș Grigorian, în casa căreia arde acum lumina electrică.

Întreg șesul Araratului este irigat de apele rîului Razdan.

Am văzut aici plantaţii nesfîrșite de viţă de vie, cîmpii de porumb și de bumbac. Am văzut livezi înflorite de piersici, învăluite într-o lumină difuză, trandafirie, ca aceea a zorilor.

Păcat că bătrînul cioplitor în piatră Martiros Ovanesian n-a apucat zilele acestea. Și-ar fi văzut cu ochii visul împlinit. În ţara lui de piatră, despre care ne vorbise cu atîta duioșie, „au înflorit stîncile". „Vrăjitorii" — oamenii noi sovietici — au făcut să rodească stînca moartă a văii Araratului...

★

Ne-am petrecut noaptea în satul Oktemberean. Cînd se lumina de ziuă, am fost treziţi de strigătele șoferului:

— Veniţi repede! Arde!

Am ieșit afară într-un suflet și privirile ne-au fost fermecate de spectacolul grandios al naturii... Vîrful muntelui Ararat, luminat de razele soarelui nevăzut din locul în care ne aflam, ardea cu o flacără aurie. Se înălţa masiv, asemenea unui uriaș cort purpuriu, vestind o nouă dimineaţă pe plaiurile Armeniei renăscute.

Lucrată în întregime din tuf trandafiriu, cu coloanele ei zvelte, cu ornamente măiestrit dăltuite, noua clădire a gării din Erevan este o minune a artei arhitectonice a poporului armean.

Vedere din Orașul Stalin

Fotografie de M. IVANCIU

Tîrgul de pe muntele Găina

De pe toate meleagurile Ţării Moţilor vin în fiecare an oamenii la tîrgul de pe muntele Găina...

Urcă „mocăniţa", urcă veselă la deal, oglindindu-se din cînd în cînd în apele verzui ale Arieşului. Locomotiva gîfîie, pufăie, parcă ar fi un samovar încins. Călătorii veseli privesc peisajul sălbatic al munţilor.

La Cîmpeni vagonaşele „mocăniţei" se golesc. Călătorii se îndreaptă spre muntele Găina. Drumul de căruţă, ce pleacă din Cîmpeni în amonte pe valea Arieşului Mic, trece prin satul care poartă numele lui Avram Iancu. Apoi poteci şerpuitoare urcă prin făget, prin brădet, spre culmi.

Au venit anul acesta, la tîrgul pitoresc şi tradiţional, vizitatori din întreaga ţară şi multe echipe artistice din regiunile învecinate.

Pe cei mai mulţi îi poartă pe aceste meleaguri ale Ţării Moţilor pasiuni folcloristice. Povestea găinii miraculoase care a dăruit masivului numele e ascultată cu interes. La un popas, un bătrîn, învăţat să stea de vorbă cu orăşenii, povesteşte grav despre această găină de aur care ieşea din mină o dată cu aurora, ca să se furişeze pînă în vîrful muntelui unde depunea ouă. Cînd voiau să o prindă, găina de aur se făcea nevăzută...

Tîrgului i se zice „tîrg de fete". În realitate nu s-au negustorit vreodată fete aici. E o tradiţională sărbătoare de toamnă a moţilor care s-a transformat cu timpul în tîrg anual, iar muntele Găina a fost ales drept loc de întîlnire pentru simplul fapt că se află în inima regiunii.

Cînd primele raze ale soarelui s-au revărsat peste munţi, din toate părţile răsună glas de bucium. Peste puţină vreme apoi, pe munte începe tîrgul, în cadrul căruia numeroşi meşteşugari îşi prezintă mărfurile spre vînzare. Iată, într-o parte a tîrgului, i-am întîlnit pe Ianc Aurel şi Popa Teodor din comuna Vidra, raionul Cîmpeni. Sute de vizitatori se opreau în faţa cojoacelor confecţionate de ei. Înfloriturile cusute cu migală, zecile de culori îmbinate — toate dovedeau măiestria artistică a meşteşugarilor.

Se vînd, la tîrgul din anul acesta, bundiţe frumoase, ii, ilice ţesute cu migală, în culori armonizate de mari maeştri anonimi ai ţesăturilor populare.

Amintiri de la „tîrgul de fete"...

Fotografii de
Ion MICLEA
și Bazil ROMAN

În altă parte se aflau produse ale cooperativelor de artă populară: tulnice, ciubărașe mici, figurine cioplite în lemn, pungi brodate, butoiașe și numeroase alte obiecte de artă populară pe care creatorii lor scriseseră: „Amintire de la muntele Găina",

...Și numeroși vizitatori au plecat într-adevăr, cu multe și frumoase amintiri de la tîrg.

Tîrgul de pe muntele Găina (așa după cum e vechiul obicei) constituie în primul rînd un prilej de petrecere și veselie pentru toți cei ce participă la el. Tineri și tinere, din zeci de comune și sate, veniți în grupuri fiecare cu lăutarii lor — împînzesc întregul tîrg cu jocurile specifice locului.

Răsună bucîumele, să se audă în întreaga Țară a Moților.

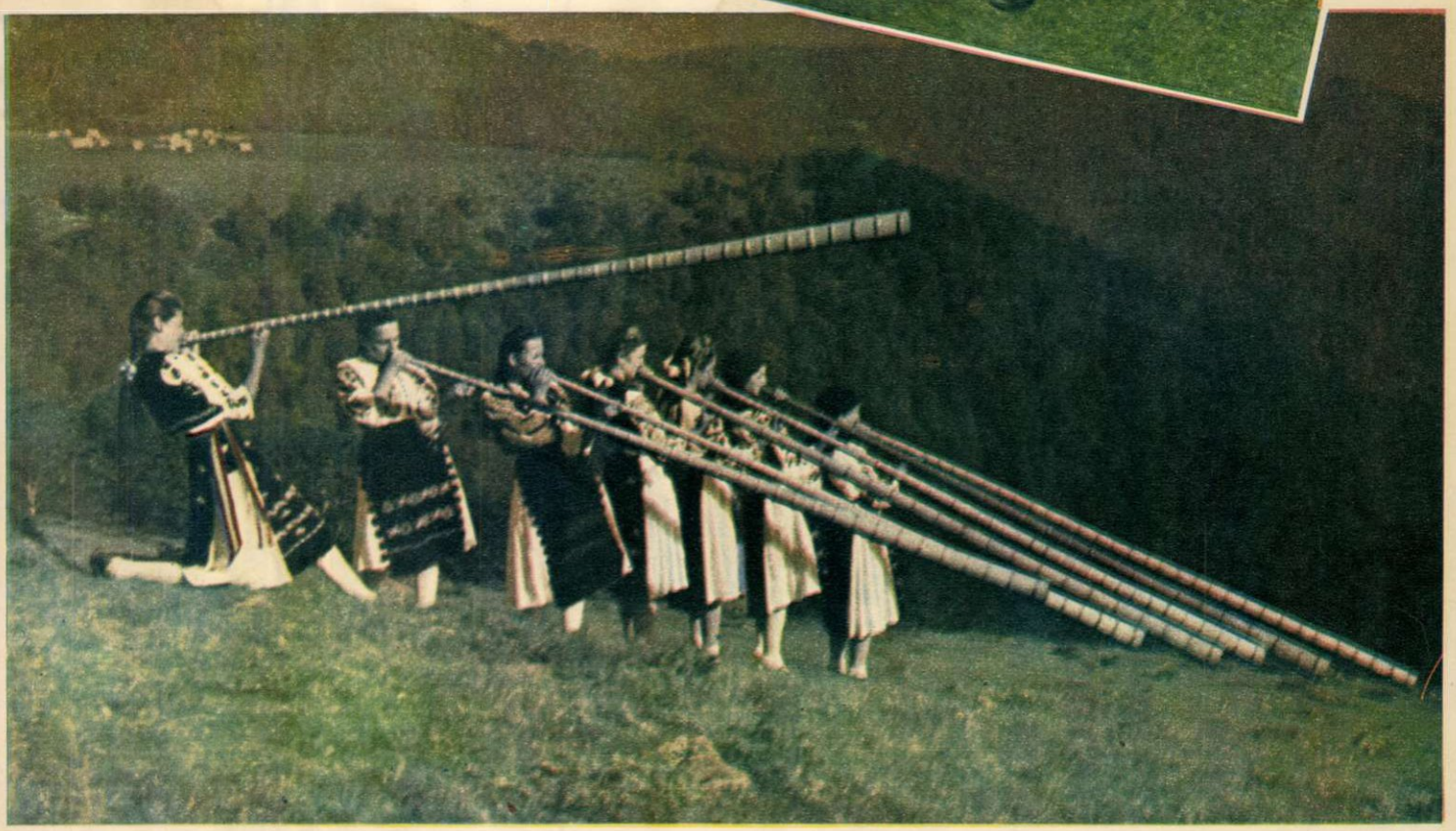

Plopi pe malul Ialomiței
Fotografie de E. IAROVICI

O SURPRIZĂ

de Sanda FAUR

Există o prejudecată — e drept, inofensivă sau chiar binevoitoare — în virtutea căreia un spectacol de amatori trebuie privit cu îngăduință, iar exigențele față de el formulate cu prudență. A fost întocmai gîndul cu care am pornit să vedem „Jocul de-a vacanța", spectacolul unui necunoscut cerc teatral de amatori, pe care sala C.C.S. îl adăpostește cu generozitate de rudă bogată în fiecare marți, fără ca acest lucru să fie anunțat de vreun afiș ori semnalat de vreun ziar (cît privește numele interpreților, inutil să dorești a le afla, întrucît programe de sală nu există la începutul spectacolului; ele sosesc de obicei abia după terminarea actului I!).

Prejudecățile rămîn totuși fără doar și poate o calamitate și acea seară de marți a demonstrat din nou acest foarte demonstrat adevăr. Am văzut atunci — și nu cu îngăduință, ci cu o profundă admirație — unul dintre cele mai sincere și mai interesante spectacole ale actualei stagiuni, realizat în mod surprinzător de cîțiva artiști amatori. Un spectacol jucat de oameni care se aflau poate pentru prima oară pe scenă, dar care au dat piesei tensiunea emoțională și autenticitatea pe care le regăsești (rugăm pe cei implicați să ne ierte comparația dacă nu o socotesc onorabilă) numai în reprezentațiile de zile mari ale teatrelor noastre.

Gh. Dincă (stînga) și Dan Herdan, în rolurile lui Bogoiu și, respectiv, Ștefan Valeriu.

Începutul primului act nu a fost prea promițător. Cortina s-a ridicat peste decorul de pînză pictată al exteriorului pensiunii Weber, puțin naiv și cam simplist în convenționalul său și totuși confecționat — trebuie s-o recunoaștem — cu destulă ingeniozitate, date fiind nu prea strălucitele mijloace materiale de care dispune probabil cercul de amatori. Piesa a început printr-un prelungit (și puțin prea căutat) joc mut al d-lui Bogoiu, măruntul arhivar venit la munte să-și petreacă o lună de vacanță din eroicele economii ale unui an întreg. De sub halatul de molton se vedeau subțirile-i picioare păroase, rimînd comic cu gulerul tare și solemna cravată neagră, și făcînd mai hazlie pioșenia cu care scria pe o tablă neagră — data, presiunea atmosferică și temperatura. Flăcăul tomnatic, „puțin obez și puțin chel" cum îl văzuse Sebastian, căpătase de astă dată o figură scobită de ascet, care atenua oarecum nota comică a personajului, subliniind (pe linia unei perfecte logici și înțelegeri a sensului piesei) mica dramă a umilului funcționar care, în timp ce sta cu nasul în colbul dosarelor, s-a visat o viață întreagă navigînd curajos pe oceanele lumii. După el au apărut, unul cîte unul, ceilalți locatari ocazionali și originali ai vilei Weber — Ștefan Valeriu, madam Vintilă, maiorul, Corina, Jeff — și timp de vreo 10 minute am asistat la un joc puțin crispat, stîngaci: interpreții erau încă nesiguri, vorbeau precipitat și nu prea clar. Dar numai timp de 10 minute. După aceea, ca prin farmec, jocul lor nervos s-a destins, replicile — scînteietoarele și adîncile replici ale lui Sebastian — au început să țîșnească spontan, cu un firesc și o sinceritate care au spulberat parcă ficțiunea scenică și au comunicat senzația uimitoare a vieții adevărate.

Scenă din actul II.

...Cînd am căpătat programul, am aflat că pe interpretul lui Ștefan Valeriu îl cheamă în civilitate Dan Herdan, iar indiscreția cu care am tras cu urechea la conversația unor vecini de fotoliu m-a informat cum că ar fi de profesie funcționar comercial. A intrat în scenă, purtîndu-și indiferența și oboseala lenevă fără ostentație, ignorînd fără jenă pe toți cei din jur și impunîndu-și agresiv dorința de singurătate. Dan Herdan l-a înțeles perfect pe acest erou al lui Sebastian care vrea — măcar o lună pe an — să se rupă din lumea stupidă și haotică în care trăiește, care-l umilește și-i înăbușă năzuința către o fericire simplă și calmă. L-a înțeles și i-a dăruit, în afară de acea sete voluptuoasă a izolării și lenei, o permanentă umbră de amărăciune care-l spiritualizează și care ne face — pe noi și pe el — să presimțim tot timpul iluzoriul „jocului său de-a vacanța". Dan Herdan este un sensibil și l-a creat pe cerebralul Ștefan Valeriu prin aceste miraculoase antene ale intuiției sale artistice, dar și printr-un tenace studiu pe care-l simți în desăvîrșita siguranță a jocului său, în naturaleța mișcărilor sale în scenă.

Nu am aflat încă dacă Graziella Trandafirescu e numele autentic sau pseudonimul interpretei Corinei. În primul caz ar fi o fericită coincidență, în al doilea, o fericită alegere; dar în ambele cazuri numele se potrivește admirabil grațioasei tinere. Este aproape de necrezut că o începătoare, o tînără fără educație teatrală — și care în cele 8 ore de producție desenează proiecte la un institut — a izbutit să creeze o Corină atît de emoționantă și adevărată. Rolul acesta va fi, desigur, o veșnică și justificată tentație a actrițelor, pentru că Sebastian i-a dăruit tinerețe și farmec, frumusețe și spirit, gingășie și inteligență. Corina cucerește toate inimile — și cea a urîciosului Ștefan, și cea a lui Jeff, liceanul corigent la matematici, și cea a sărmanului domn Bogoiu — prinzînd în fantezia fiecăruia contururile fericirii mult visate. Corina înțelege sensul „jocului de-a vacanța" al lui Ștefan și nu numai că i se alătură, dar atrage cu zîmbetul ei cald și prietenos pe toți cei din vilă, chiar și pe frivola madam Vintilă ori pe maiorul-pescar fără noroc. În marile ei scene, finalurile celor trei acte, Corina — Graziella Trandafirescu e pe rînd spirituală și malițios provocatoare, apoi de un lirism suav și vibrant, și, în sfîrșit, de o tristețe discretă și amară: cînd părăsește pensiunea Weber lăsîndu-l pe Ștefan în șezlongul lui, cu veșnica lui carte în mînă, cînd îi părăsește și pe Bogoiu și pe Jeff — pentru că „jocul de-a vacanța" s-a terminat și orice continuare a lui în viața reală l-ar sparge în mii de fărîme — Corina-Graziella are ceva aerian, de vis, de iluzie care se stinge.

Fiecare dintre interpreții spectacolului ar merita de bunăseamă cea mai atentă și călduroasă prezentare. Și funcționarul de P.T.T. — Gh. Dincă, interpretul bătrînului Bogoiu (despre care am aflat cu surprindere că are doar...23 de ani, deși tot timpul spectacolului am avut ferma convingere că și în realitate actorul trebuie să cam aibă vîrsta personajului), și contabilul David Reittman (interpret plin de haz al maiorului), și studentul Nicolae Mălai (care a realizat un delicios de ingenuu și stîngaci Jeff), și Pușa Protopopescu — alias madam Vintilă, și chiar cuplul celor doi călători (Nicolae Drăghia și Adriana Pitești eanu) deși comicul lor, puțin prea insistent, distona adesea cu tonul discret al spectacolului. Să nu-l uităm pe Constantin Florescu, interpretul episodicului rol al mecanicului, pe care l-a conturat din cîteva replici și multă mimică cu o expresivitate comică neașteptată.

Și în sfîrșit, dar nu și în cele din urmă, pe Nicolae Moldovan, regizorul spectacolului, căruia i se cuvin felicitările cele mai sincere. Pentru pasiunea pe care a știut să o insufle acestui cerc de amatori al Casei de Cultură a Sindicatelor, pentru curajul de a fi montat o astfel de piesă cu un pumn de începători, pentru admirabilul său spectacol (pe care l-am dori de altfel prezentat cu regularitate pe una dintre scenele bucureștene).

Graziella Trandafirescu (Corina) și Dan Herdan (Ștefan Valeriu) într-o scenă din piesa „Jocul de-a vacanța"

DEPORTAȚII în Corsica

Dezvăluirile corespondentului nostru special

Giancarlo SCALFATI

Mii de soldați algerieni sînt deținuți în Corsica, unde au fost deportați de francezi. Am făcut descoperirea aceasta senzațională cu totul întîmplător, în timp ce cutreieram regiunea apuseană a insulei. Odinioară, hățișurile și pădurile, care se întind pe un teritoriu de zeci de kilometri, între Sainte Lucie și Cargese, erau străbătute numai de vînători. Prin desișurile lor nu cutezau să pătrundă alți oameni, iar liniștea tainică și adîncă a nesfîrșitilor codrii sălbatici era întreruptă, doar arareori, de focurile de armă ale celor stăpîniți de pasiuni cinegetice, pe care îi atrăgeau în Corsica vegetația dezlănțuită a ținuturilor sale și dorința de a vîna mistreții enormi ce hălăduiesc pe aici.

Colindam pădurea corsicană cu gîndul să ajung la coasta de apus, unde se spune că poate fi văzută o turmă de foci, care ajung pînă în aceste locuri venind de la mii de kilometri depărtare. Dar în locul amfibiilor pe care nădăjduiam să le găsesc, am întîlnit... oameni, transplantați și ei din locurile de baștină: erau soldați algerieni smulși de colonialiștii francezi de pe pămîntul patriei lor și deportați în Corsica, pentru a fi împiedicați astfel să dezerteze din armata franceză sau să intre în rîndurile patrioților, ale luptătorilor pentru libertatea Algeriei, cunoscuți sub numele de fellhaga.

După cum se știe, Algeria nu este oficial o colonie, ci un departament francez, „département d'outre mer", avînd teoretic aceleași drepturi ca și departamentele Sena sau Moselle, de pildă. Astfel, tinerii algerieni chemați sub arme, ca cetățeni francezi, sînt înrolați în armata regulată și nu în diviziile speciale ale trupelor coloniale.

Guvernanții francezi, au născocit această modalitate, cu gîndul că vor reuși să înăbușe cu ajutorul ei aspirațiile poporului algerian spre independență și libertate. Dar ea s-a dovedit șubredă de la primul contact cu realitatea: o realitate sîngeroasă, însoțită de răpăitul mitralierelor și de șuieratul ascuțit al grenadelor de mînă. Era pe timpul revoltei marocane împotriva francezilor și a quislingului lor Ben Arafa. Marocanii îngroșau rîndurile rezistenței; începuseră mici ciocniri, urmate apoi de încăierări aprige de guerilă. Francezii intenționau să-i împingă pe răsculați spre răsărit, în masivii muntoși dinspre hotarul Marocului cu Algeria. Detașamentele marocane retrase spre apus erau forțate să se împrăștie, sub presiunea tancurilor trimise de la Paris. Ce s-a petrecut, totuși, în pofida măsurilor luate de colonialiști? Patrioții marocani, încercuiți în munți, au izbutit să treacă frontiera și să se refugieze în Algeria, primind, în numele solidarității arabe și al solidarității popoarelor coloniale, ajutor din partea trupelor algeriene masate la graniță.

Faptele mai sus pomenite s-au petrecut în urmă cu doi ani, la începutul războiului de eliberare a Marocului. Trupele algeriene au fost îndepărtate atunci de la paza frontierei: francezii le-au înlocuit cu trupe senegaleze și cu unități din Legiunea străină, pe care se bizuiau mai mult.

Cînd patrioții algerieni s-au alăturat mișcării de eliberare, situația a devenit mai grea pentru colonialiști. Chemați sub arme de către francezi, tinerii algerieni au fost aruncați, de data aceasta, în luptă împotriva propriilor lor frați răsculați. Dar ei i-au oferit rezidentului general Lacoste surprize deosebit de neplăcute: în trecătoarea Ghardaia, de pildă, un batalion algerian, deprins cu tehnica militară modernă în cazărmile franceze, a dezertat în masă, trecînd cu toate armele și munițiile în rîndurile luptătorilor pentru independență. Aceasta s-a petrecut la 22

Oficial, fac parte din aceeași armată. Dar aci, în lagărele din Corsica, soldații de origine algeriană au devenit deținuți, iar militarii francezi ← sînt puși să-i păzească cu arma-n mînă.

Pentru a evita orice apropiere între localnici și deportați, aceștia din urmă sînt mutați sistematic dintr-un lagăr într-altul.

noiembrie 1954. În urma unui atac al patrioților, la 7 decembrie, postul militar Bel Abbas s-a predat în întregime, alăturîndu-se răsculaților. La 3 ianuarie, un grup de soldați algerieni au aruncat în aer depozitul de muniții pe care aveau misiunea să-l păzească, intrînd apoi în detașamentele partizanilor... Asemenea acte patriotice pot fi citate la nesfîrșit.

Colonialiștii din Algeria și-au dat curînd seama că nu putea fi vorba numai de manifestări sporadice. Situația era, de fapt, mult mai gravă pentru ei. Cu toate eforturile depuse, autoritățile franceze nu reușeau să-i constrîngă pe tinerii algerieni care purtau uniforma militară franceză să lupte împotriva fraților lor ce purtau straie de fellhaga. Soldații algerieni au fost închiși, pînă la urmă, în cazărmi, iar Lacoste a preluat el însuși comanda operațiunilor, aducînd pe pămîntul algerian circa 350 mii de soldați francezi, pentru a reprima lupta anticolonială. Pe măsură ce soseau noile contingente franceze, vapoare pline de ostași algerieni lăsau în urmă coasta africană. Știrile oficiale relatau că sînt trimiși în Franța pentru instrucție. În grabă, fără să-și poată înștiința măcar familiile, tinerii au fost smulși de pe pămîntul patriei lor însîngerate.

Transportul trupelor algeriene de la cazarmă pînă în port s-a făcut noaptea, sub paza cordoanelor de polițiști înarmați pînă-n dinți. După două zile de navigare, în zare au început să se contureze vag coastele împădurite ale Corsicei.

Vaporul a acostat, bineînțeles, tot noaptea, iar „încărcătura" lui vie a fost transportată imediat, cu camioanele, în zonele cele mai izolate ale insulei, pe coasta de apus.

Exilați și supravegheați cu strictețe de soldați francezi înarmați, algerienii sînt de fapt prizonieri ai Franței, deși se cheamă că sînt, cum s-ar zice „cetățeni cu drepturi egale". Nu li se îngăduie nici un contact cu populația civilă, iar taberele lor sînt mutate mereu dintr-un loc într-altul al pădurii corsicane, pentru a fi împiedicați astfel să lege prietenie chiar și cu puținii păstori care răzbat cu turmele prin desișuri, pînă în inima codrului. Dizlocarea aceasta de trupe a fost ținută pînă nu de mult în secret.

E pentru prima oară în istoria marilor imperii coloniale, cînd o metropolă este nevoită să deporteze pe propriul ei teritoriu detașamente de soldați „de culoare".

Cu cîțiva ani în urmă, Franța putea să trimită trupe africane în Indochina. Astăzi această posibilitate nu mai există pentru ea. I-ar fi cu putință eventual să-și deplaseze trupele algeriene în alte colonii africane, de pe coasta Atlanticului. Dar, în zilele noastre, mișcarea pentru independență a popoarelor coloniale a luat un asemenea avînt chiar și în țările cele mai înapoiate, încît colonialiștii francezi se tem de urmările pe care le-ar putea avea această acțiune arbitrară și neomenoasă a lor, asupra celorlalte popoare africane.

HUGO RUY
poet din Uruguay

PUMNUL

Tu, pumn-furtună, cu puteri bărbate,
lumină purpurie te-nveșmîntă.
Tu, pumn străvechi, te-nalț cu ură sfîntă
în marea luptă pentru libertate.

Răzbunătoare, forța ta cuvîntă
ca un masiv de creste fulgerate.
Pumn crescător, care lovește, bate
în viermii din absurda, rea, orîndă.

Pumn al poporului și-a lui putere,
Cristal de carne dură și de os,
temut de ce se clatină și piere,
pumn senzitiv, deși ești zgomotos.
Cuvînt al vremii, neînvins, puternic,
gropar a ce-i caduc și e nemernic.

În românește de Al. ANDRITOIU
și Aurel COVACI

Deportat în Corsica pentru că este algerian, deși poartă uniformă franceză. Pe chipul său se citește deopotrivă suferința și nostalgia pentru locurile natale, dar și mînia ce-i clocotește în suflet...

Unul dintre comandanții lagărelor din Corsica, în așteptarea unui nou transport de deportați.

O BESTIE MODERNĂ

de ION MIHĂILEANU

E vizibilă, în ultimul timp, în literatura noastră, o tendință pronunțată de a confrunta destinul istoric și individual al unor familii de mari latifundiari sau din burghezia orășenească, în epoca modernă a marilor seisme sociale. „Cronica de familie" de Petru Dumitriu, din care a apărut primul volum, se pare că are intenția de a fixa viața unei anumite clase sociale de-a lungul unui întreg secol. „Citadela sfărîmată" de Horia Lovinescu și „Familia Kovacs" de Ana Novac, cu amprentele unor inteligențe și temperamente dramatice specifice, reconstituie de fapt, în medii diferite ale intelectualității burgheze sau mic-burgheze, evoluția unor familii vetuste prin mod de viață, concepții și mentalități, dezagregate în valul tulbure, dar și înnoitor, al celui de-al doilea război mondial.

Se creează acum o întreagă tipologie, nu lipsită de o tradiție puternic realistă în beletristica românească, cu sondaje în alte straturi neatinse încă, cu filiații arborescente cum este cazul la Petru Dumitriu, cu o concepție de ansamblu, largă și profundă în același timp, eliberată de dibuiri.

O asemenea privire retrospectivă asupra unor clase sociale care și-au dezvăluit pe deplin esența lor socială, fizionomia individuală a caracterelor diverse în multiplicitatea lor se bucură și de privilegiul reînvierii unor ființe și obiecte, binecunoscute, bine fixate înainte de a fi fost spulberate și fără surpriza pe care o aduce efervescența noului; actualitatea ei este incontestabilă îndeosebi pentru tinerele generații care retrăiesc, mai ales, prin astfel de imagini vii, zguduitoare, trecutul dramatic, nu lipsit de tragedii în viața celor mulți și buni.

Romanul „Familia Calaff" al scriitoarei debutante Iulia Soare reconstituie atmosfera unei familii aparținînd burgheziei evreești, în preajma și în timpul primului război mondial. Cea mai pregnantă figură e a bătrînului Calaff, tiranul, stăpînul absolut al familiei. E un caracter puternic, un fel de corespondent masculin al Vasei Jeleznova, la care avariția nu reprezintă un scop în sine, ci un mijloc conștient de exacerbare a unui orgoliu nemăsurat, a setei de putere, de dominare a celor din jur, a opiniei publice, prin frică. Lipsa de scrupule, strivirea oricărei urme de demnitate umană, comercializarea sentimentelor elementare ale soției, copiilor și nepoților săi în slujba profitului maxim — toate aceste tare, ascunse de pojghița subțire a renumelui de familie solidă, sobră, de o eleganță reținută, cu moravuri austere, sînt ale bestiei moderne generate de capitalism, cu silexul înmănușat în relațiile „civilizate" ale societății. Calaff, cu un cinism înspăimîntător care nu mai ține de judecata lucidă a inteligenței umane, ci de calculul rece, feroce, al speculațiilor financiare moderne, distruge nu numai viețile sclavilor săi salariați; ei calcă, în sensul matematic exact al cuvîntului, peste cadavrele copiilor săi. Aceasta e semnificația primordială a romanului — tragedia familiei burgheze prizonieră a obsesiilor, a spaimelor, a elanurilor stinse în decorul liniștii și „fericirii" aparente, măcinată de putiul unei vieți ilogice, antiumane, de nefericirea și uscăciunea, de suflul înghețat al morții pe care o iradiază în rîndurile semenilor.

Psihoza unui astfel de exemplar al speței umane e a unui alienat mintal; dezumanizarea, nebunia crudă, calculată — pare să spună autoarea — au devenit însă realitatea psihologică tristă, caracteristică familiilor unei asemenea tagme.

Relațiile umane sînt străpunse de o viziune microscopică a prozaismului cotidian: nașteri, tranzacții matrimoniale, ceremonialul prînzului, al cinei, discuții despre modă, bîrfeală curentă, certuri familiare mărunte, afaceri, vizite prelungite etc., etc. Tensiunea dramatică, războiul nervilor purtat de Calaff împotriva tuturor, vibrează pe fundalul dominant al monotoniei zilnice, exagerat de multe ori pînă la abuz, ceea ce face ca destule pagini să apară inutile în economia de ansamblu a romanului.

Predilecția autoarei pentru amănuntul banal, refuzul de a se deda unei explorări psihologice mai directe, observarea minuțioasă, fără febrilitate, a faptelor mărunte, apelul la complicitatea cititorului asupra a ceea ce e subînțeles, reclamă maturitate artistică. Succesul e deplin în cazul bătrînului Calaff, al fiicei sale Laura sau al ginerelui său Karst. Multe personaje, unele episodice, altele de primă importanță, rămîn inconsistente, înecate în detalii nesemnificative. Prin apariția lui Conrad Klar, funcționarul care-și trădează idealurile socialiste pentru un trai tihnit, întrezăream complicarea traiectoriei romanului, un zguduitor conflict în care să se cutremure siguranța de neclintit a bătrînului Calaff la ivirea unui moștenitor de temut, sosit din altă lume, din alt mediu. Conrad nu capătă însă contururile unei personalități distincte, el nu depășește granița sociologică a categoriei care evadează într-o clasă socială înstărită, sub impulsul avantajelor materiale. Pe de altă parte, implicațiile sociale ale vieții familiei Calaff, văzute în afara certurilor intestine, de pildă, din unghiul de vedere al muncitorilor de la fabrica de lumînări, sînt vagi, estompate cu totul, privind poate romanul prin absența lor, de semnificații mai largi.

Cusururi inerente unui debutant mai pot fi încă găsite. Esențial însă este faptul că autoarea a izbutit să sugereze în toată complexitatea ei atmosfera vicioasă, sumbră, fără o rază de lumină a familiei Calaff, să creeze o personalitate puternică în galeria monștrilor cu mască de oameni din literatura noastră. Stilul romanului e sobru, egal, fără sclipiri deosebite, curgînd ca o apă liniștită, simulînd monotonia aparentă a destinului eroilor.

Să sperăm că Iulia Soare e o romancieră autentică, care nu și-a epuizat prin „Familia Calaff" ceea ce are de spus în literatura noastră.

Iulia Soare: Familia Calaff, roman, E.S.P.L.A.—1956

ȘCIPACIOV: POEZII ȘI POEME

Cuceritoare prin limpezimile ei de cristal, poezia lui Șcipaciov îți pătrunde în suflet ca un cîntec. Armonioasa și distilata ei simplitate emoționează pe cît de fulgurant, pe atît de durabil. Cultivînd, de preferință, poezia în forme scurte, Șcipaciov e un adevărat maestru al expresiei concentrate, lapidare. De aici, fără îndoială, și forța ei de sugestie. Lui Șcipaciov îți sînt de ajuns doar cîteva versuri pentru a stabili atmosfera poetică adecvată, a sugera intens o stare de suflet, a evoca un peisaj sau a trage linia precisă a unei situații încordate. În cele patru strofe ale poeziei „Lenin", poetul izbutește — cu o mare economie de mijloace — să ne transmită, pe lîngă relatarea unei dramatice scene petrecută la începutul războiului, și semnificația ei morală. Pătrunzînd într-un oraș sovietic, invadatorii fasciști, printre primele lor acțiuni barbare, răstoarnă de pe soclu și statuia lui Lenin. Notează, cu sarcasm, poetul: „Ce strașnic mulțumit, dom' colonel:/ Un-doi, și s-a sfîrșit cu monumentul!/ Un „Agfa" tăcăni în chip și fel:/ Reporterul fixă la țanc momentul/" *Scurtă le-a fost însă dușmanilor satisfacția, căci dimineață:* „Din nou sta monumentu-n plină zi,/ De-o nevăzută mînă smuls din țină/". *Finalul poemului poartă clar, ca o inscripție, concluzia invincibilității unui popor dinamizat de o măreață idee:* „Grăbiți sînt ofițerii dintr-odat'—/ Se mișcă-n zare umbre, ori vedenii?/ Un pîlc de partizani i-a atacat,/ Și-n fruntea lor din nou îl văd pe Lenin!/"

Siguranța minuirii unaltelor lui poetice, Șcipaciov a obținut-o la capătul unui drum nu prea ușor. Poetul începe să compună în anii 1915-1916 și — după o îndelungată experiență lirică și ca urmare a unor continue căutări — Șcipaciov, așa cum însuși o mărturisește într-o informare autobiografică, își găsește „tonul propriu" abia după anul 1936. „De acum înainte, *spune el,* mă silii de a-mi disciplina versul, de a-l face scurt și de a armoniza forma cu gîndirea." *Și, adaugăm noi, rezultatul acestei lucide strguințe s-a concretizat într-o suită de admirabile bucăți lirice, atît de contagioase prin calda și discreta lor sensibilitate. Descoperindu-și sunetul propriu, tonalitatea specifică, lira poetului e tot mai solicitată de bogata, în evenimente și oameni, realitate a patriei sale. Ne-o spune tot poetul:* „... reușisem în sfîrșit a învinge, în afară de influențele exterioare paralizante, propria mea stîngăcie. Înțelesesem că, pentru a descoperi cititorului sufletul uman, poetul trebuie în primul rînd să se descopere pe sine însuși."

Clarificat asupra rostului artei, („Și, eu de aceea, cînd aștern un rînd,/ Și ciocote orașul de piatră, fier, moloz,/ Nu-i chip să nu mă-ntreb pe mine-n gînd:/ Prin fapta mea, i-s lumii de folos?), *în posesia conștientă a timbrului său particular, Șcipaciov emite un cîntec tot mai policord; așa cum ne-o atestă culegerea de „Poezii și Poeme", de curînd tradusă și la noi, vibrațiile inimii poetului sînt stîrnite de sentimente și fapte cît mai felurite.*

Eroismul oamenilor sovietici în lupta împotriva hitleriștilor, elanul lor pentru realizarea frumosului vis al omenirii: comunismul, măreția muncii creatoare, lauda dragostei trainice și curate, regretul încercat în fața curgerii timpului, sînt cîteva din motivele de inspirație ale liricei șcipacioviene. Ceea ce trebuie de remarcat, și care ține de modul de exprimare al poetului, e faptul că oricît de diverse sînt aceste motive, ele capătă, cu toate, acea aură lirică specifică lui Șcipaciov. Așa că între un sentiment ca, de pildă, acela al bucuriei muncii constructive manifestat pe plan colectiv și altul, strict individual, ca acela al dragostei față de iubită, sînt stabilite trăsături de similitudine izvorîte din temperamentul poetului. Aceeași discretă și înviorătoare sensibilitate, aceleași gingașe și grațioase tonuri, aceeași lirică atitudine, le sînt caracteristice. Rezonanța versurilor lui Șcipaciov e distinctă. Cum e și firesc, mobilurile poeziei lui se identifică cu năzuințele poporului său și se încadrează organic în țelurile urmărite de literatura realismului socialist. Glasul poetului are însă unicitatea sa; e aici condiția autenticului creator și pe care poezia lui Șcipaciov o îndeplinește cu prisosință. Originalitatea și de viziune, și de exprimare e astfel asigurată. Vom lua numai un singur exemplu pentru demonstrare. Tema hărniciei oamenilor sovietici, febrilitatea cu care aceștia vor să parcurgă etapele, au fost de attea ori transpuse în literatură. La Șcipaciov, potrivit marii lui capacități de transfigurare poetică, această tematică de toate zilele capătă o frumoasă încărcătură lirică. El o conjugă cu horațianul sentiment al trecerii timpului, de altfel unul din motivele preferate de poet. Fără a respinge de loc mersul grăbit al omului spre scopul vieții sale, poetul însă ne face să simțim și regretul timpului scurs fără întoarcere. Notația e delicată, imaginea simplă prin grație: „Și tot zoreștI tu vremea,/ Parcă ți-ar sta în cale,/ Și te-ar opri din goana/ Spre ținta vieții tale./ Îți pare rău că este/ Abia zintli, nu trei,/ Că nu cad fulgi pe tine,/ Ci numai flori de tei."

Oricît de sumară ar fi o relatare despre poezia lui Șcipaciov, nu se poate trece peste suavele lui poeme de dragoste. De proporțiile mici ale liedului, cizelate pînă la diafane transparențe, ele sînt adevărate bijuterii ale genului. Farmecul lor plutește delicat peste amintirea lectorului ca și aeriana lumină lunară peste ape. Fără a avea intenții moralizatoare, („Poet și moralist, se cade oare?") *nu lipsite de melancolii și triseți, cîte o dată de o ușoară senzualitate, aceste poeme au o înaltă ținută etică. Ele te îndeamnă la o dragoste tonică, durabilă, pură. Reprosul poetului e concludent:* „Amarnic însă e s-ajungi cărunt,/ De-ai risipit în preajmă, la-ntîmplare,/ Iubirea, ca pe-un simplu ban mărunt".

Dintre traducătorii culegerii „Poezii și Poeme", poeta Veronica Porumbacu merită recunoștința noastră. Fluența și căldura versului șcipacioviean au fost păstrate și în tălmăcirea ei. De asemenea un cuvînt de mulțumire poeților Miron Radu Paraschivescu, Aurel Rău, Cezar Drăgoi, Mihail Cosma, Doina Sălăjan, Nicolae Teică. Cu inegalități se prezintă D. Florea Rariște, Al. Andrițoiu și A. Covaci. Mult sub original, Cristina Lucian.

Traian STOICA

Cartea Rusă — 1956

Din vitrinele librăriilor

NOVOCAINA a fost redescoperită!

Nu demult a avut loc la Karlsruhe, în Republica Federală Germană, tradiţionala „Săptămînă terapeutică germană", la care au participat savanţi şi medici din numeroase ţări ale lumii. Din partea ţării noastre a luat parte prof. dr. Ana Aslan, directorul Institutului de Geriatrie.

Cu luni în urmă, cei ce urmăresc revista noastră au putut citi un articol al tov. prof. A. Aslan, în care se vorbea despre noul tratament realizat de Institutul de Geriatrie în domeniul combaterii bătrîneţii, al întineririi. În articol se arăta că tratamentul constă în administrarea vitaminei H3 (realizată pe bază de novocainâ) şi se arătau de asemenea cîteva din numeroasele rezultate obţinute prin acest tratament. Prezentarea la Karlsruhe a noii metode de tratament a stîrnit un viu interes.

Redactorul nostru a rugat-o pe tov. prof. dr. Ana Aslan să vorbească cititorilor noştri despre participarea sa la Congres. Iată ce ne-a relatat:

„Imi este foarte greu să descriu simpatia şi aprecierea cu care am fost primită la congres, unde am reprezentat singurul institut de geriatrie[1]*) din Europa. Numele multor savanţi ai noştri, şi în special cel al acad. prof. dr. C. I. Parhon, sînt binecunoscute de diferiţi savanţi şi medici străini şi foarte mulţi dintre aceştia s-au interesat de activitatea lor ştiinţifică.*

Clădirile teatrelor principale ale oraşului, „Schauspielhaus" şi „Badischestatstheater", au găzduit în zilele congresului peste 6000 de participanţi şi de la tribuna lor au fost ţinute 127 de conferinţe şi comunicări.

Lucrările „Săptămînii terapeuticii germane" au avut caracterul unui larg schimb internaţional de experienţă, ale cărui rezultate să poată fi introduse direct în practica medicală curentă. Problemele discutate au fost extrem de variate. S-au prezentat lucrări în domeniul medicinei profilactice, au fost vizate capitole importante din domeniul climatoterapiei, meteoropatologiei şi balneologiei; s-au discutat probleme actuale de neuropsihiatrie, s-au prezentat date statistice şi psihotehnice din medicina accidentelor de circulaţie, s-au pus probleme în legătură cu terapia cu ţesuturi (Filatov) şi cu ser Bogomoleţ, precum şi cu posibilităţile de tratare ale diabetului, arteriosclerozei etc. Una din problemele care au fost primite cu viu interes a fost cea privitoare la medicina de reabilitare în bolile cronice ale bătrîneţii. Întrucît în Germania Federală această ramură a medicinei nu este încă dezvoltată, tematica respectivă a congresului a fost susţinută de trei conferinţe ale unor specialişti din alte ţări. Una dintre acestea a fost ţinută de noi şi s-a intitulat „O nouă metodă de tratament al bătrîneţii — substanţa H3 (novocaina), factor eutrofic şi întineritor". În faţa auditorului plin de interes am dezvoltat pe larg problema realizării şi utilizării vitaminei H3 de către Institutul nostru de Geriatrie. Am arătat că am folosit novocaina în tratamentul reumatismului şi în tulburările circulatorii şi trofice[2]*) ale extremităţi lor.*

Apoi, cercetînd experimental pe şoareci, am constatat că novocaina produce nu numai ameliorarea bolii cauzale, dar şi o creştere în greutate a animalelor, precum şi o evidentă înviorare, o adevărată întinerire a lor. Am început apoi studierea intensă şi multilaterală a novocainei şi, pe baza acestor studii, împreună cu un colectiv de cercetători romîni condus de savantul C. I. Parhon, am reuşit să preparăm o soluţie de novocaină mai activă şi netoxică, pe care o denumim vitamina H3. Care este acţiunea acestei substanţe asupra organismului? Introdusă într-însul, ea se dedublează în acid paraminobenzoic (H1) şi în alcool aminat. Acestea acţionează asupra organismului pe două căi: pe de o parte cresc proprietăţile funcţionale ale scoarţei cerebrale şi ale sistemului nervos în general, modificînd prin aceasta nutriţia organismului; în acelaşi timp, prin acţiunea sa vitaminică influenţează direct nutriţia organismului, întinerindu-l.

Am arătat la congres cîteva din rezultatele obţinute de noi prin tratamentul cu H3 şi, cu ajutorul diapozitivelor, am prezentat cîteva cazuri pe care le-am tratat. Auditoriul a constatat cu surpriză că era vorba nu numai de o simplă „reabilitare" a funcţiilor, ci de o regenerare, de o reîntinerire a ţesuturilor îmbătrînite. Puse faţă în faţă cu rezultatele obţinute de cercetătorii din alte ţări, rezultatele noastre s-au evidenţiat prin originalitatea şi eficacitatea lor practică.

Surpriza şi interesul viu manifestate de participanţii la congres mi-au evocat sentimentele asemănătoare cu care au fost primite realizările noastre, astă-primăvară la Basel şi la Berna. La prezentările pe care le-am făcut atunci asupra substanţei H3 au participat savanţi de renume mondial, printre care: profesorii F. Verzar, dr. Loond, cunoscut endocrinolog englez, profesorii dr. L. Haranghy, dr. Hugo Abbi, dr. Gordonoff, dr. Wilbrandt, dr. Weideman şi alţii. În încheierea discuţiilor care au avut loc atunci s-a arătat că la 50 de ani de la descoperirea novocainei de către Einhorn, cercetătorii romîni au descoperit pentru a doua oară această substanţă, utilizată încă şi azi doar ca factor anestezic, simptomatic şi dilatator al vaselor.

Prin schimbul de experienţă făcut atît atunci, în Elveţia, la Basel şi la Berna, cît şi recent la Karlsruhe, noi am împărtăşit realizările noastre medicilor din diferite ţări, dîndu-le datele tehnice necesare asupra metodei folosite de noi. Legăturile făcute recent la Karlsruhe, cît şi în primăvară în Elveţia, constituie începutul unei rodnice colaborări ştiinţifice cu savanţii din lumea întreagă, în folosul vieţii omului, al prelungirii ei".

[1]) Ramură a medicinei care se ocupă cu problema bătrîneţii.

[2]) Tulburări în starea de nutriţie a ţesuturilor organismului.

O fotografie de astă-primăvară... Revenită din Elveţia, tov. prof. dr. Ana Aslan este întîmpinată cu bucurie de medicii şi de bătrînii din Institut.

ÎNCĂ O ŞCOALĂ NOUĂ LA ŢARĂ

Pentru a putea învăţa carte, copiii din satul Dobruşa, raionul Drăgăşani, erau nevoiţi să meargă zilnic peste patru kilometri pînă la o şcoală din satul vecin.

Prin autoimpunere, prin ore de muncă voluntară şi cu sprijinul statului, locuitorii din Dobruşa au reuşit să ridice noua clădire a şcolii. Astfel, anul acesta, funcţionează în satul Dobruşa pentru prima oară o şcoală elementară.

În fotografie: faţada noii şcoli din Dobruşa.

Fotografie de A. PALLY-Piteşti

EXPOZIŢIA AGRICOLĂ DIN CONSTANŢA

În cursul lunii noiembrie în piaţa obor din Constanţa, a fost organizată o expoziţie agricolă zootehnică. Printre alte produse agricole şi zootehnice expuse au fost şi cele ale gospodăriilor agricole colective fruntaşe din satele Pecineaga, Mihai Viteazu, Făcăeni şi Ceamurlia de Jos, care cu toată seceta din anul acesta au obţinut peste o mie kg grîu la hectar şi între 3000 şi 4000 kg porumb ştiuleţi la hectar.

În fotografie un grup de vizitatori în faţa unui stand al expoziţiei.

Fotografie de Gh. CIOROBEA Constanţa

UN INTERESANT GEN DE COMBINĂ

Privind fotografia alăturată, cititorul neiniţiat rămîne desigur surprins de această instalaţie curioasă, înjghebată în jurul unui tractor.

Pentru a-l lămuri, îl informăm că este vorba de un utilaj foarte necesar agriculturii, construit, după o documentaţie sovietică, în atelierele întreprinderii metalurgice „Macazul" din Ploeşti. Cu o astfel de maşină, care se foloseşte numai suspendată pe un tractor, se string păioasele şi se construiesc stoguri foarte înalte.

În prezent, la întreprinderea „Macazul" se lucrează la terminarea primei serii de maşini de acest fel, comandate de către mai multe gospodării agricole colective şi gospodării de stat.

În fotografie: în atelierele întreprinderii „Macazul" se lucrează la asamblarea unei astfel de maşini, pe un tractor modern livrat de uzinele de tractoare Ernst Thälmann din Oraşul Stalin.

Fotografie de I. VERMONT Ploeşti

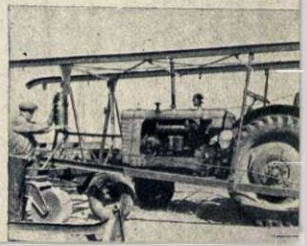

CAPITOLUL I

DESPRE BIROCRATUL VARVARUS DOSARUS MAXIMO, OCUPAREA CARTAGINEI ȘI ÎNTÎMPLĂRI DIN ORAȘUL CUCERIT

Pregătirile pentru ocuparea Cartaginei se aflau pe sfîrșite. Generalii au fost împărțiți în trei grupe: cei care vor lua parte la primul război punic, cei care vor lua parte la cel de-al doilea război punic și cei care vor lua parte, după o sută de ani, la cel de-al treilea război punic. Întrucît în acel moment nu se mai găseau generali disponibili, cel de-al patrulea război punic a fost anulat, urmînd să fie comasat cu cel de-al treilea.

În seara aceea memorabilă, generalul Cactus Magneticenților chemă în birou pe secretarul său Varvarus Dosarus Maximo și, din porunca lui Cezar, îi încredință o misiune de mare încredere:

— Varvarus Dosarus Maximo, pînă mîine în zori îmi prezinți în amănunțime planul de luptă pentru ocuparea Cartaginei.

Varvarus Dosarus cercetă fără grabă agenda scoasă din buzunarul togăi. Luă poziție de drepți și rosti:

— Generale, n-am putea amîna ocuparea Cartaginei cu 30-40 de ani?

— Pentru ce? se minună generalul.

— Fiindcă nu am disponibile dosare cu litera „C" pentru evidența ocupării Cartaginei. În depozit se găsesc dosare numai cu litera „M" și „F". Am putea ocupa Mesopotamia sau Fenicia, și astfel scăpăm și de stocurile supranormative de dosare!...

Cactus Magneticenților încremeni! Căutături ucigătoare îl țintuiră pe Dosarus Maximo care, băgînd de seamă greșeala strategică, raportă:

— Generale, voi fi operativ. Mă convoc de îndată în ședință, îmi voi face analiza muncii, voi căuta rădăcina lipsurilor, îmi voi face un plan de lucru, îmi voi trasa sarcinile, voi raporta de executare, iar mîine în zori flota va primi număr de ieșire în larg.

CU VÎSLE ȘI CU... PÎNZE

A doua zi, în primele ore ale dimineții, flota romană părăsi țărmurile Italiei în sunetele puternice ale fanfarei imperiale, care executa impetuosul marș „Mambo italiano". În prima corabie se afla generalul Cactus Magneticenților cu soția, două cumnate și trei nepoate. Generalul avea un prieten la centru și căpătase și pentru ele un bilet sanatorial de 21 de zile la Cartagina. Cactus Magneticenților purta o armură la doi nasturi, iar soția lui era îmbrăcată în zale pe talie, croite din oțel „changeant", cu mînecile sudate în pliuri, iar pe bust croșetată cu nituri „doi pe față, unul pe dos". Pe

corabie, în cabinele de jos, se mai găseau numeroși vînzători însărcinați cu aprovizionarea combatanților în timpul călătoriei.

Generalul scruta fără pic de răgaz oglinda nesfîrșită a mării și, pentru că vîntul se pornise, porunci cu voce tunătoare:

— Pînzele sus!

Înspăimîntați, unii dintre vînzători scoaseră de sub tejghea cîteva baloturi de pînză și le urcară sus pe punte.

Comandantul, cu mîna streașină la ochi, ordonă în continuare:

— Toate pînzele sus!

— Bine, dar la ce preț? întrebă tremurînd un vînzător.

PE ȚĂRMURI AFRICANE

A treia zi, flota romană acostă la țărmurile Africii. Comandantul se consultă cu Dosarus Maximo:

— Părerea mea, rosti șoviitor Dosarus, este ca mai întîi să-i atacăm cu o circulară. Iat-o!... Și Dosarus citi: „Către onor inamicii noștri: vă facem cunoscut prin prezenta să ne livrați în termen de 24 de ore frumoasa dumneavoastră țară ce cu onoare o conduceți. Pentru aceasta am sosit aici cu 1 (una) legiune romană în zece exemplare, înarmată conform armelor în vigoare. Întrucît noi nu dispunem de timp după cum spune și un proverb în limba romană „Time is money", vă rugăm a raporta imediat de execuție, și la răspunsul dumneavoastră afirmativ să anexați frumoasa dumneavoastră țară, plus două copii pentru a le ține în evidența noastră. Ave!"...

Comandantul îl privi năuc pe Dosarus Maximo, scoase apoi un urlet antibirocratic și-l zvîrli peste bord în mare!...

— Oooh!... răcni îngrozit Dosarus, zbătîndu-se între valurile care îl copleșeau!

Apoi se apucă să-și întocmească cererea de salvare și, după trei zile în care a tot primit răspunsul „Vino mîine, " fu readus pe uscat.

Trei săptămîni s-au purtat luptele. În cea de a 21-a zi, răsunătoarea victorie a fost anunțată prin telegrafie fără fir, deoarece firul nu fusese inventat încă. Pe cîmpul de bătaie apăru generalul Cactus Magneticenților. Cuprinse cu ochii imensitatea terenului de luptă și întrebă pe aghiotant:

— Am suferit pierderi însemnate?

— Da, excelență! — răspunse obidit aghiotantul. Cea mai mare parte a legiunilor au fost distruse.

— Vai mie! — hohoti generalul. Unde-mi sînt legiunile? Unde sînt legionarii?

— În Germania occidentală, excelență!

Generalul se prăbuși pradă unui violent șoc nervos. Vraciul șef scrise la repezeală o rețetă și o înmînă sanitarului.

— Fuga la farmacia numărul 1!

Sanitarul încălecă iute pe un taxi de un singur cal putere și în cîteva minute se înapoie.

— Ți-au preparat medicamentul? se interesă nerăbdător vraciul. L-ai adus?

— Nu, excelență, am adus bonul de ordine. Dar fiind un caz urgent

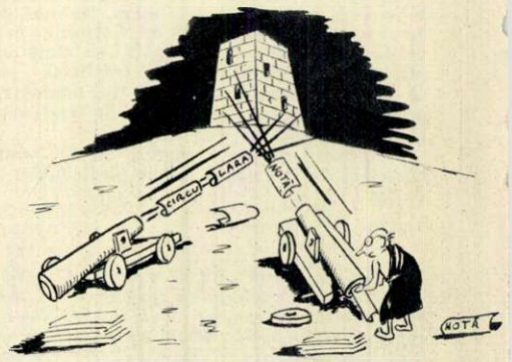

mi-au făgăduit că pînă poimîine e gata.

În vremea asta, generalul își reveni în simțiri și, sprijinit de aghiotant, se ridică. În fața-i se întindea pustiul.

— Un pustiu fără margini! — se minună Magneticenților, privind oceanul de nisip care se pierdea în zare. Ce priveliște măreață!

— Măreață și uriașă! întări cineva. Bună pentru Cinemascop. Pentru ecran lat!

— Pentru ce neapărat lat? se

DE CE?

CAUCIUC... COMESTIBIL

A fost „descoperit" un „nou" produs zaharos!

Este foarte probabil că pentru reușita unei astfel de inovații sau invenții, cum vreți s-o numiți, cei de la cooperativa „Unirea cofetarilor" au depus mari și susținute eforturi Pînă la urmă, ei au realizat „cauciucul... comestibil" sau, cu un cuvînt „mai dulce", „geleul... cauciuc", pentru care, pe drept cuvînt, pot fi invidioși și cei mai experimentați inventatori.

În ce constă noutatea acestui produs alimentar, prin ce se deosebește el de vechiul geleu, cel obișnuit?

Ca formă și culoare, „geleul-cauciuc" se aseamănă cu cel obișnuit, fapt pentru care continuă să-și păstreze denumirea de geleu. Căci găsirea și atribuirea unei noi nomenclaturi incumbă o serie de forme, cu care cei de la cooperativa „Unirea cofetarilor" au gîndit că nu e bine să se complice.

Ceea ce face ca „geleul-cauciuc" să se bucure de calitatea unui nou produs „zaharos", îl constituie faptul că nu este în aceeași măsură de dulce ca cel cu care ne obișnuisem. În plus, el stîrnește „admirația" amatorilor de dulciuri și, mai

înfurie Dosarus Maximo. Asta e risipă! E suficient și ecran îngust!...

— Ce tot vorbiți prăpăstii! Cinematograful încă n-a fost inventat!

— Cum n-a fost inventat? se îndîrji Dosarus. Păi, atunci cum a fost filmat „Ben-Hur" sau „Cezar și Cleopatra"? Că doar ăștia trăiesc în zilele noastre!...

Întrebarea rămase fără răspuns. Nu era de față nici o Pithye!

VOCI ÎN... PUSTIU

— Și ce pustiu este acesta? se interesă generalul.

— E pustiul Saharei — răspunse vraciul.

— Foarte interesant! Nu se vede altceva nimic decît nisip, nisip și iar nisip.

— Excelență! — vorbi un soldat originar din Tomis (raionul Fontus Euxinus) — să vizitați cîndva și plaja de la Mamaia. Acolo nu-i atît de plictisitor. O să vedeți și nisip, și coji de ouă, și sîmburi de fructe, și mucuri de țigară, și tot ce doriți!

ALAIUL SPRE ORAȘ

În fruntea suitei sale, Cactus Magneticenților porni spre inima Cartaginei, orașul cucerit, însoțit de o călăuză. După un sfert de oră, se opri în fața unui monument uriaș înfățișînd un cetățean cu ambele mîini lipsă.

— Ce reprezintă statuia asta, ghidule?

— „Ospătarul care nu ia ciubuc". E o mare lucrare în marmură, dar cu caracter idealist...

După alți cîțiva pași se opri din nou.

— Impresionante ruine! Ziduri mîncate de intemperii și de vreme! Datează probabil din veacul trecut! Ce amintesc aceste ruine istorice?

— Aceste ruine, excelență, amintesc că I.L.L.-ul din raionul nostru n-a mai dat pe aici de foarte mulți ani! — suspină călăuza. Nu sînt ziduri istorice, sînt ziduri contemporane mîncate de amînări și de numere de înregistrare...

— Ura! Ura! strigă Dosarus Maximo. Au ajuns ruine, dar în mod legal! Au acoperire!...

— Și acest tablou măreț ce reprezintă? se interesă generalul, ajungînd la muzeul orașului.

— „Prometeu înlănțuit" — lămuri ghidul atotștiutor.

— Dar cine e Prometeu? întrebă cineva din suită.

— E gestionarul unei cooperative. A fost prins și acum e înlănțuit!...

CAPITOLUL II

CEZAR, CLEOPATRA ȘI FUNCȚIONARII LOR

Lupta se desfășura nemiloasă, Cezar fiind ținut la curent prin oameni de legătură, deoarece la 03, unde ar fi trebuit să se informeze, telefonul fie că suna mereu ocupat, fie că suna în gol. Apoi Iulius Cezar porni în altă direcție, către palatul prea minunatei Cleopatra, însoțit de Dosarus Maximo, care înregistra intrările și ieșirile din palat. De cum o zări așezată cu demnitate în jilțu-i aurit, Cezar rămase mut de admirație. Nările îi fremătau ritmic, iar ochii o furau cu nesaț pe minunata regină. Cu glasul gîtuit de emoție, Iulius Cezar căzu în genunchi și-i șopti:

— Dă-i Cezarului ce-i al Cezarului!

— Fără bon de decontare nu se poate! interveni Dosarus Maximo.

Cleopatra păli. Prea mare se dovedea cutezanța lui Cezar. Înfuriată, ea îi plesni două palme.

— Să le înregistrez? întrebă sfios Dosarus.

— Mersi! îngînă Cezar fericit. Atît am dorit. Eu ți-am cerut mîna, tu mi le-ai dat pe amîndouă.

Un sărut fierbinte, nu chiar atît de fierbinte cum era astă-vară limonada la unele centre de răcoritoare, consfințiu iubirea lor.

— Cleopatro, vrei să-mi fi soție? Să împărțim tronul pe dindouă? murmură Iulius Cezar.

— Cum adică, Julien dragă? Doi pe un loc?

— Da, iubita mea, ca la cinematograful „Central".

Cleopatra clătină în semn de

încuviințare capul coafat „á l' Infidelele".

— Împărate! — spuse aghiotantul — cineva dorește să intre la dumneavoastră.

— Cartaginez sau roman?

— Roman!

— Ești sigur?

— Nu știu, împărate, dacă e roman, poate e nuvelă, că-i cam scurt.

În clipa următoare pe ușă năvăli ajutorul lui Varvarus Dosarus Maximo, Varvarus Dosarus Minor.

— Iată-l! El e vizitatorul, împărate! răcni aghiotantul.

— Împărate! începu grăbit Varvarus Dosarus Minor, zvîrlind avalanșe de vorbe. Acum am terminat ședința de lucru, convocată de șeful meu Dosarus Maximo, care a dispărut la „concluzii". A fost o ședință fulger să nu pierd vremea de pomană. Iată în amănunțime planul de luptă pentru ocuparea Cartaginei. Acum, principalul e ca și oștirea să fie gata fără întîrziere.

Ca din pămînt răsări și Varvarus Dosarus Maximo. Zărindu-l pe Varvarus Minor, izbucni:

— Unde-mi umbli așa teleleu? De aproape o lună te caut să-ți aduc la cunoștință că declar ședința închisă!

Apoi întorcîndu-se către Iulius Cezar, Maximo adăugă:

— Împărate, ocuparea Cartaginei e nelegală... O secundă, nu mă întrerupeți, iată din ce cauză: în toiul luptelor soldații cartaginezi au primit în trupurile lor aproape 12000 de săgeți romane și au pierit cu toții, fără să semneze de primire!...

— Ai mare noroc, tună Cezar, c-ai venit la sfîrșitul capitolului. Altminteri...

Și îi izbi lui Maximo cîteva picioare zdravene în spate, apoi întinzîndu-i carnetul din vinilin de papirus, îi porunci: „Semnează de primire!".

— Poftim, am semnat! suspină dureros Maximo. Vă rog numai să-mi spuneți: picioarele astea la ce cont le trec? La „profit" sau la „pierdere?"

— La „investiții", rîse Cezar.

Frecîndu-și cu mîinile spatele învineți de lovituri, Dosarus Maximo îngînă:

— Mai curînd la „reparații capitale"!...

I. AVIAN

Ilustrații de B. RODNA

ales, a copiilor, prin proprietățile elastice pe care le are.

Aceasta a fost și părerea fetiței mele (în vîrstă de patru ani), care, după ce s-a chinuit într-una din serile trecute cu o bucată din acest nou produs pe care i-l adusesem, a refuzat-o pe a doua, întrebîndu-mă: „Nu e de mîncat?", după care a adăugat, cu „admirația" de care pomeneam, „Palcă e mînge!".

Fără să vrea, fetița făcuse o mare descoperire.

M-am repezit la cofetărie, de unde am cumpărat 5 kg de bomboane „geleuri-cauciuc" și, în cîteva ore, am reușit să-mi repar furtunul de la aragaz, să lipesc mingea fetiței, să izolez firul de la lampa de noapte, care era defect, să-mi repar microporosul de la pantofi, pompa de la stilou, cauciucul de la bicicletă... După aceea mi-am confecționat un linoleum de cauciuc la intrare și mi-au mai rămas 3 kg „geleuri-cauciuc", pentru uz casnic în viitorii 2-3 ani...

R. SCURTU

O SPLENDIDĂ EXPOZIȚIE DE JUCĂRII... STRICATE

Timișoara, în piața Tolbuhin. În fața unui magazin (unitatea 41 a Organizației comerciale locale) unde se vînd articole de menaj, metalo-chimice, jucării etc., un grup de turiști străini admiră expoziția de jucării din vitrina principală. Se gîndesc la darurile făgăduite copiilor lor, în timp ce ochii li se opresc asupra unor frumoase și interesante jucării mecanice, reprezentînd în miniatură cunoscutul carusel cu bărci și căișori, specific bîlciurilor noastre.

Sînt trei străini și fiecare ar dori să cumpere cîte unul; au de unde, în vitrină se găsesc nenumărate exemplare.

Decepție, însă. Odată intrați în magazin, clienții au putut afla, prin gura vînzătoarei de la raionul de jucării, că nici un singur carusel nu poate fi vîndut, toate exemplarele fiind defecte. Funcționara respectivă a dat dovadă de conștiinciozitate față de clienți. În schimb, conducătorii unității etalaseră în vitrină și în rafturile magazinului jucăriile defecte, mulțumindu-se doar ca atunci cînd sînt solicitați, să arunce vina pe furnizor: fabrica „Ambalajul" din același oraș.

La discuția cu turiștii străini, care nu puteau înțelege cum se pot prezenta mărfuri defecte, cei ce se găseau în magazin, printre care și autorul acestor rînduri, au putut auzi vocea unui mucalit local, martor al întîmplării:

— Ce, nu știți? Fabrica „Ambalajul" și-a instalat „vitrina cu rebuturi" în centrul Timișoarei...

F. URS.

FALSA RECLAMĂ LA UN CINEMATOGRAF

„Citesc într-o zi pe un afiș — ne scrie cititorul Ionel Rivescu din București — că la cinematograful „Mioriția" rulează filmul în culori „Chitarele dragostei". Dar filmul era în culori numai pe afiș; pe ecran era negru sadea. Atunci am crezut că sufăr de daltonism sau de o boală și mai gravă, în care ochii nu mai disting nici o culoare. Am aflat însă, mai apoi, că toți spectatorii din sală sufereau de aceeași boală...

Noi știm că rulează copii colorate și necolorate din același film, dar socotim că nu este corect ca cinematografele care rulează copiile obișnuite să le anunțe drept colorate.

De ce recurge Întreprinderea orășenească de cinematografie la asemenea trucuri „comerciale" necinstite?

Alo, urgența!...

— Alo, Spitalul de urgență! Alo, avem în familie un caz grav... Vă rugăm dacă se poate... Da... da,... veniți chiar acum? Locuim pe strada...

Comunicarea este transmisă mai departe, la mașinile-salvare de serviciu.

E aproape de înserare. Pentru cei mai mulți, ziua de lucru a luat sfîrșit. O lume calmă și veselă se scurge acum lin pe toate bulevardele Capitalei. Pretutindeni, aceleași fețe senine și surîzătoare, aceeași forfotă colorată în fața vitrinelor și cinematografelor, același optimism general și abundent, ce se revarsă pînă în cel mai mic colțișor al străzii. Privind mulțimea aceasta întreagă, aproape nu-ți vine să crezi că a mai rămas cineva la această oră încolțit de griji sau dureri, străin de desfătarea generală ce domnește. Și totuși...

...Un om a traversat grăbit strada. Nu privește nici la dreapta, nici la stînga. O spaimă vecină cu panica i-a crispat dureros înfățișarea. A intrat în cabina unui telefon public. Degetele lui apucă înfrigurate receptorul, apoi formează tremurînd un număr...

← *Ora 18,55*
Fiind în joc viața unui om, pe tot traseul salvarea a avut cale liberă. Pentru ea „stopul" face excepție.

Ora 19...
Ușa camerei de gardă se deschide, lăsînd să intre brancarda însoțită de o femeie mărunțică, ce-și frînge mîinile cu desperare.
—...Repede pe masă — se adresează internul de gardă brancardierilor.

Ora 19,15...
Medicii din echipa de gardă au făcut un consult. Bolnavul, care suferea de mulți ani de ulcer, se găsește într-o stare foarte gravă. Ulcerul s-a perforat. Viața bolnavului atîrnă acum numai de rapiditatea cu care va fi operat.

Ora 2,20... 2,22... 2,25..

Aplecat deasupra microscopului, laborantul termină de numărat globulele roşii ale bolnavului. Pentru laborantul Cămui, care a făcut mii şi mii de analize, care a numărat miliarde de globule roşii sau albe, punctişoarele strălucitoare de pe ecranul microscopului parcă îi spun în limba cunoscută numai de el: „...grăbeşte-te! Nu vezi că e grav?..."

Alături de camera de gardă, sora Rita, de la punctul de reanimare şi transfuzii, după ce a stabilit grupul sanguin al bolnavului, pregăteşte tubul cu sînge pentru eventuala transfuzie în timpul operaţiei. Spitalul posedă cantităţi suficiente de sînge şi plasmă, iar sora de la punctul de reanimare e gata oricînd să infuzeze lichidul dătător de viaţă în vinele golite ale unui muribund.

Dr. Iliescu a stat de vorbă cu sute de părinţi, surori sau fraţi de-ai bolnavilor. Ştie că, de cele mai multe ori, rudele au nevoie de mai multă încurajare decît bolnavii.

— Hai fetică, nu mai plînge, nu vezi ce voinic e? Nici nu va simţi cînd va fi operat... Peste o săptămînă... o să bea o vadră de vin...

←

Dr. Iliescu n-a dat geană de geană aproape 22 de ore. Totuşi nu e nervos, nici obosit, nici emoţionat, nici măcar grăbit. Ochii săi sînt la fel de atenţi, mîinile la fel de agere ca ieri dimineaţă, la începutul gărzii. →

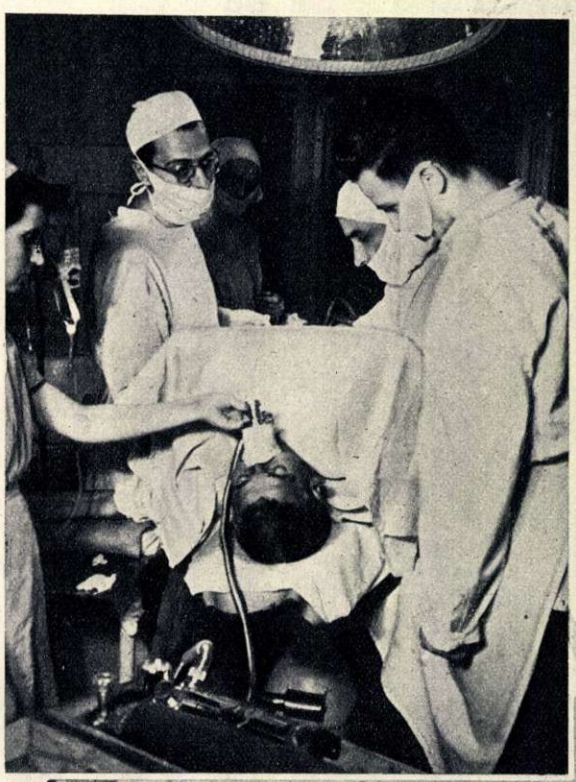

Internul Niculescu ridică pentru a nu ştiu cîta oară, în această noapte, receptorul.

— Alo... urgenţa?— se aude o voce gîtuită de emoţie, la celălalt capăt al firului.

— Da, urgenţa...

— Vă rog, tovarăşe... tatăl meu... a fost adus astă noapte... cu un ulcer... îl cheamă... cum e?

— A fost operat, e în afară de pericol! Alo...

La capătul firului, se aude un suspin prelung de uşurare. Apoi, aceeaşi voce şopteşte: „Mulţumesc".

Fotoreportaj de AL. ŞERBĂNESCU şi S. STEINER

BETTY TRELOAR S-A ÎNTORS LA FABRICĂ

— POVESTIRE —

de Frank HARDY
scriitor australian

Ilustrație de N. HILOHI

Toată lumea a rămas uimită cînd Betty Treloar s-a întors la fabrică. Nu-i plăcuse niciodată prea mult să lucreze la războiul de țesut și, în ziua în care plecase, Stan spusese că nu se va mai întoarce niciodată.

Vechii muncitori își aminteau foarte bine de Betty și de împrejurările în care plecase de la fabrică. Întoarcerea ei a provocat, deci, oarecare uimire, au circulat fel de fel de zvonuri, dar nimeni nu știa adevărata cauză care o determinase să facă acest pas.

Betty Treloar părăsise fabrica înainte de război. Într-o bună zi, în cursul unei pauze de prînz, toți muncitorii din secția războaielor și din aceea a urzelii firelor s-au adunat pentru a oferi un cadou lui Stan Treloar și lui Betty, frumoasa fată de la unul din războaie, care urmau să se căsătorească foarte curînd. Colecta fusese făcută de către două fete, Ada și Elsie, cărora toată lumea le spunea „surorile Waters", deși între ele nu exista nici o legătură de rudenie. Nici una, nici alta n-aveau un fizic prea atrăgător. Ada era prea înaltă, Elsie prea scundă. Amîndouă foarte simpatice. Erau niște fete vioaie, vesele și devotate trup și suflet viitoarei soții a lui Stan. Izbutiseră să adune o sumă de bani destul de frumușică — fiindcă toată fabrica îi simpatiza pe Stan și pe Betty — și cumpăraseră un frumos serviciu de masă.

Reprezentantul sindicatului fusese rugat să le înmîneze cadoul, fiindcă era un foarte bun orator și fiindcă atît șefii de ateliere, cît și directorul fabricii erau antipatizați de toți muncitorii.

Ținuse un discurs frumos, spunînd că cei doi tineri fuseseră întotdeauna niște buni tovarăși și buni sindicaliști; că nădăjduia că vor fi foarte fericiți, că vor avea o droaie de copii care nu vor mai trebui să muncească în actualele condiții, în industria textilă. Și încheiase spunînd că Stan a avut mare noroc, căci i-ar fi făcut și el curte lui Betty, dacă nu i-ar fi fost teamă de soția sa. Toți începură să rîdă cu hohote și unul dintre cei de față strigase că, în orice caz, era prea bătrîn ca să mai fi putut avea vreo șansă.

Apoi toți începură să strige: „Stan! Stan! Să vorbească și Stan!" și Treloar făcu, emoționat, cîțiva pași înainte. Era bine legat, drept ca un stejar și plin de vigoare, iar părul negru îi încununa obrazul rumen.

Stan spuse că nu prea se pricepe la discursuri, dar că vrea să le mulțumească tuturor, atît în numele lui, cît și în acel al lui Betty; că era convins că vor duce o viață fericită și că nici unul dintre copiii lor nu va trebui să devină textilist; și că nici soția lui nu va mai lucra de acum înainte în fabrică. Războiul de țesut stoarce toată vlaga din om, îmbătrînește femeile înainte de vreme și Betty nu se va mai întoarce niciodată la el.

După ce Stan își sfîrși cuvîntarea, Betty desfăcu pachetul voluminos și fu sincer uimită și încîntată de frumusețea serviciului de masă.

Apoi, călcînd toate convențiile, ținu un discurs plin de bîlbîieli, spunînd că era fericită că pleacă din fabrică și că se mărită cu cel mai cumsecade om de pe lume, dar că va duce dorul tovarășilor ei, care au fost atît de buni cu ea. Acest superb serviciu de masă îi va aminti întotdeauna de foștii ei tovarăși și va fi comoara ei cea mai de preț.

După căsătorie, Stan rămase în secția de urzeală, dar — în afară de Ada și Elsie — toată lumea pierdu contactul cu Betty.

Un an mai tîrziu, Stan își anunță tovarășii, cu sfială, dar și cu mîndrie, că devenise tatăl unui băiat care cîntărea opt livre. Fu copleșit de felicitări, iar atunci cînd vestea se răspîndi pînă în sala războaielor, Ada și Elsie făcură, ca de obicei în entuziasmul general, o nouă colectă, cumpărară diferite obiecte de îmbrăcăminte pentru copil și se duseră în grabă cu ele la spital.

Betty fu încîntată și le mulțumi pentru cadouri. Le arătă cu mîndrie copilul. Le spuse că păstrează serviciul de masă ca pe ochii din cap și că nu-l folosește decît în ocazii excepționale, că toată lumea îl admiră și că e cea mai frumoasă amintire pe care o are din ziua nunții. Înainte de plecare, Betty le făgădui să le facă o vizită la fabrică de îndată ce se va întrema.

Se ținu de cuvînt și veni într-o zi la fabrică, la cîteva luni după nașterea copilului. Era la fel de frumoasă ca și înainte și toate fetele băgară de seamă că micul Tommy nu avusese nici un efect dezastruos asupra siluetei ei. Îi admirară copilul și unele dintre ele îl alintară.

După această prima vizită, Betty mai veni de cîteva ori să-și vadă prietenele, pomenind adeseori de serviciul de masă.

Apoi izbucni războiul și, după înrolarea și plecarea pe front a lui Stan, nu-i mai văzu nimeni, nici pe Betty Treloar, nici pe soțul ei. După alți doi ani de război, nimeni în fabrică nu-și mai aducea aminte de Treloari, nici chiar Ada și Elsie.

Stan Treloar plecase pentru a doua oară pe front în primăvara lui 1944 și, deși se apropia acum sfîrșitul anului, nu se vedea nici un semn că va fi lăsat la vatră.

Betty nu se obișnuise niciodată cu absența lui Stan. Amintirea lui plutea, în permanență, în toată casa. Numai scrisorile lui și prezența copilului o ajutau să suporte singurătatea. Casa era plină de atîtea amintiri ale zilelor fericite de altădată: în special serviciul de masă, pe care-l ținea în bufetul din sufragerie.

Mama și tatăl lui Betty, care necontenit încercau s-o convingă să se mute la ei pînă la sfîrșitul războiului, o vizitau adeseori și, uneori, cînd veneau duminica, foloseau la cină serviciul de masă. După cină, îl spăla și-l ștergea ea însăși, apucînd fiecare farfurie cu cea mai mare grijă. Și, adeseori, plîngea.

Se gîndea foarte mult la Stan, și mai ales seara. Se ruga pentru el, uneori se întreba unde o fi și încerca să-și imagineze ce-o fi făcînd. Nu izbutea însă să-l vadă decît în mocirlele junglei răscolite de bombe. Uneori îl visa grav rănit și se trezea țipînd în liniștea nopții, nemaiputînd să adoarmă pînă în zori.

Își spunea însă întruna că toate vor trece și atunci vor fi din nou împreună. Apoi, într-o zi, poștașul aduse o telegramă.

Războiul se sfîrșise de peste un an cînd Betty Treloar se întoarse la fabrică. La început zgomotul războaielor, cu care fusese atît de obișnuită în trecut, i se păru înspăimîntător. Muzica răspîndită de amplificatoare parcă nu se mai deosebea de celelalte zgomote, care o pocneau laolaltă în cap, provocîndu-i cumplite dureri.

Multe dintre fete o recunoscură și, de îndată ce auziră că s-a întors, Ada și Elsie alergară s-o vadă.

Încărca o suveică în clipa în care se apropiară de ea și băgară imediat de seamă că avea acum o cu totul altă înfățișare, că se ofilise. Obrajii ei, trandafirii altădată, erau acum palizi, umerii i se încovoiaseră și toată expresia ei trăda o mare tristețe.

— După cum vedeți, m-am întors, spuse ea, oprindu-se din lucru. Glasul ei își pierduse toată dulceața de altădată.

— Cum ai dus-o în timpul războiului, Betty? întrebă Elsie.

— Bine, răspunse ea, foarte bine.

— Și ce mai face micul Tommy? întrebă Ada pe un ton vesel. Pun rămășag că dacă l-am vedea nu l-am mai recunoaște. Probabil că merge la grădiniță acum?

— Da, merge la grădiniță. Are acum aproape patru ani și crește pe zi ce trece.

Toată intimitatea de altădată dispăruse. Urmă o tăcere apăsătoare, care fu spartă de Elsie.

— Și Stan, întrebă ea, Stan... s-a întors?

— Da, răspunse Betty, ocolindu-i privirea și punînd din nou războiul în mișcare. Stan s-a întors. S-a întors.

Tonul ciudat al glasului ei le făcu să înțeleagă că această convorbire luase sfîrșit.

A doua și a treia zi Betty Treloar nu veni la lucru și atunci cînd Ada și Elsie întrebară la birou, li se spuse că nu comunicase fabricii motivul lipsei. Se hotărîră, în consecință, să se ducă la ea acasă, pentru a vedea ce se întîmplase.

Casa lui Betty Treloar se afla pe o ulicioară îngustă dintr-o suburbie a orașului. Cînd Ada și Elsie se dădură jos din tramvai la colțul străzii, văzură o femeie care ieșea dintr-o prăvălie. Era Betty. O apucase repede spre casă, dispărînd imediat după colț, aproape fugind și fără să privească înapoi.

Cele două prietene se uitară la firma prăvăliei: „Împrumuturi pe amanet".

Ada și Elsie se uitară una la alta, dar nici una dintre ele nu scoase vreun cuvînt pînă ce nu o luară după colț și nu văzură silueta încovoiată și grăbită a lui Betty oprindu-se în fața porții unei case.

— Biata Betty, spuse atunci Ada. Crezi că ne-o fi văzut?

— Nu sînt sigură, dar mi s-a părut că da.

Nu mai spuseră nimic pînă în fața casei, fiindcă atît Ada cît și Elsie știau foarte bine ce-i sărăcia și că nimănui nu-i face prea mare plăcere să fie văzut ieșind dintr-o astfel de prăvălie.

Bătură la ușă și apoi așteptară cîteva clipe pe prispa mică și curată. După cîteva clipe, Betty le deschise ușa.

— A, voi sînteți? Îmi pare așa de bine c-ați venit. Intrați.

Părea tulburată și încurcată.

O urmară pe un coridor îngust și întunecat pînă în mica bucătărie din fund, unde Betty le oferi cîte un scaun și apoi începu să se agite în mod inutil, mutînd pe bufet lucrurile care se aflau pe masă.

— Tocmai pregăteam ceaiul. Trebuie să beți și voi cîte o ceașcă. N-avem prea mult, dar o scoatem noi la capăt.

Ada și Elsie acceptară cu șovăială această invitație și păstrară cea mai desăvîrșită tăcere, în timp ce Betty se învîrtea prin bucătărie, ocolindu-le privirea.

— Tommy e bolnav, spuse ea în cele din urmă. Stă de două zile în pat. Azi după-masă i-am adus un doctor.

In aceeași clipă începu să se audă din interiorul casei un zgomot ciudat, făcut parcă de cineva care bîjbîia prin întuneric, mergînd tîrîș. În timp ce zgomotul pașilor începu să fie însoțit de niște lovituri ușoare și neregulate, Betty se aplecă spre cele două prietene, sprijinindu-se de marginea mesei. Mîinile îi erau albe ca varul.

— E Stan. Să nu vă speriați de Stan, spuse ea pe un ton foarte agitat. Știți, este... a fost... și uneori este atît de ciudat. Să nu vă speriați.

Se apropie și mai mult de ele și continuă în șoaptă:

— Și nu cumva să-i spuneți că m-am întors la fabrică. Nu știe unde am fost luni și nici nu trebuie să afle. Peste cîteva zile am să încerc să vin din nou. Nu vrea să mă lase să mai muncesc, dar pensia pe care o primește este atît de mică! Băgați de seamă! Nu cumva să scoateți un cuvînt!

Zgomotul loviturilor și al pașilor devenea din ce în ce mai puternic și se apropie din ce în ce mai mult pe coridor, pînă cînd, în sfîrșit, o siluetă zgîrcită, aproape înspăimîntătoare, își făcu apariția în pragul ușii. Ada și Elsie se cutremurară cînd îi văzură obrazul desfigurat, ca al unui monstru dintr-un film, și umerii diformi. Se sprijinea cu amîndouă mîinile pe un baston cu vîrf de cauciuc.

Elsie nu-și putu reține o exclamare de groază, întreruptă imediat de glasul siluetei din prag:

— Da, sînt urît. Dar eu nu pot să mă văd. Nu pot să mă văd în oglindă.

Urmă un rîs sinistru și apoi stafia lui Stan Treloar intră în cameră, ghidîndu-se după loviturile bastonului. Betty se repezi să-i dea un scaun, pe care stafia se prăbuși cu respirația tăiată.

Betty continuă să pregătească ceaiul și un răstimp nimeni nu scoase vreun cuvînt, pînă în clipa în care Ada spuse, cu un mare efort de a fi spirituală:

— Sper că veți sărbători cum se cuvine vizita mea și a lui Elsie și o să ne oferiți ceaiul în serviciul pe care l-ați primit ca dar de nuntă.

Ar fi preferat să i se fi oprit cuvintele în gîtlej cînd își dădu seama ce spusese.

Betty își îndreptă repede privirea spre Stan.

— Nu, nu se poate, spuse ea bîlbîindu-se. L-am pus... E în camera în care doarme Tommy. Da, e în camera unde doarme Tommy și nu pot să-i tulbur somnul.

Se îndepărtase și se aplecase în fața mașinii de gătit.

— Îmi pare rău că nu vă pot face plăcerea, adăugă apoi pe un ton mai calm. Dar data viitoare... data viitoare cînd mai veniți, veți bea ceaiul în serviciul de gală.

Și tot trupul i se zguduia parcă de plîns, în timp ce amesteca ceva într-una din tigăile de pe mașină.

În romînește de **Alf Adania**

Ion BRAD

Cîntece italice

Elegie la catacombe

La „Fosele Ardeatine",
În catacombe reci și sumbre,
Un trist convoi în față-mi vine
Ca niște duhuri din ruine,
Un lung și trist convoi de umbre...

De pară fruntea lor e clară,
Privirile de fosfor reci
Cu raze lungi despic-afară
Amara noapte, bezna-amară
În care-au rătăcit pe veci.

— Din care veacuri depărtate
Veniți acum să-mi dați tîrcoale?
Ce rost avurăți în cetate?
Cum ați căzut și-n ce etate?
În lupte poate, în răscoale?

Întreb și vorba mea le face
Pe-aceste umbre să-mi răspundă:
— N-am fost jertfiți pe „Ara pacis",
Ci zeul Marte cel rapace
Ne-a-mpins aici în bolgea-afundă!

Cu gloanțe ne-adormise zeul,
Și hitleriști i-au fost preoți,
Cînd peste Roma curcubeul
Zvîrlea un pod să plece greul,
Să fie soare pentru toți.

Ne-au strîns din urbe, la-ntîmplare,
Aci-n mormintele străbune,
În catacombele-nchisoare
Și-au tras pe rînd, în fiecare,
Din piept în piept, să se răzbune...

Și la aceste vorbe, toate
Pieriră bietele-oseminte,
Căzînd în gropile-nnoptate
Pe unde fură aruncate
De sîngeroasa morții ginte.

Italic, soarele de-afară
Sta pironit pe cer, tăcut,
Iar chiparoșii scuturară
Ca un oftat de jale-amară
Din pieptul celor ce-au căzut...

Roma, iulie, 1956

În casa Liviei

Pe Palatin, superb, palate dau timpului și artei salbe.
Cu două mii de ani în urmă cobor pe marmurele albe
Mai stăruiește printre ele din naufragiul vremii (ca să
Ne-arate, intim, viața-aceea) și-a Liviei vestita casă.
Porticul vînăt-alb mă-ndeamnă sub arcul lui să bat la poartă.
Spre curtea — atrium — agale compasul pasului mă poartă.
Duc flori de irișI, gladiole, stăpînei deci să-i intru-n grații,
Dar gol e peste tot și poate că dorm și larii și penații.
Pe-altarul lor de piatră ploaia și vînturile de milenii
Au stins și sacra flăcăruie, cum măturat-au și curtenii.
Aici, sub cerul de opale — o togă umerilor serii —
Veneau ca să reia banchetul și consulii, și cavalerii.
Dar gîndul ispitit de vinul sabin ori cecub, azi înfrîu-l!
Aici domnea triumviratul: amorul, luxul și desfrîul.
Amorul divelor matroane și-al altor doamne în subsidiu,
Pe care-n a lui „Ars amandi" pe veci l-a zugrăvit Ovidiu.
Din casa-aceasta oropsitul poet, și el cam ușuratic,
Fu surghiunit pe țărmul mării, la Tomis, în ținut sălbatic.
Și-n timp ce luxul și amorul se lăfăiau în lungi libații
În „Tristiile" lui, Ovidiu plîngea — iar geții și sarmații
Sălbatici, scormoneau pămîntul — acel de azi al țării mele —
Să umple casele din Roma cu daruri și cu biruri grele.
Privesc ca-ntr-o oglindă știearsă și văd picturile murale
Cu Io și cu Hermes parcă și alte mitologicale,
Privesc lumina-nchipuită curgînd din oarbele ferești,
În luptă cu lumina pură din mari cascadele cerești.
Privesc salonul, și celariul, și cuhnia, și vatra veche
Și-n timp ce amforele pline ciocnite-mi sună în ureche,
În timp ce luxul și desfrîul, ca șerpii-ncolăciți și vii,
Pîndesc parcă în pat amorul sleit de nopțile-n orgii,
Pe mine o cadență tristă de versuri mă furnică-n sînge
Și-mi pare că-l aud pe-Ovidiu, la Pontul Euxin, cum plînge...

Roma, iulie, 1956

Răspundem cititorilor

OMAN

Răspunzînd cererii tovarășei Aristița Calancea, filatoare la întreprinderea „Filatura Dacia" din București, publicăm mai jos un documentar despre Oman.

Evenimente petrecute în ultima vreme au readus în actualitate un mic colț de lume, unde sub dunele însorite stă ascuns de milenii „aurul negru".

Este vorba de protectoratul englez Oman, situat în răsăritul Peninsulei Arabe și vecin cu Arabia Saudită. Apele Mării Arabe și ale Golfului Oman scaldă țărmurile Omanului spre răsărit și nord-est, îndulcind arșița climei tropicale. Atît capitala, orașul Mascat, cît și centrele cele mai populate — Sohar, Sur și altele — sînt situate de-a lungul litoralului.

Populația, în majoritatea ei arabă, nu trece de 500.000 locuitori, iar suprafața Omanului este apreciată ca fiind de 200.000 km. p.

Cu o viață economică slab dezvoltată, dominată de relații feudale, cu nisipurile deșertului ce ocupă o întinsă suprafață, s-ar părea că Omanul nu poate constitui o mare atracție pentru imperialiști. Dar situarea lui în apropierea Golfului Persic, regiune cu subsolul atît de bogat în petrol, a atras încă în urmă cu mulți ani atenția marilor monopoluri anglo-americane.

...Amestecul Angliei în viața economică a sultanatului Oman, a început, de fapt, din anul 1798, cînd s-a încheiat primul tratat comercial cu o societate britanică. Apoi, colonizatorii englezi s-au infiltrat din ce în ce mai adînc în viața țării. Tratatul „Despre prietenie, comerț și navigație", încheiat în 1939, confirmă dependența totală a Omanului față de Anglia.

Nemulțumite de amestecul străin în treburile țării, diferitele triburi ale Omanului s-au ridicat, nu o dată, împotriva stăpînirii engleze. În 1913 imamatul Oman, aflat în partea din interior a teritoriului, s-a despărțit de sultanatul Oman (care a continuat să rămînă protectorat englez), declarîndu-se independent și alegîndu-și drept conducător pe șeful cultului musulman din această țară — imamul.

După cel de-al doilea război mondial, Omanul devine un adevărat măr al discordiei în Orientul Mijlociu, între imperialiștii englezi și americani, din cauza comorilor de „aur negru", ascunse în subsolul oazei Buraimi — aflată la nord de imamat. În legătură cu aceasta, în august 1952 a fost pus la cale conflictul dintre Arabia Saudită — unde operează agenți ai monopolurilor americane — și Oman, dirijat din umbră de monopolurile engleze.

Pentru a-și asigura aceste teritorii, unde recent s-au descoperit mari surse de petrol, englezii au ocupat, în octombrie 1955, oaza Buraimi și au pătruns pe teritoriul imamatului, unde au pus stăpînire pe orașul Nizva, capitala acestuia. După cum era de așteptat acțiunea englezilor a produs grave nemulțumiri în cercurile monopoliste din S.U.A.

Conflictul a devenit atît de acut, încît într-o declarație dată recent publicității, secretarul de stat adjunct Allen a arătat că guvernul american „ar putea să ia atitudine împotriva Marii Britanii", în cazul discutării diferendului dintre cele două state, în Consiliul de Securitate.

Dincolo de rivalitatea anglo-americană, se conturează tot mai viguros rezistența populației Omanului.

Riposta hotărîtă pe care imamatul Oman a dat-o atacului britanic asupra oazei Buraimi, este o dovadă în plus că și în Orientul Mijlociu dominația nestingherită a colonialiștilor este pe cale să apună pentru totdeauna.

ALBRECHT DÜRER (1471—1528)

La cererea tov. Gh. Nicolaescu din București, publicăm materialul de mai jos:

Creația lui Albrecht Dürer se situează pe pragul dintre Evul Mediu german și Renaștere, împărtășindu-se din spiritul ambelor epoci.

Elementul medieval din arta lui — și care s-a dezvoltat în contact cu fantastul Mathias Grünewald, marele său contemporan mai virstnic — este simbolismul mistic, cu corespondențe în superstiție, cît și meșteșugul său de artizan pasionat pentru detaliul execuției. Iar renascentistă este reprezentarea omului (adîncirea realistă a studiului anatomic și psihologic), interpretarea scenelor religioase în spiritul reformei, ca și activitatea lui de teoretician, nevoia de a-și enunța concepțiile și de a-și comenta impresiile. Scrierile lui („Tratat despre proporția trupului omenesc", „Memorialul" din care s-au păstrat fragmente, „Jurnal de călătorie în Țările de Jos", „Tratat de predare a picturii", „Scrisori către Pirkheimer"), ca și mărturiile contemporanilor, atestă un spirit larg, curios, discursiv, caracteristic umanistului din Renaștere.

Opera lui Dürer prezintă interes prin acele lucrări de maturitate în care aceste caractere s-au sudat într-o personalitate creatoare care îl situează, alături de Lukas Cranach și de Hans Holbein, printre reprezentanții tipici ai artei din perioada de consolidare a reformei.

Autoportret

Născut la Nürenberg, Albrecht Dürer a cunoscut pictura Renașterii la Veneția, manifestînd predilecție pentru Mantegna și Verocchio. Călătoria făcută spre sfîrșitul vieții în Țările de Jos a însemnat o experiență realistă căreia i se datoresc, poate, cele mai valoroase opere ale lui, în pictură și gravură.

Din această ultimă perioadă datează gravura în aramă „Melancolie": o femeie stă într-o poză meditativă, înconjurată de simboluri sociale, atribute ale breslelor, cîntarul dreptății. La orizont, unde soarele a ieșit abia din mare, stă scris numele melancoliei. Limbajul simbolic exprimă aici evident o gîndire emancipată de superstiție. Eliberarea de dogmele picturii religioase se manifestă puternic în „Adam și Eva", (1507) o viziune mai curînd păgînă a celor două personaje bibl ce, reprezentate în lumina unei frumuseți senzuale lumești. Însă capodopera picturii lui Dürer, în care misticismul este evident învins și primitivismul depășit, o constituie cele două panouri intitulate „Cei 4 evangheliști" (1527). Sînt de fapt patru portrete realiste tratate cu finețe psihologică, curățate de aerul extatic, atribuit în arta religioasă personajelor biblice.

Aici pictorul a atins și o culme a mijloacelor plastice: desenul e concentrat, economic, umbra și lumina reliefează energic figurile. În ultima parte a vieții sale, el pare a fi găsit modul de a traduce în practică principiul său, după care natura este cel mai bun povățuitor, iar invenția plină de îngîmfare a omului este o rătăcire.

Celebritatea lui Albrecht Dürer se datorește însă mai puțin picturii sale decît operei gravate. El este marele precursor al tehnicii desenului în aramă, acvaforte și pointe-sèche, și un genial tehnician al gravurii în lemn.

PRIMELE DECORAȚII ROMÎNEȘTI

La întrebarea tov. Raiculescu Dan din București, răspundem prin materialul de față.

Pînă în veacul al XIX-lea nu se poate înregistra existența unor ordine sau decorații în Muntenia sau în Moldova. În urma îndoitei alegeri a domnitorului Cuza în 1859, importanța Principatelor crește; totuși nici acest domn nu instituie în mod oficial o decorație românească. El emite însă trei medalii „Pro virtute militari" (1860), „Devotament și curaj" (1864), „Virtutea militară" (1864) și încearcă instituirea unei decorații naționale, chiar din primii ani ai domniei sale. În 1859 se intenționează crearea acestei decorații sub numele de „Ordinul jerbei de aur"; peste cîțiva ani, proiectul este reluat în discuție, cabinetul domnitorului Cuza încercînd să obțină asentimentul puterilor garante și al Turciei pentru instituirea ordinului Unirii. Se fac intervenții susținute în această direcție, mai ales în 1864, comandîndu-se și decorațiile la casa Krétly din Paris. Monstruoasa coaliție înlătură însă pe domn de la conducerea țării mai înainte ca acest proiect să fi putut prinde viață (mai ales din pricina îndîrjitei opoziții a Turciei). În vremea lui Carol I, se instituie în mod oficial cea dintîi decorație românească — la 10 mai 1877 — dîndu-i-se numele de „Steaua României", dar folosindu-se medaliile ordinului Unirii, care zăceau la palat în lăzi, de mai bine de un deceniu. Trebuie precizat că acestora li se fac totuși anumite modificări. De asemenea, mai trebuie observat că prima decorație românească n-a putut fi creată decît atunci cînd România și-a proclamat independența, înainte de acest eveniment toate încercările izbindu-se de opunerea Porții otomane.

STELELE ȘI ENERGIA ATOMICĂ

Prin materialul de față, scris de tov. prof. univ. Călin Popovici, răspundem tov. M. Ionescu, funcționar la cooperativa „30 Decembrie", din București.

Secole de-a rîndul, astronomii au fost frămîntați de problema izvorului uriașei energii pe care, în perioade de timp aproape incalculabile, o răspîndesc în spațiu soarele și stelele. Astfel, soarele radiază în fiecare secundă o cantitate de căldură care, exprimată în calorii mici, se poate reda prin cifra 9, urmată de 25 zerouri. Din această cantitate de căldură numai a doua miliarda parte este interceptată de pămînt; dar această infimă părticică din energia calorică a soarelui este suficientă ca să întrețină pe planeta noastră viața și să dea naștere mai tuturor formelor de energie pe care le cunoaștem. Soarele luminează cu aceeași putere de 3 miliarde de ani, cifră care reprezintă vîrsta sa probabilă. Dacă soarele ar fi fost constituit din cărbune, el ar fi ars complet într-un interval de timp de 5000 ani, iar dacă și-ar fi tras izvorul căldurii din contracția gravitațională, nu ar fi putut lumina decît vreo 20 - 30 milioane ani.

Pierderea de energie a soarelui este într-adevăr uriașă; există însă stele luminoase alb-albastre, unele de zeci de mii de ori mai strălucitoare decît soarele, și care au o pierdere de energie mult mai mare. De unde au stelele și soarele aceste inepuizabile rezerve de energie?

Întrebarea aceasta care a preocupat pe astronomii tuturor timpurilor, nu și-a găsit dezlegarea decît în zilele noastre, cînd descoperirea energiei atomice a putut explica proveniența luminii și căldurii stelelor și soarelui.

După actualele noastre cunoștințe astrofizice, cele mai multe stele luminează prin transformarea hidrogenului în heliu, în cadrul unor reacții termonucleare care au loc în interiorul lor, la temperaturi de milioane de grade. În urma unei serii de reacții care se produc între nucleele de hidrogen și nucleele altor elemente ușoare, 4 nuclee de hidrogen dau naștere unui nucleu de heliu. Mica diferență de masă — și anume 0,7 la sută — dintre cele patru nuclee de hidrogen și nucleul final de heliu, se transformă în energie. Această „mică" pierdere de masă a soarelui, care se transformă în energie, reprezintă totuși 4 milioane tone din masa sa, pe secundă! Masa soarelui este însă atît de mare, încît în 2 miliarde ani radiația sa luminoasă nu determină decît pierderea unei zecimi de mii din masa sa.

Transformarea hidrogenului în heliu stă și la baza principiului bombei cu hidrogen, însă în stele și în soare reacțiile nucleare desfășurîndu-se de-a lungul unor mari intervale de timp, nu au un caracter explosiv. Se crede, de asemenea, că motivul „exploziilor" cerești, datorită cărora unele stele strălucesc scurtă vreme cu putere înmiită, ar fi de natura proceselor explozive care se petrec în bombele atomice.

Cunoașterea, datorită descoperirii energiei atomice, a izvorului energiei stelelor, a dus la crearea unor noi teorii științifice despre evoluția lor.

ORIGINEA ȚIGANILOR

Prin acest material, tovarășul Dan Berindei de la Institutul de Istorie al Academiei R.P.R. răspunde tovarășului Al. Anca din București.

Problema originii țiganilor a stîrnit lungi discuții în rîndurile învățaților din multe țări, ea fiind din totdeauna învăluită de un oarecare mister.

Numirile ce li se dau țiganilor în diferitele părți ale Europei oglindesc, de altfel, părerile împărțite, nedumerirea, confuzia. Astfel, francezii îi numesc „Bohémiens", indicînd Boemia ca țara lor de baștină, iar englezii — „Gipsy", legînd originea lor de Egipt, ca

Țigani dansînd la ușă.

și ungurii care-i socot „popor al lui Faraon". Pentru sîrbi, țiganii sînt „Karavlahi" (vlahi negri), iar în Danemarca și în unele regiuni ale Germaniei îi se spune „tătari". De altfel și în Moldova suburbiile tîrgurilor locuite de țigani sînt numite de obicei „tătărași".

Cercetările lingviștilor au dezvăluit, însă, încă din veacul al XVIII-lea, originea indiană a dialectelor țigănești, ajungîndu-se la concluzia neîndoielnică că limba țigănească este o limbă indică, înrudită cu străvechea sanscrită. Această descoperire a elucidat în bună măsură și problema patriei de origine a țiganilor. Cercetările învățaților au descoperit în limba țiganilor și adausuri din limbile Sindhi (Afganistan), greacă și din limbile sud-slave. Astfel la începutul veacului al XVIII-lea, Dimitrie Cantemir scria că limba țiganilor este „amestecată cu alte cuvinte curat grecești și cu multe chiar persane".

Diferitele teorii asupra patriei originare a țiganilor sînt legate de cele privind originea limbii țigănești. Obîrșia indiană a țiganilor este deci mai mult ca sigură.

Cuprinși în marea mișcare a migrației popoarelor, țiganii au plecat din India, împinși de valurile acestei migrații spre apus. Drumul lor a fost de lungă durată, săvîrșindu-se în etape

succesive, iar valul lor s-a răspîndit pe o arie largă. Diversele direcții pe care le-au urmat țiganii, în calea lor spre Europa, au contribuit la accentuarea confuziei privindu-le originea. Cert este că una dintre principalele direcții ale mișcării populației țigănești a cuprins succesiv Persia, Asia Mică și țările sud-slave, trecînd apoi Dunărea, în Țara Românească, iar de aci valul s-a revărsat mai departe spre inima Europei. Bagajul de cuvinte persane, grecești și sud-slave din limba țigănească, precum și mărturiile documentare (în insulele grecești țiganii sînt întîlniți la 1326, în Bulgaria și Serbia în 1348, iar în Țara Românească spre sfîrșitul veacului al XIV-lea) atestă acest drum. O altă direcție care a dus pe țigani spre Europa, prin sudul Rusiei, a fost neîndoielnic cea legată de expansiunea statului lui Gingis-Han. În sfîrșit, este probabil ca un ultim val de populație țigănească să fi cuprins Egiptul și nordul Africii, pătrunzînd apoi în Spania, pe la sud. În orice caz, în Europa occidentală țiganii nu sînt întîlniți înainte de veacul al XV-lea ceea ce indică limpede că ei au venit dinspre Orient.

În țările române se pomenește despre țigani în documente începînd din veacul al XIV-lea cînd ei apar ca robi ai domniei, boierilor și mănăstirilor. Între 1837 și 1856 se desăvîrșește în Principate emanciparea țiganilor, legată de procesul complex al luptei împotriva sistemului feudal. Supuși totuși, deseori și după emancipare, unui regim de persecuții rasiale, țiganii nu devin cu adevărat cetățeni liberi și egali în drepturi decît în anii regimului de democrație populară.

LONGEVITATEA ANIMALELOR

La întrebările asupra acestei probleme, pe care ni le-a pus tov. Coman Zaharia din comuna Vidra, regiunea Galați, răspunde tov. prof. Margareta Dumitrescu.

Observații în legătură cu longevitatea, s-au făcut asupra animalelor domestice, asupra celor crescute în captivitate și, prin metoda marcajului, asupra celor ce trăiesc în libertate. Pe baza acestor observații s-a constatat că, în general, animalele de talie mare au o viață mai lungă. Iată mai jos cîteva date cu privire la media de vîrstă la care ajung diferite animale:

Dintre pești, morunul atinge vîrsta cea mai înaintată, putînd trece de 100 de ani; el ajunge și la dimensiunile cele mai mari (9 m lungime). Somnul, a cărui talie atinge uneori 5 m lungime, trăiește pînă la 30 de ani; păstrăvul circa 5 ani, iar țigănușul, peștișor de maximum 10-11 cm lungime, din bălțile și apele de scurgere ale Dunării — aproximativ 2 ani. Există însă, printre pești care nu au o durată de viață prea lungă, și excepții. Astfel, s-a observat că cei mai mari crapi, a căror lungime nu trece niciodată de 1 m, au o viață tot atît de lungă ca a somnului, iar după unii cercetători, unele exemplare ar atinge chiar vîrsta morunului.

Cele mai puține date asupra longevității le avem cu privire la broaște și la rudele lor. Se știe însă că broasca rîioasă poate trăi 30-40 ani.

Este interesant de știut că dintre toate vertebratele, reptilele sînt acelea care au viața cea mai lungă. Broaștele țestoase uriașe din regiunea Oceanului Indian pot trăi pînă la 200 - 300 de ani și chiar broasca țestoasă de apă de la noi din țară atinge vîrsta de 100 de ani. Crocodilii, care sînt cele mai mari reptile actuale, au o vîrstă medie mai scurtă, în comparație cu broaștele țestoase. Șopîrlele și șerpii de la noi din țară trăiesc între 10-20 de ani.

Durata vieții păsărilor este cuprinsă, la diferitele specii care populează azi pămîntul, între 20 - 22 și 60 - 70 ani. Hoitarul și în general vulturii au o viață mai lungă, putînd trece de 100 ani.

În regiunile tropicale și subtropicale sînt de asemenea reprezentanți ai lumii înaripate care au o viață foarte lungă: struții, de exemplu, trăiesc în medie 40 ani, iar unii papagali, ținuți în captivitate, au trăit aproape 80 - 90 de ani.

Ar fi fost interesant să se poată cunoaște longevitatea păsărilor colibri, din America, care sînt cele mai mici păsări din lume. Cu toate eforturile depuse, pentru a li se oferi condiții de captivitate cît mai apropiate de cele naturale, nu s-a reușit menținerea lor în viață decît un timp scurt.

În ce privește mamiferele, viața cea mai lungă o au elefanții care trăiesc în medie 70 - 80 de ani. Caii au limita maximă a vieții de 50 de ani, iar urșii, rinocerii, hipopotamii, tapirii și felinele mari (lei, tigri) etc. ajung la 30 - 40 de ani.

Maimuțele de talie mică pot trăi 20-30 de ani. Lupul, vulpea, 8 - 10 ani, iar cîinele 20 - 25 de ani. Șoarecii și liliecii au viața cea mai scurtă: între 3 și 8 ani.

Prin urmare, deși în mod obișnuit există o legătură între vîrstă și talia animalelor, se întîlnesc destule cazuri de abatere de la această relație. Desigur că posibilitățile de adaptare la condițiile de viață, întîrzierea sau precocitatea atingerii maturității sexuale, prolificitatea, sînt printre factorii care au influență asupra longevității animalelor.

DESPRE HALUCINAȚII

Prin acest material, tov. asist. univ. dr. Em. Gaba răspunde întrebării pe care ne-a pus-o tovarășul I. Perșinaru din Craiova, privind natura halucinațiilor.

Halucinațiile (denumite popular vedenii, arătări) sînt percepții clare ale organelor noastre de simț, nedeterminate însă de vreo excitație dinafară. Într-o adevărată halucinație, bolnavul este convins că percepția pe care o are este reală, adică este convins că are în față realitatea însăși. După diferitele modalități senzoriale, halucinațiile se pot împărți în: vizuale, auditive, olfactive, tactile etc. Pentru a înțelege mai bine cum sînt percepute halucinațiile, iată, de pildă, cum sînt descrise, într-o fișă medicală, halucinațiile unui bolnav, în timpul unei crize de delirum tremens (alcoolism): „Bolnavul refuză să se culce în patul său, strigînd că este cineva străin într-însul, cineva pe care îl invită să părăsească patul său cu care se ceartă violent. Apoi i se pare că este amenințat și atacat de alte persoane și caută să fugă. Se oprește, i se pare că vede pe jos o țigară, o ridică, dar imediat își scutură mîna, țipînd că s-a ars etc.".

Halucinațiile nu trebuie confundate cu iluziile, care deși sînt tot percepții clare ale organelor de simț, au la bază obiecte din mediul exterior, percepute denaturat. (De exemplu: tic-tacul ceasului e considerat de bolnav ca fiind înjurături, fereastra e considerată drept ușă și bolnavul vrea să iasă prin ea etc.).

Ce percep bolnavii în diferitele halucinații?

În halucinațiile auditive, bolnavii aud voci care îi interpelează (diavolul, dușmanii etc.) sau care îi amenință, îi batjocoresc. Aceste voci au cîte o dată un caracter imperativ și, sub influența lor, bolnavii pot comite acte de violență. Uneori bolnavii răspund acestor voci, cu care intră chiar într-un fel de conversații. În sfîrșit, uneori bolnavii își „aud" propria lor gîndire.

În halucinațiile vizuale: bolnavii văd adesea animale mici (șoareci, viermi, insecte) sau animale feroce (lei, tigri etc.), care le traversează camera sau li se urcă pe corp (halucinații terifiante). Bolnavii se cred atacați de dușmani, sînt martorii la diferite scene, lupte etc., pot vedea persoane decedate, precum și personaje mistice, inexistente, ca diavolul sau diverși sfinți.

Mai rar se întîlnesc halucinațiile olfactive (ale mirosului), gustative (gusturi plăcute sau neplăcute) și tactile (animale ce se urcă pe corp sau senzația de electrizare).

În ceea ce privește mecanismul de producere a halucinațiilor, el este foarte complicat, nefiind, pînă în prezent, complet clarificat. După unii, halucinațiile ar avea la bază tulburări de excitație a centrilor senzitivi de la nivelul scoarței cerebrale (teoria corticală). Aceste tulburări pot avea de asemenea loc și datorită unor leziuni la alte nivele ale creierului.

Întîlnim halucinații într-o serie întreagă de boli mintale, de intoxicații, tumori etc. Astfel, în epilepsie, halucinațiile apar fie ca semne premergătoare accesului epileptic, fie chiar ca acces (echivalențe comițiale). În ultimul caz, bolnavii pot comite și acțiuni violente. În unele tumori sau leziuni vasculare cerebrale putem de asemenea întîlni tot felul de halucinații senzoriale. Halucinațiile se întîlnesc însă cel mai frecvent în boli mintale ca: schizofrenia, delirul cronic, sifilisul cerebral sau psihoza maniaco-depresivă.

Sînt, de asemenea, destul de frecvente cazurile cînd intoxicații ca alcoolismul sau cocainismul, sînt însoțite de halucinații.

Halucinațiile pot fi întîlnite și la unii oameni sănătoși, dar numai în urma unei stări afective puternice (frică, emoție etc.). Se citează astfel cazul lui Goethe, care, după ce a trecut printr-o mare emoție, și-ar fi văzut propria dublură. La fel se spune despre Luther că ar fi aruncat cu călimara într-un diavol pe care i s-a părut că-l vede.

Tratamentul acestor tulburări este medical, adresîndu-se, în primul rînd, afecțiunii de bază care le declanșează.

Poșta redacției

Gh. Iordache — Tg. Ocna. „Poema" dv. cuprinde mult prea multe versuri pentru spațiul de care dispune revista noastră. De altfel nu întrunește nici calitățile artistice necesare pentru a fi publicată.

Șerbănescu — Ploești. Ținînd seama de cererea dv. și a altor mulți cititori, vom publica în curînd un medalion despre artista sovietică Alla Larionova.

Mimi Velescu — Lugoj. Revista noastră nu publică scenarii de film.

Grigore Grecu — Botoșani. Din lectura fragmentului de roman pe care ni l-ați trimis reiese că aveți talent, că dispuneți de o frumoasă limbă moldovenească, că aveți darul povestirii. Din păcate fragmentul e nesemnificativ, nu reușește să contureze personajele. De aceea vă sfătuim să ne trimiteți o povestire de sine stătătoare.

Nicolae Pripoae — comuna Telega, regiunea Ploești. Întrucît sugestia dv. corespunde atît planului nostru cît și dorinței exprimate de numeroși cititori ai revistei, vom reproduce în culori lucrările originale ale lui Rembrandt și Rubens aflate la Muzeul de Artă al R.P.R.

Al. Ciurea — Uricani. În caz că vom mai reveni cu reproduceri din tezaurul întors în țară, vom ține seama și de dorința dv.

Oct. Pester. Nu vă putem garanta că vom reproduce în culori toate lucrările recomandate de dv., dar atunci cînd vom mai publica din lucrările lui Oct. Băncilă, vom avea în vedere sugestiile ce ni le-ați dat.

Stremțeanu Silvia — București și alții. În cuvintele *schițez, schilodesc, michiduță* și *schijă* nu se notează *h*, întrucît semnul stenografic respectiv își păstrează semnificația de *c* chiar dacă este urmat de *e* sau *i* (*schițez* etc.). Litera *h*, necesară în scrisul obișnuit — altfel *c* s-ar transforma în *ci* — nu mai este necesară în stenografie, unde pentru *ci* există semn special.

Simion Valeria — Fieni, regiunea Ploești. Litera *ț* este un *t* apăsat (nu *n*) și ca atare se scrie de sus în jos.

Burghelea Geta — Bacău și alții. În cuvintele *tineresc* și *ploscă*, literele *r* și *l* nu li se aplică regulile lui *r* și *l* inițiale și finale, deoarece sînt mediale.

Iordache Teodor — Rîșnov. Cuvîntul *școlile* se scrie cu doi *l* (articolul plural se notează) și, în consecință, nu se poate confunda cu *școala*.

Stratulat Gh. — Bujoru, regiunea Galați. Cuvintele *stemă* și *mocănesc*, deși au stenograme asemănătoare, nu se confundă, deoarece primul se scrie — tocmai pentru a evita această confuzie — mai jos de linia de scris, iar cel de al doilea pe linie (așa cum s-a procedat cu *te* și *ne*).

La fel se vor scrie mai jos și celelalte cuvinte care, formate din *t* și o buclă sau cîrlig, ar putea fi citite și de jos în sus: *sat, arată, alt, mat* etc.

DIN TOATĂ ȚARA — DIN TOATĂ ȚARA — DIN TOATĂ ȚARA — DIN TOATĂ

SUPRAETAJĂRI

Clădirea din fotografie se află la numărul 6 pe strada Ciprian Porumbescu din Timișoara. Nu este o clădire nouă în întregime, după cum s-ar părea, ci doar ultimul etaj a fost construit de curînd și dat în folosință.

Asemenea clădiri supraetajate se pot întîlni și pe strada Gojdu, pe Brîncoveanu și pe alte străzi din Timișoara. Și acțiunea de supraetajare a clădirilor, care suportă asemenea amenajări, continuă. Această acțiune a fost întreprinsă de Comitetul Executiv al Sfatului Popular orășenesc Timișoara care, preocupat de rezolvarea problemei spațiului locativ, a hotărît punerea în practică a unor propuneri făcute de specialiști în materie.

Fotografie de S. STEINER

ȚESĂTOARELE DE LA SĂLIȘTEA

În satul Sălișteа de lîngă Sibiu, o comună cu vechi tradiții în arta populară, cooperativa „Textila" a înființat de curînd o secție de covoare și cusături populare la care lucrează 40 de țesătoare.

În fotografie: ucenica Maria Matei lucrînd la un război de țesut carpete cu desene populare.

Fotografie de N. MARCU-Sibiu

ÎNTR-O MINĂ NOUĂ

În noua mină de cărbuni de la Berevoiești, raionul Cîmpulung, brigada utemistă a orizontului 502 a reușit ca în ultimul timp să-și depășească norma cu 115 la sută.

În fotografie: Gh. Ungureanu și Gh. Codreanu, doi dintre membrii brigăzii.

Fotografie de Gh. POPESCU-Pitești

PRIMELE CONSTRUCȚII ALE UNUI MARE COMBINAT

La Roznov, nu departe de Piatra-Neamț, a început de curînd construcția unui mare combinat pentru fabricarea îngrășămintelor azotoase. Fabrica, cartierul muncitoresc cu zeci de blocuri, atelierele și magaziile vor ocupa un teren cu o suprafață de aproape o sută de hectare.

Pînă în prezent s-au construit barăcile coloniei muncitorilor, au început a fi ridicate zidurile blocurilor de locuințe muncitorești și se lucrează la temelia fabricii.

În perimetrul combinatului, concomitent cu construcțiile fabricii, se va ridica și clădirea unui club muncitoresc înzestrat cu o mare sală de teatru. De asemenea, va lua ființă un stadion sportiv.

În fotografii: Se pregătesc condițiile de cazare ale constructorilor Combinatului: 1. Primele pavilioane ale coloniei; 2. A început construcția blocurilor moderne cu mai multe etaje.

EXPOZIŢIILE REGIONALE DE ARTĂ PLASTICĂ

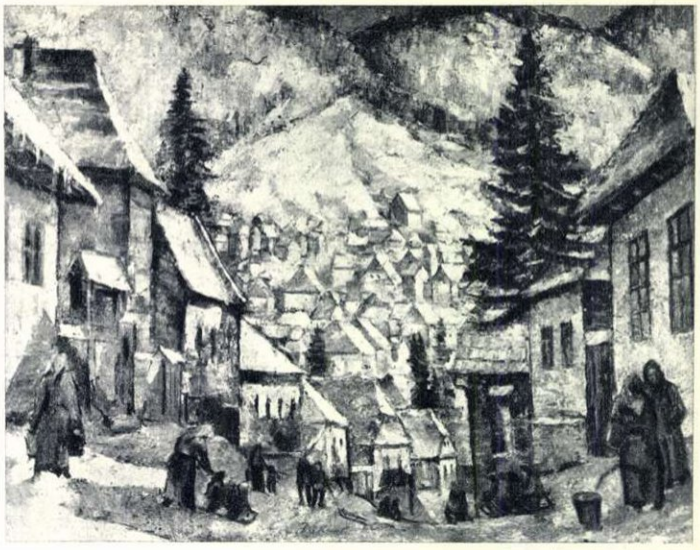

ORASUL STALIN
H. SCHUNN: Iarna la Prund

TG. MUREŞ
Ştefan CSORVASSY: Ana Ipătescu

BUCUREŞTI
Ion VLAD: Enescu

La Bucureşti şi în celelalte oraşe mari din ţară s-au deschis expoziţii regionale şi interregionale de artă plastică. Într-un prim şi fugar turneu de vizite, obiectivul aparatului nostru de fotografiat a înregistrat cîteva imagini de la

BUCUREŞTI
Gh. SARU: Iobagii

CLUJ
Virgil FULICEA: Michel-Angelo
(fragment)

Necuvîntătoarele au cuvîntul

Desene de A. MATTY

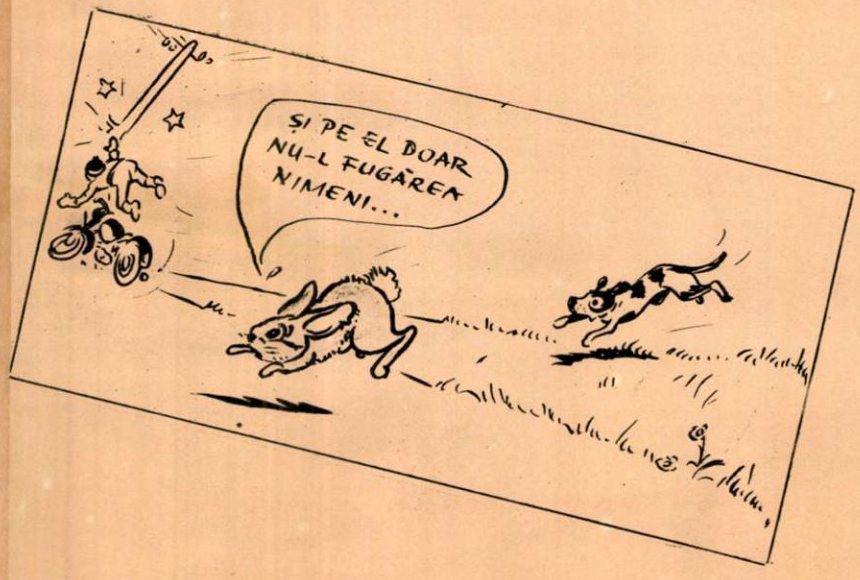

LA MELBOURNE

Elena Leuşteanu — medalia de bronz (gimnastică la sol) şi locul IV în clasamentul general.

Constantin Dumitrescu — medalia de bronz (box, categoria uşoară).

Fr. Horvath — medalia de bronz (lupte, categoria cocoş).

Gheorghe Lichiardopol — medalia de bronz (pistol viteză — 60/581 p.)

Vedere parţială a stadionului principal al Jocurilor Olimpice de la Melbourne, care a adăpostit zilnic 120.000 de spectatori.

Din seria „PORTRETE"

Desene de A. POCH

TIMIDUL

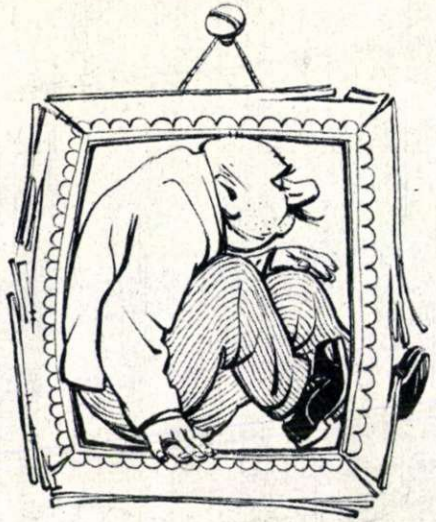

ZGÎRCITUL

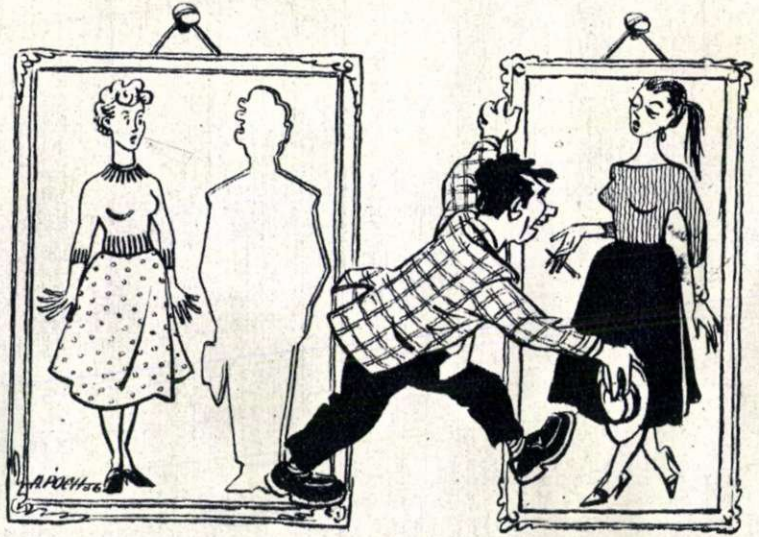

AFEMEIATUL

SERVILUL

REDACȚIA: BUCUREȘTI Căsuța Poștală 7 PIAȚA SCÎNTEII Tel. 7.60.10 Int. 1788

ABONAMENTE: la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

PREȚUL ABONAMENTELOR 3 luni: 9 lei; 6 luni: 18 lei; un an: 36 lei

PUBLICITATEA: Telefon 7.60.10 interior 1786. Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin".

Prețul 1,50 lei

Bild. Cont Resp.

FLACĂRA
Nr. 24 (97) — 15 decembrie 1956